מגלה נקראת באחד עשר בשנים עשר בשלשה עשר בארבעה עשר בחמשה
עשר לא פחות ולא יתר' כרכים המוקפות חומה מימות יהושע בן נון קורין בחמשה
עשר' כפרים ועיירות גדולות קורין בארבעה עשר אלא שהכפרים מקדימין ליום
הכניסה' גמר' מנא לן כדבעינן למימר לקמן ואיתמר אמר
ר' חנינה חכמים היקלו על הכפרים שיהיו מקדימין ליום הכניסה כי שיספקו מים ומזון
לאחיהם שבכרכים' אנן הכי אמרינן מיכדי כולהו אנשי כנסת הגדולה תקינו
דאי סלקא דעתא אנשי כנסת הגדולה תקינו ארבעה עשר וחמשה עשר הוא דתקון
היכי אתו רבנן עקרי תקנתא דתקינו אנשי כנסת הגדולה' והתנן אין בית דין יכול
לבטל דברי בית דין חבירו אלא אם כן יהא גדול ממנו בחכמה ובמנין אלא פשיטא הא
אנשי כנסת הגדולה תקינו' והיכא דמיזא אמ' רב שמן בר זבדא אמ' ר' יוחנן אמ'
קרא לקיים את ימי הפורים האלה בזמניהם' זמנים הרבה תיקנו לה חכמים' האי
מיבעי ליה לגופיה' אם כן לימא קרא בזמן' מאי זמניהם' שמעת מינה תרתי'
ואיכתי מיבעי ליה זמנו של זה ולא זמנו של זה' אם כן לימא קרא זמנם' מאי
זמניהם שמע מינה כולהו' אימא זמניהם טובא' זמניהם דומיא דזמנם' מה זמנם
תרתי' אף זמניהם תרתי' ואימא תריסר' ותליסר' כי באמ' שמואל בר יצחק שלשה
עשר זמן קהלה לכל היא צריך לרבויי' הכי נמי זמן קהלה לכל היא ולא צריך לרבויי'
ואימא שיתסר ושבסר אמ' קרא ולא יעבור' ורב שמואל בר נחמני אמ' קרא
כימים אשר נחו בהם היהודים' ימים כימים' לרבות אחד עשר ושנים עשר'
ואימא תריסר ותליסר' אמ' רב שמואל בר יצחק שלשה עשר זמן קהלה לכל הוא
ולא צריך' פי' רב אחא שלשה עשר זמן קהילה לכל היא שנ' נקהלו היהודים
בעריהם ולא צריך למכתב דהוא יום תענית שמתכנסין בו ישראל לתענית' ואימא שיתסר
ושבסר אמ' קרא ולא יעבור' ור' שמואל בר נחמני מאי טעמא לא אמ' מבזמניהם'
זמן זמנם' זמניהם לא משמע ליה' ורב שמן בר אבא מאי טעמא לא אמר
מכימים' אמ' לך ההוא לדורות כתיב' אמ' רבא בר בר חנא אמ' ר' יוחנן זו דברי ר' עקיבה
סתימתאה דדריש זמן זמנם זמניהם' אבל חכמ' אומ' אין קורין אותה אלא בזמנה'
מותיבי אמ' ר' יהודה אימתי' בזמן שהשנים כתקנן וישראל שרויין על אדמתן' אבל
בזמן הזה הואיל ומסתכנין בה אין קורין אותה אלא בזמנה'. ר' יהודה אליבא דמאן
אמרה אליבא דר' עקיבה' בזמן הזה נמי איתה להא תקנתא אמרינן אליבא דרבנן
ובזמן שהשנים כתקנן וישראל שרויין על אדמתן' מיהא קרינן' תיובתא'
איכא דאמרי אמ' רבא בר בר חנא אמ' ר' יוחנן זו דברי ר' עקיבה סתימתאה אבל חכמ'
אומ' בזמן הזה הואיל ומסתכנין בה אין קורין אותה אלא בזמנה' פי' מסתכנין'
כלומ' הואיל ועיניהם של עניים נשואות למקרא מגלה כשיתנו להם מעות אין קורין
אותה אלא בזמנה' פי' אחר' כלומ' יראו אומות העולם שישראל עושין מועדים

הרבה לכל עיר ועיר ואינן ביום אחד ואמרו אין דתם אחת ונמצאו ישראל בסכנה ולפיכך
אין עושין אותו לא יום אחד בזמן הזה׳ רב אשי קשיא ליה דר׳ יהודה אדר׳ יהודה
ומוקים לה לברייתא בר׳ יוסי בר׳ יהודה׳ מאי אמ׳ יהודה אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין
בה אין קורין אותה לא בזמנה׳ תניא נמי הכי אמ׳ ר׳ יהודה אימתי בזמן שהשנים כתקנן
וישראל שרויין על אדמתן׳ אבל בזמן הזה הואיל ומסתכלין בה אין קורין אותה אלא
בזמנה׳ ורמינהי אמ׳ ר׳ יהודה אימתי במקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל במקום
שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה לא בזמנה׳ במקום שנכנסין בשני ובחמ׳
מיהא קרינן ואפלו בזמן הזה׳ ומוקים לה לברייתא בר׳ יוסי בר׳ יהודה׳ ומשום דקא
קשיא ליה דר׳ יהודה אדר׳ יהודה מוקים לברייתא בר׳ יוסי בר׳ יהודה׳ רב אשי שמיע
ליה דאיכא דתאני לה בר׳ יהודה ואיכא דתאני לה בר׳ יוסי בר׳
יהודה׳ ומדקא קשיא ליה בר׳ יהודה אדר׳ יהודה אמ׳ מאן דתני לה בר׳ יהודה לאו דוקא׳
פ פ בר׳ יוסי בר׳ יהודה דוקא׳ כרכים המוקפין חומה מימות יהושע וכו׳ מנא הני
אמת עדי מילי אמ׳ רבא אמ׳ קרא על כן היהודים הפרזים וג׳ עושים את יום ארבעה עשר וג׳
מבצר מדפרזים בארבעה עשר מוקפות חומה בחמשה עשר׳ ואימא פרזים בי״ד׳
תרג מוקפות חומה כלל כלל לא עקרו׳ אטו מוקפות חומה לאו ישראל נינהו ועוד מהדין
כריכן ועד כוש כת׳ ואימא מוקפות חומה בי״ד ובט״ו כד כת׳ להיות עושים את יום
ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר׳ אי כת׳ את יום ארבעה עשר ואת יום חמשה עשר
כידקא אמרת השתא דכת׳ את יום י״ד ואת יום ט״ו׳ אתא את והפסיק הני בארבסר
והני בחמיסר׳ ואימא פרזות בארביסר מוקפות חומה אי בעי בארביסר ואי בעי
בחמיסר אמ׳ קרא בזמניהם זמנו של זה לאו זמנו של זה׳ ואימא בשלשה עשר
כשושן׳ אשכחן עשייה׳ זכירה מנא לן אמ׳ רבא אמ׳ קרא והימים האלה נזכרים
ונעשים איתקש זכירה לעשייה מה עשייה זמנו של זה לאו זמנו של זה אף זכירה
זמנו של זה לאו זמנו של זה׳ מתניתין דלא כי האי תנא דתניא ר׳ יהושע בן
קרחה אומ׳ אף כרכים המוקפין חומה מימות אחשורוש קורין בחמשה עשר׳
מאי טעמיה דר׳ יהושע בן קרחה דאמ׳ כשושן מה שושן מוקפת חומה מימי אחשורוש
וקורין בחמיסר אף כל שמוקפין חומה מימי אחשורוש קורין בחמיסר׳ ותנא דידן מאי פי׳
טעמא אמ׳ רבא דקא יליף פרזי פרזי כת׳ הכא על כן היהודים הפרזים היושבים בערי מפנימה
הפרזות וכת׳ התם כל אלה ערים בצורות לבד מערי הפרזי הרבה מאד מה להלן פרזים דהתם קורין בשושן בט״ו
מוקפות חומה דידהו מימות יהושע בן נון אף כאן פרזים דהכא מוקפות חומה דידהן
מימות יהושע בן נון׳ דשלמא דר׳ יהושע בן קרחה מאי טעמא לא אמ׳ כתנא דידן במשנה תורה
דלית ליה פרזי פרזי׳ לא תנא דידן מאי טעמא לא אמ׳ כר׳ יהושע בן קרחה מאי
טעמא לא אמ׳ דאית ליה פרזי פרזי׳ לא לאו הכי קא אמרינן שושן דעבדה כמאן
אמ׳ רבא ואמרי לה כדי שאני שושן הואיל ונעשה בה הנס׳ בשלמא לתנא דידן
היינו דכת׳ מדינה ומדינה עיר ועיר׳ מדינה ומדינה לחלק בין מוקפין חומה מימות
יהושע בן נון למוקפות חומה מימות אחשורוש׳ עיר ועיר נמי לחלק בין שושן לשאר עיירות

2

אלא ר' יהושע בן קרחה בשלמא מדינה ומדינה לחלק בין שושן לשאר עיירות· עד ועיר
למאי אתא· אמ' ר' יהושע ולתנא דידן מינחא כיון דאית ליה פרזי פרזי מדינה ומדינה
למאי אתא· לא כולה לדרשא הוא דאתא· הא דר' יהושע בן לוי דאמ' ר' יהושע
בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נדון ככרך· ועד כמה· אמ' ר' ירמיה ואי'
תימא ר' חייא בר אבא כמחמתן לטבריה והינו מיל'· ולימא מילתא קא משמע לן
שיעורא דמיל כמה הוי כמחמתן לטבריה· ואמ' ר' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא
במנצפך | מנצפך צופים אמרום· צופים ולא משה והא כת' אלה המצות שאין נביא רשאי
דסוקתך | לחדש דבר מעתה· אין מיהוה הוו ידיע הוא דלא הוו ידעי הי באמצע תיבה
נא | הי בקוף תיבה· ואתו צופים ואמרום פתוחים בראש תיבה ובאמצע תיבה· סתומין
בקוף | [illegible] תיבה· כוף קוף איכתי אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה·
ועוד | אלא שכחום וחזרו ויסדום· ואמ' ר' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא תרגום שלתורה
דאמ' | אנקלוס הגר אמרו מפי ר' יהושע ור' אליעזר· ותרגום שלנביאים יונתן בן עזיאל אמרו מפי
רב | חגי זכריה ומלאכי באותה שעה נזדעזעה ארץ ישראל ארבע מאות פרסה על ארבע
חסדא | מאות פרסה יצתה בת קול ואמרה מי הוא זה שגילה סתרי לבני אדם· עמד יונתן בן עזיאל
מים | על רגליו ואמר רבונו שלעולם אני הוא שגיליתי סתריהן לבני אדם ולא לכבודי עשיתי
וסמך | ולא לכבוד בית אבא עשיתי אלא לכבודך עשיתי כדי שלא ירבו מחלוקות בישראל·
שבלוחות | ביקש לגלות תרגום שלנביאים שלכתובים יצתה בת קול ואמרה דייך· מאי טעמא
בנס היו | משום דאית בהו קץ משיח· ותרגום שלתורה אנקלוס הגר אמרו· והא אמ' רב
עומדין
לאמיה.
הנו ולאהנו | ע"ג | איקא בר אמי אמ' רב חננאל אמ' רב מאי דכת' ויקראו בספר בתורת האלהים מפורש
ידעי הי | ושום שכל ויבינו במקרא· ויקראו בספר בתורת האלהים זה מקרא· מפורש זה
באמצע | ס' כגון חקירות ניבורי | כגון אתנחה וזקף ותביר ויתיבא
תיבה הי | תרגום· ושום שכל אלו הפסוקים· ויבינו במקרא אלו פסקי טעמים· ואמרי לה אלו המסורות·
בסוף תיבה | אלא שכחום וחזרו ויסדום· ומאי שנא אדאורייתא דלא מזדעזעא ארעא· אדנביאי
זכר' תנא | אזדעזעא· אדאורייתא מיפרשן· מילי אדנביאי איכא דמסתמן דכת' ביום ההוא יגדל
המספד בירושלם כמספד הדדרמון בבקעת מגדון· ואמ' רב יוסף אלמלא תרגומא דהאי
קרא לא הוה ידעינן מאי קאמ' בעידנא ההוא יסגי מספדא בירושלם כמספדא דאחאב בר
עמרי דקטל יתיה הדדרמון בר טברמון ברמות גלעד וכמספדא דאשיהו בר אמון דקטל
יתיה פרעה חגירא בבקעת מגדון· וראיתי אני דניאל לבדי את המראה והאנשים אשר
היו עמי לא ראו את המראה אבל חרדה גדולה נפלה עליהם ויברחו בהחבא· מאן נינהו
האנשים אמ' ר' ירמיה ואיתימא ר' חייא בר אבא זה חגי זכריה ומלאכי· ומאחר דלא חאזו
אינהו עדיפי מניה או איהו עדיף מינהו אינהו עדיפי מניה דאינהו נביאי ואיהו לא נביא·
איהו עדיף מינהו דאיהו חאזי ואינהו לא חאזו· וכי מאחר דלא חאזו מאי טעמא
איבעית· אע"ג דאינהו לא חאזו מזלייהו חאזו· אמ' רבינא שמע מינה האי
דמיבעית אע"ג דאיהו לא חאזי מזליה חאזי· מאי תקנתיה ואי איכא איניש
ליזיל לגביה· ואי מרחק לקרא קרית שמע· ואי קאי במקום טנופות לינשוף מדוכתיה
ארבע אמות וליקרא· ואילא לימא הכי עיזא דבי טבחא שמינא מינאי·

והשתא דאמרת מדינה ומדינה עיר ועיר לדרשא הוא דאתא · משפחה ומשפחה למאי ·
אמ' יוסי בר חנינה להביא משפחות כהונה ולויה שמבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא
מגלה · איתמר נמי אמ' רב יהודה אמ' שמואל כהנים בעבודתן ולויים על דוכנם וישראל
על מעמדם כולם מבטלים עבודתם ובאין לשמוע מקרא מגלה · תנא נמי הכי כהנים
בעבודתן ולויים בדוכנן וישראל במעמדן מבטלין עבודתן ובאין לשמוע מקרא מגלה מכאן
סמכו שלבית רבי שמבטלין תלמוד תורה ובאין לשמוע מקרא מגלה מקל וחומר השתא ומה
עבודה שהיא חמורה מבטלין תלמוד תורה מיבעיא למימרא דעבודה חמורה מתלמוד תורה
והכת' ויהי בהיות יהושע ביריחו וישא עיניו וירא והנה איש עומד לנגדו וחרבו שלופה בידו
וג' ויאמר לא כי שר צבא יי' עתה באתי וגו' ויפל יהושע על פניו ארצה וישתחו · היכי עביד
הכי והאמ' ר' יהושע בן לוי אסור לו לאדם שיתן שלום לחבירו בלילה מאי טעמא חיישינן
שמא שד הוא · שאני התם דאמ' ליה כי אני שר צבא יי' · ודלמא משקרי אמ'
אבאי גמירי דלא מפקי שם שמים לבטלה · אמ' ליה אמש ביטלתם תמיד שלבין
הערבים ועכשיו ביטלתם תלמוד תורה · אמ' לו על איזה מהם באתה · אמ' לו עתה באתי · מיד
וילן יהושע בלילה ההוא בתוך העם · וכת' וילך יהושע בלילה ההוא בתוך העמק ·
אמ' ר' יוחנן מלמד שהלך בעומקה שלהלכה · וגמירי שכל זמן שארון ושכינה שרויין
שלא במקומן ישראל אסורין בתשמיש המטה · ואמ' רב שמואל בר אינא משמיה דרב
גדול תלמוד תורה מהקרבת תמידין שנ' עתה באתי · לא קשיא הא דיחיד הא דרבים ·
דרבים חמור · ויחיד קל מעבודה ופורים · ודיחיד קל והא תנן נשים במועד בפני
המת מענות אבל לא מטפחות · ר' ישמעאל אומ' הסמוכות למטה מטפחות ·
ובראשי חדשים ובחנוכה ובפורים מענות ומטפחות · ובזה ובזה לא מקוננות ·
ואמ' רבה בר רב הונא אין מועד בפני תלמ' חכם ואין צריך לומר חנוכה ופורים ·
כבוד תורה אמרת · כבוד תורה דיחיד חמור · תלמוד תורה דיחיד קל מעבודה ופורים ·
שתי מצוות
עבודה · ותלמוד תורה · תלמוד תורה ועבודה · שתי מגלות · מגלה · ומצוה ·
אחת · סימן · אמ' רבא פשיטא לי עבודה ומקרא מגלה · מקרא מגלה עדיף מדר' יוסי
בר חנינה · תלמוד תורה ומקרא מגלה · מקרא מגלה מדסמכו שלבית רבי · תלמוד
תורה ומת מצוה · מת מצוה מדתנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה ·
עבודה ומת מצוה · מת מצוה עדיף מולאחותו · דתניא ולאחותו מה תלמוד לומ' הרי
שהיה הולך לשחוט את פסחו ולימול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא ·
יכול כשם שאין מיטמא לאחות כך אין מיטמא למת מצוה ת"ל ולאחותו לאחותו הוא
דאינו מיטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה · בעי רבא מקרא מגלה ומת מצוה
איזה מהן עדיף · מקרא מגלה עדיף משום פרסומי ניסא · או דלמא מת מצוה עדיף משום
כבוד הבריות · בתר דבעיה הדר פשטה גדול כבוד הבריות שדוחה את לא תעשה שבתורה ·
גופא אמ' ר' יהושע בן לוי כרך וכל הסמוך לו וכל הנראה עמו נידון ככרך · תאנא
נראה אעפ שאינו סמוך · סמוך אעפ שאינו נראה · בשלמא נראה אעפ שאינו סמוך
משכחת לה כגון דיתבא בראש ההר · אלא סמוך אעפ שאינו נראה היכי משכחת לה ·

3

אמ׳ ר׳ ירמיה כגון דיתבא בנחל ׳ סימן כרך שהוקף ׳ בעשרה ׳ חרב ׳ לוד ׳ נשים ׳
שואלות ׳ ושונות ׳ אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כרך שישב ולבסוף הוקף נידון ככפר ׳ מאי טעמא
דכת׳ ואיש כי ימכור בית מושב עיר חומה שהוקף ולבסוף ישב ולא שישב ולבסוף הוקף ׳
ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כרך שאין בו עשרה בטלנין נידון ככפר מאי קא משמע לן ׳ תנינא איזו
היא עיר גדולה כל שיש בה עשרה בטלנין פחות מכאן הרי זו כפר ׳ כרך אצטריכא ליה ואע״ג
דאתו לה מעלמא ׳ ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כרך שחרב ולבסוף ישב נידון ככרך ׳ מאי חרב
אילימא חרבה חומתו ישב אין לא ישב לא ׳ והא תניא ר׳ לעזר ב״ר יוסי אומ׳ אשר לו חומה
לעמיתות אע״פ שאין לו עכשיו והיה לו קודם לכאן אלא מאי חרב שחרב מעשרה בטלנין ׳
ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי לוד ואונו גיא החרשים מוקפות חומה מימות יהושע בן נון ׳ והני
יהושע בנינהי דכת׳ ובני והלא אלפעל בנינהי דכת׳ ובני אלפעל עבר ומשעם ושמד הוא בנה את
אונו ואת לוד ובנתיה ׳ ולטעמיך אסא בנינהי דכת׳ ויבן ערי מצודה ביהודה ׳ אלא אמר ר׳
לעזר הני מוקפות חומה מימות יהושע בן נון הון ואיחרוב בימי פילגש בגבעה ואתא אלפעל
ובנינהי והדר איפול ואתא אסא ושפצינהו דיקא נמי דכת׳ ויאמר ליהודה נבנה את הערים האלה
שמע מינה ׳ ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי נשים חייבות במקרא מגלה שאף הן היו באותו הנס
ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי פורים שחל להיות בשבת שואלין ודורשין בענינו של יום ׳ מאי איריא
פורים אפילו יום טוב נמי דתניא וידבר משה את מועדי יי׳ אל בני ישראל מצותן שיהיו קורין
כל אחד ואחד בזמנו ׳ ותניא משה תיקן להן לישראל שיהיו שואלין ודורשין בענינו של יום
הלכות הפסח בפסח ׳ הלכות עצרת בעצרת ׳ הלכות החג בחג ׳ פורים איצטריכא ליה
סלקא דעתא אמינא נגזור משום דרבא קא משמע לן ׳ ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי חייב
אדם לקרות את המגלה ביום ולשנותה בלילה שנ׳ אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא
דומיה לי ׳ סבור מינה למקרייה באורתא ולמיתנא מתניתין דידה ביממא ׳ אמ׳ להן
ר׳ ירמיה לדידי מיפרשא לי מיניה דר׳ חייא בר אבא כמאן דתני עיבר פרשתא ואתנייה
איתמר נמי אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳ עולא ביראה אמ׳ ר׳ לעזר חייב אדם לקרות את המגלה בלילה ולשנותה
ביום שנ׳ למען יזמרך כבוד ולא ידום יי׳ אלהי לעולם אודך ׳ אלא שהכפרים מקדימין ליום
הכניסה ׳ אמ׳ ר׳ חנינה חכמים תיקלו על הכפרים שיהו מקדימין ליום הכניסה כדי שיספקו
מים ומזון לאחיהם שבכרכים ׳ למימרא דתקנתא דכרכים היא ׳ והא תנן חל להיות
בשני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ׳ ואם איתה נקדימינהי ליום הכניסה ׳ יום
הכניסה הוי ליה עשרה ׳ ועשרה לא תקינו רבנן ׳ תא שמע חל להיות בחמישי כ׳
כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ואם איתה נקדימנהי ליום הכניסה דאחד עשר הוא ׳
לא מיום הכניסה ליום הכניסה לא דחינן ׳ תא שמע אמ׳ ר׳ יהודה אימתי ׳ מקום
שנכנסין בשני ובחמישי ׳ אבל מקום שאין נכנסין בשני ובחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה ׳
ואי אמרת דתקנתא דכרכים הוא משום הללו דאין נכנסין ניפסדינהו לכרכים ׳
לא אי אתאמר הכי איתאמר תכמ׳ היקלו על הכפרים שיהו מקדימין ליום הכניסה מפני
שמספקין מים ומזון לאחיהם שבכרכים ׳ כיצד

מתני׳

חל להיות בשני כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר ׳ חל להיות

בשלישי או ברביעי כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה
למחר׳ חל להיות בחמישי כפרים ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות חומה למחר׳
חל להיות בערב שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות ומוקפות חומה קורין בו ביום
חל להיות בשבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה ומוקפות חומה למחר׳
חל להיות אחר שבת כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום ומוקפות
חומה למחר׳

גמרא

חל להיות בשבת בשבת וכו׳ מאי שנא
מעיקרא דקא נקיט סידורא דירחא׳ ומאי שנא הכא דנקיט סידורא דיומי׳ איידי
דמיתפכא ליה נקיט סידורא דיומי׳ חל להיות בערב שבת וכו׳ מני מתניתין או ר׳ יוסי או ר׳
ר׳ מאי היא דתניא חל להיות ערב שבת כפרים ועיירות גדולות מקדימין ליום הכניסה
ומוקפות חומה קורין בו ביום׳ ר׳ אומ׳ אומר אני לא שידחו עיירות ממקומן אלא זו וזו
קורין בו ביום׳ מאי טעמא דתנא קמא בכל שנה ושנה׳ מה כל שנה ושנה עיירות
קודמין למוקפות חומה׳ אף כאן עיירות קודמין למוקפות חומה׳ ואימא בכל שנה
ושנה מה כל שנה ושנה אין עיירות נדחות ממקומן אף כאן לא ידחו עיירות ממקומן
הני מילי איכא דאפשר׳ הכא דלא אפשר׳ ור׳ מאי טעמא בכל שנה ושנה׳ מה כל
שנה אין נדחין עיירות ממקומן אף כאן לא ידחו עיירות ממקומן׳ ואימא מה כל
שנה ושנה עיירות קודמין למוקפין חומה אף כאן עיירות קודמין למוקפות חומה׳
שאני הכא דלא אפשר׳ מאי ר׳ יוסי דתניא חל להיות ערב שבת כפרים ומוקפות חומה
מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בו ביום׳ ר׳ יוסי אומ׳ אומר אני לא שיקדימו מ׳
מוקפות חומה לעיירות אלא זו וזו קורין בו ביום׳ מאי טעמא דתנא קמא כל שנה
ושנה מה כל שנה ושנה עיירות בארבעה עשר וזמנו שלזה לאו זמנו שלזה׳ אף כאן
עיירות בארבעה עשר וזמנו שלזה לאו זמנו שלזה׳ ואימא מה כל שנה ושנה
אין מוקפין קודמין לעיירות אף כאן לא יקדמו מוקפין לעיירות׳ שאני הכא דלא אפשר׳
ר׳ יוסי מאי טעמא כל שנה ושנה׳ מה כל שנה ושנה אין קודמין מוקפין לעיירות אף
כאן לא יקדמו מוקפין לעיירות׳ ואימא מה כל שנה ושנה עיירות בארבעה עשר וזמנו
שלזה לאו זמנו שלזה׳ אף כאן עיירות בארבעה עשר וזמנו שלזה לאו זמנו שלזה׳
שאני הכי דלא אפשר׳ וסבר ר׳ לא ידחו עיירות ממקומן׳ והתניא חל להיות בשבת
כפרים מקדימין ליום הכניסה ועיירות גדולות קורין בערב שבת ומוקפות חומה למחר׳
ר׳ אומ׳ אומר אני הואיל ונדחו עיירות ממקומן ידחו ליום הכניסה׳ הכי השתא
התם זמנם שבת הוא הואיל ונדחו ידחו ליום הכניסה׳ הכא ערב שבת זמנם׳ כמאן
אזלא הא דאמ׳ ר׳ חלבו פורים שחלו להיות בשבת הכל נדחין ליום הכניסה׳ הכל נדחין
ליום הכניסה והא איכא מוקפין דזמניהן למחר׳ אלא הכי קאמ׳ כל הנדחין ידחו ליום
הכניסה כמאן כר׳ דכולי עלמא מיהת כל בשבת לא קרינן מאי טעמא׳ אמ׳ רבא
הכל חייבין במקרא מגלה ואין הכל בקיאין במקרא מגלה וגזירה שמא יטלנה בידו
מי שאינו בקי וילך אצל בקי ללמוד ויעבירנה ארבע אמות ברשות הרבים והיינו טעמיה
דלולב׳ והיינו טעמיה דשופר׳ תניא נמי הכי אעפ׳ שאמרו כפרים מקדימין ליום

בתחלת מגלה
נגינות ב״ע
ב״ב ב״ג
ב״ד ב״ט

הכנסה גובין ומחלקין בו ביום׳ אדרבה משום דאמרן היא לא הואיל ואמרו כפרים מקדימין
ליום הכניסה גובין בו ביום ומחלקין בו ביום מפני שעיניהן של עניים נשואות למקרא מגלה׳
אבל שמחה עצמה לא תהא נוהגת אלא בזמנה׳ אמ׳ רב מגלה בזמנה קורין אותה אפלו ביחיד׳
שלא בזמנה אין קורין אותה אלא בעשרה׳ רב אסי אמ׳ בין בזמנה בין שלא בזמנה בעשרה
הוה עובדא וחש לה רב להא דרב אסי׳ ומי אמ׳ רב הכי האמ׳ רב יהודה בריה דרב שמואל
בר שילת משמא דרב פורים שחלו להיות בשבת׳ ערב שבת זמנם׳ ערב שבת זמנם
שבת זמנם׳ אלא לאו הכי קאמ׳ שלא בזמנם כזמנם׳ מה זמנם אפלו ביחיד׳ אף שלא
בזמנם אפלו ביחיד׳ לא לענין מקרא מגלה בעשרה׳ ומאי ערב שבת זמנם׳ לאפוקי
מדר׳ ואמ׳ כל הנדחין ידחו ליום הכניסה קא משמע לן דבערב שבת זמנם׳

מתניתין

איזו היא עיר גדולה כל שישבה עשרה בטלנין׳ פחות
מכאן הרי זו כפר׳ באלו אמרו מקדימין ולא מאחרין׳ אבל זמן עצי הכהנים׳ ותשעה באב׳
וחגיגה׳ והקהל מאחרין ולא מקדימין אע״פ שאמרו מקדימין ולא מאחרין מותרין בהספד
ובתענית ומתנות לאביונים׳ אמר ר׳ יהודה אימתי במקום שנכנסין בשני ובחמישי אבל
מקום שאין נכנסין לא בשני ולא בחמישי אין קורין אותה אלא בזמנה׳

גמרא

איזו היא עיר גדולה וכו׳ תאנא עשרה בטלנין בבית הכנסת
באלו אמרו מקדימין וכו׳ מאי טעמא׳ אמ׳ ר׳ אבא אמ׳ שמואל דאמר קרא ולא יעבור׳ ואמ׳
ר׳ אבא אמ׳ שמואל דאמ׳ קרא ולא יעבור׳ ואמ׳ ר׳ אבא אמ׳ שמואל מנין שאין מונין ימים
לשנים שנ׳ לחדשי השנה׳ חדשים אתה מונה לשנים ואי אתה מונה ימים לשנים׳ ורבנן
דקסרי משום לאחא אמ׳ מנין שאין אתה מונה שעות לחדשים שנ׳ עד חדש ימים׳ ימים
אתה מונה לחדשים ואי אתה מונה שעות לחדשים׳ אבל זמן עצי הכהנים וכו׳
תשעה באב פורענותא היא׳ ואקדומי פורענותא לא מקדמינן׳ חגיגה והקהל איכתי לא
מטא זמן חיוביהן׳ תנא חגיגה וכל זמן חגיגה מאחרין׳ בשלמא חגיגה דאיקלע
בשבת דחינן לה לבתר שבת׳ אלא כל זמן חגיגה מאי קאמ׳ אמ׳ רב הושעיה הכי קא אמ׳
חגיגה בשבת ועולת ראייה אפלו ביום טוב דזמן חגיגה הוא אפלו הכי מאחרין׳ ומני בית
שמאי היא דתנן בית שמאי אומ׳ מביאין שלמים ואין סומכין עליהן אבל לא עולות׳
ובית הלל אומ׳ מביאין שלמים ועולות וסומכין עליהן׳ רבא אמ׳ חגיגה וכל זמן חגיגה
מאחרין׳ טפי לא׳ כדתנן מי שלא חג יום טוב הראשון שלחג חוגג את כל הרגל ועד יום
טוב האחרון שלחג׳ עבר הרגל ולא חג אינו חייב באחריותו׳ רב אשי אמ׳ חגיגה וכל
זמן חגיגה מאחרין ואפלו עצרת ולא מבעיא קא אמ׳ לא מבעיא חג דאית ליה תשלומין
כל שבעה אלא אפלו עצרת דחד יומא הוא אפלו הכי מאחרין דתנן ומודים שאם חל בשבת
יום טבוח לאחר שבת׳ אמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה ר׳ נטע נטיעה בפורים ורחץ בקרונה
שלצפורי בשבעה עשר בתמוז וביקש לעקור תשעה באב ממקומה ולא הודו לו חכמים׳
אמ׳ לפניו ר׳ אבא בר זבדא ר׳ לא כך היה המעשה אלא תשעה באב שחל להיות בשבת
היה ודחוהו לאחר שבת׳ ואמ׳ ר׳ הואיל ונדחה ידחה ולא הודו לו חכמ׳ קרא עליה טובים
השנים מן האחד׳ ור׳ היכי נטע נטיעה בפורים והתני רב יוסף שמחה ומשתה ויום טוב

שמחה' מלמד שאסור בהספד' משתה כלומר שאסור בתענית' ויום טוב מלמד שאסור
בעשיית מלאכה' ר' בארביסר הוה' וכי נטע בחמיסר נטע' איני והא' ל' בטבריה הוה
וטבריה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא' לא ר' בר חמיסר הוה וכי נטע בארביסר
נטע' ומי פשיטא מילתא דטבריה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון היא והא חזקיה קרא
מגילתא בטבריה בארביסר ובחמיסר למספקא ליה אי מוקפת חומה מימות יהושע בן נון הית
אי לא' לחזקיה מספקא ליה לר' פשיטא ליה' וכי פשיטא ליה בחמיסר בארביסר מישרי
והא כת' במגלת תענית ארביסר וחמיסר פוריא אנון דילא למספד' ואמ' רבה לא נצרכה אלא
לאסור את שלזה בזה ואת שלזה בזה' תרגמה אהספד ותענית אבל מלאכה חד יומא ותו לא'
איני והא רב חזייה לההוא גברא דהוה קא זרע כיתאנא ולטיה ולא צמח
כיתניה ההוא בר יומיה הוה' ולישמתיה שמותי' כיון דלא צמח כיתאניה היינו שמתא'
רבא בריה דרבה אמ' אפלו תימא רבר יומיה נטע הספד ותענית קבילו עלויהן מלאכה לא
קבילו עילויהן דמיעיקרא כתיב ימי שמחה ומשתה ויום טוב ולבסוף כתיב ימי משתה ושמחה
ואלו יום טוב לא כתיב' ולאדבמאי טעמא לטייה לההוא גברא דברים המותרים והין
ואחרים נהגו בהן איסור הוה' ותניא דברים המותרים ואחרים נהגו בהן איסור אי אתה רשאי
להתירן בפניהם' ובאתריה דר' לא נהוג' איבעית אימא ר' נטיעה שלשמחה נטע'
כדתנן עבר אב ולא נענן ממעטין במשא ומתן בבנין ובנטיעה באירוסין ובנשואין' ותניא
בבנין בנין שלשמחה' נטיעה נטיעה שלשמחה' ואיזה הוא בנין שלשמחה' זה הבונה
בית חתנות לבנו' ואיזה הוא נטיעה שלשמחה זה הנוטע אבורנקי שלמלכים

גופה חזקיה קרא מגילתא בטבריה בארביסר ובחמיסר דמספקא ליה אי מוקפת חומה מימות
יהושע בן נון או אינה מוקפת חומה מימות יהושע בן נון' ומי מספקא מילתא דטבריה
והא כתיב וערי מבצר הצדים צר וחמת רקת וכנרת וקימא לן דרקת זו טבריה היינו טעמא
דמספקא ליה דחד גיפא דשורא דטבריה ימא הוא' אי הכי אמאי מספקא ליה הא
ודאי לאו חומה היא' דתניא אשר לו חומה ולא שור אגף' קביב' פסט לטבריה
שימה תומתה' לענין בתי ערי חומה לא קא מספקא ליה כי קא מספקא ליה לענין מקרא
מגלה מאי פרזים ומוקפות חומה דמטבי גבי מקוא מגלה משום דהני מיגלן והני מיכסן
והא נמי מיגליא או דלמא דהני מגני מאויבים והני לא מגנן מאויבים והא נמי אגוני
מגנא מאויבים ומשום הכי מספקא ליה' רב אסי קרא מגילתא בהוציל בארביסר
ובחמיסר דמספקא ליה' איכא דאמרי אמ' רב אסי האי הוציל מוקפת חומה מימות יהושע
בן נון היא' אמ' ר' יוחנן כי הוינן טליא אמינא מילתא ושאילנא לסבא ואשתכח כוותנא'
חמת זו טבריה' ולמה נקרא שמה חמת על שום חמי טבריה' רקת זו צפורי'
ולמה נקרא שמה רקת' דמידליא כי רקתא דנהרא' כנרת זו גניסר' ולמה נקרא שמה
כנרת' משום דמתקא פירותיה ככינרא' אמ' רבא מי איכא מאן דאמ' רקת לאו היינו
טבריה והאי שכיב איניש הכא ספדו ליה התם גדול בששך ושם לו ברקת' כי מסקו
ארוניה להתם ספדו ליה הכי אוהבי שרידים יושבי רקת צאו וקבלו הרוגי עמק' כי נח
נפשיה דר' זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ צבי גדלה שעשועיה

בערך בונרנך אילן ששותלין כשנולד האדם לעבכן בנקיען

שלא יהא ל

א[illegible]

אוינא לה אמדה רקת כי אכר כלי חמרתה לא אמ׳ רבא חמת זו חמי גדר׳ רקת זו
טבריה׳ כנרת זו גניסר׳ ולמה נקרא שמה רקת לא אמ׳ ריש לקיש שאפלו ריקנין
שבה מלאים מצוות כרמון׳ ר׳ ירמיה אומ׳ רקת שמה ולמה נקרא שמה רקת טבריה
שיושבת בטיבורה שלארץ ישראל׳ רבא אמר רקת שמה ולמה נקרא שמה טבריה׳
שטובה ראייתה׳ אמ׳ זעירי קטרון זו צפורי׳ ולמה נקרא שמה צפורי׳ אמ׳ רב
פפא שיושבת בראש ההר כצפור׳ וקטרון זו צפורי והיא קטרון בחלקו שלזבולון הוא
דכת׳ זבולון לא הוריש את יושבי קטרון וזבולון מתרעם על מדותיו הוה דכת׳ זבולון
עם חרף נפשו למות ונפתלי על מרומי שדה׳ מה טעם זבולון עם חרף נפשו למות
משום דנפתלי על מרומי שדה׳ אמ׳ זבולון לפני הקב״ה רבונו שלעולם לאחי נתתה
ארצות ולי נתתה הרים וגבעות׳ לאחי נתתה שדות וכרמים ולי נתתה ימים ונהרות׳
אמר לו חייך הכל צריכים לך על ידי חלזון שנאמ׳ ושפוני טמוני חול׳ ותאני רב יוסף
שפוני זה חלזון׳ טמוני זו טרית׳ חול זו זכוכית לבנה׳ אמר לפניו רבונו שלעולם
מי מודיעני׳ אמ׳ לו שם יזבחו זבחי צדק׳ אמ׳ לו סימן זה יהא בידך שכל הנוטל
ממך דבר בלא דמים אינו מועיל בפרקמטיא שלו כלום׳ ואי סלקא דעתא קטרון
זו צפורי אמאי מתרעם על מדותיו והא איכא צפורי דעדיפא טובא וכי תימא דלית
ביה זבת חלב ודבש׳ והא אמ׳ רבא בר בר חנא לדידי חזי לי ארץ זבת חלב ודבש דצפורי
והויא שתי פרסאי אשתי פרמילי׳ וכי תימא דלא נפישא דידיה כי דאחיה והא
אמר רבא בר בר חנא לדידי חזי לי ארץ זבת חלב ודבש דכולה ארץ ישראל והוי כמבי
מכסי עד אעקרה דתולבקני עשרין ותרי פרסי אורכה ופותיא שתה פרסי׳ אפלו הכי
שדות וכרמים עדיפא ליה דיקא נמי דכת׳ ונפתלי על מרומי שדה שמע מינה׳
אמ׳ ר׳ אבהו עקרון תיעקר זו קיסרי בת אדום שהיא יושבת בין החולות והיא יתד
התקועה לישראל בימי יונים וכשגברו מלכי בית חשמונים ולכדוה היו קורין אותה
אחידת מגדל שר׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינה מאי דכת׳ והסירותי דמיו מפיו ושקוציו מבין
שניו ונשאר גם הוא לאלהינו והיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי׳ והסירותי דמיו מפיו זו
בית במיא שלהן׳ ושקוציו מבין שניו זו בית גליא שלהן׳ ונשאר גם הוא לאלהינו אלו
בתי כנסיות ובתי מדרשות שבאדום׳ והיה כאלוף ביהודה ועקרון כיבוסי אלו תאטריות
וקרקסאות שלהן שעתידין שרי יהודה ללמד בהן תורה ברבים׳ סימן לשם יותן
מאויי יגע רשע׳ אמר ר׳ יצחק לשם זו פמים׳ עקרון תיעקר זו קיסרי בת אדום
שהיא היתה מטרופולין שלמלכים איכא דאמרי דמוקמון בה מלכי איכא דאמרי דמרבונה
מלכי׳ קסרי וירושלים אם יאמר לך אדם חרבו שתיהן אל תאמן ישבו שתיהן אל תאמן
חרבה קסרי וישבה ירושלים האמן שנ׳ אמלאה החרבה אם מלאה זו התרבה זו אם המלאה
זו החרבה זו׳ רב נחמן בר יצחק אמ׳ מהכא ולאם מלאם יאמץ׳ אמ׳ ר׳ יצחק מאי
דכת׳ יוחן רשע בל למד צדק וג׳ אמר יצחק לפני הקב״ה רבונו שלעולם יוחן רשע זה׳ אמ׳
לו הקב״ה בל למד צדק וג׳ אמר לו הלא מכבד הוריו הוא אמ׳ לו בארץ נכוחות יעול עתיד
הוא לפשוט את ידיו בבית המקדש׳ אמ׳ לו השפיע לו טובה בעולם הזה ובל יראה גאות יי׳

בערוך מקראי ופשם מקום

זכריה

פ׳ מטרבלנו לעג אם בולין בלע׳ יון עיר כלו׳ אם שלעיירות

לעתיד לבוא׳ ואמ׳ ר׳ יצחק מאי דכת׳ אל תתן יי׳ מאויי רשע אמ׳ יעקב לפני הקב״ה רבונו
שלעולם אל תתן לעשו הרשע תאות לבו׳ זממו אל תפק ירומו סלה׳ אלו בני גרממיא
שלאדום שאלמלא הן יוצאין מחריבין כל העולם׳ דאמ׳ ר׳ חמא בר חנינה תלתמאה ושתין
מלכי קטירי תגא איכא בגרממיא׳ ותלת מאה ושתין וחמשא מרזבני איכא ברומי כל
יומא נפקין לחרובי עלמא׳ פגעו הני בהני והני בהני ומיקטל חד מיהני וחד מיהני ומיטרדי
לאוקומי אחרנא׳ ואמ׳ ר׳ יצחק אם יאמר לך אדם יגעתי ולא מצאתי אל תאמן בו׳
לא יגעתי ומצאתי אל תאמן׳ יגעתי ומצאתי האמן׳ והני מילי בדברי תורה׳ אבל
במשא ומתן סייעתא מן שמיא היא׳ ובדברי תורה נמי לא אמינא אלא לחדודי׳ אבל
לאוקומי לגרסיה סייעתא מן שמיא היא׳ ואמ׳ ר׳ יצחק אם ראיתה רשע שהשעה
משחקת לו אל תתגרה בו שנ׳ אל תתחר במרעים׳ ולא עוד אלא שדרכיו מצליחין שנ׳
יחילו דרכיו בכל עת׳ ולא עוד אלא שזוכה בדין שנ׳ מרום משפטיך מנגדו׳ ולא עוד
אלא שרואה בשונאיו שנ׳ כל צורריו יפיח בהם׳ איני והאמ׳ ר׳ יוחנן משום רבי
שמעון בן יוחאי מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנ׳ עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי
תורה יתגרו בם׳ וכן אמ׳ ר׳ דוסתאי בר מתון מותר להתגרות ברשעים בעולם הזה שנ׳
עוזבי תורה יהללו רשע ושומרי תורה יתגרו בם׳ אם לחשך אדם לומר אל תתחר
במרעים אל תקנא בעושי עולה מי שליבו נוקפו אומר כן׳ לא אל תתחר במרעים
להיות כמרעים אל תקנא בעושי עולה להיות כעושי עולה׳ ואומ׳ אל יקנא לבך בחטאים
לא קשיא הא בצדיק גמור הא בצדיק שאינו גמור שנ׳ למה תביט בוגדים תחריש
בבלע רשע צדיק ממנו׳ אמ׳ רב הונא צדיק ממנו בולע צדיק גמור אינו בולע׳ אי
בעית אימא הא והא בצדיק גמור׳ ולא קשיא הא במילי דידיה הא במילי דשמיא׳
ואי בעית אימא הא והא במילי דשמיא שעה משחקת לו שאני׳ אמ׳ עולא איטליא
שליונה זה כרך גדול שלרומי והויא תלת מאה פרסי אתלת מאה פרסי׳ והלכמו [illegible]
וחמשא שוקי איתבה כמנין ימות החמה׳ קטן שבכולן שלמוכרי עופות [illegible]
בר מילי׳ ומלך קוער בכל יום באחד מהן׳ הנולד בו אעפ׳ שלא דר בו והדר [illegible]
שלא נולד בו נוטל פרס מאת המלך׳ ושלשת אלפים בי בני יש בתוכו [illegible]
ואחד מהן יש בו חמש מאות חלונות שלמעלה עשן חוץ לחומה׳ צדה אחת [illegible]
אחת הרים וגבעות׳ וצדה אחת מהיצה שלברזל׳ וצדה חלקית ומצול

מתניתין

קראו את המגלה באדר הראשון [illegible]
שנה קורין אותה באדר שני׳ אין בין אדר הראשון לאדר השני לא מקרא מגלה [illegible]
לאביונים׳

גמרא

קראו את המגלה וכו׳ הא לענין סדר [illegible]
וזה שווין׳ מני מתניתין לא תנא קמא ולא ר׳ לעזר בי ר׳ יוסי ולא רבן שמעון
דתנא קראו את המגלה באדר הראשון ונתעבירה השנה קורין אותה באדר השני [illegible]
הנוהגות בשני נוהגות בראשון חוץ ממקרא מגלה׳ ר׳ לעזר בי ר׳ יוסי או׳ [illegible] רבי
זכריה בן הקצב אין קורין אותה באדר השני שכל מצוות שנוהגות בשני [illegible]
רבן שמעון בן גמליאל או׳ משום ר׳ יוסי אין קורין אותה לא באדר השני שכלן [illegible]

בשני אין נוהגות בראשון ושוין בספד ותענית שאסורין בזה ובזה׳ רבן שמעון בן גמליאל
אומ׳ היינו תנא קמא׳ אמ׳ רב פפא סדר פרשיות איכא בינייהו דתנא קמא סבר סדר פרשיות נמי
לכתחלה בשני ואי עבוד בראשון עבוד לבר ממקרא מגלה דאע״ג דקארו בראשון קארו בשני׳
ר׳ לעזר ב״ר יוסי אומ׳ אפלו מקרא מגלה לכתחלה בראשון׳ רבן שמעון בן גמליאל אומ׳
סדר פרשיות נמי אע״ג דקארו בראשון קארו בשני נמי׳ מני מתניתין איתנא קמא קשיא
מתנות לאביונים איר׳ לעזר ב״ר יוסי קשיא אף מקרא מגלה׳ אי רבן שמעון בן גמליאל
קשיא סדר פרשיות׳ לעולם תנא קמא׳ ותנא מקרא מגלה והוא הדין למתנות
לאביונים דהא בהא תליא׳ ואיבעית אימא לעולם רבן שמעון בן גמליאל היא וחסורי מיחסרא
והכי קאתני אין בין ארבעה עשר שלאדר הראשון לארבעה עשר שלאדר השני אלא מקרא
מגלה ומתנות לאביונים הא לענין הספד ותענית זה וזה שוין׳ ואילו סדר פרשיות לא קא
מיירי׳ אמ׳ לאבא אמ׳ ר׳ חייא בר אשי אמ׳ רב הלכה כרבן שמעון בן גמליאל שאמר
משום ר׳ יוסי׳ אמ׳ ר׳ יוחנן ושניהן מקרא אחד דרשו כל שנה ושנה׳ ר׳ לעזר ב״ר יוסי סבר
כל שנה ושנה׳ מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לשבט אף כאן אדר הסמוך לשבט׳ ורבן שמעון
בן גמליאל סבר כל שנה ושנה׳ מה כל שנה ושנה אדר הסמוך לניסן׳ אף כאן אדר הסמוך
לניסן׳ בשלמא ר׳ לעזר ב״ר יוסי מסתבר טעמיה דאין מעבירין על המצוות׳ אלא לרבן שמעון
בן גמליאל׳ מאי טעמיה אמ׳ רב טאבי מיסמך גאולה לגאולה עדיף׳ ר׳ לעזר אומר
טעמא דרבן שמעון בן גמליאל מהכא לקיים את אגרת הפורים הזאת השנית ואצטריך למכתב
שנית ואצטריך למכתב כל שנה׳ דאי כתיב כל שנה הוה אמינא כי קושיין כת׳ שנית
ואי כת׳ שנית הוה אמינא כתחלה בראשון ובשני קרינן כת׳ כל שנה ושנה׳ ור׳ לעזר ב״ר יוסי
האי שנית מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדרב יהודה׳ אמ׳ שמואל דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל בתחלה
קבעוה בשושן ולבסוף קבעוה בכל העולם׳ ואמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל שלחה להן אסתר
לחכמים קבעוני לדורות׳ שלחו לה קנאה את מעוררת עלינו׳ שלחה להן כבר כתובה ומונחת
על ספר דברי הימים למלכי מדי ופרס דכת׳ הלוא הם כתובים על דברי הימים וג׳ רב ור׳ חנינה
ור׳ יוחנן ורב חביבא מתנו בכוליה סדר מועד כל כי האי זוא חלופי מחלפי ר׳ יוחנן ומייתי ר׳ יונתן׳
שלחה להן אסתר לחכמ׳ כתבוני בספר׳ שלחו לה הלוא כתבתי לך שלישים במועצות ודעת׳
שלישים ולא רביעים׳ ולא קבעוה עד שמצאו לה מקרא מן התורה כתוב זאת זכרון בספר׳
כתוב מה שכת׳ כאן׳ זאת מה שכת׳ במשנה תורה׳ זכרון מה שכת׳ בנביאים׳ בספר מה
שכת׳ במגלה׳ כתנאי׳ כתוב זאת זכרון בספר׳ זאת מה שכת׳ כאן׳ זכרון מה שכתיב
במשנה תורה׳ בספר מה שכת׳ בנביאים׳ דברי ר׳ יהושע׳ ר׳ לעזר המודעי אומ׳ כתוב זאת
מה שכת׳ כאן ובמשנה תורה׳ זכרון מה שכת׳ בנביאים׳ בספר מה שכת׳ במגלה׳ אמ׳
רב יהודה אמ׳ שמואל אסתר אינה מטמאה את הידים למימרא דסבר שמואל אסתר לאו
ברוח הקודש נאמרה׳ והא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל אסתר ברוח הקודש נאמרה׳ נאמרה
להיקרות ולא נאמרה להיכתב׳ מותיבי ר׳ מאיר אומ׳ קהלת אינה מטמאה את הידים
ומחלוקת בשיר השירים׳ ר׳ יוסי אומ׳ שיר השירים מטמא את הידים ומחלוקת בקהלת׳
ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ קהלת מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל׳ אבל רות ושיר השירים

ה
ובן גמליא׳ פעם שניא הלכה למעשה בשני ימים׳

פ
גאולת ניסן שהיא יציאת ישראל ממצרים לגאולת אדר שהיא ממות לחיים

[illegible]

ואסתר מטמאין את הידים הוא דאמ׳ כר׳ יהושע תנא ר׳ שמעון בן מנסיא אומר
קהלת אינה מטמאה את הידים מפני שחכמתו שלשלמה היא אמרו לו וכי זה בלבד
אמר והלא כבר נאמר וַיְדַבֵּר שְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים מָשָׁל ואומ׳ אל תֹּסְףְּ עַל דְּבָרָיו פֶּן יוֹכִיחַ בְּךָ
וְנִכְזָבְתָּ לה׳ ואומ׳ וכי תימא מימר טובא אמ׳ דאיבעית אי כת׳ ודאי בעי לא איכתב׳
תא שמע אל תוסף על דבריו סימן עקסם תנא ר׳ אליעזר אומ׳ אסתר
ברוח הקדש נאמרה שנ׳ ויאמר המן בלבו ר׳ עקיבה אומ׳ אסתר ברוח הקודש נאמרה
שנ׳ ותהי אסתר נשאת חן בעיני כל ראיה ר׳ יוסי בר דורמסקית אומ׳ אסתר ברוח
הקודש נאמרה שנ׳ ויודע הדבר למרדכי ר׳ מאיר אומ׳ אסתר ברוח הקודש נאמרה
שנ׳ ובבזה לא שלחו את ידם אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל כי הואי התם הוה אמינא מלתא
אמרי מילתא דעדיפא מכולהו קימו וקבלו היהודים עליהם ועל זרעם קימו למעלה
מה שקיבלו למטה אמ׳ רבא לכולהו אית להו פירכא לבר משמואל דלית ליה
פירכא הא דאמ׳ ר׳ אליעזר סברא הוא מדלא הוה ליה למלכא דעדיף מניה כי קא
מפיש ואמ׳ טובא אדעתא דנפשיה קאמ׳ אי מדר׳ עקיבה דלמא כר׳ אלעזר
דאמ׳ ר׳ אלעזר המודעי מלמד שכל אחד ואחד נדמתה לו באומתו אי מדר׳ יוסי בר
דורמסקית דלמא כר׳ חייא בר אבא דאמ׳ ר׳ חייא בר אבא בגתן ותרש שני טרסיים הין
והין מספרים בלשון טרסיים אי מדר׳ מאיר דלמא פריסטקא שדור
דשמואל ודאי לית ליה פירכא אמ׳ רבינא ואיתימא רב נחמן בר יצחק היינו דאמרי אינשי
טבא חדא פלפלתא חריפתא ממלי צנא קרא רב אמ׳ יוסף מהכא וימי הפורים האלה
לא יעברו מתוך היהודים וג׳ רב נחמן בר יצחק אמ׳ מהכא וזכרם לא יסוף מזרעם
ומשלוח מנות איש לרעהו שני מנות לאדם אחד תאני רב יוסף
ומתנות לאביונים שני מתנות לשני בני אדם ר׳ יהודה נשיאה שדר ליה לר׳ אושעיה
איטמא דעגלא תילתא וגרבא דחמרא שלח ליה קיימתה בנו רבינו ומתנות לאביונים
הדר שדר ליה כוליה עגלא תילתא ותלתא גרבי דחמרא שלח ליה קיימתה בנו רבינו
ומשלוח מנות איש לרעהו רבא שדר ליה למרי בר מר בידיה דאבאיי מלא טסקא
קשבי ומלא כסא קמחא דאבשונא אמ׳ אביי השתא אמ׳ מרי איחקלאה מלכא
ליהוי מינוריה דיקולא לא נחית הדר שדר ליה איהו מלא טשתקא זנגבילא ומלא
כסא פלפלתא אריכתא אמ׳ אביי השתא אמ׳ מר דידי עדיפא מדידיה דאנא שדרי ליה
חוליא ואיהו שדר לי חורפא אמ׳ אביי כי נפיקי מבי מר הוה שבענא כי מטאי להתם קריבן
לי שתין צעי דשתין מיני לפדא ואכלי בהן שתין פלאני הך בישולא בתרא הוו קארו ליה
עלי קדר ובעי למיכסיה לכסא בתרא אמ׳ אבאיי היינו דאמרי אינשי כפין עניי ולא
ידעין אינמי רווחא לבסימא שכיח אביי בר אבין ורב חנינה בר אבין מחלפי סעודתיהן
בהדי הדדי ואמ׳ רבא מיחייב אנשא לאיבסומי בפוריא עד דלא ידע בין ארור המן
לברוך מרדכי רבא ור׳ זירא עבוד סעודת פורים בהדי הדדי איבסום קם רבא
שחטיה לר׳ זירא בעא רחמי עילוייה ואחייה לישנא אמ׳ ליה ליתי מר ונעביד סעודת
פורים בהדי הדדי אמ׳ ליה ליתי מר לישלם לאו כל שעתא מתרחיש נסא אמ׳

פ׳ כפין עניא ולא ידע ...

ליתא פ׳ ...

רבא סעודת פורים שאכלה בלילה לא יצא מאי טעמא ימי משתה ושמחה כת' רב אשי
הוה יתיב קמיה דרב כהנא נגה ולא אתו רבנן לבי מדרשא אמ' ליה מאי טעמא מאחרי
ולא אתו רבנן האידנא אמ' ליה דלמא קא טרחי בסעודת פורים אמ' ליה ולא הוה להן
אפשר למיכלה מאורתא אמ' ליה ולא סבר לה מר להא דרבא דאמ' רבא סעודת
פורים שאכלה בלילה לא יצא ידי חובתו מאי טעמא ימי משתה ושמחה כתיב
רב אשי הו לדידי תבקן לדוויה מן רב אשי ארבעין זמנין
אמ' ליה הכי אמ' רבא אמ' ליה אין תנא מיניה ארבעין זמנין ודמיא כמאן דמנחא
ליה בכיסיה מתניתין אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש
בלבד אין בין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם וזה זדונו בהכרת
גמרא אין בין יום טוב לשבת וכו' הא לענין מכשירי אוכל נפש זה
וזה שוין מתניתין דלא כר' יהודה דתניא אין בין יום טוב לשבת אלא אוכל נפש בלבד
ר' יהודה אומ' אף מכשירי אוכל נפש מא' טעמא דתנא קמא אמ' קרא הוא לבדו יעשה
לכם הוא ולא מכשיריו ור' יהודה אמ' קרא לכם לכל צרכיכם ואידך נמי הא כת'
לכם לכם ולא לגוים לכם ולא לכלבים ור' יהודה נמי הא כת' הוא וכת' לכם
לא קשיא כאן במכשירין שאפשר לעשותן מערב יום טוב וכאן במכשירין שאי אפשר
לעשותן מערב יום טוב אין בין שבת ליום הכפורים וכו' הא לענין תשלומין זה
וזה שוין מתניתין מני ר' נחוניה בן הקנה היא דתניא ר' נחוניא בן הקנה היה עושה את
יום הכפורים כשבת לתשלומין מה שבת מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין אף יום
הכפורים מתחייב בנפשו ופטור מן התשלומין תנן התם כל חייבי כריתות שלקו
נפטרו מידי כריתתן שנ' ונקלה אחיך לעיניך משלקה זה הרי הוא אחיך דברי ר' חנניה
בן גמליאל אמ' ר' יוחנן חלוקין עליו חביריו על ר' חנניה בן גמליאל אמ' רב אדא בר
אהבה אמרי בי רב אף אנן נמי תנינא אין בין שבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי
אדם וזה בהכרת ואי איתה אידי ואידי בידי אדם הוא איכא דאמרי אמר
רבא בר בר חנא אמ' ר' יוחנן חלוקין עליו חביריו על ר' חנניה בן גמליאל אמ' רבא אמרי
בי רב אף אנן נמי תנינן אין בין יום השבת ליום הכפורים אלא שזה זדונו בידי אדם
וזה בהכרת ואם איתה אידי ואידי בידי אדם הוא אמ' רב נחמן בר יצחק הא
מני ר' יצחק היא דאמ' מלקות בחייבי כריתות ליכא דתניא ר' יצחק אומ' כל חייבי כריתות
בכלל היו ולמה יצאת כרת באחותו לדונו בכרת ולא במלקות רב אשי אמ' אפלו
תימא רבנן והכי קאמ' זה עיקר זדונו בידי אדם וזה עיקר זדונו בידי שמים
מתניתין אין בין המודר הנאה מחבירו למודר ממנו
מאכל ומשתה אלא דריסת הרגל וכלים שאין עושין בהן אוכל נפש
גמרא אבל כלים שעושין בהן אוכל נפש זה וזה שוין
דריסת הרגל הא לא קפדי אינאשי אמ' רב אדה בר אהבה הא מני ר' אליעזר היא
דתניא ר' אליעזר אומ' אפלו ויתור אסור במודר הנאה מחבירו
מתניתין אין בין נדרים לנדבות אלא שהנדרים חייבין ב
באחריותן ונדבות אין חייבין באחריותן גמרא הא לענין בל

פ'
למאי מתניתא
לאו איה דרבא
מנה וברליה הא
ארבעין מלה
תתיישב עדה
מ' נא' י' לחפן
כמן נבא שיא
מ' מקה ף

פ'
דברים שדרך
בני אדם לגוון
עליהן כגון
דריסת הרגל
ף

תאחד זה וזה שוין: תנן התם איזה הוא נדר ' ואיזה הוא נדבה: נדר האומר הרי
עלי עולה ' נדבה האומר הרי זו עולה' מה בין נדרים לנדבות' נדרים מתו או
נגנבו חייב באחריותן' נדבה מתה או נגנבה אינו חייב באחריותה' מנא הני
מילי דתנו רבנן ונרצה לו לכפר עליו ' ר' שמעון אומ' את שעליו חייב באחריותו'
את שאינו עליו אינו חייב באחריותו' מאי משמעא אמ' ר' יצחק בר אבדימי כיון
דאמ' עלי כמאן דטעני ליה אכתפיה דאמי'

מתניתין

אין בין זב הרואה שתי ראיות לרואה שלש אלא קרבן'

גמרא

הא לענין טומאת משכב ומושב וספירת שבעה זה וזה שוין' מני ר' סימאי היא דתניא
ר' סימאי אומ' מנה הכת' שתים וקרא טמא' שלש וקרא טמא' הא כיצד' שתים
לטומאה שלש לקרבן' אימא שתים לטומאה ולא לקרבן' שלש לקרבן ולא לטומאה'
אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים' אימא שתים לקרבן ולא לטומאה' שלש'
אף לטומאה' לא סלקא דעתא דתניא וכפר עליו הכהן לפני יי' מזובו מקצת זבים
מביאין קרבן ' מקצת זבים אין מביאין קרבן' הא כיצד' ראה שלש ראיות מביא'
ראה שתים אינו מביא' או אינו אלא ראה שתים מביא' ראה שלש אינו מביא'
אמרת עד שלא ראה שלש ראה שתים' ואצטריך דר' סימאי' ואצטריך מזובו'
דאי מדר' סימאי הוה אמינא כי קושיין. קא משלן מזובו' ואי מזובו הוה אמינא לא
ידענא' כמה ראיות קא משמע לן דר' סימאי' השתא דאמרת מזובו לדרשא
הוא דאתא האי וכי יטהר הזב מזובו למא לי ההוא מיבעי לי לכדר תניא וכי יטהר הזב
מזובו לכשיפסיק מזובו' מזובו ' ולא מנגעו' מזובו וספר' מקצת זובו וספר'
לימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה' שומרת יום כנגד יום תוכיח
שמטמאה משכב ומושב ואינה טעונה ספירת שבעה' ואף אתה אל תתמה על זה
שאע"פ שמטמא משכב ומושב לא יהא טעון ספירת שבעה ת"ל מזובו וספר' מקצת
זובו וספר' לימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה' אמ' ליה רב פפא
לאביי מאי שנא מזובו דהאי דמרבית ביה בעל שתי ראיות' ומאי שנא מזובו דהאיך
דממעטת ביה זב בעל שתי ראיות' אמ' ליה מסתברא דאי סלקא דעתא למעוטי הנך
דאתא' אם כן נשתוק קרא מינה וכי תימא תיתי מן דינא שומרת יום כנגד יום תוכיח
וכי תימא האי מזובו מיבעי לי מזובו ולא מנגעו אם כן ליכתוב קרא וכי יטהר הזב
ונשתוק מזובו למא לי' לימד על זב בעל שתי ראיות שטעון ספירת שבעה'

מתניתין

אין בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט אלא
פריעה ופרימה' אין בין טהור מתוך הסגר לטהור מתוך החלט אלא תגלחת וצפרים'

גמרא

הא לענין שילוח ולטמויי בביאה זה וזה שוין' מנא הני
מילי דתאני רב שמואל בר רב יצחק קמיה דרב הונא וטהרו הכהן מספחת היא וכבס בגדיו
וטהר' מאי וטהר' מפריעה ופרימה דמעיקרא' אמ' ליה רבא אלא מעתה דכת'
גבי זב וכבס בגדיו ורחץ בשרו במים חיים וטהר' התם מאי וטהר' מעיקרא איכא
אלא טהור השתא מלטמא כלי חרס בהסט דאע"ג דאי הדר חזא לא מיטמא למפרע

פי' מוסגר לאחר שכלו ימי הסגר נקרא מוחלט ובא לשנים ונטמא הכהן:

פי' מוחלט טמא בודאי תרג' לצמיתות לחלוטין

הכי

הכי נמי טהור מלטמא בביאה למפרע׳ לא אמ׳ רבא מהכא והצרוע אשר בו הנגע וג׳
מי שצרעתו תלויה בגופו יצא זה שאין צרעתו תלויה בגופו אלא בימים׳ אמ׳ ליה אבאיי
לא מעתה דכת׳ כל ימי אשר הנגע בו וג׳ הכי נמי מי שצרעתו תלויה בגופו בעי שילוח׳
ושאין צרעתו תלויה בגופו לא בעי שילוח׳ והתנן אין בין מצורע מוסגר למצורע ע׳
מוחלט אלא פריעה ופרימה הא לענין שילוח זה וזה שוין׳ אמ׳ ליה איכת׳ ימי כדאמרת
השתא דכת׳ כל ימי לרבות מצורע מוסגר לשילוח׳ אי הכי תגלחת וצפרים נמי נבעי
וכי תימא הכי נמי והא דתנן אין בין מצורע מוסגר לנטהר מתוך החלט אלא תגלחת
וצפרים׳ אמ׳ ליה אביי ואי תימא רב כהנא אמ׳ קרא ויצא הכהן אל מחוץ למחנה
וראה הכהן וג׳ מי שצרעתו תלויה ברפאות יצא זה שאין צרעתו תלויה ברפאות אלא
בימים׳ מתניתין אין בין ספרים לתפלין ומזוזה אלא שהספרים
נכתבין בכל לשון׳ תפלין ומזוזות אין נכתבין אלא אשורית׳ רבן שמעון בן גמליאל אומ׳
אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית׳ גמרא הא לענין טומאת
ידים ולתפרן בגידים זה וזה שוין׳ וספרים נכתבים בכל לשון ורמינהי מקרא שכתבו
תרגום ותרגום שכתבו מקרא וכתב עברית כולן אין מטמאין את הידים עד שיכתבן
אשורית על הספר בדיו׳ אמ׳ רבא לא קשיא כאן בגופין שלנו כאן בגופין שלהן׳
אמ׳ ליה אבאיי במאי אוקימתה להא בגופין שלהם אי הכי מאי איריא מקרא שכתבו
תרגום ותרגום שכתבו מקרא אפלו מקרא שכתבו מקרא ותרגום שכתבו תרגום נמי לא
דהא תנן עד שיכתבנו כתב אשורית על הספר בדיו לא איצטריך ואידי ואידי בגופין שלנו ולא
קשיא הא רבנן הא רבן שמעון בן גמליאל׳ אי רבן שמעון בן גמליאל עד שיכתבנו כתב
אשורית׳ והא איכא כתב יונית אלא לא קשיא כאן בספרים כאן בתפלין ומזוזות׳
ותפלין ומזוזות מאי טעמא דכת׳ בהו והיו׳ בהוייתן יהו׳ ומאי תרגום שכתבו מקרא
איכא אלא לא קשיא כאן בספרים כאן במגלה׳ מגלה מאי טעמא דכת׳ ככתבם וכלשונם׳
ומאי תרגום שכתבו מקרא איכא׳ בשלמא תורה איכא יגר שהדותא׳ תנא הכא
מאי תרגום שכתבו מקרא איכא׳ אמ׳ רבא ונשמע פתגם המלך אשר יעשה׳
רב נחמן בר יצחק אמ׳ וכל הנשים יתנו יקר לבעליהן׳ רב אשי אמ׳ כי תניא ההיא
אשאר ספרים׳ ר׳ יהודה היא דתניא תפלין ומזוזות אינן נכתבין אלא אשורית׳
ורבותינו התירו שיכתבו יונית׳ התירו והא כת׳ והיו׳ אלא אימא ספרים נכתבין בכל
לשון׳ ורבותינו התירו שיכתבו יונית׳ התירו מכלל דתנא קמא אסר הא בכל לשון
קאמ׳ אלא אימא רבותינו לא התירו שיכתבו אלא יונית׳ ותניא אמ׳ ר׳ יהודה אף
כשהתירו רבותינו יונית לא התירו אלא בספר תורה משום מעשה שהיו׳ דתניא מעשה
בתלמי המלך שכנס שבעים ושנים זקנים והושיבם בשבעים ושנים בתים ולא גלה להן
על מה כינסן׳ נכנס אצל כל אחד ואחד אמ׳ להן כתבו לי תורת משה רבכם׳ נתן
הקב״ה עיצה בלב כל אחד ואחד והסכימו דעת כולן לדעת אחת׳ וכתבו לו אלהים ברא
בראשית׳ אעשה אדם בצלם ודמות׳ ויכל ביום הששי׳ וישבת בשביעי׳
זכר ונקוביו בראם׳ הבה ארדה׳ ואבלה שם שפתם׳ ותצחק שרה בקרוביה׳ כי באפם

תורה נביאים וכתובים

ערעא

אושתי המשניות

עַל
הרגמשור׳ ובדיצונם עקרו איבוס׳ ויקח משה את אשתו ואת בנו וירכיבם על
נושא אדם׳ ומושב בני ישראל אשר ישבו בארץ מצרים ובשאר כל הארצות׳
וישלח את זעטוטי בני ישראל׳ ואל זעטוטי בני ישראל לא שלח ידו׳ לא
חמד אחד מהם נשאתי׳ אשר חלק יי׳ אלהיך אותם להאיר לכל העמים׳ וילכו
ויעבדו וג׳ אשר לא צויתי לעבדם׳ וכתבו לו ואת צעירת הרגלים׳ ולא כתבו לו
ואת הארנבת׳ מפני שאשתו שלתלמי המלך ארנבת שמה כדי שלא יאמר שיחקו
בי היהודים והטילו שמה בתורה׳ רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ אף בספרים וג׳
אמ׳ ר׳ אבהו אמ׳ ר׳ יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל׳ ואמ׳ ר׳ אבהו אמר ר׳
יוחנן מאי טעמיה דרבן שמעון בן גמליאל דכת׳ יפת אלהים ליפת וישכן באהלי שם׳
דברין שליפת יהוא באהלי שם׳ אי הכי גומר ומגוג נמי׳ אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳
ר׳ יונתן היינו טעמיה דרבן שמעון בן גמליאל דאמ׳ קרא יפת אלהים ליפת מיפיותו שליפת
יהו באהלי שם׳

מתניתין

אין בין כהן משוח בשמן המשחה לב׳
למרובה בבגדים לא פר הבא על כל המצות׳ אין בין כהן משמש לכהן שעבר
לא פר יום הכפורים ועשירית האיפה׳

גמרא

הא לענין פר יום הכפורים
ועשירית האיפה זה וזה שוין׳ מתניתין דלא כר׳ מאיר דתניא מרובה בבגדים מביא פר
הבא על כל המצות דברי ר׳ מאיר ולא הודו לו חכמים׳ מאי טעמא דר׳ מאיר דתניא
משיח׳ אין לי אלא משוח בשמן המשחה׳ מרובה בבגדים מנין ת״ל הכהן׳ במאי
אוקמתה דלא כר׳ מאיר׳ אימא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר לא פר יום
הכפורים ועשירית האיפה הא לכל דבריהן זה וזה שוין׳ אתאן לר׳ מאיר דתניא׳
אירע בו פסול בכהן גדול ומינו אחר תחתיו ראשון חוזר לעבודתו שני כל מצות כהונה
גדולה עליו דברי ר׳ מאיר׳ ר׳ יוסי אומ׳ ראשון חוזר לעבודתו שני אינו ראוי לא לכהן
גדול ולא לכהן הדיוט׳ אמ׳ רב יוסף מעשה ביוסף בן אלם מציפורי שאירע בו פסול
בכהן גדול ומינוהו תחתיו ובא מעשה לפני חכמ׳ ואמרו ראשון חוזר לעבודתו׳ שני
אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט׳ לכהן גדול משום איבה׳ לכהן הדיוט
משום מעלין בקודש ולא מורידין׳ רישא רבנן׳ סיפא ר׳ מאיר׳ אמ׳ רב חסדא
אין׳ רישא רבנן׳ וסיפא ר׳ מאיר׳ רב יוסף אמ׳ ה״א ונסיב ליה אליבא דתנאי׳

מתניתין

אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים׳
זה הכלל כל שהוא נידר ונידב קרב בבמה׳ וכל שאינו לא נידר ולא נידב אינו קרב
בבמה׳

גמרא

פסחים ותו לא אלא אימא כעין פסחים חובות שקבוע
להן זמן׳ מתניתין מני ר׳ שמעון היא׳ דתניא ר׳ שמעון אף צבור לא הקריבו באהל
מועד שבמדבר ושבגלגל אלא פסחים וחובות שקבוע להן זמן התורה׳ אבל חובות שאין
קבוע להן זמן התורה הכא והכא לא קרוב׳

מתניתין

אין בין שילה לירושלם אלא שבשילה אוכלים קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה׳
ובירושלם לפנים מן החומה׳ וכאן וכאן קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים׳
קדושת שילה יש אחריה היתר׳ קדושת ירושלם אין אחריה היתר׳

גמרא

אמר

8

פי'
מזבח של חונין
בנו של שמעון
הצדיק ע"ב

אמר ר' יצחק שמעתי שמקריבין בבית חוניו בזמן הזה · קא סבר בית חוניו לאו
בית ע"ז הוא וקא סבר קדושה ראשונה קידשה לשעבר ולא קידשה לעתיד לבוא דכת' כי לא
באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה · מנוחה זה שילו · נחלה זו ירושלם · ומקיש
נחלה למנוחה · מה מנוחה יש אחריה היתר · אף נחלה יש אחריה היתר · אמרו לו ואמרה
אמ' להן לא · אמ' רבא האלהים אמרה וגמירנא לה מנה אלא מאי טעמא הדר ביה
משום קושיא דרב מארי דמותיב רב מארי קדושת שילה יש אחריה היתר · קדושת
ירושלם אין אחריה היתר · ועוד תנן באו לירושלם נאסרו הבמות ולא היה להן עוד
היתר והיא היתה נחלה · תנאי היא דתנן אמ' ר' אליעזר שמעתי שכשהיו בונין בהיכל היו
עושין קלעים להיכל וקלעים לעזרה אלא שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרה בונין מבפנים ·
אמ' ר' יהושע שמעתי שמקריבין אע"פ שאין בית · ואוכלין קדשי קדשים אע"פ
שאין קלעים · קדשים קלים ומעשר שני אע"פ שאין חומה · מפני שקדושה ראשונה
קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא · מאי לאו מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה
לעתיד לבוא · אמ' ליה ראבינא לרב אשי ממאי טעמא דכולהו עלמא קדושה ראשונה
קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא · מר מאי דשמיע ליה קא אמ' ומר מאי דשמיע
ליה קא אמ' · וכי תימא קלעים לר' אליעזר למה ליה לצניעותא בעלמא · אלא
הא דתנא אמ' ר' ישמעאל בר' יוסי למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו
אלו וקידשום אבל הראשונות בטלו משבטלה הארץ מפני שקדושה ראשונה קידשה
לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא · ורמינהי אמ' ר' ישמעאל בר' יוסי וכי אלו בלבד
מנו והלא כבר נאמ' ששים עיר כל חבל ארגוב וג' כל אלה ערים בצורות חומה גבוהה
דלתים ובריח וג' אלא למה מנו חכמים את אלו שכשעלו בני הגולה מצאו את אלו
וקידשום · קידשום השתא בעינן למימר לקמן דלא צריכי קידושי אלא אימא מצאן
את אלו ומנאום ולא אלו בלבד אלא כל עיר שתעלה לך מקובלת מאבותיך שמוקפת
חומה מימות יהושע בן נון כל המצוות כולם נוהגות בהם מפני שקדושה ראשונה
קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא · איבעית אימא תרי תנאי ואליבא
דר' ישמעאל בר' יוסי · ואיבעית אימא חדא מינייהו ר' אליעזר בר' יוסי אמרה ·
דתניא ר' אליעזר בר' יוסי אומ' אשר לו חומה לעמיתות אע"פ שאין לו עכשיו
והיה לו קודם לכאן · **ויהי בימי אחשורוש** · ר' לוי ואי
תימא ר' יוחנן דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה כל מקום שנ' ויהי אינו
אלא לשון צער · ויהי בימי אחשורוש היה המן · ויהי בימי שפט השופטים היה רעב ·
ויהי כי החל האדם לרוב ויאמר יי' לא ידון רוחי באדם לעולם · ויהי בנסעם מקדם וימצאו
שם ויאמרו הבה נלבנה לבנים · ויהי בימי אמרפל עשו מלחמה · ויהי כי זקן יצחק
ותכהין עיניו מראות · ויהי יי' את יוסף ותשא אשת אדוניו וג' · ויהי יי' את יהושע
וימעלו בני ישראל מעל בחרם · ויהי איש אחד מן הרמתים כי את חנה אהב וג'
ויהי איש אחד מצרעה וג' ואשתו עקרה ולא ילדה · ויהי כי זקן שמואל ולא הלכו
בניו בדרכיו · ויהי כי ישב המלך בביתו וג' רק אתה לא תבנה הבית · ויהי ביום השמיני

ותניא אותו היום היתה שמחה גדולה לפני הקב״ה כיום שנבראו בו שמים וארץ כתיב
הכא ויהי ביום השמיני וכתיב התם ויהי ערב ויהי בקר יום אחד אע״פ כן מתו נדב ואביהוא׳
והא כת׳ ויהי בשמנים שנה וארבע מאות שנה לצאת בני ישראל מארץ מצרים ויבן
הבית ליי׳ ׳ ויהי ערב ויהי בקר׳ והאיכא ויהי דיהי טובא דשבקינהי׳ לא אמר פ׳ הרבה נשתנו
רב אשי ויהי איכא הכי ואיכא הכי׳ ויהי בימי׳ ודאי לשון צער הוא׳ פ׳
וחמשה הון׳ ויהי בימי אמרפל עשו מלחמה׳ ויהי בימי שפט השפטים ויהי יש מהן
רעב׳ ויהי בימי אחז בן יותם עלה רצין מלך ארם׳ ויהי בימי יהויקים בן יאשיהו לשון צער ויש מהן לש׳ שמחה
מלך יהודה וג׳ ראיתי את הארץ והנה תהו ובהו׳ ויהי בימי אחשורוש היה המן׳
ואמ׳ר לוי דבר זה מקורת בידינו מאבותינו אמוץ ואמציה אחים היו׳ מאי
קא משמע לן׳ כדר׳ שמואל בר נחמני׳ דאמ׳ר שמואל בר נחמני אמ׳ ר׳ יונתן כל
כלה שהיא צנועה בבית חמיה זוכה לצאת ממנה מלכים ונביאים׳ מנא לן
מתמר שנ׳ ויראה יהודה ויחשבה לזונה כי כסתה פניה משום שכיסתה פניה
ויחשבה לזונה׳ ואמ׳ ר׳ לעזר שכיסתה פניה בבית חמיה זכתה ויצאו ממנה
מלכים ונביאים׳ מלכים׳ מנא לן מדוד׳ נביאים מנא לן׳ דאמ׳ ר׳ לוי אמוץ
ואמציה אחים היו וכת׳ חזון ישעיהו בן אמוץ׳ ואמ׳ ר׳ לוי ואיתימא ר׳ יונתן
דבר זה מסורת בידינו מאנשי כנסת הגדולה מקום ארון אינו נמי מן המדה שנ׳ ולפני
הדביר עשרים אמה ארך ועשרים אמה רחב ועשרים אמה קומתו׳ ותניא
נמי הכי ארון שעשה משה יש לו עשר אמות לכל רוח ורוח׳ ארון גופיה
היכא הוה שמע מינה בנס היה עומד׳ יונתן׳ קס׳ תחת שמואל׳
יהושע ששי׳ בכהן הטוב׳ פדה כקאו׳ ברם עבדין׳ הניף הרכיב׳ יוחנן זכר׳
שמע אחי׳ עזר עצלן׳ נחמן לולי׳ רבא צדיק׳ מתן גוי׳ איש אלהים׳
סימן ר׳ יונתן פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא וקמתי עליהם נאם
יי׳ צבא׳ והכרתי לבבל שם ושאר ונין ונכד׳ שם זה כתב׳ ושאר זה לשון׳ ונין
זה מטבע׳ ונכד זו ושתי׳ ר׳ שמואל בר נחמני פתח לה פתחא להאי פרשתא
מהכא תחת הנעצוץ יעלה ברוש׳ תחת המן הרשע שעשה עצמו ע״ז דכת׳ ובכל פ׳ יונה לעולה אנעץ
הנעצוצים ובכל הנהללים׳ יעלה ברוש׳ יעלה מרדכי הצדיק שנקרא ראש לכ׳
לבשמים דכת׳ ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור ומתרגמינן מר דכי׳ ותחת
הסרפד יעלה הדס׳ תחת ושתי הרשעה בתבנו שלנבוכדנצר הרשע ששרף בית
רפידתו שלהקב״ה דכת׳ רפידתו זהב׳ תעלה אסתר הצדקת שנקראת הדסה שנ׳ ויהי
אמן את הדסה׳ והיה ליי׳ לשם אלו פורים׳ לאות עולם לא יכרת זה מקרא מגלה׳
ר׳ יהושע בן חנניה פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא׳ והיה כאשר שש
יי׳ עליכם להיטיב אתכם ולהרבות אתכם כן ישיש יי׳ עליכם להאביד אתכם וג׳
ומי חדי הקב״ה במפלתן שלרשעים והכת׳ בצאת לפני החלוץ ואומרים הודו ליי׳ כי
לעולם חסדו׳ ואמ׳ ר׳ יוחנן מפני מה לא נאמ׳ כי טוב בהודאה זו׳ לפי שאין הקב״ה
שמח במפלתן שלרשעים׳ ואמ׳ ר׳ שמואל בר נחמני אמ׳ ר׳ יונתן מאי דכת׳ ולא קרב

9

זה אל זה כל הלילה · באותה שעה ביקשו מלאכי שרת לומר שירה לפני הקב״ה אמ׳ להן
הקב״ה מעשה ידי טובעין בים ואתם אומרים שירה לפני · אמ׳ ר׳ יוסי בר׳ חנינה הוא
אינו שש אבל אחרים משיש · דוקא נמי דכת׳ ישיש ולא כת׳ ישוש שמע מינה·
ר׳ אבא בר כהנא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא כי לאדם שטוב לפניו נתן
חכמה ודעת ושמחה זה מרדכי · ולחוטא נתן ענין לאסוף ולכנוס זה המן · לתת
לטוב לפני האלהים זה מרדכי דכת׳ ותשם אסתר את מרדכי על בית המן · רבא
בר אפרון פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ושמתי כסאי בעילם והאבדתי משם
מלך ושרים נאם יי׳ · מלך זו ושתי · ושרים זה המן ועשרת בניו · רב דימי בר יצחק
פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא כי עבדים אנחנו ובעבדותינו לא עזבנו אלהינו ויט
עלינו חסד לפני מלכי פרס וג׳ · רב חנן בר פפא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא
הרכבת אנוש לראשינו באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה · הרכבת אנוש לראשינו
באנו באש בימי נבוכדנצר · ובמים בימי פרעה · ותוציאנו לרויה בימי מרדכי ואסתר ·

מלכי כל אומה ואומה

ר׳ יוחנן פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל וג׳
אימתי ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו בימי מרדכי ואסתר · ריש לקיש
פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ארי נוהם ודוב שוקק מושל רשע על עם דל ·
ארי נוהם זה נבוכדנצר דכת׳ ביה עלה אריה מסבכו · ודוב שוקק זה אחשורוש ·
דכת׳ בה במלכותא דפרס וארו חיוה אחרי תנינא דמיא לדוב · ותאני רב יוסף אלו
פרסיים שאוכלין כדוב ושותין כדוב · ומסורבלין בבשר כדוב · ומגדלין שער כדוב ·
ואין להם מנוחה כדוב · מושל רשע זה המן · על עם דל אלו ישראל שדלו מן המצות·
ר׳ אלעזר פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא בעצלתים ימך המקרה · בשביל
עצלות שהיתה בהם בישראל דלא עסקו בתורה כביכול נעשה שונאו של הקב״ה מך שנקרא
מקרה · ואין מך אלא עני שנ׳ ואם מך הוא מערכך · ואין מקרה אלא הקב״ה שנ׳ המקרה
במים עליותיו · רב נחמן בר יצחק פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא שיר המעלות
לולי יי׳ שהיה לנו יאמר נא ישראל · לולי יי׳ שהיה לנו בקום עלינו אדם · אדם ולא
מלך · רבא פתח לה פתחא להאי פרשתא מהכא ברבות צדיקים ישמח עם זה
מרדכי דכת׳ ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש מלכות וג׳ והעיר שושן צהלה ושמחה ·
ובמשול רשע יאנח עם זה המן דכת׳ והעיר שושן נבוכה · רב מתנה אמ׳ מהכא
כי מי גוי גדול אשר לו אלהים קרובים אליו וג׳ · רב אשי אמ׳ מהכא או הנסה אלהים לבוא
לקחת לו גוי מקרב גוי · ויהי בימי אחשורוש · אמ׳ רב ויהי וי היה
נתקיים מה שכת׳ והתמכרתם שם לאויביך לעבדים ולשפחות ואין קונה · ושמואל אמ׳
מהכא ואף גם זאת בהיותם בארץ איביהם לא מאסתים ולא געלתים · לא מאסתים
בימי יונים · ולא געלתים בימי אספסינוס קיסר · לכלותם להפר בריתי אתם · בימי
המן · כי אני יי׳ אלהיהם בימי גוג ומגוג · יסמג׳ סימן · במתניתא תאנא
כנמר סימן · לא מאסתים בימי כשדים שהעמדתי להם דניאל איש חמודות
חנניה מישאל ועזריה · ולא געלתים בימי יונים שהעמדתי להם שמעון הצדיק ומתתיה בן

יוחנן הכהן הגדול וחשמנאי ובניו׳ לכלותם בימי המן׳ שהעמדתי להם מרדכי ואסתר׳
להפר בריתי אתם בימי רומיים שהעמדתי להם שלבית רבי׳ וחכמי דורו׳ כי אני יי׳ אלהיהם
לעתיד לבוא שאין כל אומה ולשון שולטת בהן׳ ר׳ לוי אמ׳ מהכא והיה אם לא תורישו
את יושבי הארץ מפניכם וג׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ מהכא והיה כאשר דמיתי לעשות להם
אעשה לכם׳ ויהי בימי אחשורוש׳ (בקריינא אי מעאיר לה׳) רישני׳ קימין׳ אחשורוש אמ׳ רב אחיו שלראש ובן גילו שלראש׳
פ׳ כלומר דומה לו ונדמותו כמו אשר בגילכם׳
אחיו שלראש אחיו שלנבוכדנצר הרשע שנקרא ראש דכת׳ ביה אנת הוא רישא די דהבא׳
ובן גילו שלראש נבוכדנצר הרג והוא בקש להרוג׳ נבוכדנצר החריב והוא בקש להחריב
שנ׳ ובמלכות אחשורוש בתחלת מלכותו כתבו שטנה על יושבי יהודה וירושלם׳
ושמואל אמ׳ שהושחרו פניהן שלישראל בימיו כשולי קדרה׳ ור׳ חנינה אומ׳ שכל הזוכרו אומר
אח לראשו׳ ור׳ יוחנן אמ׳ שנעשו הכל רשים בימיו שנ׳ וישם המלך אחשורוש מס על הארץ
ואיי הים׳ הוא אחשורוש׳ הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו׳ הוא דתן ואבירם הן ברשעם
פ׳ פקרא
מתחלתם ועד סופם׳ הוא המלך אחז הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו׳ הוא עשו אבי אדום
הוא ברשעו מתחלתו ועד סופו׳ אברם הוא אברהם הוא בצדקו מתחלתו ועד סופו׳
הוא משה ואהרן הן בצדקן מתחלתן ועד סופן׳ ודוד הוא הקטן הוא בקטנותו מתחלתו ועד
סופו׳ כשם שבקטנותו הקטין עצמו לפני מי שהוא גדול ממנו ללמוד תורה׳ כך במלכותו
הקטין עצמו לפני מי שהוא גדול ממנו ללמוד תורה׳ ויהי בימי אחשורוש׳ הוא רישהון
דכל יהוראי׳ המלך׳ אמ׳ רבא שמלך מעצמו׳ אמרי לה לשבח׳
ואמרי לה לגנאי׳ אמרי לה לשבח דלא הוה איכא דחשיב כותיה׳ ואמרי לה לגנאי מיחזא
לא הוה חאזי ממונא יתירא הוא דיהב נקם׳ מהודו ועד כוש׳ רב
ושמואל חד אמ׳ הודו בסוף העולם וכוש בסוף העולם׳ וחד אמ׳ הודו וכוש בהדי הדדי קימין׳
וכשם שמלך על הודו וכוש כך מלך על כל העולם כולו׳ כיוצא בדבר אתה אומ׳ כי הוא
רודה בכל עבר הנהר מתפסח ועד עזה׳ רב ושמואל׳ חד אמ׳ תפסח בסוף העולם׳ ועזה
בסוף העולם׳ וחד אמ׳ תפסח ועזה בהדי הדדי קימין׳ וכשם שמלך על תפסח ועזה כאן
מלך על כל העולם כולו׳ שבע ועשרים ומאה מדינה׳ אמ׳ רב חסדא
בתחלה מלך על שבע׳ ולבסוף מלך על עשרים׳ ולבסוף מלך על מאה׳ אלא מעתה דכת׳
ושני חיי עמרם שבע ושלשים ומאת שנה׳ מאי דרישת ביה שאני הכא דקרא יתירא
הוא מיכדי כת׳ מהדו ועד כוש שבע ועשרים ומאה מדינה׳ למא לי שמע מנה לדרשא׳
(פ׳ בכל העולם כולו כלומר תחת השמים שעשוי ככיפה)
תנו רבנן שלשה מלכו בכיפה׳ אחאב בן עמרי׳ ונבוכדנצר׳ ואחשורוש׳
פ׳ קבה׳ פי׳ כלך וזה מענין מסוף העולם ועד סופו׳
אחאב בן עמרי דכת׳ חי יי׳ אלהיך אם יש גוי וממלכה אשר לא שלח אדוני שם לבקשך ואמרו
אין והשביע את הגוי ואת הממלכה אי לאו דהוה מליך עילויהו מי הוה מצי משבע להון׳
נבוכדנצר דכת׳ והיה הגוי והממלכה אשר לא יעבדו אתו את נבוכדנצר וג׳
אחשורוש הא דאמרן׳ ותו ליכא והא איכא שלמה לא סליק מלכותיה דהא אשמדאי
וטרדיה׳ הא ניחא למאן דאמ׳ מלך והדיוט ותו לא׳ אלא למאן דאמ׳ מלך והדיוט ומלך׳
מאי איכא למימר׳ שאני שלמה דמילתא יתירתא הויא ביה דמלך על העליונים ועל
התחתונים שנ׳ וישב שלמה על כסא יי׳ למלך תחת דוד אביו ויצלח וישמעו אליו כל ישראל׳

והא

והא איכא סנחריב דכת' מי בכל אלהי הארצות האלה אשר הצילו את ארצם מידי הא הוא ירושלם דלא
כבשיה דכת' כי יציל יי' את ירושלם מידי · והא איכא דריוש דכת' באדין דריוש מלכא כתב לכל
עממיא אומיא ולישניא דידירין בכל ארעא שלמכון יסגי · הא הנאי שבע הלא הוה מלין עליהן
דכת' שפר קדם דריוש והקים על מלכותא לאחשדרפנא מאה ועשרין · והא איכא כורש
דכת' כה אמר כורש מלך פרס כל ממלכות הארץ נתן לי יי' אלהי השמים וג' התם שבוחי הוא
דקא משבח נפשיה · בימים ההם כשבת המלך אחשורוש וכת' בשנת שלש
למלכו · אמ' רבא מאי כשבת · כשנתיישבה דעתו · אמ' בלשצר מנא וטעא
אנא מניינא ולא טעינא · מאי היא דכת' כה אמר יי' כי לפי מלאת לבבל שבעים שנה אפקד
אתכם · מאי לבבל · למלכות בבל · דלארבעין וחמיש לנבוכדנצר · עשרין ותלתה דאויל
מרודך · ותרתי דידיה הא שבעין · מיד אפיק מני בית מקדשא ואשתמש בהון · ארבעין וחמש
לנבוכדנצר מנא לן דאמ' מר גלו בשבע · גלו בשמונה · וגלו בשמונה עשרה · וגלו בתשע עשרה ·
גלו בשבע לכיבוש יהויקים שהיא שמונה למלכות נבוכדנצר · גלו בשמונה עשרה לכיבוש
יהויקים שהיא שנת תשע עשרה למלכות נבוכד נצר · דאמ' מר שנה ראשונה כיבש נינוה ·
שניה כיבש יהויקים · וכת' ויהי בשלשים ושבע שנה לגלות יהויכין מלך יהודה בשנים עשר חדש
בעשרים וחמשה לחדש נשא אויל מרודך מלך בבל בשנת מלכו את ראש יהויכין מלך יהודה
ויוצא אתו מבית הכלוא · תמני · ותלתין · ושבע · הא ארבעין וחמיש · עשרין ותלת
דאויל מרודך · גמארא · ותרתי דידיה הא שבעין · כיון דחזא דמלו שבעין שנין ולא איפרוק
אמר מהלא איפרוק השתא תו לא מיפרקי · אפיק מני דבי מקדשא ואשתמש בהו : והינו דקא
אמ' ליה דניאל ועל מרי שמיא התרוממתה ולמניא די ביתיה היתיו קדמוהי וג' · וכת' ביה בליליא
קטיל בלשצר מלכא כשדאה ודריוש מדאה קביל מלכותא · אמ' איהו מנא וטעא
אנא מנינא ולא טעינא · מאי כת' למלכות בבל · לבבל כת' · לגלות בבל · כמה בצרן
תמני · עייל תמני חילופיהון · חדא דבלשצר · וחמש דדריוש · ותלת דכורש · ותרתי דידיה ·
הא שבעין · כיון דחזא דמלו שבעין שנין ולא איפרוק · אמ' מהשתא לא איפרוק תו לא
מיפרקי · אפיק מני דבי מקדשא ואשתמיש בהו אתא שטן וריקד ביניהן והרג את ושתי ·
והא שפיר חשב · איהו נמי מיטעא טעא דאיבעי ליה למימנא לחרבות ירושלם · קוף קוף
כמה בצרן חד סרי · איהו כמה מלך · ארביסר · בארביסר דידיה · איבעי ליה לאיבנוי
בית מקדשא · אלמא כת' באדין בטילת עבידת בית אלהא די בירושלם והות בטלה עד שנת תרתין
למלכות דריוש מלך פרס · אמ' רבא שנים מקוטעות הין : תנא נמי הכי עוד שנה אחת
היתה לבבל עלה דריוש והשלימה · אמ' רבא ואף דניאל טעא בהאי חושבנא דכת' בשנת
אחת למלכו אני דניאל בינותי בספרים מספר השנים אשר היה דבר יי' אל ירמיהו וג' · מדאמ'
בינותי מיכלל דטעה · מכל מקום קשו קראי אהדדי כת' כי לפי מלאת לבבל · וכתיב
למלאות לחרבות ירושלם · אמ' רבא לפקידה בעלמא ולא לגאולה · והינו דכת' ובשנת
אחת לכורש מלך פרס לכלות דבר יי' בפי ירמיהו וג' · וכת' כה אמר כורש מלך פרס כל · מי
בכם מכל עמו יי' אלהיו עמו ויעל · דרש רב נחמן בר רב חסדא מאי דכת' כה אמר יי' למשיחו
לכורש · אטו כורש משיח הוא · אלא אמ' לו הקב"ה למשיח קובל אני לך על כורש · אני אמרתי

ירמיה
גלו בשמונה עשרה פ' בשנת שמונה עשרה לנבוכדנצר וג' לירושלם נפש שמונה מאות וכו' וכת' בדברי ירמיה למעלה מפסוק זה ובחדש
החמישי בעשרים בחדש היא שנת תשע עשרה למלך נבוכדנצר וכו' עד ואת יתר ההמון הגלה נבוזר אדן רב טבחים הא כיצד שנת שמונה
עשרה למלכות ירמיה שהיא תשע עשרה למלכות נבוכדנצר כו'

הוא יִבְנֶה בֵּיתִי והוא יְקַבֵּץ גָלֻיּוֹתַי יְשַׁלֵּחַ והוא אמ׳ מי בכם מכל עמו יהי א׳הין עמו ויעל׳
כתיב תילפרס ומדי׳ וכתיב לְמַלְכֵי מדי ופרס׳ אמ׳ רב חמא בר חנינא אַתְנְוּיֵי אַתְנוּ
בהדי הדדי׳ אִי מִינַן מַלְכֵי מִינַיְכוּ אִיפַּרְכֵי ואִי מִינַן אִיפַּרְכֵי מִינַיְכוּ מַלְכֵי׳
בהראתו את עשר כבוד מלכותו ואת יקר תפארת גדולתו׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינא מ׳
מלמד שלבש בגדי כהונה נ׳ כת׳ הכא תפארת׳ וכת׳ התם לכבוד ולתפארת׳ ובמלאות
הימים האלה עשה המלך׳ רב ושמואל׳ חד אמ׳ מלך פִּקֵּחַ הוה׳ וחד אמ׳ מלך טִפֵּשׁ הוה׳
מאן דאמ׳ מלך פקח הוה שפיר עבד דקריב רחיקי ברישא׳ דבני מָאתֵיהּ מִיכַּף כַּיְיפִין ליה כל אימת
דְבָעֵי מְפַיֵּים להון׳ ומאן דאמ׳ טפש הוה לבני מאתיה איבעי לקרובי ברישא דאי מרדו ביה
הנך הוו קימי הני בהדיה׳ שאלו תלמידיו את ר׳ שמעון בן יוחאי מפני מה נתחייבו שונאיהן
של ישראל באותו הדור כלייה׳ אמר להם אמרו לי אתם׳ אמרו לו מפני שנהנו מסעודת[illegible]ו
שלאותו רשע דכת׳ עשה המלך לכל העם הנמצאים בשושן הבירה וג׳ ואין עם אלא ישראל דכתיב
עם זו יצרתי לי וג׳ אמ׳ להם אם כן שבשושן יהרגו׳ שבכל העולם כולו אל יהרגו׳ אמרו לו
אמור לנו אתה׳ אמ׳ להם מפני שהשתחוו לצלם׳ אמרו לו וכי משוא פנים יש בדבר׳ אמר
להם הם לא עשו אלא לפנים אף הקב״ה לא עשה עמהם אלא לפנים והינו דכת׳ כי לא ענה מלבו׳
בחצר גנת ביתן המלך׳ רב ושמואל׳ חד אמ׳ הראוי לחצר לחצר׳
והראוי לגנה לגנה׳ והראוי לביתן לביתן׳ וחד אמ׳ הושיבן בחצר ולא החזיקתן׳ הושיבן
בגנה ולא החזיקתן׳ עד שהכניסן לביתן׳ במתניתא תאנא׳ הושיבן בחצר ופתח להם שני
פתחים אחד לגנה ואחד לביתן׳ חור כרפס ותכלת׳ מאי חור׳ רב אמר
חוֹרֵי חוֹרֵי׳ ושמואל אמ׳ מילת לבנה הִצִּיעַ להן׳ כרפס׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינא כַּרִים ש׳
שֶׁל פַּסִּים׳ מטות זהב וכסף׳ תניא ר׳ יהודה אומ׳ הראוי לזהב לזהב׳ והראוי
לכסף לכסף׳ אמ׳ ר׳ נחמיה אם כן קנאה אתה מטיל בסעודה׳ אלא הן שלכסף ורגליהן שלזהב׳
על רצפת בהט ושש׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינא אבנים שמתחוטטות
על בעליהן וכן הוא אומ׳ כי אבני נזר מתנוססות על אדמתו׳ ודר׳ רב אמ׳ דָּרֵי
דָּרֵי׳ ושמואל אמ׳ אבן טובה יש בכרכי הים ודורה שמה׳ הניחה באמצע סעודה והאירה להם
כצהרים׳ וסוחרת דבי ר׳ ישמעאל תאנא שֶׁקָּרָא דרור לכל בעלי סחורה׳
והשקות בכלי זהב וכלים מכלים שונים׳ משונים מיבעי ליה׳ אמ׳ רבא יצתה בת קול ואמרה
אחרים כָּלוּ מפני כֵלִים ואתם שונין בהן׳ ויין מלכות רב׳ כיד המלך׳ אמ׳ רב מלמד
[illegible]אחד ואחד השקוהו יין שגדול ממנו׳ כיצד׳ מי שהיה בן ארבעים שנה היו משקין אותו יין
בן [illegible] שנה לכך נאמר רב שהיה היין גדול משותנו׳ והשתיה כדת מאי
כדת׳ א[illegible]ן משום ר׳ מאיר כדתה שלתורה׳ מה דתה שלתורה אכילה מרובה משתיה׳
אף סעודתו של[illegible]תו רשע אכילה מרובה משתיה׳ אין אנס אמ׳ רבא מלמד שכל
אחד ואחד השק[illegible] [illegible]מדינתו׳ לעשות כרצון איש ואיש׳ אמ׳ רבא לעשות
כרצון מרדכי והמ[illegible] [illegible]דכי דכת׳ איש יהודי׳ המן דכת׳ איש צר ואויב המן הרע הזה׳
גם ושתי המלכה עשתה משתה נשים בית המלכות׳ בית הנשים מיבעי ליה׳
אמר ר׳ אבא בר כהנא שנ[illegible] לדבר עבירה נתכוונו׳ אמ׳ רב פפא היינו דאמרי אינשי הוא בְּקָרֵי
ואתתיה בבוציני׳

ביום

ה

ביום השביעי כטוב לב המלך ביין אטו עד יום השביעי לא טב לביה
בחמרא אמ' רבא יום השביעי שבת היה מלמד שהיתה ושתי הרשעה מביאה בנות ישראל
ומפשטתן ערומות ועושה בהן מלאכה בשבת לפיכך נגזר עליה שתפשט ערומה בשבת והיינו
דכת' אחר הדברים האלה כשך חמת המלך אחשורוש זכר את ושתי ואת אשר עשתה ואת
אשר נגזר עליה כאשר עשתה כן נגזר עליה ותמאן המלכה ושתי לבא
וג' מיבדי פריצותא הואי דאמ' מר שניהם לדבר עבירה נתכוונו מאי טעמא לא אתיא
אמ' ר' יוסי בר חנינה מלמד שפרחה במצחה צרעת במתניתא תאנא בא גבריאל ועשה לה
זנב כלכך עשה לה הקב"ה בפלילותן בשביל שלא הניחה אחשורוש להיבנות בית המקדש
אמרה לו מה שהחריבו אבותי אתה מבקש לבנותו ולא עוד אלא כדי שלא להשאיר לה שם
ושארית ויקצף המלך מאד וחמתו בערה בו מאי שלחה ליה דנולי האיקא
דלקא ביה אמ' רבא הכי שלחא ליה בר אהורייאריה דאבא אתי אבא לקביל אלפא
חמרא שתי ולא הוה רוי וההוא גברא אשתטי ליה בחמריה מיד וחמתו בערה בו
ויאמר המלך לחכמים מאן חכמ' רבנן יודעי העתים שיודעין לעבר שנים
ולקבוע חדשים כדת מה לעשות במלכה ושתי אמ' להו דינוה לי אמרי
היכי נעביד אי נימא ליה שבקה זילא במלכותא אי נימא ליה קטלה למחר קא פגע
מחמריה ומדכר לה וקא תבע לה מינן מוטב דליפליק נפשין מנה אמרו לו מיום
שחרב בית המקדש וגלינו מארצינו ניטלה עצה ממנו ואין אנו יודעין לדון דיני נפשות
לא זיל לגבי עמון ומואב דיתבי למידך דאנן יתבין כחמרא אדוורדייה וטעמא אמרו ליה
שאנן מואב משעריו ושוקט הוא אל שמריו ולא הורק מכלי אל כלי ובגולה לא הלך
על כן עמד טעמו בו וריחו לא נמר והקרב אליו כרשנא שתר אדמתא
אמ' ר' לוי פיסוק זה כולו על שם קרבנות נאמר כרשנא אמרו מלאכי השרת לפני
הקב"ה רבונו של עולם כלום הקריבו לפניך אומות העולם כרים בני שנה כמות שהקריבו
ישראל לפניך שתר כלום הקריבו לפניך תורים ובני יונה אדמתא כלום בנו לפניך מזבח
אדמה דכת' מזבח אדמה תרשיש כלום שימשו לפניך בבגדי כהונה דכת' בו תרשיש
שהם וישפה מרס כלום מירקו לפניך בדם מרסנא כלום מירקו לפניך במנחות
ממוכן כלום הכינו לפניך שלחן של לחם הפנים כדת מה לעשות במלכה
ושתי התחיל המלך אומר להם מה אתם אומרים שייעשה ומכולם לא השיב אותו אלא
ממוכן שנ' ויאמר ממוכן תאנא ממוכן זה המן ולמה
נקרא שמו ממוכן שהיה מוכן לפורענות אמ' ר' אבא בר כהנא מכאן שהדיוט קופץ
בראש להיות כל איש שורר בביתו אמ' רבא אלמלא איגרות הראשונות לא נשתייר
משונאיהן של ישראל שריד ופליט מאי שלח להן להיות כל איש שורר בביתו
פשיטא אפילו קרחא בביתיה פרדשכא ניהו ויפקד המלך פקידים וג'
אמ' רב נחמן אמ' רב מאי דכת' כל ערום יעשה בדעת וכסיל יפרוש אולת כל ערום יעשה
בדעת זה דוד דכת' יבקשו לאדני המלך נערה בתולה כל מאן דהוה ליה ברתא אפקה
וכסיל יפרוש אולת זה אחשורוש דכת' ויפקד המלך פקידים כל מאן דהוה ליה ברתא אטמרה

ויקד

איש יהודי היה בשושן הבירה וגו' יוא נפשך אי ליחוסיה קא אתי
ליחסיה וליזיל עד בנימין אלא מאי שנא הני תאנא כולן על שמו נקראו מרדכי בן
יאיר בן שהאיר עיניהן של ישראל בתפלתו בן שמעי בן ששמע אל תפלתו בן
קיש בן שהקיש על דלתי רחמים ונפתחו לו איש ימיני מזרע מימינים ומשמאילים
אמ' רב נחמן מרדכי מוכתר בנימוסו היה בעדי דרבא בר רב הונא ורבא בר רב הונא
עדיף מניה קרי ליה יהודי אלמא מיהודה קא אתי וקרי ליה ימיני אלמא מבנימין
קא אתי אמר ר' יהושע בן לוי אמו מיהודה ואביו מבנימין ורבנן אמרי שתי משפחות
מתגרות זו בזו משפחת יהודה אמרה אנא גרמא לאיתי מרדכי דלא קטליה דויד
לשמעי בן גרא ומשפחת בנימין אמרה אנא גרמי מנאי קא אתי רבא אמ' כנסת
ישראל קא אמרה לאידך גיסא ראו מה עשה לי יהודי ומה שלם לי ימיני מה
עשה לי יהודי דלא קטליה דויד לשמעי בן גרא דאמלא קטליה דוד לשמעי בן גרא
לא הוה מתיליד מרדכי דאיקני ביה המן וגרם להו צערא לישראל ומה שלם לי
ימיני דלא קטליה שאול לאגג דאמלא קטליה שאול לאגג לא הוה מתיליד המן
דאיצטרי בהו בישראל ר' יוחנן אמר לעולם מבנימין קא אתי ואמאי קארי ליה יהודי
על ש' כפר בע"ז שכל הכופר בע"ז נקרא יהודי שנ' איתי גברין יהודאין ר' שמעון
בר פזי כד הוה פתח בדברי הימים אמר הכי כל דבריך אחד הם ואנו יודעים לדרשם
ואשתו היהודייה ילדה את ירד אבי גדור ואת חבר אבי שוכו ואת יקותיאל אבי זנוח
ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד היהודייה והלא בתיה שמה ואמאי
קרילה יהודייה על שם שכפרה בע"ז שנ' ותרד בת פרעה לרחוץ על היאור
אמ' ר' יוחנן משום ר' שמעון בן יוחאי שירדה לרחוץ מגילולי בית אביה ילדה
את ירד יחד זה משה ולמה נקרא שמו ירד שירד להן לישראל מן בימיו
ילדה והא רבוי רביתיה אלא לומר לך שכל המגדל יתום בתוך ביתו מעלה עליו
הכת' כלו ילדו גדור שגדר פרצותיהן של ישראל חבר שחיבר את ישראל לאביהן
שבשמים סוכו שנעשה להן לישראל כסוכה יקותיאל שקוו ישראל לאל בימיו
זנוח שהזניח עונותיהן של ישראל אבי אבי אבי אב בתורה אב בחכמה
אב בנביאות ואלה בני בתיה בת פרעה אשר לקח מרד וכי מרד לקחה והלא
כלב לקחה ולמה נקרא שמו מרד שמרד בעצת מרגלים אמ' קב"ה יבוא
מרד שמרד מיעצת מרגלים וישא בתיה בת פרעה שמרדה בגלולי בית אביה
אשר הגלה מירושלם אמ' רבא שגלה מעצמו ויהי אומן
את הדסה קרי לה הדסה וקרי לה אסתר סימן מרנל"ך תנא ר' מאיר
אומר אסתר שמה ולמה נקרא שמה הדסה על שם צדיקים וכן הוא אומר והוא
עומד בין ההדסים ר' יהודה אומ' הדסה שמה ולמה נקרא שמה אסתר שהיתה
מסתרת את דבריה שנ' אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה ר' נחמיה אומר
הדסה שמה ולמה נקרא שמה אסתר שהיו אומות העולם קורין אותה אס
בן עזאי אומ' אסתר לא קצרה ולא ארוכה היתה אלא בינונית היתה כהדסה

פי' סיהרא כלומ' יפה כלבנה תרג' לבנה סיהרא

ר׳ יהושע בן קרחה אומ׳ אסתר ירקרוקית היתה ולא חוט של חסד משוך עליה׳
כי אין לה אב ואם ׳ ובת ובמות אביה ואמה׳ הא תו׳ למה לי׳ אמ׳ רב חסא
עיברתה אמה מת אביה׳ ילדתה מתה הא׳ לקחה מרדכי לו לבת׳ תנא
משום ר׳ מאיר אל תקרא לבת אלא לבית׳ וכן הוא אומ׳ ולרש אין כל כי אם כבשה אחת
קטנה וג׳ ותהי לו כבת לא תקרא כבת אלא כבית׳ הכי נמי לבית׳ ואת שבע
הנערות׳ אמ׳ רבא מלמד שהיתה מונה בהן ימי השבת׳ וישניה ואת נערותיה
לטובבית הנשים׳ אמ׳ רב שהאכילה מאכל יהודי׳ ושמואל אמ׳ קדלי דחזירי
ור׳ יונתן אומ׳ זרעונים׳ וכן הוא אומ׳ ויהי המלצר נושא את פתבגם ויין משתיהם ונותן
להם זרעונים׳ ששה חדשים בשמן המור׳ מאי שמן המור׳ רב הונא בר
חייא אמ׳ סטכת׳ ר׳ ירמיה בר אבא אמ׳ שמן זית שלא הביא שליש׳ תנא ר׳ יהודה
אומ׳ אנפקנין שמן זית שלא הביא שליש׳ ולמה סכין אותו בו שמשיר את השיער
ומעדן את הבשר׳ בערב היא באה ובבקר היא שבה׳ אמ׳ ר׳ יוחנן מגנותו
שלאותו רשע למדנו שבחו שלא שימש מטתו ביום׳ ותהי אסתר נשאת
חן בעיני כל ראיה׳ אמ׳ ר׳ אלעזר שכל אחד ואחד נדמתה לו באומתו׳ ותלקח
אסתר אל המלך אחשורוש בחודש העשירי׳ אמ׳ רב חסדא ירח שהגוף נהנה מן הגוף׳
ויאהב המלך את אסתר מכל הנשים׳ אמ׳ רבא ביקש לטעום טעם בתולה
וטעם׳ טעם בעולה וטעם׳ ויעש המלך משתה גדול׳ עבד משתיא ולא
גליא ליה׳ והנחה למדינות עשה׳ דשבק נמי אכרגא ולא גליא ליה׳
ויתן משאות כיד המלך שדר נמי פרדישי ולא גליא ליה׳ ובהקבץ
בתולות שנית׳ אמ׳ אין אשה מתקנאה אלא בירך חברתה ואפלו הכי אין אסתר מגדת
מולדתה ואת עמה׳ אמ׳ ר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ חנינה מאי דכת׳ לא יגרע מצדיק עינו ואת
מלכים לכסא׳ בשביל צניעות שהיתה בה ברחל זכתה ויצא ממנה שאול׳ ובשביל
צניעות שהיתה בו בשאול זכה ויצאת ממנו אסתר׳ מאי צניעות שהיתה בה
ברחל דכת׳ ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא׳ וכי אחי אביה הוא׳ והלא בן אחות אביה
הוא׳ אלא כיון דקא אמ׳ לה בן רבקה אני׳ אמ׳ לה מינסיבת לי׳ אמרה ליה אין מינסיבנ׳
לך׳ מיהו אבא רמאה הוא ולא יכילת ליה׳ אמ׳ לה אחיו אני ברמאות׳ אמרה
ליה ומי שרי לצדיקי למעבד הכי׳ אמ׳ לה דכת׳ עם נבר תתבר ועם עקש תתפתל׳
ומאי רמיותיה׳ אמרה ליה אית לי אחתא דקשישא מנאי דמעיילא לה מהלך מקמה
סימנים׳ ההיא שעתא כי קא מעיילי לה ללאה סברא רחל השתא מיכספא
אחתה מסרתה ניה לה להנהו סימנין והיינו דכת׳ ויהי בבקר והנה היא לאה׳ אמאי דעד
השתא לאו לאה היא׳ אלא מיהנך סימנין שמסר יעקב לרחל ורחל מסרתן ללאה לא
הוה ידע לה עד ההיא שעתא׳ לפיכך זכתה ויצא ממנה שאול׳ ומאי צניעותא הות ביה
בשאול דכת׳ ויאמר שאול אל דודו הגד הגיד לנו כי נמצאו האתונות ואת דבר המלוכה לא
הגיד לו לפי כך זכה ויצאת ממנו אסתר׳ אסתר דכת׳ אין אסתר מגדת מולדתה ואת עמה׳
אמ׳ ר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ חנינה כשהקב״ה פוסק גדולה לאדם הוא פוסק לו ולבנו ולבן בנו עד

פי׳ יקאב לבנזיר לאנה אכמא פיהא ואטיבה
ולהם עלבנזיר בגמלתה קדעלם
אנה אטיב גמיע אלהנאמהא ואליהא

פ׳ דרונות

פ׳ לא בן בתמיה
פ׳ גדולה
פ׳ שלש מצוות שהנשים חייבות בהן נדה וחלה והדלקת נר שבת

קוף כל הדורות שנ׳ ויושיבם לנצח ויגבהו׳ ואם הגים דעתו הקב״ה משפילן שנ׳ ואם אסורים בזקים ילכדון בחבלי עוני׳ **ואת מאמר** מרדכי אסתר עשה׳ אמ׳ ר׳ ירמיה בר אבא שהיתה מראה דם לחכם׳ **כאשר** היתה באמנה אתו׳ אמ׳ ר׳ אבא בר כהנא היתה עומדת מחיקו שלאחשורוש והולכת וטובלת ויושבת בחיקו שלמרדכי׳ **בימים ההם** ומרדכי יושב בשער המלך קצף בגתן ותרש׳ אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן הקציף הקב״ה מלך על עבדין לעשות רצון לצדיק׳ ומנו יוסף׳ הקציף עבדים על אדוניהם לעשות רצון לצדיק ומנו מרדכי׳ מלך על עבדיו׳ פרעה קצף על עבדיו׳ עבדים על אדוניהם קצף בגתן ותרש׳ **ויודע** הדבר למרדכי׳ אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן בגתנא ותרש שני טרקיים היו והיו מספרים בלשון טרקית ואומרין זה לזה מיום שבאתה זו לא ראינו שינה בעינינו בוא ונטיל לו אירס בקפלדי שימות׳ והן אינן יודעין שמרדכי מיושבי לשכת הגזית היה ויודע בשבעים לשון׳ אמ׳ לו והלא אין משמרתי ומשמרתך שווה׳ אמ׳ לו אני אשמור שלי ושלך והינו דכת׳ ויבקש הדבר וימצא ויתלו שניהם על עץ׳ שלא נמצא במשמרתו׳ **אחר הדברים** האלה גדל המלך אחשורוש׳ אחר מאי׳ אמ׳ רבא אחר שברא הקב״ה רפואה למכה׳ אמ׳ ריש לקיש אין הקב״ה מכה את ישראל אלא אם כן ברא להן רפואה תחלה שנ׳ כרפאי לישראל ונגלה עון אפרים׳ אבל אומות העולם אינו כן לא מכה אותן ואחר כך בורא להן רפואה שנ׳ ונגף י״י את מצרים נגוף ורפא׳ **ויבז בעיניו** לשלוח יד במרדכי לבדו׳ אמ׳ רבא בתחלה למרדכי׳ ולבסוף בעם מרדכי׳ ומאן נינהו רבנן׳ ולבסוף בכל היהודים׳ הפיל פור הוא הגורל׳ תנא כיון שנפל לו פור באדר היה שמח והוא שמתה גדולה אמ׳ נפל לי פור בירח שמת בו משה רבן והוא אינו יודע שבשבעה באדר מת ובשבעה באדר נולד׳ **ויאמר המן** למלך אחשורוש׳ אמ׳ רבא האי מאן דלא ידע לאשתעויי לישנא בישא כהמן לא לישתעי׳ אמ׳ ליה תא לי כלינהו׳ אמ׳ ליה מסתפינא מאלהיהון דלמא עביד בההוא גברא כי היכי דעבד בקמאי׳ אמ׳ להו ישנו׳ ישנו מן המצוות׳ אמ׳ ליה אית בהו רבנן׳ אמ׳ ליה עם אחד הן׳ ושמא תאמר קרחה את עביד במלכותך׳ מפוזר מפוזרין הן בין העמים׳ ושמא תאמר איכא מיניהו הנאה׳ ומפורד כפרדה זו שאינה עושה פירות׳ כלומ׳ שאינה יולדת׳ ושמא תאמר איכא מאתא חדא מינהון איכא מדינתא חדא מיניהן בכל מדינות מלכותך׳ **ודתיהם** שונות מכל עם׳ דלא אכלי בהדן ולא שאתי בהדן ולא נסבי מינן ולא מינסבין לן׳ **ואת דתי** המלך אינם עושים׳ דמפקי לה לשתא בשיהי פיהי׳ **ולמלך** אין שוה להניחם דאכלו ושתו ורוו ונפקין ויתבין ומבזין ליה למלכא בשוקא׳ דא ולמלך אין שוה להניחם׳ שאפלו זבוב נופל בכוסו שלאחד מהן זורקו ושותיהו׳ ולו אדוני המלך נוגע בכוסו שלאחד מהן חובטו בקרקע׳ **אם על המלך טוב יכתב לאבדם** ועשרת אלפים ככר כסף׳ אמ׳ ריש לקיש גלוי וידוע לפני מי שאמר והיה העולם

פי׳ בשיהי פיהי כלומר מתעללין עלילות להיבטל ממלאכת המלך ואומרים היום שבת היום פסח היום עצרת היום חג הסכות כו׳

שעתיד

(Margin:) פ׳ בספ׳ אחרים׳ נ״א אינו דומה משמרתי למשמרתך ע׳

(Margin:) פ׳ המן תמ׳ לאחשו׳

(Margin:) פ׳ שלא תאמר מלכות תהא בגויה מהם כלומ׳ שאינה המקום מן בן יהודיים מעשון בקרחתו. אין בבבתנו ע׳

(Margin:) פ׳ שופכן

13

פ
משמיעין קול בבלבול ישראל להביא השקלים למקדש בזמן מכריזין

שעתיד המן הרשע לשקול שקלים בישר' לפיכך הקדים הקב"ה שקליהן לשקלו והינו דתנן באחד
באדר משמיעין על השקלים · ויסר · המלך את טבעתו אמ' ר' אבא בר כהנא גדולה
הסרת הטבעת מארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות שנתנבאו להן לישר' · דאילו
ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות לא החזירום למוטב ואילו הסרת הטבעת החזירתן
למוטב · ויאמר המלך להמן הכסף נתון לך · אמ' ר' אבא בר כהנא מש"ל
דאחשורוש והמן למה הוא דומה לשני בני אדם אחד היה לו תל בתוך שדהו ולאחד היה לו
חריץ בתוך שדהו בעל התל אומ' מי יתן לי חריץ זה · ובעל חריץ אומ' מי יתן לי תל זה ·
לימים נזדווגו זה אצל זה אמ' ליה בעל החריץ לבעל התל מכור לי תילך אמ' לו טול אותו
בחנם ולואי · תנו רבנן · ארבעים ושמונה נביאים ושבע נביאות נתנבאו להן
לישר' ולא פחתו מן התורה ולא הותירו על מה שכתוב בתורה אפלו אות אחת חוץ ממקרא
מגלה · מאי דרוש · אמ' ר' חייא בר אבא קל וחומר ומה מעבדות לחירות אמרינן שירה ·
ממיתה לחיים לא כל שכן · אי הכי הלל נמי נימא · אמ' ר' יצחק לפי שאין אומרין שירה
על נס העשוי בחוצה לארץ · מתקיף לה רב נחמן בר יצחק והרי יציאת מצרים דנס
העשוי שבחוצה לארץ הואקא אמרינן · התם כדקא טעמא כד תניא עד שלא נכנסו
לארץ הוכשרו כל הארצות לומר שירה · משנכנסו לארץ לא הוכשרו כל הארצות לומר
שירה / רב נחמן אמ' קריאתה זה הוא הללא · X מתקיף לה רבא בשלמא התם הללו
עבדי יי' ולא עבדי פרעה · לא הכא מי נימא הללו עבדי יי' ולא עבדי אחשורוש ·
איכתי עבדי אחשורוש אנן · בין לרבא בין לרב נחמן הא תניא משנכנסו לארץ לא הוכשרו
כל הארצות לומר שירה כיון שגלו חזרו להכשירן הראשון · ותו ליכא והא כת' ויהי איש אחד
מן הרמתים צופים · ואמ' רבי אבהו איש אחד הבא ממאתים צופים שנתנבאו להן לישר' · אין
מהוה טובא הוו · כדתניא הרבה נביאים נתנבאו להן לישר' כיוצאי מצרים ואמרי לה
כפלים כיוצאי מצרים · לא נבואה שהוצרכה לדורות נכתבה · שלא נצרכה לדורות לא
נכתבה · ר' שמואל בר נחמני אמ' מן הרמתים · אדם הבא משתי רמות שצופות זו את
זו · אמ' רב חנין אמ' ר' אדם הבא משני אדם שעומדין ברומו של עולם · ומאן נינהו
בני קרח דכת' ובני קרח לא מתו · ותנא משום רבינו אמרו מקום נתבצר להם בגיהנם
וישבו עליו · שבע נביאות מאן נינהו שרה · מרים · דבורה · חנה · אביגל · חולדה ·
אסתר · שרה דכת' אבי מלכה ואבי יסכה · ואמ' ר' יצחק יסכה זו שרה ולמה נקרא
שמה יסכה · שסוכה ברוח הקודש · וכן הוא אומ' כל אשר תאמר אליך שרה שמע בקולה ·
ד"א יסכה · שהכל סוכין ביפיה והינו דכת' ויראו אתה שרי פרעה ויהללו אותה אל פרעה ·
מרים דכת' ותקח מרים הנביאה אחות אהרן · אחות אהרן ולא אחות משה · אמר רב
עמרם אמ' רב ואמרי לה אמ' רב נחמן אמ' רב מלמד כשהיתה אחות אהרן היתה מתנבאה
ואמרת עתידה אמא שתלד בן שמושיע את ישר' · כיון שנולד משה נתמלא הבית כולו אורה
עמד אביה ונשקה על ראשה ואמ' לה בתי נתקיימה נבואתיך · כיון שהיטילו אותו ליאור
עמדה אימה וטיפחה לה על ראשה ואמרה בתי היכן נבואתיך והינו דכת' ותתצב אחותו
מרחוק לדעה מה יעשה לו לידע מה יהא בסוף נבואתה · דבורה דכת' ודבורה

נח
אבן וחיתומא ר' יהושע בן קרחה כל

פ
בתמיהה
פ
הולכין לה תמרינן הלילה בפורים

פ
מלשון גובה כמו שנ' ערי מבצר

פ
תרג' וישקף ואסתכי

פ
הכתוהה תרג' ספקה: על ירך טפחנא על ירכנא ·

אשה נביאה אשת לפידות׳ מאי אשת לפידות׳ אמ׳ רב שהיתה עושה פתילות למשכן שילו׳ והיא יושבת תחת תומר דבורה׳ מאי שנא תחת תומר׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן אבשלום ׳תחת׳ מ׳ שום ייחוד׳ תומר׳ מה תמרזה צלו מועט אף תלמידי חכמ׳ שבאותו הדור היו מועטין׳ ד״א מה תומרזה אין לו אלא לב אחד אף ישראל אין להן אלא לב אחד לאביהן שבשמים׳ חנה דכת׳ ותתפלל חנה ותאמ׳ עלץ לבי בי״י רמה קרני ב״י׳ רמה קרני׳ ולא רמה פכי׳ דויד ושלמה שנמשחו מן הקרן נמשכה מלכותן׳ שאול ויהוא שנמשחו מן הפך לא נמשכה מלכותן׳ אין קדוש כי״י כי אין בלתיך׳ אמ׳ ר׳ יהודה בר מנשי אל תקרא בלתיך אלא בלותיך׳ בוא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם׳ מדת בשר ודם מעשיו מבלין אותו׳ אבל הקב״ה מבלה את מעשה ידיו׳ ואין צור כאלהינו׳ אמ׳ ר׳ יהודה בר מנשי אין צייר כאלהינו׳ בוא וראה שלא כמדת הקב״ה מדת בשר ודם׳ מדם בשר ודם צר צורה על גבי הכותל ואין יכול להטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים׳ אבל הקב״ה צר צורה בתוך צורה ומטיל בה רוח ונשמה קרבים ובני מעים׳ אביגיל דכת׳ והיה היא רוכבת על החמור ויורדת בסתר ההר׳ בסתר ההר׳ מן ההר׳ מיבעי ליה׳ אמ׳ רבא בר שמואל על עסקי דם הבא מבית הסתרים׳ נטלה דם מחיקה והראתה לו לדויד׳ אמ׳ לה וכי רואין דם בלילה׳ אמרה לו וכי דנין דיני נפשות בלילה׳ אמ׳ לה האי מורד במלכות הוא ונגמיר דיניה וקאי ולא צריך למידייניה׳ אמרה לו עדיין שאול קיים ולא יצא טבעך בעולם׳ אמ׳ לה וברוך טעמך וברוכה את לי״י אשר כליתני היום הזה מבוא בדמים׳ מאי מבוא בדמים׳ דם נדה׳ ודם שפיכות דמים׳ גילתה את שוקה והלך אורה שלשה פרסאות׳ אמ׳ לה השמעי לי׳ אמרה לו ולא תהיה זאת לך לפוקה׳ זאת מכלל דאיכא אחריתי׳ אין׳ איכא נמי מעשה דבת שבע׳ ומסקנא היכי הואי׳ והיתה נפש אדוני צרורה בצרור החיים את י״י אלהיך וג׳ והיטיב י״י לאדוני וזכרת את אמתך׳ אמר רב נחמן היינו דאמרי אינשי בהדי שותא פלכא׳ אינמי שפיל ואזיל בראווזא ועיניה מיטייפי׳ חולדה דכת׳ וילך חלקיהו הכהן ואחיקם ועכבור ושפן ועשיה אל חולדה הנביאה וג׳ ובמקום דאיכא ירמיהו היכי מתנביא איהי׳ אמרי בי רב משמיה דרב׳ חולדה קרובת ירמיה היתה ולא היה מקפיד עליה׳ ויאשיהו גופיה היכי שביק ירמיהו ומשדר לגבה׳ אמרי דבי ר׳ שילא מפני שהנשים רחמניות הן׳ ור׳ יוחנן אמ׳ ירמיה לא הוה התם שהלך להחזיר עשרת השבטים׳ ומנא לן דהדור דכת׳ כי המוכר אל הממכר לא ישוב׳ אפשר יובל בטל ונביא מתנבא עלין שיבטל׳ אלא מלמד שהחזירן ויאשיהו בן אמון מלך עליהם׳ ומנא לן דכת׳ מה הציון הלז אשר אני ראה ויאמרו אליו אנשי העיר הקבר איש האלהים אשר בא מיהודה ויקרא את הדברים האלה אשר עשית על המזבח בית אל׳ וכי מה טיבו של יאשיהו בבית אל׳ והלא בית אל מעשרת השבטים היתה׳ אלא מלמד שהחזירן ירמיהו ויאשיהו מלך עליהם׳ רב נחמן בר יצחק אמ׳ מהכא גם יהודה שת קציר לך בשובי שבות עמי׳ אסתר דכת׳ ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות׳

כלומ׳ גרעינה אחת

הוא כלי חרס קטן

כדי להראות לו דם

בתמיהה

צריך הי תגלגל והי תהדות וכאן אחריות בארץ גיר מיקנוף ענר לאמרצ וקימהה הי לאעלי אנמא הנ אחריות לדי בצהא כדלך אביגל גליהא לצאהר הו לשפתעה בבלי ובאטנהא הן קולה נשכרת את אחותך

מלכות

מלכות׳ בגדי מלכות מיבעי ליה׳ אמ׳ ר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ חנינה מלמד שֶׁלְּבָשַׁתָּה רוח הקודש כתיב
הכא ותלבש אסתר מלכות׳ וכתיב התם ורוח לבשה את עמשי׳ ראש השלישים׳ אמר
רב נחמן לא נאה להן יְהִירָא לְנָשֵׁי׳ תרתי הויין בהן בנשי יְהִירָן׳ וְשַׁנִי שְׁמַיְיהו. חדא
שמה צִיבּוֹרְתָּא׳ וחדא שמה כַּרְכּוּשְׁתָּא׳ זיבורתא דכת׳ בה ותשלח ותקרא לברק בן אבינועם
ואילו איהי לא אזלא לגביה׳ כרכושתא כתיב בה אמרו לאיש אשר שלח אתכם אלי ולא
אמרה להן אמרו למלך׳ אמ׳ רב נחמן אמ׳ רב חולדה מבני בניו שליהושע בן נון היתה
כתיב הכא אשת שלום בן תקוה בן חרחס׳ וכת׳ התם ויקברו אתו בגבול נחלתו בתמנת סרח
וכת׳ בתמנת חרס׳ איתיביה רב עינא סבא לרב נחמן ואמרי לה רב עינא סבא לרב נחמן
שמונה נביאים והם כהנים יצאו מן רחב הזונה ואלו הן׳ ברוך בן נריה׳ שריה׳ מחסיה׳ ירמיה׳
חלקיה׳ חנמאל׳ שלום׳ ר׳ יהודה אומ׳ אף חולדה מבני בניה שלרחב היתה׳ כת׳ הכא
אשת שלום בן תקוה׳ וכת׳ התם את תקות חוט השני הזה וג׳. אמ׳ ליה עינא סבא ואמרי
לה פַּתְיָא אוכַמָּא מינ׳ ומִינָךְ תִּסְתַּיְים שְׁמַעְתָּא דְאִיגַּיְירָא רָחָב וְנַסְבַהּ יהושע׳ ומי
הוה ליה זרעא ליהושע והא כת׳ נון בנו׳ יהושע בנו׳ בני לא הוה ליה׳ בנתא הוי ליה׳
בשלמא אינהו מיפרשי לא אבהתיהון מנא לן׳ מדעולא דאמ׳ עולא כל ששמו ושם אביו
בנבואה בידוע שהוא נביא בן נביא׳ שמו ולא שם אביו בידוע שנביא הוא ולא בן
נביא׳ וכל ששמו ושם עירו מפורש בידוע שהוא מאותה העיר׳ שמו ולא שם עירו
בידוע שהוא מירושלם׳ במתניתא תנא כל שמעשיו סתומין ומעשה אבותיו סתומין
ופירט לך הכת׳ באחד מהן לשבח כגון דבר יי׳ אשר היה אל צפניה בן כושי בן גדליה בן אמריה
בן חלקיה בידוע שהוא צדיק בן צדיק׳ וכל שמעשיו סתומים ומעשה אבותיו סתומים
ופירט לך הכת׳ באחד מהן לגנאי׳ כגון בחדש השביעי בא ישמעאל בן נתניה בן אלישמע מזרע
המלוכה שהעביר מזרעו למולך בידוע שהוא רשע בן רשע׳ אמ׳ רב מלאכי זה מרדכי
ולמה נקרא שמו מלאכי שהיה משנה למלך׳ מותיבי ברוך בן נריה ושריה בן מחסיה
וירמיה בן חלקיה ודניאל איש חמודות ומרדכי בלשן וחגי זכריה ומלאכי כולם נתנבאו בשנת
שתים לדריוש׳ קא חשיב מרדכי וקא חשיב מלאכי תיובתא׳ תניא ר׳ יהושע בן קרחה
אומ׳ מלאכי זה עזרא׳ ורבנן אמרי מלאכי שמו׳ אמ׳ רב נחמן בר יצחק מסתברא
כמאן דאמ׳ מלאכי זה הוא עזרא דכת׳ בנבואתיה דמלאכי בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל
וזאת שנית תעשו וג׳ ואמרתם על מה על כי יי׳ העיד בינך וג׳ ומאן אפריש נשים נכריות
מישראל עזרא דכת׳ ויען שכניה בן יחיאל מבני עילם ויאמר לעזרא אנחנו מעלנו באלהינו
ונושב נשים נכריות׳ תנו רבנן ארבע נשים יפיפיות היו בעולם ואלו הן׳ שרה
רחב׳ אביגיל׳ ואסתר׳ ולמאן דאמ׳ אסתר ירקרקית היתה מַפֵּיק אסתר ומעייל ושתי׳
תנו רבנן רחב בשמה זִינְתָה׳ יָעֵל בקוֹלָהּ׳ אביגיל בזכירתה׳ מיכל בת שאול
בִּרְאִיָּיתָהּ׳ אמ׳ רב יצחק כל האומ׳ רחב רחב מיד נִקְרָה׳ אמ׳ ליה רב נחמן והא אנא קא
אמינא כמה זמני רחב רחב ולא איכְפַּת לי׳ אמ׳ ליה בּיודעה ומכירה קא אמינא׳
ומרדכי ידע את כל אשר נעשה וג׳ ויזעק זעקה גדולה ומרה וג׳
מאי אמ׳ אמ׳ רבא גָּבְהָא המן ממלכא אחשורוש׳ רב שימי בר חייא אמ׳ גָּבְהָא מלכא

כ׳ כנור׳ שני פנים ידידאינה יצפה ... ולשרף ...

כ׳ כלומר דוא קרי

[illegible]

עילאה מלכא תתאה · ותבאנה נערות אסתר וג׳ ותתחלחל המלכה מאד ·
אמ׳ רב שפירסה נדה · ר׳ ירמיה בר אבא אמ׳ שהוצרכה לנקביה · ויש אומ׳ שהיתה מעוברת
והפילה · ותקרא אסתר להתך · אמ׳ רב התך זה דניאל · ולמה נקרא שמו התך ·
שחתכוהו מגדולתו · איכא דאמרי שכל דברי מלכות נחתכין על פיו · ותצוהו
אל מרדכי לדעת מה זה ועל מה · אמ׳ ר׳ יצחק נפחא שלחה ליה שמא עברו ישראל על חמשה
חומשי תורה דכת׳ מזה ומזה הם כתובים · ותאמר אסתר להתך ותצוהו אל מרד׳
וכת׳ ויגידו למרדכי את דברי אסתר · ואילו איהו לא אזל · אמ׳ ר׳ אבא מכאן שאין
משיבין על הקלקלה · לך כנוס את כל היהודים וג׳ מאי אשר לא כדת · אמ׳ פ׳ התך
ר׳ אבא בר כהנא שלא כדת כל יום ויום · שבכל יום ויום באונס והיום ברצון · וכאשר
אבדתי אבדתי · כשם שאבדתי מבית אבא כך אובד ממך · ויעבר מרדכי ·
אמ׳ רב שהעביר יום טוב הראשון שלפסח בתענית · ושמואל אמ׳ דעבר ערקומא דמיא
ביומא דפסחא · לבש · ברכה · כמים · בשם · צדיק · זה · עטרה · סימן · פ׳ נהר כלומ׳ שעבר בנהר לקבץ את כל ישראל לתענית
ויהי ביום השלישי ותלבש אסתר מלכות · מלכות: בגדי מלכות מיבעי ליה · אמ׳ ר׳ לעזר
אמ׳ ר׳ חנינה · מלמד שלבשתה רוח הקודש כת׳ הכא ותלבש אסתר מלכות: וכת׳ התם ורוח
לבשה את עמשי · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה לעולם אל תהי ברכת הדיוט קלה בעיניך שהרי
שני גדולי הדור ברכום שני הדיוטות ונתקיימה בהן הברכה ואלו הן · דויד ודניאל · דויד
דברכיה ארונה דכת׳ ויאמר ארונה אל המלך יי׳ אלהיך ירצך · דניאל דברכיה דריוש דכת׳
אלהך די אנת פלח ליה בתדירא הוא ישיזבינך · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה בוא וראה שלא
כמדת הקב״ה מדת בשר ודם · מדת בשר ודם · אדם שופת את הקדרה ואחר כך נותן לתוכה
מים · אבל הקב״ה נותן מים ואחר כך שופת את הקדרה שנ׳ לקול תתו המון מים בשמים ·
והדר ויעלה נשיאים מקצה הארץ וג׳ · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה כל האומר דבר בשם
אומרו מביא גאולה לעולם שנ׳ ותאמר אסתר למלך בשם מרדכי · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳
ר׳ חנינה · צדיק אבד לדורו אבד · משל לאדם שאבדה לו מרגלית כל מקום שהולכת
מרגלית שמה היא לא אבדה אלא מבעליה · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה מאי דכת׳ וכל
זה איננו שוה לי · מלמד שכל גנזיו שלאותו רשע היו חקוקין לו על לבו ובשעה שהוא
רואה את מרדכי יושב בשער המלך אומ׳ וכל זה איננו שוה לי · כדרב חסדא דאמ׳ רב חסדא
זה בא בפרוזבולו וזה בא בפרוזבוטי · ואמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ חנינה עתיד הקב״ה לעשות
עטרה בראש כל צדיק וצדיק שנ׳ ביום ההוא יהיה יי׳ צב׳ לעטרת צבי ולצפירת תפארה
לשאר עמו · מאי לעטרת צבי ולצפירת תפארה לעושים רצונו ולמצפים לתפארתו ·
יכול לכל · ת״ל לשאר עמו · למי שמשים עצמו כשיריים · ולרוח משפט זה הרודה
את יצרו בכל יום · ליושב על המשפט · זה הדן דין אמת לאמתו · ולגבורה זה המתגבר
על יצרו בכל יום · משיבי מלחמה · שנושאין ונותנין במלחמתה שלתורה · שערה
שמשכימין ומעריבין לבתי כנסיות ולבתי מדרשות · אמרה מדת הדין לפני הקב״ה רבונו
שלעולם מה נשתנו אלו מאלו · אמ׳ לה וגם אלה ביין שגו ובשכר תעו · כהן ונביא תעו
מן השכר שגו · ברואה פקו פליליה · ואין פוקה אלא גיהנם שנ׳ ולא תהיה זאת לך לפוקה ·

פ׳ חטאו בדבר הרואה הוא הנביא · פ׳ אינטרבן פי׳ למחלוקה ... קומעד לשריעה · פ׳ אינעפו לפוקה ולעגם

ואין

ואין פליליה אלא משפט שנ׳ ונתן בפלילים׳ ותעמוד בחצר בית המלך הפנימית׳
עמדה להתפלל ואמרה הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי׳ אמ׳ ר׳ לוי כיון שהגיעה
לבית הצלמים נסתלקה שכינה ממנה ואמרה אלי אלי למה עזבתני שמא אתה דן על שוגג
כמזיד ועל אונס כרצון׳ או שמא על שקראתיו כלב שנ׳ הצילה מחרב נפ׳ מיד כלב יחי׳
חזרה וקראתו אריה שנ׳ הושיעני מפי אריה׳ ויהי כראות המלך את אסתר המלכה
[פ׳ חבריא וחנינא ורחמיא ס׳] עומדת בחצר נשאה חן בעיניו ויושט המלך לאסתר את שרביט הזהב׳ אמ׳ ר׳ יוחנן שלשה
מלאכי שרת נזדמנו לה באותה שעה׳ אחד שהגביה את צוארה׳ ואחד שמשך עליה חוט
שלחסד׳ ואחד שמתח את שרביטו׳ וכמה מתחו׳ אמ׳ ר׳ ירמיה שתי אמות היה ירד
והעמידו על שתים עשרה׳ ואמרי לה על שש עשרה אמה׳ ר׳ יהושע בן לוי אומ׳ עשרים
וארבעה׳ ואמרי לה עשרים ושמונה׳ ובמתניתא אמ׳ רבן גמליאל שנים׳ וכן את מוצא
באמתה שלבת פרעה׳ וכן בשני רשעים דכת׳ שני רשעים שברתה׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן
[פ׳ לשון משיכה] לקיש אל תקרא שברתה אלא שריבבתה׳ רבא בר אפדון אמ׳ משום ר׳ אלעזר ששמע מרבו ורבו
מרבו מאתים׳ אמ׳ ר׳ תחליפא מיכן שהאריך השרביט שלשים ושתים אמות והנה האחרון
גדול מן הראשון שכל שהיתה נכנסת היה השרביט קופץ כלומר מתקצר׳ ויאמר לה
המלך מה לך אסתר המלכה אמ׳ לה אני רואה ששאילתך גדולה היא׳ ומה בקשתך עד חצי
המלכות׳ אמ׳ ואבא עד חצי המלכות ולא כל המלכות׳ ולא דבר שהוא חוצץ במלכות ומאי
ניהו זה בית המקדש׳ עזר׳ ישועה׳ מאיר׳ יהודה׳ נותם׳ יוסי׳ שמעון׳ קרחא׳
גמל׳ מודעא׳ רבא׳ ראביי׳ סימן׳ ותאמר אסתר אם על המלך טוב יבוא
המלך והמן היום וג׳ ויאמר המלך מהרו את המן וג׳ תנו רבנן מה ראתה אסתר
[תנ״ס] שזימנה את המן׳ ר׳ אלעזר אומ׳ פחים טמנה לו ללכדו שנ׳ יהי שלחנם לפניהם לפח וג׳
אמ׳ ר׳ אושעיה מבית אביה למדה שנ׳ אם רעב שונאיך האכילהו לחם ואם צמא השקהו
מים כי גחלים אתה חותה על ראשו וי״י ישלם לך אל תקרא ישלם לך אלא ישלימנו לך׳
ר׳ מאיר אומ׳ כדי שלא יטול עצה וימרוד׳ ר׳ יהודה אומ׳ כדי שלא יכירו בה שהיא יהודית׳
ר׳ נחמיה אומ׳ כדי שלא יאמרו ישר׳ אחות לנו בבית המלך ויסיחו דעתם מן הרחמים׳
ר׳ יוסי אומ׳ כדי שיהא מצוי לה בכל עת׳ ר׳ שמעון בן מנסיא אומ׳ אולי ירגיש המקום
ויעשה נס׳ ר׳ יהושע בן קרחה אומ׳ הקבירה לו פנים כדי שייהרג הוא והיא׳ רבן
גמליאל אומ׳ המלך הפכפכן היה׳ אמ׳ רבן גמליאל עדיין אנו צריכין למודעי׳ ר׳ אלעזר
המודעי אומ׳ קנאתו במלך וקנאתו בשרים׳ ׳ רבא אמ׳ לפני שבר גאון׳ אבאיי
ורבא דאמרי תרויהו בחמם אשית את משתיהם והשכרתים למען יעלזו וישנו שנת
עולם ולא יקיצו׳ אשכחיה רבא בר אבוה לאליהו אמ׳ ליה כמאן חזיא אסתר דעבדה
[פ׳ בעלי משנה שהיו קודם׳ פ׳ בעלי תלמוד שאחר חכמי משנה נקראין אמוראין שהן בעלי אמירות פ׳]
אמ׳ ליה ככולהו תנאי׳ וככולהו אמוראי׳ ויספר להם המן את כבוד
עשרו ורב בנין׳ וכמה ורוב׳ אמ׳ רב חסדא שלשים׳ עשרה מתו׳ עשרה נתלו׳
עשרה מחזרין על הפתחים׳ ורבנן אמרי אותן שמחזרין על הפתחים שבעים הוו שנאמ׳
שבעים בלחם נשכרו אל תקרא שבעים אלא שבעים׳ רמי בר אבא אמ׳ מאתים
ושמונה הוו שנ׳ ורוב בנין׳ ורוב מאתן וארביסר הוי אמ׳ רב נחמן בר יצחק ורב כתיב׳

בלילה ההוא נדדה שנת המלך: אמ' ר' תנחום נדדה
שנת מלכו של עולם. ורבנן אמ' נדדו עליונים ונדדו תחתונים. רבא אמ' שנת אחשורוש
ממש נפל ליה הרהורא בלביה. אמ' מאי דקמה דזמנתיה אסתר להמן דלמא מיעצ'
עלויה דההוא גברא למקטליה. הדר אמ' איהכי הוא לא הוה איניש חד דרחים דאתי אמ'
ליה. הדר אמ' איכא איניש דעבד טיבותא גבאי ולא פרעתיה מיד ויאמר את ספר הזכרונות דברי הימ'.
וימצא כתוב. כתב מיבעי ליה. אמ' ר' יצחק נפחא מלמד ששמשי מוחק וגבריא'
כותב. אמ' ר' אסי דרש ר' שילא איש כפר תמרתא ומה כתב שלמטן שבזכותן של ישראל
אינו נמחק. כתב שלמעלה על אחת כמה וכמה. ויאמר המלך מה נעשה יקר
וגדולה למרדכי על זה. ויאמרו נערי המלך משרתיו לא נעשה עמו דבר. תנא לא מפני
שאוהבין את מרדכי. אלא מפני ששונאין את המן. ויאמר המלך מי בחצר.
והמן בא וג'. על העץ אשר הכין לו. תנא לו הכין לעצמו. ויאמרו נערי המלך
אליו הנה המן וג'. ויבא המן אל המלך וג'. ויאמר המלך להמן וג'. יביאו לבוש מלכות וג'.
ונתון הלבוש והסוס וג'. ויאמר המלך להמן מהר וג'. ועשה כן למרדכי וג'. אמר ליה
הי מרדכי. אמ' ליה היהודי. אמ' ליה הרבה מרדכי היהודי איכא בשוקא. אמ' ליה היושב
בשער המלך. אמ' ליה אדוני המלך סגי ליה בחדא דיסקרתא או בחד נהרא. אמ'
ליה האנמי הב ליה. אל תפל דבר מכל אשר דברת. ויקח המן את הלבוש
ואת הסוס וג'. אזל אשכחיה דיתבי רבנן קמיה ועסיקין במצות העומר וקא מחוי להו הלכות
קמיצה. אמ' להו במאי עסקיתו. אמרו ליה כי הוה בי מקדשא הוה מקרבינן כי האי גונא.
אמ' להו ליתי קומצא דשערי קמחא דידכון ונדחי עשרא אלפי ככרי דכספא דההוא גברא.
אמרו ליה עבד שקנה נכסים. עבד דמאן. נכסים דמאן. כדרב חקדא דאמ' רב חקדא
זה בא בפרקבולי וזה בא בפרקבוטי. אמ' ליה קום לביש האני מאני ורכוב האי
סוסיא דקא בעי מלכא ליקרך. אמ' ליה לא יכילנא אוא אזילנא ונשקולי במזיי
ופחינא דלאו אורח ארעא לאשתמושי במאני דמלכותא הכי. אדהכי והכי שדרא
אסתר אצנעתינהו לכולהו בי בני ולכולהו אומני. עייליה איהו לבי בני דידיה ואסחיה
אזל אייתי זוגא מביתיה וקא שקיל ליה מזייה. בהדי דקא שקיל ליה
נגיד ואיתנח. אמ' ליה אמאי קא מיתנחת. אמ' ליה גברא דהוה חשיב ליה למלכא מן
כולהו רברבנוהי אישני בנאי וספרי. אמ' ליה רשע לא ספר דכפר קרינוס הוית.
תנא המן ספר דכפר קרינוס היה עשרים ושתים שנה. בתר דשקל ליה במזייה
לבשיה. אמ' ליה סק ורכוב. אמ' ליה לא יכילנא דחליש חילי מן תעניתא. גחין ליה
וסליק רכיב. כי סליק בעטיה. אמ' ליה לא כת' לכון בנפול אויביך אל תשמח. אמ'
ליה רשע הני מילי בישראל אבל באומות העולם כת' לן ואתה על במותימו תדרוך.
ויקרא לפניו ככה יעשה לאיש וג'. כי מטו בשבילי דבי המן סלקא ברתיה
לאיגרא סברה האי דרכיב המן אבוהא והאי דקא מסגי קמיה מרדכי. שקלא עציצא
דבי כסא שדיא ליה ארישיה. דלי עיניה וחזייה כיון דחזאי דאבוהא הוא נפלה
מאיגרא לארעא ומתה. והיינו דכת' והמן נדחף אל ביתו אבל וחפוי ראש. אמ' רב וישב

מרדכי

16

נא׳ עלבתו

מרדכי שב לשקו ולתעניתו׳ א׳ והמן נדחף אבל מבתו׳ וחפוי ראש מדבר אחר
שאירעו׳ ויספר המן לזרש אשתו ולכל אוהביו וג׳ קרי להו אוהבין׳ וקרי
להו חכמין׳ ר׳ יוחנן אומ׳ כל האומר דבר חכמה אפלו מאומות העולם נקרא חכם׳
אמרו לו אי משאר שבטים קא אתי יכלת ליה׳ ואי מבנימין אפרים ומנשה קא אתי
לא יכלת ליה דכת׳ לפני בנימין אפרים ומנשה עוררה את גבורתיך׳ כי נפול (תלים)
תפול לפניו׳ אמ׳ ר׳ יהודה ביר׳ אלעאי שתי נפילות הללו למה׳ אמרו לו אומה זו
משולה בעפר׳ ומשולה בכוכבים׳ כשהן יורדין׳ יורדין עד לעפר׳ וכשהן עולין׳
עולין עד כוכבים׳ עודם מדברים עמו וסריסי המלך הגיעו ויבהילו להביא את
המן וג׳ מלמד שהביאוהו בבהלה׳ ויבא המלך והמן לשתות עם אסתר המל׳
ותאמר אם מצאתי חן בעיני המלך וג׳ כי נמכרנו וג׳ אמרו לו צר זה אינו שוה בנזק המ׳
דקטל ושתי וקא מהדר עילוה דההיא איתתא למקטלה׳ ויאמר המלך
אחשורוש ויאמר לאסתר המלכה׳ מאי ויאמר ויאמר׳ אמ׳ ר׳ אבהו מלמד שבתחלה
היה עומד לה תורגמן בינהן׳ כיון דאמרה ליה משאול מלכא קא אתינא אשתעי איהו
בהדה שנ׳ ויאמר לאסתר המלכה מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו לעשות כן׳
ותאמר אסתר איש צר ואויב המן הרע הזה׳ אמ׳ ר׳ אלעזר מלמד שהיתה
מראה כלפי אחשורוש ובא מלאך וסטר את ידה כלפי המן והמן נבעת מלפני המלך
והמלכה׳ והמלך קם בחמתו׳ וכת׳ והמלך שב מגינת הביתן׳ מקיש שיבה
לקימה׳ מה קימה בחימה׳ אף שיבה בחימה׳ אזל אשכח מלאכי שרת דאידמו ליה
בגברי דקימו וקא עקרי אילנא׳ שחבבוקתא׳ אמ׳ להון מאי היא׳ אמ׳ ליה אנן המן
פקדינן׳ על לביתיה והמן נופל על המטה׳ נפל מיבעי ליה׳ אמ׳ ר׳ אלעזר מלמד שבא
מלאך והפילו עליה׳ ויאמר המלך הגם לכבוש את המלכה עמי בבית׳ היינו
דאמרי אינאשי ווי בביתא ווי בברא׳ הדבר יצא מפי המלך ופני המן חפו׳ ויאמר
חרבונה וג׳ אמ׳ ר׳ חמא בר חנינה אף חרבונה הרשע באותה עצה היה כיון שראה שלא
נתקיימה עצתו מיד פירש שנ׳ וישלך עליו ולא יחמול מידו ברוח יברח׳ ויתלו את
וחמת המלך שככה
המן וג׳ שתי שככות הללו למה׳ אחת למלכו שלעולם׳ ואחת שלאחשורוש׳
איכא דאמרי אחת דושתי ואחת דאסתר׳ ומרדכי יצא מלפני המלך וג׳
לכולם נתן לאיש חליפות שמלות אפשר דבר שנכשל בו אותו צדיק יכשל בו זרעו׳
דאמ׳ ר׳ חמא בר חנינה אמ׳ ר׳ חמא בר גוריא אמ׳ רב בשביל משקל שני סלעים מילת שהוסיף
לו יעקב ליוסף נתקנאו בו אחיו ונתגלגל הדבר וירדו למצרים׳ ועביד איהו בבנימין כי הכי
דניקנאו בו אחיו׳ אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר רמז רמז לו שעתיד לצאת ממנו
בן שהוא יוצא בחמשה לבושי מלכות ומנו מרדכי שנ׳ ומרדכי יצא מלפני המלך בלבוש
מלכות תכלת וחור ועטרת זהב ותכריך בוץ וארגמן וג׳ ויפל על צוארי אחיו ויבך וג׳
כמה צוארי הוו ליה לבנימין׳ אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר יוסף בכה על שני
מקדשים שעתידין להיות בחלקו שלבנימין ועתידין ליחרב׳ ובנימין בכה על צואריו׳
על משכן שילו שעתיד להיות בחלקו שליוסף ועתיד ליחרב׳ והנה עיניכם רואות

ב ויאמר ראשון על ידי תורגמן ויאמר שני מפיו

ב [illegible]

אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר אמר להן כשם שאין בלבי על בנימין שלא היה במכירתי
כך אין בלבי עליכם שהייתם במכירתי · כי פי המדבר אליכם · אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת
אמ׳ ר׳ אלעזר כפי כן לבי · ולאביו שלח כזאת וג׳ מאי מטוב מצרים · אמר רבי
בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר שיגר לו יין שדעת זקנים נוחה הימנו · וילכו גם אחיו ויפלו
לפניו וג׳ אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר היינו דאמרי אינשי תעלא בעידניה סגוד ליה׳
תעלא הוא ומאי בעידנתיה מעהו לי׳ אמ׳ ר׳ יצחק הכי איתמר · וישתחו ישראל על ראש
המטה · אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר היינו דאמרי איתאשי וכו׳ · וינחם אותם
וידבר על לבם · אמ׳ ר׳ בנימין בר יפת אמ׳ ר׳ אלעזר שאמ׳ להם דברים שמתקבלין על הלב·
ומה עשר נרות לא יכלו לכבות נר אחד · היאך נר אחד יכול לכבות עשרה נרות·
ליהודים היתה אורה ושמחה וששון ויקר · אמ׳ רב יהודה אורה זו תורה וכן הוא אומ׳
כי נר מצוה ותורה אור · שמחה זה יום טוב וכן הוא אומ׳ ושמחת בחגיך · ששון זו מילה
וכן הוא אומ׳ שש אנכי על אמרתך וג׳ · ויקר אלו תפלין וכן הוא אומ׳ וראו כל עמי הארץ וג׳
ותניא ר׳ אלעזר הגדול אומ׳ אלו תפלין שבראש · ואת פרשנדתא ואת דלפון וג׳ · אמ׳ רבי
אדא דמן יפו עשרת בני המן ועשרת בעי למימרינהי בנשימה אחת מאי טעמא כולהן
בהדי הדדי נפיק נשמתיהון · אמ׳ ר׳ יונה אמ׳ ר׳ זירא וו דויזתא צריך למימתחיה כי
פ׳ שתלו אותם זה למטה מזה על עץ אחד
זקיפא מאי טעמא כולהן בחדא זקיפא אזדקיפו · אמ׳ ר׳ חנינא בר פפא איש כפר
תמרתא כל השירות כולן נכתבות אריח על גבי לבינה ולבינה על גבי אריח · עשרת בני
המן ומלכי כנען נכתבין אריח על גבי אריח ולבינה על גבי לבינה מאי טעמא · אמ׳ ר׳
אבהו כדי שלא תהא תקומה למפלתן · ויאמר המלך לאסתר בשושן הבירה הרגו היהוד׳ וג׳
אמ׳ ר׳ אלעזר מלמד שבא מלאך וסטרו על פיו · ובבאה לפני המלך אמר עם הספר ·
אמר · אמרה · מיבעי ליה · אמ׳ רב נחמן אמרה לו בבקשה ממך · יאמר בפה מה שכתוב
בספר · שלא תהא כאיגרות הראשונות · דברי שלום ואמת · אמר ר׳ תנחום אמ׳ ר׳ אסי
מלמד שצריכה שרטוט כאמתה של תורה · ומאמר אסתר קיים וג׳ · מאמר אסתר
אין · ודברי הצומות וזעקתם לא · אמ׳ ר׳ יצחק דבי ר׳ אמי הכי קאמ׳ מאמר אסתר ודברי
הצומות וזעקתם קיים דברי הפורים האלה · כי מרדכי היהודי · תנו רב יוסף לרוב
אחיו ולא לכל אחיו מלמד שפירשה ממנו מקצת סנהדרי · אמר רב יוסף גדול תלמוד
תורה יותר מהצלת נפשות · מנא לן ממרדכי · דמיעקרא קא חשיב ליה בתר ארבעה
ולבסוף קא חשיב ליה בתר חמשה · מעיקרא כתיב אשר באו עם זרובבל ישוע נחמיה
שריה רעליה מרדכי בלשן · ולבסוף כת׳ הבאים עם זרובבל ישוע נחמיה עזריה
רעמיה נחמני מרדכי בלשן · אמ׳ רב ואיתימא אמ׳ רב יצחק בר שמואל בר מרתא גדול
תלמוד תורה יותר מבנין בית המקדש שכל זמן שברוך בן נריה קיים לא הניחו עזרא
ועלה · אמ׳ רבא בר בר חנא אמ׳ רב יצחק בר שמואל בר מרתא משמיה דרב גדול תלמוד
תורה יותר מכבוד אב ואם שכל אותן שנים שהיה יעקב אבינו בבית עיבר לא נענש עליהן ·
דאמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יונתן למה נמנו שנותיו של ישמעאל כדי ליחס שנותיו של יעקב
אבינו דכת׳ ואלה שני חיי ישמעאל מאת שנה ושלשים שנה ושבע שנים · וכת׳ ואברהם

פ׳ כלומר אם יהיה ראש הזנב שנעל׳ חייב אתה להשתחוות׳ ס׳

פ׳ לפי שנאמרה מצות מילה לאברהם אבינו בלא אמירה ולא בלשון דיבור ס׳

פ׳ הן שלש שירות שירת הים ושירת האזינו ושירת דבורה

פ׳ שריה יודע שבעים לשון ס׳

בן

פ׳ אריח חצי לבינה והלבינה שלשה טפחים נמצא אריח טפח ומחצה מקום הכתוב קרי אריח על שם שהשירה קצרה וארוכה · ומקום החלק כנגדו בשורה שלמטה ובשורה שלמטה קרי לבינה על שם שהוא רחוב ועל שם שהצדיקים עשו בשירתם כך דמיון לבנין שאם יבנה אדם כותל לבינה על גבי לבינה ואריח על גבי אריח הוא נופל במהרה ואינו עומד : ואם יבנה שני אריחים על גבי לבינה ולבינה על גבי שני אריחים הוא עומד ואינו נופל לכך · ולכך עשו בשירתם של צדיקים כן שיהא קיימת לעד ושל רשעים בהיפך ס׳

17

בן שמונים שנה ושש שנים בלדת הגר את ישמעאל לאברהם׳ וכת׳ ואברהם בן מאת
שנה בהולד לו את יצחק בנו׳ וכת׳ ויצחק בן ששים שנה בלדת אותם׳ בר כמה הוה ישמ׳
ישמעאל כשנולד יעקב בר שבעין וארבע שנין׳ כמה פשן מִשְׁנֵיה שתין ותלת׳
ותנא בן כמה שנים היה יעקב אבינו כשנתברך מאבין בן ששים ושלש׳ בו בפרק מת
ישמעאל דכת׳ וירא עשו כי רעות בנות כנען וג׳ וילך עשו אל ישמעאל וג׳ ממשמע שנ׳
בת ישמעאל איני יודע שאחות נביות׳ לא מלמד שקידשה ישמעאל ומת והשיאה נביות׳
וארבסרי דהוה בבית לבן עד דאתיליד יוסף הא שבעין ושבעה׳ וכת׳ ויוסף בן שלשים שנה
בעמדו לפני פרעה וג׳ ושבע דשבע ותרתי דכפנא הא מאה ושית סרי׳ וכת׳ ויאמר
פרעה אל יעקב כמה ימי שני חייך׳ ויאמר יעקב אל פרעה ימי שני מגורי שלשים ומאת
שנה׳ והא מאה ושית סרי הויין׳ לא שמע מינה דארבסרי דשמיש בבית עבר נאתקת
תשיב להן׳ תניא נמי הכי היה יעקב אבינו משמש את עבר ארבע עשרה שנה׳ עבר
מת לאחר שהלך יעקב אבינו לארם נהרים שתי שנים׳ נמצא כשעמד על הבאר
בר שבעין ושבע שנין׳ ומנא לן דלא איענש׳ דתניא נמצא יוסף שפירש מאבין
שלא ראהו עשרים ושתים שנה כשם שפירש יעקב אבינו מן יצחק אבין עשרים ושתים
שנה׳ דיעקב תלתין ושתה הויין ארבסרי דבי עבר לא חשיב להו׳ דבי לבן עסרין
הויין׳ תרתי שנין אשתהי באורחא׳ דתניא יצא מארם נהרים ובא לו לסכות ועשה
שם שמונה עשר חודש שנ׳ ויעקב נסע סכותה ויבן לו בית וג׳ בבית אל עשה ששה
חדשים מקריב זבחים שנ׳ ויאמר אלהים אל יעקב קום עלה בית אל וש׳ ש׳ וע׳ ש׳ מ׳ ב׳ ב׳ נ׳

הדרן עלך מגלה נקראת

מתניתין הקורא את המגלה למפרע לא יצא׳ קראה על פה׳ קראה תרגום בכל לשון לא יצא׳ אבל קורין אותה ללועזות בלעז׳ והלועז ששמע אשורית יצא׳

גמרא הקורא את המגלה למפרע לא יצא׳ מנא הני מילי׳ אמ׳ רבא דאמ׳ קרא ככתבם וכזמנם מה זמנם למפרע לא׳ אף קריאה למפרע לא׳ מידי קרייה כתיבה התם׳ עשייה הוא דכתיבה התם׳ להיות עושים את שני הימים האלה ככתבם וכזמנם׳ לא מהכא והימים האלה נזכרים ונעשים׳ מה עשייה למפרע לא׳ אף זכירה למפרע לא׳
תאנא וכן בהלל וכן בקריאת שמע וכן בתפלה׳ הלל מנא לן׳ אמ׳ רבא דאמ׳ קרא ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יי׳ כשם שאי אפשר לשמש לזרוח למפרע מן המערב למזרח כך אין קורין הלל למפרע׳ רב יוסף אמ׳ זה היום עשה יי׳ רבאניה אמ׳ יהי שם יי׳ מבורך׳ רב נחמן בר יצחק ואיתימא רב אחא בר יעקב מעתה ועד עולם׳ קריאת שמע מנא לן דתניא קריאת שמע ככתבה׳ דברי ר׳ וחכמ׳ אומ׳ בכל לשון׳ מאי טעמא דר׳ אמ׳ קרא׳ והיו׳ בהוייתן יהו׳ ורבנן אמרי אמר

עשייה למפרע לא פי׳ כלומר שאם אכל סעודת פורים ושלח
מתנות לאביונים ביום שלשה עשר לא יצא ידי חובתו׳ ס״ף

קרא שמע בכל לשון שאתה שומע · ור' נמי הא כתיב שמע ההוא מיבעי ליה השמיע
לאזניך מה שאתה מוציא בפיך · ורבנן סברי לה כמאן דאמ' הקורא את שמע ולא
השמיע לאזנו יצא · ורבנן נמי הא כת' והיו יההוא מיבעי ליה שלא יקרא למפרע ·
ור' שלא יקרא למפרע מנא ליה · נפקא ליה מדברים הדברים · ורבנן דברים
הדברים לא משמע להו · לימא קא סבר ר' כל התורה כולה בכל לשון נאמרה ואי
סלקא דעתא בלשון הקודש נאמרה למה לי למכתב והיו · איצטריך · סלקא דעתך
אמינא שמע כדרבנן כתב רחמנא והיו · לימא קא סברי רבנן כל התורה כולה
בלשון הקודש נאמרה דאי סלקא דעתא בכל לשון נאמרה למה לי למכתב שמע ·
איצטריך סלקא דעתא אמינא והיו כתב רחמנא שמע · תפלה מנא לן דתניא
שמעון הפקולי הסדיר שמונה עשרה ברכות לפני רבן גמליאל על הסדר · אמ' ר' ירמיה
ואיתימא ר' חייה בר אבא ואמרי לה במתניתא מאה ועשרים זקנים ועמהם כמה
נביאים תיקנו שמונה עשרה ברכות על הסדר · תנו רבנן מנין שאומרין
אבות ת"ל הבו ליי' בני אלים · ומנין שאומרין גבורות ת"ל הבו ליי' כבוד ועוז ·
ומנין שאומ' קדושות ת"ל הבו ליי' כבוד שמו השתחוו ליי' בהדרת קודש · ומה
ראו לומר בינה אחר קדושת השם · דכת' והקדישו את קדוש יעקב ואת אלהי ישראל
יעריצו וסמיך ליה וידעו תועי רוח בינה · ומה ראו לומ' תשובה אחר בינה · דכת' השמן
לב העם הזה וג' ולבבו יבין ושב ורפא לו · איהכי לומ' רפואה בתר תשובה · לא
סלקא דעתא דכת' וישוב אל יי' וירחמהו ואל אלהינו כי ירבה לסלוח · ולמא בתר
תשובה סליחה היא · ומאי חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי כת' התם קרא אחרינא
הסולח לכל עונכי הרופא לכל תחלואיכי · הגואל משחת חייכי למימרא דגאולה
ורפואה בתר סליחה · אילא הא כתיב ושב ורפא לו ההיא רפואה לאו דחלאים היא
לא ההיא רפואה דסליחה היא · ובתר רפואה דסליחה לימא רפואה דחלאים דכת'
הסולח לכל עוניכי הרופא לכל תחלואיכי · ומה ראו לומ' גאולה בשביעית · אמ'
ר' חייא בר אבא מתוך שישראל עתידין להיגאל בשביעית לפי כך קבעוה בשביעית ·
ובשביעית מתפרקין והאמ' מר בששית קולות · בשביעית מלחמות · ובמוצאי
שביעית בן דויד בא · מלחמה נמי התחלתה דגאולה היא ואתחלתה דגאולה מיהא
בשביעית הויא · ומה ראו לומר רפואה בשמינית · אמ' לאחא ואיתימא ר' לוי
מתוך שניתנה מילה בשמינית שצריכה רפואה לפי כך קבעוה בשמינית · ומה
ראו לומ' ברכת השנים בתשיעית · אמ' ר' אלכסנדרי כנגד מפקיעי שערים דכתיב
שבור זרוע רשע ורע וג' ודויד כי אמרה בפרשה תשיעית אמרה · ואם תאמר
עשירית היא · אשרי ולמה רגשו חדא פרשתא היא · ומה ראו לומ' קיבוץ גליות
אחר ברכת השנים שנ' ואתם הרי ישראל ענפכם תתנו ופריכם תשאו לעמי ישראל
כי קירבו לבוא · ולמא קיבוץ גליות הוא כיון דנעשה ברכת שנים הוא · וכיון שנתקבצו
גליות נעשה דין ברשעים שנ' ואשיבה ידי עליך ואצרוף כבור סיגיך וג' וכת' ואשיבה
שפטיך כבראשונה וג' וכיון שנעשה דין ברשעים כלו המינים וכולל זדים עם המינים

הזוב' וכת' לעיל ארוב לחטוף עני וג' וכי הלכאים אורבים את העני ואת העשיר אינם אורבים אלא במפקיעי שערים הכת' מדבר
שרוב רעתם לעניים וקא באתי דוד עלה דמילתא שבור זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל
תמצא וזהשיהיה ברעתו להיות רע כשתדרוש רשעו לא תמצא בו עולה שלא הספיק לעשות כו

שנא

שנ' ושבר פושעים וחטאים יחדו ועוזבי יי' יכלו· וכיון שכלו המינים מתרוממות קרנות
צדיקים שנ' וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק· וכולל גרים עם הצדיקים דכת'
מפני שיבה תקום והדרת פני זקן וסמיך ליה וכי יגור אתכם גר בארצכם· והיכן מתרוממות
קרנות צדיקים בירושלם שנ' ודרשו את שלום העיר אשר הגליתי אתכם שמה והתפללו
בעדה אל יי' כי בשלומה יהיה לכם שלום· וכיון שבאו לירושלם בא דוד שנ' אחר ישובו
בני ישראל ובקשו את יי' אלהיהם ואת דויד מלכם· וכיון שבא דויד באתה תפלה שנאמר
והביאותים אל הר קדשי ושמחתים בבית תפלתי· וכיון שבאתה תפלה באת עבודה שנאמר
עולותיהם וזבחיהם לרצון על מזבחי· וכיון שבאת עבודה באת הודאה שנ' זובח תודה
יכבדנני וג' ומה ראו לומר ברכת כהנים אחר הודאה שנ' וישא אהרן את ידיו אל העם
ויברכם וירד מעשות החטאת וגו' ולימרה מקמי עבודה אי כת' לעשות כר קאמרי
השתא דכת' מעשות שמע מינה בתר עבודה· ולומרה בתר עבודה מקמי הודאה הא
כת' וזובח תודה יכבדנני· ומאי חזית דסמכת אהאי סמוך אהאי מבתרה עבודה
והודאה חדא מילתא היא· ומה ראו לומר שים שלום אחר ברכת כהנים שנ' ושמו את
שמי על בני ישראל ואני אברכם· וברכה דהקב"ה שלום היא דכת' יי' עוז לעמו יי' יברך
את עמו בשלום· מיכאן ואילך אסור לספר בשבחו שלהקב"ה ואמ' ר' אלעזר מאי דכת'
מי ימלל גבורות יי' ישמיע כל תהלתו· למי נאה למלל גבורות יי' מי שיכול להשמיע
כל תהלתו· אמר ראבא בר בר חנא אמ' ר' יוחנן ואמרי לה אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן
ואמרי לה אמ' ר' אבהו אמ' ר' אלעזר כל המספר בשבחו שלהקב"ה יתר מדאי נעקר מן
העולם שנ' היספר לו כי אדבר אם אמר איש כי יבלע· דרש ר' יהודה איש כפר
גבוריא ואמרי לה איש כ' ר' יהודה איש כפר גבור חיל מאי דכת' לך דומיה תהלה אלהים
בציון סמא דמילתא משתוקא· כי אתא רב דימי אמ' אמרי במערבא מילה
בסלע ומשתוקא בתרי· קראה על פה מנא לן· אמ' רבא אתיא זכירה זכירה
כת' הכא והימים האלה נזכרים ונעשים· וכת' התם כתוב זאת זכרון בספר מה להלן
בספר אף כאן בספר· ההיא זכירה דהתם ממאי דקרייה היא· אימא עיוני בעלמא
הוא· לא סלקא דעתאי· דתניא זכור· יכול בלב כשהוא אומ' לא תשכח הרי שכחת
הלב אמורה הא מה אני מקיים זכור· בפה· קראה תרגום היכי דאמי אי לימא דכת'
מקרא· וקא קארי ליה תרגום· היינו על פה· לא דכתיבה תרגום וקא קארי לה תרגום
בכל לשון לא יצא· והדר תאני אבל קורין אותה ללעוזות בלעז הא אמרת
לא יצא· רב ושמואל דאמרי תרויהו בלעז יוני· היכי דאמי אי לימא דכתיבא אשורית
וקא קארי לה יונית על פה הוא· אמ' ר' זירא שכתובה בלעז· וכן אמ' ר' אחא אמר בבי
אלעזר שכתובה בלעז· ואמ' ר' אחא אמ' ר' אלעזר מנין שקראו הקב"ה ליעקב אל שנ' ויצב
שם מזבח ויקרא לו אל אלהי ישראל· מותיבי קראה גיפטית עברית עילמית מדית יונית
לא יצא· הא לא דמיא לא להא ותנא גיפטית לגיפטים· עברית לעברים· עילמית
לעילמים· מדית למדיים· יונית ליונים יצא· אי הכי רב ושמואל אמאי מוקמין לה
למתניתין בלעז יוני לוקמה בכל לעז לא מתניתין כברייתא דרב ושמואל בעלמא

איתמר הכי איתמר רב ושמואל דאמרי תרויהון לעז יוני לכל כשר · והא קתני יונית ליונים אין · לכולה עלמא לא · איהו דאמור כרבן שמעון בן גמליא׳ · דתנן רבן שמע׳ בן גמליא׳ אומ׳ אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית · ולימא הלכה כרבן שמעון בן גמליא׳ · איאמ׳ הלכה כרבן שמעון בן גמליא׳ הוה אמינא הני מילי שאר ספרים · אבל מגלה כת׳ בה ככתבם וכלשונם אימא לא קא משמע לן · והלועז ששמע אשורית יצא · והא לא ידע׳ מאי קאמ׳ · אמ׳ ראבא מידי דהוה אנשים ועם הארץ · מתקיף ליה רבינא אטו אנן ידעינן האחשתרנים בני הרמכים מאן אנון · אלא מצות קריאת המגלה ופרסומי ניסא הכי נמי מצות קריאת המגלה ופרסומי ניסא ·

מתניתין

קראה סירוגין ומתנמנם יצא · היה כותבה ודורשה · ומגיהה · אם כיון לבו יצא · ואם לאו לא יצא · היתה כתובה בסם בקרא בקומוס ובקלקנתוס על הנייר ועל הדפתרא לא יצא עד שתהא כתובה אשורית על העור ובדיו ·

גמרא

קראה סירוגין · לא ידעי הוו רבנן מאי סירוגין שמעוה לאמתיה דר׳ דקא אמרא להו לרבנן דהוו קא עיילי פסקי פסקי עדמתי אתם נכנסין סירוגין סירוגין · לא הוו ידעי רבנן מאי לגלוגות · שמעוה רבנן לאמתיה דר׳ דקא אמרא ליה לההוא גברא דהוה מבדר פרפחיניה עדמתי אתה מפזר לגלוגך · לא הוו ידעי רבנן מאי סלסלה ותרוממך · שמעוה לאמתיה דר׳ דקא אמרא לההוא גברא דהוה קא מהפיך במזייה עדמתי אתה מסלסל בשערך · לא הוו ידעי רבנן מאי וטאטאתיה במטאטא השמד · שמעוה לאמתיה דר׳ דקא אמרא לה לחברתה שקיל טאטא וטאטי ביתך · לא הוו ידעי רבנן מאי השלך על יי׳ יהבך · אמ׳ ראבא בר בר חנא זמנא חדא הוה קא אזלינן בהדי ההוא טייעא והוה דרינא בסכנא · אמ׳ לי ההוא טייעא שקיל יהבך ושדי אגמלאי · קראה סירוגין ומתנמנם · תנו רבנן קראה סירוגין יצא · סירוסין לא יצא · ר׳ מינא · אמ׳ ר׳ יהודה אף סירוגין אם שהה כדי לגמור את כולה חוזר לראש · אמ׳ ליה אבאיי לרב יוסף כדי לגמור את כולה מהיכא דקאים לסופא · או דלמא מרישא לסופא · אמ׳ ליה מסתברא מרישא לסיפא דאם כן נתתה דבריך לשיעורין · אמ׳ ר׳ ירמיה בר אבא אמ׳ רב הלכה כר׳ מינא שאמ׳ משום ר׳ יהודה · בקורא מתנן הכי · בפום בדיתא מתנן הכי · אמ׳ רב כהנא אמ׳ ר׳ ירמיה אמ׳ רב הלכה כר׳ מינא שאמ׳ משום ר׳ יהודה · איכא דאמרי אמ׳ ר׳ אבא אמר ר׳ ירמיה בר אבא אמ׳ רב הלכה כר׳ מינא · ושמואל אמ׳ אין הלכה כר׳ מינא ושמע מינה אין הלכה כר׳ מינא · רב ביבי מתני איפכא · רב אמ׳ אין הלכה כר׳ מינא · ושמואל אמ׳ הלכה כר׳ מינא · אמ׳ רב יוסף נקוט הא דרב ביבי בידך דשמואל הוא דחייש ליחידאה · דתנן שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה · משום ר׳ יהודה בן בתירה אמרו אומרין לו המתן עד שיעשה אחיך הגדול מעשה · אמ׳ שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירה ·

תנו רבנן השמיטה הסופר אותיות או פסוקין וקראן הקורא כמתרגמן המתרגם יצא · ודמינה הינבה אותיות מטושטשות או מקורעות אם רישומן ניכר כשרה ואם לאו פסולה · ולימעמיך תקשי לך קראה על פה לא יצא אלא לא קשיא הא בכולה הא במקצתה ·

פ׳ דלא ידעי מאי קאמ׳ ואפ׳ הכי נפקי ידי חובתהון דהא איכא מצות קריאה ופרסומי ניסא ק׳

פ׳ קיטועין כגון שקרא מעט ושהה וחוזר וקרא מעט ושהה עד שקראה כולה יצא ק׳

תלים

פ׳ מַשְׂאֲךָ פ׳ קורא אחד ומנמנם אחד כגון שקרא פסוק ומדלג פסוק שני וקורא פסוק שלישי וחוזר וקורא הפסוק השני שדילג הקורא כי האי גונא לא יצא דהא ליה בקורא למפרע ק׳

פ׳ ודמקנת דלית הב׳ כל מנין לא אף שהה כדי לגמור את כולה יצא וכן הלכה ק׳

פ׳ מטושטשות שהמתרגם מנקיף דברים כדי לגבור טעמן שלמעלה ונמצא קורא אותן הדברים על פה כנגד הקורא אם קרא סירוג או אותיות על פה יצא ק׳

פ׳ הא בכולה אם היתה כולה מטושטשות שלא נשאר הדין מענה לא יצא דהוי לה קריאה על פה ק׳

תנן

תנו רבנן השמיטו בה הקורא פסוק אחד לא יאמר אקרא את כולה ואחזור ואקרא אותו
פיסוק לא קורא מאותו פיסוק ואילך׳ נכנס לבית הכנסת ומצא צבור שקראו חציה הראשון
לא יאמר אקרא חציה עם הציבור ואחזור ואקרא חציה הראשון לא קורא מתחלתה ועד סופה׳
מתנמנם היכי דאמי מתנמנם׳ אמ׳ רב אשי נים ולא נים תיר ולא תיר כמאן דקארו
ליה ועני ולא ידע לאהדורי סברא ואי מדכרי ליה מדכר׳ היה כותבה ודורשה ומגיהה
אם כיון לבו יצא ואם לאו לא יצא׳ היכי דאמי אילימא דקא מקדר פיסוקא וכתיב ליה
כי כיון לבו מאי הוי על פה הוא׳ ולא דכתיב פסוקא פסוקא וקרי ליה׳ והא אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳
רב חמא בר גוריא אמ׳ רב הילכתא כדברי האומר כולה אפלו למאן דאמ׳ מאיש יהודי צריכה
שתהא כתובה כולה׳ לא דמנח מגלה קמיה וקרי מינה פסוקא פסוקא וכתיב ליה׳
נימא מקייעא ליה לרבא בר בר חנא דאמ׳ רבא בר בר חנה אמר ר׳ יוחנן אסור לכתוב יותר מאחת
שלא מן הכתב לא דחזי פסוקא פסוקא מספרא וכתיב ליה׳ לימא מקייעא ליה לרבא בר
בר חנא אמ׳ ר׳ יוחנן אסור לכתוב אפלו אות אחת שלא מן הכתב׳ דלמא דאתרמי ליה ספר׳
גופה אמ׳ רבא בר בר חנה אמ׳ ר׳ יוחנן אסור לכתוב אות אחת שלא מן הכתב׳ מותיבי׳
ר׳ שמעון בן לעזר אומ׳ מעשה בר׳ מאיר שהלך לעבר שנה באסייא ולא היה שם מגלה
וכתבה מלבו וקראה׳ אמ׳ ר׳ אבהו שאני ר׳ מאיר דאיקיים ביה ועפעפיך יישירו נגדיך׳
אמ׳ ליה ר׳ אמי בר ברכיה לר׳ ירמיה מדיפתי מאי ועפעפיך יישירו נגדיך׳ אמ׳ לן
אלו דברי תורה דכת׳ בהו התעיף עיניך בו ואיננו מיושרים הם אצל ר׳ מאיר׳ רב חסדא
אשכחיה לרב חננאל דקא כתיב ספרים שלא מן הכתב אמ׳ לו ראויה כל התורה כולה
להיכתב מפיך׳ לא אמרו חכמ׳ אסור לכתוב אפלו אות אחת שלא מן הכתב׳
מדקאמ׳ ליה ראויה להיכתב מפיך מכלל דמיושרים הם דברי תורה אצלו כר׳ מאיר
והא ר׳ מאיר כתב לא אשעת הדוחק שאני׳ אבאיי שרא ליה לבי רב הבן למכתב
תפלין ומזוזות שלא מן הכתב כמאן כי האי תנא דתניא ר׳ ירמיה אומ׳ משום רבינו
תפלין ומזוזות נכתבות שלא מן הכתב ואינן צריכות שרטוט׳ והלכתא׳
לפי שאין אדם קורא בהן לא הן בתים שלהן כל הימים ואינן צריכות בדיקה
מזוזה צריכה שרטוט׳ לפי שצריכה בדיקה תפלין אין צריכות שרטוט׳ איד׳ ואיד׳ נכתבות שלא
מן הכתב מאי טעמא מיגרס גריסין׳ היתה כתובה בסם וכו׳ סם סמא׳
סיקרא׳ אמ׳ רבא בר בר חנה סקרתא שמה׳ קומוס קומא׳ קלקנתוס אמ׳ רבא
בר שמואל חורתא דאושכפי׳ דפתרא דמליח וקמיח ולא עפיץ׳ נייר מחקא׳
עד שתהא כתובה אשורית על הספר בדיו׳ אשורית דכת׳ ככתבם וכזמנם׳
על הספר בדיו׳ מנא לן אמ׳ רבא אתיא כתיבה כתיבה׳ כת׳ הכא ותכתב אסתר׳
וכת׳ התם ויאמר להם ברוך מפיו יקרא אלי את כל הדברים האלה ואני כותב על
הספר בדיו׳ מתניתין בן עיר שהלך לכרך ובן כרך שהלך
לעיר אם עתיד לחזור למקומו קורא כמקומו ואם לאו קורא עמהן׳ גמרא
אמ׳ רבה לא שנו לא שעתיד לחזור בלילי ארבעה עשר׳ אבל אם אינו עתיד לחזור
בלילי ארבעה עשר קורא עמהן׳ אמ׳ רבה מנא אמינא לה דכת׳ על כן היהודים
הפרזים היושבים בערי הפרזות׳ מיכדי כתיב היהודים הפרזים היושבים בערי

פ׳ שאם קורא חציה האחרון ואחר כך הראשון הוי כקורא למפרע מ׳

פ׳ דמגילות צריכות כולה

פ׳ דלמא ואתרמי ליה שבשעת וכתיב ליה מ׳

פ׳ שם תיש שהיה עושה ועושה תפלין למכורתן בבושעה מ׳

ירמ׳

בערי הפרזות׳ למאי לי׳ הא קא משמע לן דפרוז בן יומו נקרא פרוז׳ אשכחן פרוז׳
מוקף מנא לן דפרוז בן יומו נקרא פרוז׳ מוקף בן יומו נקרא מוקף׳ ואמ׳ רבה בן כפר
שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא עמהן׳ מאי טעמא׳ האי דיניה כבני העיר בני מיקרא׳
ובבן הוא דתקינו ליה יום הכניסה הני מילי כי איתיה במקומו׳ אבל כי איתיה בעיר
כבני העיר בעי למיקרא׳ אותיביה אביי בן כרך שהלך לעיר בין כך ובין כך קורא
כמקומו׳ בן כרך קא קאדעתא באם עתיד לחזור תליא מילתא לא לאו בן כפר וקא תני
בין כך ובין כך קורא כמקומו ולא תרוצי מתרצת תריץ נמי קורא עמהן׳ אמ׳
רבא מנא אמינא להו דכת׳ ככתבם וכלשונם׳ וכתיבת ישרא׳ הוא אותיות שלנו׳ ויש
מפרשים אשורית שעלה עמהם׳ פירוש שהוא לשון שהביאו מאשור לפי שכשגלו
ישרא׳ היה להם כתב עברית והוא שנושאים ונותנים ושולחים שליחותם שאינו קדושה׳
וכתב הקדש שכתוב בו התורה והנביאים בלבד׳ וראו נביאים וחכמים שבינהם שהתורה
ולשונה משתכחת מבינהם התירו להם שיכתבו הכתובים ושאר הספרים בכתב הקדש
כדי שיהא שגור וידוע בינהם וסמכו על מה שכתוב עת לעשות לי׳י הפרו תורתך׳
והניחו כתב עבר הנהר והוא שהיה כתוב על שקל הקודש והוא שנשאר עם הכותים מפני
שלא היה להם כח להבין ולשמור שנכתבים כמו שהיו קודם הגלות וכשחזרו מגלות
אשור והיה להם כמו חדש קראוהו אשורי לכך מקצת הגאונים הורו שלא יכתו בחדש
כתב שלוחות וכיוצא בו בכתיבה מרובעת אלא בכתיבה שאינה מרובעת כל כך׳ והין
עומדין׳ ושאמ׳ שעלה עמהם מאשור כלומר על יד עזרא שעלה מבבל׳

מתניתין מאיכן קורא אדם את המגלה ויוצא בה ידי חובתו
ר׳ מאיר אומ׳ כולה׳ ר׳ יהודה אומ׳ מאיש יהודי׳ ר׳ יוסי אומ׳ מאחר הדברים האלה׳

גמרא תנא ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ מבלילה ההוא נדדה׳ אמ׳ ר׳
יוחנן מקרא אחד דרשו ותכתב אסתר המלכה בת אביחיל ומרדכי היהודי את כל תקף׳
מאן דאמ׳ כולה תקפו שלאחשורוש׳ ומאן דאמ׳ מאיש יהודי תקפו שלמרדכי׳
ומאן דאמ׳ מאחר הדברים האלה תקפו שלהמן׳ ומאן דאמ׳ מבלילה ההוא תקפו
שלנס׳ רב הונא אמ׳ מהכא ומה ראו עלככה ומה הגיע אליהם׳ למאן דאמר
את כולה קא סבר מה ראה אחשורוש להביא כלים שלבית המקדש ולהשתמש בהם׳
עלככה דבמנינא דיליה מלא שבעין שנין׳ ומה הגיע אליהם בא שטן ורקד ביניהן
והרג את ושתי׳ מאן דאמ׳ מאיש יהודי קא סבר מה ראה מרדכי להתקנות בהמן׳
עלככה שעשה עצמו ע״ז׳ ומה הגיע אליהם׳ דאתרחיש ליה ניסא׳ מאן דאמ׳
מאחר הדברים האלה קא סבר מה ראה המן שנתקנא בכל היהודים׳ על ככה׳
משום ומרדכי לא יכרע ולא ישתחוה׳ ומה הגיע אליהם שתלו אותו ואת בנו על
העץ׳ מאן דאמ׳ מבלילה ההוא׳ קא סבר מה ראה אחשורוש שאמ׳ להביא את
ספר הזכרונות׳ עלככה׳ משום דזמינתיה אסתר להמן בהדיה׳ ומה הגיע אליהם׳
דאתרחיש להו ניסא׳ אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳ רב חמא בר גוריא אמ׳ רב הלכה כדברי האומר
כולה׳ ואפלו למאן דאמ׳ מאיש יהודי צריכה שתהא כתובה כולה׳ ואמ׳ ר׳ חלבו

אמר רב חמא בר גוריא אמ׳ רב מגלה נקראת ספר ונקראת אגרת · נקראת ספר שאם
תפרה בפשתן פסולה · ונקראת אגרת שאם הטיל בה שלשה חוטי גידים כשרה · אמר רב
נחמן בר יצחק ובלבד שיהו משולשות · אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל הקורא בצבור במגלה
הכתובה בין הכתובים לא יצא · אמ׳ רבה לא אמרן אלא דלא מיתקרא או מיתרא פורתא
אבל מיתקרא או מיתרא פורתא לית לן בה · לשנסמש סימן · לוי בר שמואל
הוה קא קארי קמיה דרב הונא במגלה הכתובה בין הכתובים אמרו ליה הרי אמרו הקורא
במגלה הכתובה בין הכתובים לא יצא · רב יוסף ברתמא הוה קארי קמיה דרב ששת
במגלה הכתובה בין הכתובים אמ׳ ליה הרי אמרו הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא
יצא · הקורא וחייט במחטא דמיליה סימן · אמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא
אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן הקורא במגלה הכתובה בין הכתובים לא יצא ומאחולה
אמוחא לא אמרן אלא בצבור · ואמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא הכי אמ׳ ר׳ חייא בר
אבא אמ׳ ר׳ יוחנן שיור התפר הלכה למשה מסיני ומאחו לה אמוחא לא אמרן אלא כדי
שלא יקרע · ואמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן אלמלא נשתייר במערה
שעמד בה משה ואליהו כמלוא נקב מחט סדקית לא היו יכולין לעמוד בפני האורה
שנ׳ כי לא יראני האדם וחי · ואמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן מאי דכת׳
ועליהם ככל הדברים האלה אשר דבר יי׳ אליכם בהר מלמד שהראה הקב״ה למשה
דקדוקי תורה ודקדוקי סופרים ומה שסופרים עתידין לחדש · ומאי ניהו מקרא
מגלה ·

מתניתין

הכל כשרים לקרות את המגלה חוץ מחרש
שוטה וקטן · ר׳ יהודה מכשיר בקטן ·

גמרא

מאן תנא חרש דאיעבד
נמי לא · אמ׳ רב מתנה ר׳ יוסי היא דתנן הקורא את שמע ולא השמיע לאזנו יצא · ר׳ יוסי
אומ׳ לא יצא · מונאי דר׳ יוסי היא ודאיעבד נמי לא ד׳ דלמא ר׳ יהודה היא ולכתחלה הוא
דלא הא דאיעבד שפיר דאמי לא סלקא דעתא דקא תני חרש דומיא דשוטה וקטן מה
שוטה וקטן דאיעבד נמי לא · אף חרש נמי דאיעבד נמי לא · ודלמא הא כדאיתיה
והא כדאיתיה ומי מצית מוקמת לה כר׳ יהודה והא מדסיפא ר׳ יהודה הוי רישא לאו
ר׳ יהודה · ודלמא כולה ר׳ יהודה היא דאמי רישא לקופא · רישא לפסולה · סיפא
להכשירה · ודלמא כולה ר׳ יהודה היא ותרי גווני קטן קא תני וחסורי מיחסרא והכי
קא תני הכל כשרים לקרות את המגלה חוץ מחרש שוטה וקטן בד״א בקטן שלא הגיע
לחינוך אבל קטן שהגיע לחינוך אפלו לכתחלה כשר · דברי ר׳ יהודה · שר׳ יהודה מכשיר
בקטן · במאי אוקמתה כר׳ יהודה ודאיעבד אין לכתחלה לא · אלא הא דתאני ר׳ יהודה
בריה דר׳ שמעון בן פזי חרש מדבר ואינו שומע תורם לכתחלה · מני לא ר׳ יהודה ולא
ר׳ יוסי אי ר׳ יהודה דאיעבד אין · לכתחלה לא · ואי ר׳ יוסי דאיעבד נמי לא · ולאו מאי
ר׳ יהודה ואפלו לכתחלה והאי דקא תני הקורא לא ומשום דקא קבר דאיעבד אין
לכתחלה לאו · לא משום דקא באעי למימר ר׳ יוסי אומ׳ לא יצא אפלו דאיעבד נמי
לפיכך תאני הקורא · ולא הא דתנא לא יברך אדם ברכת המזון בלבו ואם בירך יצא ·
מני לא ר׳ יהודה ולא ר׳ יוסי · אי ר׳ יהודה אפלו לכתחלה · אי ר׳ יוסי דאיעבד נמי לא ·

לעולם ר' יהודה היא ואפלו לכתחלה' ולא קשיא הא דידיה והא דרביה' דתניא ר' יהודה אומ'
משום ר' אלעזר בן עזריה הקורא את שמע צריך שישמיע לאזנו שנ' שמע ישראל יי' אלה'
יי' אחד השמע לאזנך מה שאתה מוציא בפיך' אמ' לו ר' מאיר כשהוא אומ' אשר אנכי
מצוך היום על לבבך הוי אומ' אחר כוונת הלב הן הדברים' השתא דאתית להכא אפי' תימא
ר' יהודה כרביה סבירא ליה דאי עבד אין' לכתחלה לא' והא דתאני ר' יהודה בריה דרבי
שמעון בן פזי ר' מאיר היא' ר' יהודה מכשיר בקטן' תניא ר' יהודה קטן הייתי וקריתיה
למעלה מר' טרפון וזקנים בלוד אמרו לו אין מביאין ראיה מן הקטן' תניא אמ'
ר' קטן הייתי וקריתיה למעלה מר' יהודה וזקנים באושא אמרו לו אין מביאין ראייה
מן המתיר' ולימרו ליה אין מביאין ראייה מן הקטן חדא ועוד קא אמרו ליה'
חדא דקטן הייתה ואין מביאין ראייה מן הקטן' ועוד אין מביאין ראיה מן המתיר'

מתני'

אין קורין את המגלה ולא מולים ולא טובלים ולא
מזין וכן שומרת יום כנגד יום לא תטבול עד הנץ החמה וכולן שעשו משעלה
עמוד השחר כשר'

גמרא

אין קורין את המגלה וג' מנא לן'
דכת' והימים האלה נזכרים ונעשים ביום אין' בלילה לא' לימא תהוי תיובתיה דר'
יהושע בן לוי דאמ' ר' יהושע בן לוי חייב אדם לקרות את המגלה בלילה ולשנותה
ביום שנ' אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי' כי קא תניא דיום'
ולא מולים דכת' וביום השמיני ימול' ולא טובלין ולא מזין דכת' והזה הטהור על
הטמא ביום השלישי וביום השביעי ואיתקש טבילה להזאה' וכן שומרת יום
כנגד יום' מאי שנא שומרת יום כנגד יום מכל תייבי טבילות סלקא דעתא אמינא
תהני כראייה הראשונה שלזב' וראייה ראשונה שלזב איתקש לבעל קרי דכתיב
זאת תורת הזב ואשר תצא ממנו שכבת זרע מה בעל קרי טביל ביומיה דכתיב
והיה לפנות ערב ירחץ במים' אף הוא נמי טביל ביומיה' והא ביומה לא מצא
טבלה דכת' כמשכב נדתה יהיה לה' יהיה נדתה' בליליא מיהא תעביד מקצת
שימור ותטבול קא משמע לן כיון דבעיא ספירה ספירה ביממא היא דכת' וספרה
לה שבעת ימים' וכולן שעשו משעלה עמוד השחר כשר' מנא הני מילי
אמ' רבא דאמ' קרא ויקרא אלהים לאור יום' למאיר ובא קראו יום' הא מעתה
ולחשך קרא לילה' למחשיך ובא קראו לילה' והא קימא לן דמכי ערבא
שמשא ועד צאת הכוכבים לא האני ליליא' אלא אמ' ר' חייא מהכא ואנחנו עושים
במלאכה וחצים מחזיקים ברמחים מעלות השחר עד צאת הכוכבים' וכתיב והיו
לנו הלילה משמר והיום מלאכה' מאי ואומ' וכי תימא אינהו דמחרפי ומקדמי
ומחשכי אבל יממא כולי האי לא הואי תא שמע והיו לנו הלילה משמר והיום
מלאכה'

מתני'

כל היום כשר לקרות את המגלה ולקריאת
ההלל ולתקיעת שופר ולנטילת לולב ולתפלת המוספין ולמוספין ולוודוי הפרים
ולוודוי המעשר ולוודוי יום הכפורים' לסמיכה ולשחיטה לתנופה להגשה לקמיצה
ולהקטרה למליקה לקבלה ולהזייה ולהשקאת שוטה ולעריפת העגלה ולטהרת המצורע'

פ'
כלומ' אמרו לו
לא במקום על
קריאתך אלא על
הגרון שהיה קורא
ומשהיית קטן
לא מיחו בך
משום שהם
קורין בה

עזר'

בגמ'

ן

גמרא כל היום כשר לקריאת המגילה דכת' והימים האלה נזכרים ונעשים · ולקריאת ההלל אמ' רבא אמ' קרא ממזרח שמש עד מבואו מהולל שם יי' · רב יצחק בר אבדימי אמ' זה היום עשה יי' · ולתקיעת שופר דכת' יום תרועה יהיה לכם · ולנטילת לולב דכת' ולקחתם לכם ביום הראשון · ולתפלת המוספין ולמוספין דתניא דכת' יום ביומו מלמד שכל היום כשר למוספין · ותפלת המוספין כמוספין שניוה רבנן · ולוידוי הפרים דיליף כפרה כפרה מיום הכפורים · ולוידוי מעשר דכת' ואמרת לפני יי' אלהיך בערתי הקדש מן הבית וסמיך ליה היום הזה יי' אלהיך מצוך לעשות · ולוידוי יום הכפורים דתניא וכפר בעדו ובעד ביתו בכפרת דברים הכת' מדבר וכת' כי ביום הזה יכפר עליכם · לסמיכה לשחיטה דכת' וסמך ושחט איתקש סמיכה לשחיטה דכת' בשחיטה ביום זבחכם יאכל · לתנופה דכת' ועשיתם ביום הניפכם את העומר · להגשה דאיתקש לתנופה דכת' ולקח הכהן מיד האשה וג' והקריב אותה וג' כתיב בשוטה והניף את המנחה וכת' בעומר ביום הניפכם · מה להלן ביום אף כאן ביום · ועוד נאמר שכל מינ' עבודה דכת' ביום צותו את בני ישר' להקריב את קרבנהם ביום ולא בלילה · לקמיצה ולהקטרה למליקה דכת' ומלק את ראשו והקטיר איתקש מליקה להקטרה ובעוף כתיב וביום השמיני יקח לו שתי תרים · לקבלה ולהזאה דכת' ביום צותו את בני ישר' · להשקאת שוטה אתיא תורה תורה כת' הכא ועשה לה הכהן את כל התורה הז' וכת' התם על פי התורה אשר יורוך ועל המשפט וג' מה משפט ביום אף הכא נמי ביום · ולעריפת העגלה אמרי דבי ר' ינאי כפרה כתיבה בה כבקדשים · ולטהרת המצורע דכת' זאת תהיה תורת המצורע ביום טהרתו ·

מתניתין כל הלילה כשר לקצירת העומר ולהקטר חלבים ואיברים · זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום · דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה ·

גמרא כל הלילה כשר לקצירת העומר דכת' מהחל חרמש בקמה תחל לספור שבעה שבועות ואמ' מר קצירה וספירה בלילה הבאה ביום · ולהקטיר חלבים ואיברים דכת' כל הלילה עד הבקר · זה הכלל דבר שמצותו ביום כשר כל היום לאיתויי · מאי לאיתויי סידור בזיכים וסילוק בזיכים · כר' יוסי דתניא ר' יוסי אומ' סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית אין בכך כלום ומה אני מקיים לפני תמיד שלא ילין שלחן בלא לחם · דבר שמצותו בלילה כשר כל הלילה לאיתויי · מאי לאיתויי אכילת פסחים דלא כר' לעזר בן עזריה · דתניא ואכלו את הבשר בלילה הזה · ר' לעזר בן עזריה אומ' נאמ' כאן בלילה הזה ונאמ' להלן בארץ מצרים בלילה הזה · מה להלן עד חצות אף כאן נמי עד חצות :

סליק פרקין

הדרן עלך הקורא את המגלה למפרע

מתניתין בני העיר שמכרו רחובה של עיר לוקחין בדמיו בית הכנסת · בית הכנסת לוקחין תיבה · תיבה לוקחין מטפחות · מטפחות

לוקחין ספרים׳ ספרים לוקחין תורה׳ אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים׳ ספרים לא
יקחו מטפחות׳ מטפחות לא יקחו תיבה׳ תיבה לא יקחו בית הכנסת׳ בית הכנסת לא יקחו
את הרחוב וכן במותריהן׳ גמרא אמ׳ רבה בר בר חנא אמ׳ ר׳ יוחנן
זו דברי ר׳ מנחם בר׳ יוסי סתמתא אבל חכמ׳ אומ׳ הרחוב אין בו קדושה. מאי טעמא
דר׳ מנחם בר׳ יוסי אמ׳ ר׳ זעירא הואיל והעם מתפללין בו בתעניות ובמעמדות ורבנן
ההוא אקראי בעלמא הוא׳ בית הכנסת לוקחין בדמין תיבה׳ אמ׳ ר׳ שמואל בר נחמני
אמ׳ ר׳ יונתן לא שנו אלא בית הכנסת שלכפרים׳ אבל שלכרכים כיון דמעלמא קא אתו לה
הויא לה דרבים ולא מצו מזבני לה׳ אמ׳ רב אשי והאי בי כנשתא דמתא מחסיא
אע״ג דמעלמא קא אתו לה כיון דאדעתא דידי קא אתו לה אי בעינא מצינא מזבנינא לה׳
מותיבי אמ׳ ר׳ יהודה מעשה בבית הכנסת שלטורסיים שהיתה בירושלם ומכרוה
לר׳ אלעזר בן עזריה והיה עושה בה כל צרכו׳ והא התם דכרכים הוה׳ ההוא בי כנשתא
זוטרתי הוה ואינהו הוא דעבדוה ומדידהו הוא דעבדוה׳ מותיבי ונתתי נגע צרעת
בבית ארץ אחזתכם׳ אחזתכם מיטמא בנגעים׳ ואין ירושלם מיטמא בנגעים׳
אמ׳ ר׳ יהודה אני לא שמעתי אלא בית המקדש בלבד׳ הא בתי כנסיות ובתי מדרשות
שבירושלם מיטמאין׳ הא התם דכרכים נינהו׳ אימא אמ׳ ר׳ יהודה אני לא שמעתי
אלא מקום מקדש בלבד׳ במאי קא מיפלגי תנא קמא סבר ירושלם לא נתחלקה
לשבטים׳ ובפלוגתא דהני תנאי דתנא מה היה בחלקו של יהודה הר הבית והלשכות
והעזרות׳ ומה היה בחלקו של בנימין אולם והיכל ובית קדש הקדשים ורצועה היתה
יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת לחלקו של בנימין ובה המזבח בנוי והיה בנימין הצדיק
מצטער עליה בכל יום לבלעה שנ׳ חופף עליו כל היום לפיכך זכה בנימין ונעשה
אושפיזכן לגבורה שנ׳ ובין כתפיו שכן׳ והאי תנא סבר ירושלם לא נתחלקה
לשבטים׳ דתניא אין משכירין בתים בירושלם לפי שאינן שלהם׳ אמ׳ ר׳ אלעזר בר׳
צדוק אף לא מיטות לפיכך עורות קדשים בעלי אושפיזים הן נוטלין אותן בזרוע׳
אמ׳ אביי שמע מינה אורח ארעא למשבק איניש גולפא ומשכא באושפיזא׳
סימן טוב מחליף בראש קטן קופת תורה׳ אמ׳ רבא לא שנו אלא שלא מכרו
שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר׳ אבל מכרו שבעה טובי העיר במעמד אנשי העיר
אפלו למשתא ביה שכרא שפיר דאמי׳ רבינא הוה ליה ההוא תילא דבי כנשתא בארעיה
אתא לקמיה דרב אשי אמ׳ ליה מהו למזרעיה׳ אמ׳ ליה זיל זבניה משבעה טובי
העיר במעמד אנשי העיר וזרעיה׳ ואמי בר אבא הוה קא בני בי כנשתא הוה
ההיא בי כנשתא עתיקא וחרבה והוה בעי למסתריה ולאיתויי כשורי מינה יתיב וקא
מיבעיא ליה הא דאמ׳ רב חסדא לא ניסתור איניש כנשתא עד דיבני כנשתא כנותה
הני מילי היכי דאיכא פשיעותא׳ אבל היכא דליכא פשיעותא שרי או דלמא אסיר
אתא לקמיה דרב פפי אמ׳ ליה כי האי גונא מאי ואסר ליה׳ אתא לקמיה דרב הונא
בר תחליפא ואסר ליה׳ אמ׳ רבא האי בי כנשתא לחלופה ולזבונה שרי לאגורה
ולמשכונה אסיר מאי טעמא בקדושתה קימא וקא משתמשי בקדושה ליבני דבי כנשתא

ור׳ יהודה סבר נתחלקה ירושלם לשבטים

נמי לזבוניהן ולחלופינהו שרי לאו זופינהן אסיר מאי טעמא דלא איתחילא קדושתיהו׳
והני מילי בעתיקאתא ׳ אבל בחדתתא לית לן בה ואפלו למאן דאמר הזמנה מילתא
היא הני מילי באורג בגד למתדחצי לאשתמעשי ביה אבל הני כי טוי לאריג דמי וליכא
למאן דאמ׳ הזמנה מילתא היא׳ מתנה פליגי בה רב אחא ורבינא חד אמר וחד שרי
מאן דאסר במאיכו תפקע קדושתה׳ ומן דשרי אי לאו דאית ליה הנאה מנה לא הוה
יהיב ליה במתנה הדר הויא לה להמתנה כזבינא׳ תנו רבנן תשמישי מצוה
נזרקין׳ תשמישי קדושה נגנזין׳ ואלו הן תשמישי מצוה סוכה ולולב שופר וציצית
ואלו הן תשמישי קדושה דלוסקמי ספרים ומזוזות ותיק שלספר ונרתק שלתפלין ורצועותיהן
אמ׳ רבא מריש הוה אמינא האי פריקא תשמיש דתשמיש הוא ושרי כיון דחזאי דמנחין
דעיפין ליה ומנחי ספר תורה עילויה אי נמי פרקי ליה אקיפרא אמרי תשמיש קדושה
הוא ואסיר׳ ואמ׳ רב מריש הוה אמינא האי כורקיא תשמיש דתשמיש הוא ושרי
כיון דחזאי דמנחין דמותבין ספר תורה עילויה אמינא תשמיש קדושה הוא ואסיר׳
ואמ׳ רבא האי תיבותא דבתי דאירפט למעבד מינה תיבותא זוטרתי שרי׳ כורסיא
אסיר׳ האי כורקיא נמי למעבד מינה כורסיא זוטא שרי דרגא לכורסייא אסיר׳
האי פריסא דבלא למעבד מנה פרוקא זוטא אי נמי כיקותא לסיפרי שרי לחומשין
אסיר׳ ואמ׳ רבא הני זבילי דחומשי וקמטרי דספרי תשמישי קדושה נינהו ונגנזין׳
פשיטא מהו דתימא הני לאו לכבוד עבידי לנטירותא בעלמא הוא דעבידי
וכאידרונא דאמוקא משמע לן׳ ההוא בי כנשתא דרומאה דהוה פתיח ליה פתחא
להההוא אידרונא דהוה קא מחיתביה מתהונקא בעיי למיעל כהני להתם אתו לקמיה
דרבא אמ׳ להו זילו שקולו כדסיא ואחיתו התם דהוה ליה כלי עץ העשוי לנחת וכל כלי עץ
העשוי לנחת אינו מקבל טומאה וחוצץ בפני הטומאה אמרו ליה רבנן לרבא והא זמנין
דמטלטלין ליה כי מחת ספר תורה עילויה נהוה ליה מיטלטל מלא וריקן אמ׳ להו אי הכי
אסיר׳ אמ׳ מר זוטרא משמיה דרב ששת מטפחות ספרים שבלו עושין אותן תכריכין
למת מצוה ושהיא גניזתן׳ אמ׳ רבא האי ספר תורה שבלה גונזין אותו אצל תלמיד חכמים
ואפלו שונה הלכות׳ אמ׳ רב אחא בר יעקב ובכלי חרס שנ׳ ונתתם בכלי חרש׳ אמ׳
רב פפי משמיה דרבא מבי כנשתא לבי רבנן שרי׳ מבי רבנן לבי כנשתא אסיר׳ ורב
פפא משמיה דרבא אמ׳ מבי רבנן לבי כנשתא שרי׳ מבי כנשתא לבי רבנן אסיר׳
אמ׳ רב אחא בריה דרבא כוותיה דרב פפי מסתברא׳ דאמ׳ ר׳ יהושע בן לוי בית הכנסת
מותר לעשותו בית המדרש שמע מינה׳ דרש בר קפרא מאי דכת׳ וישרף את בית יי׳
ואת בית המלך ואת בתי ירושלם ואת כל בית הגדול שרף באש׳ וישרף את בית יי׳ זה
בית המקדש׳ ואת בית המלך זו פלטורין שלמלך׳ ואת בתי ירושלם כמשמעו׳
ואת כל בית הגדול שרף באש פליגי ביה ר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי׳ חד אמ׳ מקום שמגדלין
בו תורה׳ וחד אמ׳ מקום שמגדלין בו תפלה׳ מאן דאמ׳ מקום שמגדלין בו תורה
דכת׳ יי׳ חפץ למען צדקו יגדיל תורה ויאדיר׳ ומאן דאמ׳ מקום שמגדלין בו תפלה דכת׳ ספרה נא את הגדולות
אשר עשה אלישע׳ ואלישע כל דעבד ברחמי עבד׳ תסתיים דר׳ יהושע בן לוי הוה

פי׳ ששימשו בהן מצוה

פי׳ תיק ונרתק חדא מילתא היא אלא שלשון הקדש נופל על דבר ארוך ולש׳ נרתק על דבר קצר

פי׳ שלחן שמניחין עליו ספר תורה כשקורין בו והוא הנקרא תיבה׳

פי׳ ארגז שמניחין בו ספרי תורה תרגום ובגנזי ברומים זכן תרג׳ מלתחה גזמטריא

דאמ׳ מקום שמגדלין בו תורה ׃ באמ׳ ר׳ יהושע בן לוי בית הכנסת מותר לעשותו בית המדרש ש״מ
אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים ׃ איבעיא להו מהו למכור ספר תורה ישן וליקח בו
חדש כיון דלא קא מעלי ליה אתקנה ׃ או דלמא כיון דאיכא עילויא שפיר דאמי ׃ תא שמע
אבל אם מכרו תורה לא יקחו ספרים ׃ ספרים הוא דלא ׃ הא תורה בתורה שפיר דאמי ׃ מתניתין
דאי עבדאנן כי קא מיבעיא לן לכתחלה ׃ תא שמע גוללין ספר תורה במטפחות חומשין
וחומשין במטפחות נביאים וכתובים ׃ אבל לא נביאים וכתובים במטפחות חומשין ׃ ולא חומשין
במטפחות ספר תורה ׃ קא תני מיהא גוללין ספר תורה במטפחות חומשין ׃ במטפחות דר׳
חומשין אין ׃ במטפחות ספר תורה לא ׃ אדרבא מקופא אבל לא חומשין במטפחות ספ׳ תורה ׃
הא תורה בתורה שפיר דאמי ׃ לא מיהא ליכא למשמע מינה ׃ תא שמע מניחין תורה על
גבי תורה ותורה על גבי חומשין ׃ וחומשין על גבי נביאים וכתובים ׃ אבל לא נביאים וכתובים
על גבי חומשין ולא חומשין על גבי תורה ׃ קתני מיהא מניחין תורה על גבי תורה ׃
הנחה קאמרת ׃ הנחה שאני דלא אפשר דאי לא תימא הכא מיכרך ספרא היכי כרכינן הא
קא יתיב דפא אחבריה ׃ אלא כיון דלא אפשר אשתרי ׃ תא שמע אמ׳ רבא בר בר חנא אמ׳ ר׳
יוחנן משום רבן שמעון בן גמליאל אין מוכרין ספר תורה אפלו ישן ליקח בו חדש ׃ התם משום
פשיעותא ׃ אנן הכי קא מיבעיא לן כגון דכתיבן ומנח לאיפרוקי ׃ תא שמע דאמ׳ ר׳ יוחנן
משום ר׳ מאיר אין מוכרין ספר תורה אלא ללמוד תורה ולישא אשה ׃ שמע מינה תורה בתורה
שפיר דאמי ׃ ודלמא שאני תלמוד תורה דאמ׳ מר גדול תלמוד תורה שהתלמוד מביא
לידי מעשה ׃ אשה נמי לא תוהו בראה לשבת יצרה ׃ אבל תורה בתורה לא ׃ תנו
רבנן לא ימכור אדם ספר תורה אע״פ שאינו צריך לו ׃ יותר על כן אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל
אפלו אין לו מה יאכל ומכר ספר תורה או בתו אינו רואה סימן ברכה לעולם ׃ וכן במותריהן ׃
אמ׳ רבא לא שנו אלא שמכרו והותירו אבל גבו והותירו מותר ׃ איתיביה אביי בד״א בשלא
הותנו ׃ אבל התנו אפלו דאבקוקיא מותר ׃ היכי דאמי אילימא בשמכרו והותירו
כי התנו מאי הוי אלא לאו בשגבו והותירו ׃ וטעמא דהתנו ׃ הא לא התנו לא ׃ לא לעולם
בשמכרו והותירו וחסורי מיחסרא והכי קתני בד״א בשלא התנו שבעה טובי העיר במעמד
אנשי העיר דאפלו באבקוקיא מותר ׃ אמ׳ ליה אביי להוא מרבנן דהוה קא מסדר
אגדתא קמיה דרב ששת אמ׳ ליה מי שמיע לך מאי דובקיקיא ׃ אמ׳ ליה הכי אמ׳ רב ששת
פרשת דמתא ׃ אמ׳ אביי הלכך האי צורבא מרבנן דשמיע ליה מילתא ולא ידע פירושה
לשאולה למאן דשכיח לקמיה דרבנן אי אפשר דלא שמיע ליה מגברא רבא ׃ אמ׳ רבא
בר בר חנה אמ׳ ר׳ יוחנן בני העיר שהלכו לעיר אחרת ופסקו עליהן צדקה נותנין וכשהן באין מביאין
אותה עמהן ומפרנסין בה עניי עירן ׃ תניא נמי הכי בני העיר שהלכו וכו׳ ויחיד שהלך
לעיר אחרת ופסקו עליו צדקה תינתן לעניי אותה העיר ׃ רב הונא גזר תעניתא על לגביה
רב חונא בר חנילאי וכלבני מאתיה דמו עילויהו צדקה ויהיבו כי באתו למיתא אמרי ליה
ליתביה יהביה לן מר וליזיל ולפרנס בה עניי דמאתן אמ׳ להו תנינא בד״א בשאין שם חבר עיר אבל
יש שם חבר עיר תינתן לחבר עיר ׃ וכ״ש הכא דעניי דידי ודידכו עלי קמיכי ׃

מתניתין

אין מוכרין משלובים ליחיד מפני שמורידין אותו מקדושתו

ס׳ דלו ודברי קבלה ואין דברי תורה וכו׳ ולמקם נביא עוד בישר כמשה לכן אין מניחין נביאים וכתובים על גבי תורה

דברי

דברי ר׳ מאיר׳ אמרו לו אםכן אף לא מעיר גדולה לעיר קטנה׳ אין מוכרין ביתהכנסת
אלא עלתנאי אימתי שירצו יחזירוהו דברי ר׳ מאיר׳ וחכמ׳ אומ׳ מוכרין אותו ממכר עולם
חוץ מארבעה דברים׳ למרחץ׳ ולבורסקי׳ ולבית הטבילה׳ ולבית המים׳ ר׳ יהודה אומר
מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה׳ **גמרא** אין מוכרין
משלרבים ליחיד וכו׳ שפיר קא אמרו ליה רבנן לר׳ מאיר ור׳ מאיר התם מעיקרא בקדושה
והשתא בקדושה הכא מעיקרא בקדושה והשתא לאו בקדושה׳ ורבנן אי איכא למיחש כי
האיגונא כמי חישינן משום שנ׳ ברבעם הדרת מלך׳ אין מוכרין בית הכנסת אלא על
תנאי וכו׳ ור׳ מאיר היכי דיירינה הא הוי ליה רבית׳ אמ׳ ר׳ יוחנן ר׳ מאיר בשיטת ר׳ יהודה
אמרה דאמ׳ צד אחד ברבית מותר׳ דתניא הרי שהיה נושה בחבירו מנה ונעשה לו שדהו ממכר
בזמן שמוכר אוכל פירות מותר לוקח אוכל פירות אסור׳ ר׳ יהודה אומ׳ אף בזמן שלוקח אוכל
פירות מותר׳ אמ׳ ר׳ יהודה מעשה בביתוס בן זונין שעשה שדיהן ממכר על פי ר׳ אלעזר בן עזריה
ולוקח אוכל פירות היה׳ אמ׳ לו משם ראיה מוכר אוכל פירות היה ולא לוקח׳ מאי ביניהון
אמ׳ אביי צד אחד ברבית מותר׳ ומר סבר צד אחד ברבית אסור׳ ורבא אמ׳ דכולי עלמא
צד אחד ברבית אסור׳ והכא ברבית על מנת להחזיר מותר׳ ומר סבר רבית על מנת להחזיר
אסור׳ ר׳ יהודה אומ׳ מוכרין אותו לשם חצר וכו׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל מותר
לו לאדם להשתין מים תוך ארבע אמות שלתפלה׳ אמ׳ רב יוסף מאי קא משמעלן תנינא
ר׳ יהודה אומ׳ מוכרין אותו לשם חצר והלוקח מה שירצה יעשה אפלו רבנן עד כאן לא קאמרי
רבנן חוץ מארבעה דברים אלא בית הכנסת דקביעא קדושתיה אבל בארבע אמות דלא קביעא
קדושתיה לא׳ תאני תנא קמיה דרב נחמן המתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין׳ והמשתין
מרחיק ארבע אמות ומתפלל׳ אמ׳ ליה בשלמא משתין מרחיק ארבע אמות ומתפלל׳
דתנן כמה ירחיק אדם מהן ומן הצואה ארבע אמות׳ אלא המתפלל מרחיק ארבע אמות ומשתין
אם כן קדישתינהו לכולהן שבילי דנהרדעא תני ישהה׳ בשלמא משתין ישהה בכדי שיהלך
ארבע אמות ומתפלל משום ניצוצות׳ אלא המתפלל ישהה כדי שיהלך ארבע אמות וישתין
מאי טעמא אמ׳ רב אשי שכל אותן ארבע אמות תפלתו סדורה בפיו ורחושי קא מרחשא
שפתותיו׳ סימן זלפ״ן׳ שאלו תלמידין את ר׳ זכאי במה הארכת ימים׳ אמ׳ להם
שכב״ כיש״ן׳ מימי לא השתנתי מים בארבע אמות שלתפלה׳ ולא כניתי שם לחבירי׳
ולא ביטלתי קדוש היום׳ אימא זקנה היתה לי׳ פעם אחת לא היה לי קדוש היום ומכרה
כופה שלראשה והביאה לי קדוש היום׳ תנא כשמתה היא הניחה לו שלש מאות גרבי יין
וכשמת הוא הניח לבנין שלשת אלפים גרבי יין׳ רב הונא הוה אסיר דיתא בחרציה וקאים
קמיה דרב חזייה דהוה אסיר דיתא׳ אמ׳ ליה מאי האי המיינדהיכא׳ אמ׳ ליה קידושא לא
הוה לי ומשכינתיה להמייני ואייתי לן קידושא׳ אמ׳ ליה יהי רעוא דתיטום בשיראי׳
כד עבד רבא לבריה בהילוליה
כי אכלל לרבא בריה רב הונא איניש גוצא הוה סליק גנא אפורייה אתיין בנתיה וכלתיה שלחן
מאניהו ושדיין עילויה עד דאיטום בשיראי׳ אתא רב יוסף אשכחיה אמ׳ ליה איקיים בך ברכתא
דרב כי שמע רב איקפד אמ׳ אמאי לא אמ׳ לי כי ברכתיה וכן את׳ שאלו תלמידין את ר׳
אלעזר בן שמוע במה הארכת ימים׳ אמ׳ להן סימן קפ״ן מימי לא עשיתי קפנדריא בבית

(margin:) אילא ביניהון מר סבר צד אחד ברבית ... מר סבר רבית על מנת להחזיר מותר׳ ומר...

(margin:) ס״א דתאה תרג׳ דשא דתיה והוא מין גמי׳
פ׳ כיון שכשיאו אשתו׳
פ׳ תרג׳ פיתמוס טמונין

הכנסת׳ ולא פסעתי על ראשי עם קודש׳ ולא נשאתי את כפי בלא ברכה׳ שאלו
תלמידיו את ר׳ פרידה במה הארכת ימים׳ אמ׳ להן קאב סימן׳ מימי לא קדמני אדם
בבית המדרש׳ ולא אכלתי מבהמה שלא הורמו מתנותיה׳ ולא בירכתי לפני כהן׳
דאמ׳ ר׳ יצחק אמ׳ ר׳ יוחנן אסור לאכול מבהמה שלא הורמו מתנותיה׳ ואמ׳ ר׳ יצחק אמר ר׳
יוחנן האוכל מבהמה שלא הורמו מתנותיה כלו אוכל טבלים׳ טבלים סלקא דעתא
לא אימא כאוכל איסור טבלים ולית הלכתא כוותיה׳ ולא בירכתי לפני כהן למימרא
דמעליותא היא׳ והא אמ׳ רבא ברבר חנא אמ׳ ר׳ יוחנן כל תלמיד חכם שמברך לפניו כהן
עם הארץ אפלו כהן גדול אותו תלמיד חכם חייב מיתה שנ׳ כל משנאי אהבו מות
אל תקרא משנאי לא משניאי כי קא אמר איהו בשוון׳ שאלו תלמידיו את ר׳ נחוניא
בן הקנה במה הארכת ימים׳ אמ׳ להם נגנ סימן׳ מימי לא נתכבדתי בקלון חבירי׳
ולא עלתה עמי קללת חבירי על מטתי׳ וותרן בממוני הייתי׳ לא נתכבדתי בקלון
חבירי׳ כי הא דרב הונא בר תנלאי הוה נקיט ואזיל מרה אתא רב חנן בר תנלאי קא
שקיל ליה מניה׳ אמ׳ ליה לא אורחיה דמר בדרית במתך שקול ואי לא אתי קדותיא נא
בזילותא דידך לא ניחא לי׳ ולא עלתה עמי קללת חבירי במטתי׳ כי הא דמר זוטרא
בריה דרב נחמן כי הוה סליק לפורייא אמ׳ הכי שרי ליה ומחיל ליה לכל מן דצערן׳ וותרן
בממוני הייתי׳ דאמ׳ מר איוב וותרן היה שהיה מניח פרוטה לחנוני׳ שאל ר׳ עקיבה את
ר׳ נחוניא הגדול במה הארכת ימים אתו גוואזי וקא מחו ליה סליק יתיב אדיקלא אמ׳ ליה אם
נאמ׳ כבש למה נאמ׳ אחד׳ אמ׳ להן צורבא מרבנן הוא שבקוה ולית אמ׳ ליה אחד המיוחד
שבעדרו׳ כי אתא אמ׳ ליה סימן מלע״ד מימי לא קיבלתי מתנות׳ ולא עמדתי על מדותי׳
וותרן בממוני הייתי׳ לא קיבלתי מתנות כי הא דר׳ לעזר כי הוה משדרי ליה מתנאתא מבי
נשיאה לא הוה שקיל כי הוה מזמני ליה הוה אזיל אמ׳ לא שבקין לי אחיי שנ׳ ושונא מתנות
יחיה׳ לא עמדתי על מדותי׳ דאמ׳ רבא כל המעביר על מדותיו מעביר לו על כל פשעיו
שנ׳ נושא עון ועובר על פשע׳ למי נושא עון למי שהוא עובר על פשע׳ וותרן בממוני
הייתי׳ שאל ר׳ את ר׳ יהושע בן קרחה במה הארכת ימים׳ אמ׳ לו קצתה בחיי׳ אמ׳
לו ר׳ תורה היא וללמוד אני צריך׳ אמ׳ לו מימי לא נסתכלתי בדמות אדם רשע׳ דאמ׳ ר׳
יוחנן משום ר׳ שמעון בן יוחאי אסור להסתכל בדמות אדם רשע שנ׳ ויאמר אלישע חי ייי
צב׳ אשר עמדתי לפניו כי לולי פני יהושפט מלך יהודה אני נושא אם אביט אליך ואם אראך
ר׳ לעזר אומ׳ עיניו כהות שנ׳ ויהי כי זקן יצחק ותכהין עינין מראות משום דאסתכל ביה
בעשו׳ והא גרמא ליה והא אמ׳ ר׳ יצחק לעולם אל תהי קללת הדיוט קלה בעיניך שהרי
אבימלך קילל את שרה ואע״פ שלא נתקיים בה נתקיים בזרעה שנ׳ הנה הוא לך כסות עינים
וכת׳ ויהי כי זקן יצחק ותכהין עינין מראות ומ׳ הא והא גרמא ליה׳ רבא אמ׳ מהכא שאת
פני רשע לא טוב׳ בשעת פטירתו אמ׳ לו ברכני׳ אמ׳ לו יהי רצון שתגיע לחצי ימי׳
ולכולהו לא אמ׳ ליה והבאים אחריך בהמה ידעו׳ אבן בר איחי ומנימין בר איהי חד אמ׳
תיתי לי דלא איסתכלי בגוי׳ וחד אמ׳ תיתי לי דלא עבידי שותפותא בהדי גוי׳
שאלו תלמידיו את ר׳ זעירא ואמרי לה את ר׳ אדה בר אהבה במה הארכת ימים׳ אמ׳ להן

קימן

פ' נשון עֲרָה

סימן פצהה ישׂך · מימי לא הקפדתי בתוך ביתי · ולא צִיעַדְתִּי בפני מי שהוא גדול ממני בתורה ·
ולא הרהרתי במבואות המטונפות · ולא הלכתי ארבע אמות בלא תורה ובלא תפלין · ולא ישנתי
בבית המדרש לא שינת קבע ולא שינת עראי · ולא ששתי בתקלת חבירי · ולא קראתי לחבירי
בחכינתי · ואמרי לה בחניכתי ·

מתני'

ועוד אמ' ר' יהודה בית

פ' יפהלון

הכנסת שחרב אין מקפידין בתוכו ואין מפשילין בתוכו חבלין ואין פורשין בתוכו מצודות ואין
שוטחין על גגות פירות · ואין עושין אותו קפנדריא שנ' והשמותי את מקדשיכם אע"פ שהן
שוממין בקדושתן הן עומדין אף כשהן שוממין עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת נפש ·

גמרא

תנו רבנן בתי כנסיות ובתי מדרשות אין נוהגין בהן קלות ראש ואין אוכלין
בהן ואין שותין בהן ואין ניאותין בהן ואין מטיילין בהן ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים
מפני הגשמים · אבל קורין בהן ושונין בהן ומספידין בהן הספד של רבים · אמ' ר' יהודה בד"א
בישובן · אבל בחרבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני עגמת נפש · עשבים
מאן דכר שמיהן חסורי מיחסרא והכי קא תאני מכבדין אותן ומרביצין אותן כדי שלא יעלו
בהן עשבים · אמ' ר' יהודה בד"א בישובן אבל בחרבנן מניחין אותן ועולין בהן עשבים מפני
עגמת נפש · אמ' ר' אסי בתי כנסיות שבבבל אע"פ שעל תנאי הן עשויין אין נוהגין בהן קלות
ראש · מאי קלות ראש · אמ' רב ששת חשבונות · דאמ' רב ששת בית הכנסת שמחשבין בה חשבונות
מלינים בה את המת · כי קאמ' הכי קאמ' סוף שמלינין בו את המצוה · ואין נאותין בהן
אמ' רבא חכמ' ותלמידיהם מותרין · כד' יהושע בן לוי דאמ' ר' יהושע בן לוי מאי בי רבנן ביתא
דרבנן · ואין נכנסין בהן בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים · כי הא דרבינא ורב

פ' אוסמים

אחא בר אבא הוו קיימי וקא שאילי שמעתא מרבא אתא זילחא דמטרא עלו לבי כנשתא
אמרי אנן האי דקא עיילינן לבי כנשתא לאו משום דמטרא הוא אלא משום דשמעתא בעיא
צילותא כיומא דאסתנא · אמ' ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי אי אצטריך ליה
לאיניש למיעל למיקרא גברא מבי כנשתא מאי · אמ' ליה אי צורבא מרבנן הוא לימא
שמעתא אי תנא הוא לימא הלכתא אי קרא הוא לימא פסוקא ואי לאו בר הכי הוא לימא
ליה לינוקא דבי רב אימא לי פסוקך · אי נמי לישהי פורתא וניקום · ומספידין בהן
הספד של רבים · מחוי רב חסדא כגון הקפדא דקאים ביה רב ששת · מחוי רב ששת
כגון הקפידא דקאים ביה רב חסדא · סימן פזלך ופרם ספדה לכלתיה בבי
כנשתא אמ' משום יקרא דידי ומיתא אתו כולי עלמא · ר' זירא קפדיה להוא מרבנן
בבי כנשתא אמ' משום יקרא דידי ויקרא דידיה מיתא אתו כולי עלמא · ריש לקיש נח
נפשיה דההוא מרבנן דהוה תני תאני הלכתא קפדיה בתלי בר שנרתא אמ' ווי חסרא
ליה ארעא דישראל גברא רבה · ההוא מרבנן דהוה תני הלכתא וספרא וספרי ותוספתא ושכיב
אתו אמרו ליה לרב נחמן בר יצחק ליספדיה מר · אמ' להו היכי ליספדיה אי צנא דמליא

פ' בנות המשתמש במי שהוא מעולה בכתר תורה' חלף פ' ימות כלו שיעבור מן העולם ויבטל לו

סיפרי · תא חזי בין תקיפי ארעא דישראל לחסידי דבבל · תנן התם ודישתמש בתגא
חלף · אמ' ריש לקיש זה המשתמש במי ששונה הלכות דאמ' עולא לישמיש איניש במאן
דתאני ארבעה ולא לישתמיש במאן דמתני ארבעה · ריש לקיש הוה קא אזיל
באורחא מטא ערקומא דמיא אתא ההוא גברא ארכביה אכתפיה וקא מעבר ליה · אמ'

דאסתנא פ' יום שמנשבת בו רוח צפונית' ולארבע רוחות יש שמות' רוח מזרחית שיינא' רוח מערבית אוריא' רוח צפונית
אסתנא' רוח דרומית שריא' נשיב כמין משיב' מצפון זה יתתה תרג' מן צפונא אסתנא יהי ויהר בעצנאם

ליה קרית' אמ' ליה קרינא' אמ' ליה תנית' אמ' ליה תנינא' ארבעה סדרי משנה' אמ' ליה
פסלת לך ארבעה טורי וטעינת בר לקישא אכתפך שדיבר לקישא למיא אמ' ליה ניחא לי
לש מועי ליה למר' אמ' ליה אי הכי גמור מינאי הא מילתא דאמ' ר' זירא בנות ישר' הן
החמירו על עצמן שאפלו רואות דם טפה כחרדל יושבות עליה שבעת ימי נקיים' תנא
דבי אליהו כל השונה הלכות מובטח לו שהוא בן העולם הבא שנ' הליכות עולם לו'
תנו רבנן מבטלין תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה' אמרו עליו על ר'
יהודה בר' אלעאי שהיה מבטל תלמוד תורה להוצאת המת ולהכנסת הכלה בד"א בשאין שם כדי
צרכו אבל יש שם כדי צרכו אין מבטלין' וכמה כל צרכו' אמ' רב שמואל בר איניא משמא
דרב תריסר אלפי גברי ושיתא אלפא שיפורי' ואמרי לה תריסר אלפי גברי' ומינהון שיתא
אלפי שיפורי' עולא אמ' כי דחיי גברי מאבולא לסיכרא' רב ששת ואיתימא רב אמי
ואיתימא ר' יוחנן כנתינתה כך נטילתה' מה נתינתה בששים רבוא' אף נטילתה בששים רבוא'
והני מילי למאן דקרי ותאני אבל למאן דמתני לית ליה שיעורא' תנא ר'
שמעון בן יוחאי אומ' חביבין ישר' לפני המקום שבכל מקום שגלו שכינה עמהם' גלו למצרים
שכינה עמהם שנ' הנגלה נגליתי אל בית אביך בהיותם במצרים' גלו לבבל שכינה עמהם שנ'
כה אמר יי' למענכם שלחתי בבלה' גלו לעילם שכינה עמהם שנ' ושמתי כסאי בעילם'
גלו לאדום שכינה עמהם שנ' מי זה בא מאדום חמוץ בגדים מבצרה' ואף כשהן עתידין
ליגאל שכינה עמהם שנ' ושב יי' אלהיך את שבותך והשיב לא נאמ' אלא ושב מלמד שהקב"ה
שב עמהם מבין הגליות' בבבל היכא שריא שכינה אמ' אביי בבי כנשתא דהוצל ובבי
כנשתא דשף ויתיב בנהרדעא ולא תימא הכא והכא אלא אימא זמנין הכא וזמנין הכא' אמ' אביי
תיתי לי כי מרחיקנא פרסה עיילנא ומצלינא בגוה' אבוה דשמואל ולוי הוו יתבי בבי כנשתא
דשף ויתיב בנהרדעא אתאי שכינה שמעו קל ריגשא קמו נפקו' רב ששת הוה בבי כנישתא
דשף ויתיב בנהרדעא אתאי שכינה שמע ריגשא ולא נפק אתו מלאכי שרת וקא מבעתי ליה
אמ' לפניו רבונו של עולם עלוב ושאינו עלוב מי נדחה מפני מי שבקוה' ואהי להם
למקדש מעט בארצות אשר באו שם' אמ' ר' שמואל בר רב יצחק אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות'
ור' אלעזר אומ' זה בית רבינו שבבבל' דרש רבא מאי דכת' יי' מעון אתה היית לנו בדור
ודור אלו בתי כנסיות ובתי מדרשות' אמ' אביי מריש הוה מצלינא באושפיזא כיון דשמעתה
להא דאמ' דויד יי' אהבתי מעון ביתך לא הוה מצלינא אלא בבי כנשתא' תניא ר' אלעזר
הקפר בר' אומ' עתידין בתי כנסיות ובתי מדרשות שיקבעו בארץ ישר' שנ' כי כתבור
בהרים וככרמל בים יבוא והלא דברים קל וחומר ומה תבור וכרמל שלא באו ללמוד תורה
אלא לפי שעה נקבעו בארץ ישר' בתי כנסיות ובתי מדרשות שקורין בהן ושונין בהן ומרביצין
בהן את התורה על אחת כמה וכמה' דרש בר קפרא מאי דכת' למה תרצדון הרים גבננים
ההר חמד אלהים לשבתו יצתה בת קול ואמרה להן למה תרצדון דינו עם סיני כולכם בעלי מומין
אתם אצל סיני ומאי משמע דהאי גבננים לישנא דמומא הוא דכת' או גבן או דק'
ואין עושין אותו קפנדריא' מאי קפנדריא' אמ' רבא קפנדריה כשמה' מאי קפנדריא כשמה
אמ' רב חנן בר אדא ואיתימא רב קמא בריה דרב מארי כמאן דאמ' אדמקיפנא איהדר איעול
בהא'

אמר

אמר רב בהון אם היה שביל מעיקרא מותר׳ אמ׳ רב נחמן אמ׳ אבא בר אבהו הנכנס לבית הכנסת
שלא לעשות קפנדריא מותר לעשותו קפנדריא׳ אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳ רב הונא הנכנס
לבית הכנסת להתפלל מותר לעשותו קפנדריא שנ׳ ובבוא עם הארץ לפני יי׳ במועדים הבא
דרך שער נגב להשתחות יצא דרך שער צפון וכל׳ עלו בו עשבים לא יתלוש מפני עגמת
נפש׳ והתניא אינו תולש ומאכיל אבל תולש ומניח׳ אמ׳ אביי כי תנן נמי במתניתין אין
תולש ומאכיל תנן׳ תנו רבנן בית הקברות אין נוהגין בהן קלות ראש ואין מרעין בהן
בהמה ואין מוליכין בהן אמת המים ואין מלקטין מהן עשבים ואם ליקט שורפן במקומן
מפני כבודן שלמתים׳ וכי שורפן במקומן מאי כבוד שלמתים איכא אמ׳ רב ששת
ארישא׳ מתניתין ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין
בפרשת שקלים׳ חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה׳
בשנייה זכור׳ בשלישית פרה אדומה׳ ברביעית החדש הזה׳ בחמישית חוזרין לכסדרן׳
לכל מפסיקין לראשי חדשים ולחנוכה ולפורים לתעניות ולמעמדות וליום הכיפורים׳
גמרא ראש חדש אדר וכו׳ תנן התם באחד באדר משמיעין על השקלים
ועל הכלאים׳ בשלמא על הכלאים זמן נטיעה הוא׳ אלא על השקלים מנא לן׳ אמר
רב טבי אמ׳ ר׳ יאשיה דאמ׳ קרא זאת עולת חדש בחדשו לחדשי השנה אמרה תורה חדש
והבא ליקרבן מתרומה חדשה׳ וכיון דבניסן בעינן אקרובי מתרומה חדשה׳ קדמינן
וקרינן מריש ירחא דאדר כי היכי דליתנו שקלין למקדש׳ נימא מתניתין דלאו כרבן
שמעון בן גמליאל אומ׳ שתי שבתות׳ אפלו תימא רבן שמעון בן גמליאל טון דתנן בחמשה
עשר בו שלחנות יושבין במדינה משום שלחנות קדמינן נקדינן׳ קורין פרשת שקלים׳
מאי פרשת שקלים׳ רב אמ׳ צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי׳
ושמואל אמ׳ כי תשא׳ בשלמא למאן דאמ׳ כי תשא היינו דקרו ליה פרשת שקלים׳ אלא
למאן דאמ׳ את קרבני לחמי לאשי מידי שקלים כתיבי התם׳ אין כדרב טובי דאמר
זאת עולת חדש בחדשו התם דכת׳ איכא דאמרי בשלמא למאן דאמ׳ צו את קרבני׳
היינו דכתיבי קרבנות התם כדר׳ טבי אמ׳ ר׳ יאשיה׳ אלא למאן דאמ׳ כי תשא׳ קרבנות מי
כתיבי התם שקלים לא דמים הוא דכתיבי׳ אין דהא תאני רבי יוסף שלש תרומות הן׳
שלאדנים לאדנים׳ ושלמזבח למזבח׳ ושלבדק הבית לבדק הבית׳ איכא דאמרי׳
בשלמא למאן דאמ׳ כי תשא היינו דשאני האי ראש חדש מכולהו חדשים׳ אלא למאן
דאמ׳ את קרבני מאי שנא׳ שני דאלו כולהו ראשי חדשים קרו שיתה בעינא דיומא׳
וחד קרי בראש חדש׳ ואילו האידנא כולהו קרו בראש חדש׳ הניחא למאן דאמ׳ לסדר
פרשיות הוא חוזר׳ אלא למאן דאמ׳ לסדר הפטרות הוא חוזר ופרשתא דיומא קרינן מאי
שנא׳ שני דאילו כולהו ראשי חדשים קרו שיתה בעינא דיומא וחד קרי בראש חדש׳
ואילו האידנא קרו תלתה בעינא דיומא וארבעה קרו בראש חדש׳ מותיבי ראש
חדש שחל להיות בשבת קורין פרשת שקלים ומפטירין ביהוידע הכהן׳ בשלמא למאן
דאמ׳ כי תשא היינו דמפטירין ביהוידע הכהן דדאמי דכת׳ בה כסף עובר איש כסף נפשות
ערכו׳ אלא למאן דאמ׳ צו את קרבני מאי דאמי׳ אין כר׳ טובי אמר רבי יאשיה׳

ב
כד׳ שלא יהנה מהן שום אדם

ב
אם חל להיות בשבת כו׳

ז

מותיבי חל להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפניה ובין מלאחריה קורין אותה
וכופלין אותה׳ בשלמא למאן דאמ׳ כי תשא היינו דמתרמי כי האי גונא׳ אלא למאן דאמ׳
צו מאי מתרמי כי האי גונא׳ אין לבני מערבא מתרמי להון דמפקי אוריתא לתלת שנין
תאנא כוותיה דשמואל ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין בכי תשא ומפטירין
ביהוידע הכהן׳ ואף ר׳ יצחק נפחא סבר לה להא דשמואל דאמ׳ ר׳ יצחק נפחא ראש חדש
אדר שחל להיות בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן׳ אחד בענינו של יום׳ ואחד
בענינו של ראש חדש׳ ואחד בכי תשא׳ ואמ׳ ר׳ יצחק נפחא ראש חדש טבת שחל
להיות בשבת מוציאין שלש תורות וקורין בהן׳ אחד בענינו של יום׳ ואחד בשל ראש חדש׳
ואחד בשל חנוכה׳ וצריכא דאי אשמעינן הך הוה אמינא בהא כרב סבירא ליה דפרשת
שקלים אתקרבו לחמי היא ובשתי תורות סגיא׳ ולשמעינן הא ולא מיבעיא הך חדא
מכללה דחבירתה איתמר׳ איתמר ראש חדש טבת שחל להיות בחול אמ׳ ר׳ יצחק נפחא
קרו תלתא בראש חדש׳ וחד קרי בשל חנוכה׳ ורבדימי דמן חיפא אמ׳ קרו תלתא
בדחנוכה וחד קרי בדראש חדש׳ אמ׳ ר׳ מנא כוותיה דר׳ יצחק נפחא מסתברא תדיר
ושאינו תדיר׳ תדיר קודם׳ אמ׳ ר׳ אבון כוותיה דר׳ אבדימי דמן חיפא מסתברא מי גרם
לרביעי שיבוא ראש חדש׳ הלכך נביעי בשל ראש חדש באעי משיקרא׳ מאי הוו
עלה רב יוסף אמ׳ אין משגיחין על של ראש חדש׳ ורבא אמ׳ אין משגיחין בשל חנוכה׳
והלכתא אין משגיחין בשל חנוכה׳ אלא ראש חדש עיקר׳ איתמר חל להיות בואתה
תצוה׳ אמ׳ ר׳ יצחק נפחא קרן שתה מואתה תצוה ועד כי תשא׳ וחד קרי מכי תשא עד
ועשית׳ אמ׳ ליה אבאיי אמרי אוקומי הוא דקא מוקמי לה התם׳ אלא אמ׳ אבאיי קרן
שיתה מואתה תצוה עד ועשית׳ וחד תני וקרי מכי תשא עד ועשית׳ מותיבי חל
להיות בפרשה הסמוכה לה בין מלפנה בין מלאחריה קורין אותה וכופלין אותה׳ בשלמא
לאבאיי ניחא׳ אלא לר׳ יצחק נפחא קשיא׳ אמ׳ לך ר׳ יצחק נפחא ולאבאיי מי ניחא׳
בשלמא לפנה משכחת לה׳ אלא לאחריה היכי משכחת לה׳ אלא מאי אית לך למימר
לשבתות הבא נמי לשבתות׳ חל להיות בכי תשא עצמה אמ׳ ר׳ יצחק נפחא קרין
שיתה מן ועשית עד ויקהל׳ וחד קרי מן כי תשא עד ועשית׳ מתקיף ליה אבאיי
אמרי למפרע הוא דקא קרי׳ אלא אמ׳ אבאיי קרו שיתה מן כי תשא עד ויקהל׳ וחד קרי
מכי תשא עד ועשית׳ תנא כוותיה דאבאיי חל להיות בכי תשא עצמה קורין אותה
וכופלין אותה׳ חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר ומפסיקין לשבת הבאה׳ איתמר
ראש חדש אדר שחל להיות בערב שבת׳ רב אמ׳ מקדימין׳ ושמואל אמ׳ מאחרין׳ רב
אמ׳ מקדימין דאם כן קא בצרא יומא לשלהנה׳ ושמואל אמ׳ מאחרין אמ׳ לך כיון דקוף סוף
דחמי קר במעלי יומא דשבתא קא מיקלע ושלחנות לא קא נפקי עד חד בשבא הלכך
מאחרין׳ תנן חל להיות בתוך השבת מקדימין לשעבר׳ מאי לאו אפלו בערב שבת׳
לא בתוך השבת דוקא׳ תא שמע איזו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש אדר להיות
בתוכה ואפלו בערב שבת׳ מאי לאו אפלו בער׳ שבת דומיא דתוכה׳ מה תוכה מקדימין
אף ערב שבת מקדימין׳ אמ׳ לך שמואל בה וכן תאני דבי שמואל בה׳ כתנאי מקרבין

לשבתות

פ׳
בההוא גמה
פ׳
בההוא גמה
ופירושו כמו
נשברי ויש
ששונין בההוא
גומא

פ׳
ניקרא

פ׳
יאמרן עד ונלא
נשלמה כדר ואתה
תצוה כשם עד
ועשית וכן׳

פ׳
בשבת
עצמה

26

לשבתות דברי ר׳ יהודה הנשיא׳ ר׳ שמעון בן לעזר אומ׳ אין מסרגין׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן לעזר
אימתי אני אומ׳ אין מסרגין׳ בזמן שחל ראש חדש אדר להיות ערב שבת׳ אבל בזמן שחל
להיות בתוך השבת מקדים וקורא משבת שעברה ואע״פ שהוא שבט׳ בשנייה זכור׳
איתמר פורים שחלו להיות בערב שבת רב אמ׳ מקדימין ושמואל אמ׳ מאחרין׳ רב אמר
מקדימין כי היכי דלא תיקדום עשייה לזכירה׳ ושמואל אמ׳ מאחרין׳ אמ׳ לך כיון דאיכא
מוקפין דעבדין בחמיסר עשייה וזכירה בהדי הדדי קא אתיין׳ תנן בשנייה זכור׳
והא הכא כיון דאיקלע ראש חדש אדר בשבת מיקלעי פורים בערב שבת וקאתני בשנייה
זכור׳ אמ׳ לך שמואל מאי שנייה׳ שנייה להפסקה׳ תא שמע איזו היא שבת שנייה כל
שחלו פורים להיות בתוכה ואפלו בערב שבת׳ מאי לאו ערב שבת דומיא דתוכה׳ מה תוכה
מקדימין׳ אף ערב שבת מקדימין׳ אמ׳ לך שמואל בה׳ וכן תאני דבי שמואל בה׳ חל
להיות בשבת עצמה׳ אמ׳ רב הונא לדברי הכל אין מקדימין׳ ורב נחמן אמ׳ עדין היא מחלוקת
איתמר נמי אמ׳ ר׳ אבא אמ׳ ר׳ חייא בר אשי אמ׳ רב פורים שחלו להיות בשבת מקדים וקורא
זכור משבת שעברה׳ בשלישית פרה אדומה׳ תנו רבנן איזו היא שבת שלישית
כל שסמוכה לפורים מאחריהם׳ איתמר ר׳ חמא בר חנינה אמ׳ שבת הסמוכה לראש חדש
ניסן׳ אמ׳ רב פפא ולא פליגי הא דאיקלע ראש חדש ניסן בשבת הא דאיקלע באמצע השבת׳
ברביעית החדש הזה לכם׳ תנו רבנן ראש חדש אדר שחל להיות בשבת קורין
בכי תשא ומפטירין ביהוידע הכהן׳ ואיזו היא שבת ראשונה כל שחל ראש חדש להיות בתוכה
ואפלו בערב שבת׳ בשנייה זכור ומפטירין כה אמר יי׳ פקדתי׳ ואיזו היא שבת שנייה
כל שחלו פורים להיות בתוכה ואפלו בערב שבת׳ בשלישית פרה אדומה ומפטירין
וזרקתי עליכם מים טהורים׳ ואיזו היא שבת שלישית כל שסמוכה לפורים מאחריהם׳
ברביעית החדש הזה לכם׳ ומפטירין כה אמר יי׳ בראשון באחד לחדש תקח פר
בן בקר תמים׳ ואיזו היא שבת רביעית כל שחל ראש חדש ניסן להיות בתוכה ואפלו בערב
שבת׳ בחמישית חוזרין לכסדרן׳ לסדר מאי׳ ר׳ אמי אמר לסדר פרשיות הוא חוזר׳
אמ׳ ר׳ אבון כוותיה דר׳ אמי מסתברא דתנן לכל מפסיקין לראשי חדשים לחנוכה ולפורים
לתעניות ולמעמדות וליום הכפורים׳ בשלמא למאן דאמ׳ לסדר פרשיות הוא חוזר היינו
דאיכא פרשה בחול׳ אלא למאן דאמ׳ לסדר הפטרות הוא חוזר אפטרה בחול מאי איכא
דפסיק דחולא ואמ׳ לתעניות ולמעמדות׳ ולאידך הא כדאיתה והא כדאיתה׳
בתעניות למאלי הפסקה ליקרי מצפרא בעיניא דיומא ולמנחתא דתעניתא׳ אמ׳ רב
ששת בריה דרב אידי הא דלא עבדינן הכי מסייעא ליה לרב הונא דאמ׳ רב הונא מצפרא
כנופיא׳ והשתא דלא עבדינן כנופיא מצפרא היכי עבדינן׳ אמ׳ אביי מצפרא לפלגיה
דיומא מעייני במלי דציבורא׳ מפלגיה דיומא לפניא ריבעא דיומא קרו ומפטרי׳
וריבעא דיומא בעו רחמי שנ׳ ויקראו בספר תורת האלהים רביעית היום ורביעית מתודים
ומשתחוים׳ ואימא איפכא לא סלקא דעתא דכת׳ ואלי יאספו כל חרד בדברי אלהי
ישראל על מעל הגולה וכת׳ ובמנחת הערב קמתי מתעניתי ובקרעי בגדי ומעילי׳ עצרת
מתניתין בפסח קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים׳ בעצרת

בשבעה שבועות׃ בראש השנה ובחדש השביעי באחד לחדש׳ ביום הכפורים באחרי מות׃
ביום טוב הראשון שלחג קורין בפרשת המועדות שבתורת כהנים׳ ושאר כל ימות קורין
בקרבנות החג׃

גמרא

תנו רבנן בפסח קורין בפרשת מועדות שבתורת
כהנים ומפטירין בפסח גלגל׳ והאידנא דאית לן תרין יומי׳ יומא קמא מפטירין בפסח
גלגל ולמחר בפסח יאשיהו׳ ושאר כל ימות הפסח מלקט וקורא בעטינו שלפסח׳
מאי היא אמ׳ רב פפא סימן אשט״ף׳ יום טוב האחרון שלפסח קורין ויהי בשלח פרעה
ומפטירין וידבר דוד׳ למחר קורין כל הבכור ומפטירין עוד היום בנוב לעמוד׳
אמ׳ אביי האידנא נהוג עלמא למיקרא׳ משך׳ תורא׳ קדש׳ בכספא׳ פסל׳ במדברא׳
שלח׳ בוכרא׳ בעצרת שבעה שבועות ומפטירין בתפלה לחבקוק הנביא׳
אחרים אומרים בחדש השלישי ומפטירין ביחזקאל במרכבה ויהי בשלשים שנה׳
והאידנא דאית לן תרין יומי עבדינן כתרויהו׳ ואיפכא׳ בראש השנה בחדש השביעי׳
ומפטירין הבן יקיר לי אפרים׳ ויש אומ׳ וי״י פקד את שרה ומפטירין בחנה׳ והאידנא
דאית לן תרי יומי יומא קמא עבדינן כיש אומרין׳ יומא תנינא והאלהים נסה את אברהם
ומפטירין הבן יקיר לי אפרים׳ ביום הכפורים שחרית קורין אחרי מות ומפטירין כה
אמר רם ונשא׳ במנחה קורין בעריות ומפטירין ביונה׳ אמ׳ ר׳ יוחנן כל מקום שאתה
מוצא גבורתו שלהקב״ה שם אתה מוצא ענותנותו׳ דבר זה כתוב בתורה׳ ושנוי בנביאים
ומשולש בכתובים׳ כתוב בתורה דכת׳ כי י״י אלהיכם הוא אלהי האלהים וג׳ וסמיך ליה עושה
משפט יתום ואלמנה וג׳ ושנוי בנביאים דכת׳ כי כה אמר רם ונשא שוכן עד וקדוש שמו׳
וכתיב בתריה ואת דכא ושפל רוח להחיות רוח שפלים ולהחיות לב נדכאים׳ משולש
בכתובים דכת׳ שירו לאלהים זמרו שמו סלו לרוכב בערבות ביה שמו וג׳ וכת׳ בתריה אבי
יתומים ודיין אלמנות׃ ביום טוב הראשון שלחג קורין בפרשת מועדות שבתורת
כהנים ומפטירין הנה יום בא לי״י׳ והאידנא דאיכא תרי יומי למחר קרא הם הכי קרינן׳
אפטורי מפטירינן ויקהלו אל המלך שלמה׳ ושאר כל ימות החג קורין בקרבנות
החג׳ ביום טוב האחרון שלחג קורין כל הבכור ומפטירין ויהי ככלות שלמה׳
למחר קורין וזאת הברכה ומפטירין ויעמד שלמה לפני מזבח י״י׳ ואיכא דאמרי ויהי
אחרי מות משה עבד י״י׳ אמ׳ רב נחמן בראבא שבתא דחולא דמועדא בין בניסן
בין בתשרי מיקרא קרינן ראה אתה אומר אלי׳ שיש שם מצות שבת ורגלים וחולו
שלמועד דכת׳ את חג המצות תשמור׳ ולמדנו מכאן איסור מלאכה בחולו שלמועד׳
אפטורי בניסן מפטירין העצמות היבשות׃ בתשרי מפטירין ביום בוא גוג׳׳
ואין לך שבת בחולו שלפסח לא בשחל להיות בשלישי או בחמישי׳ הולכך חל להיות
באחד בשבת או בשלישי בשבת או בשבת פרשיות כתקנן על הסדר׳ חל להיות
בחמישי מקדימין וקורין ראה אתה אומר אלי בשבת׃ הא כיצד׳ בחמישי משך׳
בששי תורא׳ בשבת פסל׳ באחד בשבת במדברא׳ בשני בשבת קדש׳ בשלישי בשבת
בכספא׳ ברביעי בשבת שלח׳ בחמישי בשבת בוכרא׳ אבל אמר ר׳ אפרים וכן
נמצא בתשובות ר׳ יהושע הנגיד שקורין באחד בשבת קדש׳ בשני בשבת כספא׳

מפטירין בשבת חולו שלפסח העצמות היבשות פי׳ אמרו רבותינו ג״כ שמענו מפי הכמי הראש׳ כי תחית המתים בשלישי
עתידה להיות בניסן ונצחת גוג ומגוג בתשרי ומשום הכי מפטירין בניסן העצמות היבשות ובתשרי ביום בוא גוג ול׳ שלמה ז״ל
אמר העצמות היבשות שהיו מיוצאי מצרים ויצאו לפני הקץ׳ ביום בוא גוג היא המלחמה האמורה בזכריה הנה יום בא לי״י ס״

קדש פ׳ אם כסף׳ פסל לך ויעשו בני ישראל׳ קדש׳ בכספא׳ פסול׳ במדברא׳ פ״ס
ענשים שנגלה בעצרת על הר סיני ברכב רבותים אלפי שנאן ס״ ב׳
משום שנאמר זכור את יום השבת שכרנו רחם ארחמנו ס״

27

בשלישי בשבת במדברא׳ ׳ ויראה שהראשון נכון ויהיה הקימון כזה משך תורא פסל במדברא׳ שק קדש בכספא שלחבוכרא׳ ׳ אבל הקימון השני כך׳ משך תורא פסל בקודשא כספא במדברא שלח בוכרא׳ ׳ יש כאן היפוך שאינו נכון׳ והראשון נכון ביותר׳ ׳

מתני׳ בחנוכה בנשיאים׳ בפורים ויבא עמלק׳ בראשי חדשים ובראשי חדשיכם׳ במעמדות במעשה בראשית׳ בתעניות ברכות וקללות ואין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן׳ בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה כסדרן ואינן עולה להן מן החשבון שנ׳ וידבר משה את מועדי יי׳ אל בני ישראל מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו׳

גמרא בחנוכה בנשיאים ומפטירין בנרות דזכריה׳ וכי מיקלען שתי שבתות קמיתא בנרות דזכריה׳ בתריתא בנרות שלמה׳ בפורים ויבא עמלק׳ ובראש חדש ובראשי חדשיכם׳ ומפטירין והיה מדי חדש בחדשו׳ אמ׳ רב הונא ראש חדש שחל להיות באחד בשבת מאיתמול מפטירין ויאמר לו יהונתן מחר חדש׳ אמ׳ רב יהודה בריה דרב שמואל בר שילת משמיה דרב ראש חדש אב שחל להיות בשבת מפטירין חדשיכם ומועדיכם שנאה נפשי היו עלי לטורח׳ מאי היו עלי לטורח׳ אמ׳ ר׳ אלעזר אמ׳ הקב״ה לא דיין לישראל שחוטאין לפני אלא שמטריחין אותי לידע איזו גזרה קשה אביא עליהן׳ בתשעה באב גופיה מאי מפטירינן׳ אמ׳ רב איכה היתה לזונה׳ מיקרא מאי קרינן תנא אחורים אומרים ואם לא תשמעו לי ולא תעשו את כל המצות האלה׳ ר׳ נתן בר יוסף אומ׳ עד אנה ינאצוני העם הזה׳ ויש אומ׳ עד מתי לעדה הרעה הזאת׳ אמ׳ אביי האידנא נהוג עלמא למקרא בכי תוליד בנים׳ ואפטורי באסף אסיפם׳ במעמדות מעשה בראשית׳ מנא הני מילי׳ אמ׳ ר׳ יעקב בר אחא אמ׳ ר׳ אסי אלמלא מעמדות לא נתקיימו שמים וארץ שנ׳ אם לא בריתי יומם ולילה חקות שמים וארץ לא שמתי׳ מאי מעמדות כדתנן אנשי מעמדות נכנסין ויושבין ארבע תעניות בשבת בשני בשלישי ברביעי ובחמישי׳ בשני על יורדי הים׳ בשלישי על הולכי מדברות׳ ברביעי מפני אסכרה׳ שלא תפול בתינוקות׳ בחמישי מפני עוברות ומניקות׳ עוברות שלא יפילו׳ מניקות שיגמלו את בניהם׳ ויאמר יי׳ אלהים במה אדע כי אירשנה׳ אמ׳ אברהם לפני הקב״ה רבונו של עולם שמא חס ושלום ישראל חוטאין לפניך ואתה עושה להן כדור המבול או כדור הפלגה׳ אמר לו לאו׳ אמר לו במה אדע כי אירשנה׳ אמ׳ לו קחה לי עגלה משולשת וגו׳ אמר לפני הקב״ה רבונו של עולם תינח בזמן שבית המקדש קיים׳ בזמן שאין בית המקדש קיים מה תהא עליהן׳ אמר לו היקנתי להם סדרי קרבנות כל זמן שקוראין אותן לפני מעלה אני עליהם כאילו הקריבו לפני קרבן ואני מוחל להן כל עונותיהן׳ ובתעניות ברכות וקללות ואין מפסיקין בקללות אלא אחד קורא את כולן׳ מנא הני מילי׳ אמ׳ ר׳ חייא בר גמדא אמ׳ ר׳ סימאי דאמ׳ קרא מוסר יי׳ בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו׳ ריש לקיש אמ׳ לפי שאין אומ׳ ברכה על הפורענות׳ אלא היכי עביד׳ תנא כשהוא מתחיל מתחיל בפסוק שלפניהן וכשהוא מסיים מסיים בפסוק שלאחריהם׳ אמ׳ אביי לא שנו אלא קללות שבתורת כהנים׳ אבל שבמשנה תורה פוסק׳ מאי טעמא אמ׳ אביי ואי תימא ריש לקיש הללו בלשון רבים אמורות׳ ומשה מפי הגבורה אמרן׳

והללו בלשון יחיד אמורות ומשה מפי עצמו אמרן · לוי בר ביטא הוה קאים מגמגם
וקורא קמיה דרב הונא בארורי אמ׳ ליה בנ׳ פתח פיך והאר דבריך לא שנו לא קללות
שבתורת כהנים · אבל שבמשנה תורה פוסק · מאי טעמא הללו בלשון רבים אמורות·
תנא ר׳ שמעון בן אלעזר אומר עזרא תיקן להן לישראל שיהו קורין קללות שבתורת
כהנים קודם עצרת · ושבמשנה תורה קודם ראש השנה · מאי טעמא אמ׳ אבאי · ואי תימא
ריש לקיש כדי שתכלה שנה וקללותיה · בשלמא שבמשנה תורה קודם ראש
השנה איכא כדי שתכלה שנה וקללותיה · לא שבתורת כהנים קודם עצרת · מאי
עצרת ראש השנה היא · אין נמי עצרת ראש השנה לאילן הוא דתנן ובעצרת על
פירות האילן · תנא ר׳ שמעון בן אלעזר אומ׳ אם יאמרו לך נערים בנה וזקנים סתור
סתור ואל תבנה מפני שסתירת זקנים בנין ובנין נערים סתירה · וראיה לדבר מרחבעם
בן שלמה · תנן רבנן מקום שמפסיקין בשני ובחמישי ובשבת במנחה וכו׳
בשבת שחרית שם קורין במנחה בשבת · מקום שמפסיקין בשבת במנחה שם קורין בשני·
בשני שם קורין בחמישי · בחמישי שם קורין בשבת הבאה דברי ר׳ מאיר · ר׳ יהודה אומר
מקום שמפסיקין בשבת שחרית שם קורין במנחה בשבת בשני ובחמישי ולשבת הבאה ·
אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ ר׳ מתנה אמ׳ שמואל הלכתא מקום שמפסיקין בשבת שחרית משם
קורין במנחה בשבת בשני ובחמישי ולשבת הבאה · ולימא הלכתא כר׳ יהודה משום דאפכי
להו · תנן רבנן פותח ורואה גולל ומברך · והוזר ופותח וקורא · דברי ר׳ מאיר · ר׳
יהודה אומ׳ פותח ורואה ומברך וקורא · מאי טעמא דר׳ מאיר כדעולא דאמ׳ עולא מפני
מה אמרו הקורא בתורה לא יסייע להתרגמן כדי שלא יאמרו תרגום כתוב בתורה הכא נמי
כתיב שלא יאמרו ברכות כתוב בתורה · ור׳ יהודה אמ׳ לך תרגום איכא למטעא ·
ברכה לא איכא למטעא · אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ ר׳ מתנה אמ׳ שמואל הלכתא פותח ורואה
ומברך וקורא · ולימא הלכתא כר׳ יהודה משום דאפכי להו · ואמ׳ ר׳ זירא אמ׳ ר׳ מתנה אמ׳
שמואל הלוחות והבימות אין בהן משום קדושה · אמ׳ ר׳ שפטי אמ׳ ר׳ יוחנן הגולל ספר
תורה יעמידנו על התפר · תניא נמי הכי הגולל ספר תורה יעמידנו על התפר · אמרי
לה משום חילא ואמרי לה כדי שלא יקרע · ואמ׳ ר׳ שפטי אמר ר׳ יוחנן הגולל ספר
תורה גוללו מבחוץ ואינו גוללו מבפנים וכשהוא מהדקו מהדקו מבפנים ואינו מהדקו
מבחוץ · ואמ׳ ר׳ שפטי אמ׳ ר׳ יוחנן עשרה שקראו בתורה גדול שבכולן גולל ספר
תורה · ואמ׳ ר׳ יהושע בן לוי עשרה שקראו בתורה הגולל ספר תורה קיבל שכר כולן
שכר כולן סלקא דעתא · לא אמ׳ אבאי נותנין לו שכר כנגד כולן · ואמ׳ ר׳ שפטי ·
אמ׳ ר׳ יוחנן מנין שמשתמשין בבת קול שנ׳ ואזניך תשמענה דבר מאחריך לאמר · הני
מילי דקל גברא במאתא וקל דאיתתא בדברא והוא דאמרי אין אין והוא דאמרי לאו לאו·
ואמ׳ ר׳ שפטי ואמ׳ ר׳ יוחנן הקורא בלא נעימה והשונה בלא זמרה עליו הכת׳ אומר
וגם אני נתתי להם חקים לא טובים ומשפטים לא יחיו בהם · מתקיף ליה רב משרשיה
משום דלא ידע לאיבסומי קליה ומשפטים לא יחיו בהם קרית ליה · לא אמ׳ רב משרשיה
שני תלמידי חכמים שיושבין בעיר אחת ואין נוחין זה לזה בהלכה עליהם הכתוב אומר

נ״א אמר ליה תבנפשך פתח

פת דמחלפי גברי

פ דמחלף בעזרא ודניאל

וגם אני נתתי להם חקים וכו׳ אמ׳ ר׳ פרנך אמ׳ ר׳ יוחנן כל האוחז ספר תורה ערום נקבר
ערום׳ נקבר ערום סלקא דעתא לא אימא נקבר ערום בלא מצוות׳ בלא מצוות
סלקא דעתא לא אימא נקבר ערום בלא אותה מצוה׳ אמ׳ ר׳ ינאי ברבריה דר׳ ינאי
משמיה דר׳ ינאי רבא מוטב תיגלל המטפחת ואל יגלה ספר תורה׳ שנ׳ וידבר משה
את מועדי ײ׳ אל בני ישרא׳ מצותן שיהו קורין כל אחד ואחד בזמנו׳ תנו רבנן
משה תיקן להן לישר׳ שיהו שואלין ודורשין בעניינו שליום׳ הלכות הפסח בפסח׳
הלכות עצרת בעצרת׳ הלכות החג בחג׳ סליק פירקא

הדרן עלך בני העיר

מתניתין הקורא את המגלה עומד ויושב קראה אחד קראוה
שנים יצאו׳ מקום שנהגו לברך יברך׳ שלא לברך לא יברך׳
בשני ובחמישי ובשבת במנחה קורין שלשה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן ואין
מפטירין בנביא׳ הפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה׳ **גמרא**
תנא מה שאין כן בספר תורה׳ מנא הני מילי׳ אמ׳ ר׳ אבהו דאמ׳ קרא ואתה פה עמד
עמדי׳ אמ׳ ר׳ אבהו אלמלא מקרא כת׳ אי אפשר לאומרו כביכול שהקב״ה בעמידה׳
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב מנין לרב שלא ישב על גבי מטה וישנה לתלמידו על גבי קרקע
שנ׳ ואתה פה עמד עמדי׳ תנו רבנן מימות משה ועד רבן גמליא׳ הזקן לא
היו למידים תורה אלא מעומד׳ משמת רבן גמליא׳ הזקן ירד חולי לעולם והיו למידין
תורה מיושב והיינו דתנן משמת רבן גמליא׳ הזקן בטל כבוד התורה׳ כתוב אחד

פ בטלו בני אדם שמכבדין בעצ׳ תורה׳ ערוך

אומ׳ ואשב בהר ארבעים יום וארבעים לילה וכת׳ אחד אומ׳ ואנכי עמדתי בהר כימים
הראשונים ארבעים יום וארבעים לילה׳ קימן רחנ״ב אמ׳ רב עומד ולומד
יושב ושונה׳ ר׳ חנינא אומ׳ לא עומד ולא יושב אלא שוחה׳ ור׳ יוחנן אמ׳ אין לש׳ ישיבה
אלא לשון עכבה שנ׳ ותשבו בקדש ימים רבים׳ רבא אמ׳ רכות מיושב קשות מעומד׳
קראה אחד קראוה שנים יצאו׳ תנא מה שאין כן בתורה׳ תנו רבנן
בתורה אחד קורא ואחד מתרגם׳ ובלבד שלא יהא אחד קורא ושנים מתרגמין׳ ובנביא
אפלו אחד קורא ושנים מתרגמין׳ ובלבד שלא יהו שנים קורין ושנים מתרגמין׳
ובהלל ובמגלה אפלו עשרה קורין׳ מאי טעמא כיון דחביבן להו יהבי דעתיהו
ושמעי׳ מקום שנהגו לברך יברך וכו׳ אמ׳ אביי לא שנו אלא לאחריה׳
אבל לפניה מצוה [חובה] לברך׳ דאמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל כל המצוות כולן מברך
עליהן עובר לעשייתן׳ מאי משמעא דהאי עובר לישנא דאקדומי הוא׳
אמ׳ רב נחמן בר יצחק דאמ׳ קרא וירץ אחימעץ דרך הככר ויעבר את הכושי׳ אביי
אמ׳ מהכא והוא עבר לפניהם׳ ואיבעית אימא מהכא ויעבור מלכם לפניהם
וײ׳ בראשם׳ מאי מברך׳ רב ששת מקטרזיא איקלע לקמיה דרב אשי ובריך
לפניה קימן מנ״ץ׳ לאחריה באתרי דנהיגי מאי מברך אמ׳ ר׳ יוחנן האל הרב את

ריבינו והדן את דינינו והנוקם את נקמתינו והנפרע לנו מצרינו והמשלם גמול לכל
איבי נפשינו באי"ה הא' הנפרע לעמו ישראל מכל צריהם' רבא אמ' הא' המושיע'
אמ' רב פפא הילכך נימרינהו לתרויהו' בשני ובחמישי ובשבת במנחה'
קורין שלשה וכו' הני שלשה כנגד מי' אמ' רב אסי כנגד תורה נביאים וכתובים'
רבא אמ' כנגד כהנים לוים וישראל' והא דתאני רב שימי מבירתא דשיחורי'
אין פוחתין מעשרה פסוקין בבית הכנסת ווידבר עולה מן המנין והאחרון קורא
ארבעה' הני עשרה פסוקין כנגד מי' שפ"ך סימן' אמ' ר' יהושע בן לוי
כנגד עשרה בטלנין שלבית הכנסת' רב יוסף אמ' כנגד עשרת הדיברות
שנאמרו לו למשה בסיני' ור' יוחנן אומ' כנגד עשרה מאמרות שבהן נברא
העולם' והי נינהו' אי נימא ויאמר ויאמר דיש בבראשית הני תשעה הוו' בראשית
נמי מאמר הוא דכת' בדבר יי' שמים נעשו' אמ' רבא ראשון שקרא ארבעה
משובח' ראשון שקרא ארבעה משובח' דתנן בשלש קופות של שלש שלש
סאין תורמין את הלשכה והיה כתוב עליהן אלף בית גימל' ותניא אמ' ר' יוסי למה
כתוב עליהן אלף בית גימל' לידע איזו מהן נתרמה ראשון להקריב ממנה קרבן
ראשון שמצוה בראשון' אמצעי שקרא ארבעה משובח דתניא אל מול פני המנורה
אילו שבעת הנרות' מלמד שמצדד פניהם כלפי נר מערבי ונר מערבי כלפי שכינה
ואמ' ר' יוחנן מכאן שאמצעי משובח' ואחרון שקרא ארבעה משובח מאי טעמ'
משום מעלין בקודש ולא מורידין' רב פפא איקלע לבי כנישתא דאבאי גובר וקם
קרא ראשון ארבעה ושבחיה רב פפא' והפותח והחותם בתורה מברך לפניה
ולאחריה' תנא הפותח מברך לפניה ולא לאחריה והחותם מברך לאחריה והאמצעי
לא לפניה ולא לאחריה' והאידנא דקא מברכי כולהון לפניה ולאחריה היינו טעמיה
דתקינו רבנן גזירה משום נכנסין וגזירה משום יוצאין'

מתניתין

בראשי חדשים ובחולו שלמועד קורין ארבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן
ואין מפטירין בנביא' והפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה' זה הכלל
כל שיש בו מוסף ואינו יום טוב קורין ארבעה' ביום טוב חמשה' ביום הכפורים
ששה' בשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן' ומפטירין בנביא'
והפותח והחותם בתורה מברך לפניה ולאחריה'

גמרא

בעא
מיניה עולא בר רב מרבא פרשת ראש חדש כיצד קורין אותה' צו את קרבני דהויא
תמניא פסוקי היכי נעביד תרי תלתה תלתה פשו לה תרי ואין משיירין בפרשה
פחות משלשה פסוקין ליקרו ארבעה ארבעה וביום השבת תרי ובראשי חדשיכם
חמשה היכי ליעביד ליקרו תרי דהא וחד מיהך אין מתחילין בפרשה פחות משלשה
פסוקים ליקרו תרי דהא ותלתה מיהך פשו להו תרי ואין משיירין בפרשה פחות
משלשה' אמ' לו זו לא שמעתי' כיוצא בו שמעתי' דתנן ביום הראשון בראשית
ויהי רקיע פרשה גדולה קורין אותה בשנים' קטנה קורין אותה ביחיד' ותאני
עלה בראשית בשנים' ויהי רקיע באחד' והוינן בה בשלמא יהי רקיע באחד תלתה

פסוקין הוו לא בראשית בשנים חמשה פסוקין הוו ותנן הקורא בתורה לא יפחות משלשה
פסוקין · ואיתמר עלה רב אמ׳ דולג · ושמואל אמ׳ פוסק · רבא אמ׳ דולג מאי טעמא לא
אמ׳ פוסק קא סבר כל פסוקא דלא פסקיה משה רבינו לא פסקינן ליה · ושמואל אמר
פסקינן ליה · ומי פסקינן והא אמ׳ ר׳ חנינה קרא צער גדול היה לי אצל חנינה הגדול
ולא התיר לי לפסוק פסוק אלא לתינוקות שלבית רבן הואיל ולהתלמד הן עשויין ·
התם טעמא מאי משום דלא אפשר הכי נמי לא אפשר · ושמואל מאי טעמא לא
אמ׳ דולג גזרה משום הנכנסין וגזירה משום היוצאין · מותיבי פרשה שלשלשה
ששה פסוקין קורין אותה בשנים · ושלחמשה קורין אותה באחד אם קרא אחד
שלשה מפרשה זו והשני קורא שנים מפרשה זו ואחד מפרשה אחרת · ויש
אומ׳ שלשה לפי שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקין · ואם איתה
למאן דאמ׳ פוסק נפסוק · ולמאן דאמ׳ דולג לדלוג · שאני התם משום דאית ליה
רווחא לקמיה · אמ׳ ר׳ תנחום אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי הלכה כיש אומרין · אמ׳ ר׳ תנחום
אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי כשם שאין מתחילין בפרשה פחות משלשה פסוקים כך אין משיירין
בפרשה פחות משלשה פסוקין · פשיטא השתא ומה התחלה דקא מקיל תנא
קמא מחמיר יש אומ׳ שיור דקא מחמיר תנא קמא לא כל שכן דמחמיר יש אומ׳ ·
מהו דתימא נכנסין שכיחי · יוצאין לא שכיחי · דלא שבקי ספר תורה ונפקי קא
משמע לן · ותנא קמא מאי שנא שיורי דלא · גזרה משום יוצאין אתחולי נמי לא
גזרה משום נכנסין · מאן דעייל שיולי משאיל · שלח ליה רב אחא בריה דרבא
לרב יוסף הלכתא מאי שלח ליה הילכתא דולג והלכתא אמצעי דולג · ביום
טוב חמשה וי׳ וג׳ · איבעיא להו תענית צבור בכמה ראש חדש ומועד הוא דאית ליה
ארבעה דאיכא קרבן מוסף אבל הכא דליכא קרבן מוסף לא · או דלמא הכי נמי איכא
מוסף תפלה ומאי ניהי תפלת נעילה · תא שמע בראשי חדשים ובמועד קורין
ארבעה · הא תענית צבור שלשה · אימא רישא בשני ובחמישי ובשבת ובמנחה
קורין שלשה הא תענית צבור ארבעה · אילא מיהא ליכא למשמע מינה · תא
שמע דרב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא פתח בריך · חתם ולא בריך ·
מיכדי רב לא כהן הוא ולא לוי הוא · מאי טעמא חתם ולא בריך לאו משום דבעי
למיקרי אחרינא בתריה · לא רב בכהני קרא דהא רב הונא קרא בכהני · בשלמא
לרב הונא מי דמי דאפלו ר׳ אמי ור׳ אסי כהני הוו חשיבי דבארעא דישראל מיכף כיפי
ליה לרב הונא · לא רב הא איכא שמואל דכהנא הוה דדבר · שמואל נמי מיכף כייף
ליה לרב ורב כבוד בעלמא הוא קא עביד ליה וכי עביד ליה כבוד בפניו שלא בפניו
לא עביד ליה כבוד · הכא נמי מסתברא רב בכהני קרא כי סלקא דעתא רב בישראל
קרא כי פתח לפניה מאי טעמא בריך · לאחר תקנה · אי הכי לאחריה נמי אמאי
לא מברך · שאני התם בחוכתא ואית ביה רב מיעל עילי מיפק לא נפקי · תא
שמע זה הכלל כל שיש בו ביטול מלאכה לעם כגון תענית ציבור ותשעה באב
קורין שלשה · ושאין בו ביטול מלאכה לעם כגון חדש וחולו שלמועד קורין ארבעה
שמע מינה ·

אמ׳ רב אשי והא אנן לא תנינא הכי זה הכלל כל שיש בו קרבן מוסף ואינו יום
טוב קורין ארבעה זה הכלל לאיתויי מאי לאו לאיתויי תענית צבור ותשעה באב׳
ולרב אשי מתניתין מני לא כתנא קמא ולא כר׳ יוסי דתנן חל להיות בשני ובחמישי קורין
שלשה ומפטיר אחד בשלישי וברביעי קורא אחד ומפטיר אחד׳ ר׳ יוסי אומ׳ לעולם
קורין שלשה ומפטיר אחד׳ ואילא קשיא זה הכלל לאו לאיתויי תענית צבור לא
לאיתויי ראש חדש ומועד׳ בחדש קא תאני ליה׳ ובמועד קא תאני ליה׳ סימנא
בעלמא קא יהבת בה דאי לא תימא הכי שבת טעמא מאי משום דאיכא קרבן מוסף
הכא נמי איכא מוסף תפלה׳ לא נקוט האי כללא בידך כל דטפי ליה מילתא מחבריה
טפי ליה גברא יתירא׳ הלכך ראש חדש וחולו שלמועד דאיכא ביה קרבן מוסף קורין
ארבעה׳ דיום טוב דאסיר בעשיית מלאכה חמשה׳ דיום הכפורים דכרת ששה׳
ובשבת דאיסור סקילה שבעה׳ גופה רב איקלע לבבל בתענית צבור קם קרא בספרא
פתח ובריך חתם ולא בריך נפול כולי עלמא על אפיהו ורב לא נפל על אנפיה׳ מאי
טעמא לא נפל רב על אפיה רצפה שלאבנים היתה׳ דתניא ואבן משכית לא תתנו
להשתחוות עליה בארצכם
בארצכם אי אתה משתחוה אבל אתה משתחוה על אבנים שלבית המקדש ובדעולא
דאמ׳ עולא לא אסרה תורה אלא רצפה שלאבנים בלבד׳ אי הכא מאי איריא דרב דלא
נפל על אפיה׳ אפילו כולהו נמי׳ קמיה דרב הואי׳ ולי זיל לגבי ציבורא ולינפול
על אפיה לא בעי מטרח צבורא׳ איבעית אימא רב פשוט ידים ורגלים לא עביד
ובדעולא דאמ׳ עולא לא אסרה תורה אלא פשוט ידים ורגלים בלבד׳ ולינפיל על אפיה
ולא ליעביד פישוט ידים ורגלים לא משני מנהגיה׳ ואיבעית אימא אדם חשוב
שאני׳ כדר׳ אלעזר דאמ׳ ר׳ אלעזר אין אדם חשוב רשאי ליפול על פניו אלא אם כן
נענה כיהושע שנ׳ ויאמר ייי׳ אל יהושע קום לך למה זה אתה נופל על פניך׳
תנו רבנן קידה על אפים וכן הוא אומ׳ ותקד בת שבע אפים ארצה׳ כריעה על
ברכים שנ׳ והמלך שלמה קם מלפני מזבח ייי׳ מכרוע על ברכיו׳ השתחואה זה
פישוט ידים ורגלים שנ׳ הבוא נבוא אני ואמך ואחיך להשתחוות לך ארצה׳ לוי אחויה
קידה קמי ר׳ ואיטלע׳ והא גרמא ליה והא אמ׳ ר׳ אלעזר לעולם אל יטיח אדם דברים
כלפי מעלה שהרי אדם גדול הטיח דברים כלפי מעלה ואיטלע ומנו לוי׳ הא
והא גרמא ליה׳ אמ׳ רב חונא בריה דרב הונא חזינא להו לאביי ורבא דכי נפלי על
אפיהו דמצלו אצלויי׳ ביום טוב חמשה ביום הכפורים ששה׳ וכו׳ מני מתניתין
לא ר׳ ישמעאל ולא ר׳ עקיבה מדתניא ביום טוב חמשה׳ וביום הכפורים ששה ובשבת
שבעה אין פוחתין מהן ואין מוסיפין עליהן דברי ר׳ ישמעאל׳ ר׳ עקיבה אומ׳ ביום
טוב חמשה וביום הכפורים שבעה ובשבת ששה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן׳
מני אי ר׳ ישמעאל קשיא איתוספתי׳ אי ר׳ עקיבה קשיא ששה ושבעה׳
אמ׳ רבא תנא דבי ר׳ ישמעאל היא דתנא דבי ר׳ ישמעאל ביום טוב חמשה וביום הכפורים
ששה ובשבת שבעה אין פוחתין מהן אבל מוסיפין עליהן דברי ר׳ ישמעאל׳ מאן
תנא להא קשיא דר׳ ישמעאל אדר׳ ישמעאל תרי תנאי ואליבא דר׳ ישמעאל׳

ג̇
לא אם כן בטוח
במעשיו שהוא
נענה בתפלתו
כיהושע׳ רב
חייא בן המנונא
לנטות על יד
שמאל ולהגביה
עצמו וכו

מאן

מאן תנא להא דתנו רבנן ביום טוב מאחרין לבוא וממהרין לצאת׳ בשבת ממהרין
לבוא וממהרין לצאת לימא ר׳ עקיבה היא דאית ליה גברא יתירא אפלו תימא ר׳
ישמעא׳ משום דנפיש סדרא דיומא׳׳ הני תלתה חמשה ושבעה כנגד מי׳ איפליגן
בה ר׳ יצחק בר נחמני וחד דעמיה ומנו ר׳ שמעון בן פזי ואמרי לה ר׳ שמעון בן פזי
וחד דעמיה ומנו ר׳ יצחק בר נחמני ואמרי לה ר׳ שמואל בר נחמני חד אמ׳ כנגד ברכת
כהנים׳ וחד אמ׳ כנגד שלשה שומרי הסף׳ חמשה מרואי פני המלך׳ שבעה רואי
פני המלך׳ תני רב יוסף שלשה חמשה ושבעה כנגד מי׳ שלשה כנגד שומרי
הסף׳ חמשה מרואי פני המלך׳ שבעה רואי פני המלך׳ אמ׳ ליה אביי לרב יוסף
מאי טעמא לא פריש לן מר׳ אמ׳ ליה לא הוה ידענא דצריכתון ומי בעיתו מינאי
ולא אמרי לכו׳ אמ׳ ליה יעקב מינאה לרב יהודה הני ששה דיום הכפורים כנגד
מי כנגד ששה שעמדו על ימינו של עזרא וששה משמאלו שנ׳ ויעמד עזרא הסופר
על מגדל עץ אשר עשו לדבר ויעמד אצלו מתתיה ושמע ועניה ואוריה וחלקיה
ומעשיה על ימינו ומשמאלו פדיה ומישאל ומלכיה וחשום וחשבדנא זכריה ומשלם׳
שבעה הוו׳ היינו זכריה׳ היינו משולם׳ ואמאי קרו ליה משום דמשלם בעובדיה׳
תנו רבנן הכל עולין למנין שבעה אפלו אשה ואפלו קטן אבל אמרו חכמ׳
אשה לא תקרא בתורה בצבור מפני כבוד הצבור׳ איבעיא להן מפטיר מהו שיעלה
למנין שבעה׳ רב הונא ורבי ירמיה בר אבה חד אמ׳ עולה וחד אמ׳ אינו עולה׳ מאן
דאמ׳ עולה דהא קא קארי׳ ומאן דאמ׳ אינו עולה כד עולא׳ דאמ׳ עולא מפני מה אמרו
המפטיר בנביא צריך שיקרא בתורה תחלה מפני כבוד תורה וכיון דמשום כבוד תורה הוא
אינו עולה מן המנין׳ מותיבי המפטיר בנביא לא יפחות מעשרים ואחד פיסוקים
שלשה לכל אחד ואחד כנגד שבעה שקראו בתורה ואם איתה עשרין וארבעה הויאן׳
כיון דמשום כבוד תורה הוא דקרא כנגדו לא בעינן׳ מתקיף לה רב יוסף הרי עולותיכם
ספו על זבחיכם דלא הויאן עשרין וחד וקרינן׳ שאני התם דסליק ענינא׳ והיכא
דלא סליק ענינא לא׳ והא אמ׳ רב שמן בר חייא זמנין סגיאין הוה קאימנא קמיה
דר׳ יוחנן כי הוו קרינן עשרה פסוקי אמר לן איפסיקו׳ מקום שיש תרגמן שאני׳
דתני רב חלפתא בר שאול לא שנו אלא במקום שאין תרגמן׳ אבל במקום שיש
תרגמן פוסק׳ **מתניתין** אין פורסין על שמע ואין עוברין
לפני התיבה ואין נושאין את כפיהן ואין קורין בתורה ואין מפטירין בנביא ואין עושין
מעמד ומושב ואין אומרין ברכת אבלים וחתנים ואין מזמנין על המזון בשם פחות
מעשרה ובקרקעות תשעה וכהן׳ ואדם כיוצא בהן׳ **גמרא** מנא
הני מילי׳ אמ׳ רבי חייה בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן דאמ׳ קרא ונקדשתי בתוך בני ישראל כל
דבר שבקדושה לא יהא בפחות מעשרה׳ מא משמעא דתאנא רבנאי אחוה דרבי
חייא בר אבא קמיה דר׳ חייא אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל׳ וכתיב
התם הבדלו מתוך העדה הרעה הזאת׳ מה להלן בעשרה אף כאן בעשרה׳ התם

גופיה מוכלין דכת׳ עד מתי לעדה הרעה הזאת ויצאו יהושע וכלב׳ ואיקרושין מעמד
ומושבו וכו׳ מאי טעמא׳ כיון דבאעי למימר עמדו יקרים עמדו שבו יקרים שבו בציר
מעשרה לאו אורח ארעא׳ ואין אומרין ברכת אבלים וכו׳ אמ׳ רב נחמן אמר ליה
רב הונא תנא מנין לברכת חתנים בעשרה שנ׳ ויקח בועז עשרה אנשים׳ ותניא אידך
ברכת אבלים בעשרה׳ מאי ברכת אבלים ברכת רחבה היא׳ דאמ׳ ר׳ יצחק אמ׳ ר׳ יוחנן
ברכת חתנים בעשרה וחתנים מן המנין׳ ברכת אבלים בעשרה ואין אבלים מן המנין׳
ואין מזמנין על המזון בשם בפחות מעשרה וכו׳ מאי טעמא כיון דבעי למימר נברך
לאלהינו בבציר מעשרה לאו אורח ארעא׳ ובקרקעות תשעה וכהן וכו׳ מנא הני מילי׳
אמ׳ שמואל עשרה כהנים כתובים בפרשה׳ דלחד לגופיה ואידך הוי מיעוט אחר מיעוט׳
ואין מיעוט אחר מיעוט אלא לרבות׳ ואפלו תשעה ישראל ואחד כהן׳ מתקיף ליה רב
הונא בריה דרב נתן ואימא חמשה כהנים וחמשה ישראל קשיא׳ ואדם כיוצא בהן׳
אדם מיקא קדוש׳ אמ׳ ר׳ אסי באומר דמי עלי׳ דאמ׳ מר כל האומר דמי עלי שמין
אותו כעבד׳ ועבד איתקש לקרקעות דכת׳ והתנחלתם אותם לבניכם אחריכם לרשת
אחוזה וכו׳

מתניתין

הקורא בתורה לא יפחות משלשה פסוקים
ולא יקרא לתורגמן יותר מפסוק אחד ובנביא שלשה ואם היו שלשתן שלש פרשיות קורא
אחת אחת׳ מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה׳ עד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסיק
לתורגמן׳

גמרא

הני שלשה פסוקים כנגד מי׳ אמ׳ ר׳ אסי כנגד תורה
נביאים וכתובים׳ ואם היו שלשתן שלש פרשיות קורא אחד אחד׳ כגון כי כה אמר יי׳
חנם נמכרתם וכו׳ כה אמר יי׳ מצרים ירד עמי וכו׳ ועתה מה לי פה נאם יי׳ וכו׳ מדלגין
בנביא ואין מדלגין בתורה׳ ורמינהי קורא אחרי מות ואך בעשור והא קא מדלג׳ לא
קשיא כאן בכדי שיפסיק התרגמן׳ כאן בכדי שלא יפסיק התרגמן׳ והא עלה קא תאני
מדלגין בנביא ואין מדלגין בתורה ועד כמה הוא מדלג עד כדי שלא יפסיק התרגמן׳
מכלל דבתורה כלל כלל לא׳ אלא אמ׳ אביי לא קשיא כאן בענין אחד׳ וכאן בשני
עניינות׳ והא תניא מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני ענינות כאן וכאן בכדי שלא
יפסיק התורגמן׳ תניא אידך מדלגין בתורה בענין אחד ובנביא בשני ענינות׳ כאן
וכאן בכדי שלא יפסיק התרגמן׳ ואין מדלגין מנביא לנביא ובנביא של שנים עשר
מדלגין ובלבד שלא ידלג מסוף הספר לתחלתו׳

מתניתין

המפטיר בנביא הוא פורס על שמע והוא עובר לפני התיבה והוא נושא את כפיו ואם
היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו׳

גמרא

מאי טעמא רב פפא
אמ׳ משום כבוד רבא בר שימי אמ׳ משום אינצויי׳ מאי בינייהו׳ איכא בינייהו׳
דקא עביד בחנם׳ תנן ואם היה קטן אביו או רבו עוברין על ידו׳ מאן דאמ׳ משום
כבוד קטן בר כבוד הוא׳ מאן דאמ׳ משום אינצויי קטן בר אינצויי הוא׳ אין כבוד
אביו וכבוד רבו׳ מינצו אביו ומינצו רביה׳

מתניתין

קטן
קורא בתורה ומתרגם׳ אבל אינו פורס על שמע ואינו עובר לפני התיבה ואינו נושא את כפיו

פוחח פורש על שמע ומתרגם אבל אינו קורא בתורה ואינו עובר לפני התבה ואינו נושא את כפיו׳ סומה פורש על שמע ומתרגם ר׳ יהודה אומ׳ כל מי שלא ראה מאורות מימיו לא יפרוס על שמע׳ כהן שיש בידיו מומין לא ישא את כפיו ׳ ר׳ יהודה אומ׳ אף מי שהיו ידיו צבועות אסטיס או פואה לא ישא את כפיו מפני שהעם מסתכלין בו׳

גמרא

פוחח פורש על שמע ומתרגם ׳ בעא מיניה עולא בר רב מאביי קטן פוחח׳ מהו שיקרא בתורה׳ ותבעי לך ערום ערום מאי טעמא לא מיבעא לך משום כבוד צבור׳ הכא נמי משום כבוד צבור׳ סומה פורש על שמע וכו׳ תנא אמרו לו לר׳ יהודה והלא הרבה צפו לדרוש במרכבה ולא ראו אותה מימיהן׳ ור׳ יהודה התם בכוונה דליבא תליא מילתא הכא משום הנאה הוא והא לית ליה הנאה׳ ורבנן אית ליה כר׳ יוסי ׳ דתניא אמ׳ ר׳ יוסי כל ימי הייתי מצטער על מקרא זה והייתי ממשש בצהרים כאשר ימשש העור באפלה אמרתי וכי מה איכפת ליה לעור בין אפילה לאורה עד שבא מעשה לידי׳ פעם אחת הייתי מהלך בדרך באישון לילה ואפילה וראיתי סומה שמהלך ואבוקה בידו׳ אמרתי לו בני אבוקה זו למה לך׳ אמ׳ לי ר׳ כל זמן שאבוקה בידי בני אדם רואין אותי ומצילין אותי מן הפחתים ומן הקוצים ומן הברקנים׳ כהן שיש בידו מומין וכו׳ תנא בפניו ידיו ורגליו׳ אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו׳ תנא נמי הכי ידיו בהקניות לא ישא את כפיו׳ עקומות ועקושות לא ישא את כפיו׳ אמ׳ רב אסי חפני ובשני לא ישא את כפיו׳ תנא נמי הכי אין מורידין לפני התיבה לא אנשי בית חיפא ולא אנשי בישן ולא אנשי טבעונין מפני שקורין לאלפין עיינין ולעיינין אלפין׳ אמ׳ ליה ר׳ חייא לר׳ שמעון בר׳ אמלא לוי אתה פסלאתה מן הדוכן׳ מאי טעמא׳ משום דעבי קלך אתא אמ׳ ליה לאבוה׳ אמ׳ ליה זיל אימא ליה כשאתה מגיע אצל וחכיתי ליי׳ לא נמצאת מחרף ומגדף׳ אמ׳ רב הונא זבלגן לא ישא את כפיו׳ והא ההוא דהוה בשיבבותיה דרב הונא והוה פריס ידיה׳ ההוא דש בעירו הוה׳ תנא נמי הכי זבלגן לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר׳ אמ׳ ר׳ יוחנן סומה באחת מעיניו לא ישא את כפיו׳ והא ההוא דהוה בשיבבותיה דר׳ יוחנן והוה פריס ידיה ההוא דש בעירו הוה׳ תנא נמי הכי סומה באחת מעיניו לא ישא את כפיו ואם היה דש בעירו מותר׳ ר׳ יהודה אומ׳ אף מי שהיו ידיו צבועות וכו׳ תנא אם רוב אנשי אותה העיר מלאכתן בכך מותר׳

מתניתין

האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין אף בלבנים לא יעבור׳ בסנדל איני עובר אף יחף לא יעבור׳ העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה׳ נתנה על מצחו או על פס ידו הרי זו דרך המינות׳ ציפה זהב ונתנה על בית אונקלי שלו הרי זו דרך החיצונים׳ האומר יברכוך טובים הרי זו דרך המינות׳ על קן צפור יגיעו רחמיך ועל טוב יזכר שמיך מודים מודים משתקין אותו׳ המכנה בעריות משתקין אותו׳ האומר ומזרעך לא תתן להעביר למולך מן זרעך לא תתן לאעברא בארמיותא משתקין אותו בנזיפה׳

גמרא

האומר איני עובר לפני התיבה בצבועין וכו׳ מאי טעמא חיישינן שמא מינות נזרקה בו׳ העושה

פ׳ לשון ברכה בט״מ מברך על קריאת קריית שמע ותרג׳ כי הוא יברך הזבח אדי הוא יפרוס על מזונא כו׳

פ׳ שם עיירות בארץ ישראל׳

מפני שקורין לאלפין עיינין ולעיינין אלפין׳

פ׳ מי שיש לו לפלוף בעינו איכא דאמרי שנוזל דמעו׳

פ׳ בארמיתא לא תתן באומה ידועה מזרעך שמעבירים זרעם למולך כגון ארמיים שאתה גורם להעביר זרעם למולך׳ ומכלל דברין משמע שאר האומות שאין מעבירים מזרעם למולך מותר לפי כך משתקין אותו בנזיפה כו׳

תפלתו עגולה וכו׳ לימא תניתא להן דתנו רבנן תפלין מרובעות הלכה למשה מסיני׳ ואמ׳ רבא
בתפרן ובאלכסונן׳ אמ׳ רב פפא מתניתין דעבידא כי אמגוזא׳ האומ׳ יברכוך טובים
וכו׳ משום דמיתחזי בשתי רשויות׳ בשלמא מודים מודים משתקין אותו משום דמיתחזי
בשתי רשויות׳ ועל טוב יזכר שמך נמי משמע על הטובה ואינו משמע על הרעה׳ והא
תנן חייב אדם לברך על הרעה כשם שמברך על הטובה׳ על קן צפור יגיעו רחמיך מאי
טעמא׳ פליגי בה תרי אמוראי במערבא׳ ר׳ יוסי בר אבון ור׳ יוסי בר זבידא חד אמ׳ מפני
שמטיל קנאה במעשה בראשית׳ וחד אמ׳ מפני שעושה מדותיו שלהקב״ה רחמים והן אינן
אלא גזירות׳ ההוא דנחית קמיה דרבא אמ׳ אתה חסת על קן צפור אתה תחוס ותרחם עלינו׳
אתה חסת על אותו ואת בנו חוס ורחם עלינו׳ אמ׳ רבא כמה ידע האי מרבנן לרצויי למריה׳
אמ׳ ליה אביי והא משתקין אותו׳ תנן ורבא נמי לחדודי לאביי הוא דבעא׳ ההוא
דנחת קמיה דר׳ חנינה אמ׳ האל הגדול הגבור והנורא האדיר והחזק הירוא האמיץ והעזוז׳
אמ׳ ליה אמרתנהו כולהו אנן תלתא דאמרינן להו אי לאו דכתבינהו משה באורייתא ואתו
כנסת הגדולה ותקנינהו בתפלה אנן לא הוה יכלינן למימרינהו ואת אמרת כולהו׳
משל למלך בשר ודם שיש לו אלף אלפים דינרי זהב והיו מקלסין אותו באלף אלפים
דינרי כסף לא גנאי הוא לו׳ אמ׳ ר׳ חנינה הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים שנ׳ ועתה
ישראל מה יי׳ אלהיך שאל מעמך כי אם ליראה׳ אטו יראה מילתא זוטרתי היא׳ אין
לגבי משה הכי נמי׳ משל לאדם שמבקשין ממנו כלי גדול ויש לו דומה עליו כקטן׳
ואין לו דומה עליו כגדול׳ מודים מודים משתקין אותו׳ אמ׳ ר׳ זירא כל
האומר שמע שמע כאלו אמ׳ מודים מודים דאמי׳ מותיבי הקורא את שמע
וכופלה הרי זה מגונה מגונה הוא דהוי שתוקי לא משתקינן ליה׳ לא קשיא הא דאמ׳
מילתא ותנייה והא דאמ׳ פיסוקא פסוקא ותנייה׳ אמ׳ ליה רב פפא לרבא ודלמא
מעיקרא לא כיון דעתיה והשתא קא מכוון דעתיה׳ אמ׳ ליה חברותא היא כלפי שמיא
מחינן ליה בארזפתא דנפחא עד דמכוון דעתיה׳ המכנה בעריות משתקין אותו׳
תנא רב יוסף קלון אביו וקלון אמו׳ האומ׳ ומזרעך לא תתן להעביר למולך וכו׳ פ׳ הקורא עריות
תנא דבי ר׳ ישמעאל משמע בישראל הבא על הגויה והוליד ממנה בן לע״ז הכת׳ מדבר׳ אביו ועריות אמו

מתני׳ מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם׳ מעשה תמר
נקרא ומיתרגם׳ מעשה העגל הראשון נקרא ומיתרגם׳ והשני נקרא ולא מיתרגם׳
ברכת כהנים נקראין ולא מיתרגמין׳ מעשה דוד ואמנון לא נקראין ולא מיתרגמין׳
אין מפטירין במרכבה ר׳ יהודה מתיר׳ ר׳ אליעזר אומ׳ אין מפטירין בהודע את ירושלם׳

גמרא תנו רבנן יש נקראין ומיתרגמין׳ ויש נקראין ולא מיתרגמין׳
ויש לא נקראין ולא מיתרגמין׳ ואלו נקראין ומיתרגמין׳ סימן בלת״ע עק״ן נשפ״ה׳
מעשה בראשית נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש דלמא אתי לשיולי מה למעלן
מה למטן מה לפנים מה לאחור קא משמע לן׳ מעשה לוט (ובנותיו) נקרא ומיתרגם׳
פשיטא מהו דתימא ניחוש משום יקרא דאברהם אבינו קא משמע לן׳ מעשה
תמר ויהודה נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא ניחוש משום יקריה דיהודה קא מש׳ לן׳

תוספתא׳ הכתוב לרבים אין מכנין אותו ליחיד׳ ליחיד אין מכנין אותו לרבים׳ ר׳ יהודה אומ׳ המתרגם פסוק בצורתו הרי זה בדאי׳ והמוסיף הרי זה
מגדף׳ תורגמן העומד לפני חכם אינו רשאי לא לפחות ולא להוסיף ולא לשנות אלא אם כן היה אביו או רבו׳ פ׳ המתרגם פסוק בצורתו הרי זה בדאי׳
כגון ויראו את אלהי ישראל ויתרגם אותו כצורתו והוא מחרף ומגדף את תרגומו נחזו ית יקר אלהא דישראל׳ והקורא פסוק בצורתו הרי זה בדאי׳ כגון
וסמתה שבועים וקורא אותו שבעים׳ אינמי לא תבשל גדי בחלב אמו וקורא בחלב אמו׳ והמוסיף עליו׳ פ׳ המוסיף על׳ שבח תרגום שלנו
כגון ויאמר יי׳ ומתרגם ואמרו׳ או שמוסיף בכתב ויאמרני׳ הרי זה מחרף ומגדף׳ תורגמן [illegible]

שבח הוא ואורי׳ מעשה העגל הראשון נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא ניחוש משום כבודן שלישר׳ קא משמע לן כי היכי דתהוי להן כפרה׳ ברכות וקללות נקראין ומיתרגמין פשיטא׳ מהו דתימא ליחוש משום יקרא דצבורא קא משמע לן׳ אזהרות עונשין נקראין ומיתרגמין פשיטא מהו דתימא ליחוש דלמא אתו למעבד מיראה קא משמע לן׳ מעשה אמנון בתמר נקרא ומיתרגם פשיטא׳ מהו דתימא ליחוש משום יקריה דדויד קא משמע לן׳ מעשה אבשלום בפילגש׳ אביו נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש ליקרא דדויד קא משמע לן׳ מעשה פילגש בגבעה נקרא ומיתרגם פשיטא מהו דתימא ליחוש ליקריה דבית בנימין קא משמע לן׳ הודע את ירושלם את תועבותיה נקרא ומיתרגם׳ ומעשה באחד שקרא לפני ר׳ אליעזר הודע את ירוש׳ את תועב׳ א״ל צא והודע תועיבות שלאימך עד שאתה בודק בתועבות ירושלם צא ובדוק בתועבות אמך בדקו ואחרו ומצאו בו שמץ פיסול׳ ואלו נקראין ולא מיתרגמין׳ סימן ר״ע״ב ד״ך׳ מעשה ראובן נקרא ולא מיתרגם׳ תנו רבנן מעשה בר׳ חנינה בן גמליא׳ שהלך לכבול והיה קורא חזן הכנסת ויהי בשכון ישרא׳ ויהיו בני יעקב שנים עשר ואמ׳ למתורגמן אל תתרגם אלא אחרון ושיבחוהו חכמ׳ מעשה העגל השני נקרא ולא מיתרגם׳ משום יקרא דאהרן׳ מעשה העגל השני נקרא מן ויאמר משה אל אהרן מה עשה לך העם הזה׳ עד וירא משה את העם כי פרוע הוא׳ ועוד פיסוק אחרון ויגף יי׳ את העם׳ תניא ר׳ שמעון בן אלעזר אומ׳ לעולם יהי אדם זהיר בתשובותיו שמתוך תשובה שהשיב אהרן למשה פקרו המינים שנ׳ ואשליכהו באש ויצא העגל הזה׳ ברכת כהנים נקרא ולא מיתרגם מאי טעמא משום ישא׳ ואלו לא נקראין ולא מיתרגמין מעשה דויד ואמנון לא נקרא ולא מיתרגם׳ והא אמרת מעשה אמנון ותמר נקרא ומיתרגם׳ לא קשיא הא דכת׳ אמנון בן דויד והא דכת׳ אמנון סתמא׳

תנו רבנן כל המקראות שכתובין בתורה לגנאי קורין אותה לשבח כגון ישגלנה ישכבנה׳ בעפלים בטחרים׳ חרי יונים׳ דביונים׳ לאכול את חוריהם׳ לאכול את צואתם׳ ולשתות את שיניהם׳ את מימי רגליהם׳ וישימוהו למחראות למוצאות׳ ר׳ יהושע בן קרחה אומ׳ למחראות כשמה מפני שגנאי הוא לע״ז׳ אמ׳ רב נחמן כל ליצנותא אסורה לבר מליצנותא דע״ז דשריא דכת׳ כרע בל קרס נבו וכת׳ קרסו כרעו יחדו׳ ר׳ ינאי אומ׳ מהכא לעגלות בית און יגורו שכן שומרון כי אבל עליו עמו וכמריו עליו יגילו על כבודו כי גלה ממנו׳ אל תקרא כבודו אלא כבידו׳ סימן נמח״ק אמ׳ רב הונא בר מנוח משמא דרב אחא בריה דרב איקא שרי ליה לבר ישרא׳ למימר ליה לגוי שקליה לע״ז דילך ואנחה בשין תו שלו׳ אמ׳ רב אשי האי מאן דסני שומעניה שרי לבזוייה בגימל ושין׳ דשפיר שומעניה ינוחו לו ברכות על ראשו׳

הדרן עלך הקורא את המגלה

וסליקא לה מסכתא בסייעתא דישמיא אמן ואמן

פ׳ עליו יגילו מה כי אבל עליו עמו וכמריו שעליו יגילו קודם עתה יאבלו עליו׳ פ״א יגילו יאבלו׳ פ׳ שהיו עליו מגלים שלקח בבבדו שהלה הכבד שלו ועוד כנוי בדרך ליצנות כיון שאינו יכול להיות נוטל כבודו׳ פ״א עבבותו כבדים לו לכך נפלו׳ פ״א שעבבותו של שמכברין לו נפלו ממנו

בשמך רחמנא דעלך רחצנא
מסכת משקין
גמר מתניתין

משקין בית השלחין במועד ובשביעית בין ממעין שיצא כתחלה ובין ממעין שלא יצא
כתחלה · אבל אין משקין לא ממי גשמים ולא ממי קילון · ואין עושין עוגיות לגפנים ·
גמרא השתא יש לומר ממעין שיצא כתחלה דאתי לאינפולי משקין
ממעין שלא יצא כתחלה מבעיא אמרי איתנא מעין שיצא כתחלה הוה אמינא הכא הוא דבית
השלחין אין · בית הבעל לא · משום דאתי לאינפולי · אבל מעין שלא יצא כתחלה דלא אתי
לאינפולי · אימא אפלו בית הבעל נמי קא משמע לן · ומאי משמעא דהאי שלהין
לישנא דצהותא הוא וכתיב והוא עיף ומתרגמינן משלהי · ומאי משמעא דהאי בית
הבעל · לישנא דמיתבותא היא דכת' כי יבעל בחור בתולה ומתרגמינן אריכמא ומתיתב עולס
עם בתולתא · מאן תנא פסידא אין · הרויחה לא · ואפלו במקום פסידא מטרחינן
לא טרחינן · אמ' רב הונא ר' אליעזר בן יעקב דתנן · ר' אליעזר בן יעקב אומ' מושכין את
המים מאילן לאילן אבל לא ישקה את כל השדה · אימור דשמעת ליה לר' אליעזר בן
יעקב הרויחא לא טרחא במקום פסידא מי שמעת ליה · אלא אמ' רב פפא האמתני' ר' יהודה
היא דתניא מעין היוצא כתחלה משקין ממנו אפלו שדה הבעל דברי ר' מאיר · ר' יהודה
אומ' אין משקין ממנו אלא שדה בית השלחין שחרבה · ר' אליעזר בן עזריה אומ' לא כן ולא כך ·
יתר על כן אמ' ר' יהודה לא יפנה אדם אמת המים וישקה לגנתו או לחרבתו בחולו
של מועד · מאי חרבה אי לימא חרבה ממש · למה לי דמשקי לה · אמ' אביי שחרבה
ממעין זה ויצא לה מעין אחר · ר' אליעזר בן עזריה אומ' לא כן ולא כך לא שנא חרב
מעינה ולא שנא לא חרב מעינה ממעין שיצא כתחלה לא · ומאי דלמא עד כאן
לא קא אמ' ר' יהודה בית השלחין אין · בית הבעל לא · אלא מעין שיצא כתחלה דאתי
לאינפולי · אבל מעין שלא יצא כתחלה אפלו בית הבעל נמי אם כן הא אמאן תרמייה
אלא לר' יהודה לא שנא מעין שיצא כתחלה ולא שנא מעין שלא יצא כתחלה בית השלחין
אין · בית הבעל לא · והאי דקאתני מעין שיצא כתחלה להודיעך כוחו דר' מאיר ·
איתמר המנכש והמשקה מים לזרעים בשבת משום מאי מתרינן ביה · רבא
אמ' משום חורש · רב יוסף אמ' משום זורע · אמ' רבא כוותי דידי מסתברא · מה
דרכו שלחורש לרפויי ארעא האנמי קא מרפי ארעא · רב יוסף אמ' כוותי דידי מסתברא
מה דרכו שלזורע לצמוחי פירא האי נמי קא מצמח פירא · אמ' ליה אביי לרבא לדידך
קשיא · לרב יוסף קשיא · לדידך קשיא · משום חורש אין · משום זורע לא · לרב יוסף
משום זורע אין · משום חורש לא · וכי תימא כל היכא תרתי לא מיחייב אלא חדא ·

פ' לא בגדריינן משום דאגפין חדשים דלמא נפלי והדר בני להן

פ' שבא שותה ממי הגשמים בלבד · פ' בערוך שדה שהיא בשמך ומנוחלות ואין צריך להשקותה

ופ' בבמר עכן בעינה כך

בית השלחין פ' ארץ שיפה למים שצריכה למים תדיר · בית הבעל פ' סגלה במי גשמים שיורדין עליה · בית השלחין אי לא משקי לה פסדא · בית הבעל אם היו משקין אותה היתה ממהרת לבשל פירותיה · ואי נמי לא משקי לה לא פסדא כו

והאמ׳ רב כהנא זמר ועריך לעצים חייב שתים׳ אותיביה רב יוסף לרבא המנכש
והמחפה בכלאים לוקה ׳ ר׳ עקיבה אומ׳ אף המקיים׳ בשלמא לדידי דאמינא משום זורע
היינו דאיצטריך זריעה בכלאים לא לדידך דאמרת משום חורש חרישה בכלאים אסיר׳ אמ׳
ליה משום מקיים׳ והא מדקתני סופה ׳ ר׳ עקיבה אומ׳ אף המקיים׳ מכלל דרישא לאו
משום מקיים׳ לאו כולה לר׳ עקיבה היא׳ ומה טעם המנכש והמחפה בכלאים לוקה מש׳
מקיים של׳ עקיבה אומ׳ אף המקיים׳ מאי טעמא דר׳ עקיבה דתניא שדך לא תזרע כלאים
אין לי אלא זורע׳ מקיים מנין ת״ל לא תזרע כרמך כלאים׳ תנן משקין בית השלחין
במועד ובשביעית׳ בשלמא מועד משום טרחא הוא וכל במקום פסידא שרו רבנן אלא
שביעית בין למאן דאמ׳ משום חורש׳ ובין למאן דאמ׳ משום זורע ׳ חרישה וזריעה
בשביעית מי אשתראי׳ אמ׳ אביי בשביעית בזמן הזה׳ ור׳ היא דתניא ר׳ אומ׳ וזה
דבר השמטה שמוט׳ בשתי שמיטות הכת׳ מדבר׳ אחד השמטת קרקע ׳ ואחד השמטת
כספים׳ בזמן שאי אתה משמיט קרקע אי אתה משמיט כספים׳ רבא אמר אפלו
תימא רבנן אבות אסר רחמנא תולדות לא אסר רחמנא דכת׳ ובשנה השביעית שבת שבתון
יהיה לארץ ׳ וכת׳ אתספיח קצירך לא תקצור ואת ענבי נזירך לא תבצור שנת שבתון יהיה
לארץ׳ מכדי זמירה בכלל זריעה ׳ ובצירה בכלל קצירה ׳ למאי הלכתא למכתבינהי
רחמנא למימרא דאהני תולדות הוא דמיחייב׳ אאחרניאתא לא מיחייב׳ והתניא
שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור׳ אין לי אלא זורע וזומר׳ מנין לניכוש ולעידור
ולכיסוח ת״ל שדך לא׳ כרמך לא׳ כל מלאכה שבשדך׳ וכל מלאכה שבכרמך׳
מנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מפסגין באילן ת״ל שדך לא׳ כרמך לא׳
כל מלאכה שבשדך׳ כל מלאכה שבכרמך׳ ומנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין
מאבקין ואין מעשנין באילן ת״ל שדך לא׳ כרמך לא׳ כל מלאכה שבשדך׳ כל מלאכה
שבכרמך׳ יכול לא יקשקש תחת הזתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים
מים ולא יעשה עוגות לגפנים ת״ל שדך לא תזרע׳ זריעה בכלל היתה ולמה יצאת
להקיש אליה לומר לך מה זריעה מיוחדת עבודה שבשדה ושבכרמים׳ אף כל עבודה
שבשדה ושבכרם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא׳ וקשקוש בשביעית מי שרי והא
כת׳ והשביעית תשמטנה ונטשתה׳ ואמ׳ מר תשמטנה מלקשקש׳ ונטשתה
מלסקל׳ אמ׳ רב עוקבא בר חמא תרי קשקושי הוו חד אברויי אילנא וחד סתומי
פילי׳ אברויי אילנא אסיר׳ סתומי פילי שרי׳ איתמר החורש בשביעית ר׳
יוחנן ור׳ לעזר׳ חד אמ׳ לוקה׳ וחד אמ׳ אינו לוקה׳ לימא בדר׳ אבון ׳ אמ׳ ר׳ לעא קא
מיפלגי דאמ׳ ר׳ אבון אמ׳ ר׳ לעא כל מקום שנ׳ כלל בעשה ופרט בלא תעשה אין דנין אותו
בכלל ופרט׳ מאן דאמ׳ לוקה לית ליה דר׳ אבון ׳ אמ׳ ר׳ לעא ומאן דאמ׳ אינו לוקה אית
ליה׳ לא דכולי עלמא אית להו דר׳ אבון ׳ אמ׳ ר׳ לעא מאן דאמ׳ אינו לוקה שפיר׳ ומאן
דאמ׳ לוקה אמ׳ לך מיכדי זמירה בכלל זריעה׳ בצירה בכלל קצירה׳ למאי הלכתא
למכתבינהי רחמנא למימרא דהני תולדות הוא דמיחייב׳ אחרניאתא לא מיחייב׳
ולא והתניא שדך לא תזרע וכרמך לא תזמור אין לי אלא זורע וזומר ׳ מנין לניכוש ולעידור

פ׳ מפירין האבן מעליהן ף

פ׳ נותנין זבל תחת האילנות להברותן כמו שקן בריה להן כלומר מאבקין אותן כדכתב להברות את דויד ף

פירש׳ פילי בדקת׳ כמו פלחיווטע בארץ

ולביקוח ת"ל שדך לא׳ כרמך לא׳ כלמלאכה שבשדך׳ כל מלאכה שבכרמך׳
מנין שאין מקרסמין ואין מזרדין ואין מקפבין באילן ת"ל שדך לא׳ כרמך לא׳ כל
מלאכה שבשדך׳ כלמלאכה שבכרמך׳ מנין שאין מזבלין ואין מפרקין ואין
מאבקין ואין מעשנין באילן ת"ל שדך לא׳ כרמך לא׳ כלמלאכה שבשדך׳ כלמלא׳
שבכרמך׳ יכול לא יקשקש תחת הזיתים ולא יעדר תחת הגפנים ולא ימלא נקעים מים
ולא יעשה עוגות לגפנים ת"ל שדך לא תזרע׳ זריעה בכלל היתה ולמה יצאת׳ להקיש
אליה לומ׳ לך מה זריעה מיוחדת׳ עבודה שבשדה ושבכרם׳ אף כל עבודה שבשדה
ושבכרם מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא׳ כי אתא רב דימי אמ׳ יכול ילקה על תוספת
מלאכה ונסיב לה תלמודא לפטור ולא ידענא מאי היא׳ מאי תוספת׳ ר׳ אלעזר אמ׳ חרישה׳
ר׳ יוחנן אמ׳ ימים שלפני ראש השנה׳ ר׳ אלעזר אמ׳ חרישה׳ הכי קאמ׳ יכול ילקה על
חרישה דאתיא מכלל ופרט וכלל ונסיב לה תלמודא לפטור אם כן כל האני פיראטי למא
לי׳ ר׳ יוחנן אמ׳ ימים שלפני ראש השנה הכי קאמ׳ יכול ילקה על התוספת ראש
השנה דאתיא מבחריש ובקציר תשבות׳ ונסיב לה תלמודא לפטור כי בעינן למימר דקמן׳
מאי ימים שלפני ראש השנה׳ דתנן׳ עדמתי חורשין שדה האילן ערב שביעית׳
בית שמאי אומ׳ כל זמן שיפה לפרי׳ בית הלל אומ׳ עד העצרת׳ וקרובין דברי אלו
להיות כדברי אלו׳ ועדמתי חורשין שדה הלבן ערב שביעית׳ עד שתכלה הלחה
כל זמן שבני אדם חורשין ליטע מקשאות ומדלעות׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן פזי נתתה
תורת כל אחד ואחד בידו׳ לא בשדה הלבן עד הפסח׳ ובשדה האילן עד העצרת׳
ואמ׳ ר׳ שמעון בן פזי אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי משום בר קפרא רבן גמליאל ובית דינו נמנו על
שני פרקים הללו והתירום׳ אמ׳ ליה ר׳ זירא לר׳ אבהו ואמרי לה ר׳ שמעון לר׳ יוחנן
בן גמליאל וביתדינו והיכי מצו מבטלי תקנתא דבית שמאי ובית הלל׳ והא תאנן
אין בית דין יכול לבטל דברי בית דין חבירו עד שיהא גדול ממנו בחכמה ובמנין׳
אשתומם כשעה חדא אמ׳ ליה אימור כן התנן כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל׳
דידהו היא׳ הלכה למשה מסיני היא׳ דאמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ נחוניה איש
בקעת חורתן עשר נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני׳ אמ׳ ר׳ יצחק
כי גמירי הלכתא לשלשים יום לפני ראש השנה ואתו בית שמאי ובית הלל אמור
מפסח ועד העצרת׳ ואתנן בדידהו כל הרוצה לבטל יבוא ויבטל׳ הני הלכתא
מנהני קראי׳ מנהני דתניא בחריש ובקציר תשבות׳ ר׳ עקיבה אומ׳ אינו צריך לומר
בחריש שלשביעית ובקציר שלשביעית שהרי כבר נאמ׳ שדך לא תזרע וכרמך לא
תזמור לא בחריש שלערב שביעית שנכנס לשביעית׳ ובקציר שלשביעית שיצא
למוצאי שביעית׳ ר׳ ישמעאל אומ׳ מה חריש רשות אף קציר רשות׳ יצא קציר
העומר שהוא מצוה׳ לא אמ׳ רב נחמן בר יצחק הלכתא למשרא ילדה לאו
ממילא זקינה אסורה׳ לא הלכתא לר׳ ישמעאל׳ קראי לר׳ עקיבה׳ ר׳ יוחנן אומ׳
רבן גמליאל ובית דינו דאורייתא בטול ומאי טעמא גמר שבתון שבתון משבת בראשית
מה להלן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין אף כאן היא אסורה לפניה ולאחריה מותרין׳

פ׳ בעמר נבהל ולי יוע

מתני׳

מתקיף ליה רב אשי בשלמא למאן דאמ׳ הלכתא אתיא גזירה שוה עקרא קרא׳
אלא אמ׳ רב אשי רבן גמליאל ובית דינן סברי לה כר׳ ישמעאל דאמ׳ הלכאתא וכי גמירי הלכאתא
בזמן שבית המקדש קיים דומיא דניסוך המים בזמן שאין בית המקדש קיים לא׳
אבל אגן משקין לא ממי גשמים ולא ממי קילון בשלמא מי קילון איכא טורחא
יתירא אלא מי גשמים מאי טירחא יתירא איכא אמ׳ ר׳ לעא אמ׳ ר׳ יוחנן גזרה מי גשמים
אטו מי קילון רב אשי אמ׳ מי גשמים נמי לידי מי קילון אתו מאי בינייהו איכא בינייהו
דר׳ זירא דאמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רבא בר ירמיה אמ׳ שמואל נהרות המושכין מן האגמים מותר
להשקות מהן בחולו שלמועד מר אית ליה דשמואל ומר לית ליה דשמואל׳
גופה אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ ר׳ אבא בר ירמיה אמ׳ שמואל נהרות המושכין מן האגמים מותר
להשקות מהן בחולו שלמועד אותיביה ר׳ ירמיה לר׳ זירא אבל לא ממי גשמים
ולא ממי קילון אמ׳ ליה ירמיה בריה הני אגמי דבבל כמימי דלא פסקאן דמיאן

פ׳ מים מכונסין במקום בנוי ואינן מעין

תנו רבנן הפיקות והבריכות שנתמלאו מים מערבים טוב אסור להשקותהן
בחולו שלמועד ואם היתה אמת המים עוברת ביניהן מותר אמ׳ רב פפא והוא שרובה
שלאותה שדה שותה מאותה אמת המים רב אשי אמ׳ אע״פ שאין רובה שלאותה שדה
שותה מאותה אמת המים כיון דקא משבא ואתיא מימה אמ׳ אי לא שתיא לה תלת יומי
תשתי לתרי תלתה יומי תנו רבנן בריכה שנטפה משדה בית השלחין מותר
להשקות ממנה שדה בית השלחין אחרת והיא עבידא דפסקא אמ׳ ר׳ ירמיה ועדיין בריכה
מנטפת אמ׳ אביי והוא שלא פסק מעין ראשון תניא ר׳ שמעון בן מנסיא אומ׳ שתי
ערוגות זו למעלה מזו לא ידלה מן התחתונה וישקה את העליונה יתר על כן אמ׳
ר׳ לעזר בי״ר שמעון אפלו ערוגה חציה נמוך וחציה גבוה לא ידלה ממקום נמוך וישקה
למקום גבוה תנו רבנן מדלין לירקות כדי לאכלן ואם בשביל ליפותן אסור
רבינא ורבא תוספאה הוו קא אזלי באורחא חזיוה לההוא גברא דהוה קא דלי וחלא
אמ׳ ליה רבה תוספאה לרבינא אתי מר לישמתיה אמ׳ ליה והא תניא מדלין לירקות
כדי לאכלן אמ׳ ליה מאי סברת מאי מדלין מדלא ממש מאי מדלין שרופי

פי׳ בפאה

כדתנן המידל בגפנים כשם שמידל בשלו כך מידל בשלעניים והא תניא מדלין
מים לירקות כדי לאכלן אמ׳ ליה אי תניא תניא ואין עושין עוגות לגפנים

פ׳ בראש תוספת שבועות

מאי עוגיות אמ׳ רב יהודה בורכי תניא נמי הכי ואלו הן עוגיות ברידין

נ״א בונכי

שבעיקרי זיתים ושבעיקרי גפנים איני והא רב יהודה שרא להו לבי בר יתאי
למעבד בורכי לכרמיהון לא קשיא הא בחדתי והא בעתיקי׳

מתניתין ר׳ לעזר בן עזריה אומ׳ אין עושין את האמה כתחלה
במועד ובשביעית׳ וחכמים אומ׳ עושין את האמה כתחלה בשביעית׳ ומתקנין
את המקולקלת במועד ומתקנין את כל קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן
ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין
על הקברות ויוצאין אף על הכלאים׳ גמרא בשלמא מועד משום
דקא טרח אלא בשביעית מאי טעמא׳ ר׳ זירא ור׳ אבא בר ממל חד אמ׳ מפני שנראה

פ׳ בדידין בדלת והן עוגיות והן בורכי ועוד שמן ערוגות ולמה עושין עוגה כדי שמחזיק מימיה ולא יתפזרו׳ ותרגום מערוגות
מטעה מוועגית נטעתה׳ ואותו הברזל שבו חופרין סביבות האילן שמו בדיד׳ ובלעז קורין אותו בנבא׳

פ׳
בור עמוק ובו מי
גשמים מכונסין
ואיכא טירחא
יתירא לדלות׳
פי׳ בינ״ב והיא אמה
שעוברת בחצר
שדולין משם כל
הבית

פ׳
לפסקי׳ פי׳
הם החריצים שאינן
בנויים באבנים
והבריכות הם בנוי׳
באבנים ובקיר׳
ומכניסים שם מי
הגשמים

פ׳
שחופין מים
ומשקין את
השדה׳

פ׳
הי׳ לאחוא(?) של
מסתיידה בי״ר
לזמרבעה מן קו
חלבן תעגנה׳

פ׳ גדותיה כדכת׳ והירדן מלא על כל גדותיו אגפים

מאי ביניהו איכא ביניהו דקא אתו כעודר · והדאמ׳ מפני שמכשיר אגפיה לזריעה · מאן דאמ׳ מפני שנראה מאבתריה · מאן דאמ׳ מפני שמכשיר אגפיה לזריעה איכא · מאן דאמ׳ מפני שנראה כעודר ליכא · מאן דאמ׳ מפני שנראה כעודר ליחוש מפני שמכשיר אגפיה לזריעה · לא איכא ביניהו דקא שקיל ושאדי אבראי · מאן דאמ׳ מפני שנראה כעודר איכא מאן דאמ׳ מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליכא · ולמאן דאמ׳ מפני שמכשיר אגפיה לזריעה ליחוש מפני שנראה כעודר · עודר נמ׳ כי שאקיל ליה בדוכתיה מנח ליה · אמימר מלא מתני לה מפני שנראה כעודר וקשא ליה דר׳ לעזר בן עזריה · אדר׳ לעזר בן עזריה · ומי אמ׳ ר׳ לעזר בן עזריה כל שנראה כעודר אסור · ורמינהי עושה אדם את זבלו אוצר · ר׳ מאיר אומ׳ עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה · היה לו דבר מועט מוסיף עליו והולך · ר׳ לעזר בן עזריה אומ׳ עד שיעמיק שלשה או עד שיגביה שלשה או עד שיתן על הסלע · ר׳ זירא ור׳ אבא בר ממל חד אמ׳ מפני שהעמיק קודם לכאן · והדאמ׳ שבלן מוכחת עליו · וחכמ׳ אומ׳ וכו׳ ומתקנין את המקולקלת במועד · מאי מקולקלת · אמ׳ ר׳ אבהו שאם היתה עמוקה טפח מעמידה על ששה טפחים · פשיטא חצי טפח על שלשה כיון דלא עבד מיא ולא כלום הוא · טפחים על שנים עשר כיון דקא טרח טירחא יתירא לא · טפחים על שבעה מהו הכא חמשה מעמיק והכא חמשה קא מעמיק או דלמא כיון דאיכא טפח יתירא איכא טירחא טפי · תיקו · אבאיי שרא לבני בי הרמך לשחופי נהרא · כלומ׳ לעקור ענפי אילנות הגדילין בנהר · ר׳ ירמיה שרא להן לבני סאכותא למיכרא לממסא ^כי לפתוח^ נהרא טמימא · רבא שרא להו לבני מאתא מסחיא למיקדח ^נ״א נקדי בורין^ נהרבורניץ · אמ׳ כיון דשאתן מיניהו רבים צרכי רבים נינהו · ותנן עושין כל צרכי הרבים ומתקנין את כל קלקולי המים שברשות הרבים וחוטטין אותן ומתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין את הקברות ויוצאין אף על הכלאים · ^נכש^ חטיטה אין · ^פ׳ חפר וגמ׳^ חפירה לא · אמ׳ ר׳ יעקב אמ׳ ר׳ יוחנן לא שנו אלא שאין רבים צריכין להן אפלו חפירה מותר · מותיבי חוטטין בורות שיחין ומערות שליחיד ואין צריך לומ׳ שלרבים ואין חופרין בורות שיחין ומערות שלרבים ואין צריך לומ׳ שליחיד · מאי לאו ^בשרבים^ בשלרבים צריכין להן לא בשאין רבים צריכין להן · דכוותה גבי יחיד שאין יחיד צריך להם חטיטה מי שרי · והא תניא בורות שיחין ומערות שליחיד כונסין מים לתוכן אבל לא חוטטין אותן ולא שפין סדקיהן · ושלרבים חוטטין אותן ושפין את סדקיהן · ולא מאי בשיחיד צריך להם · דכוותה גבי הרבים שהרבים צריכין להן · וחפירה מי אסיר · והתניא בורות שיחין ומערות שליחיד כונסין מים לתוכן וחוטטין אותן אבל לא חופרין אותן ולא סדין אותן בסיד · ושלרבים חופרין אותן וסדין אותן בסיד · ולא קשיא הך קמייתא תריץ ואימא הכי חוטטין בורות שיחין ומערות שליחיד בשיחיד צריך להן · ואינו צריך לומ׳ שלרבים דאפלו חפירה מותר · ואין חופרין בורות שיחין ומערות שלרבים בשאין רבים צריכין להן · ואינו צריך לומ׳ שליחיד בשאין יחיד צריך להן דאפילו חטיטה אסיר · אמ׳ רב אשי מתניתין נמ׳ דיקא דקתני עושין כל צרכי הרבים לאיתויי · מאי לאו לאיתויי חפירה · לא לאיתויי הא דתניא יוצאין

[illegible]

לקוון

35 פ׳

להסיר הקוצים

לקווץ את הדרכים. ולתקן את האיסטרטראות ולתקן את הרחובות ולמוד את המקוות. ״
וכל מקוה שאין בה ארבעים סאה מרגילין לתוכו ארבעים סאה׳ ומנין שאם לא יצאו ועשו
כל אלו כל המים שנשפכו שם מעלה עליהם הכתוב כאלו הם שפכום ת״ל והיה עליך דמים׳
הא טהדיא קא תאני ליה מתקנין את הדרכים ואת הרחובות ואת מקוות המים׳ לא נצ׳
צרכי הרבים לאיתויי מאי לאיתויי חפירה שמע מינה׳ ומציינין על הקברות׳

ג״ מן המקרא

ירושלמי והלא הציון כבר היה באדל תפתר כגון שרבו גשמים ושטפום ק

אמ׳ ר׳ שמעון בר פזי רמז לציון מן התורה׳ מן התורה מטין שנ׳ ועברו העוברים בארץ
וראה עצם אדם ובנה אצלו ציון עד קברו אותו המקברים אל גיא המון גוג׳ ותיסברה
הא מיקמי דליתי יחזקאל מנא לן׳ ולטעמיך הא דאמ׳ רב חקוא דבר זה מתורת משה
רבינו לא למדנו׳ מדברי קבלה למדנו׳ כל בן נכר ערל לב וערל בשר הא מיקמי דעתי
יחזקאל מנא לן אלא גמארא גמירי ליה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא הכא נמי גמארא

מן התורה

גמירי לה ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא׳ ר׳ אבהו אמ׳ מהכא וטמא טמא יקרא׳
טומאה קורא לו ואומרת לו פרוש׳ וכן אמ׳ ר׳ עוזיאל בר בריה דר׳ עוזיאל משמא דרבי
עוזיאל רבא טומאה קורא לו ואומרת לו פרוש׳ והאי להכא הוא דאתא האי מיבעי ליה
לכי דתניא וטמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים׳ וכן
מי שאירע בו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים׳ אם כן ליכתוב
וטמא יקרא׳ מאי וטמא טמא יקרא שמע מינה טומאה קורא לו ואומרת לו פרוש שמע
מנה׳ אבאיי אמ׳ ולפני עור לא תתן מכשול׳ רב פפא אמ׳ סלו סלו פנו דרך׳ ר׳
יהושע בריה דרב אידי אמ׳ והודעת להם את הדרך ילכו בה׳ ר׳ חנינה בריה דרב איקא
אמ׳ הרימו מכשול מדרך עמי׳ מר זוטרא אמ׳ והזרתם את בני ישראל מטומאתם׳
רב אשי אמ׳ ושמרתם את משמרתי עשו משמרת למשמרתי׳ רבינא אמ׳

תלים

ושם דרך אראנו בישע אלהים׳ אל תקרא ושם אלא ושם׳ ר׳ ינאי הוה ליה ההוא תלמידא
דכולה שתא הוה מקשי ליה בשבתא דרגלא לא הוה מקשי ליה קרי עליה ושם דרך
אראנו בישע אלהים׳ תנו רבנן אין מציינין לא על כשית מן המת ולא על
עצם כשעורה ולא על דבר שאינו מטמא באהל אבל מציינין על ש השדרה ועל הגלגולת
ועל רוב מניינו שלמת ועל רוב בניינו שלמת׳ ואין מציינין על הוודאות אבל מציינין
על הספיקות ואלו הן הספיקות׳ סככות ופרעות ובית הפרס ואין מעמידין ציון במקום
טומאה שלא להפסיד את הטהרות ואין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא להפסיד
את ארץ ישראל׳ וכזית מן המת לא מטמא באהל׳ ורמינהו׳ ואלו מטמאין באהל
כזית מן המת׳ אמ׳ רב פפא הכא בכזית מצומצם עסיקינן דקוף סוף מחסר חאסר
מוטב ישרפו עליו טהרות לעולם׳ ואלו הן הספיקות סככות ופרעות ובית הפרס׳
סככות אילן המיסך על הארץ׳ פרעות לו אבנים פרועות היוצאות מן הגדר׳
ובית הפרס מי מטמא באהל׳ והא אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל מנפח אדם בית הפרס
והולך׳ רב יהודה בר אמי משמא דרב יהודה אמ׳ בית הפרס שנדש טהור׳ אמ׳
רב פפא לא קשיא כאן בשדה שאבד בה קבר׳ כאן בשדה שנחרש בה קבר׳ שדה
שאבד בה קבר בית הפרס קריתליה אין והתניא שלשה בית הפרסות הן׳ ואלו הן׳

פ׳ הולכי דרכים שראו ציונים [illegible]

שדה שאבד בה קבר · ושדה שנחרש בה קבר · ושדה בוכין · מאי שדה בוכין · אמ׳ ר׳
יהושע בר אבא משמא דעולא שמפטירין בה את המת · וטעמא מאי · אמ׳ רב חסדא
אמ׳ אבימי משום יאוש בעלים נגעו בה · ושדה שנחרש בה קבר לא בעיא ציון · ·
והא תנא מצא שדה מצויינת ואין ידוע אם נחרש בה קבר יש בה אילנות בידוע שנחרש
בה קבר · אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר · ר׳ יהודה אומ׳ עד שיהא שם זקן או
תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר · אמ׳ רב פפא כי תנא ההיא בשדה שאבד בה קבר
וצינוהא ישבה אילנות בידוע שנחרש בה קבר · אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר ·
וליחוש דלמא אילנות גואי וטומאה אבראי · כדאמ׳ עולא בעומדין על הגבולין
הכא נמי בעומדין על הגבולין · ודלמא טומאה גואי · ואילנות אבראי · איבעית
אימא מסובבין · ואיבעית אימא הא אמרינן אין מרחיקין ציון ממקום טומאה שלא
להפקיר את ארץ ישראל · ר׳ יהודה אומ׳ עד שיהא שם זקן או תלמיד וכו׳ אמר
אביי שמע מינה האי צורבא מרבנן דאיכא במאתא כולי מילי דמתא עליה דמיא ·
אמ׳ רב יהודה מצא אבן אחת מצויינת תחתיה טמא · שתים אם יש סיד ביניהן טמא ·
ואם לאו · ביניהן טהור · ואע״ג דליכא חרס · והתנא מצא אבן אחת מצויינת
תחתיה טמא · שתים · אם יש חרס ביניהן · ביניהן טהור · ואם לאו ביניהן טמא ·
אמ׳ רב פפא הכא בשהסיד שפוך על ראשיהן ומרודה לכאן ולכאן · איאיכא חרס
אמרינן מחמת חרס הוא דאיקפל ואי ניכא סיד דבית ביני הוא · אמ׳ רב אסי מצא מצד
אחד מצויין הוא טמא וכל השדה כולה טהורה · שנים הן טמאים וכל השדה כולה
טהורה · ארבעה · הן טהורין וכל השדה כולה טמאה · דאמ׳ מר אין מרחיקין
ציון ממקום טומאה שלא להפקיר את ארץ ישראל · ויוצאין אף על הכלאים ·
ואכלאים בחולו שלמועד מי נפקינן · ורמינהי באחד באדר משמיעין על השקלים
ועל הכלאים בחמשה עשר בו קורין את המגלה בכרכים ומתקנין את הדרכים ואת
הרחובות ואת ... ות המים ועושין כל צרכי הרבים ומציינין על הקברות ויוצאין אף
על הכלאים · ר׳ אליעזר ור׳ יוסי בר חנינה חד אמ׳ כאן בבכיר · כאן באפיל
והד אמ׳ כאן בזרעים כאן בירקות · אמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן לא שנו אלא שאין ניצן
וניכר · אבל ניצן וניכר יוצאין עליהן לאלתר · מאי שנא בחולו שלמועד · אמ׳
ר׳ יעקב אמ׳ ר׳ יוחנן משום שכר פעולה מוזלי גבן · אמ׳ רב זביד ואיתימא רב משרשיה
שמע מינה כי יהבינן להן שכר מתרומת הלשכה יהבינן ואי סלקא דעתא מדידהון
יהבינן להון כל כמאי דבאעו ניתן להון · עד כמה · אמ׳ ר׳ שמואל בר רב יצחק כאותה
ששנינו כלקאה שיש בה רובע ממין אחד ימעט · והתנא התקינו שיהו מפקירין
את כל השדה כולה לא קשיא כאן במשנה לאשונה · כאן במשנה אחרונה · דתניא
בראשונה היו עוקרין ומשליכין לפני בהמתן והיו בעלי בתים שמחים שתי שמחות ·
אחת שמנכשין להן שדותיהן · ואחת שמשליכין לפני בהמתן · התקינו שיהו עוקרין
ומשליכין על הדרכים ועדאין הן שמחים שמנכשין להן שדותיהן · התקינו שיהו
מפקירין את כל השדה כולה · מתניתין · ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳

ירושלמי והלא כבר יצאו מאדר תפתר שהיתה השנה אפילה ולא היו הצמחים ניכרין באדר

מושכין את אמת המים מאילן לאילן אבל לא ישקה את כל השדה׳ זרעים שלא שתו
מלפני המועד לא ישקם במועד׳ וחכמים מתירין בזה ובזה׳ צדין את האישות
ואת העכברים משדה האילן ומשדה הלבן כדרכו במועד ובשביעית דברי ר׳ מאיר׳
וחכמים אומ׳ משדה האילן כדרכו ומשדה הלבן שלא כדרכו׳ מקרין את הפרצה בה
במועד ובשביעית בונה כדרכו׳

גמרא

אמ׳ רב הונא ואם היתה שדה
מטוננת מותר׳ תנא נמי הכי כשאמרו אסור להשקותן במועד לא אמרו אלא בזרעים
שלא שתו מלפני המועד׳ אבל זרעים ששתו מלפני המועד מותר להשקותן במועד ואם
היתה שדה מטוננת מותר ואין משקין שדה גריד במועד וחכמים מתירין בזה ובזה׳
אמ׳ ראבינא שמע מינה האי תרביצא שרי לארבוציה בחולו שלמועד׳ שדה גרידמאי
טעמא שרי אפלא לשויי חרפא׳ הכי נמי אפלא לשויי חרפא׳ תנו רבנן׳
מרביצין שדה לבן בשביעית אבל לא במועד׳ והאתנא בין במועד ובין בשביעית לא
קשיא הא ר׳ אליעזר בן יעקב׳ והא רבנן׳ תנא איזה מרביצין שדה לבן ערב שביעית
כדי שיוציא ירקות בשביעית ולא עוד אלא שמרביצין בשביעית כדי שיוציאו ירקות
למוצאי שביעית׳ צדין את האישות׳ מאי אישות בריה שאין לה עינים׳ אמ׳
ראבא בר ישמעאל ואיתימא רב ייבר בר שלמיה מאי קראה כמו שבלול תמס יהלך נפל
אשת בל חזו שמש׳ תנו רבנן צדין את האישות ואת העכברים משדה הלבן
ומשדה האילן כדרכו ומחריבין חורי נמלים׳ כאיזה צד מחריבין׳ רבן שמעון בן
גמליאל אומ׳ מביאין עפר מחור זה ונותנין לתוך חור זה וחונקין זה את זה׳ אמ׳ רב ייבר
בר שלמיה משמא דאבא׳ והוא דקאי בתרי עברי נהרא והוא דליכא גשרא׳ והוא
דליכא גמלא והוא דליכא מצרא ועד כמה עד פרסה׳ וחכמ׳ אומ׳ משדה האילן
כדרכו׳ תנו רבנן כאיזה צד כדרכו׳ חופר גומה ותולה בה מצודה׳ כיצד
שלא כדרכו׳ נועץ שפוד ומכה בקרדום ומרדה את האדמה מתחתיה׳ תנא רבי
שמעון בן אלעזר אומ׳ כשאמרו משדה הלבן כדרכו לא אמרו אלא בשדה הלבן הסמוכה
לשדה האילנות שמא יצאו משדה הלבן ויחריבו את האילנות׳ ומקרין את הפרצה
כאיזה צד מקרין׳ רב יוסף אמ׳ בהוצא ודפנא׳ במתניתא תאנא צד בצרור ואינו
טח בטיט׳ אמ׳ רב חסדא לא שנו אלא כותל גנה׳ אבל כותל חצר בונה כדרכו׳
נימא מסייעא ליה כותל הגוהה לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו׳ והתם כותאני
טעמא משום סכנה׳ ואיכא דאמרי תא שמע כותל הגוהה לרשות הרבים סותר
ובונה כדרכו מפני הסכנה׳ מפני הסכנה אין׳ שלא מפני הסכנה לא׳ התם
סאתר ובאני׳ הכא באני ולא סתר׳ התם נמי ליסתיר ולא ליבני׳ אם כן ממנע ולא
סאתר׳ אמ׳ רב אשי מתניתין נמי דיקא דקא תאני ובשביעית בונה כדרכו דהיכא
אוקימא דחצר צריכה למימר לא דגנה ואע״ג דמחזי כמאן דקא עביד נטירותא דפירי
שמע מינה׳

מתניתין

ר׳ מאיר אומ׳ רואין את הנגעים כתחלה להקל
אבל לא להחמיר וחכמ׳ אומ׳ לא להקל ולא להחמיר׳ ועוד אמ׳ ר׳ מאיר מלקט אדם
עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו׳ ר׳ יוסי אומ׳ אבל הוא לו ולא יעורר

הלכה כחכמים

עלמתו · ולא יספדנו קודם לרגל שלשים יום · **גמרא** תנא ר' מאיר אומ'
רואין את הנגעים כתח לה להקל אבל לא להחמיר · ר' יוסי אומ' לא להקל ולא להחמיר
שאם אתה נזקק לו להקל אתה נזקק לו להחמיר · אמ' ר' נראין דברי ר' מאיר במוסגר
ודברי ר' יוסי במוחלט · אמ' רבא בהסגר ראשון כולי עלמא לא פליגי דחאזי ליה כי
פליגי בהסגר שני · מר סבר בכהן תלא רחמנא מילתא איטהור אמ' ליה טהור · ואי
טמא שתיק · ומר סבר לטמאו או לטהרו כתיב · אמ' ר' נראין ודברי ר' מאיר במוסגר
ודברי ר' יוסי במוחלט · והתניא איפכא תניא ואליבא דר' מר סבר צותא דעלמא
עדיף · ומר סבר צותא דאשתו עדיפא ליה · למימרא דמוחלט מותר בתשמיש המטה ·
והא תניא וישב מחוץ לאהלו שיהיה כמנודה וכאבל ואסור בתשמיש שאין אהלו אלא אשתו
שנ' לך אמור להם שובו לכם לאהליכם · וכת' ואחרי טהרתו שבעת ימים יספרו לו ·
ימי ספרו ולא ימי חלטו דברי ר' יוסי · ר' יהודה אומ' קל וחומר לימי חלוטו · אמ' ר' חייא
דנתי לפני ר' לימדתנו ובינן יותם לא היה לו לעוזיהו לא בימי חלטו · אמ' לו איברא
כך אמרתי במאי קא מיפלגי · מר סבר גלי רחמנא בימי ספרו וכל שכן בימי חלטו
ומאי סבר מאי דגלי גלי · ומאי דלא גלי לא גלי · למימרא דבכהן תליא מילתא
אין · והא תניא וביום הראות בו · יש יום שאתה רואה בו · ויש יום שאין אתה רואה בו ·
מכאן אמרו חתן שנולד בו נגע נותנין לו שבעת ימי משתאות לו ולאצטליתו ולכסותו
וכן ברגל נותנין לו כל ימות הרגל דברי ר' יהודה · ר' אומ' אינו צריך הרי הוא אומ' וצוה הכהן
ופנו את הבית · אם ממתינין לדבר הרשות קל וחומר לדבר מצוה · מאי ביניהו אמר
אביי משמעות דורשין איכא ביניהו · רבא אמ' דבר הרשות איכא ביניהו · ר' יהודה
אומ' מהתם לא גמרינן דחידוש הוא דהא עצים ואבנים בעלמא לא מיטמו והכא מיטמו ·
ור' אצטריך דאי כתב רחמ' וביום הראות בו הוה אמינא לדבר מצוה אין לדבר הרשות
לא · כתב רחמנא וצוה הכהן · ואי כתב רחמנא וצוה הכהן הוה אמינא הני מילי
היכא דליכא טומאה דגופיה אבל היכא דאיכא טומאה דגופיה אימא לא צריכה ·
אמ' מר יום שאתה רואה בו ויום שאין אתה רואה בו · מאי משמעא · אמ' אביי אם
כן ליכתוב רחמ' ביום · מאי וביום · שמע מינה יש יום שאתה רואה בו ויש יום שאין
אתה רואה בו · אביי אמ' ההוא מיבעי לי ביום ולא בלילה · ורבא אמ' ביום ולא בלילה
ביום מנא ליה נפקא ליה מלכל מראה עיני הכהן · ואביי ההוא מיבעי לי למעוטי
סומה באחת מעיניו · ורבא נמי מיבעי לי למעוטי סומה באחת מעיניו אין ·
הכי נמי לא ביום ולא בלילה · מנא ליה · נפקא ליה · מכנגע נראה לי בבית · לי
ולא לאורו · ואביי אי מכתם הוה אמינא הני מילי היכא דליכא טומאה דגופיה
אבל היכא דאיכא טומאה דגופיה אימא אפלו לאורו קא משמע לן · ועוד אמ' ר'
מאיר מלקט אדם עצמות אביו ואמו מפני ששמחה היא לו ורמינהי המלקט עצמות אביו
ואמו הרי זה מתאבל עליהן · ואמ' רב חסדא אפלו צדורין לו בסדינו · אמ' אביי אימא
מפני ששמחת רגל עליו · לא יעורר על מתו · מאי לא יעורר · אמ' רב כי דהדר
ספדנא במערבא יבכון כל עמא וכל מרירי ליבא · קודם לרגל שלשים יום ·

תרג' וחמש חבימה וחמשה ביטלון דגושה

מאי

מאי שנא שלשים יום' אמ' רב כהנא ואמרי לה אמ' רב יהודה אמ' רב מעשה באדם אחד
שכינס מעות לעלות לרגל ובא ספדן ועמד על פתח ביתו ונטלתן אשתו ונתנתן לו ונמנע
ולא עלה' באותה שעה אמרו לא יעורך על מתו ולא יספדנו קודם לרגל שלשים יום'
ושמואל אמ' לפי שאין המת משתכח מן הלב עד שלשים יום' מאי בינייהו' איכא בינייהו'
דקא עביד בחנם'

מתני' אין חופרין כוכין וקברות במועד
אבל מחנכין את הכוכין ועושין נברכת במועד וארון עם המת בחצר ר' יהודה אוסר אלא
אם כן יש עמו נסרים'

גמרא מאי כוכין' ומאי קברות' אמ' רב יהודה
כוכין בחפירה' וקברות בבנין' תנא נמי הכי והן כוכין' והן קברות' כוכין בחפירה'
קברות בבנין' אבל מחנכין את הכוכין' כאיזה צד מחנכין' אמ' רב יהודה שאם
היה ארוך מקצרו' במתניתא תאנא מאריך בו ומרחיב בו'

פיסקא ועושין נברכת בשבת' מאי נברכת' אמ' רב יהודה בנקיע' והתניא הנברכת והמקיע'
אביי ואיתימא רב כהנא אמ' גיהואה' וארון עם המת בחצר' תנינא לה דתנן רבנן
עושין כל צרכי המת גוזזין כל שערו ומכבסין לו כסותו ועושין לו ארון מנסרים המתוקנין
מערב יום טוב' רבן גמליאל אומ' אף מביא עצים ומנסרן בצנעה בתוך ביתו'

מתני' אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא אלמנות מפני
ששמחה היא לו' אבל מחזיר הוא את גרושתו ועושה אשה תכשיטיה במועד' רבי
יהודה אומ' לא תסוד מפני שניוול הוא לה' ההדיוט תופר כדרכו והאומן מכליב' ומסרגין
את המטות ר' יוסי אומ' אף ממתחין'

גמרא וכי שמחה היא לו' מאי
האוי' אמ' רב יהודה אמ' שמואל וכן אמ' ר' אלעזר אמ' ר' אושעיה ואמרי לה אמ' ר' אלעזר אמ' ר'
חנינה לפי שאין מערבין שמחה בשמחה' ורבא ברבי הונא אמ' מפני שמניח שמחת
הרגל ועוסק בשמחת אשתו' אמ' ליה אביי לרב יוסף הא דרב הונא דרב היא' דאמ' רב
דניאל בר רב קטינא אמ' רב מנין שאין נושאין נשים במועד שנ' ושמחת בחגיך' בחגך ולא
באשתך' עולא אמ' מפני הטורח' מאי טורח' טורח סעודת אירוסין' ואמר
רבותינו האי ז"ל היא סעודה שעושה אבי הארוסה לארוס כדתנן לאכול סעודת אירוסין
בבית חמיו ומיקריא נמי סעודת חתן' כדתנן השולח סבלונות לבית חמיו ואכל שם סעודת
חתן' ר' יצחק נפחא אמ' מפני ביטול פריה ורביה' מותיבי כל אלו שאמרו אסורין
לישא במועד מותרין לישא ערב הרגל' קשיא לכולהו לא קשיא למאן דאמ' מפני שמחה
עיקר שמחה חד יומא הוא' למאן דאמ' משום טירחא עיקר טירחא חד יומא הוא'
למאן דאמ' משום ביטול פריה ורביה לחד יומא לא משהי נפשיה' ודאין מערבין
שמחה בשמחה מנא לן דכת' ויעש שלמה בעת ההיא את החג וכו' שבעת ימים ושבעת
ימים ארבעה עשר יום' ואם איתה דמערבין שמחה בשמחה איבעי ליה מינטר עד חג ומי
ומעבד שבעה להכא ושבעה להכא' ודלמא מינטר לא נטרינן והיכא דאתרמי עבידנן
איבעי ליה לשיורי בבנין הבית פורתא' פורתא שיורי בבנין הבית לא משיירינן'
איבעי ליה לשהויי באמה כלה עורב באמה כלה עורב בנין הוא' לא מדאוחד קרא מיכדי
כתיב ארבעה עשר שבעת ימים ושבעת ימים למה לי שמע מינה הני לחוד והני לחוד'

משמש והוא ערב הרגל ולא יבטל מפריה ורביה' פי' לחד יומא ודאי מן ערב הרגל למועד לא משהי נפשיה' פי' לחד יומא לא
משהי נפשיה כולה שנה הולך לא אתי לביטול פריה ורביה' אבל אלו הוה שרי כולי רגל הוה משהה נפשיה לרגל כדי שיוציא הוצאות
הרגל בסעודת הנשואין ומשתכר ונמצא בטל מפריה ורביה עד שיבוא הרגל'
ר' אפרים פירש ז"ל פ'

אמ׳ ר׳ פרנך א״ר יוחנן אותה שנה לא עשו ישראל את יום הכפורים והיו דואגין
ואומרין שמא נתחייבו שונאיהן של ישראל כליה יצתה בת קול ואמרה להן כולכם מזומנים
לחיי העולם הבא׳ מאי דרוש קל וחומר ומה מקדש דאין קדושתו קדושת עולם וקרבן
יחיד ושבת דאיסור סקילה נדחה׳ מקדש דקדושתו קדושת עולם וקרבן צבור ויום הכפורים
דאיסור כרת לא כל שכן׳ ולא אמאי דואגין דהתם צורך גבוה הכא צורך הדיוט׳ התם
נמי מעבד ניעבדו מיכל לא ניכלו ולא נשתו אין שמחה בלא אכילה ושתייה׳ משכן
דדחה שבת מנא לן א׳ נימא מדכת׳ ביום הראשון ביום השביעי דלמא שביעי לקרבנות
אמ׳ רב נחמן בר יצחק אמ׳ קרא ביום עשתי עשר יום׳ מה יום כולן רצוף אף עשתי עשר
כולם רצופים׳ ודלמא ימים הראויים כתיב קרא אחרינא ביום שנים עשר יום׳ מה יום
כולן רצוף אף שנים עשר כולם רצופים׳ ודלמא הכא נמי ימים הראויים׳ אם כן
תני קראי למה לי׳ ומקדש דדחה יום הכיפורים מנא לן׳ אי נימא מדכת׳ ארבעה
עשר יום דלמא ימים הראויים גמרי יום יום מהתם׳ יצאת בת קול ואמרה להן כולכם
מזומנין לחיי העולם הבא׳ ביום השמיני שלח את העם ויברכו את המלך וילכו לאהליהם
שמחים וטובי לב על כל הטובה אשר עשה יי׳ לדוד עבדו ולישראל עמו׳ וילכו לאהליהם׳
שהלכו לאהליהם ומצאו נשותיהם טהורים׳ שמחים׳ שנהנו מזיו השכינה׳ וטובי
לב׳ שכל אחד ואחד נתעברה אשתו בבן זכר׳ על כל הטובה׳ יצתה בת קול ואמרה
להם כולכם מזומנין לחיי העולם הבא׳ בשלמא ישראל עמו לחיי לדויד עבדו מאי
היא׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב בשעה שביקש שלמה להכניס ארון לבית קדש הקדשים
דבקו שערי היכל זה בזה׳ אמר עשרים וארבע רננות ולא נענה׳ הדר אמר שאו שערים
ראשיכם והנשאו פתחי עולם וכו׳ יי׳ גבור מלחמה ולא נענה׳ הדר אמ׳ שאו שערים
ראשיכם ושאו פתחי עולם וכו׳ מי הוא זה מלך הכבוד וכו׳ ולא נענה׳ כיון שאמר יי׳
אלהים אל תשב פני משיחך זכרה לחסדי דויד עבדיך מיד נענה׳ באותה שעה נהפכו פני
שונאי דויד כשולי קדרה וידעו שמחל לו הקב״ה לדוד על אותו עון׳ ר׳ יונתן בן עכנאי
ור׳ יהודה בן גרים תאנו פרשת נדרים ביר׳ שמעון בן יוחאי איפטור מניה באורתא ובצפרא
אתו וקא מיפטרי מניה׳ אמ׳ להו לאו איפטריתון מנאי באורתא אמרי ליה לימדתנו
רבינו תלמיד שנפטר מרבו ולן באותה העיר צריך ליפטר הימנו דכת׳ ביום השמיני
שלח את העם׳ וכת׳ וביום עשרים ושלשה לחדש׳ מכאן לתלמיד שנפטר מרבו
ולן באותה העיר צריך ליפטר הימנו שנייה׳ אמ׳ ליה לבריה בני אדם הללו שלצורה
הם זיל גביהו דליברכוך אזל אשכחינהו דקא נאמו קראי אהדדי כת׳ פלס מעגל
רגליך וכל דרכיך יכונו׳ וכת׳ ארח חיים פן תפלס נעו מעגל׳ לא תדע׳ לא קשיא מעגלותיה
כאן במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים׳ וכאן במצוה שאי אפשר לעשותה
על ידי אחרים׳ הדר יתבי וקא קשא (קשיא) להון כת׳ יקרה היא מפנינים וכל חפציך לא ישוו
בה׳ הא חפצי שמים ישוו בה׳ וכת׳ וכל חפצים לא ישוו בה׳ ואפלו חפצי שמים כאן
במצוה שאפשר לעשותה על ידי אחרים׳ וכאן במצוה שאי אפשר לעשותה על ידי
אחרים׳ אמרו ליה מאי בעית הכא אמ׳ להו דאמ׳ לי אבא זיל גביהו דליברכוך אמרו

ליה

ליה יהי רעוא תזרע ולא תחצור׳ תעייל ולא תפיק׳ תפיק ולא תעייל׳ ליחרוב ביתך וליתיב
אשפיזך׳ ליבלבל פתורך׳ ולא תחזי שתא חדתא׳ כי אתא לגבי אבוה׳ אמר ליה
לא מיבעיא ברוכי דלא ברכון לי׳ אלא צעורי צערון לי׳ אמ׳ ליה מאי אמרו לך׳
אמ׳ ליה הכי והכי אמרו לי׳ אמ׳ ליה הנך כולהי ברכאתא נינהי׳ תזרע ולא תחצור׳
תוליד בני ולא לימותו בנך׳ וליפקון תפק ולא תעייל׳ תעייל ולא תפוק׳ תעייל
כלאתא ולא לימותו בנך ולינפקון׳ תפיק ולא תעייל׳ תפיק בנאתא ולא לימותן
גבריהו וליהדרון לגבך׳ ליחרוב ביתך וליתיב אשפיזך דהאי עלמא אשפיזא וההוא
עלמא ביתא דכת׳ קִרְבָּם בָּתֵּימוֹ לְעוֹלָם׳ אל תקרא קִרְבָּם אלא קִבְרָם׳ ליבלבל פתורך
בבני ובנאתא׳ ולא תחזי שתא חדתא׳ לא תמות אתתך ותנסוב אתתא אחריתי׳
ר׳ שמעון בן חילפתא איפטר מנהדר׳ אמ׳ ליה לבריה זיל גביה׳ אמ׳ ליה תהי רעוא
לא תבייש ולא תִּבַּיֵּיש׳ כי אתא לגבי אבוה׳ אמ׳ ליה מילתא בעלמא אמ׳ לי׳ אמ׳
ליה ברכך ברכתא דברכינהו קדשא ב״ה לישר׳ ותנא בה וַאֲכַלְתֶּם אָכוֹל וְשָׂבוֹעַ וְהִלַּלְתֶּם
שֵׁם אֱלֹהֵיכֶם אֲשֶׁר עָשָׂה עִמָּכֶם לְהַפְלִיא וְלֹא יֵבֹשׁוּ עַמִּי לְעוֹלָם׳ פיסקתא
ועושה אשה תכשיטיה במועד׳ תנו רבנן׳ אוהן תכשיטי נשים׳ כוחלת׳
ופוקסת׳ ומעברת סרק על פנה׳ ואיכא דאמרי מעבדת סכין על פנה׳
דביתיהו דרב חסדא מיקשטא באפי כלתה׳ יתיב רב הונא בר חיננא קמיה דרב חסדא׳
ויתיב קאמ׳ לא שנו אלא ילדה׳ אבל זקנה לא אמ׳ ליה האלהים אפלו אימך ואפלו אמא
דאמך ואפלו עומדת על פתח קברה דאמר אינאשי בת שתין כבת שית לקל טבלא
רהטא׳ ר׳ יהודה אומר לא תקוד׳ תנא ר׳ יהודה אומ׳ לא תקוד מפני שניוול
הוא לה׳ ומודה ר׳ יהודה בקיר מפני שיכולה לקפלו במועד שטופלתו במועד שאעפ
שהיא מצירה עכשו שמחה היא לאחר זמן׳ ומי אית ליה לר׳ יהודה האי סברא׳
והתנן ר׳ יהודה אומ׳ נפרעין מהן מפני שהוא מיצר אמלו לו אעפ שמיצר עכשו שמח
הוא לאחר זמן׳ רבינא אמ׳ גוי לענך פרעון לעולם מיצר׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳
רב בנות ישר׳ שהיגיעו לפירקן ולא הגיעו עניות טופלין אותן בסיד׳ עשירות בסלת
בנות מלכים בשמן המור שנ׳ ששה חדשים בשמן המור׳ מאי שמן המור׳ רב חייא
בר הונא אמ׳ סטכת׳ ר׳ ירמיה בר אבא אמ׳ שמן זית שלא הביא שליש׳ תניא ר׳
יהודה אומ׳ אנפקטן שמן זית שלא הביא שליש׳ ולמה סכין אותן במשמשיר את השער
ומעדן את הבשר׳ רב ביבי הוה ליה ברתא טפלה אבר אבר שקל בה ארבע מאה
זוזי הוה איכא ההוא גוי בשיבבותיה הוא ליה ברתא טפלה בחד זמנא ומתה אמ׳ קטלה
ביבי לברתי׳ אמ׳ רב נחמן ביבי דשאתי שכרא בנאתיה בעיאן טפלא אנן דלא
שתינן שכרא בנאתו לא בעיאן טפלא׳ פיסקתא ההדיוט תופר
כדרכו׳ היכי דאמרי הדיוט׳ אמרי דבי ר׳ ינאי כל שאינו יכול להוציא מלא מחט
בבת אחת׳ ר׳ יוסי בר ר׳ חנינה אומ׳ כל שאינו יכול לכוין אמרא בחפת חלוקו׳
והאומן מכלב׳ מאי מכליב׳ ר׳ יוחנן אמ׳ מפסיע׳ רבא בר שמואל אמ׳ כלבתא׳
ומסרגין את המטות׳ מאי מסרגין׳ כי אתא רב דימי אמ׳ פליגי בה׳ ר׳

אימרא פ׳ עלאמר׳ תרג׳ על פי מדותו על אימרא דלבושי׳ ופי׳ ציור שמצייר האורג בבגד כשהוא אורג כמין אותות קימן
חו נמי מעשה מחט׳ ובלשון ערבי טראז פ׳

ירושלמי
פ׳
לשון נקייה הוא
כלומ׳ על פניה
שממשמש

פ׳
לשני שערות

פ׳
ביתי שלחלוק
פ׳ על זרועו
תופר מעט במקום זה
ומעט במקום זה ואין
תופר כדרכו פ׳

אמ׳ ר׳ חייא בר אבא ור׳ אסי תרויהו משמא דחזקיה ור׳ יוחנן אמרי חד אמ׳ מסרגין שתי ועירב · ממתחין שתי בלא עירב · וחד אמ׳ מסרגין שתי בלא עירב · ממתחין שאם היה לפני ממתחין · איני והא תאני ר׳ חלפתא בן שאול שווין שאין מפשילין חבלים כתחלה · בשלמא למאן דאמ׳ ממתחין שתי בלא עירב · היינו דקא תאני ר׳ חלפתא בן שאול שווין שאין מפשילין חבלים לכתחלה · אלא למאן דאמ׳ ממתחין שאם היה לפני ממתחין השתא שתי בלא עירב אמרת לא חבלים לכתחלה מיבעיא קשיא · אמ׳ ליה רב נחמן בר יצחק לר׳ חייא בר אבין מי איכא למאן דאמ׳ מסרגין שתי בלא עירב והא תנן ר׳ מאיר אומ׳ המטה משיסרג בה שלשה בתים · לא כי איתמר ואבון אמ׳ במסרגין דכולי עלמא לא פליגי דשתי ועירב כי פליגי בממתחין · מר סבר ממתחין שתי בלא עירב · ומר סבר שאם היה לפני ממתחן · מותיבי מסרגין את המטות ואינו צריך לומר שממתחין דברי ר׳ מאיר · ר׳ יוסי אומ׳ ממתחין אבל לא מסרגין ויש אומ׳ אין ממתחין כל עיקר · בשלמא למאן דאמ׳ ממתחין שתי בלא עירב היינו דאתו יש אומ׳ לאיפלוגי · אלא למאן דאמ׳ שאם היה לפני ממתחן במאי פליגי · לא לישראל מתוחי נמי לא · מאי טעמא כיון דאפשר לממלייה במאנא לא טרחינן ·

מתני׳ מעמידין תנור וכירים וריחים במועד · ר׳ יהודה אומ׳ אין מכבשין את הרחים לכתחלה · ועושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן · ושפין את הסדקים ומעגילין אותן במעגלה ביד וברגל אבל לא במחלצים ·

גמ׳ מאי מכבשין · רבי יהודה אמ׳ מינקר ריחיא · רב יחיאל אמ׳ בתעינא · מותיבי מעמידין תנור וריחים וכירים במועד ובלבד שלא יגמור מלאכתן דברי ר׳ אליעזר · וחכמ׳ אומ׳ יגמור · ר׳ יהודה אומ׳ משמו מעמידין את החדשה ומכבשין את הישנה · ויש אומרין אין מכבשין כלעיקר · בשלמא למאן דאמ׳ מנקר ריחיא היינו דמשכחת לה כישנה · אלא למאן דאמ׳ בתעינא בתעינא למה ליה דקא באעי ארדוחיבה טפי פורתא · רב הונא שמעיה לההוא גברא דקא נקר ריחיא בחולא דמועדא · אמ׳ מאן האי אתחל גופיה דקא מחיל יומא טבא · סבר לה כיש אומרין · דרש רב חמא נוקרין רחים בחולו שלמועד · ומשום רבינן אמרו סוס שרוכב עליו וחמור שרוכב עליו מותר ליטול צפרנין בחולו שלמועד אבל חמארא דריחיא לא · רבי יהודה שרא למשקל טופרי דחמארא דריחיא ולא קומי ריחיא ולמבנא אמת המים ד׳ דרחיא ולמבנא אוריא · רבא שרא לפרוקי סוסיא ולמבנא אקרפיטא ולמבנא איצטבה · רבא שרא למשקל דמא לבהמה בחולא דמועדא · אמ׳ ליה אביי תניא דמסייעא לך מקיזין דם לבהמה ואין מונעין רפואה מבהמה בחולו שלמועד · רבא שרא לכסכוסי קירמי · מאי טעמא מעשה הדיוט הוא · אמ׳ ר׳ יצחק בר אמי אמ׳ רב חסדא קטורי בי ידי אסיר · מאי טעמא מעשה אומן הוא · אמ׳ רבא האי מאן דמתקין ארעא אדעתא דבידרי שרי · אדעתא דארעא אסיר · היכי דאמי

איןהל׳ כר׳ יהודה

פ׳ מנקרה להרחים כשהיא חלקה כדי שתטחון החטים והוא כמו שיעשו בו הקורנס מקור ענים ניקורן ·

במעגלה פ׳ עץ גדול וארוך כשהן אמות משני צדדים ומעגלין אותו על הטיט אחר על הקיר שבעליה להשוות הסדקין ·

פ׳ כשעומדין הרחים מלטחון מנקרין בהן נקרים קטנים כמין חידודין כדי לטחון במהרה

פא׳ כמא שלבנין אבנים כגון איצטבא לשבת עליה ויש אומ׳ אקרפיטא במה שנעשה ועשוי בחנות ומחברות החנות ליבש טירקא יתירא

פ׳ קיטורי בי יד אסיר פא׳ שמקבצין בתי זרועות שבחלוק על חבילה קטנה ומעשה אומן הוא שבצורפת עושין כלכך באומנות שאין מתפשטין הקמטים וקילוהי ואית ביה עד שעם אושבצא חדשים ולפי שהוא מעשה אומן אסור · יש פירשו דבוהנא׳ כפ

שקל

שקל מוליא במוליא ונצא בנצא אדעתא דבירדי ושרי · שקל מוליא ושוא בנצא ונצא ושוא במוליא אדעתא דארעא ואסיר · ואמ׳ רבא האי מאן דמזבי זוכיא אדעתא דציבי שרי אדעתא דארעא אסיר היכי. שקל רברבי ושבק זוטרי אדעתא דציבי שקל רברבי וזוטרי אדעתא דארעא · ואמ׳ רבא האי מאן דפתח מיא לארעא אדעתא דכוורי שרי · אדעתא דארעא אסיר · היכי דאמי פתח תרי באבי חד מעילאי וחד מתתאי אדעתא דכוורי פתח חד באבא אדעתא דארעא · ואמ׳ רבא האי מאן דפשח דקלא אדעתא דחיותא שרי · אדעתא דדקלא אסיר · היכי שקל כוליה מחד גיסא אדעתא דחיותא מהאי גיסא ומהאי גיסא אדעתא דדקלא · ואמ׳ רבא הני דיקלי תוהלאני מגזרנהי שרי מיצינהי אסיר · רב פפא אמ׳ כיון דמתלעא בפרקמטיא האבוד דאמי ושרי · ואמ׳ רבא פרקמטיא כל שהוא אסיר · אמ׳ ר׳ אסי בר׳ אבא ובדבר האבוד מותר · ראבינא הוה ליה ההוא עיסקא דהוה מזדבן בשתא אלפי שה״ה לבתר חולא דמועדא זבנה בתלי סר אלפי · ראבינא הוה מסיק זוזי בבני אקרא דשנואתא אתא לקמיה דרב אשי אמ׳ ליה מהו למיזל האידנא עליהו אמ׳ ליה כיון דהאידנא הוא דמשכחת להן בינמי אחריני לא משכחת להו כפרקמטיא האבוד דאמי ושרי ·
תניא נמי הכי גבי ע״ז כי האיגונא הולכין ליריד שלגוים ולוקחין מהם בהמה עבדים ושפחות בתים שדות וכרמים וכותב ומעלה בערכים מפני שהוא כמציל מידם · רב שרא ליה לרב חייא בראשי למיגדל אוהרי בחולו שלמועד · מאי טעמא מעשה הדיוט הוא אבל עיזלי אסיר מאי טעמא מעשה אומן הוא · רב יהודה שרא ליה לאמי תנוראה למגדל תנורי · ולרבה בר עיסבי למגדל מהולאתא · איני והא תאני רבה בר שמואל שנין שאין גודלין תנור לכתחלה לא קשיא כאן בימות החמה כאן בימות הגשמים · עושין מעקה לגג ולמרפסת מעשה הדיוט אבל לא מעשה אומן · היכי דאמי מעשה הדיוט רב יוסף אמ׳ הוצא ודפנא · במתניתא תאנא צר בצרור ואינו טח בטיט · שפין את הסדקין ומעגילין אותן וכו׳ השתא במעגלה אמרת שרי · ביד וברגל מיבעיא הכא קא אמ׳ שפין את הסדקין ומעגילין אותן כעין המעגילה ביד וברגל אבל לא במחלצים ·

מתני׳

הציר והצנור והקורה והמנעול והמפתח שנשברו מתקנן במועד ובלבד שלא יכוין מלאכתן במועד וכבשים. שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן ·

גמ׳

ורמינהי עד ימין היה פטיש מכה בירושלם · לא קשיא כאן בדנגארי הא בדנפאחי · מתקיף ליה רב חקדא קלא רבא אסיר קלא זוטא שרי · לא אמ׳ רב חקדא לא קשיא הא במגלי הא בחציני · רב פפא אמ׳ כאן קודם גזירה כאן לאחר גזירה · רב אשי אמ׳ הא ר׳ יהודה הא ר׳ יוסי דאמ׳ רב יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבוד דלא כר׳ יוסי · אמ׳ ראבינא כמאן מדלינן היראנא קיבואתא דדשי בחולי דמועדא כמאן כר׳ יוסי · וכבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן בפום בדיתא לבאי כוורי עיזל כולי עלמא צוד איתו כוורי שרא להן ראבא למימלח ומיכל מנהון אמ׳ ליה אבאיי והא אנן תנן כבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשן כיון דמיעקרא אדעתא דאכילה איתונהו ואי שבקי להן סרחי כפרקמטיא

למגדל אוהרי פ׳ רשתות למצודות וגדולים הן · אבל אוהרי קטנים · פ״ה למגדל אוהרי לקלוע קליעות מצודות גדולות לדגים · איזלי מצודות קטנות · ורבינו חננאל אמר בשם גאון מפרשי רבנן אוזלי שבידך מגזולה תרג׳ מטוה עזלין · ומפרש אוהרי פכוך · וכן מפל בעריך אזלי · אזלי פ׳ הן מצודות העשויות מן החוטין שלזוטי · פ׳ בעריך מצודות שעושין מחריות שלדקל כדכה׳ קל׳ חרי והסרקים מלמטה וערים מלמעלה ועשוי במין מכברת בפיהן ובשעה שהדגים נכנסין בהן או העופות נסגרין וכיון שהן נכנסין בעלם וישבהן משום גזל ·

האבוד ואמ׳ ושארי׳ ואיכא דאמרי שרא להן מ״ז ל׳ מיצר איתוי׳ וממלח׳
אמ׳ ליה אביי והא אנן תנן כבשים שהוא יכול לאכול מהן במועד כובשין׳ אמ׳ ליה
הני נמי מתאכלן אגב אצאצא׳ כי הא דשמואל עבדי ליה שתין אצאצי דכוארי
ואכיל׳ דבא איקלע לבי ריש גלותא עבדו ליה שתין אצאצי ואכיל׳ רב
איקלע לביבר שבו איתה לקמיה ההוא כוארא תולתא בושלא תולתא מלחא
תולתא טוי׳ אמ׳ רב אמ׳ לי אידא ציארא כוארי סמך למיסרחה מעלי׳
ואמ׳ רב אמ׳ לי אידא ציארא כוורא לטווייה באחוה אקוקיה באבוה מיכליה
בבר׳ יה משתי עליה אבוה׳ ואמ׳ רב אמ׳ לי אידא ציארא כוארי תחלי וחלבא
ליטעון גופא ולא ליטעון פוריא׳ ואמ׳ רב אמ׳ לי אידא ציארא כווארא תחלי׳
וחלבא מ״א ולא תמרא חמרא ולא שכרא׳ סליק פרקא

הדרן עלך משקין

מתניתין

מי שהפך את זיתיו ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו
טוענו קורה ראשונה ומניחה לאחר המועד דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ יוסי אומ׳ זולף
וגומר וגף כדרכו׳ מי שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס זולף וגומר
וגף כדרכו דברי ר׳ יוסי׳ ר׳ יהודה אומ׳ עושה לו למודים בשביל שלא יחמיץ׳

גמרא

אמ׳ רב ששא בריה דרב פתח באבל וסיים במועד
אי׳ זאת אומרת דברים המותרים בחולו שלמועד אסורין בימי אבלו׳ נבאשי
אמ׳ לא מיבעיא ימי אבלו דמירבנן הוא לא אפלו חולו שלמועד דאקירא מלאכה
מדאוריתא במקום פסידא שרו רבנן׳ תניא כותיה דרב ששת בריה דרב אידי
דברים העשויין לאבל בימי אבלו זיתיו הפוכין וכדו לגוף ופשתנו להעלות מן
המשרה וצמרו להעלות מן היורה ומרביצין לו שדהו משתגיע עונת המים
שלו ר׳ יהודה אומר אף זורעין לו שדה העומדת לפשתן אמרו לו אם לא תזרע
בבכיר תזרע באפיל׳ אם לא תזרע בפשתן תזרע מין אחר׳ רבן שמעון בן
גמליאל אומר זיתיו הפוכין ואין שם אומן אלא הוא פשתנו להעלות מן המשרה
וצמרו להעלות מן היורה ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה בצנעה׳ וכן
היה רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ היה ספר שלרבים או בלן שלרבים והגיע עת הרגל
ואין שם אומן אלא הוא הרי זה יעשה בצנעה׳ העריסין החכירין והקבלנין הרי
אלו יעשו׳ החמרים הגמלים הספנים הרי אלו לא יעשו׳ אם היו מוחכרין או
מושכרין ביד אחרים הרי אלו יעשו׳ שכיר יום אפלו בעיר אחרת לא יעשה׳ היתה
מלאכת אחרים בידו אע״פ קיבולת לא יעשה׳ אע״פ קבולת ולא מיבעיא
שאינה קיבולת אדרבה קיבולת כי דידיה דאמי לא בין שהיא קיבולת ובין שאינה
קיבולת לא יעשה׳ היתה מלאכתו ביד אחרים בביתו לא יעשה׳ בבית אחר יעשו׳

מרין

מר ינון בריה דרבינא ומר בריה דר׳ אחא בריה דרבא הוה ליה גימלא בהדי הדדי איתרע
ביה מילתא במר בריה דר׳ אחא בריה דרבא ופסקיה לגמליה. אמ׳ רב אשי מר ינון גברא
רבא הוה נהי דאפסידא דידיה לא חייש דאחרינא לא חייש. והתניא אם היו מוחכרין
או מושכרין אצל אחרים הרי אלו יעשו אדם חשוב שאני. אמ׳ שמואל מקבלי קבולת
בתוך התחום אסור חוץ לתחום מותר. אמ׳ רב פפא ואפלו חוץ לתחום לא אמרן אלא
דליכא מאתא דמקרבא להתם אבל איכא מאתא דמקרבא להתם אסור. רב
משרשיה אמ׳ וכי ליכא נמי מאתא דמקרבא להתם לא אמרן אלא בשבתות וימי
טובים דלא שכיחי אינאשי דאזלי מדוכתא לדוכתא אבל בחולא דמועדא דשכיחי
חצר אינאשי דאזלי מדוכתא לדוכתא אסיר. מר זוטרא בריה דרב נחמן בנו ליה אפדנא
מקבלי קבולת איקלאען דאבא ורב ספרא ורב הונא בר חיננא ולא עייל לגויה.
ואיכא דאמרי והוא נמי ולא עייל לה. והאמ׳ שמואל מקבלי קיבולת בתוך
התחום אסור חוץ לתחום מותר. אדם חשוב שאני. ואיכא דאמרי פיועי ס״ע
בתיבנא בהדיהן. ובחמא שראלהן לאבוה דנגרי דבי ריש גלותא למעבד להון
עבידתא בחולי דמועדא אמ׳ כיון דלא אגרא קא שקלין שרשניי הוא דקא משרשיונית
לן בה. תנו רבנן מקבלין קבולת במועד לעשותה אחר המועד ובמועד אסור.
כללו שלדבר כל שהוא עושה אומ׳ לגוי ועושה. וכל שהוא אינו עושה אינו אומ׳ לגוי
ועושה. תניא אידך מקבלין קבולת במועד לעשותה לאחר המועד ובלבד שלא
ישקול ושלא ימדוד ושלא ימנה כדרך שהוא עושה בחול. תנו רבנן
אין מרביעין בהמה בחולו שלמועד וכיוצא בו אין מרביעין בבכור ולא בפסולי
המוקדשין. תניא אידך אין מרביעין בהמה בחולו שלמועד. ר׳ יהודה אומ׳
חמורה שתבעה על מרביעין עליה בשביל שלא תצטנן ושאר כל הבהמות
מכניסין אותן לבקרות. תנו רבנן אין מדירין בהמה בחולו שלמועד
ואם באו מאיליהן מותר ואין מסייעין אותן ואין מוקרין להם שומר לנער את
צאנם. היה שכיר שבת שכיר שנה שכיר חדש שכיר שבוע מסייעין אותן
ומוקרין להן שומר לנער את צאנן. ר׳ אומ׳ בשבת בטובה ביום טוב במזונות
ובמועד בשכר. אמ׳ רב יוסף הלכה כרבי. פיסקתא וכן מי
שהיה יינו בתוך הבור ואירעו אבל או אונס או שהטעוהו זולף וגומר וגף כדרכו
דברי ר׳ יוסף וג׳ וצריכה דאי אשמעינן קמייתא בההיא קאמ׳ ר׳ יוסי משום
דמשחא נפיש פסידיה אבל חמרא דלא נפיש פסידיה אימא מודי ליה לר׳ יהודה
ואי אשמעינן הא הוה אמינא בהא קא׳ אמ׳ ר׳ יהודה אבל בההיא אימא מודי ליה
ר׳ יוסי צריכה. אמ׳ ר׳ יצחק בר אבא מאן תנא שינוי במועד בדבר האבוד דלא
כר׳ יוסי. אמ׳ ר׳ יוסף הלכה כר׳ יוסי. בעו מניה מרב נחמן בר יצחק מהו
למישעא חביתא דשכרא בחולא דמועדא. אמ׳ להו קיני אמ׳ הל׳ כר׳ יוסי
אימור ואמ׳ ר׳ יוסי בחמרא בשכרא מי אמ׳. וחמרא טעמא מאי משום
דנפיש פסידיה שכרא נמי איתביה פסידא. דאמ׳ אביי אמרא לי אם בר שית

סתוי ושייע כבר תמני ולא שייע׳ אמ׳ ר׳ חמא ברגוריא אמ׳ רב הלכות מועד כהלכות
כותים׳ למאי הלכתא אמ׳ רב דניאל בר קטינא אמ׳ רב לומ׳ שעקודות הן ואין למידות
זו מזו דאמ׳ שמואל זופתין כוזתא ואין זופתין חביתא׳ רב דימי מנהרדעא אמר
זופתין חבית ואין זופתין כוזתא מר חאייש לפסידא׳ ומר חאייש לטירחא׳
מיזאמ׳ זופתין חביתא חייש לפסידא ובחביתא אינה פסידא יתירא אא זייפת להמשן
דנפיש בהיינה ובכוזא ליכא פסידא יתירא׳ ומי דאמ׳ זופתין כוזיתא חאייש
לטירחא ובכוזא ליכא טירחא יתירא ובחביתא איכא טירחא יתירא׳ אמר
אבאיי נקיטינן הלכות מועד כהלכות שבת יש מהן פטור אבל אסור ויש מהן מותר
לכתחלה׳ רב הונא חצדו ליה חצאדא בחולא דמועדא׳ אותיביה רבא בר רב
הונא לרב הונא טוחנין קמח במועד לצורך המועד׳ שלא לצורך המועד אסור׳
ודבר האסור במועד מותר לעשותו במועד׳ דבר שאינו אסור במועד אסור לעשותו
במועד באחד בתלוש בקרקע׳ אבל מחובר לקרקע אפלו כולו אסור אסור ואם אין
לו מה יאכל קוצר ומעמר ודש וזורה ובורר וטוחן ובלבד שלא ידוש בפרות׳
אמ׳ ליה יתידאה היא ולא סבירא ליה כוואתיה דתניא כלל זה אמ׳ רבן שמעון בן גמליאל
משום ר׳ יוסי דבר התלוש מן הקרקע אפלו מקצתו אסור מותר׳ והמחובר לקרקע
אפלו כולו אסור אסור׳ אי ר׳ יוסי ידוש נמי בפרות׳ דאמ׳ ר׳ יצחק בר אבא מאן
תנא שינוי במועד בדבר האסור דלא כר׳ יוסי כיון דכל יומא לאו בפרות דישי לאו שנוי
הוא׳ תנו רבנן טוחנין קמח במועד לצורך המועד׳ ושלא לצורך המועד
אסור׳ ואם טחן והותיר הרי זה מותר׳ קוצץ קצץ והותיר הרי זה מותר׳ מטילין
שכר במועד לצורך המועד׳ ושלא לצורך המועד אסור׳ ואם הטיל והותיר הרי זה פ׳ עושה שכר תמרים ושכר שעורים כו׳
מותר ובלבד שלא יערים׳ ורמינהי מטילין שכר במועד לצורך המועד ושלא
לצורך המועד אסור׳ אחד שכר תמרים ואחד שכר שעורים ואעפ׳ שיש לו ישן
מערים ושותה מן החדש תנאיי היא דתניא אין מערימין בכך ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומ׳
מותר׳ רב חצאדו ליה חצאדא בחולא דמועדא שמע שמואל ואיקפד׳ לימא
כיחידאה סבירא ליה לא רב חצאדא דהיטיהוה ליה׳ ובמאי טעמא עביד הכא אין
לו מה יאכל הוה׳ ושמואל מאי טעמא איקפד לא סיימוה קמיה אי נמי אדום חשוב
שאני׳ ר׳ יהודה נשיאה נפק בחומרתא דמרגשא ואשתי מיא ואחים קפילא ארמאה
שמע ר׳ אמי ואיקפד׳ אמ׳ רב יוסף מאי טעמא איקפד דאי משום חומרתא דמרגשא
והתניא השירים והנזמים וטבעות הרי הן ככלים המיטלטלים בחצר אי משום דאישתי
מיא דאחים קפילא ארמאה הא אמ׳ ר׳ שמואל בר רבי יצחק אמ׳ רב כל הנאכל כמות שהוא
חי אין בו משום בישולי גוים אדם חשוב שאני׳ אמ׳ רב חננאל אמ׳ רב קוצץ אדם
דקל במועד ואעפ׳ שאינו צריך אלא לנסרות שלו לאייתו עליה אביי׳ רב אשי הוה
ליה עבא בשילניא אזל למיקציה בחולא דמועדא אמ׳ ליה ר׳ אשי משילוניא לרב פ׳ יעד היה לו ביתו
אשי מאי דעתיך דאמ׳ רב חננאל אמ׳ רב קוצץ אדם דקל במועד אעפ׳ שאינו צריך אלא מקום שנכשלו
לנסורת שלו הא לייתו עלה אביי אמ׳ ליה לא שמיעא לי כלומ׳ לא סבירא לי אשתמיט בו בני אדם כו׳

נרגא

ח׳

נגא בעא מפסקיה לקקיה שבקיה והדר אתא׳ רב יהודה שרא למעקר כיתנא ולמקטל
כשותא ולמעקר שושמי׳ אמ׳ ליה אביי לרב יוסף בשלמא כיתנא חזיא לחפופרי
כשותא חזיא לשכרא׳ לא שושמי למאי חזיאן אמ׳ ליה חזיאן לנצ״י דאית בהן׳ ר׳ ינאי
הוה ליה ההוא פרדיסא דימטא בחולא דמועדא קטפיה׳ לישנא שהיה כולי עלמא
למרדיקיהו לחולא דמועדא אפקריה ר׳ ינאי לפרדיסיה ההיא שתא׳ מתניתין
מכניס אדם פירותיו מפני הגנבים ושולה פשתנו מן המשרה בשביל שלא תאבד
ובלבד שלא יכוין את מלאכתו במועד וכולם אם כוונו מלאכתם יאבדו׳ גמרא
מכניס אדם פירותיו ובלבד שיכניסם בצנעה לתוך ביתו׳ רב יוסף הוה ליה כשורי
עיילנהו בימאמא׳ אמ׳ ליה אביי ובלבד שיכניסם בצנעה לתוך ביתו׳ אמ׳ ליה צנעא דהני
יממא הוא כיון דבליליא בעו גברי יתירי ובעי מדבורי דנורא אוושא מילתא׳ ושולה
פשתנו מן המשרה וכו׳ בעא מיניה ר׳ ירמיה מר׳ זירא כיון מלאכתו למועדות מהו למקנס
בנו אחריו אם תמצא לומ׳ צדם אוזן בבור ומת׳ קנסו בנו אחריו משום דאיסורא דאורייתא
ואם תמצא לומ׳ בדרבנן נמי קנסו כי הא מכר עבדו לגוי ומת קנסו בנו אחריו משום דכל יומא קא
מפקע ליה ממצוות הכא מאי לגברא קנסו רבנן והא ליתיה או דלמא לממוניה קנסו רבנן והא
איתיה אמ׳ ליה תניתא שדה שניקווצה תזרע למוצאי שביעית נטייבה או נדיירא לא תזרע
למוצאי שביעית׳ ואמ׳ ר׳ יוסי בר חנינה נקיטינן הטיבה ומת בנו זורעה אלמא לדידיה קנסוה
רבנן לזרעיה לא קנסוה רבנן׳ אמ׳ אביי נקיטינן טומאת טהרותיו ומת לא קנסו בנו אחריו
מאי טעמא׳ הזק שאינו ניכר לא שמה הזק קנסא דרבנן הוא לדידיה קנסוה רבנן לזרעיה לא
קנסוה רבנן׳ מתניתין אין לוקחין בתים ואבנים ועבדים ובהמה אלא
לצורך המועד או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל ואין מפנין מבית לבית אבל מפנה הוא
לחצירו מפני שהיא שמחה לו ואין מביאין כלים מבית האומן ואם חושש להן מפנן לחצר
אחרת׳ גמרא בעא מיניה ראבא מרב נחמן שכר פעולה שאין לו מה יאכל
מהו׳ אמ׳ ליה תניתה או לצורך המוכר שאין לו מה יאכל׳ מאי לאו לאיתויי מאי
לאו לאיתויי שכר פעולה׳ אמ׳ ליה לאפרושי קא מפריש׳ אותביה או כותבין שטרי
חוב במועד ואם אינו מאמינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב שאין לו מה יאכל לאיתויי
מאי לאו לאיתויי שכר פעולה שמע מינה׳ מותיב רב ששת וחכמ׳ אומ׳ שלש אומניות עושין
מלאכה בערבי פסחים׳ החייטים הספרים והכובסין׳ החייטים שכן הדיוט תופר כדרכו בחולו
של מועד׳ הספרין והכובסין שכן הבא ממדינת הים והיוצא מבית האסורים מותרין לספר ולכבס
ואי סלקא דעתא שכר פעולה שאין לו מה יאכל שרי כל מלאכות נמי לשתרי אן דהא אשתרי שכר
פעולה שאין לו מה יאכל׳ מתקיף ליה רב פפא לא מעהה בניין לשתרי שכן כותל הגוהה
לרשות הרבים סותר ובונה כדרכו׳ מתקיף ליה ראבינא אלא מעתה לבלר לישתרי משום
שכן כותבין קידושי נשים גטין ושוברין׳ אמ׳ רב אשי מועד ארבעה עשר קא רמית מועד
משום טירחא ולאו טירחא הוא כל מקום פסידא שרו רבנן ארבעה עשר משום צורך יום טוב
הוא מידי דצורך יום טוב שרו רבנן מידי דלאו צורך יום טוב לא שרו רבנן׳ אין מפנין
מבית לבית אבל מפנה הוא לחצירו׳ והא אמרת רישא אין מפנין אמ׳ אביי קופה אתן לבית
שבחצר׳

פ׳
גר׳ עינן ואיתבכן
כשומשמין דקאמן
למשהה׳ פ״ה
תפלה ש

פ׳
דר׳ נטרונאי ז״ל מקום
דליכא מאן דלקנסוה
כיה כגון היכא דאורג
שעשו מלאכת אחרים
שאי אפשר לקנסה
ממון אחרים ושמתינן
ליהו ומלקינן להו עד
דמקבלי עליהו דינא
ושדינן להו פ

ואין מביאין כלים מבית האומן אמ׳ רב פפא בדין לן רבא תנא אין מביאין כלים מבית
האומן ורמינהי מוליכין ומביאין כלים מבית האומן ואע״פ שאינם לצורך המועד ואמרינן ל״ה
כאן בארבעה עשר כאן בחולו של מועד׳ ואיבעית אימא הא והא בארבעה עשר וכאן
במאמינו וכאן בשאינו מאמינו׳ והתניא מביאין כלים מבית האומן כגון כד מבית הכדר וכוס
מבית הזגג׳ אבל לא צמר מבית הצבע ולא כלים מבית האומן ואם אין לו מה אכל נותן
לו שכרו ומניחן אצלו ואם אינו מאמינו מניחו בבית הסמוך לו ואם חושש להן שמא יגנבו
מפנן לחצר אחרת׳ שנית מביאין מוליכין׳ קשיא דקאתני אין מביאין וכל שכן אין
מוליכין׳ לא מחוורתא כדשנין מעיקרא׳

מתניתין

מחפים את הקציעות בקש׳ ר׳ יהודה אומ׳ אף מעבים מוכרי פירות כסות וכלים מוכרין בצנעה
לצורך המועד׳ הציידין והדשושות והגרוסות עושין בצנעה לצורך המועד ר׳ יוסי אומ׳
הן החמירו על עצמן׳

גמרא

פליגי בה ר׳ חייא בר אבא ור׳ אסי׳ ותרויהון משמא
דחזקיה ור׳ יוחנן אמרי חד אמ׳ מחפין אקלושי ומחפין אסמוכי והד אמ׳ מעבין לא שנא
הכי ולא שנא הכי מעבין עושה אותו כמין כרי׳ תניא נמי הכי מעבין עושה אותן כמין
כרי דברי ר׳ יהודה׳ מוכרי פירות כסות וכלים׳ איבעיא להו הן החמירו על עצמן
דלא הוו עבדי כלל או דלמא דהוו עבדי בצנעה׳ תא שמע מוכרי פירות מוכרין בצנעה
לצורך המועד׳ ר׳ יוסי אומ׳ תגארי טבריה הן החמירו על עצמן שלא היו מוכרין כל עיקר׳
צדי חיה עופות ודגים צדין בצנעה לצורך המועד׳ ר׳ יוסי אומ׳ צאדי עכו הן החמירו
על עצמן שלא היו צדין כל עיקר׳ דשושי חלקא ודגון וקיטני מוכרין בצנעה לצורך
המועד׳ ר׳ יוסי אומ׳ דשושי צפורי הן החמירו על עצמן שלא היו דוששין כל עיקר׳
אמ׳ אביי חלקא חדא לתרתי׳ טרגון חדא לתלת׳ קיטני חדא לארבעה׳ כי אתא
רב דימי אמ׳ כונאתא׳ מותיבי חלקא טרגון וקיטני טמאין בכל מקום׳ בשלמא למאן
דאמ׳ חדא לתרתי חדא לתלת חדא לארבעי משום הכי טמאים בכל מקום דאתכשור
אלא למאן דאמ׳ כונאתא אמאי טמאין בכל מקום הא לא איתכשור אי לאו דשרא בהן
מיא לא הוה מיקלפא ומאי קרו ליה חלקא דשקיל חילקיהון׳ מותיבי הנודר מן הדגן
אסור אף בפול המצרי יבש ומותר בלח ומותר באורז וחלקא וטרגון וקיטני׳ בשלמא
למאן דאמ׳ חדא לתרתי חדא לתלת חדא לארבעי דנפקא להו מתורת דגן אלא למאן דאמ׳
כונאתא דגן מעליא נינהו תיובתא׳ רבי יהודה שרא להו להנהו קרופאתא למיזל
ולזבוני בשוקא כי אורחיהן׳ איתיביה רב כהנא לרבי יהודה חנות פתוחה לקטין פותחה
ונועל כדרכו והפתוחה לרשות הרבים פותח אחת ופותח אחת וערב יום טוב האחרון שלחג
מוציא ומעטר את השוק בפירות בשביל כבוד יום טוב האחרון לא קשיא הא בפירי הא בתכלי׳

הדרן עלך מי שהפך

מתניתין

ואלו מגלחין במועד הבא ממדינת הים ומבית
השביה והיוצא מבית האסורים ומנודה שהתירו לו חכמים

ומי

ומי שנשאל לחכם והותר והגדיר והמצורע והיוצא מטומאתו לטהרתו ואלו מכבסין במועד
הבא ממדינת הים ומבית השביה והיוצא מבית האסורים ומנודה שהתירו לו חכמים ומי
שנשאל לחכם והותר ומטפחות הידים ומטפחות הספרים ומטפחות הספג והזבים
והזבות והנדות והיולדות וכל העולין מטומאה לטהרה הרי אלו מותרין ושאר כל אדם
אסורין **גמרא** ושאר כל אדם מאי טעמא אסורין כי התנן אנשי משמר
ואנשי מעמד אסורין לספר ולכבס ובחמישי מותרין מפני כבוד השבת ואמ׳ רבא בר רב
הונא אמ׳ ר׳ אלעזר מה טעם שלא יכנסו למשמרתן כשהן מנוולין הכא נמי שלא יעלו לרגל
כשהן מנוולין בעי ר׳ זירא אבדה לו אבידה ערב הרגל מהו כיון דאבדה לו אבידה אנוס הוא
או דלמא דלא מוכחא מילתיה לא אמ׳ ליה אביי יאמרו כל הסדיקין אסורין וסריקי ביתוס
מותרין ולטעמיך הא דאמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן מי שאין לו אלא חלוק אחד מותר לכבסו בחולו
שמועד יאמרו כל הסדיקין אסורין וסדיקי ביתוס מותרין הא איתמר עלה אמ׳ מר בר רב
אשי אזורתו מוכחת עליו מר בר רב אשי מתני הכי בעי ר׳ זירא אומן שאבדה לו אבדה
ערב הרגל מהו כיון דאומן הוא מוכחא מילתא או דלמא כיון דלא מוכחא מילתיה כי הנך
לא תיקן הבא ממדינת הים ומבית השביה וכו׳ מתניתין דלא כר׳ יהודה דתניא רבי
יהודה אומ׳ הבא ממדינת הים לא יגלח מפני שיצא שלא ברשות אמ׳ רבא לשוט דברי
הכל אסור למזונות דברי הכל מותר לא נחלקו אלא להרויחא מר מדמי לה לשוט ומר
מדמי לה למזונות מותיבי אמ׳ ר׳ נראין דברי ר׳ יהודה שיצא שלא ברשות ודברי חכמ׳
שיצא ברשות מאי שלא ברשות אילימא לשוט הא אמרת דברי הכל אסור ואלא למזונות
הא אמרת דברי הכל מותר אלא להרויחא חדא דהא אמרת נראין דברי ר׳ יהודה בהא
ועוד מכלל דפליגי רבנן אפלו לשוט והאמרת דברי הכל אסור הכי קאמ׳ אמ׳ ר׳ נראין
דברי ר׳ יהודה לרבנן שיצא שלא ברשות ומאי ניהו לשוט שאף חכמ׳ לא נחלקו עליו
אלא להרויחא אבל לשוט מודו ליה אמ׳ שמואל קטן הנולד במועד מותר לגלח
במועד אין לך בית האסורים גדול מזה במועד אין מעיקרא לא מותיב רב פינחס
כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן הא אסורין לגלח במוע׳
אסורין לגלח בימי אבלן ואי אמרת קטן איתבה פלוגתא נמצאת אבילות בקטן
ותנא מקרעין לקטן מפני עגמת נפש אמ׳ רב אשי מי קאתני אסורין דלמא האסורין
קאתני יש מהן אסור ויש מהן מותר אמימר ואי תימא רב ששא בריה דרב אידי
מתני הכי אמ׳ שמואל קטן מותר לגלחו במועד ולא שנא נולד במועד ולא שנא נולד מעיקרא
אמ׳ רב פינחס אף אנן נמי תנינן כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי
אבלן הא אסורין לגלח במועד אסורין לגלח בימי אבלן ואי אמרת קטן אסור
נמצאת אבילות נוהגת בקטן ותנא מקרעין לקטן מפני אגמת נפש אמ׳ רב אשי
מי קאתני אסורין דלמא ואסורין קא תאני יש מהן אסור ויש מהן מותר רגל ותקפורת
עטיפת תפילין שלום סימן אבל אינו נוהג אבילות ברגל דכת׳ ושמחת בחגיך
אי אבילות דמיעקרא היא אתי עשה דרבים דחי עשה דיחיד אי אבילות דהשתא היא
לא אתי עשה דיחיד ואייל אעשה דרבים מנודה מהו שינהוג נדויו ברגל

כשיוצא מבית המרחץ
מפני כבוד הספרים
בגירו לכבסו
לא אח ספרים
והאיכבות שנתן
המספר עצמו
מפני השיער שלא
יפול עליו
וכשמגלת הבא
ממדינת הים אין
היוצא מבית השביה
צריך לכבס
מטפחות ...
שמכבד קול המון
מפני שצריכה
לכיבוס

אמ׳ רב יוסף תא שמע דנין דיני ממונות ודיני נפשות ודיני מכות ואי לא צאיית לדינא
משמתינן ליה ואי פלקא דעתא אינו נוהג נידוי ברגל משומת ואתי מעיקרא אתי
רגל ואחי ליה השתא משמתינן ליה׳ אמ׳ ליה אביי ודלמא לעיוניה ואילא
תימא הכי דיני נפשות דקאתני הכי נמי דקטלינן קא ממנעי משמחתיס טובי׳
דתניא ר׳ עקיבה אומ׳ מנין לסנהדרין שהרגו את הנפש שאין טועמין כלום כל אותו היום
ת״ל לא תאכלו על הדם׳ ולא מאי לעיוני נמצאת מענה את דינו׳ דאתו מצפרא
ומעייני ביה בדיניה ועיילי ואכלי ושאתו כולי יומא והדרי אתו לשקיעת החמה וגמרי
ליה לדיניה וקטלי ליה׳ אמ׳ אביי תא שמע ומנודה שהתירו לו חכמ׳ ׳ אמר ליה
ובא מי קאתני דאזל ופייסיה לבעל דיניה ואתי לקמיהון דרבנן ושרו ליה׳ מצורע מהו
שינהוג צרעתו ברגל אמ׳ ליה אביי תא שמע והנזיר והמצורע והיוצא מטומאתו לטהרתו
הא בימי טומאתו נוהג׳ לא מיבעיא קאמ׳ לא מיבעיא בימי טומאתו דלא נוהג׳ אבל
מטומאתו לטהרתו ליגזור שמא ישהה קרבנותיו קא משמע לן׳ אמ׳ ובא תא שמע
והצרוע לרבות כהן גדול׳ כהן גדול כל השנה כולה כרגל לכולי עלמא ואמי׳ דתנן כהן
גדול מקריב אונן ואינו אוכל שמע מינה נוהג צרעתו ברגל שמע מינה׳ אבל אסור
בתספורת מדאמ׳ להו רחמנא לבני אהרן ראשיכם אל תפרעו מכלל דמלי׳ עלמא
אסור׳ מנודין ומצורעין מה הן בתספורת׳ תא שמע מנודין ומצורעין אסורין
לספר ולכבס׳ מנודה שמת סוקלין בית דין את ארונו׳ ר׳ יהודה אומ׳ לא שיעמידו עליו
גל אבנים כגלו של עכן אלא בית דין שולחין ומניחין אבן על ארונו ללמוד שכל המתנדה
ומת בנידויו בית דין סוקלין את ארונו שמע מינה׳ אבל חייב בעטיפת הראש מדקא
אמ׳ ליה רחמנא ליחזקאל לא תעטה על שפם מכלל דכולי עלמא מיחייבי׳ מנודה
מהו בעטיפת הראש׳ אמ׳ רב יוסף תא שמע והן מתעטפין ויושבין כאבילים וכמנודין
עד שירחמו עליהן מן השמים׳ אמ׳ ליה אביי דלמא מנודה לשמים שאני דחמירי׳
מצורע מהו בעטיפת הראש מהו תא שמע ועל שפם יעטה מלמד שחייב בעטיפת הראש
שמע מינה׳ אבל אסור להניח תפלין מדקאמ׳ ליה רחמנא ליחזקאל פארך חבוש
עליך מכלל דלכולי עלמא אסור׳ מנודה מהו בתפלין תיקו׳ מצורע מהו בתפלין
תא שמע והצרוע לרבות כהן גדול׳ בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעין׳ וראשו יהיה פרוע׳
אין פריעה אלא גידול שער דברי ר׳ אליעזר׳ ר׳ עקיבה אומ׳ נאמרה הוייה בראש ונאמרה הוייה
בבגדים מה הוייה האמורה בבגדים דבר שחוץ מגופו׳ אף הוייה האמורה בראש דבר
שחוץ מגופו׳ מאי לאו תפלין׳ אמ׳ רב פפא לא כומתא וסודרא׳ אבל אסור בשאילת
שלום דקא אמ׳ ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום׳ מנודה מהו בשאילת שלום אמ׳ רב יוסף
תא שמע ובשאילת שלום בין אדם לחבירו כבני אדם הנזופין למקום׳ אמ׳ ליה אביי
דלמא מנודה לשמים שאני דחמיר׳ מצורע מהו בשאילת שלום תא שמע ועל שפם
יעטה שיהיו שפתותיו מדובקות זו בזו שיהא כמנודה וכאבל ואסור בשאילת שלום׳ ונפשוט
מנה נמי למנודה אמ׳ רב אחא בר פינחס משמא דרב יוסף מי קאתני שאסור שיהא כמנודה
וכאבל במילי אחרניאתא ואסור נמי בשאילת שלום׳ סימן תורה כיבוס קריעה מטה׳

ירושלמי אבל אסור להניח תפלין דכת׳ ואתן הזכרונ׳ אותם צא״ל כל ימי ח״י ימים שאתה עוסק בהן בח״י ולא ימים שאתה עוסק בהן במתים ע״כ

פ׳ קצת אבילות עשה שקצב ברמיזה ולא תשאל בשלום שום אדם כבני אדם הנזופין שאסורין בשאילת שלום פ׳

פ׳ האנק דום מתים אבל לא תעשה פארך חבוש עליך ונעליך תשים ברגליך ולא תעטה על שפם ולחם אנשים לא תאכל כו׳

אבל

אבל אסור בדברי תורה דקאמ׳ ליה רחמנא ליחזקאל האנק דום׳ מנודה מהו בדברי תורה
אמ׳ רב יוסף תא שמע מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו מוחרם לא שונה ולא שונין
לו ולא נשכר ולא נשכרין לו אבל שונה הוא לעצמו שלא יפסיד מתלמודו ועושה לו
חנות קטנה בשביל פרנסתו ואמ׳ רב חסדא זבונא מיא בפקתא דערבות שמע מינה
מצורע מהו בדברי תורה תא שמע והודעתם לבניך ולבני בניך וסמיך ליה יום אשר עמדת וכו׳
מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיע אף כאן באימה ויראה ברתת ובזיע מכאן אמרו
הזבים והמצורעים ובועלי נדות מותרין לקרות בתורה ובנביאים ובכתובים ולשנות במשנה
בהלכות ובהגדות ובעלי קריין אסורין שמע מינה אבל אסור בתכבוסת דכת׳ וישלח יואב
תקועה ויקח משם אשה חכמה ויאמר אליה התאבלי נא ולבשי נא בגדי אבל ואל תסוכי שמן
והיית כאשה זה ימים רבים מתאבלת על מת מנודין ומצורעין מה הן בתכבוסת תא
שמע מנודין ומצורעין אסורין לספר ולכבס שמע מינה אבל חייב בקריעה דקאמ׳
להו רחמנא לבני אהרן בגדיכם לא תפרמו מכלל דכולי עלמא מיחייבי מנודה מהו
בקריעה תיקו מצורע מהו בקריעה תא שמע בגדיו יהיו פרומים שיהו מקורעין שמע מינה
אבל חייב בכפיית המטה דתאני בר קפרא דמות דיוקני נתתי בהן ובעונותיהן הפכתיה
יהפכו מטותן עליהן מנודין ומצורעין מהן בכפיית המטה תיקו מלך רחץ
ונעל ושימש קרבן קימן אבל אסור בעשיית מלאכה דכת׳ והפכתי חגיכם לאבל מה
חג אסור בעשיית מלאכה אף אבל בעשיית מלאכה מנודה מהו בעשיית מלאכה תא
שמע מנודה שונה ושונין לו נשכר ונשכרין לו שמע מינה מצורע מהו בעשיית מלאכה
תיקו אבל אסור ברחיצה דכת׳ ואל תסוכי שמן ורחיצה בכלל סיכה מנודה מהו
ברחיצה אמ׳ רב יוסף תא שמע כשאמרו אסור ברחיצה לא אמרו אלא כל גופו אבל פניו
ידיו ורגליו מותר וכן אתה מוצא במנודה ובאבל מאי לאו אכולהי לאו אשארא
מצורע מהו ברחיצה תיקו אבל אסור בנעילת הסנדל מדקאמ׳ ליה רחמנא ליחזקאל
ונעליך תשים ברגליך מכלל דכולי עלמא אסור מנודה מהן בנעילת הסנדל אמ׳ רב יוסף
תא שמע כשאמרו אסור בנעילת הסנדל לא אמרו אלא בעיר אבל בדרך מותר הא כיצד
יצא לדרך נועל נכנס לעיר חולץ וכן מנודה ואבל מאי לאו אכולהי לאו אשארא
מצורע מהו בנעילת הסנדל תיקו אבל אסור בתשמיש המטה דכת׳ וינחם דוד את בת
שבע אשתו ויבא אליה וישכב עמה מכלל דמיעקרא הוה אסיר מנודה מהן בתשמיש
המטה אמ׳ רב יוסף תא שמע כל אותן שנים שהיו ישראל במדבר מנודין היו ושימשו מטותיהן
אמ׳ ליה אביי דלמא מנודה לשמים שאני דקיל והא אמרת דחמיר ספוקי מספקא ליה
אזל להכא מדחי ואזל להכא מדחי מצורע מהו בתשמיש המטה תא שמע וישב
מחוץ לאהלו שבעת ימים שיהא כמנודה וכאבל ואסור בתשמיש המטה שאין אהלו אלא אשתו
שנ׳ לך אמור להם שובו לכם לאהליכם שמע מינה ונפשוט נמי למנודה אמ׳ רב אחא
בריה דרב פינחס משמא דרב יוסף מי קאתני שאסור שיהא כמנודה וכאבל במילי אחרניאתא
קא תני ואסור בתשמיש המטה אבל אינו משלח קרבנותיו ר׳ שמעון אומ׳ שלמים
בזמן שהוא שמח לך בזמן שהוא אונן מנודה מהו שישלח קרבנותיו אמ׳

פ׳ בארץ צ׳ה׳ זה המקום מקום שמאין הוא כלומ׳ מוכר דבר שאינו מצוי

נ״א בהגדות פ׳ פסוקין הנדרשין לאיסור והתר וטומאה וטהרה כגון ספרא וספרי ותלמוד ומחלוקת אמוראין

פירש ר׳ חפרים ז״ל שאם צריך טבילה לטהרה מותר דתניא כל חייבי טבילות טובלין כדרכן בין בתשעה באב בין ביום הכפורים

פ׳ שערי וקראות כגון בראשית רבה

פ׳ ברייתות

פ׳ משניות

אמ׳ רב יוסף תא שמע כל אותן שנים שהיו ישר׳ במדבר מנודין ושלחו קרבנותיהם
אמ׳ ליה אביי דלמא מנודה לשמים שאני דקיל והאמרת דחמיר ספוקי מספקא
ליה ודחויי קא מדחי ... מצורע מהו שישלח קרבנותיו תא שמע אחר טהרתו
אחרי פרישותו מן המת שבעת ימים יספרו לו או שבעת ימי ספרו וביום בואו אל
הקדש יקריב חטאתו זו עשירית האפה שלו זו דברי ר׳ יהודה ר׳ שמעון בבואו
יקריב בזמן שהוא ראוי לביאה ראוי להקרבה בזמן שאינו ראוי לביאה אינו ראוי
להקרבה׳ אמ׳ רבא מנא לן דקבעינן בי דינא ומשדרינן שליחא דכת׳ וישלח משה
לקרא לדתן ולאבירם׳ ומנא לן דמזמנינן לדינא דכת׳ ויאמר משה אל קרח אתה וכל
עדתך׳ לקמי גברא רבא פלוני דכת׳ לפני יי׳ את ופלניא דכת׳ אתה והם ואהרן׳
דקבעינן זמנא דכת׳ מחר׳ זמנא דבתר זמנא דכת׳ קראו שם פרעה מלך מצרים שאון
העביר המועד׳ ומנא לן ראי מיתפקר בשליחא דבי דינא ואתי ואמ׳ דלא מרחינן
כלישנא בישא דכת׳ העיני האנשים ההם תנקר׳ ומנא לן דמשמתינן דכת׳ אורו מרוז׳
דהכי סברה גברא דבא פלוני דכת׳ אמר מלאך יי׳ דמחרמינן דכת׳ אורו ארור׳
דאכיל ושתי בהדיה וקאי בארבע אמין דקאי בהי דכת׳ יושביה׳ ודפרטינן חטאיה
בצבורא דכת׳ כי לא באו לעזרת יי׳ אמ׳ עולא בארבע מאה שיפורי שמתיה ברק
למרוז׳ איכא דאמרי גברא רבא הוה ואיכא דאמרי כוכבא הוה דכת׳ מן שמים
נלחמו הכוכבים וכו׳ ומנא לן דמפקרינן נכסיה דכת׳ וכל אשר לא יבוא לשלשת הימים
בעצת השרים והזקנים יחרם כל רכושו והוא יבדל מקהל הגולה׳ ומנא לן דנצינן
וליטינן ומחינן ומתלשינן שער ומשבעינן דכת׳ ואריב עמם ואקללם ואכה מהם
אנשים ואמרטם ואשביעם באלהים וכו׳ ומנא לן דכפתינן ואסרינן ועבדינן הודפה
דכת׳ הן למות הן לשרושי הן לענש נכסין ולאסורין׳ מאי לשרושי אמ׳ אדה מאדי
אמ׳ נחמיה בר ברוך אמ׳ ר׳ חייא בר אבון אמ׳ רב הודפה׳ אמ׳ רב יהודה בריה דרב שמואל
בר שילת משמא דרב מנדין לאלתר ושונין לאחר שלשים ומחרימין לאחר ששים׳
אמ׳ ליה דב הונא בר חיננא הכי אמ׳ רב חסדא שני וחמישי ושני׳ הני מילי לממונא אבל
לאפקרותא לאלתר׳ ההוא טבחא דאיתפקר ביה ברב טובי בר רב מתנה אימנו אביי
ורבנן ושמתוה לסוף אזל פייסיה אמ׳ אביי היכי לעביד לישרי ליה לא חל שמתא עליה
תלתה יומין לא לישרי ליה קא בעו רבנן מיעל אמ׳ ליה לרב אידי בר אבון מידי שמיע לך
בה אמ׳ ליה הכי אמ׳ רב תחליפא בר אבימי אמ׳ שמואל טוטו שרי טוטו אסר הני מילי לממונא
אבל לאפקרותא עד דחילא שמתא דרבנן עליה תלתה יומין׳ אלמא קא סבר אביי
הני בי תלתה דמשמתי לא אתו בי תלתה אוחריני ומשרא׳ תא שמע להו׳ דאיבעיא להו
הני בי תלתה דמשמתי מהו למיתי בי תלתה אוחריני ומשרא תא שמע מנודה לרב מנודה
לתלמיד׳ מנודה לתלמיד אין מנודה לרבי׳ מנודה לעירו מנודה לעיר אחרת׳ מנודה לעיר
אחרת אין מנודה לעירו׳ מנודה לנשיא מנודה לכל ישרא׳ מנודה לכל ישרא׳ אין מנודה
לנשיא׳ רבן שמעון בן גמליא׳ אומ׳ אחרונים התלמידים שנידה ומת חלקו אינו מופר
מאי לאו אינו מופר כלל לא עד ואתו אחריני שמעמנה תלת׳ תלמיד שנידה לכבודו

פ׳ לארץ ... דפעתין ובעורה ... לעקרב ... ק׳ל ... ויעבדו ובעדה ... לב פרעה ... פרעה בבקר ובעד ... ונצה ידך על מימי מצרים ...
עזר׳
ע״ג
פ׳ נידוי כ׳ ומי הודפה אמ׳ רב ... קצב משרג׳ ... בה לכאפר׳
פ׳ שהעיז פנין להקף תלמ׳ חכמ׳
פ׳ תקיעת השופר׳ ... מ״ד

77

גנידוי נידוי ושמע מינה כל אחד ואחד מיפר חלקו ושמע מינה הני ביתלתה דמשמתו אתו
בי תלתה אחרי ושרון׳ אמ׳ ליה רב אשי לאמימר והא תניא רבן שמעון בן גמליאל אומר
אחד מן התלמידים שנידה ומת חלקו אינו מופר מאן לאו אינו מופר כלל לא עד דאתו בי
תלתה אחריני ושארו׳ תנו רבנן אין נידוי פחות משלשים ואין נזיפה פחותה
משבעה ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר ויאמר יי׳ אל משה וגו׳ הלא תכלם שבע׳ ימ׳ וגו׳
אמ׳ רב חסדא ונידוי שלנו כנזיפה שלהם׳ ונזיפה דידהו שבעה והא ר׳ שמעון בירבי
ובר קפרא הוו יתבי קא גרסי קשיא להו שמעתא אמ׳ ר׳ שמעון ביר׳ לבר קפרא דבר זה צריך
רבא אמ׳ ליה מה דבי אומ׳ בדבר זה׳ אזל ר׳ שמעון אמ׳ ליה לאבוה איקפד אתא בר קפרא
לאתחזויי ליה אמ׳ ליה בר קפרא דבר זה צריך ר׳ ידע דנקיט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא
בנפשיה תלתין יומי׳ שוב פעם אחת גזר ר׳ שלא ישנו לתלמידים בשוק מאי דרש חמוקי
ירכיך כמו חלאים וכו׳ מה ירך בסתר אף דברי תורה בסתר׳ יצא ר׳ חייא ושנה לשני בני
אחיו בשוק לרב ולרבה בר חנה שמע ר׳ איקפד אתא ר׳ חייא לאתחזויי ליה אמ׳ ליה חייא
ראה מי קורא לך מבחוץ ידע דנקיט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה תלתין יומין׳
ביום תלתין שלח ליה תא הדר שלח ליה דלא תיתי׳ מעיקרא מאי סבר ולבסוף מאי סבר׳
מעיקרא סבר מקצת היום ככולו׳ ולבסוף סבר לא אמרינן מקצת היום ככולו׳ אתא
אמ׳ ליה אמאי אתית דשלח לי מר תא והא שלחי לך דלא תיתי זה ראיתי וזה לא ראיתי׳
קרא עליה ברצות יי׳ דרכי איש גם אויביו ישלים אתו׳ מאי טעמא תעביד הכי דכתיב
חכמות בחוץ תרנה ברחובות תתן קולה׳ אמ׳ ליה אם קריתה לא שנית ואם שנית לא
שילשתה ואם שילשתה לא פירשו לך חכמ׳ חכמות בחוץ תרנה כי דרבא דאמ׳ רבא
כל העוסק בתורה מבפנים תורתו מכרזת עליו בפרהסיא והא כת׳ לא מראש בסתר דברתי
ההוא ביומי דכלה׳ ור׳ חייא חמוקי ירכיך מאי עביד ליה בצדקה ובגמילות חסדים׳
אלמא נזיפה דידהו תלתין נזיפת נשיא שאני׳ ונזיפה דידן כמה חד יומא כי הא דשמואל ומר
עוקבא כי הוו יתבי גרסי הוה יתיב מר עוקבא קמיה דשמואל ברחוק ארבע אמות כי הוו יתבי
בדינא הוה יתיב שמואל קמיה דמר עוקבא ברחוק ארבע אמות׳ כי היכי דלשתמען מליה
הוה האיק ליה למר עוקבא דוכתא בצפתא ויתיב עלה כי היכי דלא ליתבן בשוקה כל יומא
הוה מלוי ליה מר עוקבא לשמואל עד אשפיזיה יומא חד איטריד בדינא הוה קא אזיל לשמואל
בתריה בתר כי מטא ביתיה אמ׳ לאו נגהא לה לא שארית בתיגראי ידע דנקיט מילתא
בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא׳ ההיא איתתא דהות יתבא בשבילא ופשיטא
כרעה הוה קא חליף ואזיל צורבא מרבנן לא איכנעא מיקמיה אמ׳ כמה חציפא הא איתתא
אתאי לקמיה דרב נחמן אמ׳ לה מי שמעת שמתא מפומיה אמרה ליה לא אמר לה אזילי
נהיג נזיפותא בנפשיך חד יומא׳ רב זוטרא בר טוביה הוה פקיק סדרא קמיה דרב יהודה
מטא האי פיסקא ואלה דברי דוד האחרונים אמ׳ ליה אחרונים מכלל דאיכא ראשונים׳
ראשונים מאי היא׳ שתיק לא אמ׳ ליה ולא מידי׳ הדר אמ׳ ליה אחרונים מכלל דאיכא
ראשונים׳ ראשונים מאי היא׳ אמ׳ ליה מאי דעתיך כל ידע לפרושיה דהאי קרא לאו גברא
רבה הוא אידע דנקט מילתא בדעתיה נהג נזיפותא בנפשיה חד יומא׳ וראתן עלה מיהת

פ׳ גערה תרגום ויגער ונזף׳
פ׳ נדוי שלנו בבבל כנזיפה שלבני ארץ ישראל שלא היו חשובין כבני ארץ ישראל׳
שנ׳
משל׳

אחרונים מכלל דאיכא ראשונים מאי היא דכת׳ וידבר דוד ליי׳ את דברי השירה הזאת
ביום הציל יי׳ אותו מכף כל אויביו ומכף שאול א״ל הקב״ה לדוד דויד שירה אתה אומר
על מפלתו שלשאול אלמלא אתה שאול והוא דוד איבדתי כמה דוד מפניך והינו דכת׳ שגיון
לדוד אשר שר ליי׳ על דברי כוש בן ימיני וכי כוש שמו והלא שאול שמו אלא לומר לך
מה כושי משונה בעורו אף שאול משונה במעשיו כיוצא בדבר אתה אומ׳ על אודות
האשה הכושית וכי כושית שמה והלא צפורה שמה אלא לומ׳ לך מה כושי משונה בעורו
אף צפורה נמי היתה משונה במעשיה מכל הנשים וכיוצא בדבר אתה אומ׳ וישמע עבד
מלך הכושי וכי כושי שמו והלא צדקיהו שמו אלא לומ׳ לך מה כושי משונה בעורו אף
צדקיה משונה במעשיו וכיוצא בדבר אתה אומ׳ הלא כבני כושיים אתם לי בית ישראל
וכי כושיים שמם והלא ישראל שמם אלא לומ׳ לך מה כושי משונה בעורו אף ישראל
משונין במעשיהן מכל אומה ולשון אמ׳ ר׳ שמואל בר נחמני אמ׳ ר׳ יונתן מאי דכת׳
נְאֻם דָוִד בֶּן יִשַׁי וּנְאֻם הַגֶּבֶר הוּקַם עָל שֶׁהֵקִים עוּלָּהּ שֶׁלַתּוֹרָה לִי דִבֶּר צוּר יִשְׂרָאֵל תה׳
מוֹשֵׁל בָּאָדָם צַדִּיק מוֹשֵׁל יִרְאַת אֱלֹהִים מאי קאמ׳ אמ׳ ר׳ אבהו הכי קאמ׳ אמר אלהי
ישראל לי דבר צור ישראל אני מושל באדם אני מי מושל בי שאני גוזר גזרה ומבטלה
אלה שמות הגבורים אשר לדוד יושב בשבת תחכמוני ראש השלישי הוא עדינו שמו׳
העצני על שמנה מאות חלל בפעם אחת מאי אמ׳ ר׳ אבהו אמ׳ הכי קאמ׳ אלה שמות
גבורותיו שלדוד יושב בשבת תחכמוני בשעה שהיה יושב בישיבה לא היה יושב
לא על גבי כרים ולא על גבי כסתות לא על גבי קרקע דכל כמה דהוה עירא היאירי קיים
הוה מתני להו לרבנן כי נח נפשיה דעירא היאירי הוה דוד מתני להו איהו לרבנן אמרי
ליה לדוד ליתיב מר אכרים וכסתות לא קביל עילויה תחכמוני אמ׳ לו הקב״ה
הואיל והשפלתה עצמך על דברי תורה תהא כמוני שאני גוזר גזרה ואתה מבטלה
ראש השלישי תהא ראש לשלשה אבות עדינו העצני בשעה שהוא עוסק
בתורה מעדן את עצמו כתולעת ובשעה שיוצא למלחמה מקשה עצמו כעץ
על שמנה מאות חלל בפעם אחת שהיה זורק חץ ומפיל שמנה מאות חלל בפעם
אחת והיה מתאנח על מאתים דכת׳ איכה ירדף אחד אלף אמ׳ שמא לא צדיק גמור
אני יצתה בת קול ואמרה לו רק בדבר אוריה החתי אמ׳ ר׳ תנחום בריה דר׳ חייא
איש כפר עכו אמ׳ ר׳ יעקב בר אחא אמ׳ ר׳ שמלאי ואמרי לה אמ׳ ר׳ שמלאי אמ׳ ר׳ יעקב בר
אחא ואמרי לה אמ׳ ר׳ תנחום אמ׳ רב הונא ואמרי לה אמ׳ רב הונא להודיה תלמ׳ חכמים
שנידה לכבודו נידויו נידוי דתנא מנדה לתלמיד אין מנדה לרב לרב הוא דאינו
מנודה הא לכולי עלמא מנודה למאי אילימא למילי דשמיא אין חכמה ואין תבונה
ואין עצה לנגד יי׳ לא לכבוד עצמו אמ׳ רב יוסף צורבא מרבנן עביד דינא
לנפשיה במילתא דפסיקא ההוא צורבא מרבנן דהוה ק״ס שומעניה אמ׳ רב פ׳
יהודה היכי לעביד לישמתיה צריכי ליה רבנן לא לישמתיה קא מיתחל שמא דשמיא מעשין
אמ׳ ליה לרבה בר רב חנא מידי שמיע לך בהא אמ׳ ליה הכי אמ׳ ר׳ יוחנן מאי דכת׳ כי שפתי מכוערין
כהן ישמרו דעת ותורה יבקשו מפיהו וכו׳ אם דומה הרב למלאך יי׳ צבא׳ יבקשו תורה מפיהו

ואם

ואם לאו אל יבקשו תורה מפיהו׳ שמתיה רב יוסף׳ לסוף איחלש רב יהודה אתו רבנן
לשיולי ביה ועל איהו נמי בהדי רבנן כי חזייה רב יהודה אחיך אמ׳ ליה לא מיסתיה דשמתיה
לההוא גברא לא אחוכי נמי קא מתיכת ביה אמ׳ ליה לאו בדידך קא מחיכנא לאדכי אזילנא
לההוא עלמא בחיחא דעתאי דאפלו לגברא כותך לא חניפיליה נח נפשיה דרב יהודה אמרו
ליה רבנן גברא רבא דחשיב כרב יהודה ליכא דלישרי לך זיל קמיה דר׳ יהודה נשיאה דלישרי
לך אזל לקמיה אמ׳ ליה לר׳ אמי נעיין מר בדיניה אי מיבעי למשרא ליה שרי ליה עיין ואמ׳
בדיניה קבד למשרא ליה עמד ר׳ שמואל בר נחמני על רגליו ואמ׳ ומה שפחה שלבית רבי לא
נהגו חכמ׳ קלות ראש בנידויה שלש שנים יהודה חבירינן על אחת כמה וכמה׳ אמ׳ ר׳
זירא מאי דקמה דליתי האידנא האי סבא לבי מדרשא דהא כמה שני לא אתי ליה שמע מינה
לא מיבעי למשרא ליה לא שרו ליה נפק כי קא בכי ואזיל אתא זיבורא טרקיה אאמתיה
ושכיב עיילוה למערתא דחסידי׳ ולא קבלוה למערתא דדיאני וקבלוה מאי טעמא דעבד
כר׳ אלעאי׳ דתניא ר׳ אלעאי הזקן אומ׳ אם ראה אדם שיצרו מתגבר עליו ילך למקום שאין
מכירין אותו וילבש שחורים ויתעטף שחורים ויעשה מה שלבו חפץ ואל יחלל שם שמים
בפרהסיא׳ שפחה שלבית ר׳ מאי היא׳ דאמתא דבי ר׳ חזיתיה לההוא גברא דהוה קא
מחי לבנו גדול אמרה ליה ליהוי ההוא גברא בשמתא דקא עבר בלפני עור לא תתן מכשול׳
ותנא דבי ר׳ ישמעאל ולפני עור לא תתן מכשול במכה בנו הגדול הכת׳ מדבר׳ ר׳ שמעון
בן לקיש הוה קא מינטר פרדיסא אתא ההוא גברא קא אכיל תיני רמא ביה קלא לא אשגח
ביה אמ׳ ליה ליהוי ההוא גברא בשמתא אמ׳ ליה אדרבא ליהוי ההוא גברא בשמתא אם
ממון נתחייבתי לך נידוי מי נתחייבתי לך׳ אתא לבי מדרשא אמרו ליה שלו נידוי שלך
אינו נידוי מאי תקנתאי זיל לגביה דלישרי לך לא ידענא ליה זיל לגבי נשיאה דלישרי לך
דתנא נידוהו ואינו יודע מי נידהו ילך אצל הנשיא ויפר לו נידויו׳ אמ׳ רב הונא באושא
התקינו אב בית דין שסרח אין מנדין אותו אלא אומרין לו הכבד ושב בביתך׳ חזר וסרח
מנדין אותו מפני חלול השם ופליגא דריש לקיש דאמ׳ ריש לקיש תלמ׳ חכמ׳ שסרח אין
מנדין אותו בפרהסיא שנ׳ וכשלת היום וכשל גם נביא עמך לילה אעפ׳ שכשל כסיהו
כלילה׳ מר זוטרא חסידא כי מיחייב צורבא מרבנן שמתא ברישא משמית נפשיה
והדר משמית ליה לדידיה עאיל לאושפיזיה שארי לדידיה והדר שארי לנפשיה ואמ׳ רב גידל אמ׳
רב תלמ׳ חכמ׳ מנדה לעצמו ומפר לעצמו׳ אמ׳ רב פפא תיתי לי דלא שמיתי ליה
לצורבא מרבנן מעולם ואלא כי מיחייב צורבא מרבנן שמתא היכי עביד כי הא
דבמערבא מימנן אנגאדא דצורבא מרבנן ולא מימנן אשמתא׳ מאי שמתא׳ אמ׳
רב שם מיתה׳ ושמואל אמ׳ שממה תהיה׳ אמ׳ אבוה דשמואל ומהנא ביה כי טחא בתנורא׳
ופליגא דר׳ יוחנן דאמ׳ ר׳ יוחנן כשם שנכנסת למאתים וארבעים ושמונה איברים ש׳
שבאדם כשהיא יוצא יוצא ממאתים וארבעים ושמונה איברים׳ כשהיא נכנסת
דכת׳ והיתה העיר חרם׳ חרם בגימטריא מאתן וארבעין ותמני הוו׳ כשהיא יוצא
דכת׳ ברגז רחם תזכור׳ רחם בגימטריא הכי הוי׳ אמ׳ רב יוסף שדי שמתא אגנבתא
דכלבא ואיהי דידה עבדא׳ ההוא כלבא דהוה קא אכיל מסאני דרבנן לא הוה קא ידעי

אודין שמים ואפלו חייבי לאוין או חייבי עשה וכן שכן למעלה שאיסורן איסור עולם ושלום שהתיר ר׳ אלעאי ואפלו בסתרא לא כגון הדרך שמדרשנו הוא שאמר לעשות ואפלו דברים הללו לא אמר לא במשיא עצה לעשות כך כדי להכניע את יצרו להשלים תאותו וכיון שיראה עצמו לבוש שחורים ועטוף שחורים משתבר יצרו ונמנע ואינו עושה׳ וזה צורבא מרבנן עשה כר׳ אלעאי׳ ולבש שחורים ונתעטף שחורים ואחר כך חזר לשתות במינין כמה שהיה עושה ולפיכך שמתיה רב יהודה׳ בערך קן כתיב פרק ק

מנו וקא משמתי איתליא ביה כורא בגנבתיה ואכלתיה׳ ההוא אמא דהוה קא מיצער ליה להההוא צורבא מרבנן אתא לקמיה דרב יוסף אמ׳ ליה זיל שמתיה אמ׳ ליה מקתפינא מניה אמ׳ ליה שקיל פתיחא עליה אמ׳ ליה כל שכן מקתפינא מניה אמ׳ ליה שקליה ואחתיה בכדא ואנחה בי קברי וקריביה אלפא דשיפורי בארבעין יומי אזל עבד הכי פקע כדא מית אלאמא׳ מאי שיפורי אמ׳ רבא שנפרעין ממנו׳ מאי תבארי׳ אמר רב יצחק בריה דרב יהודה תברי בתי׳ תניא שמעון בן גמליאל אומ׳ כל מקום שנתנו חכמים עיניהם בן או מיתה או עוני׳

פיסקתא

והנזיר והמצורע והיוצא מטומאתן לטהרתן׳ בעא מיניה ר׳ יהודה מר׳ זירא בשלא היה להן פנאי או דלמא אע״פ שהיה להן פנאי אמ׳ ליה תניתה כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד שלא היה להן פנאי׳ אבל היה להן פנאי לגלח ולא גילחו אסורין ונזיר ומצורע אע״פ שהיה להן פנאי לגלח ולא גילחו מותרין שלא ישהו קרבנותיהן׳ תאנא האבל והכהן מותרין בגילוחי׳ האי אבל היכי דאמי אי נימא שחל שמיני שלו להיות ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי ערב הרגל ולא שחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל איבעי ליה לגלוחי בערב שבת׳ דאמ׳ רב חקדא אמ׳ ראבינא בר שילא הלכה כאבא שאול׳ ומודים חכמים לאבא שאול בשחל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר לגלח ערב שבת לא צריכא שחל שביעי שלו להיות בשבת ערב הרגל תנא ברא סבר לה כאבא שאול דאמר מקצת היום ככולו ויום שביעי עולה לכאן ולכאן וכיון דשבת הוא אנוס הוא׳ ותנא דידן סבר לה כרבנן דאמרי לא אמרינן מקצת היום ככולו ואיכתי לא שלים אבילות דשבעה׳ האי כהן היכי דאמי אי נימא דשלים משמרתו בערב הרגל איבעי ליה לגלוחי בערב הרגל לא צריכה דשלים משמרתו ברגל תנא דידן סבר כיון דתנן בשלשה פרקים בשנה היו כל המשמרות שוין באימורי הרגלים ובחילוק לחם הפנים כמאן דלא שלים משמרתו דאמי ותנא ברא אע״ג דשאייך בהנך משמרות משמרה דידיה מיהת שלימא להו׳ תנו רבנן כל אלו שאמרו מותרין לגלח במועד מותרין לגלח בימי אבלן והתניא אסורין׳ אמ׳ רב חקדא אמ׳ ראבינא בר שילא כי תניא נמי מותרין בשתכפוהו אבלו׳ מאי איריא כל אלו שאמרו אפלו כולי עלמא נמי דתניא תכפוהו אבליו זה אחר זה הכביד שערו מיקל בתער ומכבס כסותו במים והא אמ׳ רב חקדא בתער ולא במספרים במים ולא בנתר ולא באהל׳ אמ׳ רב חקדא זאת אומרת אבל אסור בתכבוסת׳

תנו רבנן כשם שאמרו אסור לגלח במועד כך אסור ליטול צפרנים במועד דברי ר׳ יהודה ור׳ יוסי מתיר׳ וכשם שאמרו אסור לגלח בימי אבלו כך אסור ליטול צפרניו בימי אבלו ור׳ יוסי מתיר׳ אמ׳ עולא הלכה כר׳ יהודה באבל׳ והלכה כר׳ יוסי במועד׳ ושמואל אמ׳ הלכה כר׳ יוסי בזו ובזו׳ דאמ׳ שמואל הלכה כדברי המיקל באבל׳ שמואל איתרעא ביה מילתא בפינחס אחוה עאל למישל ביה טעמא חזנהו לטופריה הוה נפישן אמ׳ ליה אמאי לא קא שקלת להו אמ׳ אילו דידיה הואי מי הוה מזלזל בהי כולי האי הואי כשגגה שיוצא מלפני השליט איתרעא ביה מילתא בשמואל עאל פינחס מישל טעמא מניה שקלינהו לטופריה חבטינהו באפיה אמ׳ ליה לית לך ברית כרותה לשפתים׳ ואמ׳

[illegible]

פ׳ באמצי גרוע אבל ... שהאחד שה ותכפוהו׳

פ׳ ויאסור ... צריך למועד שני מכריך שהוא עושה ביום אבל בכך ובשאר כלים נראה ליבונו נמותר׳

רבי

ר׳ יוחנן מנין שהברית כרותה לשפתים שנ׳ ויאמר אברהם אל נעריו שבו לכם פה עם החמור ונו׳
ואסתייעא מילתא והדר אתו תרויהו סבור מינה ד״ד אין דרגל לא׳ אמ׳ רב ענן ברתחליפא
לדידי מיפרשא לי מניה דשמואל לא שנא ד״ד ולא שנא דרגל׳ אמ׳ ר׳ חייא בר אשי אמר
רב ובגנסטראקורי׳ אמ׳ רב שמן בר אבא הוה קאיימנא קמיה דר׳ יוחנן בי מדרשא בחולו
דמועדא שקלינהו לטופריה בשינא וזרקינהו׳ שמע מנה תלת שמע מינה מותר ליטול
צפרנים בחולו שלמועד ושמע מינה אין בהן משום מיאוס ושמע מינה מותר לזורקן׳
איני והתניא שלשה דברים נאמרו בצפרנים׳ קוברן צדיק׳ שורפן חסיד׳ וזורקן
רשע׳ טעמא מאי שמא תעבור עליהן אשה עברה ותפיל׳ אשה בי מדרשא
לא שכיחא׳ וכי תימא זמנין דכנשין להו ושדו להו אבראי כיון דאשתנו אשתנו׳
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב זוג בא מיחמתן לפני ר׳ ומר זוטרא מתני זוג בא מיחמתן לפני רבי
ובקשו ממנו צפרנים והתיר להם ואם ביקשו ממנו שפה התיר להם׳ ושמואל אמר
אף ביקשו ממנו שפה והתיר להם׳ אמ׳ אביטול ספרא משמא דרב שפה מזוית לזוית
הנחה כל שמעכבת׳ אמ׳ לאקי ובשפה המעכבת׳ אמ׳ רב נחמן ולדידי בשפה
המעכבת דאמי לי׳ ואמ׳ אביטול ספרא משמא דרב פרעה שהיה בימי משה היה
אמה וזקנו אמה ופרמשתקן אמה וזרת לקיים מה שנ׳ ושפל אנשים יקים עליה׳
ואמ׳ אביטול ספרא משמא דרב פרעה שהיה בימי משה מגוש היה דכת׳ הנה יוצא
המימה׳ ואלו מכבסין במועד וכו׳ אמ׳ לאקי אמ׳ ר׳ יוחנן מי שאין לו לא
חלוק אחד מותר לכבסו בחולו שלמועד׳ מותיב ר׳ ירמיה ואלו מכבסין במועד הני אין
מי שאין לו לא חלוק אחד לא׳ אמ׳ ליה ר׳ יעקב לר׳ ירמיה בר תחליפא אסברה לך
מתניתין אע״ג דאית ליה תרי ומיתנוסי׳ שלח רב יצחק בר יעקב בר גיורי משמיה
דר׳ יוחנן כלי פשתן מותר לכבסן בחולו שלמועד׳ מותיב רבא מטפחות הידים
ומטפחות הספרים הני אין כלי פשתן לא׳ אמ׳ ליה אביי מתניתין אפלו דשאר מיני׳
אמ׳ בר הדיא לדידי חזיא לי ימה שלטבריה דמקפי ליה משיכלי משיכלי מאני
דכיתאנא בחולא דמועדא׳ מתקיף ליה אביי מאן נימא לן דברצון חכמים
עבוד דלמא שלא כרצון חכמים עבוד׳
מתניתין
ואלו כותבין
במועד קידושי נשים גטים ושוברים דיאתיקי מתנה ופרוזבולין אגרות שום אגרות
מזון שטרי חליצה ומיאונין ושטרי בירורין וגזירות בית דין ואגרות שלרשות׳
גמרא
אמ׳ שמואל מותר לאדם לארס אשה בחולו שלמועד שמא
יקדמנו אחר׳ לימא מסייעא ליה ואלו כותבין במועד קידושי נשים גטין ושוברין
מאי לאו שטר קדושין ממש לא שטרי פסקאתא וכדרב גידל אמ׳ רב דאמ׳ רב גידל
אמ׳ רב כמה אתה נותן לבנך כך וכך כמה לבתך כך וכך׳ עמדו וקידשו הן הן דברים הנקנין
באמירה׳ לימא מסייעא ליה משום אין נושאין נשים במועד לא בתולות ולא
אלמנות ולא מיבמין מפני ששמחה היא לו הא לארס שארי׳ לא מיבעיא קא אמ׳
לא מיבעיא לארס דלא קא עביד מצוה לא אפלו לישא דקא עביד מצוה אסור׳
תא שמע דתנא דבי שמואל מארסין אבל לא כונסין ואין עושין סעודת אירוסין ולא

מיבמין מפני ששמחה היא לו שמעמינה׳ [illegible] ואמ׳ שמואל שמא יקדמנו אחר׳ והאמ׳
רב יהודה אמ׳ שמואל בכל יום בת קול יוצא ואומרת בת פלוני לפלוני׳ ואמ׳ רב יהודה
ארבעים יום קודם יציאת הולד בת קול יוצא ואומרת בת פלוני לפלוני בן פלוני לפלונית
שדה פלונית לפלוני׳ אלא שמא יקדמנו אחר ברחמים כי הא דרבא שמעיה להה(ו)א
גברא דקא באעי רחמי דתזדמן ליה פלניתא׳ אמ׳ ליה לא תבעי רחמי אי חזיא לך לא
עזלא מינך ואי לא כפרת בה בתר הכי׳ שמעיה דקא אמ׳ או איהו לימות מיקמה או איהי
תמות מקמיה אמ׳ ליה לאו אמרי לך לא תבעי רחמי עלה דמילתא הכי׳ אמ׳ רב
משום ר׳ ראובן בן אסטרובילי מן התורה מן הנביאים ומן הכתובים מי׳ אשה לאיש׳
מן התורה דכת׳ ויען לבן ובתואל ויאמרו מי׳ יצא הדבר׳ מן הנביאים דכת׳ ואביו ואמו לא
ידעו כי מי׳ היתה לו׳ מן הכתובים דכת׳ בית והון נחלת אבות ומי׳ אשה משכלת׳
ואמר רב משום ר׳ ראובן בן אסטרובילי ואמרי לה במתניתא דבי ר׳ ראובן בן אסטרובילי
אומ׳ אין אדם נחשב על דבר אלא אם כן עשאו׳ לא עשאו עשה מקצתו׳ לא עשה
מקצתו הרהר בלבו לעשותו לא הרהר בלבו לעשותו ראה אחרים ושמח׳ מותיב
ר׳ יעקב מנהר פקוד ויחפאו בני ישראל דברים אשר לא כן על יי׳ אלהיהם׳ התם להכעיס
הוא דעבוד׳ תא שמע וישמע משה ויפל על פניו׳ מה שמועה שמע׳ אמר
ר׳ שמואל בר נחמני אמ׳ ר׳ יונתן דחשדוהו באשת איש׳ ויקנאו למשה במחנה׳ אמ׳
ר׳ משום ר׳ שמואל בר רב יצחק מלמד שכל אחד ואחד קינא לאשתו ממשה׳ התם
משום שנאה הוא דעבוד׳ תא שמע ר׳ יוסי אומ׳ יהי חלקי עם מי שחושדין אותו
בדבר ואין בו׳ ואמ׳ רב פפא לדידי חשדון לי ולא הוה בי׳ לא קשיא הא בקלא
דפסיק׳ הא בקלא דלא פסיק׳ וקלא דלא פסיק עד כמה׳ אמ׳ אביי אמרה לי אם דומי
מתא יומא ופלגא והני מילי דלא פסק ביני ביני אבל פסק ביני ביני פסק׳ וכי פסק ביני
ביני נמי לא אמרן אלא דפסק שלא מיחמת יראה אבל פסק מחמת יראה מחמת יראה
הוא דפסק ולא אמרן אלא דלא הדר נביט׳ אבל נביט נביט ולא אמרן אלא דלית ליה
אויבים אבל אית ליה אויבים משקבה לא קלא הוא׳

מתניתין

אין כותבין שטרי חוב במועד ואם אין [illegible] מינו או שאין לו מה יאכל הרי זה יכתוב ואין
כותבין ספרים תפלין ומזוזות במו[illegible] לו מה יאכל הרי זה יכתוב ואין מגיהין אות
אחת אפלו בספר העזרה׳ ר׳ יהודה [illegible] כותב אדם תפלין ומזוזה לעצמו וטווה על
יריכו תכלת לציציתו׳ [illegible]א תנו רבנן כותב אדם תפלין ומזוזה
לעצמו ולאחרים בטובה דברי [illegible] ר׳ יהודה אומ׳ מערים ומוכר את שלו וחוזר
וכותב לעצמו ר׳ יוסי אומ׳ כות[illegible]ר כדי פרנסתו׳ אורי ליה רב לרב הונא
וכן אורי ליה רבא בר הונא לר[illegible] הלכה כותב ומוכר כדי פרנסתו וטווה על יריכו
תכלת לציציתו׳ תנ[illegible]בנן טווה אדם על ירכו תכלת לציציתו אבל לא
באבן דברי ר׳ אליעזר וחכמ[illegible]ומלים אף באבן׳ ר׳ יהודה אומ׳ משמו באבן אבל
לא בפלך וחכמ׳ אומ׳ בין [illegible] ובין בפלך׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל וכן אמ׳ ר׳ חייא
בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן הל[illegible] באבן ובין בפלך והלכה כותב ומוכר כדרכו כדי פרנסתו׳

מתני׳

מתניתין הקובר את מתו שלשה ימים קודם לרגל בטלה
ממנו גזרת שבעה שמונה ימים קודם הרגל בטלה הימנו גזרת שלשים מפני
שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת הרגלים מפסיקין ואין עולין
(מאי טעמא עונג כתיב ביה שמחה לא כתיב ביה)

גמרא אמ' רב גזרות בטלו ימים לא בטלו וכן אמ' רב הונא גזרות בטלו ימים
לא בטלו ורב ששת אמ' אפלו ימים בטלו מתקיף ליה רב ששא בריה דרב אידי למאן דאמ'
גזרות בטלו ימים לא בטלו מאחר דגזירות בטלו ימים אמאי לא בטלו שאם לא גילח
ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל והתניא הקובר מתו שלשה ימים קודם הרגל בטלה
הימנו גזרת שבעה שמונה ימים בטלה הימנו גזירת שלשים ומגלח ערב הרגל ואם לא
גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר המועד והתניא אידך הקובר את מתו שלשה ימים
קודם לרגל בטלה הימנו גזרת שבעה שמונה ימים בטלה הימנו גזרת שלשים ומגלח
ערב הרגל ואם לא גילח ערב הרגל אסור לגלח אחר הרגל אבא שאול אומ' מותר
לגלח אחר הרגל שכשם שמצות שלשה מבטלת גזרת שבעה כך מצות שבעה מבטלת
גזירת שלשים שבעה שמונה תנן קא סבר אבא שאול מקצת היום ככולו ויום
שביעי עולה לו לכאן ולכאן אמ' רב חסדא אמ' רבינא בר שילא הלכה כאבא
שאול ומודים חכמ' לאבא שאול שאם חל שמיני שלו להיות בשבת ערב הרגל שמותר
לגלח ערב שבת שאלו בירושלמי היאך אפשר להיות שמיני שלו בשבת בלום
קוברין המת בשבת והועמדה בשנלהם הגלגל ערב שבת עם חשכה ונתמו גוי או כמי
שבאה לו שמועה קרובה בשבת או שגררתו חיה ונתיאשו מלמבקש דמונין לו מ
משנתיאשו כמאן אזלא הא דאמ' דמעמרם אבל שעמדו מנחמין מאצלו מותר
ברחיצה כמאן כאבא שאול אמ' רב הלכה כאבא שאול ומודים חכמ' לאבא שאול
ביום שלשים דאמרינן מקצת היום ככולו ורבא אמ' הלכה כאבא שאול ביום
שלשים ואין הלכה כמותו ביום שבעה ונהרדעי אמרי הלכה כאבא שאול בזו
ובזו דאמ' שמואל הלכה כדברי המיקל באבל שלשים מנלן אתיא פרע פרע
מנזיר כת' הכא ראשיכם אל תפרעו וכת' התם גדל פרע שער ראשו מה להלן שלשים
אף כאן שלשים והתם מנלן אמ' רב מתנה דאמ' קרא יהיה יהיה בגימטריא תלתין
האני אמ' רב הונא בריה דרב יהושע הכל מודים בשחל שלישי שלו להיות ערב
הרגל שאסור ברחיצה עד הערב אמ' רב נחמיה בריה דרב יוסף אשכחתינהו לרב פפי
לרב פפא דיתבי וקאמרי הלכה כרב הונא בריה דרב יהושע ואיכא דאמרי אמ' ר'
נחמיה בריה דרב יוסף אשכחתינהו לרב פפי ולרב פפא ולרב הונא בריה דרב יהושע
דיתבי וקאמרי הכל מודים בשחל שלישי שלו להיות ערב הרגל שאסור ברחיצה עד
הערב בעא מניה אביי מרבה קברו ברגל רגל עולה לו למנין שלשים או אין
עולה לו למנין שבעה לא קא מיבעיא לי דלא נהגא מצות שבעה ברגל כי קא מבעיא
לי למנין שלשים דקא נהגא מצות שלשים מאי אמ' ליה אינו עולה אותביה הקובר
את מתו שני ימים קודם לרגל מונה חמשה אחר הרגל ומלאכתו נעשית על ידי אחרים
ועבדיו ושפחותיו עושין בצנעה בתוך ביתו ואין רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו

מאי טעמא שמחה כתיב בהן ואבילות במקום שמחה לא קיימא

ברגל כללו שלדבר כל שהוא משום אבל דגל מפסיקין כל שהוא משום עסקי רבים אין
רגל מפסיקו׳ קברו שלשה בסוף הרגל מונה שבעה אחר הרגל ארבעה ימים
ראשונים רבים מתעסקין בו שלשה אין מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו ברגל ורגל
עולה לו׳ מאי לאו אסופה לא ארישה אותיביה רגל עולה לו למנין שלשים
כאיזה צד קברו בתחלת הרגל מונה שבעה אחר הרגל ומלאכתו נעשית על ידי אחרים
ועבדיו עושין בצנעה בתוך הבית ואין רבים מתעסקין בו שכבר נתעסקו בו ברגל ורגל
עולה לו׳ תיובתא׳ איתמר איבעיא אמ׳ ר׳ יוחנן אפלו קברו ברגל מאי אורי ליה
ר׳ לעזר לר׳ פדת בריה אפלו קברו ברגל תנו רבנן קיים כפיית המטה שלשה
ימים קודם לרגל אינו צריך לכפותה אחר הרגל דברי ר׳ ליעזר וחכמים אומ׳ אפלו
יום אחד ואפלו שעה אחת׳ אמ׳ ר׳ לעזר ב״ר שמעון הן הן דברי בית שמאי הן הן
דברי בית הלל שבית שמאי אומ׳ שלשה ובית הלל אומ׳ יום אחד׳ אמ׳ רב הונא
אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן ואמרי לה אורי ליה ר׳ יוחנן לר׳ חייא בר אבא ור׳ חייא
בר אבא לרב הונא אפלו יום אחד ואפלו שעה אחת׳ רבא אמ׳ הלכה כתנא דידן
דאמ׳ שלשה׳ ואבינא איקלע לסורא דפרת אמ׳ ליה רב חביבא מסורא דפרת
לראבינא הלכתא מאי אמ׳ ליה אפלו יום אחד ואפלו שעה אחת׳ יתיבי ר׳ חייא
בר אבא ור׳ אמי ור׳ יצחק ב״ר לעזר אקילעא דבי ר׳ יצחק בן לעזר נפקא מילתא
מבינייהו מנין לאבילות שהיא שבעה דכת׳ והפכתי חגיכם לאבל מה חג שבעה
אף אבילות שבעה׳ אימא עצרת דחד יומא עצרת מיבעי לי׳ לכדריש לקיש
דאמ׳ ריש לקיש משום ר׳ יהודה נשיאה מנין לשמועה רחוקה שאינה נוהגת
לא יום אחד דכת׳ והפכתי חגיכם לאבל ואשכחן עצרת דאיקרי חג והד יומא היא׳
תנו רבנן שמועה קרובה נוהגת שבעה ושלשים׳ ושמועה רחוקה אינה
נוהגת לא יום אחד׳ ואיזו היא קרובה׳ ואיזו היא רחוקה׳ קרובה בתוך שלשים׳
ורחוקה לאחר שלשים׳ דברי ר׳ עקיבה׳ וחכמ׳ אומ׳ אחד שמועה קרובה ואחד
שמועה רחוקה נוהגת שבעה ושלשים׳ אמ׳ רבא בר ברחנא כל מקום שאתה
מוצא יחיד מיקל ורבים מחמירין הלכה כדברי המרובין חוץ מזו שר׳ עקיבה מיקל
ורבים מחמירין והלכה כר׳ עקיבה׳ דאמ׳ שמואל הלכה כדברי המיקל באבל׳
ר׳ חנינה חוזאה אתיא ליה שמועה דאבוה מבי חוזאיי אתא לקמיה דרב חסדא אמ׳
ליה שמועה רחוקה אינה נוהגת לא יום אחד׳. רב נתן בר אמי אתיא ליה שמועה
דאבוה מבי רומאי אתא לקמיה דרבא אמ׳ ליה הרי אמרו שמועה רחוקה אינה נוהגת
לא יום אחד׳ אותיביה בוא״א בחמשה מיתי מצוה אבל על אביו ועל אמו נוהגת
שבעה ושלשים׳ אמ׳ ליה יחידאה היא ולא סבירא לי כותיה׳ דתניא מעשה
ומת אביו שלר׳ צדוק בגנזק והודיעוהו לאחר שלש שנים ובא ושאל את ר׳ אלישע
בן אביה וזקנים שעמו ואמרו נוהג שבעה ושלשים וכשמת בנו שלר׳ חייא בגולה
ישב עליו שבעה ושלשים׳ איני והאמ׳ רב בר אחוה דר׳ חייא דהוא בר אחתיה
דר׳ חייא כי סליק להתם אמ׳ ליה אבא קיים אמ׳ ליה אימא קיימת אימא קיימת
פלארץ ישראל׳ פר׳ חייא לרב׳

אימא קיימת פ׳ אחר קיים שלא רצה לומ׳ לו שנפטר משום מוציא דבה׳ פ״ה כששאלו אותו על אביו אמר לו בדרך קיים ומימלא ידע
ששניהם נפטרו׳ פ״ה כששאלו על אביו אמ׳ לו בדרך תימה ואמא קיימת כלומ׳ עד שתשאלני על אבי תשאלני על אמי׳ וכששאלו אותו
על אמו אמר לו אבא קיים ומימלא ידע ששניהם נפטרו׳ לפרקיה דל פירש ף

אמר

48

אמ׳ ליה אבא קיים אמ׳ ליה קום תלוץ לי מנעלאי והולך אחרי כלים לבית המרחץ שמע
מנה תלת׳ שמע מינה אבל אסור בנעילת הסנדל׳ ושמע מינה שמועה רחוקה
אינה נוהגת אלא יום אחד׳ ושמע מנה מקצת היום ככולו׳ ר׳ חייא לחוד׳ ור׳ אחא לחוד׳
אמ׳ ר׳ חייא בר אבין שמע שמועה קרובה ברגל ולמוצאי רגל נעשית רחוקה עולה לו
ואינו נוהג אלא יום אחד׳ תאני ר׳ אדא דמן קסרי קמיה דר׳ יוחנן שמע שמועה קרובה
בשבת ולמוצאי שבת נעשית רחוקה עולה לו ואינו נוהג אלא יום אחד׳ קורע או אינו
קורע ר׳ מני אמ׳ אינו קורע׳ ור׳ חנינה אמ׳ אינו קורע׳ אמ׳ ליה ר׳ מני לר׳ חנינה בשלמא
לדידי דאמינא אינו קורע היינו דליכא אבילות שבעה אלא לדידך דאמרת קורע קריעה
בלא שבעה מי איכא׳ ולא והא תני איסי אבוה דר׳ זירא קמיה דר׳ זירא ואמרי לה אחוה
דר׳ זירא מי שאין לו חלוק לקרוע ונזדמן לו חלוק בתוך שבעה קורע לאחר שבעה אינו
קורע וענו ר׳ זירא בתריה בנוא בחמשה מיתי מצוה אבל על אביו ועל אמו קורע
והולך כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמו׳ תנו רבנן כל האמור בפרשת כהנים כהן
מיטמא להן אבל מתאבל עליהן אביו ואמו בנו ובתו אחיו ואחותו הוסיפו עליהן אחיו
ואחותו בתולה מאמו ואחותו נשואה מאביו וכשם שמתאבל עליהן כן מתאבל על
שניים שלהן׳ דברי ר׳ עקיבה׳ ר׳ שמעון בן לעזר אומ׳ אין מתאבל אלא על אביו
ועל בן בנו וחכמ׳ אומ׳ כל שמתאבל עליו מתאבל עמו׳ חכמים היינו תנא קמא
איכא ביניהן עמו בבית׳ כי הא דאמ׳ ליה רב לחייא בריה וכן אמ׳ ליה רב הונא לרבה
בריה באפה נהוג בלא אפה לא תנהוג׳ מר עוקבא שכיב ליה בר חמא סבר למיתב
פ׳ שמאכין
מטעמין
האבל משלאחרים
עליה שבעה ושלשים על רב הונא אשכחיה אמ׳ ליה צורעאתא קא הניא לך לא
אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד׳ דתניא מי שמת חמיו או חמותו אינו
רשאי לכוף את אשתו להיות כוחלת ולהיות פוקסת אלא כופה מטתו ונוהג עמה
אבילות׳ וכן היא שמת חמיה או חמותה אינה רשאה להיות כוחלת ולהיות פוקסת
אלא כיפה מטתה ונוהגת אבילות עמו׳ ותניא אידך אעפ שאמרו אינו רשאי לכוף
את אשתו באמת אמרו מוזגת לו כוס ומצעת לו מטה ומרחצת לו פני ידיו ורגליו׳
קשיאן אהדדי׳ אלאו שמע מנה כאן בחמיו וחמותו וכאן בשאר קרובים
שמע מנה׳ תניא נמי הכי לא אמרו לכבוד אשתו אלא חמיו וחמותו בלבד׳
אמימר שכיב ליה בר ברא קרע עליה׳ אמ׳ קריעה בפנין בעינן אתא בריה קרע באפיה
אידכר דמיושב קרע קם קרע מעומד׳ אמ׳ ליה רב אשי לאמימר קריעה דמעומד
מנא לן׳ אמ׳ ליה דכת׳ ויקם איוב ויקרע את מעילו׳ אלא מעתה דכת׳ ועמד ואמר
הכי נמי׳ והתניא בין עומד בין יושב בין מוטה אמ׳ ליה התם לא כת׳ ויעמד׳ הכא
כת׳ ויקם איוב ויקרע׳ אמ׳ ראמי בר אבא מנין לקריעה שהיא מעומד בכת׳ ויקם
איוב ויקרע׳ ודלמא מילתא יתירתא עבד ואי לא תימא הכי וישכב ארצה הכי נמי
פ׳
מכתשת
והתניא ישן על גבי מטה על גבי כסא על גבי קפסל על אריאני וגרולה מכולן על
גבי קרקע לא יצא ידי חובתו׳ ואמ׳ ר׳ יוחנן שלא קיים כפיית המטה אמ׳ ליה כעין
ארצה׳ תנו רבנן ואלו דברים שאבל אסור בהן במלאכה ברחיצה בסיכה

בנעילת הסנדל ובתשמיש המטה ואסור לקרות בתורה בנביאים ובכתובים ולשנות
במשנה ובמדרש בהלכות ובאגדות ואם היו רבים צריכין לו אינו נמנע׳ ומעשה׳
ומת בנו של ר׳ יוסי בציפורי ונכנס לבית המדרש ודרש כל היום כולו׳ . ובתו של ר׳ בבית
שערים ונכנס לבית המדרש וישב ודרש כל היום כולו׳ ׳ האבא בר האנא איתרעא ביה
מילתא סבר דלא למיפק בפירקא׳ אמ׳ ליה רב תנא אם היו רבים צריכין לו מותר׳ סבר
לאוקומי אמורא עילויה אמ׳ ליה רב תנא ובלבד שלא יעמיד מתרגמן׳ ולא היכי נעביד
כיגא דתניא מעשה ומת בנו של ר׳ יהודה בי ר׳ אלעאי ונכנס לבית המדרש ונכנס ר׳ חנינה
בר עקיבה וישב בצדו ולחש הוא לר׳ חנינה בן עקביה ור׳ חנינא בן עקביה למתרגמן ומתרגמן
השמיע לרבים׳ ׳׳ תפלין מלאכה הליכת שלום ברחוק סימן׳ תנו רבנן׳ אבל
שלשה ימים ראשונים אסור להניח תפלין משלישי ושלישי בכלל מותר להניח תפלין ואם
באו פנים חדשות אינו חולץ דברי ר׳ אליעזר׳ ר׳ יהושע אומ׳ אבל שני ימים ראשונים אסור
להניח תפלין בשני ושני בכלל מותר להניח תפלין ואם באו פנים חדשות חולץ׳ ׳ אמ׳ רב
מתנה מאי טעמא דר׳ אליעזר דכת׳ ויתמו ימי בכי אבל משה׳ אמ׳ רב עינא מאי טעמ׳
דר׳ יהושע דכת׳ ואחריתה כיום מר׳ ׳ ור׳ יהושע נמי הא כת׳ ויתמו׳ אמ׳ לך שאני משה
דתקיף אבליה׳ ור׳ אליעזר הא כת׳ ואחריתה כיום מר׳ . אמ׳ לך עיקר מרארא חד יומא
הוא׳ ׳ אמ׳ עולא הלכה כר׳ אליעזר בחליצה׳ והלכה כר׳ יהושע בהנחה׳ איבעיא
להו בשני לעולא חולץ או אינו חולץ תא שמע דאמ׳ עולא חולץ ומניח אפלו מאה
פעמים׳ ׳ תניא נמי הכי ר׳ יהודה בן תימא אומ׳ חולץ ומניח אפלו מאה פעמים׳ רבא
אמ׳ כיון שהניח שוב אינו חולץ׳ והא רבא הוא דאמ׳ הלכה כתנא דידן דאמ׳ שלשה
מצוה שאני׳ ׳ תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אסור בעשיית מלאכה׳
מכאן ואילך עושה בצנעה בתוך ביתו אבל לא בשוק והאשה טווה בפלך בתוך ביתה׳
תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אינו הולך לבית האבל מכאן ואילך הולך
ואינו יושב במקום המנחמין׳ תנו רבנן אבל שלשה ימים הראשונים אסור
בשאילת שלום משלשה ועד שבעה משיב ואינו שואל מכאן ואילך שואל ומשיב
כדרכו׳ ושלשה ימים הראשונים אסור בשאילת שלום׳ והתניא מעשה ומתו בנין
של ר׳ עקיבה ובאו כל ישראל והספידום הספד גדול בשעת פטירתן עמד ר׳ עקיבה על
ספסל גדול ואמר אחינו בית ישראל שמעו אלי שני בנים חתנים קבר מנוחם הוא
בשביל כבוד שעשיתם ואם בשביל עקיבה הרבה עקיבה בשוק אלא כך אמרתם
תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשוריו וכל שכן ששכרכם כפול לכו לבתיכם לשלום׳
כבוד רבים שאני׳ ׳ ומכאן ואילך שואל ומשיב כדרכו׳ ורמינהי המוצא את
חבירו אבל בתוך שלשים יום מדבר עמו תנחומין ואינו שואל בשלומו לאחר שלשים
יום שואל בשלומו ואינו מדבר עמו תנחומין׳ מתה אשתו ונשא אשה אחרת
אינו רשאי ליכנס לביתו לדבר עמו תנחומין מצאו בשוק אומ׳ לו בשפה רפה ובכובד
ראש׳ אמ׳ רב אידי בר אבין הוא שואל בשלום אחרים שאחרים שרויין בשלום׳
אחרים אין שואלין בשלומו שהוא אינו שרוי בשלום׳ והא מדקתני משיב

לו׳ הח״״ל אנן קוברין כיון שהאבל אסור בשאילת שלום בזמן שפוטר את המנחמין שוחה כתלמיד השוחה לרבו ביתן שלום וזה אפטירתו

מכב

מכלל דשילי ליה דלא ידעי׳ אי הכי ה[illegible]מי התם מודעלהו ולא מהדר להו הכא לא
צריך לאודעינהו ׳ ורמינהי המוצא את חבירו בתוך שנים עשר חדש מדבר עמו ואינו
שואל בשלומו לאחר שנים עשר חדש שואל בשלומו ואינו מדבר עמו תנחומין אבל
מדבר עמו מן הצד׳ אמ׳ ר׳ מאיר המוצא את חבירו לאחר שנים עשר חדש ומדבר
עמו תנחומין למה הוא דומה לאדם שנשברה לו רגלו והיית מצאו רופא בשוק ואמ׳ לו לך
אצלי שאני שוברה וארפאנה כדי שתדע שסממנין שלי יפין׳ הא לא קשיא הא באביו
ואמו הא בשאר קרובים׳ התם נמי ידבר עמו מן הצד הכי נמי ומאי אינו מדבר עמו
תנחומין כדרכו אבל מדבר עמו מן הצד׳ תנו רבנן שלשה ימים הראשונים בא ממקום
קרוב מונה עמהן׳ בא ממקום רחוק מונה לעצמו מכאן ואילך אפלו בא ממקום קרוב
מונה לעצמו׳ ר׳ שמעון אומ׳ אפלו ביום השביעי בא ממקום קרוב מונה עמהן׳
אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן והוא שמצא גדול הבית בבית׳ איבעיא להו הלך גדול
הבית לבית הקברות מהו ׳ תא שמע דאמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן אפלו הלך גדול הבית
לבית הקברות מונה עמהן׳ והתניא מונה לעצמו לא קשיא הא דאתי בגו תלתה הא דלא אתי
בגו תלתה׳ דאמ׳ להו רב לבני הצלבוני דאתי בגו תלתה לימני בהדייכו דלא אתי בגו תלתה
לימני לנפשיה׳ אמ׳ להן ואבא לבני מחוזא אתו דלא שליתן בתר ערסא מכי מהדריתו
אפיכו אתחילו ממניי׳ ר׳ שמעון אומ׳ אפלו ביום השביעי בא ממקום קרוב מונה עמהן׳
אמ׳ ר׳ חייא בר גמדא אמ׳ ר׳ יוסי בן שאול והוא שבא ומצא מנחמין אצלו׳ בעי רב
ענן נגערו לעמוד ולא עמדו מהו תיקו׳ גמירי חבריה דר׳ אבא מר׳ אבא ומנו ר׳ זירא
ואמרי לה חבריה דר׳ זירא מר׳ זירא ומנו ר׳ אבא דאמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא
אמ׳ ר׳ יוחנן הלכה כרבן שמעון בן גמליאל בטריפות׳ הלכה כר׳ שמעון באבל׳ באבל
הא דאמרן׳ כרבן שמעון בן גמליאל בטריפות מאי היא דתניא׳ רבן שמעון בן גמליאל
אומ׳ בני מעים שניקבו ולחה סותמתן כשרה׳ מאי לחה׳ אמ׳ רב כהנא שרקא דמעיא
דנפיק אגב דוחקא׳ אמ׳ מאן דהוא אזכי ואיפק ואגמרה לשמעתא מפומא דמאריה׳
סליק אשכחיה לר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא אמ׳ ליה אמ׳ מר הלכה כרבן שמעון
בן גמליאל בטריפות׳ אמ׳ ליה אנא אין הלכה אמינא׳ כר׳ שמעון באבל מ[illegible]
פלוגתא נינהו דאיתמר רבחקדא אמ׳ הלכה׳ ור׳ יוחנן אמ׳ הלכה׳ ורב נחמן אמ׳ אין הלכ׳
ואין הלכה כרבן שמעון בן גמליאל בטריפות׳ והלכה כר׳ שמעון באבל׳ דאמ׳ שמואל
הלכה כדברי המיקל באבל׳ מטה ממעיט חלין וקיפר בשמחה סימן׳ על כל
המתים כולן מדתה מיטתו הריזה משובח׳ שלאביו ושלאמו הריזה מגונה׳ היה ערב שבת
ערב יום טוב או שהיו גשמים מזלפין על מטתו הריזה משובח שאינו עושה אלא לכבוד
אביו ואמו׳ על כל המתים כולן רצה ממעט בעקבו רצה אינו ממעט על אביו ועל אמו
ממעט׳ על כל המתים כולן רצה חולץ רצה אינו חולץ על אביו ועל אמו חולץ׳
ומעשה בגדול הדור אחד שמת אביו וביקש לחלוץ וביקש גדול הדור שעמו לחלוץ עמו
ונמנע ולא חלץ׳ מאן גדול הדור אמ׳ אביי גדול הדור ר׳ גדול הדור שעמו ר׳ יעקב בר
אחא׳ ואיכא דאמרי גדול הדור ר׳ יעקב בר אחא גדול הדור שעמו ר׳׳ בשלמא

פ
אצל גדול
הבית

למאן דאמ׳ גדול הדור שעמו ר׳ היינו דנמנע ולא חלץ לא למאן דאמ׳ דאמ׳ ר׳ יעקב בראחא
אמאי נמנע ולא חלץ לשבב נשיא וכולי עלמא מחייבי למחלץ   על כל המתים
כולן מקפר לאחר שלשים יום על אביו ועל אמו מגדל פרע עד שיגערו בו חביריו
על כל המתים כולן נכנס לבית השמחה לאחר שלשים יום   על אביו ועל אמו לאחר שנים
עשר חדש׳   אמ׳ ראבה בר רב הונא ולשמחת מריעות שלשים יום׳   מותיבי
לשמחה ולמריעות שלשים · אימא שמחה שלמריעות · והתנא לשמחה שלשים
ולמריעות שלשים קשיא׳   אמימר מתני הכי אמ׳ רבא בר רב הונא ולשמחת מריעות
מותר לאלתר׳ · והתנא לשמחה שלשים ולמריעות שלשים לא קשיא הא בארישונה
הא בפורענא׳   כופה עשרה מבדיל שולל מימן׳   על כל המתים כולן קורע
טפח ועל אביו ועל אמו עד שיגלה את לבו׳   אמ׳ ר׳ אבהו מאי קרא ויחזק דוד בבגדיו
ויקרעם ואין אחיזה פחותה מטפח׳   על כל המתים כולן אפלו לבוש עשרה חלוקין אינו
קורע לא עליון׳   על אביו ועל אמו קורע את כולן ואפקיסתו אינה מעכבת אחד איש
ואחד אשה׳   ר׳ שמעון בן לעזר אומ׳ האשה קורעת את התחתון ומחזירתו לאחוריה
וחוזרת וקורעת את העליון׳   על כל המתים כולן רצה מבדיל קמי שפה רצה אינו
מבדיל על אביו ועל אמו מבדיל׳ · ר׳ יהודה אומ׳ כל קרע שאינו מובדל קמי שפה שלו
אינו לא קרע שלתפלות׳   אמ׳ ר׳ אבהו מאי טעמיה דר׳ אבהו דכת׳ ויחזק בבגדיו
ויקרעם לשנים קרעים ממשמע שנ׳ ויקרעם איני יודע שלשנים · לא מלמד שצריך
כשנים׳   על כל המתים כולן שולל לאחר שבעה ומאחה לאחר שלשים׳   על
אביו ועל אמו שולל אחר שלשים ואינו מאחה לעולם והאשה שוללתו לאלתר מפני
כבודה׳   כיאתא ואבוה אמ׳ ר׳ יוחנן על כל המתים כולן קורע בכלי · על אביו ועל אמו
קורע בידו׳   אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן על כל המתים כולן קורע מבפנים׳   על
אביו ועל אמו קורע מבחוץ׳   אמ׳ רב חקדא ובן לנשיא׳   מותיבי לא השוו לאביו
ולאמו לא לאחיו בלבד׳ · מאי לאו אפלו נשיא לא לבר מנשיא׳   נשיאה שכיב אמ׳
ליה רב חקדא לרב חנן בר פפא כפי אסיתא וקום עילוה ואחוי קרעא לעמא׳
חכם מבית המדרש יצא נשא וגהץ קוימן׳   על חכם חולץ מימין על אב בית
דין משמאל׳ · על נשיא מכאן ומכאן׳   תנו רבנן   חכם שמת בית מדרשו בטל׳
אב בית דין שמת בתי מדרשות שבעירו בטלין ובני הכנסת נכנסין לבית הכנסת
ומשנין את מקומן הין יושבין בצפון יושבין בדרום · בדרום יושבין בצפון׳
נשיא שמת בתי מדרשות כולן בטילין ובני הכנסת נכנסין לבית הכנסת וקורין שבעה
ויוצאין׳   ר׳ יהושע בן קרחא אומ׳ לא שיצאו ויטיילו בשוק לא יושבין ודוין אין
אומרין שמועה והגדה בבית האבל אמרו עליו על ר׳ חנניה בן גמליאל שהיה אומר
שמועה והגדה בבית האבל׳   תנו רבנן אבל שבת ראשונה אינו יוצא מפתח
ביתו · שניה יוצא ואינו יושב במקומו · שלישית יושב במקומו ואינו מדבר׳
ברביעית הרי הוא ככל אדם · ר׳ יהודה אומ׳ לא הוצרכו לומר שבת ראשונה שהכל
נכנסין לנחמו · אבל שניה אינו יוצא מפתח ביתו · שלישית יוצא ואינו יושב במקומו׳

על אב בית דין משמאל דרבותא היא שהשמאל מכוסה תדיר במקטורין אבל
כתף ימין דרכה להיות מגולה ואין נראה בה אבלות רביעית כל כך ק

פי׳ הוצריך לומר נכנסין לבתי כנסיות ומתפללין בצבור וקורין שבעה
בפרשת אותה שבת לפי שאמרו כל המדרשות בטילין ודלא נימא
אדעתא שבטילין מן התפלה ומלקרות בתורה · ואמ׳ רבינו סעדיה ז״ל
שבשבת שמת בתורה חכם מפטירין גלה כבוד מישראל ל׳ אפרים״

רביעית יושב במקומו ואינו מדבר׳ חמישית הרי הוא ככלאדם׳ תנו רבנן כל
שלשים יום למיש ואין מתה אשתו אסור לישא אשה אחרת עד שיעברו שלשה רגלים
ר׳ יהודה אומ׳ רגל ראשון ושני אסור׳ שלישי מותר׳ ואם אין לו בנים מותר לישא אשה לאלתר
מפני ביטול פריה ורביה׳ הניחה לו בנים קטנים מותר לישא לאלתר בשביל פרנסתו׳
מעשה ומתה אשתו שליוסף הכהן ואמר לאחותה בבית הקברות לכי ופרנסי את
בני אחותך ואעפ״כ לא בא עליה לא לזמן מרובה׳ וכמה זמן מרובה אמ׳ רב פפא
לאחר שלשים׳ תנו רבנן כל שלשים לגיהוץ אחד כלים חדשים ואחד כלים
ישנים היוצאין מתחת המכבש׳ ר׳ אומ׳ לא אסרו אלא כלים חדשים בלבד׳ ר׳ אלעזר
בי״ר שמעון אומ׳ לא אסרו אלא כלים חדשים לבנים בלבד׳ אביי נפק בגרדא
דקרבא לא כל׳ רבא נפק בהימונעתא רומייתא כר׳ אלעזר בי״ר שמעון׳ מפני
שאמרו שבת עולה ואינה מפסקת׳ בני יהודה ובני גלילא הני אמרו יש אבילות בשבת
והני אמרו אין אבילות בשבת׳ מאן דאמ׳ יש אבילות׳ קא תאני עולה׳ ומאן דאמ׳
אין אבילות בשבת קא תני מפסקת׳ ואי סלקא דעתא יש אבילות בשבת השתא
אבילות נהגא אפסוקי מבעיא ואלא הא קא תאני עולה איידי דקא בעי מיתנא
סופה אינן עולין׳ תנא רישא נמי עולה׳ ולמאן דאמ׳ יש אבילות בשבת הא קתני
אינה מפסקת משום דקא בעי מיתנא סופא מפסיקין תנא רישא עולה ואינה
מפסקת׳ לימא כתנאי׳ מי שמתו מוטל לפניו אוכל בבית אחר ואם אין לו
בית אחר אוכל בבית חבירו ואם אין בית לחבירו עושה מחיצה ואוכל׳ ואם אינו
יכול לעשות מחיצה יחזיר את פניו ואוכל׳ ואינו מיסב׳ ואינו אוכל בשר׳ ואינו שותה
יין׳ ואינו מברך׳ ואינו מזמן׳ ואין מברכין עליו׳ ואין מזמנין עליו׳ ופטור מכל
מצוות האמורות בתורה׳ ובשבת מיסב ואוכל׳ ואוכל בשר ושותה יין׳ ומברך׳ ומזמן׳
ומזמנין עליו׳ ומברכין עליו׳ וחייב בכל מצוות האמורות בתורה׳ רבן גמליאל אומ׳
מתוך שנתחייב באלו נתחייב בכולן׳ ואמ׳ ר׳ יוחנן תשמיש המטה איכא בינייהו׳
מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר יש אבילות בשבת׳ ומר סבר אין אבילות בשבת׳
ומימאי דלמא עד כאן לא קאמ׳ תנא דהתם אלא משום דמותו מוטל לפניו אבל הכא
דאין מתו מוטל לפניו׳ לא ועד כאן לא אמ׳ רבן גמליאל התם אלא דאיכא לא חילא
אבילות עילויה אבל הכא דחילא אבילות עילויה הכא נמי׳ בעא מיניה מאר׳
האנא משמואל יש אבילות בשבת או אין אבילות בשבת אמ׳ ליה אין אבילות בשבת׳
יתבי רבנן קמיה דרב פפא ויתבי וקאמרי משמא דשמואל אבל ששימש מטתו
בימי אבלו חייב מיתה׳ אמ׳ להו אסור איתמר ומשמא דר׳ יוחנן איתמר אי שמיעא
לכו משמא דשמואל הכי שמיעא לכו׳ אמ׳ רב תחליפא בר אבימי אמ׳ שמואל אבל
שלא פירע ושלא פרם חייב מיתה שנ׳ ראשיכם אל תפרעו ובגדיכם לא תפרמו ולא
תמותו הא אחר שלא פירע ושלא פרם חייב מיתה׳ אמ׳ רפרם בר פאפא תנא
באבל רבתי אבל אסור לשמש מיטתו בימי אבלו ומעשה באחד ששימש מיטתו בימי
אבלו ושמטו חזירים את גויתו׳ אמ׳ רב מנשא בר תחליפא אמ׳ רב כהנא אחי

פ׳
ישלבוב שני דמים
אחד שיכבסם ויקפלם
ומניחן בינהן ועוזרין
ונראין הבגדים יפין פ׳

פ׳ מקבתא היא וישבה הלבות אבילות ודנב הלבות
ואלו מגלחין בה שני יות ושנים הן אחת גדולה ואחת
קטנה פ׳

אמ' שמואל פה"ג חובה' נת"ר רשות' פריעת הראש והחזרת קרע לאחוריו וזקיפת המטה
חובה' נעילת הסנדל ותשמיש המטה ורחיצת ידים ורגלים בחמין רשות' ורבא אמ' אף
פריעת הראש רשות' ושמואל מאי שנא נעילת הסנדל רשות דלית כולי עלמא עבידי
דקיימי מסאני' פריעת הראש נמי לאו כולי עלמא עבידי דמיגלו ראשיהו' שמואל
לטעמיה דאמ' שמואל כל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע' וכל עטיפה שאינה
כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה' מחוי רב נחמן עד גובי דקני' אמ' ר' יעקב אמ' ר'
יוחנן לא שנו אלא בזמן שאין לו מנעלים ברגליו אבל יש לו מנעלים ברגליו מנעלים מוכיחין
עליו' וכל קרע שאינו בשעת חימום אינו קרע' והא כי אמרי ליה לשמואל נח נפשיה
דרב קרע עליה תליסר בגדי מאני אמ' אזל ליה גברא דהוה מסתפינא מניה'
ואמרו ליה לר' יוחנן נח נפשיה דר' חנינה קרע עליה תליסר איצטלי מילתא אמר
אזל ליה גברא דהוה מסתפינא מניה' כיון דכל שעתא קא מדכרי שמעתתיה כשעת
חימום דאמי' אמ' ליה ראובן בר רב אדה לרבא אמרין תלמידך אמ' רב עמרם תנא כל
שבעה קרעו לפניו ואם בא להחליף מחליף וקורע בשבת' קרעו לאחריו ואם בא
להחליף מחליף ואינו קורע כי תניא ההיא בכבוד אביו ואמו' אותן קרעין מתאחין
או אינן מתאחין פליגי בה' אבוה דר' אושעיה ובר קפרא חד אמ' מתאחין' וחד אמ' אין
מתאחין' תסתיים דאבוה דר' אושעיה דאמ' אין מתאחין' דאמ' רב אושעיה אין מתאחין
ממאן שמיע ליה לאו דשמיע ליה מאבוה לא מבר קפרא רביה' אמ' רבא ושטייה
באונקלי בתוך ביתו' אביי אשכחיה לרב יוסף דיפריב ליה סודרא ארישיה וקא
אזיל ואתי בביתיה אמ' ליה לא סבר לה מר אין אבילות בשבת אמ' ליה הכי אמ' ר'
יוחנן דברים שבצנעה נוהג'

מתניתין

ר' אליעזר אומר מיום
שחרב בית המקדש עצרת כשבת' רבן גמליאל אומ' ראש השנה ויום הכפורים כרגלים
וחכמ' אומ' לא כדברי זה ולא כדברי זה אלא עצרת כרגלים ראש השנה ויום הכפורים
כשבת'

גמרא

אמ' גדול בר מנשי אמ' שמואל הלכה כרבן גמליאל'
ואיכא דמתני לה להא דגידול בר מנשי אהא כל שלשים יום יוצא בחיק ונקבר באשה
אחת ובשני אנשים אבל לא באיש אחד ובשתי נשים' אבא שאול אומ' אף באיש
אחד ובשתי נשים ואין עומדין עליו בשורה ואין אומרין עליו ברכת אבלים ותנחומי
אבלים' בן שלשים יום יוצא בדלוסקמא' ר' יהודה אומ' לא דלוסקמא הניטלת
באגפיים ועומדין עליו בשורה ואומרין עליו ברכת אבלים ותנחומי אבלים'
בן שנים עשר חדש יוצא במטה' ר' עקיבה אומ' הוא בן שנה ואיבריו כבן שתים
הוא בן שתים ואיבריו כבן שנה יוצא במטה' ר' שמעון בן אלעזר אומ' יוצא במטה
רבים מצהיבין עליו אינו יוצא במטה אין רבים מצהיבין עליו' ר' אלעזר בן עזריה
אומ' ניכר לרבים רבים מתעסקין בו' אינו ניכר לרבים אין רבים מתעסקין בו'
ומה הן בהספד ר' מאיר אומ' עניים בני שלש ועשירים בני חמש' ר' יהודה אומ'
משום ר' ישמעאל עניים בני חמש ועשירים בני שש ובני זקינים כבני עניים' אמ'
גידול בר מנשי אמ' שמואל הלכה כר' יהודה שאמר משום רבי ישמעאל'

פ' מצהיבין עליו מן לאדתמאן ולא התמם לוי' תתגייר מנה לענרה
למא יציבהם מן לאחף והעון ק"ל צהבו פנו דרב ספרא ס

עֹם קֹשֹׁי וֹבֹר וֹפֹיִם נֹבֹיא סֹימֹן דרש ר׳ עמי בר ששון אפתחא דרבי
נשיאה יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר ולא שמיע ר׳ אמי ואיקפד אמ׳ אטו
דידי היא דר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ אושעיא היא׳ דרש ר׳ יצחק נפחא אפתחא דבי ריש גלותא
יום אחד לפני עצרת ועצרת הרי כאן ארבעה עשר שמע רב ששת איקפד אמ׳ אטו
דידיה היא דר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ אושעיה היא׳ דאמ׳ ר׳ אלעזר אמ׳ ר׳ אושעיה מנין לעצרת
שיש לה תשלומין כל שבעה שנ׳ בחג המצות ובחג השבועות׳ מקיש חג השבועות לחג
המצות מה חג המצות יש לו תשלומין כל שבעה אף חג השבועות יש לו תשלומין כל
שבעה׳ אובריה רב פפא לרב אויה סבא ודרש יום אחד לפני ראש השנה וראש
השנה הרי כאן ארבעה עשר׳ אמ׳ ראבינא הולכך יום אחד לפני חג וחג ושמיני שלו הרי
כאן עשרים ואחד יום׳ רבינא איקלע לסורא דפרת אמ׳ ליה רב חביבא מסורא דפרת לרבינא
אמ׳ מר יום אחד לפני ראש השנה וראש השנה אמ׳ מקתברא כרבן גמליאל אמרי׳

מתניתין

אין קורעין ואין חולצין ואין מברין אלא קרובין שלמת ואין
מברין אלא על מטות זקופות׳ ואין מוליכין לבית האבל לא בטבלא ולא באסקוטלא ולא בקנון
אלא בסלין ואין אומרין ברכת אבלים במועד אבל עומדין בשורה ומנחמין ופוטרין את הרבים׳

גמרא

ואפלו חכם׳ והתניא חכם שמת הכל קרובין׳ הכל קרובין סלקא
דעתא אלא הכל כקרובו הכל קורעין עליו והכל חולצין עליו והכל מברין עליו ברחבה
דלאו חכם ואי אדם כשר הוא חיובי מיחייבי למקרע׳ דתניא ר׳ שמעון אומ׳ מפני מה
בנין ובנותין של אדם מתים כשהם קטנים כדי שיבכה ויתאבל על אדם כשר יבכה
ויתאבל ערבונא קא שקלי מנה אלא מפני שלא בכה והתאבל על אדם כשר שכל
הבוכה ומתאבל על אדם כשר מוחלין לו בשביל כבוד שעשה׳ דלאו אדם כשר׳
ואי דקאי התם בשעת יציאת נשמה חיובי מיחייב למקרע׳ דתניא ר׳ שמעון בן אלעזר
אומ׳ העומד על המת בשעת יציאת נשמה חייב לקרוע למה זה דומה לספר תורה
שנשרף שחייב לקרוע׳ דלא קאי התם בשעת יציאת נשמה׳ כי נח נפשיה
דרב ספרא לא קרעו רבנן עילוייה אמרי לא גמרינן מנה׳ אמ׳ להו אביי מי תניא
הרב שמת חכם שמת תניא ועוד כל יומא שמעתיה בפומין בי מדרשא איניהו סבור
מאי דהוה הוה׳ אמ׳ להן רב אידי בר אבון תנא חכם כל זמן שעסוקין בהספדו קבור
למקרע לאלתר אמ׳ להו רב אידי בר אבון תנא חכם כבודו בהספדו׳ וכי נח
נפשיה דרב הונא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמ׳ להן רב חסדא מילתא
דבחייא לא סברא ליה השתא ניקו נעביד ליה׳ דאמ׳ ר׳ חלבו אנא חזיתיה לרב הונא
דבעא מיתב אפורייא והוה יתיב ספר תורה עילוייה ועא״ף כ״ך ארבע ואותיב
ספר תורה עילויה אלמא קא סבר אסור לישב על גבי מטה שספר תורה מונח עליה׳
לא הוה קא נפיק פורייה בבאבא סבור לשלשוליה דרך גגין אמ׳ להן רב חסדא
הכא גמירנא מנה חכם כבודו דרך פתחים סבור לשנוייה מפורייא לפורייא
אמ׳ להו רב חסדא הכא גמירנא מנה חכם כבודו במטה ראשונה׳ דאמ׳ רב יהודה
אמ׳ רב מנין לחכם שכבודו במטה ראשונה שנ׳ וירכיבו את ארון הא׳ על עג׳ חדשה׳

פ׳ ר׳ יהודה בן יצחק ז״ל כיון דקי״ל מאן דשבעה ימים קודם הרגל בטלה ממנו גזרת שלשים ואחר הרגל היום דמית בו מתא ערב ראש השנה וכש׳ ומגיע ערב יום הכפורים מגלח דהוו להו אחד ועשרים יום לפני יום הכפורים ובטלה הימנו גזירת שלשים ואינו צריך לכלום תוספתא

פ׳ רמין שלמין כמין שנכפף בין שלזהב בין שלכסף כיור׳ אסקוטלא כמין קערה קטנה ובה שמים בלעז טבלא איקנוטל׳

נ״א אבי׳

נ״א אבי׳

פ׳ משום כבוד כלומר רישזה מה שכתוב בזה׳

פ׳ יעש חנה טוא למלו׳ על ארבע טיא תחת עליהי׳

פ׳ ממטה גדולה שלא יצאת מן הפתח למטה קטנה כדי שתצא מן הפתח ק׳

פ' פתרי להו

ועזא ואתין בבא אבי נרב נוהגים את העגלה חדשה · פרום באבי ואפקוה פתח עלה
ראבא ראני היה רבינו שתשרה עלין שכינה לא שבבל גרמה לן · מותיב רב נחמן
בר רב חסדא ואיתימא רב נחמן בר רב חסדא היה היה דבר יי אל יחזקאל בן בוזי הכהן
בארץ כשדים על נהר כבר · טפח ליה בסנדלא אמ' ליה לאו אמינא לך לא תטרוד
עלמא הין כבר · כי אסקוה להתם אמרו ליה לר' אמי ולר' אסי רב הונא אתא אמרי
כי הוינן התם לא הוה צלינן דלו יי רישין מנה אתן לקבא אתא ליה בתרין אמרו להן ארונן
בא · ר' אמי ור' אסי נפוק ר' זעא ור' חננה לא נפוק · דנפוק מאי טעמיהו דתנו ארון העובר
ממקום למקום עומדין עלין בשורה ואומרין עלין ברכת אבלים ותנחומי אבלים ·
ודלא נפוק מאי טעמיהון דתנא ארון העובר ממקום למקום אין עומדין עלין בשורה
ואין אומרין עלין ברכת אבלים ותנחומי אבלים · קשיאן אהדדי לא קשיא כאן
בששלדו קיימת כאן בשאין שלדו קיימת · רב הונא שלדו קיימת הוה ודלא נפוק דלא
סיימוה קמיהו · אמרי היכא נחתיה רב הונא ריבץ תורה בישראל ור' חייה ריבץ תורה
בישראל מאן מעייל ליה אמ' להן רב חנא אנא מעיילנא ליה דאוקיתיה לתלמודאי
מנה כי הוא בר תמני סר ולא חזי לי קרעא ומשמש לי קמיה וידענא בעובדיה דיומא
חד איתפיכא ליה רצועה דתפילי יתיב עלה ארבעין תעניתא · הוה גני
יהודה מימיניה דאבוה וחזקיה משמאליה דאבוה אמ' ליה יהודה לחזקיה קו מדוכתיך
דלאו אורח ארעא דקאי רב הונא קם וקם בהדיה עמודא דנורא חזייה רב חגא ואיבעית
זקפיה לארונא · אתא והאי דלא מיענשי דבי ריש גלותא משום דזקיף ארונא
דרב הונא · כי נח נפשיה דרב חסדא סבור לאותובי ספר תורה אפורייה אמ' להן
ר' יצחק בר אמי מלתא דלרביה לא סבירא ליה לדידיה ניקו נעביד ליה סבור
דלא למישל קרעיהון אמ' להן ר' יצחק בר אמי תנא חכם שהחזיר פניו מאחורי המטה
שולל · כי נח נפשיה דרבא בר רב הונא דרב המנונא אסקוהו להם כי מטו
גישרא קמא גמלי אמ' להן ההוא טייעא מאי האי אמרו ליה רבנן קא עבדי יקארא
להדדי אמ' מר אמ' ניעול ברישא ומר אמ' מר ניעול ברישא אמ' להו אי בדינא
דידי גברא בר גברא הוא ניעול ברישא חלוף גמליה דרבא בר רב הונא נתור
כניה ושניה דההוא טייעא · פתח עליה ההוא ינוקא גזע ישישים עלה מבבל
ועמו ספר מלחמות קאת וקדר הוכפלו לראות בשר ושבר הבא משנער קיצף
על עולמו וחמס נפשות ושמח בהן ככלה חדשה רוכב ערבות שש ושמח בבוא
אליו נפש נקי וצדיק · כי נח נפשיה דראבינא פתח עליה ההוא ספדנא
תמרים הניעו ראש על צדיק כתמר לשום לילות כימים על משים לילות כימים ·
אמ' ליה רב אשי לבר קפיר ההוא יומא מאי אמרת אמ' ליה בארזים נפלה
שלהבת מה יעשו איזובי קירלויתן בחכה הועלה מה יעשו דגי רקק בנחל
שוטף נפלה חכה מה יעשו מים גבים · אמ' ליה בר אבין חס ושלום דנפלה
חכה ושלהבת בצדיקי אמינא · לא את מאי אמרת בן בכו לאבלים ולא לאבדה
שהיא למנוחה והן לאנחות חלש דעתיה עליה ואיתפוך כרעיהו וההוא יומא

לא

פ' תלמוד שלא שינויות שנגלה יחרה

נ"א אבוה בבטניה

פ' ירושלמי אמל יוסי אין דקיין מקמי מיתה לאזירם אלא מקמי אלין דגמלין ליה חסדא שמעלתה עומדין מלפני המת יך היו מהדרים ואנשי מעשה עושין

פ' כלומר אפלו החיות באין לראות ארונו

לא אתן להספידיה · היינו דאמ׳ רב אשי לאבר אבין תאליץ ולאבר קפון תאליץ ·
רבה כי אתא דגלת אמ׳ לבר אבין קו אימא לך מילתא קם ואמר באבן באש ובמים
זכור ברית ודתם תעינן מאחריך כאשה מבעלה אל תזנחנן כאנת מי מרה ·
ר׳ חנין חתנא דבי נשיאה הוה לא הוה ליה בנו בעא רחמי והוה ליה ההוא יומא
דהוה ליה נח נפשיה פתח עליה ההוא ספדנא שמחה לתוגה נהפכה ששון ויגון ה׳
הודבקו בעת שמחתו נאנח בעת חניכתו אבד חננו אפיקו ליה ר׳ חנין · כי נח
נפשיה דר׳ פדות פתח עליה ר׳ יצחק בן אלעזר היום קשה לישר׳ כיום בוא השמש
בצהרים דכת׳ והיה ביום ההוא והבאתי השמש בצהרים והחשכתי לארץ ביום אחד ·
ואמ׳ ר׳ יוחנן זה יומו של יאשיהו · כי נח נפשיה דר׳ יוחנן יתיב ר׳ אמי עילויה
שבעה ושלשים · אמ׳ ר׳ אבא בריה דר׳ חייא בר אבא ר׳ אמי דעבד לגרמיה הוא דעבד
הכי אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן אפלו רבו שלימדו חכמה אין יושב אלא יום אחד ·
כי נח נפשיה דר׳ זירא פתח עליה ההוא ספדנא ארץ שנער הרה וילדה ארץ
צבי גידלה שעשועיה אוי נא לה אמרה רקת כי אבד כלי חמדתה · כי נח
נפשיה דר׳ אבהו אחיתו עמודי דקסרי דמעי · דר׳ יוסי שפאעו מרזאבי דציפורי
דמא · דר׳ יעקב בר אחא אתחמין כוכבי בימ(מ)א · דר׳ אמי אתעקרו כל ארזיא ·
דר׳ שמואל בר רבי יצחק אתעקרו כל אילניא · דר׳ חייא נחיתו כיפי דנורא מן רקיעא ·
דר׳ מנחם בר סימאי איתשעו כל צלמנא והוו למחצליא · דר׳ תנחום
בריה דר׳ חייא איש כפר עכו אתעקרו כל אנדרטיא · דר׳ יצחק בן אלישיב ·
איתתרו שבעין מחתראתא בטבריה · דרב המנונא נחיתו כיפי דברדא מן רקיעא ·
דרבא ורב יוסף נשוק כיפי דפרת אהדדי · דאביי ורבא נשוק כיפי דדגלת
אהדדי · כי נח נפשיה דרב משרשיא טענו דקלי שיצי · תנו רבנן
ואלו קרעים שאין מתאחין הקורע על אביו ועל אמו ועל רבו שלימדו חכמה ועל נשיא
ועל אב בית דין ועל שמועות הרעות ועל ברכת השם ועל ספר תורה שנשרף ועל
ערי יהודה ועל מקדש ועל ירושלם וקורע על מקדש ומוסיף על ירושלם ·
אביו ואמו ורבו שלימדו חכמה מנא לן דכת׳ וֶאֱלִישָׁע רֹאֶה וְהוּא מְצַעֵק אָבִי אָבִי רֶכֶב
יִשְׂרָאֵל וּפָרָשָׁיו וְלֹא רָאָהוּ עוֹד וַיַּחֲזֵק בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים · אבי אבי זה
אביו ואמו · רכב ישר׳ ופרשיו זה רבו שלימדו חכמה · מאי משמעא כי
דמתרגם רב יוסף רבי דטב ליה לישר׳ בצלותיה מרתכין ומפרשין · ולא
מתאחין מנא לן דכת׳ וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם לִשְׁנַיִם קְרָעִים ממשמע שנ׳
ויקרעם איני יודע שלשנים קרעים הן אלא מה ת״ל לשנים קרעים אלא מלמד
שקרועים ועומדים לשנים לעולם · אמ׳ ליה ר׳ מתון לר׳ יוחנן אליהו חי הוא
אמ׳ ליה כיון דכת׳ ולא ראהו עוד גבי דידיה כמת דאמי · נשיא ואב בית דין
ושמועות הרעות מנא לן דכת׳ וַיַּחֲזֵק דָּוִד בִּבְגָדָיו וַיִּקְרָעֵם וְגַם כָּל הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר
אִתּוֹ וַיִּסְפְּדוּ וַיִּבְכּוּ וַיָּצֻמוּ עַד הָעָרֶב עַל שָׁאוּל וְעַל יְהוֹנָתָן בְּנוֹ וְעַל עַם יי׳ וְעַל בֵּית
יִשְׂרָאֵל כִּי נָפְלוּ בֶּחָרֶב · שאול זה נשיא · יהונתן בנו זה אב בית דין · על עם יי׳

Margin notes:
פל׳ אבנים שלאש כמין קוכה ·
פ׳ נמתו כל הפרצופין והיו תקון כמתצלים
פ׳ כיפות שלגשרים נשתברו ונשקה כיפה זו את זו ·
מל׳
שמו
שמו

ועל בית ישראל ועל שמועות רעות · אמ׳ ליה רב שבא לרב כה׳
כולהי אמ׳ ליה על על׳ה פקיק העמין · ואשמועות הרעות מאי
ליה לשמואל קטל קבור מלכא תריסר אלפי יהודאי במגזת דקסרי
אמרו ליה לא ברוב צבור וכמעשה שהיה · ומי קטל שבור
אמ׳ ליה שבור מלכא לשמואל תיתי לא לא קטלי יהודאה מעג
גרם לנפשיהן דאמ׳ ר׳ אמי לקל יתרי דמגזת פקע שורא דלוד
מנא לן דכת׳ וַיָּבֹא אֶלְיָקִים בֶּן חִלְקִיָּה אֲשֶׁר עַל הַבַּיִת וְשֶׁבְנָא הַסֹּפֵר
הַמַּזְכִּיר אֶל יְחִזְקִיָּהוּ קְרוּעֵי בְגָדִים וַיַּגִּידוּ לוֹ אֵת דִּבְרֵי רַב שָׁקֵה · מל׳
אחד השומע ואחד השומע מפי השומע חייב לקרוע והעדים
שכבר קרעו בשעה ששמעו · ומי קרעו בשעה ששמעו מאי
השתא לא סלקא דעתא דכת׳ וַיְהִי כִּשְׁמֹעַ הַמֶּלֶךְ חִזְקִיָּהוּ אֶת מל׳
בְּגָדָיו מלך קרע הן לא קרעו · ולא מתאחין מנא לן אתי
מהתם · ספר תורה שנשרף מנא לן דכת׳ וַיְהִי כִּקְרֹא יְהוּדִי
וְאַרְבָּעָה יִקְרָעֶהָ בְּתַעַר הַסֹּפֵר וְהַשְׁלֵךְ אֶל הָאֵשׁ וכו׳ אמרו לי׳ ירמ׳
ירמיה ספר קינות אמ׳ להו מאי כת׳ ביה אמרו ליה אֵיכָה יָשְׁבָה
בָּכוֹ תִבְכֶּה בַּלַּיְלָה אנא מלכא · גָּלְתָה יְהוּדָה מֵעֹנִי אנא מלכ
אֲבֵילוּת אנא מלכא · הָיוּ צָרֶיהָ לְרֹאשׁ אֹיְבֶיהָ שָׁלוּ אנא מלכ
כִּי יְיָ הוֹגָה עַל רֹב פְּשָׁעֶיהָ · מי קדר כל האזכרות ושרפן באש
וְלֹא קָרְעוּ אֶת בִּגְדֵיהֶם מכלל דבאעו מקרע · אמ׳ ליה רב פפ
משום שמועות הרעות שמועות הרעות היא שעתא מיהואי · א
חונא הרואה ספר תורה שנשרף חייב לקרוע שתי קריעות אחד על ה
דכת׳ וַיְהִי דְבַר יְיָ אֶל יִרְמְיָהוּ אַחֲרֵי שְׂרֹף הַמֶּלֶךְ אֶת הַמְּגִלָּה וְאֶת
ר׳ אבא ורב הונא בר חייא הוו יתבי קם ר׳ אבא לאיפנויי שקלה לטוטפתיה ואחתה
אבי סדיא אתא בר נעמיתא למבלעיה אמ׳ ליה השתא כי מיחייבית שתי קריעות
אמ׳ ליה מנא לך הא אמ׳ ליה בדידיהוה עובדא ואתאי לקמיה דרב מתנה ולא הות
בידיה אתאי לקמיה דרב יהודה אמ׳ הכי אמ׳ שמואל לא אמרו אלא בזרוע ובמעשה
שהיה · ערי יהודה מנא לן דכת׳ ויבאו אנשים משכם משילו ומשמרון שמונים · מעשה דיהויקים ששרף את ספר איכה שמעינן, מעשה דנעמיתא דבעא למבלעה לתפלין וכו׳ דאמרי׳ בה׳
איש מגולחי זקן וקרועי בגדים וכו׳ אמ׳ ר׳ חלבו אמ׳ עולא ביראה אמ׳ ר׳ אלעזר
הלאה ערי יהודה בחרבנן אומ׳ ערי קדשך היו מדבר וקורע · ירושלם בחרבנה
אומ׳ ציון מדבר היתה ירושלם שממה וקורע · בית המקדש בחרבנו אומר
בית קדשינו ותפארתינו אשר הללוך אבותינו היו לשרפת אש וכל מחמדיה היה
לחרבה וקורע · נקרע על מקדש ומוסיף על ירושלם · ורמינהי אחד השומע
ואחד הרואה כיון שהגיע לצופים קורע נקרע על מקדש בפני עצמו ועל ירושלם
בפני עצמה · לא קשיא הא דפגע במקדש ברישא הא דפגע בירושלם ברישא ·
תנו רבנן וכולן רשאי לשללן למללן ללקטן לעשותן כמין סולמות אבל
ש׳ שמלקטין אותן כמו שעושין סביב המתנים ותופר אותן הלקוטין כו׳

לא

אבל לא לאחותן׳ אמ׳ רב חסדא ובאיחוי דכסנדרי׳ תנו רבנן הקורע מתוך השלל מתוך
המלל מתוך הליקוט מתוך הכולמוס לא יצא׳ מתוך האיחוי יצא׳ אמ׳ רב חסדא ובאיחוי
דכסנדרי׳ תנו רבנן מוכר רשאי להפכו למטה׳ ר׳ שמעון בן לעזר אוסר׳ מאי
קא אמ׳ אמ׳ אביי הכי קאמ׳ רשאי להפכו למטה ולאחותו ר׳ שמעון בן לעזר אוסר
באיחוי׳ וכשם שמוכר אסור לאחותו כך לוקח אסור לאחותו לפי כך מוכר צריך להודיע
ללוקח׳ תחלת אביו בציבור יצא וחלה והלך קומן׳ תנו רבנן׳ תחלת קריעה
טפח ותוספת שלש אצבעות דברי ר׳ מאיר׳ ר׳ יהודה אומ׳ תחלת קריעה שלש אצבעות
ותוספת כל שהוא׳ אמ׳ עולא הלכה כר׳ מאיר בקריעה׳ והלכה כר׳ יהודה בתוספת׳
תניא נמי הכי ר׳ יוסי אומ׳ תחלת קריעה טפח ותוספת כל שהוא׳ תנו רבנן אמרו לו
מת אביו וקרע׳ מת בנו והוסיף תחתון מתאחה׳ עליון אין מתאחה׳ מת אביו ומתה
אמו מת אחיו ומתה אחותו קורע אחד על כולן׳ ר׳ יהודה בן בתירה אומ׳ על כולן קורע
קרע אחד ועל אביו ועל אמו קורע קרע אחד לפי שאין מוסיפין על קרע שלאביו ושלאמו׳
מאי טעמא אמ׳ רב נחמן לפי שאינן בתוספת׳ אמ׳ שמואל הלכה כר׳ יהודה בן בתירא׳
עד היכן הוא קורע עד טיבורו׳ ויש אומ׳ עד לבבו ואע״פ שאין ראיה לדבר זכר לדבר
וקרעו לבבכם ואל בגדיכם וכו׳ הגיע לטיבורו מרחיק שלש אצבעות וקורע׳
נתמלא מלפניו מחזירו לאחוריו׳ נתמלא מלמעלה הופכו וקורע׳ והקורע מלמטה
ומן הצדדין לא יצא לאשכהן גדול היה פורם מלמטה׳ תוספת פליגו בה רב
מתנה ומר עוקבא ותרויהו משמא דאבוה דשמואל ולוי אמרי חד אמ׳ כל שבעה קורע׳
לאחר שבעה מוסיף׳ וחד אמ׳ כל שלשים קורע׳ לאחר שלשים מוסיף׳ מתקיף
ליה ר׳ זירא מאן דאמ׳ כל שבעה קורע אמאי דלא ניתן לשלול ואלא אשה דאמ׳ מר האשה
שוללתו לאלתר׳ הכי נמי׳ התם משום כבוד אשה הוא׳ מאן דאמ׳ כל שלשים קורע
ואלא דאבינו נאמן דלא ניתן לאחותו לעולם׳ הכי נמי׳ התם משום כבוד אביו הוא׳
תנו רבנן היוצא בבגד קרוע לפני המת הריזה גוזל את המתים ואת החיים׳
רבן שמעון בן גמליאל אומ׳ האומ׳ לחבירו השאילני חלוקך ואלך ואבקר את אבא שהוא
חולה והלך ומצאו מת קורעו ומאחו וכשיבוא לביתו מחזיר לו חלוקו ונותן דמי קרעו
ואם לא הודיעו הריזה לא יגעבני׳ תנו רבנן חולה שמתו לו מת אין מודיעין אותו
שמא תיטרף דעתו ואין מקרעין לו ומשתקין את הנשים מפניו ומקרעין לקטן מפני
עגמת נפש וקורע על חמיו ועל חמותו מפני כבוד אשתו׳ אמ׳ רפרם בר פפא תאנא באבל
רבתי אל יניח תינוק בתוך חיקו מפני שמביאו לידי שחוק ונמצא מתגנה על הבריות׳
ואין מברין אלא על מטות זקופות׳ תנו רבנן ההולך לבית האבל אם לבו גס בו
יבדוהו על מטות כפויות׳ ואם לאו יבדוהו על מטות זקופות׳ רבה איתרע אביה
מילתא על לגביה אבא בר מרתא דהוא אבה בר מניומי רבא זקוף׳ אבא בר מרתא אפי׳
אמ׳ כמה לית ביה דעתא בהאי מרבנן׳ הלך וכפה זקף ישן וכיבד קומן׳
תנו רבנן ההולך ממקום למקום אם יכול למעט בעסקו ימעט ואם לאו יגלגל
עמהן׳ תנו רבנן מאימתי כופין את המטות משיצא מפתח ביתו דברי ר׳ ליעזר׳

פ׳
כמעלות הסולם שתופר כאן ומפסיק ותופר כאן ומפסיק ומניח פסק מעט בין תפירה לתפירה ע׳

פ׳
להפוך החלוק להתכוונות בית הצואר של׳ שנית החלוק והשוליים יעשה בו בית שפה׳

פ׳
שמת לו מת וצריך לקרוע וכגון דאמר׳ ומוסיף על ירושלם׳ ע׳

פ׳
מנימי שפה׳

פ׳
למטה ישנו יקלב לאנב ידי טוקה דיל ודינה טוקי׳

פ׳
שנקרע קודם לכאן׳

פ׳
שגונב דעתם דקבר׳ דעל המת קרע׳

פ׳
לר׳ יצחק בן יהודה ג״ל המשנה הלוך חבירו נלך לבית האבל אינו דשאי ליטלו ממנו עד שיעברו ימי האבל וברגל עד שיעברו ימי הרגל ובמשתה עד שיעברו ימי המשתה׳

עגמת נפש

פ׳
כלומ׳ יקנה צרכי הדרך ודברים שיש בהן חיי נפש ט׳

ר' יהושע אומ' משיבתם הגולל · מעשה כשמת רבן גמליא' הזקן כיון שיצא מפתח
ביתו אמ' להן ר' אליעזר כפו מטותכם וכיון שנסתם הגולל אמ' להן ר' יהושע כפו מטתכם
אמרו לו כבר כפינו על פי זקן · תנו רבנן · מאימתי זוקפין את המטות בערב
שבת מן המנחה ולמעלה · אמ' רבא בר בר הונא אע"פ כן אינו יושב עליה עד שתחשך
ולמוצאי שבת אע"פ שאינו זוקף לאינם אחר חוזר וכופה · תנו רבנן · הכופה את
מטתו לא מיטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ואפלו עשר
מטות בעשרה מקומות כופה את כולן ואפלו חמשה אחים ומת אחד מהן כולן כופין
ואם היתה מטה מיוחדת לכלים אינו צריך לכפותה · דרגש אינו צריך לכפותו אלא
זוקפו · רבן שמעון בן גמליא' אומ' דרגש מתיר קרביטין ונופל מאיליו · מאי
דרגש · אמ' עולא ערסא דגדא · אמרי ליה רבנן לעולא לא מעתה גבי מלך דתנן
וכשמברין אותו כל העם מסובין על הארץ והוא מיסב על הדרגש מי איכא מידי
דעד האידנא לא אותיבנה השתא מותבינן ליה · מתקיף ליה רבינא ומאי קושיא
דלמא מידי דהוה אאכילה ושתייה דעד האידנא לא אוכילניה ואשקיניה השתא
מוכלינן ליה ומשקינן ליה · לא איקשיא הא קשיא דרגש אינו צריך לכפותו אלא
זוקפו ואי סלקא דעתא ערסא דגדא אמאי אינו צריך לכפותו הא קא תאני הכופה
את מטתו לא מיטתו בלבד הוא כופה אלא כל מטות שיש לו בתוך ביתו כופה ·
ומאי קושיא דלמא משום דהות מטה מיוחדת לכלים · דקא תאני ואם היתה מטה מיוחדת
לכלים אינו צריך לכפותה · אלא אי קשיא הא קשיא · רבן שמעון בן גמליא' אומ'
דרגש מתיר קרביטיו ונופל מאיליו ואי סלקא דעתא ערסא דגדא קרביטין אית ליה ·
כי אתא ראבין אמ' ליה ההוא · מרבנן ורב תחליפא בר מערבא שמיה דשכיח בשוקא
דגילדאי מאי דרגש ערסא דיצלא · איתמר נמי אמ' ר' ירמיה דרגש קירוגן מתוכן
מטה קירוגה על גבה · אמ' ר' יעקב בר אידי אמ' ר' יהושע בן לוי הלכה כרבן שמעון
בן גמליא' · איתמר אמ' ר' יעקב בר אחא מטה שנקליטיה יוצאין זוקפה ודיין ·
תנו רבנן ישן על גבי מטה על גבי כסא על גבי אידיאני וגדולה מכולן על
גבי קרקע לא יצא ידי חובתו דאמ' ר' יוחנן שלא קיים מצות כפית המטה · תנו
רבנן · מכבדין ומרבצין בבית האבל ומדיחין קערות כוסות וצלוחיות בבית האבל
אין מביאין לא את המוגמר ולא את הבשמים לבית האבל · איני והא תאני בר
קפרא אין מברכין על המוגמר ועל הבשמים שלבית האבל · ברוכי הוא דלא
מברכינן הא איתויי מיתינן · לא קשיא הא בבית האבל · הא בבית המנחמין ·
ואין מוליכין לבית האבל לא בטבלה וכו' · ס"ל זכוכית פני ודגש מעיו כ"ה ג"ב
קשה קימין · תנו רבנן בראשונה היו מוליכין לבית האבל עשירים בקלתות שלכסף
ושלזהב · ועניים בסלי נצרים שלערבה קלופה והיו עניים מתביישין התקינו שיהו
הכל מוליכין בסלי נצרים שלערבה קלופה מפני כבודן שלעניים · תנו רבנן
בראשונה היו משקין בבית האבל עשירים בזכוכית לבנה ועניים בזכוכית צבועה ·
והיו עניים מתביישין התקינו שיהו משקין בזכוכית צבועה מפני כבודן שלעניים ·

פי' והוא מטה שלעור פי' פי' ערסא טור והוא טור כטוי וקשור בחבלים על המלבנות ומבורגות מלבנות המטה בחבלים והעור בתוכם וכיון שמעמידין אותו יושבים על גביעור כו'

ערסא דיצלא פי' מטה שלעור שעושין לשרים ויש לה שתי ארוכות נכנסין בנקבים שבכרעי המטה בהדיות אבלא עצמנס
וכרעי המטה דבוקין לשני דפין קטנים ברוחב המטה שני כרעים לדף אחד בראש המטה ושני כרעים לדף אחד לרגלי המטה ובאורך
דפין יש נקבים וכשמטין העור על המטה על הארוכות שלמטה כולה שונבין אותו העור דרך נקבים שבדפין ומגביהין המטה
ובראש המטה כו'

תנו רבנן בראשונה היו מגלין פני עשירים ומכסין פני עניים שהיו פני
עניים מושחרין בשני בצורת והיו עניים מתביישין. התקינו שיהו מכסין פני הכל מפני כבוד
שלעניים׳ בראשונה היו מוציאין עשירים בדרגש ועניים בכליבה והיו עניים מתביישין
התקינו שיהו הכל מוציאין בכליבה מפני כבודן שלעניים׳ בראשונה היו מניחין את
המוגמר תחת חולי מעיים מתים והיו חולי מעיים חיים מתביישין התקינו שיהו מניחין
תחת הכל מפני כבודן שלחולי מעיים חיים׳ בראשונה היו מטבילין על גבי נדות
מיתות והיו נדות חיות מתביישות התקינו שיהו מטבילין את הכל מפני כבודן שלנדות
חיות׳ בראשונה היו מטבילין את הכלים על גבי זבים מתים והיו זבים חיים
מתביישין התקינו שיהו מטבילין את הכל מפני כבודן שלזבים חיים׳
בראשונה היתה יציאת המת קשה לקרובין יותר ממיתתו עד שהיו מניחין אותו ובורחין
עד שבא רבן גמליאל ונהג קלות ראש בעצמו לצאת בכלי פשתן ונהגו כל העם אחריו׳
אמ׳ רב פפא והאידנא נהוג עלמא אפלו בצרדא בר זוזא׳

מתניתין

אין מניחין את המטה ברחוב מפני שמרגלת את ההספד ולא שלנשים לעולם מפני
הכבוד׳ נשים במועד מענות אבל לא מטפחות׳ ר׳ ישמעאל אומ׳ נשים הסמוכות
למטה מטפחות׳ בראשי חדשים בחנכה ובפורים מענות ומטפחות בזה ובזה
לא מקוננות׳ נקבר המת לא מענות ולא מטפחות׳ איזה הוא ענוי שכולן עונות
כאחת קינה אחת מדברת וכולן עונות אחריה שנ׳ ולמדנה בנותיכם נהי ואשה רעותה
קינה׳

גמרא

אמ׳ רבא אין מועד בפני תלמיד חכמים וכל שכן חנוכה
ופורים׳ והני מילי בפניו׳ אבל שלא בפניו לא׳ איני והא רב כהנא ספדיה לרב זביד
מנהרדעא בפום נהרא׳ אמ׳ רב פפי יום שמועה הוה דהתם בפניו דאמי׳ אמ׳ עולא
הקפד על לב דכת׳ על שדים סופדים׳ טיפוח בידי׳ קילוס ברגל׳ תנו רבנן
המקלס לא יקלס לא במנעל ולא בסנדל מפני הסכנה׳ נענע נשיא שיבו סימן׳
אמ׳ ר׳ יוחנן אבל כיון שנענע בראשו שוב אין מנחמין רשאין לישב אצלו׳
ואמ׳ ר׳ יוחנן הכל חייבין לעמוד מפני נשיא חוץ מאבל וחולה׳ ואמ׳ ר׳ יוחנן
לכל אומרין להם שיבו חוץ מאבל וחולה׳ לחם בעיר מתקשה סימן
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אבל יום ראשון אסור לאכול משלו דקא אמ׳ ליה רחמנא
ליחזקאל לחם אנשים לא תאכל׳ רבה ורב יוסף מחלפי סעודתיהו להדדי׳
אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב מת בעיר כל בני העיר אסורין בעשיית מלאכה׳ רב
המנונא איקלע לדראו מתא שמע קל שיפורא דשכבא חזא הנך אינאשי דקא
עבדי עבידתא אמ׳ ליהו׳ הנך אינאשי בשמתא לאו שכבא איכא במתא אמרו
ליה חבורתא איכא אמר להו אי הכי שרי לכו׳ ואמ׳ רב יהודה אמ׳ רב כל
המתקשה על מתו יותר מדאי על מת אחר הוא בוכה׳ ההיא איתתא דהות
בשיבבותיה דרב הונא הוו לה שבעה בני שכיב חד מינהו והות קא בכיא עליה יתירא
שלח לה רב הונא לא תעבידי הכי לא אשגחא׳ שלח לה אי צייתת מוטב ואי לא תימוש
ליה זוודתא לאידך מית ומיתו כולהו תימנוש זוודתא לנפשה ומתה׳ אל תבכו

פ׳ כנפל שירך

פ׳ בגדים פחותים ז׳

פ׳ יושבין בין ידי אבותיהם בלא ילמדון ק׳

פ׳ דעוד׳ אבלין

למת ואל תנודו לו · אל תבכו יותר מדאי · ואל תנודו יותר מכשיעור · הא כאיזה צד·
שלשה לבכי · שבעה להספד · שלשים לגיהוץ ולתספורת · מכאן ואילך אמ׳ הקב״ה
אין אתם רחמנים עליו יותר ממני · בכו בכה להולך · אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב להולך
בלא בנים · ר׳ יהושע בן לוי לא הוה אזיל לבי אבילא אלא למאן דליתליה בני דכת׳ בכו
בכה להולך · כי לא ישוב עוד וראה את ארץ מולדתו · אמ׳ רב הונא זה שעבר עבירה
ושנה בה · רב הונא לטעמיה דאמ׳ רב הונא כיון שעבר אדם עבירה ושנה בה הותרה לו
הותרה לו סלקא דעתא אלא נעשית לו כהתר · אמ׳ ר׳ לוי אבל שלשה ימים הראשונים
רואה את עצמו כאלו חרב מונחת לו בין כתפיו · משלשה ועד שבעה כאלו מונחת כנגדו
בקרן זוית · מכאן ואילך כאלו עוברת כנגדו בשוק · ולא שלנשים לעולם מפני
הכבוד · אמרי נהרדעי לא שנו אלא אחיה אבל שאר כל הנשים מניחין · אמ׳ ר׳ אלעזר
אפלו שאר כל הנשים דכתיב ותמת שם מרים ותקבר שם · סמוך למיתה קבורה · ואמ׳
ר׳ אלעזר אף מרים בנשיקה מתה דאתיא שם שם ממשה ומה · ומפני מה לא נאמ׳ בה
על פי יי׳ · מפני שגנאי הדבר לומר · אמ׳ ר׳ אמי למה נסמכה מיתת מרים לפרה אדומה
לומר לך מה פרה אדומה מכפרת אף מיתתן שלצדיקים מכפרת · אמ׳ ר׳ אלעזר
למה נסמכה מיתת אהרן לבגדי כהונה · לומר לך מה בגדי כהונה מכפרין אף מיתתן
שלצדיקים מכפרת · תנו רבנן · מת פתאום זו היא מיתה חטופה · חלה יום
אחד ומת זו היא מיתה דחופה · ר׳ חנינה בן גמליאל אומ׳ זו היא מיתת מגפה שנ׳ בן
אדם הנני לוקח ממך את מחמד עיניך במגפה · וכתיב ואדבר אל העם בבקר ותמת
אשתי בערב · שני ימים ומת זו היא מיתה דחופה · שלשה ימים גערה · ארבעה
נזיפה · חמשה זו היא מיתת כל אדם · אמ׳ ר׳ יוחנן מאי קראה ויאמר יי׳ אל משה
הן קרבו ימיך למות · קרבו תרי · ימיך תרי · הן אחד שכן קורין בלשון יוני לאחד הן ·
מת בחמשים זו היא מיתת כרת · חמשים ושתים זו היא מיתתו שלשמואל
הרמתי · ששים זו היא מיתת כל אדם · אמ׳ מר זוטרא מאי קראה תבוא בכלח אלי
קבר וגו׳ · שבעים שיבה · שמונים גבורה דכת׳ ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם
בגבורות שמונים שנה · אמ׳ רבא מחמשים ועד ששים זו היא מיתת כרת והאי
דלא קא חשיב ליה משום כבודו דשמואל הרמתי · רב יוסף כי דשכנציב אמרין מותא
כי מותא ומרעא חבוליא · ואמ׳ רבי נשי דשכנציב אמרין רהיט ונפיל בר בירי ואמבארי
יזיפתא יזיף · תנא היה ר׳ מאיר אומ׳ טוב ללכת אל בית משתה וכו׳ · מאי והחי יתן
אל לבו · דברים שלמיתה · דיספד יספדוניה · דיקבר יקברוניה · דיטען יטענוניה ·
דידלי ידלוניה · ואיכא דאמרי דלא ידל׳ ידלוניה דכת׳ טוב אשר יאמרו לך עלה
הנה מהשפ׳ לפני נדיב · כשמתו בנו שלר׳ ישמעא׳ נכנסו ארבעה זקנים לנחמו
ר׳ יוסי הגלילי · ר׳ אלעזר בן עזריה · ור׳ עקיבה · ור׳ [illegible] · אמ׳ להן ר׳ טרפון
חכם גדול הוא ובקי בהגדות אל יכנס אדם מכם לתוך דברי חבירו · אמ׳ ר׳ עקיבה ואני
אחרון · פתח ר׳ ישמעא׳ ואמ׳ רבו עונותיו תכפוהו אבלין הטריח רבותין פעם
ראשונה ושניה · נענה ר׳ טרפון ואמ׳ ואחיכם כל בית ישרא׳ יבכו את השׂ׳ א׳ ש׳ יי׳ ·

פרה אדומה היתה בשנה השנית מיתת מרים היתה בסוף ארבעים שנה

שיבור הלוחות היה בשנה ראשונה ומיתת אהרן היתה בסוף ארבעים שנה

יחז׳

תה׳

אזורי · ואמבארי · במעברות מן העולם הזה לבית עולמו הוצרך יזיפתא למיזף ליקח לתכריכין · פי׳ א׳ רהיט ונפיל בר חזורי ואמבארי ·
יזיפתא יזיף פ׳ רץ ונופל בין העוברים ועל המעברות מלוה לווה כמו משל הוא · כלומ׳ אע״פ שאדם רץ בכל כחו · [illegible] ·
כשנופל בין האוברים הן אנברי הדרכים או כשיגיע לעבור בנהר מתחנן למי שיעבירנו ·

והלא דברים קל וחומר ומה נדב ואביהוא שלא עשו אלא מצוה אחת שנ׳ ויקריבו בני אהרן
את הדם אליו · בניו שלו על אחת כמה וכמה · נענה ר׳ יוסי הגלילי ואמ׳ וספדו לו כל
ישראל וקברו אותו כי זה לבדו יבא לירבעם אל קבר יען נמצא בו דבר טוב אל יי׳ אלהי ישראל ·
והלא דברים קל וחומר ומה אביה בן ירבעם שלא עשה אלא דבר אחד דכת׳ דברי · כך בניו
שלו על אחת כמה וכמה · מאי דבר טוב · ר׳ זירא ור׳ חנינה בר פפא חד אמ׳ שביטל
משמרתו ועלה לרגל · וחד אמ׳ שביטל פרדיאות שהושיב ירבעם אבינו על הדרכים
כדי שלא יעלו לרגל · נענה ר׳ אליעזר בן עזריה ואמ׳ בשלום תמות ובמשרפות
אבותיך המלכים הראשונים אשר היו לפניך כי דבר אני דברתי נאם יי׳ · והלא דברים
קל וחומר ומה צדקיה מלך יהודה שלא עשה אלא מצוה אחת שהעלה ירמיהו מן הטיט כך בניו
שלו על אחת כמה וכמה · נענה ר׳ עקיבה ואמ׳ ביום ההוא יגדל המספד בירושלם כמספד
הדדרמון בבקעת מגדון · ואמ׳ רב יוסף אלמלא תרגומיה דהאי קרא לא הוה ידענא מאי קאמר
בעדנא ההוא יסגי מספדא בירושלם כמספד אחאב בר עמרי דקטל יתיה הדדרמון בר טברמון
וכמספד יאשיה בר אמון דקטל יתיה פרעה חגירא בבקעת מגדון · והלא דברים קל וחומר
ומה אחאב מלך ישראל שלא עשה אלא דבר אחד דכת׳ והמלך היה מעמד במרכבה נכח
ארם וימת בערב · כך בניו שלו על אחת כמה וכמה · אמ׳ ליה רבא לרבא בר מארי ·
כת׳ בצדקיה בשלום תמות · וכת׳ ואת עיני צדקיהו עור · אמ׳ ליה הכי אמ׳ ר׳ יוחנן שמת
נבוכדנצר אמ׳ ליה כת׳ ביאשיה הנני אוספך אל אבותיך ונאספת אל קברותיך בשלום · וכת׳
ויורו המורים את המלך יאשיהו · ואמ׳ רב יהודה אמ׳ רב שעשאוהו ככברה · אמ׳ ליה
הכי אמ׳ ר׳ יוחנן שלא חרב בית המקדש בימיו · אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אין המנחמין בימין
רשאין לומ׳ דבר עד שיפתח אבל שנ׳ וישבו אתו לארץ · וכת׳ בתריה אחרי כן פתח
איוב את פיהו · והדר ויען אליפז התימני · ואמ׳ רב יהודה אמ׳ רב אין המנחמין
רשאין לישב שם אלא על גבי קרקע שנ׳ וישבו אתו לארץ · ואמ׳ רב מנין לאבל
שמיסב בראש שנ׳ אבחר דרכם ואשב ראש אשכן כמלך בגדוד כאשר אבלים ינחם ·
אחריני משמע אמ׳ רבא בר יצחק ינחם כת׳ · מר זוטרא אמ׳ מהכא וסר מרזח
סרוחים מרזח נעשה שר לסרוחים · אמ׳ ר׳ חנא בר ר׳ חנינה מנין שחתן מיסב
בראש שנ׳ כחתן יכהן פאר · מה כהן בראש · אף חתן בראש · וכהן גופיה מנא לן תנא
דבי ר׳ ישמעאל וקדשתו לכל דבר שבקדושה לפתוח ראשון ולברך ראשון וליטול מנה יפה
ראשון · אמ׳ ר׳ חנא קשה יציאת נשמה כצפור בפי ושט ור׳ יוחנן אמ׳ · אמ׳ ר׳ לוי בר
חיתא הנפטר מן המת אל יאמר לו לך לשלום אלא לך בשלום שנ׳ ואתה תבוא אל אבותיך
בשלום · והנפטר מן החי אל יאמר לו לך בשלום אלא לך לשלום שהרי דוד שאמ׳ לו
לאבשלום לך בשלום ונתלה באילן · יתרו שאמר לו לך לשלום הלך והצליח ·

הדרן עלך ואלו מגלחין

וסליקא לה מסכתא בסייעתא דשמיא ·

והקב״ה ברחמיו יזכינו להגות בתורתו

אמן וכן רצון נשלם וברוך העוזר

אנו מביאין סיב שלוקח של גבלה ותופרין הספינה בו וכשמכניסין אותו בנקב של ספינה שדומה לעשב נכנס ונקבן
הולך קשה מאד

מנ׳

בימין

נשאים מנה׳
וסריק בעצף

בסעודה

בשם יי אל עולם

גמר מסכת זבחים

מתניתין כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרים · אלא שלא
עלו לבעלים משום חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת · הפסח
בזמנו והחטאת בכל זמן · ר' אליעזר אומר החטאת באה על חטא ואשם בא על חטא
מה חטאת פסולה שלא לשמה אף האשם פסול שלא לשמו · גמרא
למאי ליתנא אלא ליתני ולא עלו לבעלים לשום חובה · לימא לך דלבעלים הוא
דלא עלו לבעלים לשום חובה אבל בקדושתיהן קיימא ואסיר לשנויי בהן כי דרבא
דאמ' רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור לזרוק דמה שלא לשמה · ובעית אימא
סברא ובעית אימא קרא · ובעית אימא סברא משום דשני ביה כל הכי לישני בה ולזיל ·
בשלמא מוצא שפתיך תשמר ועשית כאשר נדרת לה' אלהיך נדבה האי נדבה
נדר הוא אלא אם כשנדרת עשית יהא נדר אם לאו יהא נדבה ונדבה מי שרי לשנויי
בה · אמ' ליה רבינא גבן באורתא אבי דומא ובא מילי
מעליאתא אהדרי ושני · תנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן
כשרים אלא שלא עלו לבעלים לשום חובה טעמא דנזבחו שלא לשמן הא סתמא
עלו נמי לשום חובה אלמא סתמא כי לשמן דאמי · ורמינהי כל הגט שנכתב שלא
לשום אשה פסול וסתמא נמי פסול · ושני זבחים בסתמא לשמן הן עומדין אלא
אשה בסתמא לגירושין עומדת · וזבחים דבזבחים כשרים מנא לן אילימא מיהא
דתנן כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן כשרין ולא קתני שלא נזבחו לשמן גבי גט
האקתני כל הגט שנכתב שלא לשום אשה פסול ולא קתני שלא נכתב לשום אשה
פסול · ואלא מיהא כיצד לשמו ושלא לשמו לשום פסח לשום שלמים טעמא
דאמ' לשום פסח לשום שלמים · הא לשום פסח וסתמא כשר דלמא שאני התם דאמרינן
כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה · ואלא מקופה שלא לשמו ולשמו ·
לשום שלמים לשום פסח טעמא דאמ' לשום שלמים לשום פסח הא סתמא ולשום
פסח כשר ודלמא שאני התם דאמרינן ינכית קופו על תחלתו · אלא נמי איידי דתנא
לשמו ושלא לשמו תנא נמי שלא לשמו ולשמו · אלא מיהא לשום ששה דברים
הזבח נזבח לשם זבח לשום זובח לשום שם לשום אישים לשום ריח לשם ניחוח
חטאת ואשם לשום חטא · אמ' יוסי אף מי שלא היה בלבו לשום אחד מכל אלין
כשר · אם כן אצטריך בית דין דלא לימא לשמו דילמא אתי למימר שלא
לשמו ואי סלקא דעתא בסתמא פסול קימי בית דין מתקן דליבוד מילתא דמיפסיל
בה · וגבי גט דסתמא פסול מנא לן או לימא מיהא כיצד היה עובר בשוק ושמע
סופרין מקרין איש פל' מגרש את ופלונית במקום פלוני ואמר זה שמי וזה שם אשתי פסול
לגרש בו · דילמא שאני התם דאמ' רב פפא בסופרין העשויין להתלמד עסיקינן

דלא

דלא איכתיב לשום כריתות כלל׳ ואלא מיהא יתר על כן כתב לגרש את אשתו ונמלך
ומיצאו בן עירו ואמר לו שמי כשמך ושם אשתי כשם אשתך פסול לגרש בו דלמא שאני
התם ואיניתיק ליה לשום גירושין דההיא איתתא ואלא מיהא יתר על כן יש לו שתי נשים ש׳
ששמותיהן שוות וכתב לגרש את הגדולה לא יגרש בו את הקטנה דילמא שאני התם ד׳
דאיניתיק לה לשום גרושה דההיא איתתא ואלא מיהא יתר על כן אמר ללבלר כתוב
איזו שארצה אגרש פסול לגרש בו דלמא שאני התם דאין כותבין הגט לשום אחת מהן׳
הכותב טופסי גטין צריך שיניח מקום האיש ומקום האשה ומקום הזמן׳
אמר שמואל אף צריך שיניח מקום הריאת מותרת לכל אדם׳
מי אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב חטאת ששחטה לשום עולה פסולה לשום
חולין כשרה אלמא דמינה מחריב בה דלאו מינה לאו מחריב בה ורמינהי כל גט שנכתב
שלא לשם אשה פסול ואפלו לשום גויה נמי פסול ושני גט דלגויה מינה הוא
ומחריב׳ וסתמא פסול קדשים דלחולין מהכא הוה להו סתמא וסתמא
מילתא אחריתי מי אמ׳ רב יהודה אמ׳ רב חטאת ששחטה לשום
חולין כשרה אילמא דמינה מחריב בה דלאו מינה לא מחריב בה ורמינהי אלגוכו
ולא תוך תוכו ואפלו כלי שטף מציל׳ ושני עשו חולין אצל קדשים כמחיצה אצל
תנור מה מחיצה אצל תנור לא מהניא ביה כלל אף חולין אצל קדשים לא מהניא ביה
כלל דתנן תנור שחציצן בנסרים או ביריעות ונמצא שרץ במקום אחד הכל טמא
כורת שהיא פחותה ופקוקה בקש ומשלשלת לאויר התנור שרץ בתוכה התנור
טמא שרץ בתנור אוכלין שבתוכה טמאין ור׳ אליעזר מטהר׳ אמ׳ ר׳ אליעזר מה
אם הצילה במת החמור לא תציל בכלי חרס הקל אמרו לו מה אם הצילה במת החמור
שכן חולקין אוהלין תציל בכלי חרס שאין חולקין בכלי חרס׳ התינח לרבנן לר׳ אליעזר
מאי איכא למימר ר׳ אליעזר קל וחומר קאמ׳ אי הכי התם נמי לימא קל וחומ׳ קדשים
מחללין קדשים חולין לא כל שכן לא טעמיה דר׳ אליעזר כדר׳ אלעא דאמ׳ רבי אלעא
מאי טעמיה דרב ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליי׳ קדש׳ מחללין קדש׳
ואין חולין מחללין קדשים אלמא אתא קרא אמרת מקל וחומר הכא אמר קרא אל
תוכו ליפקיה מקל וחומר האי תוכו מיבעי ליה לאוכלין שגיבלן בטיט והכניסן לאויר תנור
סלקא דעתא אמינא הואיל ובנגיעה לא מיטמו באוירא נמי לא מיטמו ורבנן הנך לא צריכי
קרא׳ ורב יוסף בר אמי ראמי שינוי קודש אשינוי בעלים ומשני מי אמר רבא חטאת
ששחטה לשום חטאת כשרה לשום עולה פסולה אילמא דלאו מינה מחריב בה דמינה
לא מחריב בה והאמ׳ רבא חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת פסולה על מי שמחויב
עולה כשרה׳ ומשני התם ושחט אתה לחטאת אמ׳ רחמנא והריחטאת לשום חטאת
נשחטה הכא וכפר עליו עליו ולא על חבירו חבירו דומיא דידיה במחויב כפרה כמותו׳
רב חביבא ראמי שנוי בעלים אתוך תוכו ומשני מי אמ׳ רבא חטאת ששחטה על
מי שמחויב חטאת פסולה על מי שמחויב עולה כשרה אלמא דמינה מחריב בה ודלאו
מינה לא מחריב בה ורמינהי תוכו ולא תוך תוכו ואפלו כלי שטף מציל ומשני ארבעה

תוכו כתיב תוכו ותוכו תוך תוכו תרין לגזרה שוה חד תוכו שלזה ולא תוכו שלזה
ואידך תוכו ולא ... תוך תוכו ואפלו כלי שטף מציל מנא לן רבנן זביחה לשמה דאמ
קרא וסמך ידו על ראש קרבנו שתהא זביחה לשום שלמים ודילמא היינו שמיהן מדכת
המקריב את דם ... השלמים הזרק את דם השלמים ולא כת זבח והכא כת זבח שמע
מינה שתהא זביחה לשום שלמים ואשכחן זביחה שאר עבודות מנא לן וכי
תימא ... זביחה מה לזביחה שכן נפסלת שלא לשום אוכלין בפסח לא אמר קרא
המקריב את דם השלמים שתהא קבלה לשום שלמים וליכתוב רחמ' בקבלה ולנילף מנה
משום דאיכא למיפרך מה לקבלה שכן פסולה בזר ואשכחן שחיטה וקבלה זריקה
מנא לן אי למיתי ולילף מהני מה להני שכן טעונות צפון וישנן בחטאות הפנימיות
הא כתיב הזרק את דם השלמים שתהא זריקה לשום שלמים וליכתוב רחמנא בזריקה
ולילף מיניה משום דאיכא למפרך מה לזריקה שכן זר חייב עליה מיתה ואשכחן
הנך הולכה מנא לן וכי תימא לילף מכולהי מה לכולהי שכן עבודה שאי אפשר
לבטלה תאמר בהולכה שאפשר לבטלה לא אמ' קרא והקריב הכהן את הכל המזבחה
אמ' מר זו הולכת איברים לכבש ותניא והקריבו זו קבלת הדם והולכה היא ואפקה רחמ'
בלשון קבלה למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה ואשכחן שינוי קודש
שנוי בעלים מנא לן סימן פשר דבבה אמ' רב פינחס בריה דרב אמי אמר קרא
ובשר זבח תודת שלמיו שתהא זביחה לשם שלמיו והאי להכי הוא דאתא האי מיבעי
לי לכדתניא ובשר זבח תודת שלמיו אבא חנן אמ' משום ר' אליעזר בא ללמד על תודה
ששחטה לשום שלמים כשרה שלמים ששחטן לשום תודה פסולין ומה הפרש בין זה
לזה תודה קרויה שלמים ואין שלמים קרויין תודה אכן מזבח קא אמרינן ואיכתי מיבעי
לי חטאת ואשם מנין תל' זבח אם כן נכתוב רחמנא ובשר תודת שלמיו זבח מאי ובש' זבח
תודת שלמיו שמע מינה תרתי ואשכחן זביחה שאר עבודות מנא לן וכי תימא לילף
מזביחה מה לזביחה שכן נפסלת שלא לשום אוכלין בפסח נאמרה זביחה בשנוי קודש
נאמרה זביחה בשנוי בעלים מה זביחה האמורה בשנוי קודש לא חלקת בהן בין זביחה
לשאר עבודות אף זביחה האמורה בשנוי בעלים לא תחלוק בהן בין זביחה לשאר
עבודות איכא למפרך מה לשנוי קודש שכן פיסולו בגופו וישנו בארבע עבודות
וישנו לאחר מיתה וישנו בציבור כביחיד ואמ' ב' דתרתי דוקא ותרתי לאו דוקא
מאי שנא שנוי בעלים דלאו פיסולו בגופו ומחשבה בעלמא היא שנוי קודש נמי מחשבה
בעלמא היא ותו דאמרת שנוי בעלמא אינו לאחר מיתה לרב פינחס דרב אמי
שנוי בעלים לאחר מיתה מאי איכא למימר תרתי מיהא דוקא ואיכא למפרך
לא אמ' רב אשי אמר קרא ונרצה לו לכפר עליו עליו ולא על חבירו והאי להכי הוא
דאתא האי מיבעי לי לכי תניא ונרצה לו לכפר עליו ר' שמעון אומ' את שאינו חייב
באחריותו את שאין עליו אינו חייב באחריותו ואמ' רב יצחק בר אבדימי כיון דאמר
עלי עולה כמאן דטעין ליה אכפיה דאמי רב אשי מלו קאמר ואשכחן זביחה
וזריקה קבלה מנא לן וכי תימא לילף מזביחה וזריקה מה לזביחה וזריקה שכן עבודה

וחייבין

57

וחייבין עליה בחוץ לא אמ׳ רבא אתיא מאיל נזיר דכת׳ ואת האיל יעשה עולה כמשפט
שתהא זביחה לשום שלמים אם אינו ענין לשנוי קודש דנפק ליה מדר׳ חיה תניהו ענין
לשנוי בעלים · אמ׳ ליה רב אדא בר אבא לרבא אימא יעשה כלל עולה פרט וכלל ופרט
אין בכלל אלא מה שבפרט · זביחה אין מידי אחרינא לא · או כתיב יעשה שלמים זבח ·
כי דקאמרת השתא דכת׳ יעשה זבח שלמים הוה כלל שאינו מלא · וכל כלל שאינו
מלא אין דנין אותו · רבינא אמ׳ לעולם דנין ולית חזר וכלל · אמר ליה רב
אחא מדפתי לרבינא הא בלא ואמי כללא בתרא לכללא קמא · כללא קמא קא מרבי עבודות
עשניות ותולא כללא בתרא ליש ואפלו שפיכת שיריין והקטרת אימורין · הא תאני דבי
ר׳ ישמעאל בכללי ופרטי כי האי גונא כלל ופרט וכלל ואין אתה דן אלא כעין הפרט מה
הפרט מפורש עבודה וחייבין עליה בחוץ אף כל עבודה חייבין עליה בחוץ · שחיטה וזריקה
אין · קבלה והולכה לא · או נמי מה הפרט מפורש דבר הטעון צפון וישנו בחטאות
הפנימיות אף כל דבר הטעון צפון וישנו בחטאות הפנימיות שחיטה וקבלה צפון אין
הולכה וזריקה לא לא איבא למימר הכי ואיבא למימר הכי שקל הוא יבואו שניהם
ואיבעית אימא זריקה מדרב אשי נפקא ואשכחן איל נזיר · שאר שלמים מנא לן
וכי תימא ליליף מאיל נזיר מה לאיל נזיר שכן יש עמו דמים (עולה וחטאת) אחרים אם כן ליכתוב שלמין
מאי שלמים שלמים כל שלמים · ואשכחן שלמים · שאר כל הקדשים מנא לן וכי
תימא ליליף משלמים מה לשלמים שכן טעונין סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק אלא אמ׳ קרא
זאת התורה לעולה למנחה וג׳ הקישן הכת׳ לשלמים · מה שלמים בין שנוי קודש בין שנוי
בעלים בעינן לשמה אף כל בין שנוי קודש בין שנוי בעלים בעינן לשמה · אימא היכא
דשחיט להן שלא לשמן ליפסלו אמר קרא מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נד׳ לי״י אל׳
נדבה האי נדבה נדר הוא לא אימא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה ·
איהכי אפלו חטאת נמי מעיט רחמ׳ היא · וצריך למכתב מוצא שפתיך וצריך למכתב את
התורה דאי כתב רחמנא מוצא שפתיך הוה אמינא לא ידענא במאי כתב רחמ׳ זאת התורה
ואי כתב רחמנא זאת התורה הוה אמינא ליפסלו כתב רחמנא מוצא שפתיך · דאמר
ר׳ שמעון בן לקיש על מנהי ב׳ מדרשא ומקשי אם כשרין הן מרצין · ואם אין
מרצין למה הן באין · אמ׳ ליה ר׳ אלעזר מצינו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין ואין
מרצין · דתנן האשה שהביאה חטאתה ומתה יביאו יורשין עולתה · עולתה ומתה
לא יביאו יורשין חטאתה · אמ׳ ליה מודינא לך בעולה דאתיא לאחר מיתה אשם דלא
אתיא לאחר מיתה מנא לן · אמר ליה הרי מחלוקת בצידך · ר׳ אליעזר אומר אף
האשם ש ד ה שאומרין עליו אדם גדול הוא קא אמינא לך אנא משנה שלימה
אמרת לר׳ אלעזר · לא אמ׳ ריש לקיש איפתח אנא פותחא לנפשאי מוצא
שפתיך תשמור ועשית כא׳ נד׳ ע׳ נ׳ אל׳ נד׳ נדבה נדר הוא לא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר
ואם לאו יהא נדבה · יתיב רב זורא ורב יצחק בר אבא ויתיב אביי גביהן ויתיבי
דבנן · קשיא ליה לריש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה נקי ליה תלמודא מוצא
שפתיך · אימא הבא בנדר ונדבה ליתי ולא ליתי אשם לא ליתי כללי אמר להו אביי

והולכה בא״ו איצטריך למימר דהא אמרינן לעיל למימרא דהולכה לא תפקה מכלל קבלה היא

ניש לקיש מהכא פתח ושחט אותה לחטאת אותה לשמה כשרה שלא לשמה
פסולה הא שאר קדשים בין לשמן בין שלא לשמן כשרים יכול ירצו ת״ל מוצא
שפתיך ואכתי אימא הבא בנדר ונדבה ניתי ולא לירצי אשם דלא אתי בנדר
ובנדבה ארצויי נמי לא ארצויי אמ׳ אבי׳ אשם דמרצי לא מצית אמרת קל וחומר נ״א
מעולה ומה עולה שהיא מכפרת אינה מרצה אשם שמכפר אינו דין שאינו שאינה
מרצה מה לעולה שכן כליל כליל שלמים יוכיחו מה לשלמים שכן טעונין סמיכה
ונסכים ותנופה חזה ושוק עולה תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה
כראי זה הצד השוה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן וכשרין ואין מרצין אף אני
אביא אשם שהוא קודש ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה מה להצד השוה
שבהן שכן ישנן בציבור כביחיד תודה תוכיח מה לתודה שכן טעונה לחם עולה
ושלמים יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן
שהן קדשים ושחטן שלא לשמן וכשרין ואין מרצין אף אני אביא אשם שהוא קודש
ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה מה להצד השוה שבהן שכן באין בנדר
ונדבה לא אמ׳ קרא זאת התורה לעולה למנחה וכו׳ הקישו הכת׳ לשלמים מה שלמים
שהן קדשים ושחטן שלא לשמן כשרין ואין מרצין אף אני אביא אשם שהוא קודש
ושחטו שלא לשמו כשר ואינו מרצה אי הכי חטאת נמי המעיט רחמנא אותה
הנש נשר סימן יתיב רב הונא ורב נחמן ויתיב רב ששת גביהו ויתבי
קאמרי דקא קשיא ליה לר״ש לקיש אשם דלא אתי לאחר מיתה לימא ליה ר׳ אלעזר
אשם נמי ליתי לאחר מיתה אמר להו רב ששת אשם מאי קריב מותרי חטאת נמי
מיקרב קריב מותרה חטאת אע״ג דקריב מותרה מעיט רחמ׳ היא אשם נמי כתיב
ביה הוא הוא ואשם לאחר הקטרת אימורין הוא דכת׳ כדתניא אבל אשם לא
נאמ׳ בו הוא לא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו אע״פ שלא הוקטרו אימורין כשר
ולא הוא למאלי לכי דרב הונא דאמ׳ רב הונא אמ׳ רב אשם שניתק לרעייה ושחטו סתם
כשר לשום עולה ניתק אין לא ניתק לא אמ׳ קרא הוא בהוייתו יהא יתיב רב נחמן ורב ששת ויתיב
רבה בר מתנה גביהו ויתבין אמרי דקאמ׳ ליה ר׳ אלעזר מצאנו בבאין לאחר מיתה שהן כשרין
ואין מרצין לימא ליה ר״ש לקיש הנהו נמי ליתי ולרצי אמ׳ להו רבא בר מתנה יולדת
אם היא ילדה בנה מי ילדו מתקיף ליה רב אשי ומאן לימא לי דאו איכא כמא עשה
גבה לא מכפרא וכיון דאו איכא כמא עשה גבה מכפרה אינרשין נמי תיכפר
למימרא דקנו להו והא אמר ר׳ יוחנן הניח מנחה לשני בניו ומת קריבה ואין
בה משום שותפות ואי סלקא דעתא קני להו נפש אחת אמ׳ רחמ׳ ולא קני להו
והא אמ׳ ר׳ יוחנן הניח בהמה לשני בניו ומת קריבה ואין ממירין בה אי אמרת בשלמא קני
להו היינו דאין ממירין בה דהויא להו דשותפין ושותפין לא מצו ממירי אלא אי אמרת לא
קני להו אמורי נמי נימרו שאני התם דקאמ׳ קרא ואם המר ימיר לרבות את היורש
אחד ממיר ואין שנים ממירין מתקיף ליה רב יעקב מנהר פקוד אלא מעתה בכור
מעשר דכת׳ ואם גאל יגאל לרבות את היורש הכי נמי דאחד גואל ואין שנים גואלין

שאני

58

פ' בערוך
משיוקבעו
ואם המיר קודם
נמצא תמורתו
תמורתו כו

שאני מעשר דגבי אבוהן נמי איתיה בשותפות' אמ' להאיני לרב אשי ומנה אחי
אמרת בשלמא קנא להו היינו דחד מיהא מימר' לא אי אמרת לא קניא להו חד
היכא מימר והא אמ' ר' אבהו אמר ר' יוחנן המקדיש מוסיף חומש ומתכפר עושה
תמורה' והתורם משלו על שלחבירו טובת הנאה שלו מקבעא לא מכפרא מיקפיא
מכפרא' איבי להו כיפרן עלמה שבאו או לא כיפרו' אמ' רב ששא בריה דרבא
אידי מסתברא דלא כיפרו דאי סלקא דעתא כיפרו שנ' למה הוא בא ולומאי לא כיפרן
ראשון למה הוא קריב אמ' רב אשי רב ששא בריה דרב אידי הכא קא קשיא ליה אי אמרת
בשלמא לא כפרן שלא לשמן מכות לשמן קא אתו שנ' למה הוא בא לכפר אלא אי
אמרת כיפרן שני למה הוא בא' איבי להו על עשה דלאחר הפרשה מכפרא
או לא מכפרא מי אמרינן מידי דהוה אחטאת מה חטאת עשה דקודם הפרשה
אין דלאחר הפרשה לא' הכא נמי דקודם הפרשה אין' דלאחר הפרשה לא' או דלמא
לא דמיא לחטאת' חטאת על כל חטא וחטא באעי לאיתוי חדא חטאת והכא כיון
דאיכא כמה עשה גביה מכפרא' אעשה דלאחר הפרשה נמי תיכפר' תא שמע וסמך
ונרצה וכי סמיכה מכפרת והלא אין כפרה אלא בדם שנ' כי הדם הוא בנפש יכפר'
אלא לומר לך שאם עשאה לסמיכה שיירי מצוה מעלה עליו הכת' כאלו לא כיפר'
וכפר' מאי לאו כיפר עשה דקודם הפרשה לא כיפר סמיכה דהות ליה עשה דאחר
הפרשה אמר רבא עשה דסמיכה קאמרת שאני התם דכול כמה דלא שחיט ליה
בעמור וסמוך קאי לא איתתיקא האוי עשה לאחר שחיטה לאחר שחיטא כלא קא
מיבעא לן' אמ' ליה רב הונא בר יהודה לרבא אימא כיפר גברא לא כיפר' קמי
שמיא מילא תנא והנותר בשמן אשר על כף הכהן יתן על ראש המטהר אם נתן
כיפר אם לא נתן לא כיפר דברי ר' עקיבה' ר' יוחנן בן נורי אומר שיירי מצוה הן ובין
נתן ובין לא נתן כיפר ומעלין עליו כאלו לא כיפר' מאי כלו לא כיפר או דבעי לאיתויי
וכן אחרינא הא ואמרת בין נתן ובין לא נתן כיפר' אלא כיפר גברא לא כיפר קמי שמיא
הכא נמי כיפר גברא לא כיפר קמי שמיא' אמרי ליה התם נמי כיפר מתן בהונות לא כיפר
מתנות הראש' תא שמע ר' שמעון אומ' כבשי עצרת למה הן באות כבשי עצרת שלמים
ניניהו אלא שעירי עצרת למה הן באין על טומאת מקדש וקדשיו נזרק דמן של ראשון שני למה
הוא קרב על טומאה שאירעה בין זה לזה אמור מעתה נאיין היו ישראל להקריב קרבנותיהן
בכל עת ובכל שעה לא שתיפר הכת' והא הכא דעשה דלאחר הפרשה הוא דקא מכפרא
אי דאפרשה נהי בבת אחת הכי נמי הכא במאי עסיקינן דאפרישנהי בזה אחר זה' וניקו נימא
ליה לקרא דכי כתיבת בזה אחר זה כתיבת אמ' רב פפא קרבנות צבור קא אמרת שאני
קרבנות צבור דלב בית דין מתנה עליהן כדרב יהודה אמ' שמואל דאמר רב יהודה אמ' שמואל
סכין מושכתן לכמות שהן' אמ' ליה רב יוסף בריה דרב שמעיה לרב פפא ומי אית ליה לר'
שמעון לב בית דין מתנה עליהן' והא אמ' רב אידי בר אבון אמר רב עמרם אמ' ר' יצחק
אמ' ר' יונתן תמידין שלא הוצרכו לצבור לדברי ר' שמעון אין נפדין תמימין לדברי חכמ' נפדין
תמימים ועוד הא בעא מניה ותוב הא ניחא לר' שמעון לרבנן מאי איכא למימר ור' ירמיה

שעירי עצרת שקיבל דמן בשני כוסות נזרק דמו שלראשון שני למה הוא בא על
טומאה שאירעה בין זה לזה· נזרק דמו שלשני ראשון למה הוא קרב· עד כאן לא
מיבעיא ליה צא עשה דלאחר שחיטה אבל עשה דלאחר הפרשה לא קא מיבעיא
ליה דלמא אם תמצא לומ' קאמ' איתמר תודה ששחטה לשום תודת
חבירו רבא אמר כשרה· רב חסדא אמ' פסולה· רבא אמר כשרה שהרי תודה
לשום תודה נשחטה· רב חסדא אמר פסולה לשום שלמים דידיה בעי· אמ' רבא
מנא אמינא לה דתניא ובשר זבח תודת שלמיו· אבא חנן אמ' משום ר' אליעזר
בא ללמד תודה ששחטה לשום שלמים כשרה· שלמים ששחטן לשום תודה
פסולין· ומה הפרש בין זה לזה· תודה קרויה שלמים· ואין שלמים קרויין תודה·
שלמים לשום תודה דפסולין· הא תודה לשום תודה כשרה· מאי לאו דחבריה לא
דידיה אבל דחבריה מאי פסולה אדתני שלמים לשום תודה ליתני תודה לשום תודה·
וכל שכן שלמים לשום תודה· שלמים דידיה לשום תודה דידיה· אצטריכא
ליה סלקא דעתא אמינא מדתודה קרויה שלמים· שלמים נמי קרויין תודה·
וכי שחיט להו לשום תודה ליתכשרו קא משמע לן· אמר רבא חטאת ששחטה
לשום חטאת כשרה· לשום עולה פסולה· מאי טעמא ושחט אתה לחטאת
אמ' רחמנא והדי חטאת לשום חטאת נשחטה לשום עולה ודאי פסולה· ואמ'
רבא חטאת ששחטה על מי שמחויב חטאת פסולה על מי שמחויב עולה כשרה
מאי טעמא אמר קרא וכפר עליו· עליו ולא על חבירו· חבירו דומיא דידיה
במחויב כפרה כמותו· ואמר רבא חטאת ששחטה על מי שאינו מחויב ולא
כלום פסולה שאין לך אדם בישראל שאינו מחויב עשה· ואמ' רבא חטאת
מכפרת על חייבי עשה קל וחומר אחייבי כריתות מכפרא על חייבי עשה לא
כל שכן· למימרא דכתמינה היא והא אמ' רבא חטאת ששחטה על מי שמחויב
חטאת פסולה· על מי שמחויב עולה כשרה ודקבעא לא מכפרא מיקפיא
מכפרה· ואמ' רבא עולה ששחטה שלא לשמה אסור ליפוק דמה שלא
לשמה איבעית אימא סברא איבעית אימא קרא סברא משום דשני בה כל הכי
לישני בה ולי זיל קרא מוצא שפתיך תשמור ועשית כאשר נדרת ליי' אלהיך נדבה
האי נדבה נדר הוא אלא אם כמה שנדרת עשית יהא נדר ואם לאו יהא נדבה·
ואמ' רבא עולה הבאה לאחר מיתה שחטה בשנוי קודש פסולה בשנוי בעלים כשרה
אין בעלים לאחר מיתה· ורב פינחס בריה דר' אמי אמ' יש בעלים לאחר מיתה·
אמ' ליה רב אשי לרב פינחס בריה דר' אמי דוקא קא אמ' מר יש בעלים לאחר
מיתה והוה ליה כשנוי קודש ובאעי לאיתויי עולה או דלמא דאו איכא כמה עשה
גבה מכפרא אמ' ליה דוקא קאמינא· ואמר רבה עולה דורון היא היכי דאמי·
או דליכא תשובה זבח רשעים תועבה· ואי דאיכא תשובה התניא עבר על מצות
עשה ושב לא זז מכאן עד שמוחלין לו לא שמע מינה דורון היא· תנא נמי הכי
אמר ר' שמעון למה חטאת באה למה חטאת באה לכפרה לא למה חטאת באה בפני

עולה

בפעעולה לפרקליט שנכנס לרצות רייצה פרקליט נכנס דורון אחריו׳

פיסקתא חוץ מן הפסח ומן החטאת׳ פסח מנא לן דכת׳ שמור את חדש האביב ועשית פסח ליי׳ אהיך שיהוא כל עשיותיו לשום פסח׳ ואשכחן שנוי קודש׳ שנוי בעלים מנא לן ואמרתם זבח פסח הוא ליי׳ שתהא זביחה לשום פסח אם אינו ענין לשנוי קודש דנפקא לי מהתם׳ תנהו ענין לשנוי בעלים׳ ואשכחן למצוה לעכב מנא לן וזבחת פסח ליי׳ אהיך צאן ובקר׳ מתקיף ליה רב ספרא האי וזבחת להכי הוא דאתא האי מיבעי לי לכי דרב נחמן׳ דאמר רב נחמן אמ׳ רבא בראבוה מנין למותר פסח שקרב שלמים שנ׳ וזבחת פסח ליי׳ אהיך צאן ובקר׳ והלא אין פסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים׳ אלא מכאן למותר פסח שיהא לדבר הבא מן הצאן ומן הבקר ומאי ניהו שלמים׳ אלא אמר רב ספרא האי וזבחת פסח מיבעי לכי דרב נחמן שמור את חדש האביב ועשית פסח למצוה בשנוי קדש ואמרתם זבח פסח למצוה בשנוי בעלים הוא לעכב בין הכא ובין הכא׳ ואשכחן זביחה שאר עבודות מנא לן הואיל וגלי גלי׳ רבאשי אמ׳ הואיל וגלי גלי לא אמרינן אלא מנא לן אמר קרא זאת התורה לעולה למנחה וגו׳ ותניא ביום צוותו זה בכור ומעשר ופסח׳ הקישן הכתוב לשלמים מה שלמים בין שנוי קודש בין שנוי בעלים בנן למצוה אף כל בין שנוי קודש בין שנוי בעלים בכן למצוה והשלמים מה שלמים לא חלקת בהם בין זביחה לשאר עבודות למצוה׳ אף פסח לא תחלוק בו בין זביחה לשאר עבודות לעכב׳ ואלא הוא למה לי כדתניא כל מקום שנאמ׳ הוא בזביחה אינו אלא לעכב אבל אשם לא נאמר בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו אעפ שלא הוקטרו אימורין כשר׳ חטאת מנא לן דאמר קרא ושחט אותה לחטאת שתהא שחיטה לשום חטאת׳ ואשכחן שחיטה קבלה מנא לן ולקח הכהן מדם החטאת שתהא קבלה לשום חטאת׳ ואשכחן קבלה ושחיטה זריקה מנא לן וכפר עליו הכהן על חטאתו שתהא כפרה לשום חטאת׳ ואשכחן שנוי קודש שנוי בעלים מנא לן אמר קרא עליו׳ עליו ולא על חבירו׳ ואשכחן למצוה לעכב מנא לן׳ כדאמ׳ רב הונא בריה דרב יהושע חטאת חטאתו הכא נמי חטאת חטאתו׳ ואשכחן מצוה בשנוי קודש וזריקה בשנוי בעלים בין למצוה בין לעכב׳ לעכב בשנוי קדש ושאר עבודות בשנוי בעלים בין למצוה בין לעכב מנא לן אמר ר׳ יונה אתיא מחטאת נזיר דכת׳ והקריב הכהן לפני יי׳ ועשה את חטאתו שיהו כל עשיותיו לשום חטאת אם אינו ענין לשנוי קדש דנפקא לי מהתם תנהו ענין לשנוי בעלים׳ ואשכחן למצוה לעכב מנא לן אמר רב הונא בריה דרב יהושע חטאת חטאתו׳ מתקיף ליה רבינא לא מעתה עולת עולתו׳ מאי דרשת ביה׳ ולרבינא מנחה מנחתו נסך נסכו מאי דרישת ביה ההוא מיבעי לי מנחתם ונסכיהם בלילה מנחתם ונסכיהם אפלו למחר אלא עלת עולתו מאי דרשת ביה׳ ותו מיגמרן מהדדי חטאת חלב מחטאת נזיר לא גמרא ש בן

ש
ובקפרא כתיב
אשר צוה יי׳ את
משה זה בכור
ומעשר ופסח׳
ק

ישׁ עמה דמים אחרים חטאת נזיר מחטאת חלב לא גמרא שכן כרת׳ אלא
אמר רבא אתיא מחטאת מצורע דכת׳ ועשה הכהן את החטאת שיהא כל
עשיותיו לשם חטאת׳ ואשכחן שקדש שנוי בעלים מנא לן אמר קרא וכפר ע׳
המטהר מטמאתו על המטהר זה ולא על המטהר חבירו׳ ואכתי מי ילפי
מהדדי חטאת חלב מחטאת מצורע לא ילפא שכן עמה דמים אחרים חטאת
מצורע מחטאת חלב לא גמרא שכן כרת׳ בחדא לא אתאי ותיתי חדא מתרתי
בה׳ לא ניכתוב רחמנא בחטאת חלב ותיתי מהנך מה להנך שכן יש עמהם דמים
אחרים לא נכתוב רחמנא בחטאת נזיר ותיתי מהנך מה להנך שכן אין להם
שאלה לא נכתוב רחמנא בחטאת מצורע ותיתי מהנך מה להנך שכן אינן
באות בדלות אלא אמ׳ קרא זאת התורה לעלה ולמנחה וכו׳ הקישן הכת׳ לשלמים
מה שלמים בין שנוי קדש בין שנוי בעלים בנן למצוה אף כל בין שנוי קדש בין
שנוי בעלים בנן למצוה והנך קראי לעכב׳ הא תינח הני חטאות דכת׳ בהו׳
חטאת דע״ז ושמיעת הקול ובטוי שפתים וטומאת מקדש וקדשיו מנא לן
חטאת דע״ז אתיא מחטאת חלב שכן כרת כמותה הנך כולהי אתיאן במה הצד׳
פיסקא פסח בזמנו וחטאת בכל זמן תנו רבנן פסח בזמנו
לשמו כשר שלא לשמו פסול׳ בשאר ימות השנה לשמו פסול שלא לשמו כשר׳
סימן שלן קבא יצא ממהר בוכאנא׳ מנא הני מילי אמר
אבוה דשמואל אמר קרא אם מן הצאן קרבנו לזבח שלמים דבר הבא מן הצאן
יהא לזבח שלמים אימא שלמים אין מידי אחרינא לא׳ אמ׳ ר׳ אילא אמר ר׳
יוחנן לזבח לרבות כל זבח׳ אימא כל דשחיט ליה ליהוי כוותיה אי כתיב לזבח
ולשלמים כד קאמרת השתא דכת׳ לזבח שלמים לכל דשחיט ליה שלמים ליהוי
אימא לזבח בכלל שלמים פרט כלל ופרט אין בכלל אלא מה שבפרט שלמים
אין מידי אחרינא לא׳ ליתני חזר וכלל׳ מתקיף ליה רבי יעקב מנהר פקוד הא
לא דאמי כללא בתרא לכללא קמא כללא קמא קא מרבי זבחים ותו לא כללא
בתרא ליתני ואפלו עופות ואפלו מנחות׳ התונא דבר׳ ישמעאל בכללא ופרט
כי האי גונא כלל ופרט וכלל אין אתה דן אלא כעין הפרט מה הפרט מפורש דבר
הבא בנדר ונדבה אף כל דבר הבא בנדר ונדבה עולה ושלמים אין׳ חטאת ואשם
לא׳ אלא לזבח ביבוי׳ הוא׳ אימא לכל דשחיט ליה ליהוי כוותיה אמ׳ ר׳ אבון
דוחין קדשים הנאכלין אצל קדשים הנאכלין ואין דוחין קדשים הנאכלין אצל
קדשים שאין נאכלין׳ אטו חטאת ואשם מי לא מתאכלי אלא דוחין קדשים
הנאכלין אצל קדשים הנאכלין לכל אדם ואין דוחין קדשים הנאכלין לכל
אדם אצל קדשים שאין נאכלין לכל אדם׳ ר׳ יוסי ב״ר אבון אמ׳ דוחין קדשים
קלים אצל קדשים קלים׳ ואין דוחין קדשים קלים אצל קדשי קדשים׳
מתקיף לה רב יצחק בר סבדון אימא היכא דשחיטה לשם מעשר ליהוי כמעשר

לאמי

למאי הלכתא למיקם עליה בלא יגאל ולא ימכר אמר קרא העשירי. העשירי זה
מעשר ואין אחר מעשר. היכא דשחטיה לשום בכור ליהוי כבכור למאי הלכתא
דלית אכיל לכהנים. בכור נמי עבידה. עבידה גמיר ממעשר. היכא שחטיה לשום
תמורה ליהוי כתמורה למאי הלכתא למילקא עליה אמ' מר זוטרא בריה דרב נחמן
אמ' קרא. והיה הוא ותמורתו זה תמורה ואין אחר תמורה. היכא דשחטיה לשום תודה
ליהוי כיתודה למאי הלכתא להטעינן לחם מי איכא מידי דפסח גופיה לא באעי לחם
ואילו מותריו באעי לחם. איהכי נסכים נמי מי איכא מידי דפסח גופיה לא באעי
נסכים ואילו מותרו באעי נסכים. אנן הכי קא אמרינן מי איכא דמותר תודה עצמה
לא בעיא לחם ואילו מותרה דאתי ליה מעלמא בעיא לחם. מתקיף ליה רב אמר
בריה דרב הלל ומימה דממותר פסח כת' אילמא במותר אשם כתיב אמ' רבא אמ' קרא
ואם מן הצאן קרבנו דבר השוה בכל צאן. מתקיף ליה רב אבון בר חייה ואיתימא רבי
אבון בר כהנא בכל אתר את אמר מן להוציא וכאן מן לרבות. אמ' ל' מני הכא נמי מן
להוציא הוא דליתיהו מן שתי שנויים ליתיה. מתקיף ליה רב הונא בגרתאה
האמרת אם כבש אם עז. ומכלל דלאו מותר פסח כתיב ההוא מיבעי ליה לכד
תנא כשב לרבות את הפסח לאליה כשהוא אומ' אם כשב להביא פסח שעברה עליו
שנתו ושלמים הבאים מחמת פסח לכל מצות שלמים שיטענו סמיכה ונסכים
ותנופת חזה ושוק כשהוא אומ' אם עז הפסיק ליתד על העז שאינה טעונה אליה.
והא מהכא נפקא מדאבוה דשמואל נפקא דאמר אבוה דשמואל ואם מן הצאן קרבנו
לזבח שלמים ליי' דבר הבא מן הצאן יהא לזבח שלמים. ואיכתי מדרב נחמן
נפקא. דאמ' רב נחמן אמר רבא בר אבוה מנין למותר פסח שקרב שלמים שנ'
וזבחת פסח ליי' אלהיך צאן ובקר. והלא אין הפסח בא אלא מן הכבשים ומן העזים.
אלא מיכאן למותר פסח שיהא בדבר הבא מן הצאן ומן הבקר ומאי ניהו שלמים.
צריכי חד להיכא דעיברה זמנו ועיברה שנתו וחד להיכא דעיברה זמנו ולא עיברה
שנתו וחד להיכא דלא עיברה לא זמנו ולא שנתו וצריכן דאי כתב רחמנא חד הוה
אמינא היכא דעיברה זמנו ועיברה שנתו דאידחי ליה לפסח לגמרי אבל עיברה זמנו
ולא עיברה שנתו דחזי לפסח שני אימא לא ואו כתב רחמנא הנך תרי משום דאידחו
להו ממילתיהו אבל לא עיברה זמנו ולא שנתו דתאדי לפסח ראשון אימא לא צריכי.
אמ' רבא משמא דמבוג חטאת ששחטה לשום חטאת נחשון כשרה דאמר קרא
זאת תורת החטאת תורה אחת לכל החטאות. יתיב רבא קא אמ' לה להא שמעתא
אותביה רב משרשיה לרבא ר' שמעון אומר כל המנחות שנקמצו שלא לשמן כשרות
ועלו לבעלים לשום חובה שאין המנחות דומות לזבחים שהקומץ מחבת לשום מרחשת
מעשיה מוכיחין עליה שהיא מחבת חריבה לשום בלולה מעשיה מוכיחין עליה שהיא
חריבה. אבל בזבחים אינו כן שחיטה אחת לכולן קבלה אחת לכולן זריקה אחת
לכולן. טעמא דמעשיה מוכיחין עליה הא אין מעשיה מוכיחין עליה לא ואם איתה
הכא נמי לימא זאת תורת המנחה תורה אחת לכל המנחות. לא אי איתמר הכי איתמר

אמ׳ רב משרשיא דמבוג חטאת ששחטה על מנת שיתכפר בה נחשון כשרה אין כפרה למתים
ולימא הא בעלמא הא קא משמע לן טעמא דמתהאזי דומיא דנחשון פסולה מאי נינהי
חטאת נזיר וחטאת מצורע׳ פשיטא הנך עולות נינהי אלא אי אתמר הכי איתמר אמ׳
רב משרשיא דמבוג חטאת ששחטה על מי שמחוייב חטאת כנחשון כשרה חטאת נחשון
עולה היא׳ איכא דאמרי אמ׳ רב משרשיא דמבוג חטאת ששחטה לשום חטאת נחשון
פסולה חטאת נחשון עולה היא ולימא חטאת נזיר לחטאת מצורע עיקר חטאת נקט׳
אמ׳ רבא חטאת חלב ששחטה לשום חטאת דם לשם חטאת ע״ז כשרה לשום חטאת נזיר
לשום חטאת מצורע פסולה דהנהי עולות נינהי׳ בעי רבא חטאת חלב ששחטה לשום
חטאת דטומאת מקדש וקדשיו מהו מי אמרינן כרת כמותה היא מאי דלמא אין קבוע
כמותה תיקון׳ רב אחא בריה דרבא מתניתן להי לכולהי לפסולה ושחטאותה לחטאת
לשום אותו חטא׳ אמ׳ ליה רב אשי לרב אחא בריה דרבא אתו בעיא דרבא היכי מתניתן
ליה אמ׳ ליה אטן בשני בעלים מתנן לה ובענין לה לא הכי אמ׳ רבא חטאת חלב ששחטה
על מי שמחוייב חטאת הדם וחטאת ע״ז כשרה׳ על מי שמחויב חטאת נזיר וחטאת מצורע
פסולה דהני עולות נינהו׳ בעי רבא חטאת חלב ששחטה על מי שמחויב חטאת דטומאת
מקדש וקדשיו מהו מי אמרינן כרת כמותה או דלמא אין קבוע כמותה תיקון׳ איתמר
שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה׳ ר׳ יוחנן אומ׳ פסולה׳ וריש לקיש אמר כשרה׳
ר׳ יוחנן אומ׳ פסולה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן ממחשבת פיגול׳ ריש לקיש אמר
כשרה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן ממחשבת פיגול׳ ואזדו לטעמיהו
דאיתמר השוחט את הבהמה לזרוק דמה לע״ז ולהקטיר חלבה לע״ז ר׳ יוחנן אומ׳ אסורה׳
ריש לקיש אמ׳ מותרה׳ ר׳ יוחנן אומ׳ אסורה מחשבין מעבודה לעבודה וילפינן חוץ
מפנים׳ וריש לקיש אמ׳ כשרה אין מחשבין מעבודה לעבודה ולא ילפינן חוץ מפנים׳
וצריכה דאי אשמעינן האבהא קא אמ׳ ריש לקיש דחוץ מפנים לא ילפינן׳ אבל
פנים מפנים אימא מודי ליה לר׳ יוחנן ואי אשמעינן האבהא קאמ׳ ר׳ יוחנן אבל
בההיא אימא מודי ליה לריש לקיש צריכי׳ כי אתא רב דימי אמ׳ מותיב ר׳ ירמיה
לקיועיה לר׳ יוחנן ור׳ אילא לקיועיה לריש לקיש׳ ר׳ ירמיה לסיועיה לר׳ יוחנן ומה
במקום שאם אמ׳ הריני שוחט חוץ לזמנו שהוא כשר׳ לזרוק דמו חוץ לזמנו פסול׳
מקום שאם אמ׳ הריני שוחט שלא לשמו שפסול לזרוק דמו שלא לשמו אינו דין
שיהא פסול׳ מתקיף ליה רבא בר אהילאי מה לחוץ לזמנו שכן כרת אלא אמ׳ רבא
בר אהילאי הכי קאמ׳ ומה במקום שאם אמ׳ הריני שוחט חוץ למקומו שהוא כשר׳
לזרוק דמו חוץ למקומו פסול׳ מקום שאם אמ׳ הריני שוחט שלא לשמו שהוא
פסול לזרוק דמו שלא לשמו אינו דין שיהא פסול׳ מתקיף ליה רב אשי אמר
מה לחוץ למקומו שכן נוהג בכל הזבחים תאמר בשלא לשמו שאינו נוהג אלא בפסח
וחטאת׳ אלא אמ׳ רב אשי הכי קאמ׳ ומה במקום שאם אמ׳ הריני שוחט לשום פלוני
שהוא כשר לזרוק דמו לשום פלוני פסול׳ מקום שאם אמ׳ הריני שוחט שלא לשמו
שהוא פסול שלא לשמו לזרוק דמו אינו דין שיהא פסול׳ ר׳ אילא לסיועיה לריש

לקיש

ר׳

61

לקיש לא תאמר זריקה מזביחה וקבלה למאי הלכתא כתבה רחמנא לאו למימרא דאין
מחשבין מעבודה לעבודה: מתקיף ליה רב פפא ודלמא אדרבה מחשבין ומחשבין
מעבודה לעבודה אם כן לישתוק קרא מינה ותיתי מקל וחומר דרב אשי: איתמר
שחטה לשמה לזרוק דמה שלא לשמה רבה אמ׳ פסולה רבא אמ׳ כשרה והדריה רבא (רב נחמן)
לגביה דרב נחמן מקל וחומר דרב אשי: פיסקא ר׳ אליעזר אומ׳ אף האשם
תניא אמ׳ ר׳ אליעזר חטאת באה על חטא ואשם בא על חטא מה חטאת פסולה שלא
לשמה אף אשם פסול שלא לשמו: אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת בחטאת שדמה
למעלה תאמר באשם שדמו למטה אמ׳ לו ר׳ אליעזר פסח יוכיח שדמו למטה לשמו כשר
שלא לשמו פסול׳ מה לפסח חטאת תוכיח׳ אמר לו ר׳ יהושע חזרנו חלילה: חזר ר׳ אליעזר
ודנו דין אחר חטאת נאמ׳ בה היא׳ היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה׳ פסח נאמ׳ בו הוא׳
הוא לשמו כשר שלא לשמו פסול׳ אף אשם נאמ׳ בו הוא׳ הוא לשמו כשר׳ שלא לשמו
פסול׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע חטאת נאמ׳ בה היא בשחיטה היא לשמה כשרה ושלא לשמה
פסולה׳ פסח נאמ׳ בו הוא בזביחה הוא לשמו כשר ושלא לשמו פסול׳ אבל אשם לא
נאמ׳ בו הוא אלא לאחר הקטרת אימורין והוא עצמו שלא הוקטרו אימורין כשר׳
אמ׳ לו ר׳ אליעזר הרי הוא אומ׳ כחטאת כאשם׳ מה חטאת פסולה שלא לשמה אף אשם
פסול שלא לשמו׳ אמ׳ מר אמ׳ לו ר׳ יהושע חזרנו חלילה וליהדר דינא ותיתי במה הצד
משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן ישנו צד כרת׳ אמ׳ מר אמר לו
ר׳ יהושע לא אם אמרת בחטאת שכן דמה למעלה׳ ולימא ליה לא אם אמרת בחטאת
שכן דמה נכנס לפני לפנים בחטאות החיצונות קאמרינן שאם נכנס דמה לפנים פסולה׳
אית ליה לר׳ אליעזר אף אשם שכן מכפרת על חייבי כריתות׳ מה לחטאת שאם
נכנס דמה לפנים פסולה׳ ר׳ אליעזר לטעמיה אף האשם שכן מכפרת על חייבי כריתות׳
בחטאת השמיעת הקול שכן טעונה ארבע מתנות כר׳ אליעזר דאמ׳ כל הדמים טעונין
ארבע מתנות על ארבע קרנות׳ ולטעמיך האיכא קרא האיכא אצבע האיכא תורה
לא חדא מתרי תלתא טעמי׳ אמ׳ מר אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת בחטאת שכן דמה
למעלה לימא ליה ר׳ אליעזר אשם נמי דמו למעלה׳ אמ׳ אביי אשם דמו למעלה לא
מיצית אמרת קל וחומר מעולה׳ ומה עולה שהיא כליל דמה למטה׳ אשם שאינו
כליל לא כל שכן מה לעולה שכן אינה מכפרת חטאת העוף תוכיח מה לחטאת העוף
שכן אינה מין זבח עולה תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה׳
הצד השוה שבהן שהן קדשי קדשים ודמן למטה אף אני אביא אשם שהוא קדשי קדשי׳
ודמו למטה׳ אמ׳ ליה רבא מפרזקיא לרב אשי וליפרוך מה להצד השוה שבהן
שכן אין להן קצבה ותאמר באשם שיש לו קצבה לא היכן טעמיה דר׳ אליעזר הכהן
המחטא אותה יאכלנה אותה דמה למעלה ואין אחר דמו למעלה איהכי בשחיטה נמי
לימא אותה לשמה כשרה שלא לשמה פסולה הא שאר זבחים בין לשמן בין שלא לשמן
כשרים הוא אותה לאפוקא דהא שייר פסולה׳ איהכי נמי לאו דנקא דשייר עולת
העוף בזביחה מיהא לא שייר ואיבעית אימא דר׳ אלעזר בן שמעון היא דאמר תהאי

מקום לחד. והאי מקנס לחד דתניא דמים התחתונים מתנן מחוט סקרא ולמטה והעליונים מתנן
מחוט סקרא ולמעלה ודברי ר' אמ' ר' אלעזר בר' שמעון ב"ד בעולת העוף אבל בחטאת
בהמה היא נעשית על גופה של קרן. תנן התם שהיה ר' עקיבה אומ' כל הדמים שנכנסו
להיכל לכפר פסולין וחכמ' אומ' חטאת בלבד. ר' אליעזר אומר אף האשם שנ' כחטאת כאשם.
בפרק כל הזבחים שנתערבו
בשלמא לר' אליעזר כי דקאמ' טעמיה אלא רבנן מאי טעמייהו דבא אמ' אשם נכנס
דמו לפנים פסול לא מטיית אמרת קל וחומר מעולה ומה עולה שהיא כליל נכנס דמה לפנים
כשרה. אשם שאינו כליל לא כל שכן מה לעולה שכן אינה מכפרת מנחת חוטא תוכיח.
ולימא חטאת העוף תוכיח חטאת העוף בעיא דר' אבון היא וליפרוך מה למנחת חוטא שכן
אינה מין זבח עולה תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה
שבהן שהן קדשי קדשים ונכנסו לפנים כשרים אף אני אביא אשם שהוא קדשי קדשים
ונכנס דמו לפנים כשר. אמ' ליה רבנא מיב' נש לרב אשי וליפרוך מה להצד השוה שבהן
שכן אין לו קצבה תאמר באשם שיש לו קצבה. אלא היינו טעמייהו דרבנן דמו דמו של זה
ולא דמו של אחר ואידך דמה ולא בשרה ואידך דם דמה ואידך דם דמה לא דריש.
בשלמא לרבנן דאמרי אשם ששחטו שלא לשמו כשר היינו דאיתקש מנחה לחטאת. מנחה
לאשם דתניא ר' שמעון אומ' קדש קדשים היא כחטאת וכאשם מנחת חוטא הרי היא כחטאת
לפיכך קמצה שלא לשמה פסולה. מנחה נדבת הרי היא כאשם לפיכך קמצה שלא לשמה
כשרה אלא לר' אליעזר למאי הלכתא איתקש מנחה כחטאת לכדר' שמעון דתנן
בכ"ג במנחות
שלא בכלי שרת פסולה. ור' שמעון מכשיר. ואמ' רב יהודה בריה דר' חייא מאי טעמיה
דר' שמעון קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעובדה ביד עובדה בימין כחטאת
בכלי עובדה בשמאל כאשם. ור' שמעון האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי
בפרק משנה זבח בכ' באשם אצבען דנלמד ממתנרע
עיקר קרא לכדר' יהודה בדיה דר' חייא הוא דאתא ומנחת חוטא דפסולה שלא לשמה חטאת
טעמא מאי דכתיב בה היא אשם נמי כתיב ביה הוא. ההוא לאחר הקטרת אימורין הוא
דכת' ואלא הוא למאי אתא לכדרב הונא. אמ' רב דאמר רב הונא אמ' רב אשם שנתק לרעיה
ושחט וסתם כשר לשום עולה ניתק אין. לא ניתק לא. ולרבנן למאי הלכתא איתקש
אשם לחטאת לומר לך מה חטאת טעונה סמיכה אף אשם טעון סמיכה.
מתניתין יוסף בן חוני אומ' הנשחטין לשם פסח ולשם חטאת
פסולין. שמעון אחי עזריה אומר שחטן לשם גבוה מהן כשרים. לשם נמוך מהם
פסולין. כיצד. קדשי קדשים ששחטן לשם קדשים קלים פסולים. קדשים קלים ששחטן
לשם קדשי קדשים כשרים. הבכור והמעשר ששחטן לשם שלמים כשרים. ושלמים
ששחטן לשם בכור ולשם מעשר פסולין. גמרא אמ' ר' יוחנן יוסי בן
חוני ור' אלעזר אמרו דבר אחד. אמר רבא באחרים לשום חטאת פליגי דתניא הפסח
נה בזמנו לשמו פליגי
שעיברה שנתו ושחטו בזמנו לשמו וכן השוחט אחרים לשום פסח בזמנו ר' אליעזר פוסל
ור' יהושע מכשיר. אמ' ר' יהושע ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו אחרים
כשרים לשמו בזמנו שהוא כשר לשמו אינו דין שיוכשרו אחרים לשמו. אמ' לו ר' אליעזר
אותילוף ומה אם בשאר ימות השנה שאינו כשר לשמו כשר הוא לשם אחרים בזמנו

שהוא

שהוא כשר לשמו אינו דין שיוכשר לשם אחרים ויוכשר פסח בארבעה עשר שלא לשמו וכן
אתה אומ' כלום מה לי הוכשרו אחרים בשאר ימות השנה לשמו שכן כשר הוא לשום אחרים
יוכשרו אחרים בזמנו לשמו שכן פסול הוא לשום אחרים · אמ' לו ר' יהושע אם כן הורעתה
כוח הפסח ונתתה כוח בשלמים · חזר ר' אליעזר ודנו דין אחר מצינו מותר פסח בא שלמים
ואין מותר שלמים בא פסח · ומה פסח שמותרו בא שלמים · שחטו לשם שלמים פסול
שלמים שאין מותריהן בא פסח · שחטן לשום פסח אינו דין שיהו פסולים · אמ' לו ר' יהושע
מצינו מותר חטאת בא עולה ואין מותר עולה בא חטאת · ומה חטאת שמותרה בא עולה
לא שחטה לשום עולה פסולה · עולה שאין מותרה בא חטאת שחטה לשום חטאת אינו
דין שתהא פסולה · אמ' לו ר' אליעזר לא אם אמרת בחטאת שכן כשרה לשמה כל השנה
כולה תאמר בפסח שאינו כשר לשמו אלא בזמנו הואיל ואינו כשר לשמו אלא בזמנו
דין הוא שיפסלו אחרים לשמו · פיסקתא שמעון אחי עזריה אומר
שחטן לשום גבוה כו' · רב אשי מתני משמא דר' יוחנן ורב אחא בריה דרבא מתני משמא
דר' ינאי · מאי טעמא דשמעון אחי עזריה ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו
לייי · במורם מהן אין מתחללין · בנמוך מהן מתחללין · והאי להכי הוא דאתא · האי
מיבעי ליה לכדשמואל דאמ' שמואל מנין לאוכל את הטבל שהוא במיתה שנ' ולא יחללו וג'
בעתידין ליתרם הכת' מדבר אם כן ליכתוב אשר יתרומו · מאי ירימו שמע מינה להכי
הוא דאתא אם כן ליכתוב אשר הורמו · מאי ירימו שמעת מינה תרתי · בעי ר' זירא
כשרין ואין מרצין כי פליג בחדא פליג או דלמא כשרין ומרצין ובתרתי פליג אמ' אביי ואי
תימא רב כהנא · תא שמע הבכור והמעשר ששחטן לשום שלמים כשרין · שלמים
ששחטן לשום בכור לשום מעשר פסולין ואי סלקא דעתא כשרים ומרצין בכור בר ארצויי
הוא אלא לאו פשיטא כשרין ואין מרצין · אמ' קיפא כשרין ואין מרצין דישה נמי כשרין
ואין מרצין מידי איריא הא כדרב הונא והא כדאיתה לא מאי קא משמע לן גבוה ונמוך תנינא
ביצד קדשי קדשים ששחטן לשום קדשים קלין פסולין קדשים קלים ששחטן לשום קדשי
קדשים כשרים · מהו דתימא קדשי קדשים וקדשים קלים הוא דאיכא גבוה ונמוך אבל
קדשים קלים וקדשים קלים לא · האנמי תנינא שלמים קודמין את הבכור מפני שהן
טעונין מתן ארבע סמיכה ונסכים ותנופה ותזה ושוק · הא עיקר ההיא גדרא נסבה ·

מתניתין

פסח ששחטו בשחרית בארבעה עשר שלא
לשמו · ר' יהושע מכשיר כאלו נשחט בשלשה עשר · בן בתירה פוסל כאלו נשחט בין
הערבים · אמר שמעון בן עזאי מקובלני מפי שבעים ושנים זקן ביום שהושיבו את ר'
אלעזר בן עזריה בישיבה שכל הזבחים הנאכלין שנזבחו שלא לשמן כשרים אלא שלא
עלו לבעלים לשום חובה חוץ מן הפסח ומן החטאת לא הוסיף בן עזאי אלא העולה ולא
הודו לו חכמים · גמרא אמ' ר' אלעזר אמ' ר' אושעיה מכשיר היה בן
בתירה בפסח ששחטו שחרית בארבעה עשר לשמו דכוליה יומא זמניה הוא ומאי
כאילו אידי דאמ' ר' יהושע כאלו דאמ' הוא נמי כאלו · אי הכי אדמיפלגי בשלא לשמו
ליפלגו בלשמו · אי איפלגו בלשמו הוה אמינא בשלא לשמו מודה ליה ר' יהושע לבן בתירה

בפ"ר כל התדיר מתבירן

הואיל ומקצתו ראוי קא משמע לן · ותא כת׳ בין הערבים · אמ׳ רב עולא בריה דרב עולא אי
בין הערבים בין שני ערבים בין ערב ארבעה עשר לערב חמשה עשר · תמיד דכת׳ ביה בין
הערבים הכי נמי דכוליה יומא התם מדכת׳ את הכבש האחד תעשה בבקר מכלל דבין
הערבים ממש ואימא חד בבקר אידך כוליה יומא · אחד בבקר ולא שנים בבקר · נירות דכת׳
בהו בין הערבים הכי נמי דכוליה יומא שאני התם מדכת׳ מערב עד בקר · ותנא מערב עד
בקר תן לה מידתה שתהא דולקת (והולכת) מערב עד בקר · ד״א מערב עד בקר אין לך עבודה
שכשרה עד בקר אלא זו בלבד · קטרת דכת׳ בה בין הערבים הכי נמי דכוליה יומא שאני
קטרת דאיתקש לנירות · התם נמי כת׳ שם תזבח את הפסח בערב ההוא לאוחר דבר הוא
כדתניא יאוחר דבר שנ׳ בו בערב בין הערבים מדבר שלא נאמ׳ בו אלא בין הערבים בלבד ·
ומאי איכא מידי דכי שחיט ליה מצפרא אמרת זמניה הוא וכי מאטי בין הערבים אמרת
יאוחר דבר אין · והא אמ׳ ר׳ יוחנן הלכתא מתפלל שלמנחה ואחר כך מתפלל שלמוספין ·
ובין הערבים דכת׳ גבי קטורת וגבי נירות למה לי · ועוד אמ׳ ר׳ אבא תתת׳ בן בתירה לדברי
ר׳ יהושע לא אם אמרת בשלשה עשר שאין מקצתו ראוי תאמר בארבעה עשר שמקצתו
ראוי ואם איתה כולו ראוי הוא · לא אמ׳ ר׳ יוחנן פוקל היה בן בתירה בפסח ששחטו שחרית
עשר בין לשמו בין שלא לשמו · לשמו דבאפינא בין הערבים שלא לשמו הואיל ומקצתו ארבעה
ראוי · מגדיף בה ר׳ אבהו לא לבן בתירה פסח דקרב שלמים היכי משכחת ליה או ואטשיה
האידנא דהוי מעיקרו הוא ואו דאפרשיה מאיתמל נראה הא נדחה הוא · אמ׳ ר׳ אבהו תהא אחר
חצות · אביי אמ׳ אפילו תימא מצפרא אין · מחוסר זמן לבי ביום · רב פפא אמ׳ אפלו תימא
מאורתא ליליא לא האוי מחוסר זמן הוא · דתאני דבי שמואל לילי שמיני נכנס לדיר להתעשר
וכי דר׳ אפטורקי · דר׳ אפטורקי דאמי כת׳ והיה שבעת ימים תחת אמו הא ללילה חזי · וכתיב
ומיום השמיני והלאה ירצה · יום אין · לילה לא · הא כיצד · לילה לקדושה · יום להרצאה ·
אמ׳ ליה ר׳ זירא לר׳ אבהו לימא קא סבר ר׳ יוחנן בעלי חיים נדחין אין · והא אמ׳ ר׳ יוחנן בהמה
שלשני שותפין והקדיש חציה וחזר ולקחה והקדישה קדישה ואינה קריבה ועושה תמורה
ותמורתה כיוצא בה · שמע מינה תלת׳ שמע מינה בעלי חיים נדחין · ושמע מינה דיחוי
מעיקרו האוי דחוי · ושמע מינה יש דחוי בדמים · אמ׳ עולא אמ׳ ר׳ יוחנן אכל חלב והפריש
קרבן ונשתמד וחזר בו הואיל ונדחה ידחה · איתמר נמי אמ׳ ר׳ ירמיה אמ׳ ר׳ אבהו אמר רבי
יוחנן אכל חלב והפריש קרבן ונשתטה וחזר ונשתפה הואיל ונדחה ידחה · וצריכה דאי
אשמעינן קמייתא משום דאיהו דחה נפשיה אבל היכא דממילא אימא כישן דאמי וחי
אשמעינן הכא משום דאין בידו לחזור אבל התם דיש בידו לחזור אימא לא צריכן ·
בעי ר׳ ירמיה אכל חלב והפריש קרבן והורו בית דין שחלב מותר וחזרו בהן מהו מי האוי
דהוו יאו לא האוי דחוי · אמ׳ ליה ההוא סבא כי פתח ר׳ יוחנן בדחויין מיהא פתח הכי השתא
התם גברא אידחי · קרבן לא אידחי · הכא קרבן נמי אידחי · פיסקתא
אמ׳ שמעון בן עזאי מקובלאני מפי שבעים ושנים זקן · למה לי למיתנא מפי שבעים
ושנים זקן קא משמע לן דכולהו בחדא שיטתא הוה קיימי · פיסקתא
לא הוסיף בן עזאי אלא עולה · אמ׳ רב הונא מאי טעמיה דבן עזאי עולה הוא אשהריה

ניחוח ליי היא לשמה כשרה שלא לשמה פסולה׳ אשם נמי כת׳ ביה הוא ההוא הוא לאחר
הקטרת אימורין הוא דכת׳ הכא נמי לאחר הקטרת אימורין הוא דכת׳. תרי הוא דכתיבי׳
גבי אשם נמי תרי הוא כתיבי׳. לא בן עזאי בקל וחומר מיתי לה. ומה חטאת שאינה כליל
שחטה שלא לשמה פסולה עולה שהיא כליל לא כל שכן מה לחטאת שכן מכפרת פסח
יוכיח מה לפסח שכן זמנו קבוע חטאת תוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי זה ולא ראי זה
כראי זה הצד השווה שבהן שהן קדשים ושחטן שלא לשמן פסולין אף אני אביא עולה
שהיא קדשים נשחטה שלא לשמה פסולה מה להצד השווה שבהן שכן יש בהן צד כרת
ובן עזאי צד כרת לא פריך׳ אנ׳ לא פריך אשם נמי ליתי אשם פריך מה להצד השווה שבהן
שכן ישנו בציבור כביחיד ואיבעית אימא צד נמי פריך ובן עזאי גמירא גמיר לה והאי דקא
אמ׳ דבהונא קל וחומר לא אמרית לא לחדדבה תלמידים׳

מתניתין

הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קיבל והילך וזרק שלא לשמן או לשמן ושלא לשמן
ולשמן פסולין׳ כיצד לשמן ושלא לשמן לשום פסח ולשום שלמים׳ ושלא לשמן ולשמן
לשום שלמים ולשום פסח שהזבח נפסל בארבעה דברים בשחיטה׳ בקיבול׳ בהילוך׳
ובזריקה׳ ר׳ שמעון מכשיר בהילוך שהיה אומ׳ אי אפשר שלא בשחיטה שלא בקבלה
שלא בזריקה אבל אפשר שלא בהילוך שוחט בצד המזבח וזורק׳ ר׳ לעזר אומ׳ המהלך
במקום שצריך להלך מחשבה פוסלת ובמקום שאין צריך להלך אין מחשבה פוסלת׳

גמרא

ובקבלה מי פסלא מחשבה והא תניא והקריבו זו קבלת הדם׳ אתה
אומ׳ זו קבלת הדם או אינו אלא זריקה כשהוא אומ׳ וזרקו בני אהרן הרי זריקה אמורה הא
מה אני מקיים והקריבו זו קבלת הדם׳ בני אהרן הכהנים שתהא בכהן כשר ובכלי שרת׳
אמ׳ ר׳ עקיבה מנין לקבלה שלא תהא אלא בכהן כשר ובכלי שרת נאמ׳ כאן בני אהרן׳ ונאמ׳
להלן אלה שמות בני אהרן הכהנים המשחים מה להלן בכהן כשר ובכלי שרת אף כאן
בכהן כשר ובכלי שרת׳. אמ׳ ר׳ טרפון אקפח את בני אם לא שמעתי להבחין בין קבלה
לזריקה ואין לי לפרש׳ אמ׳ לו ר׳ עקיבה אני אפרש קבלה לא עשה בה מחשבה כמעשה
זריקה עשה בה מחשבה כמעשה׳ קיבלו בחוץ אינו ענוש כרת זרקו בחוץ ענוש כרת
קבלוהו פסולין אין חייבין עליו׳ זרקוהו פסולין חייבין עליו׳ אמ׳ לו ר׳ טרפון העבודה אם
הטיתה ימין ושמאל אני שמעתי ואין לי לפרש אתה דורש ומסכים שמועה כלשון הזה׳
אמ׳ לו ר׳ עקיבה כל הפורש ממך כפורש מחייו׳ אמ׳ ראבא לא קשיא כאן במחשבת
פיגול כאן במחשבת שלא לשמן דיקא נמי דקא תני שהזבח נפסל ולא קאתני שהזבח
מתפגל שמע מינה׳ ומחשבת פיגול לא פסלא בקבלה והא תניא יכול לא תהא
מחשבה מועלת אלא בזריקה בלבד׳ מנין לרבות שחיטה וקבלה ת״ל אם האכל יאכל
בדברים המביאין לידי אכילה הכת׳ מדבר יכול שאני מרבה אף שפיכת שיירין והקטרת
אימורין ת״ל לא ירצה׳ זריקה בכלל היתה ולמה יצאת להקיש אליה לומר לך
מה זריקה מיוחדת עבודה ומעכבת כפרה אף כל עבודה ומעכבת כפרה יצאו שפיכת
שיירין והקטרת אימורין שאין מעכבין את הכפרה׳ לא קשיא הא דאמ׳ הריני שוחטו
על מנת לקבל דמו למחר הא דאמ׳ הריני מקבל על מנת לשפוך שיירין למחר׳

אמ׳ ליה ההוא מרבנן לרבא ושפיכת שירין והקטרת אימורין לא פלגא בהי מחשבה והא תניא
יכול לא תהא מחשבה מוקלת אלא באכילת בשר מנין לרבות שפיכת שירין והקטרת אימורין
ת״ל ואם האכל יאכל בשתי אכילות הכת׳ מדבר אחד אכילת אדם ואחד אכילת מזבח
לא קשיא הא דאמ׳ הריני זורק על מנת לשפוך שירין למחר הא דאמ׳ הריני שופך שירין
על מנת להקטיר אימורין למחר׳ אמ׳ ר׳ יהודה בריה דר׳ חייא שמעתי שטבילת אצבע
מפגלת בחטאת שמע אילפא אזל אמרה קמיה דבר פדא אמ׳ ליה כלום למדנו אלא
משלמים׳ מה שלמים אין טבילת אצבע מפגלת בהן אף חטאת אין טבילת אצבע
מפגלת בה וכי הכל משלמים למדו או מה שלמים אין שלא לשמן מוציאן מידי פיגול אף
חטאת אין שלא לשמה מוציאה מידי פיגול אלא מאי אית לך למימר מירבויא דקראי קא
אתיא הכא נמי מירבויא דקראי קא אתיא׳ אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי בעלייה זו שמעתי
מר׳ שטבילת אצבע מפגלת בחטאת תהיבה ריש לקיש כלום למדנו אלא משלמים מה
שלמים אין טבילת אצבע מפגלת בהן אף חטאת אין טבילת אצבע מפגלת בה׳ וכי
הכל משלמים למדנו׳ או מה שלמים אין שלא לשמן מוציאן מידי פיגול אין ^(ואף חטאת) שלא
לשמה מוציאה מידי פיגול׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינה אין הכל משלמים למדו והוא״ל וחוץ
למקומן מוקל בשלמים ושלא לשמו פוסל בחטאת מה חוץ למקומו הפוסל בשלמים
מוציאן מידי פיגול אף שלא לשמו הפוסל בחטאת מוציאה מידי פיגול׳ אמר ר׳
ירמיה מציעתא דה תברה מה לחוץ למקומו שכן נוהג בכל הזבחים תאמר בשלא לשמן
שאינו נוהג אלא בפסח וחטאת אלא מי אית לך למימר דבר המוקל בהן מוציאן מידי פגול
הכא נמי דבר המעכב בה מביאה לידי פיגול׳ אמ׳ רב מארי אף אנן נמי תנינא זה
הכלל כל הקומץ והנותן בכלי והמוליך והמקטיר׳ בשלמא קומץ היינו שוחט מוליך
היינו מוליך מקטיר היינו זורק אלא נותן בכלי מאי ניהו אי לימא משום דדאמי לקבלה מי
דאמי התם ממילא איכא איהו קא שאקי׳ ואהי לא לאו כיון דלא סגיא דלא אכילות
על כרחיך היינו קבלה הכא נמי כיון דלא סגיא דלא אכלה על כורחיך היינו הולכה לא
לעולם משום דהיינו קבלה ודקא אמרת היכא ממילא הכא איהו קא שקיל ויהיב
כגון דאידי ואידי מתן כלי הוא מה לי ממילא מה לי שקילאיהו ויהיב׳ לימא כתנאי
תני חדא טבילת אצבע מפגלת בחטאת ותניא אידך לא מפגלת ולא מתפגלת מאי
לאו תנאי היא לא הא רבנן הא ר׳ שמעון מאי אירא טבילת אצבע האמ׳
כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חיבין עליו משום פיגול לא הא והא רבנן ולא
קשיא כאן בחטאות החיצונות כאן בחטאות הפנימיות׳ חטאות החיצונות פשיטא לא
כת׳ בהי וטבל איצטריך סלקא דעתא אמינא הואיל וכת׳ ולקח ונתן ואו אתי קוף רמי ליה
אאידיה בעי למשקל זימנא אחרינא כמאן דכת׳ וטבל דאמי קא משמע לן׳
פיסקתא ר׳ שמעון מכשיר בהילוך׳ אמ׳ ריש לקיש מודי ר׳ שמעון
בהולכת חטאות הפנימיות שמחשבה פוסלת בהן הואיל ועבודה א״אפשר לבטלה׳ נ״א שאי אפשר לבטלה היא
והא אמ׳ ר׳ שמעון כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חיבין עליו משום פיגול׳
אמ׳ ר׳ יוסי בר חנינה מודי היה לפסול מקל וחומר ומה שלא לשמו שכשר בשלמים פוסל

בחטאת

בחטאת חוץ לזמנו שמפקלבשלמים איכו דין שיפסול בחטאת׳ ואשכחן חוץ לזמנו
חוץ למקומו מנא לן או מחוץ לזמנו שכן כרת או משלא לשמו שכן נוהג בבמה׳ שלא
לשמו במאי נהיג בפסח וחטאת פסח וחטאת בבמה לא קריב׳ ואיבעית אימא
הקישא הוא שלישי זה חוץ לזמנו פיגול זה חוץ למקומו׳ אמ׳ ראבא אם תמצא לומ׳
ר׳ שמעון סבר לה כר׳ אלעזר בריה דאמ׳ בין האולם ולמזבח צפון הוא אין מחשבה מועלת
בהולכת חטאות הפנימיות לא מפתח אולם ולפנים׳ ואם תמצא לומ׳ סבר לה כרבי
בב׳ קדשי קדשים יהודה דאמ׳ תוך עזרה מקדש אין מחשבת מועלת בהולכת סילוק בזיכין לא מפתח
היכל ולחוץ ואם תמצא לומ׳ סבר קדושת היכל ואולם אחת היא אין מחשבה מועלת לא
מפתח אולם ולחוץ ואם תמצא לומר סבר תוך הפתח כלפנים אין מחשבה מועלת לא
פסיעה אחת ואם תמצא לומר הולכה שלא ברגל לא שמה הולכה אין מחשבה מועלת
כלל׳ אמ׳ ליה אביי לאמוריה דרב חסדא בעי מניה מרב חסדא הולכה בזר מהו׳
אמ׳ ליה כשרה ומקרא מסייעיני וישחטו הפסח ויזרקו הכהנים את הדם מידם והלוים
מפשיטים׳ מותיב רב ששת זר ואונן שכור ובעל מום בקבלה ובהולכה ובזריקה
פסלו וכן יושב וכן שמאול פסל תיובתא׳ והא דרב חסדא נמי קרא קאמ׳ דאבדי
מעשי איתותבי׳ רבא ורב יוסף דאמרי תרויהו הולכה בזר מחלוקת׳ ר׳ שמעון
ורבנן לר׳ שמעון דאמ׳ עבודה שאפשר לבטלה לאו עבודה היא כשרה לרבנן פסולה׳
מתקיף לה אביי הא שחיטה דעבודה שאי אפשר לבטלה וכשרה בזר׳ אמ׳
ליה שחיטה לאו עבודה היא׳ ולא והא אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רב שחיטת פרה בזר פסולה
ואמ׳ רב עלה אלעזר חוקה׳ שאני פרה דקדשי בדק הבית היא ולאו כלשכן הוא
דקדשי בדק הבית שחיטה עבודה קדשי מזבח לאו עבודה אמ׳ רב ששא בריה
דרבא הא מידי דהוה אמ׳ ראיית נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונא׳ הרי הולכת
איברין לכבש דעבודה שאפשר לבטלה ופסולה בזר דכת׳ והקריב הכהן את הכל המז׳
ואמ׳ מר זו הולכת איברין לכבש היכא דגלי גלי׳ ולאו כלשכן הוא ומה הולכת
איברים לכבש דלא מעכבא כפרה בעיא כהונה הולכת הדם מיבעיא׳ איתמר אמר
עולא אמ׳ ר׳ אלעזר הולכה בזר פסולה ואפלו לר׳ שמעון׳ איבעי להו הולכה שלא ברגל
שמה הולכה או לא שמה הולכה׳ תא שמע וכן יושב וכן שמאל פסל הא עומד דומיא
דיושב כשר דילמא יושב דקא שייף מישף עומד דומיא דיושב דנאיד פורתא׳ תא
שמע שחט ישראל וקיבל הכהן נתנו לחבירו וחבירו לחבירו׳ התם נמי דנייד פורתא
ומאי קא משמע לן ברב עם הדרת מלך׳ תא שמע קיבל הכשר ונתן לפסול יחזיר
לכשר׳ אימא יחזור הכשר יקבלנו׳ איתמר אמ׳ עולא אמ׳ ר׳ יוחנן הולכה שלא
ברגל לא שמה הולכה אפשר לתקונה או לא אפשר לתקונה׳ תא שמע קיבל הכשר
ונתן לפסול יחזור לכשר והני נמי דיחזור הכשר ויקבלנו ואו סלקא דעתא לא אפשר
לתקונה איפסילא לה מי סברת דקאי זר גואי דקאי זר אבראי׳ איתמר אמ׳ עולא
אמ׳ ר׳ יוחנן הולכה שלא ברגל פסולה אילמא לא אפשר לתקונה׳ אותביה רב כהנא
לעולא נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר׳ הכא במאי עסיקינן שיצא לחוץ

65

דבי ר׳ ישמעאל תנא אתיא בקל וחומר מבעלמום ומה בעלמום שאוכל אם עבד
חילל זר שאינו אוכל אינו דין שאם עבד חילל מה לבעלמום שכן עשה בו קריבין
כמקריבין טמא יוכיח מה לטמא שכן מטמא בעלמום יוכיח וחזר הדין לא ראי זה כראי
זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא את
הזר שמוזהר ואם עבד חילל היכן מוזהר או טמא מוזהרו חילול בגופיה כת׳ וזר
לא יקרב אליכם איכא למפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותר בבמה לא תימא דטמא
יוכיח אלא אימא אונן יוכיח מה לאונן שכן אסור במעשר בעלמום יוכיח וחזר הדין לא ראי
זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא
את הזר שמוזהר ואם עבד חילל מה להצד השוה שבהן שכן לא הותר בבמה אמ׳ רב
סמא בריה דרבא ומאן לימא לן דאונן אסור בבמה דלמא שרי בבמה דבי מרשיה אמרי
אתיא בקל וחומר מיושב ומה יושב שאוכל אם עבד חילל זר שאינו אוכל אינו דין שאם
עבד חילל מה ליושב שכן פסול בעדות ביושב תלמיד חכמים מה לשום יושב שכן פסול
לשום יושב לא פריך ואם תמצא לומ׳ פריך אתיא מיושב ומחדא מהנך ויושב דכשר
בבמה מנא לן אמ׳ קרא לעמוד לשרת בשם יי׳ לפני יי׳ ולא בבמה אונן מנא לן דכתיב
ומן המקדש לא יצא ולא יחלל את מקדש אלהיו הא אחר שלא יצא חילל ר׳ אילא אמר
הן הקריבו הן דפסלא בה אנינות את הקרבתיה מכלל דאו אין הקריבוה שפיר איפתריף ור׳
אילא מאי טעמא לא אמ׳ מהתם אמ׳ לך מי כת׳ הא אחר ואידך סבר לה כמאן דאמ׳ מפני
טומאה נשרפה דבי ר׳ ישמעאל תנא אתיא בקל וחומר מבעלמום ומה בעלמום שאוכל
אם עבד חילל אונן שאין אוכל אינו דין שאם עבד חילל מה לבעלמום שכן עשה בו
קריבין כמקריבין זר יוכית מה לזר שכן אין לו תקנה בעלמום עובר יוכיח וחזר הדין לא ראי
זה כראי זה ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא
את האונן שמוזהר ואם עבד חילל היכן מוזהר או טמא מן המקדש חילול בגופיה כת׳ לא
מאן הקריבו איכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן לא הותר אצל כהן גדול בקרבן
ציבור טמא יוכיח מה לטמא שכן מטמא הנך יוכיחו וחזר הדין לא ראי זה כראי זה
ולא ראי זה כראי זה הצד השוה שבהן שמוזהרין ואם עבדו חיללו אף אני אביא את האונן
שמוזהר ואם עבד חילל מה להצד השוה שבהן שכן לא הותרו אצל כהן גדול בקרבן צבור
לשם טומאה מיהא אשתראי רב משרשיה אמ׳ אתיא בקל וחומר מיושב ומה יושב שאוכל
אם עבד חילל אונן שאין אוכל אינו דין שאם עבד חילל מה ליושב שכן פסול לעדות
ביושב תלמיד חכמים מה לשום יושב שכן פסול שום יושב לא פריך ואם תמצא לומר פריך
אתיא מיושב ומחדא מהנך אונן פסול אמ׳ רבא לא שנו אלא ביחיד אבל בצבור
מריצה קל וחומר מטומאה ומה טומאה שלא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד הותרה
אצל כהן הדיוט בקרבן צבור אנינות שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד אינו דין שתותר
אצל כהן הדיוט בקרבן ציבור מתקיף ליה רבא בר אהילאי ולא תותר אנינות אצל
כהן גדול בקרבן יחיד מקל וחומר ומה טומאה שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור
לא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד אנינות שלא הותרה אצל כהן יחיד הדיוט בקרבן

נ״א
טמא יוכיח
מה לטמא שכן
מטמא בעל׳

נ״א
זר יוכיח מה לזר
שכן אין לו תקנה
בעלמום עובר יוכי׳
וחזר

צבור אינו דין שלא תותר אצל כהן גדול בקרבן יחיד: ותותר טומאה אצל כהן גדול בקרבן
יחיד מקל וחומר ומה אנינות שלא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור הותרה אצל כהן
גדול בקרבן יחיד· טומאה שהותרה אצל כהן הדיוט בקרבן ציבור אינו דין שתותר אצל
כהן גדול בקרבן יחיד ולא תותר טומאה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור מקל וחומר ומה
אנינות שהותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד לא הותרה אצל כהן הדיוט בקרבן צבור·
טומאה שלא הותרה אצל כהן גדול בקרבן יחיד אינו דין שלא תותר אצל כהן הדיוט בקרבן
צבור איכא למימר הכי ואיכא למימר הכי וחדא חדא מילתיה תיקו· טבול יום·
מנא לן דתניא ר' סימאי אומ' מנין לטבול יום שאם עבד חילל ת"ל קדשים יהיו לאלהיהם ולא
יחללו אם אינו ענין לטמא דנפקא לי מוינזרו תנהו ענין לטבול יום· אימא תנהו ענין
לקורחה קרחה ולהשחתת פאת זקן לא דמז לטבול יום שאם עבד במיתה מנין· יליף חילול
חילול מתרומה כל היכא דפסיל בתרומה מחיל עבודה לא פסול בתרומה לא מחיל עבודה·
אמ' רבא למאלי דכת' רחמנא טמא טבול יום מחוסר כפרים ואונן צריכי· דאי
כתב רחמ' טמא שכן מטמא· ואי כתב רחמנא טבול יום שכן פסול בתרומה ואי כתב
רחמנא מחוסר כפרים ואונן שכן מחוסרין מעשה מחדא לא אתאי תיתי מדא מתרתי
בה יתיתי לא נכתוב רחמנא בטמא ותיתי מהנך מה להנך שכן לא הותרו בצבור לא נכתוב
רחמנא בטבול יום ותיתי מהנך מאי דכת' שכן מחוסרין מעשה קלישא לה טומאן קא סבר
האי תנא מחוסר כפורים שלזב כיזב דאמי· טמא מחוסר כפורים שלזב תנאיי
היא דתניא שרפה אונן ומחוסר כפורים כשרה· יוסף הבבלי אומ' אונן כשרה ומחוסר
כפורים פסולה· מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר מחוסר כפורים שלזב כזב דאמי
ומר סבר לאו כזב דאמי דכולי עלמא לאו כזב דאמי ובהאי קרא מיפלגי והזה הטהור
על הטמא טהור מכלל שהוא טמא דמר סבר טהור מכלל שהוא טמא טומאה דכל
התורה כולה· ומר סבר טומאה דהא פרשה הולכך אונן וטמא שרץ דקיל' את' טבול
יום בקל וחומר מי נהו אבל מחוסר כפרים שלזב דטומאה יוצאה עליו מגופו לא·
מחוסר בגדים מנלן אמ' ר' אבהו אמ' ר' יוחנן ומטו בה משמיה דר' אלעזר בר' ר'
שמעון וחגרת אתם אבנט אהרן ובניו וחבשת להם מגבעות והיתה להם כהונה לחקת
עולם בזמן שבגדיהן עליהן כהונתם עליהן · בזמן שאין בגדיהן עליהן אין כהונתן
עליהן· והא מהכא נפקא מהתם נפקא מנין לשתויי יין שאם עבדו חיללו ת"ל יין
ושכר אל תשת' ולהבדיל· מחוסר בגדים ושלא רחוץ ידים ורגלים מנין ת"ל חקה חקה
לגזירה שוה· אי מהתם הוה אמינא הני מילי עבודה דזר חייב עליה מיתה אבל עבודה
דאין זר חייב עליה מיתה אימא לא קא משמע לן· אשכחן מחוסר בגדים שתויי יין
מנא לן וכי תימא יליף ממחוסר בגדים והא תנא מלהבדיל קא נפיק ליה תלמודא קמי
דתיקו ליה גזירה שוה והא תנא מחוסר בגדים משתויי יין קא נפיק ליה הכי קאמ' מנין
שלא תחלוק בין מחוסר בגדים לשתויי יין ת"ל חקה חקה לגזרה שוה · ואלא להבדיל
למאי לכדרב' דרב לא מוקי חמורה עליה ביומא טבא לחבריה משום שכרות·
ואיכת' מהכי נפקא מהתם נפקא ונתנו בני אהרן הכהן· כהן בכיהונו בהן גדול שלבש

בגדי

זה מתורת משה רבינו לא למדנו אלא מדברי יחזקאל בן בוזי למדנו כל בן נכר ערל לב
וערל בשר לא יבא אל מקדשי לשרתני הא עד דאתא יחזקאל מאן פרשה אלא גמארא גמירי
ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא הכא נמי גמארא גמירי ואתא יחזקאל ואסמכה אקרא
מאי לא יחגרו ביזע אמ׳ אביי שאין חוגרין במקום שהן מזיעין תניא נמי הכי כשהן
חוגרין אין חוגרין לא למטה ממתניהן ולא למעלה מאציליהן אלא כנגד אצילי ידיהן
אמ׳ רב אשי אמ׳ לי הונא בר נתן קיימנא קמיה דיזגרד מלכא והוה מדלי המיאנא ותתיה
עלי אמ׳ לי ממלכת כהנים וגוי קדוש כת׳ דאמימר אמ׳ איקיים בך
והיו מלכים אומניך ושרותיהם מיניקותיך ׃ תנן התם כהן שלקה באצבעו כורך
עליה גמי במקדש אבל לא במדינה ׃ ואם להוציא דם כאן וכאן אסור אמר יהודה
בריה דר׳ חייא לא שנו אלא גמי אבל צילצול קטן דגמי יתור בגדים ׃ ור׳ יוחנן אמ׳ לא
אמרו יתור בגדים אלא במקום בגדים אבל שלא במקום בגדים לא האוי יתור בגדים
ותיפוק לי משום חציצה בשמאל אי נמי שלא במקום עבודה ופליגי דרבא אמ׳
רב חסדא דאמ׳ רבא אמ׳ רב חסדא במקום בגדים אפלו נימה אחת קשית חוצצת שלא
במקום בגדים שלוש על שלוש חוצצות פחות מכאן אין חוצצות דר׳ יהודה ודאי ס
פליגא אדר׳ יהודה בריה דר׳ חייא נימא פליגא דלמא שאני צלצול קטן דמיחשיב
בלישנא אחרינא אמרי לה אמ׳ יהודה בריה דר׳ חייה לא שנו אלא גמי אבל צלצול
קטן חוצץ ור׳ יוחנן אמ׳ לא אמרו חציצה פחות מש׳ לש׳ אלא במקום בגדים אבל
שאין במקום בגדים שלוש על שלוש חוצצות בפחות מיכאן אין חוצצות והיינו דרבא
אמ׳ רב חייא מאי טעמא פליגא אדר׳ יהודה בריה דר׳ חייא דלמא שאני צלצול ק׳ כיון
דחשיב ׃ ור׳ יוחנן אמרא פלו גמי אפלו מטלית נמי מילתא אגב אורחיה קא משמע
לן נמי מקי ׃ בעי רבא נכנסה לו רוח בבגדו מהו על בשרו בעי׳ וליכא או דלמא
לא מיפקד מידי ׃ כינה מהו שתחוץ מהו ודאי חיצא היא מאי כיון דקא אזלא וקא
אתיא לא חייצא או דלמא כיון דקפיד עלה חיצא תיקו ׃ עפר מהו שיחוץ עפר
ודאי חייץ אבק עפר מאי תיקו ׃ נימא מהו שתחוץ נימא ודאי חיצה מדולדלת מאי
בית השחי מהו שיחוץ על בשרו בעי׳ והא ליכא או דילמא דרך לבישה בכך
הכנס ידו תוך מהו גופו חאייץ אי לא חאייץ ׃ בעי מר בר רב אשי היה שערו יוצא בבגדו
מהו שערו כגופו דאמי והא מיגלי או דלמא לאו כגופו דאמי ׃ בעי ר׳ זירא תפלין
מהו שיחוצו אליבא דמאן דאמ׳ לילה לאו זמן תפלין הוא לא תבעי לך דמיגו דחייצי
בלילה חייצי נמי ביום כי תבעי לך אליבא דמאן דאמ׳ לילה זמן תפלין ניניהן במקום
מצוה חייצי או לא חייצי איגלגל מילתא ומטא קמיה דר׳ אמי ואמר להו תלמוד
הוא בידינו תפלין חוצצות ׃ מותיבי כהנים בעבודתן ולויים בדוכנן וישראל
במעמדם פטורין מן התפלה ומן התפלין מאי לאו שאם הניחום אין חוצצות לא
שאם הניחום חוצצות ׃ אי הכי אסור מיבעי ליה אין הכי נמי ומשום לויים וישראל
תנא פטורין ׃ והא תניא אם הניחום אין חוצצות לא קשיא הא דיד הא דראש
מאי שנא דיד דכת׳ על בשרו ילבשם דראש נמי כת׳ ושמת המצנפת על ראשו

תנא

תנא שערו היה נראה בין ציץ למצנפת ששם היה מניח תפלין׳ מחוסר כפורים
מנא לן אמ׳ רבהונא אמ׳ קרא וטהרה מכלל שהיא טמאה׳ ושלא רחוץ ידים ורגלים
אתיא חוקה חוקה ממחוסר בגדים תנו רבנן כהן גדול שלא קידש ושלא
טבל בין בגד לבגד ובין עבודה לעבודה ועבד עבודתו כשרה אחד כהן גדול ואחד
כהן הדיוט שלא קידש ידיו ורגליו בשחרית ועבד עבודתו פסולה׳ אמ׳ ליה ר׳ אסי
לר׳ יוחנן מיכדי חמש טבילות ועשרה קידושין דאוריתא וחוקה כתיבה בהו׳ אמ׳ ליה עלך
אמ׳ קרא ולבשם הלבישה מעכבת בו ואין דבר אחר מעכבו׳ צהבו פניו אמ׳ ליה ולא
מאופתא כתבי לך מהכי מצפרא נמי אמ׳ חזקיה אמ׳ קרא והיתה לו ולזרעו אחריו דבר
המעכב בזרעו מעכבו׳ דבר שאין מעכב בזרעו אין מעכב בו׳ אמ׳ ר׳ יונתן מהנא
ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו דבר המעכב בבניו מעכב בו׳ דבר שאין מעכב בבניו
אין מעכבו׳ ור׳ יונתן מאי טעמא לא אמ׳ מהתם אמ׳ לך ההוא ברכה לדורות הוא
דכת׳ וחזקיה מאי טעמא לא אמ׳ מהכא אמ׳ לך ההוא מיבעי לי לכדר׳ יוסי בירבי
חנינה דאמ׳ ר׳ יוסי בר חנינה כל כיור שאין בו לקדש ארבעה כהנים כאחת אין מקדשין בו
שנ׳ ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו׳ תנו רבנן כאיזה צד מצות קידוש מניח
ידו הימנית על רגלו הימנית וידו השמאלית על רגלו השמאלית ומקדש׳ ר׳ יוסי בירבי
יהודה אומ׳ מניח שתי ידיו זו על גבי זו ושתי רגליו זו על גבי זו ומקדש׳ אמרו לו
פלגתה אי אפשר לעשות כן׳ שפיר קאמרי ליה אמ׳ רב יוסף תבירו מסייעו מאי בינייהו
אביי אמ׳ עמידה מן הצד איכא בינייהו אמ׳ ליה רב קמא בריה דרבא אתי לרבינא ונתיב
מיתב וניקדיש׳ אמ׳ ליה לעמוד לשרת כת׳ אין שירות אלא מעומד׳ תנו רבנן
קידש ידיו ורגליו ביום אין צריך לקדש בלילה׳ בלילה צריך לקדש ביום דברי ר׳ שהיה ר׳
אומ׳ לינה מועלת בקידוש ידים ורגלים׳ ר׳ אלעזר בי ר׳ שמעון אומ׳ אין לינה מועלת
בקידוש ידים ורגלים׳ תנא אירך היה עומד ומקריב על גבי המזבח לאורה טעון קידוש
ידים ורגלים דברי ר׳ אלעזר׳ ר׳ אלעזר בי ר׳ שמעון אומ׳ כיון שקידש בתחלת עבודה אפלו ר׳
מכאן ועד עשרה ימים אין צריך לקדש׳ וצריכן דאי אשמעינן קמייתא הוה אמינא
בהא קאמ׳ ר׳ משום דלא אתחיל בעבודה אבל הך דאתחיל בעבודה אימא מודי ליה לר׳
אלעזר בי ר׳ שמעון ואי אשמעינן הך בהך קאמ׳ ר׳ אלעזר בי ר׳ שמעון אבל בהא אימא מודי
ליה לר׳ צריכן׳ מאי טעמא דר׳ בגשתם כת׳ ור׳ אלעזר בי ר׳ שמעון בבאם כתיב׳
ומר נמי הא כת׳ בבאם אי כת׳ בגשתם ולא כת׳ בבאם הוה אמינא כל גישה וגישה׳ ומר נמי
הא כת׳ בגשתם אי כת׳ בבאם ולא כת׳ בגשתם הוה אמינא אפלו ביאה בי קניתא
ביאה דמקניתא לשרת כת׳ ההוא גישה מיבעי לי לכדרב אחא בר יעקב דאמ׳ רב אחא בר
יעקב הכל מודים בקידוש שני שלובש ומקדש שנ׳ או בגשתם מי שאין מחוסר אלא גישה
יצא זה שמחוסר גישה ולבישה׳ ואלא להקטיר אשה למה לי מהו דתימא בני מילי
עבודה דמעכבא כפרה׳ אבל עבודה דלא מעכבא כפרה אימא לא קא משמע לן׳
כי אתא רב רימי אמ׳ ר׳ יוחנן בעי אילפא לדברי האומר אין לינה מועלת בקידוש
ידים ורגלים מי כיור מהו שיפסלו בלינה מי אמרינן לינה טעמא מאי אמרינן

קידוש ידים ורגלים· קידוש ידים ורגלים גביהו לא פסלה בהו לינה או דלמא כיון דזקא מחלפן
להו בכלי שרת פסלא בהן לינה· כי אתא רבין אמ׳ ר׳ ירמיה אמ׳ ר׳ יוחנן הדר פשיטא
מחלפא כמחלוקתן כך מחלוקתן· אמ׳ לפניו רב יצחק בר בירנא דבי אתה אומ׳ כן הכי
אמ׳ ר׳ אבי אמ׳ ר׳ יוחנן משמא דאילנא כיור שלא שיקעו מבערב מקדש ממנו לעבודת הלילה
למחר אינו מקדש· והעתן בה למחר אינו מקדש דלא צריך או דלמא דפסלא בהו לינה ומר
קא פשיטא לה מיפשט· תא שמע בן קטין עשה שנים עשר דד לכיור שלא היו בו אלא שנים
אף הוא עשה מוכני לכיור כדי שלא יהו מימיו נפסלין בלינה· מאי לאו ר׳ אלעזר בר׳ שמעון
לא קשיא הא מרישא ר׳ אלעזר בר׳ שמעון דתאני לה באלו אצל מן פר ההעומד בין האולם
ולמזבח ראשו לדרום ופניו למערב· ומאן שמעת ליה דאמ׳ בין אולם ולמזבח צפון·
ר׳ אלעזר בר׳ שמעון דתניא איזה הוא צפון· מקירו מזבח צפוני ועד כותל עזרה
צפונית וכנגד כל המזבח כולן צפון ודברי ר׳ יוסי בר׳ יהודה· ר׳ אלעזר בר׳ שמעון מוסיף אף
בין אולם ולמזבח· ר׳ מוסיף אף מקום דריסת רגלי הכהנים ומקום דריסת רגלי ישראל·
ותיסברה ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומ׳ ולא רבי אפטו ר׳ אדר׳ יוסי בר׳ יהודה מוסיף אדר׳ אלעזר
בר׳ שמעון לא מוסיף· אנן הכי קא אמרינן איפלגא אדעתאל היא נוקמה בכל העזרה
כולה ואלא מאי ר׳ אלעזר בר׳ שמעון כוקמה מכותל עזרה צפונית ולמזבח אלא מאי
אית לך למימר משום תולשא דכהן גדול הכא נמי משום תולשא דכהן גדול·
אמ׳ ר׳ יוחנן קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אינו מקדש שכבר קידש בתחלת עבודה·
מני אי נימא ר׳ הא אמ׳ מיפסלי בלינה ואלא מאי ר׳ אלעזר בר ר׳ שמעון היא אמ׳ אפלו
מכאן ועד עשרה ימים אין צריך לקדש· אמ׳ אביי לעולם ר׳ ולינה ורבנן היא ומקרית
ומודה ר׳ מקרית גבר ולצפרא לא פסלא בהו לינה· ורבא אמ׳ לעולם ר׳ אלעזר בר ר׳ שמ׳
היא וראה ר׳ יוחנן דברין של ר׳ אלעזר בר׳ שמעון בתחלת עבודה ולא ראה בסוף עבודה·
מותיבי לאותן אחין שירדו והן רצו ובאו ומיהרו וקידשו ידיהם ורגליהם במי כיור·
בשלמא לאביי דאמ׳ מודי ר׳ מקרית גבר ולצפרא לא פסלא בהו לינה שפיר אלא לרבא מני
לא ר׳ ולא ר׳ אלעזר בר ר׳ שמעון לעולם· ר׳ אלעזר בר׳ שמעון והכא במאי עסיקינן בכהני
חדתי· איבעיא להו יציאה מהו שתועיל בקידוש ידים ורגלים ואם תמצא לומ׳ לינה לא
פריש אבל יציאה דפריש לא או דלמא כיון דהדר אתי לא מסח דעתיה· תא שמע קידש
ידיו ורגליו ונטמאו מטבילן ואין צריך לקדש· יצאו הריהן בקדושתן· יצאו ידיו ורגליו
לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן יצא כל גופו· תא שמע ושלא רחוץ ידים ורגלים·
מקדש בכלי שרת לפנים קידש בכלי שרת בחוץ או בכלי חול בפנים או שטבל במי
מערה ועבד עבודתו פסולה· טמא בכלי שרת בחוץ לא בפנים ויצא ועבד עבודתו
כשרה· דלמא כלי שרת בחוץ היכי דאמי כגון דאפיק ידיה וקדש הא בפנים ויצא נמי כגון
שיצאו כף ידיו· אבל יצא כל גופו תיבעי לך· אמ׳ ליה רב זביד לרב כהנא תא שמע יצא
חוץ לחומת עזרה אם לשהות טעון טבילה אם לפי שעה טעון קדוש ידים ורגלים·
הכא במאי עסיקינן כגון שיצא להסך את רגליו ולהטיל את מימיו הא בהדיא קא תני לה·
זה הכלל היה במקדש המיסך את רגליו טעון טבילה· והמטיל מים טעון קדוש ידים ורגלים

תמע

משלח קרבנותיו והא כת' איש כי יהיה טמא למצוה והא כת' איש לפי אכלו למצוה אבל
לעכב לא · והא תניא תכסו · מלמד שאין הפסח נשחט אלא למנויין · שחטו שלא למנויין
יכול יהא עובר על מצוה וכשר ת"ל תכסו תכסו הכת' שנה עליו לעכב · ואיתקש אוכלין
למנויין · וכי תימא לא מקיש · אמ' רב אשי למאי דקאמר זקן ודרום נמי איתא · ליה
פירכא · ומה במקום שניטמו בעלים בשרץ שמשלחין קרבנותיהן לכתחלה · כהן
שנטמא בשרץ אינו מרצה · מקום שנטמו בעלין במת שאין משלחין קרבנותיהן לכתחלה
כהן שנטמא במת אינו דין שלא ירצה · תא שמע מפני שאמרו נזיר ועושה פסח
הציץ מרצה על טומאת הדם ואינו מרצה על טומאת הגוף · במאי אילימא בטומאת
שרץ מי מריצה ציץ ואלא בטומאת מת ובמאי אי בנזיר וכי ימות מת' אמר רחמנא
ולא לעושי פסח ולאו כגון שנטמו בעלין במת אלמא ניטמו בעלין במת אין משלחין
קרבנותיהן אי דנטמו בעלים במת הכי נמי הכא במאי עסיקינן שנטמא כהן בשרץ · אי
הכי אימא סיפה נטמא טומאת התהום הריצה מרצה הא תני ר' חייה לא אמרו טומאת
התהום אלא למת בלבד למעוטי · טומאת התהום בשרץ לא למעוטי טומאת התהום בזיבה ·
ואלא הא דבאעי לאמי בר סמא כהן מרצה קרבנותיהן הותרה לו טומאת התהום
או לא הותרה התם בכהן קימינן ודראמי ברחמא פליגא · תא שמע ונשא אהרן את
עון הקדשים וכי איזה עון נושא אם עון פיגול הרי כבר נאמ' לא יחשבלו · אם עון נותר
הרי כבר נאמ' לא ירצה · הא אין נושא אלא עון טומאה שהותרה מכללה בציבור · במאי
אילימא בטומאת שרץ היכא אשתראי אלא בטומאת מת ולאו כגון שנטמאו בעלים במת
אלמא כטמאו בעלים במת משלחין קרבנותיהן · לא לעולם טומאת שרץ ומאי טומאה
שם טומאה · איכא דמותיב הכא עון קדשים אין · עון מקדישין לא · במאי אי טמא
בטומאת שרץ בצבור היכא אשתראי ולא בטומאת מת ולאו כגון שנטמו בעלים במת
אלמא ניטמו בעלים במת אין משלחין קרבנותיהן · לא לעולם טומאת שרץ ומאי
טומאה שם טומאה · יושב מנא לן אמ' רבא אמ' רב נחמן אמ' קרא לעמוד לשרת
לעמידה בחרתים ולא לישיבה · תנו רבנן לעמד לשרת מצוה כשהוא אומר
העומדים שם הכת' שנה עליו לעכב · אמ' ליה רבא לרב נחמן מיכדי יושב בעבודה
כי זר דאמי מה זר במיתה אף יושב במיתה · אלמא תנא ערל ואונן יושב במיתה אמא
תניא ערל ואונן יושב אינן במיתה אלא באזהרה · משום דהוה מחוסר בגדים · ושלא
רחוץ ידים ורגלים שני כתובין הבאין כאחד · וכל שני כתובים הבאים כאחד אין מלמדין ·
ואפלו למאן דאמ' מלמדין הנה שתני יין שלשה ושלשה ודאי א[illegible]למדין ·
עומד על גבי כלים מנא לן תונא דבי ר' ישמעאל הואיל ורצפה מקדשת וכלי שרת מקדשין
מה כלי שרת לא יהא דבר חוצץ בינו לבינהן · אף רצפה לא יהא דבר חוצץ בינו לבינה ·
וצריכה דאי אשמעינן כלים משום דלאו מינא דכשר ניהו · אבל בהמה דמינא דכשרות
אימא לאו ואי אשמעינן בהמה משום דלאו מינא דאדם היא אבל רגלי חבירו דמינא
דאדם היא אימא לא צריכן · תנא ר' אלעזר אומ' רגלו אחת על האבן ורגלו אחת
על הרצפה · רגלו אחת על הכלי · ורגלו אחת על הרצפה רואין כל שאילו ניטל אבן וניטל כלי

אם יכול לעמוד על רגלו אחת עבודתו כשרה ואם לאו עבודתו פסולה׳ בעי ר׳ אמי
נידלדלה אבן ועמד עליה מהו איכא דאין דעתו להחזירה לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן
היכא דדעתו להחזירה׳ מאי מי אמרינן כשאר רצפה דמיא או דילמא כיון שנידלדלה
כאבן נכרית דמיא׳ רבא זוטי בעי לה הכי נעקרה אבן ועמד במקומה מהו מאי קא
מיבעיא ליה כי קדיש רו״ד עד תהומא קדיש או רצפה עליונה קדיש ותבעי ליה כל העזרה
כולה לעולם פשיטא ליה עד תהומא קדיש והכא קא מיבעיא ליה דרך שירות בכך או אין
דרך שירות בכך תיקו׳ קיבל בשמאל פסול ור׳ שמעון מכשיר׳ תנו רבנן
באצבעו ולקח שלא תהא קבלה אלא בימין באצבעו ונתן שלא תהא נתינה אלא בימין׳ אמ׳ ר׳
שמעון וכי נאמרה יד בקבלה הואיל ולא נאמרה היד בקבלה ואי לית ליה גזרה שוה כי
נאמרה יד בקבלה מאי קיבל בשמאל כשר׳ ור׳ שמעון מה נפשך אי אית ליה גזרה שוה
אע״ג דלא נאמרה יד בקבלה ואי לית ליה גזרה שוה כי נאמרה יד בקבלה מאי האוי׳ אמ׳
רב יהודה לעולם לית ליה והכי קא אמ׳ וכי נאמרה יד ימנית בקבלה הואיל ולא נאמרה יד
ימנית בקבלה קיבל בשמאל כשר׳ ולית ליה לר׳ שמעון גזרה שוה והא תניא ר׳ שמעון
אומ׳ כל מקום שנאמרה יד אינה אלא ימין׳ כל מקום שנ׳ אצבע אינה אלא ימין׳ אלא
אמ׳ רבא לעולם אית ליה והכי קא אמ׳ וכי נאמרה יד בקבלה והלא אצבע נאמ׳ הואיל ולא
נאמ׳ אלא אצבע ואי אפשר לקבל באצבע קיבל בשמאל כשר׳ אמ׳ ליה רב ספא בריה
דרבא אתי לרבינא ואימא עד דעביד אזן לשפת מזרק ומקביל ביה׳ אמ׳ אביי מקרא
דדרש לפניו ולאחריו איכא בינייהו׳ ואמ׳ אביי והא דר׳ לעזר בר׳ שמעון מפקא מדאבוה
ומפקא מרבנן׳ דתניא ר׳ לעזר בר׳ שמעון אומ׳ כל מקום שנ׳ אצבע בקבלה שינה
בקבלה פסול בנתינה כשר׳ כל מקום שנ׳ אצבע בנתינה שינה בנתינה פסול בקבלה כשר
היכן נאמרה אצבע בנתינה דכת׳ ולקחת מדם הפר ונתתה על קרנות המזבח באצבעך
וקא סבר מקרא נדרש לפניו ולא לפני פניו ולא לאחריו׳ אמ׳ רבא בר בר חנא אמר
ריש לקיש כל מקום שנ׳ אצבע וכהונה אינו אלא ימין׳ קא סלקא דעתא תרתי בעינן
דכת׳ ולקח הכהן מדם החטאת באצבעו וילף נמי ממצורע דכת׳ וטבל הכהן אצבעו
הימנית מן השמן׳ הרי קמיצה דלא כת׳ בה אלא כהונה ותנן קמץ בשמאל פסול׳ אמ׳
רבא או אצבע או כהונה אמ׳ ליה אביי הרי הולכת איברין לכבש דלא כת׳ בה אלא כהונה
דכת׳ והקריב הכהן את הכל המזבחה ואמ׳ מר זו הולכת איברין לכבש׳ ותנן הרגל
שלימין בשמאל ובית עורה לחוץ׳ או אצבע או כהונה בדבר המעכב בכפרה מעכב
במצורע׳ הרי קבלה דלא כתיבה בה אלא כהונה ותנן קיבל בשמאל פסול׳
ור׳ שמעון מכשיר׳ ר׳ שמעון תרתי בעי׳ ומי בעי ר׳ שמעון תרתי׳ והא תניא ר׳ שמעון
אומ׳ כל מקום שנ׳ יד אינה אלא ימין׳ כל מקום שנ׳ אצבע אינה אלא ימין׳ כהונה בעיא
אצבע אצבע לא בעיא כהונה ואלא כיון למאי לי בכיהונו׳ או אצבע או כהונה דבר
המעכב בכפרה מעכב במצורע׳ הרי זריקה דלא כתיבה בה אלא כהונה ותנן זרק
בשמאל פסול ולא פליג ר׳ שמעון׳ אמ׳ אביי פליג בברייתא דתניא קיבל בשמאל פסול
ור׳ שמעון מכשיר׳ זרק בשמאל פסול׳ ור׳ שמעון מכשיר׳ ואלא הא דאמ׳ רבא יד יד

לקמיצה

תאני והדר מפריש׃ תא שמע פרה׳ ר׳ חייא בר יוסף אמ׳ מקדש בפנים ויוצא׳ ר׳
יוחנן אמ׳ אפלו בחוץ אפלו בכלי חול׳ אפלו במקידה שלחרס׳ אמ׳ רב פפא פרה הואיל
וכל מעשיה בחוץ לא פסלא בה יציאה׳ יהבי למאי לי קידוש כעין עבודה כלי שרת למאי
לי כעין פנים׳ איבעיא להו טומאה מהו שתועיל בה קדוש ידים ורגלים ואם תמצא לומר
יציאה דחזי אבל טומאה דלא חאזי לה או דלמא כיון דהדר מיחזי לא מפסק דעתיה׳
תא שמע קידש ידיו ורגליו ונטמאו מטבילן ואין צריך לקדש׳ יצאו הרי הן בקדושתן׳
נטמאו ידיו לא קא מיבעיא לן כי קא מיבעיא לן נטמא כל גופו כיון דבאעי מיצד הערב
שמש אקותי מסח דעתיה הכא במאי עסיקינן כגון דאיטמי סמך לשקיעת החמה׳
תא שמע פרה ר׳ חייא בר יוסף אמ׳ מקדש בפנים ויוצא׳ ר׳ יוחנן אמ׳ אפלו בחוץ אפלו בכלי
חול אפלו במקידה שלחרש׳ והא פרה דטמויי מטמינן ליה דתנן מטמאין היו את הכהן
ששורף את הפרה מפני צדוקין שהיו אומרין בהערב שמש היתה נעשית׳ ולא קא פסלא
בה טומאה׳ אמ׳ רב פפא שאני פרה הואיל וכל מעשיה בטומאה לא פסלא בה טומאה׳
איהכא למאי לי קידוש כלל כעין עבודה׳ איבעיא להו מהו שיקדש ידין ורגלין בכיור
ממנו אמ׳ רחמנא ולא בתוכו׳ או דלמא אפלו ממנו׳ אמ׳ רב נחמן בר יצחק תא שמע
או שטבל במי מערה ועבד עבודתו פסולה הא כיור דומיא דמי מערה ועבד עבודתו
כשרה׳ מי מערה איצטריכא ליה שלא תאמר כל גופו ועולה בהן ידיו ורגליו לא כל
שכן׳ אמ׳ ר׳ חייה בר יוסף מיכיור נפסלין למתירין כמתירין ולאיברין כאיברין׳
ורב חסדא אמ׳ אף למתירין אין נפסלין אלא בעמוד השחר כאיברין׳ ור׳ יוחנן אמר
כיור כיון ששיקעו שוב אין מעלהו׳ למימרא דלעבודת לילה לא חאזי׳ והא אמ׳
ר׳ אבי אמ׳ ר׳ יוחנן משמא דאילפא כיור שלא שיקעו מבערב מקדש הימנו לעבודת
לילה למחר אילו מקדש׳ מאי אין מעליהן נמי לעבודת יום אבל מעליהן לעבודת
לילה איהיכא דר׳ חייא בר יוסף איכא בינייהו גזירת שיקוע׳ נמי אמ׳ ר׳ יוחנן הכי
והא אמ׳ ר׳ יוחנן קידש ידיו ורגליו לתרומת הדשן למחר אין מקדש שכבר קידש בתחלת
עבודה׳ בשלמא לרבא דמוקי לה להך כר׳ אלעזר בר שמעון הא מני ר׳ חייא אלא
לאביי קשיא דר׳ אדר׳ מאי שנא התם דלא משקע ליה ומאי שנא הכא דמשקע ליה
הא משקע ליה מפיק ליה והדר משקע ליה למחר איכו מקדש אלמא למתירין חאזי
היינו דרב חסדא איכא בינייהו מיעוט שיקוע׳ תא שמע לא היו רואין אותו ולא שומעין
את קולו עד ששומעין קול העץ שעשה בן קטין מוכני לכיור ואומרין הגיע לקדש ידין
ורגלין מן הכיור׳ מאי לאו דמפיק ליה לא דמשקע ליה כי משקע ליה לא אתי קליה
מפיק ליה בגירגלא כי היכי דני שימעון ועקימן׳ והא גבני כרוז מכריז תרי הדירי עבדי
דשמע בהא שמע ודשמע בהא שמע׳ גופא אמ׳ ר׳ ינאי בר חנינה כל כיור שאין בו
לקדש ארבעה כהנים כאחד אין מקדשין בו שנ׳ ורחצו ממנו משה ואהרן ובניו׳
מותיבי כל הכלים מקדשין בין שיש בהן כדי רביעית ובין שאין בהן כדי רביעית וכלבד
שיהו כלי שרת׳ אמ׳ רב אדה בר אהבה בקורדת מתוכן והא ממנו אמ׳ רחמנא ירחצו
לרבות כלי שרת׳ הכי כלי חול נמי אמ׳ אביי כלי חול לא מצית אמרת קלו ותומר

מכנן ומה כנו שנמשח עמו אין מקדש׳ כלי חול שאין נמשח עמו אינו דין שאין מקדש׳
וכנו מנא לן דתניא יכול יהא כנו מקדש טהור שהוא מקדש ת״ל ועשית כיור נחשת
וכנו נחשת לרחצה לנחשת הנקשה ולא לדבראחה׳ אמ׳ ליה מר זוטרא בריה דרב
מארי לראבינא ונפרוך מה לכנו שכן אין עשוי לתוכו׳ תאמר בכלי חול שעשוי לתוכו׳
מעיט רחמנא ממכנו׳ יהכי כלי שרת נמי רבי דאמ׳ ירחצו׳ מה ראית זה נמשח כמותו
וזה אין נמשח כמותו׳ אמ׳ ר״ש לקיש כל המשלים למקוה משלים לכיור לרביעית
אינו משלים׳ למעוטי מאי אי כמא למעוטי פרט הנרוק היכי דאמי או דפרה שותה
ממנן אפלו לרביעית נמי או דאין פרה שותה ממנן אפלו למקוה נמי לא׳ ואלא למעוטי
יבחוש׳ן אדומ׳ן יהכי אפלו בעיניהן נמי׳ דתניא רבן שמעון בן גמליא׳ אומ׳ כנשתחלת
בד ייתו מן המים מטבילין בו׳ ואמ׳ רב יצחק בר אבדימו ואפלו בעינן שלוג׳ אמ׳ רב פפא
למעוטי נתן קאה ונטל סאה דתניא מקוה שיש בה ארבעים סאה מכוונות נתן קאה ונטל
סאה כשר׳ ואמ׳ יהודה בר שילא אמ׳ ר׳ אבי אמ׳ ר׳ יוחנן ואפלו עד רובו והני מילי מקוה׳
אבל רביעית לא׳ אמ׳ רב פפא אם נטלה הימנו כדי רביעית מטבילין בהן מחטין וצנורות
מאי טעמא מהו ירא דמקוה קא אתי׳ אמ׳ ר׳ ירמיה אמ׳ ר״ש לקיש מי מקוה כשרין למי
כיור׳ למימרא דלא בעינן מים חיים׳ והא תניא במים ולא ביין׳ במים ולא במזג׳ במים
לרבות שאר מימות וקל וחומר למי כיור׳ לאו למימרא דבעינן מים חיים לאו משום
דקדישי וקדושה מעליותא היא נהא תנא דבי ר׳ ישמעאל מים שאין להן שם לווי יצאו מי
כיור שיש להן שם לווי׳ לאו פשיטא באו׳ ין למי כיור קאמ׳ אלמא מים חיים בעינן׳
תנאי היא דאמ׳ ר׳ יוחנן מי כיור׳ ר׳ ישמעאל אומ׳ מי מעין הן וחכמים אומרין שאר מימות
הן׳ ערל מנא לן אמ׳ רב חקדא ודבר זה מתורת משה רבינו לא למדנו מדברי יחזקאל
בן בוזי למדנו כל בן נכר ערל לב וערל בשר לא יבוא אל מקדשי לשרתני׳ מנא לן
דמחלי עבודה דכת׳ בהביאכם בני נכר ערלי לב וערלי בשר להיות במקדשי ולחלל את
ביתי׳ תנו רבנן בן נכר יכול בן נכר ממש ת״ל ערלי לב׳ אם כן מה ת״ל
בן נכר בן שנתנכרו מעשיו לשמים׳ ערל בשר מכנן ת״ל ערל בשר׳ וצריכן דאי
אשמעינן ערל בשר משום דמאיס אבל ערל לב דלא מאיס אימא לא ואי אשמעינן
ערל לב דאין לבו לשמים אבל ערל בשר דלבו לשמים אימא לא צריכן׳ טמא
פסול׳ אמרי זקני דרום לא שנו לא טמא שרץ׳ אבל טמא מת מתוך שמרצה בצבור
מרצה ביחיד א׳ הכי טמא שרץ נמי ניתי בקל וחומר׳ ומה טמא מת שטעון הזאה שלישי
ושביעי מרצה׳ טמא שרץ שאין טעון הזאה שלישי ושביעי אינו דין שירצה׳ קא
סברי זקני דרום מכפרין כמתכפרין מה מתכפרין טמאי מת אין׳ טמא שרץ לא׳ אף
מכפרין טמא מת אין׳ טמא שרץ לא׳ מאי קסברי אי קסברי אין שוחטין וזורקין
על טמא שרץ אמ׳ עולא תקע להן ר״ש לקיש לדרומאי וכי איזה כוח מכפרין או כוח
מתכפרין׳ הוי אומ׳ כוח מתכפרין׳ ומה במקום שנטמאו בעלים בשרץ שמשלחין
קרבנותיהם כהן שנטמא בשרץ אינו מרצה׳ מקום שניטמאו בעלים במת שאין משלחין
קרבנותיהם׳ כהן שנטמא במת אינו דין שאין מרצה׳ קסברי זקני דרום טמא מת נמי׳

משנה

70
71

הנפש יחזור ויקבל כשר׳ קיבלו אין אבל זרקו לא׳ - מאי טעמא לאו משום דהוה
ליה דחוי׳ לא משום דאיפסיל ליה במחשבה׳ איהכי קבלה נמי ועוד מי פסלא מחשבה
כי האי גונא והא אמ׳ רבא אין מחשבה פוסלת לא במי שראוי לעבודה ובדבר הראוי לעבודה — מימרא דרבא במנחות פ״א
ובמקום הראוי לעבודה׳ לא תימא זרקו לא אלא אימא שחטן לא מאי קא משמע לן תנינא
לפיכך הן פוסלין במחשבה הכי קאמ׳ מקבלה ואילך לא פסלא מחשבה מאי טעמא כדרבא׳
תא שמע חישב ליתן את הניתנין למעלה למטה ושלמטה למעלה לא לאחר כשר׳
חזר וחישב חוץ למקומו פסול׳ חוץ לזמנו פגול למחר פסול׳ חזר וחישב בין חוץ לזמנו בין
חוץ למקומו פסול ואין בו כרת׳ ואי אמרת שלא במקומו כמקומו דאמי האי פסול הא
פגול הוא׳ אמ׳ מר זוטרא זריקה דשריא בשר באכילה מתיא ליה לידי פיגול׳ אמ׳ ליה
רב אשי למר זוטרא מנא לך הא אמ׳ ליה דכת׳ ואם האכל יאכל פגול הוא׳ מי שפיגולו בדם
לו יצא זה שאין פיגולו גרם לו אלא דבר אחר גרם לו׳ איהכי איפסולי נמי לא נפסיל אמ׳
רב נחמן בר יצחק מידי דהוה אמחשבת הניה לר׳ יהודה׳ ריש לקיש אמ׳ לעולם אימא
לך פסול ממש ושלא במקומו כמקומו דאמי ולא קשיא כאן שנתן בשתיקה כאן שנתן
במחשבה׳ תא שמע נתנן על הכבש ואי אמרת שלא במקומו כמקומו דאמי למאי
ליחזור כשר ויקבל׳ וכי תימא למישרא בשר באכילה ומי איכא זריקה דלא מכפרא ושריא
בשר באכילה אי דיהביה כשר הכי נמי הכא במאי עסקינן דיהביה פסול דלהוי דחוי׳
ר׳ יוחנן אמ׳ אידי ואידי שנתן בשתיקה ושלא במקומו לאו כמקומו דאמי ולא קשיא הא
דאיכא דם הנפש והא דליכא דם הנפש׳ בשלמא לר׳ יוחנן היינו דקאתני פסול ואין בו כרת
אלא לריש לקיש מאי אין בו כרת קשיא׳ ושמואל אמ׳ מאי אין בו כרת הכי קאמ׳ אם נתן
במחשבת אין בו כרת ולר׳ יוחנן דאמ׳ שלא במקומו לא כמקומו דאמי כי יהיב כי נשפך מן הכ
על הרצפה ואספו אבד לה כמאן דאמ׳ לא יאספנו דאמ׳ רב נחמן בר יצחק הכל מודים
בנתנן למעלה שנתנן למעלה שלא כמצותן שלא יאספנו לא נחלקו אלא על הניתנין למטה
שנתנן למעלה ושלמעלה שנתנן למטה שר׳ יוסי אומ׳ יאספנו ור׳ שמעון אומ׳ לא יאספנו
ומשנתנן כדברי האומ׳ לא יאספנו׳ רב חסדא אמ׳ אבימי הכל מודים בנתנין למטה ש
שנתנן למעלה וכל שכן בנתנין למעלה שנתנן למטה הואיל ודמים העליונים למטה הן
באים לא נחלקו אלא על הנתנין בפנים שנתנן בחוץ׳ והנתנין בחוץ שנתנן בפנים׳
אמ׳ רב נחמן בר יצחק אף אנן תנינא ר׳ יהודה אומ׳ זאת היא העולה או המיעוטין פר כ
לשנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים שאם עלתה תרד׳ ר׳
שמעון אומ׳ עולה אין לי אלא עולה כשרה מנין לרבות ששחטה בלילה ושנשפך דמה
ושיצא דמה חוץ לקלעים הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ למקומו וחוץ לזמנו ושקיבלו
פסולין וזרקו את דמו והנתנין למטה שנתנן למעלה והנתנין למעלה שנתנן למטה הנתנין
בפנים שנתנן בחוץ בחוץ שנתנן בפנים ופסח וחטאת ששחטן שלא לשמן מנין תל׳ תורת
העלה ריבה תורה אחת לכל העולים שאם עלו לא ירדו׳ מנין לרבות הרובע והנרבע
והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר וכלאים וטריפה ויוצא דופן תל׳ זאת׳ מה ראית לרבות
את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכת׳ מיעט׳ אמרת מרבה אני אלו שהיה פסולן בקודש

ומוציא אני אתאלו שלא היה פיסולן בקודש · קא תאני מיהא למטה שנתנן למעלה ולמעלה
שנתנן למטה ולא פליג ר׳ יהודה מאי טעמא לאו משום דהוה ליה דחוי ושמע מינה לא
יאספנו מאי טעמא לאו משום דקלטיה מזבח · אמ׳ ר׳ אלעזר מזבח פנימי מקדש
פסולין מאי קא משמע לן דקלטינהו מזבח תנינה בפנים שנתנן בחוץ או בחוץ שנתנן בפנים
או מהתם הוה אמינא הני מילי דם דחזי ליה אבל קומץ דלא חאזי ליה אימא לא קא משמע
לן · מות׳ב׳ קטרת זרה שעלתה למזבח חיצון תרד שאין לך דבר שמקדש פסולין
אלא מזבח חיצון כראוי לו · מזבח חיצון אין · פנימי לא · הכי קאמ׳ קטורת זרה שעלתה
למזבח חיצון תרד שאין מזבח חיצון מקדש פסולין לא כראוי לו הא פנימי בין ראוי ובין שאין
ראוי מאי טעמא הא ר׳ צפה הא׳ כלי שרת׳

מתניתין

השוחט את הזבח לזרוק דמו בחוץ או מקצת דמו בחוץ להקטיר אימוריו בחוץ או מקצת
אימוריו בחוץ · לאכול בשרו בחוץ או כזית מבשרו בחוץ · או לאכול כזית מעור האליה
בחוץ פסול ואין בו כרת׳ לזרוק דמו למחר או מקצת דמו למחר · להקטיר אימורין למחר
או מקצת אימוריו למחר · לאכול בשרו למחר או מקצת בשרו למחר או לאכול כזית
מעור האליה למחר פגול וחייבין עליו כרת׳ זה הכלל כל השוחט והמקבל ומוליך וזורק
לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר · חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת חוץ למקומו פסול
ואין בו כרת · ובלבד שיקרב המתיר כמצותו׳

גמרא

קברוה דעוראליה
כאליה דאמי והא קא מחשיב מאכילת מזבח לאכילת אדם · אמ׳ שמואל הא מני ר׳ אליעזר
היא דאמ׳ מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח ומאכילת מזבח לאכילת אדם · אי הכי
אימא סופא זה הכלל כל השוחט והמקבל ומוליך וזורק לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר
דבר שדרכו להקטר · דבר שדרכו לאכול אין · שאין דרכו לאכול לא · אתאן לרבנן
רישא ר׳ אליעזר וסופה רבנן אין · רישא ר׳ אליעזר · וסיפה רבנן · רב הונא אמ׳ עוראליה
לא כאליה דאמי · אמ׳ רבא מאי טעמיה דרב הונא אמ׳ קרא חלבו האליה תמימה חלבו
אליה ולא עוראליה אליה׳ רב חסדא אמ׳ לעולם עור אליה כאליה דאמי והכא במאי
עסיקינן באליה שלגדי · כולהו כשמואל לא אמרי רישא כר׳ אליעזר וסופה כרבנן לא מוקמי
כרב הונא לא אמרי קא סברי עוראליה כאליה דאמי כרב חסדא מאי טעמא לא אמרי
מאי קא משמע לן דעור אליה כאליה דאמי · תנינה ואלו שעורותיהן כבשרן עור שתחת
האליה אי מהתם הוה אמינא הני מילי לענין טומאה כיון דרכיך מיצטריף אבל לענין
אכילה הואיל ואמ׳ מר למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלים אימא כי האי גונא לא אכלי
אינשי קא משמע לן · מותיבי השוחט את העולה להקטיר כזית מעור שתחת האליה
חוץ למקומו פסול ואין בו כרת · חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת · אלעזר בן יהודה איש
אובלים אמ׳ משום ר׳ יעקב וכן היה ר׳ שמעון בן יהודה איש כפר עכו אומ׳ משום ר׳ שמעון
אחד עור פרסת בהמה דקה ואחד עור הראש שלעגל הרך · ואחד עור שתחת האליה וכל
מקום ששנו חכמים גבי טומאה ואלו שעורותיהן כבשרן להביא עור שלבית הבושת חוץ למקומו
פסול ואין בו כרת׳ חוץ לזמנו פגול וחייבין עליו כרת׳ · עולה דכליל אין · זבח לא·
בשלמא לרב הונא היינו דקא תני עלה לא לרב חסדא נתני זבח הכא במאי עסיקינן באליה

שלגדי

71

לקמיצה רגל רגל לחליצה אזן אזן לרציעה למה לי חד לקומץ וחד לקידוש קומץ ולר׳
שמעון דלא בעי קידוש מההוא כפקא מדבא ברבר חנא כפקא אמ׳ ליה חד לקומץ וחד
לקידוש קומץ ור׳ שמעון דלא באעי קידוש דאמ׳ ובאעי קידוש קומץ בשמאל אכשור
מכשר יד יד רבבא למה לי אי לקמיצה בופה מרבב יהודה ולמאן דבאעי קידוש קומץ
יד יד רבבא למאלי מד יהודה בריה דר׳ חייא נפקא דאמ׳ יהודה בריה דר׳ חייא מאי טעמא דר׳
שמעון דכת׳ קדש קדשים היא כחטאת וכאשם בא לעבדה ביד עובדה בימין כחטאת בכלי
עובדה בשמאל כאשם ההוא מיבעי לי לקמיצה ומנחת חוטא סלקא דעתא אמינא
הואיל ואמ׳ ר׳ שמעון שלא יהא קרבנו מהודר אימא כי קמיץ לה בשמאל נמי שפיר דאמי
קא משמע לן נשפך על הרצפה ואספו פסול מנא הני מילי דתנו רבנן
ולקח מדם הפר מדם הנפש ולא מדם העור ולא מדם התמצית מדם הפר דם מהפר
יקבלנו דאי סלקא דעתא מדם הפר מדם ואפלו מקצת דם קאמ׳ ובי יהודה המקבל צריך
שיקבל כל דמו שלפר שנ׳ ואת כל דם הפר ישפך פר שהיה כבר לא מדם הפר דם מהפר
יקבלנו גורעין מוסיפין ודורשין גופה אמ׳ רב יהודה השוחט צריך שיקבל כל דמו
שלפר שנ׳ ואת כל דם הפר ישפך והא כי כת׳ ההוא בשיירין הוא דכת׳ אם אינו ענין לשיירים
דליתיה לכולי דם תניהו ענין לקבלה אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל השוחט צריך שיגביה
סכין למעלה שנ׳ ולקח מדם הפר ולא מדם דבר אחר ודם הסכין במאי מקנח ליה
אמ׳ אביי בשפת מזרק כי דכת׳ כפורי זהב אמ׳ רב חסדא אמ׳ רב ירמיה בר אבא השוחט
צריך שיכניס ורידין לתוך כלי איתמר נמי אמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן ורידין צריכין שיהאו
אויר כלי בעא מניה ר׳ אסי מר׳ יוחנן היה מקבל וכפחתו שולי מזרק עד שלא יגיע דם
למזרק מהו אויר שאין סופו לנוח כמונח דאמי אי לא אמ׳ ליה תניתה חבית שמונחת
תחת הזינוק מים שבתוכה ושבחוצה לה פסולין צירף פיה לזינוק מים שבתוכה כשרין
ושבחוצה לה פסולין בעא מניה אויר שאין סופו לנוח ופשיטו ליה אויר שסופו לנוח
תרתי בעא מניה ואם תמצא לומר אויר שאין סופו לנוח לא כמונח דאמי אויר שסופו
לנוח מאי ופשיטו ליה אויר שסופו לנוח רב יוסף מתני הכי רב כהנא מתני חבית
בעא מניה ופשיטו ליה חבית דבא מתני חבית בעא מניה ופשטו ליה מזרק והכי קאמ׳
ליה איתה מודה לי במזרק שאי אפשר לו בלא זינוק תנן התם נתן ידו או רגלו או
עלי ירקות כדי שיעברו מים לחבית פסולין עלי קנים ועלי אגוזים כשרים זה הכלל
דבר המקבל טומאה פסול שאין מקבל טומאה כשר מנא הני מילי אמ׳ ר׳ יוחנן משום
אבא יוסי בן אבא אך מעין וגבור וגו׳ הויתן על ידי טהרה תהא אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳
ר׳ יוחנן זאת אומרת אויר כלי ככלי דאמי אמ׳ ליה ר׳ זירא לר׳ חייא בר אבא דלמא כשותת
אמ׳ ליה תזאוא כדי שיעברו מים לחבית תנן אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן מעדותו
שלר׳ צדוק נשפת משנה זו דתנן העיד ר׳ צדוק על הזוחלין שקילחן בעלי אגוז שכשרים
מעשה היה באהליה ובאו ללשכת הגזית והכשירו אמ׳ ר׳ חייא אמ׳ רב הצורם אוזן פר
ואחר כן קיבל דמו פסול שנ׳ ולקח מדם הפר פר שהיה כבר אשכחן קדשי קדשים
קדשים קלים מנא לן אמ׳ רבא תנא שה תמים זכר בן שנה אין לי אלא תם בן שנה בשעת

שחיטה וקבלה׳ בשעת הולכה וזריקה מנ׳ ת״ל יהיה יהיו כל הוויותיו בתם בן שנה׳ אותיביה
אביי ר׳ יהושע אומ׳ כל הזבחים שבתורה שנשתייר מהן כזית בשר וכזית חלב זורק את הדם
חצי זית בשר וחצי זית חלב אין זורק את הדם תיובתא אבן שנה׳ ומי איכא מידי דבשעת
שחיטה הוי בן שנה ובשעת זריקה הוי בן שתים אמ׳ ובא אתאת אומרת שעות פוקלות בקדשים׳
אמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ אלעזר היא בפנים ורגליה בחוץ שחט ואחר כך חתך פסולה׳ חתך ואחר
כך שחט כשרה׳ חתך ואחר כך שחט כשרה בעל מנס קאיי מקריב אלא אימא חתך ואחר כך
קיבל כשרה׳ קיבל ואחר כך חתך פסולה׳ והא אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רב העורם אזן פרו ואחר כך קבל
דמו פסול שנ׳ ולקח מדם הפר פר שהיה כבר אמ׳ רב חסדא אמ׳ אבימי מהחן עד שמגיע
לעצם קבל ואחר כך חתך פסולה שמעת מינה דם המובלע באיברין דם הוא דלמא משום שמנוכת
שמעת מינה בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקות דמים פסול דלמא בקדשי קדשים׳
תנו רבנן קדשי קדשים שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון היה עומד בדרום
והכניס ידו לצפון ושחט שחיטתו כשרה׳ וקיבל קבלתו פסולה׳ כבנס ראשו ורובו כלו הוא
כנכנס׳ פרכסה ויצתה לדרום וחזרה כשרה׳ קדשים קלים שחיטתן בפנים וקיבול דמן בכלי
שרת בפנים׳ היה עומד בחוץ והכניס ידו לפנים ושחט שחיטתו כשרה׳ וקיבל קבלתן
פסולה׳ הכניס ראשו ורובו כלו לא נכנס׳ פרכסה ויצתה לחוץ וחזרה פסולה שמעת מינה
בשר קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים פסול דלמא באליה ויותרת הכבד וכליות׳
בעא מיניה אבוה דשמואל משמואל היא בפנים ורגליה בחוץ מאי אמ׳ ליה אמ׳ קרא והביאום׳
עד שתבוא כולה לפנים׳ תלה ושחט מאי אמ׳ ליה כשרה׳ אמ׳ ליה אישתבשת בעינא
על ידך וליכא׳ . נתלה ושחט מאי אמ׳ ליה פסולה׳ אמ׳ ליה אישתבשת שחיטה על ידך
ולא שוחט על ידך׳ נתלה וקיבל מאי׳ אמ׳ ליה כשרה׳ אמ׳ ליה אישתבשת אין דרך שירות
בכך׳ תלה וקיבל מאי׳ אמ׳ ליה פסולה׳ אמ׳ ליה אישתבשת שחיטה על ידך ולא קבלה
על ידך׳ אמ׳ אביי בקדשי קדשים כולן פסולין בר מנתלה ושחט קדשים קלים כולן כשרים
בר מנתלה וקיבל׳ אמ׳ ליה רבא מאי שנא תלה ושחט בקדשים קלים דכשר דאויר פנים
כפנים דאמי בקדשי קדשים נמי אויר צפון כצפון דאמי אלא אמ׳ רבא בין בקדשי קדשים בין
בקדשים קלים כולן כשרין׳ מנתלה ושחט בקדשי קדשים נתלה וקיבל בין בקדשי קדשים בין
בקדשים קלים פסולה׳ בעא מיניה ר׳ ירמיה מר׳ זירא הוא בפנים וציציתו בחוץ מאי׳ אמ׳ ליה
לאו אמרת והביאום עד שתבוא כולה לפנים הכא נמי בבואם עד שיבוא כולו לפנים׳
נתנו על גבי הכבש׳ אמ׳ שמואל בשר פסול אבל בעלים נתכפרו שנ׳ ואני נתתיו לכם על
המזבח לכפר כיון שהגיע דם לאויר מזבח נתכפרו הבעלים׳ איהכי בשר נמי נתכשר׳
אמ׳ קרא לכפר לכפרה נתתיו ולא לדבר אחר למאי קא מעבר שלא במקומו כמקומו דאמי׳
תנן באידך פירקין נתנן על הכבש שלא כנגד היסוד נתן את הניתנין למטה למעלה
ולמעלה למטה הניתנין בחוץ בפנים ובפנים בחוץ אם יש דם הנפש יחזור כשר ויקבל׳ ואי
אמרת שלא במקומו כמקומו דאמי למאי יחזור כשר ויקבל וכי תימא למי שוא בשר באכילה
למי איכא זריקה דלא מכפרא ושריא בשר באכילה או דיהביה כשר הכי נמי הכא במאי עסקינן
דיהביה פסול ונהוי דחוי דהא תנן וכולן שקיבלו את הדם חוץ לזמנו וחוץ למקומו אם יש דם

בפ׳ כל הפסולין

הנפש

יא

שלגדי ואיבעית אימא תנ׳ זבח׳ זה הכלל כל השוחט וכו׳ מנא הני מילי אמ׳
שמואל תרין קראי כתיבי מאי היא אמ׳ רבא שלישי חוץ לזמנו פיגול חוץ למקומו׳
והנפש האכלת אחד ולא שנים ואיזה זה חוץ לזמנו למעוטי חוץ למקומו׳ אימא
היא חוץ למקומו למעוטי חוץ לזמנו מסתברא דחוץ לזמנו עדיף דפתיח ביה אדרבא
חוץ למקומו עדיף דסמיך ליה אמ׳ אביי כי אתא רב יצחק מאכדימי אמ׳ ממוך אידתניא
תנא כשהוא אומ׳ שלישי בפרשת קדושים שאין ת״ל שהרי כבר נאמ׳ ואם האכל יאכל
מבשר זבח שלמיו ביום השלישי פגול אם אינו ענין לחוץ לזמנו תנהו ענין לחוץ למקומו
ומעיט רחמ׳ גבי נותר ואכליו עונו ישא למעוטי חוץ למקומו מכרת׳ אימא ואכליו
חוץ למקומו למעוטי נותר מכרת מסתברא דנותר הוה ליה לאוקומי בכרת דמיגמר עון
עון לחוץ לזמנו ודמי ליה בזבח בזבח אדרבא חוץ למקומו הוה ליה לאוקומי בכרת׳
דמיגמר עון עון לחוץ לזמנו דדמי ליה במקומו כמקומו הוא דדאמי ליה במקרא
אמ׳ ר׳ יוחנן תנא זבדאי בר לוי אתיא קדש קדש כתיב הכא קדש יי׳ חלל וכתיב התם ושרפת
את הנותר באש לא יאכל כי קדש הוא׳ מה להלן נותר אף כאן נותר׳ ואמ׳ קרא ואכליו
למעוטי חוץ למקומו׳ מאי חזית דקרא אריכה בחוץ לזמנו ושלישי שבפרשת קדשים
חוץ למקומו׳ אימא איפכא מסתברא דקרא אריכא בחוץ לזמנו דקרא עון עון מנותר
דדמי ליה בזבח אדרבא מודמי ליה קמביה וקא ממעיט ליה׳ לא אמ׳ רבא כולהי
מקרא אריכא אתיאן ואם יאכל יאכל בשתי אכילות הכתוב מדבר אחת אכילת אדם
ואחת אכילת מזבח מבשר זבח שלמיו מה שלמים מפגלין ומתפגלין אף כל
מפגלין ומתפגלין שלישי חוץ לזמנו לא ירצה בהרצאת כשר כך הרצאת פסול מה
הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתירין אף הרצאת פסול עד שיקרבו כל מתיריו׳
המקריב בהקרבה הוא נפסל ואין נפסל בשלישי אותו בזבח הוא מדבר ולא בכהן לא
יחשב לא יערב בו מחשבות אחרות פגול חוץ למקומו יהיה מלמד שמצטרפין
זה עם זה׳ והנפש האכלת אחת ולא שתים והיזה זה חוץ לזמנו דגמר עון עון
מנותר דדמי ליה בזבח׳ אמ׳ ליה רב פפא לרבא שלישי שבפרשת קדושים מאי
דרישת ביה אמ׳ ליה מקום שהוא משולש בדם ובבשר ובאימורין ותיפוק לי מואם
האכל יאכל דאפקיה רחמנא בלשון שלישי אמר רב אשי אמרתה לשמעתא קמיה
דרב כהנא אמ׳ אי מהתם הוה אמינא שלישי פרט פגול כלל נעשה כלל מוסף על
הפרט ואתרבו להו כל מקומות קא משמע לן׳ תנו רבנן ואם האכל יאכל
אמ׳ ר׳ אליעזר כוף אזנך לשמוע במחשב לאכול מזבחו בשלישי הכת׳ מדבר אתה
אומ׳ במחשב לאכול או אינו אלא באוכל אמרת מאחר שהוכשר יחזור ויפסל אמ׳
לו ר׳ עקיבא הין מצינו בזב ובזבה ובשומרת יום כנגד יום שבחזקת טהרה הין ובשראו
סתרו אף אתה אל תתמה על זה שאע״פ שמאחר שהוכשר יחזור ויפסל׳ אמ׳ לו הרי
הוא אומ׳ המקריב בהקרבה הוא נפסל ואין נפסל בשלישי׳ או אינו מדבר אלא בכהן
מקריב כשהוא אומ׳ אותו בזבח הוא מדבר ואינו מדבר בכהן׳ בן עזאי אומ׳ אותו
מה תלמוד לפי ש׳ כי תדר נדר ליי׳ אלהיך לא תאחר לשלמו יכול מאחר נדרו בלא ירצה

תל׳ אותו אותו בלא ירצה ואין מאחר נדרו בלא ירצה׳ אחרים אומרים לא יחשב׳
במחשבה הוא נפסל ואינו נפסל בשלישי ובן עזאי הוא אומ׳ בזכה הוא מדבר
ואין מדבר בכהן מנא ליה אי בעית אימא נפקא ליה מאחרים. איבעית אימא מי כתיב
לא ירצי׳ לא ירצה כתיב והא זיבחא הוא׳ והא מהכא נפקא מדאחרים נפקא׳
דתניא לא יחשב׳ אחרים אומרים יכול בכור שעברה שנתו יהא כפסולין המוקדשין
ויפסל תל׳ ואכלת לפני י״י אלהיך מעשר דגנך וכו׳ מקיש בכור למעשר מה מעשר
אין נפסל משנה לחברתה אף בכור אין נפסל משנה לחברתה׳ מהו דתימא הני מילי
בכור דלאו בר הרצאה הוא׳ אבל נדר דבר הרצאה הוא אימא לא קא משמע לן׳
ואכתי מהכא נפקא מהתם נפקא והיה בך חטא׳ בו חטא׳ ולא בקרבנו חטא׳
ההוא מיבעי ליה והיה בך חטא׳ ולא באשתו חטא׳ סלקא דעתא אמינא הואיל ואמ׳
ר׳ יוחנן אמ׳ ר׳ אלעזר אין אשתו שלאדם מתה אלא אם כן מבקשין ממנו ממון ואין לו
שנ׳ אם אין לך לשלם למה יקח משכבך מתחתיך אימא בהאי עון נמי אשתו מתה
קא משמע לן׳ אחרים אומרים לא יחשב במחשבה הוא נפסל ואין נפסל בשלישי׳
ור׳ אליעזר האי לא יחשב מאי עביד ליה מיבעי ליה כדר׳ ינאי דאמ׳ ר׳ ינאי מניין
למחשבות שמוציאות זו מזו תל׳ לא יחשב לא יערב בו מחשבות אחרות׳ רב מארי
מתני הכי אמ׳ ר׳ ינאי מנין למחשב בקדשים שלוקה תל׳ לא יחשב אמ׳ ליה רב אשי לרב
מארי האי לאו שאין בו מעשה הוא וכל לאו שאין בו מעשה אין לוקין עליו כדר׳ יהודה
דאמ׳ לוקין עליו׳

מתניתין

כאיזה צד קרב המתיר
כמצותו כגון ששחט בשתיקה וקיבל והלך וזרק חוץ לזמנו או ששחטו חוץ לזמנו וקיבל
והלך וזרק בשתיקה או ששחט וקיבל וזרק והלך חוץ לזמנו זהוא שקרב המתיר כמצותו׳
כאיזה צד לא קרב המתיר כמצותו כגון ששחט חוץ למקומו וקיבל והילך וזרק חוץ
לזמנו או ששחט חוץ לזמנו וקיבל והלך וזרק חוץ למקומו׳ או ששחטו וקיבל
והלך וזרק חוץ למקומו׳ הפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן קיבל והלך וזרק
חוץ לזמנן או ששחטן חוץ לזמנן וקיבל והלך וזרק שלא לשמן זה הוא שלא
קרב המתיר כמצותו׳ לאכול כזית בחוץ כזית למחר׳ כזית למחר כזית בחוץ׳
כחצי זית בחוץ וכחצי זית למחר׳ כחצי זית למחר וכחצי זית בחוץ פסול
אין בו כרת׳ אמ׳ רב יהודה זה הכלל אם מחשבת זמן קדמה למחשבת מקום פגול
וחייבין עליו כרת׳ וחכמים אומרים אחד זה ואחד זה פסול ואין בו כרת׳ לאכול
כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין׳

גמרא

אמ׳ אילפא מחלוקת בשתי עבודות אבל עבודה אחת דברי הכל
עירוב מחשבות הוא׳ ור׳ יוחנן אמ׳ בעבודה אחת נמי מחלוקת׳ בשלמא
לאילפא מדרישה בשתי עבודות סיפא ולאו בשתי עבודות לא לר׳ יוחנן רישא בשתי
עבודות סיפא בעבודה אחת אין רישא בשתי עבודות וסיפא בעבודה אחת׳ איתיב
אמ׳ ר׳ יהודה זה הכלל בשלמא לר׳ יוחנן היינו דקא תאני זה הכלל אלא לאילפא מאי זה
הכלל קשיא׳ תנן התם הרי זו תמורת עולה ותמורת שלמים הרי

בפ׳ כ״ש מערימין

תמורת עולה דברי ר' מאיר · אמ' ר' יוסי אם לכך נתכוון מתחלה הואיל ואי אפשר לקרות
שני שמות כאחד דבריו קיימין משאמר הרי זו תמורת עולה ונמלך ואמ' תמורת שלמים
הרי זו תמורת עולה · איבעיא להו תמורת עולה ותמורת שלמים לחצות מאי אמ' לאמצע
מי אמרינן בהא מודי ר' מאיר כיון דאית ליה רווחא מהשתא ועד לחצות חיילן תרויהו · או
דלמא בהאי נמי פליג ר' מאיר משום דלא מטי חצות וכההיא שעתא
חלה לה תמורת עולה ותו ליתמן רווחא למיחל תמורת שלמים מהו · אמ' אביי בהא
ודאי מודי ר' מאיר · רבא אמ' עדיין היא מחלוקת · אמ' ליה רבא לאביי לדידך דאמרת
בהא ודאי מודי ר' מאיר הרי שחיטה דכי לחצות דאמי ופליגי הכא במאי עסקינן כגון דעבד
קימוץ ראשון חוץ לזמנו · וקימוץ שני חוץ למקומו · הרי קמיצה דכי לחצות דאמי ופליגי
הכא נמי קומץ מנחה חוץ לזמנו וקומץ לבונה חוץ למקומו · הרי קמיצה דמנחת חוטא
דליכא כהוא לבונה ופליגי לא פליגי ואם תמצא לומר פליגי בבקיעות פליגי · רב
שימי בר אשי מתני כאביי · רב הונא בריה דרב נתן מתני כרבא · כי אתא רב דימי אמ' ר'
מאיר בשיטת ר' יהודה דאמ' תפוס לשון ראשון דתנן אמ' ר' יהודה זה הכלל · אמ' ליה אביי
והא אמ' רבא בדבר חנא אמ' ר' יוחנן כי מבעית ליה לר' מאיר ור' יוסי בהדי הדדי לא פליגי
ולא פליגי והא מיפלג פליגי פליגי במאי דפליגי ולא פליגי במאי דלא פליגי דאמ' רב יצחק
בר יוסף אמ' ר' יוחנן הכל מודים כל היכא דאמ' תחול זו ואחר כך תחול זו · לא חילא ולא
תחול זו אלא אם כן תחול זו ודאי חילא כי פליגי דאמ' תמורת עולה תמורת שלמים · דר'
מאיר סבר מדהוה ליה למימר תמורת עולה ושלמים · ואמ' תמורת עולה תמורת שלמים
שמע מינה מיהדר קא הדר ביה · ור' יוסי סבר אי אמ' תמורת עולה ושלמים הוה אמינא
פלגא עולה ופלגא שלמים להכי אמ' תמורת עולה תמורת שלמים למיהוה או כולה
עולה או כולה שלמים · הוא אמ' לא פליגי · ואנא אמינא פליגי · אמ' עולא ואיתימא
רב הושעיה ידעי חכוין בבלאי כזית · כזית תנן או כזית וכזית תנן · כזית כזית תנן · אבל
כזית וכזית דברי הכל עירוב מחשבות האוי · או דלמא כזית וכזית תנן ולר' יהודה פרטא
האוי וכל שכן כזית כזית · תא שמע דבעא מינה לוי מר' חישב לאכול כזית למחר
בחוץ מהו · אמ' ליה זו שאלה ועירוב מחשבות הואי · אמ' לפניו ר' שמעון בר רבי לא
משנתינו היא זו לאכול כזית בחוץ וכזית למחר · כזית למחר וכזית בחוץ · וכן מתניתין
הא אידך עירוב מחשבות האוי · אמ' ליה הוא משאילני דבר חכמה ואת אמרת עירוב
מחשבות הואי לדידך דאתנייהך תרתי פשיטא לך דעירוב מחשבות האוי לדידיה לא אתנייה
לא חדא ושמעינהו לרבנן דקא אמרי תרתי וסבר דידי דוקא הא אידך עירוב מחשבות האוי
או דלמא דידהו דוקא ולדידי שירי שייר ומדשייר לי לדידי גבא שייר להו לדידהו בהך ·
הא אתניה או נימא כזית וכזית פשיטא לר' יהודה פרטא האוי ואלא כזית כזית ·
ותיבעי לי כזית וכזית אמ' איבעי מינה חדא הי היכי דפשיט לי תרתי דאיבעינא תרתי הא
ניחא דאי פשיט לי כזית וכזית פרטא כללא וכל שכן כזית למחר בחוץ לא אי פשיט לי
כללא פרטא כזית למחר בחוץ מיבעיא לי · אי הכי השתא נמי הניחא דאי פשיט לי כזית
למחר בחוץ פרטא כל שכן כזית וכזית · לא איפשיט לי פרטא כללא כזית וכזית מיבעיא לי ·

אם כן מידתה רתח השתא כזית למחר בחוץ פרטא כללא כזית וכזית מיבעיא׳ איתמר
חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו׳ אמ׳ רבא זיקץ בישן הפיגול
ורב המנונא אמ׳ עירוב מחשבות האני׳ אמ׳ רבא מנא אמינא לה דתנן כביצה אוכל ראשון
כביצה אוכל שני שבללן זה בזה ראשון נחלקו שני הא חזר ועירבו ראשון הוו וקא תאני קיפא
נפל זה בעצמו וזה בעצמו על ככר התרומה פסלוה׳ נפלו שניהן כאחד עשאוה שניה׳
ורב המנונא התם איתיה לשיעורא הכא ליתיה לשיעורא׳ אמ׳ רב המנונא מנא אמינא לה׳
דתנן אוכל שנטמא באב הטומאה אוכל ושנטמא בולד הטומאה מצטרפין לטמא כקל
שבשניהן׳ כקלאין׳ כחמור לא׳ מאי לאו הוא דהדר מלייה לא דלא הדר מלייה׳ כי אתא
רב דימי אמ׳ חצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ לזמנו תני בר קפרא
פיגול ואין חצי זית מועיל במקום כזית׳ כי אתא רבין אמ׳ חצי כזית חוץ לזמנו וחצי
זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו תני בר קפרא פיגול ואין חצי זית מועיל במקום כזית׳
רב אשי מתני חצי זית חוץ לזמנו וחצי זית חוץ למקומו וחצי זית חוץ לזמנו תני בר קפרא
פיגול ואין חצי זית מועיל במקום כזית׳ אמ׳ ר׳ ינאי חישב שיאכלוהו כלבים למחר פיגל
שנ׳ ואת איזבל יאכלו הכלבים בחלק יזרעאל׳ מתקיף ליה ר׳ אמי לא מעתה חישב שתאכלהו
אש למחר דכת׳ תאכלהו אש לא נופח׳ הכי נמי דפיגל וכי תימא הכי נמי והא תנן לאכול
כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין אי דאפקיה בלשון
אכילה הכי נמי הכא במאי עסיקינן דאפקיה בלשון הקטרה לשון אכילה לחוד׳ ולשון
הקטרה לחוד׳ בעי רבא חישב לאכול כזית בשני בני אדם מהו בתר מחשיב אזלינן
והאיכא שיעורא או דלמא בתר אוכלין אזלינן והא ליכא שיעורא׳ אמ׳ אביי תא שמע
לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין׳ הא לאכול
ולאכול דומיא דלאכול ולהקטיר מצטרף היכי דאמי לאו בשני בני אדם׳ בעי רבא
חישב לאכול כזית יותר מכדי אכילת פרס מהו׳ אמ׳ אביי תא שמע לאכול כחצי זית
ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין הא לאכול ולאכול דומיא
דלאכול ולהקטיר מצטרף והא הקטרה יותר מכדי אכילת פרס היא בבא מהקיק גדול׳
לאכול כחצי זית ולהקטיר נכן הא לאכול ולאכול דומיא דלאכול ולהקטיר מצטרף׳
הא קא תני זה הכלל כל השוחט והמקבל מוליך וזורק׳ לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר
דבר שדרכו להקטרה׳ שדרכו לאכול אין׳ שאין דרכו לאכול לא׳ מן תנא אמ׳ ר׳ ירמיה
ר׳ אליעזר היא דאמ׳ מחשבין מאכילת אדם לאכילת מזבח׳ ומאכילת מזבח לאכילת אדם׳
דתנן הקומץ את המנחה לאכול שאין דרכו לאכול ולהקטיר דאין דרכו להקטיר כשר׳ ור׳
אליעזר פוסל׳ אביי אמ׳ אפילו תימא רבנן לא תימא הא לאכול ולאכול דבר שאין
דרכו לאכול׳ אימא הא לאכול ולאכול דבר שדרכו לאכול מאי קא משמע לן׳ אי
לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול קא משמע לן׳ מרישא שמעת מינה זה הכלל
כל השוחט והמקבל ומוליך נזורק לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר׳
דבר שדרכו לאכול אין׳ שאין דרכו לאכול לא׳ או לאכול ולהקטיר קא משמע לן מרישא
שמעת מינה׳ לעולם לאכול ולהקטיר קא משמע לן ואיצטריך סלקא דעתא אמינא

הני

הני מילי לאכול ולאכול דבר שאין דרכו לאכול דהאי לאו כי אורחיה קא מחשיב והאי לאו כי
אורחיה קא מחשיב· אבל לאכול ולהקטיר דהאי כי אורחיה קא מחשב והאי כי אורחיה
קא מחשב אימא ניצטרף קא משמע לן: בליך פירקא

הדרן עלך כל הזבחים שקיבל דמן

מתניתין כל הפסולין ששחטו שחיטתן כשרה שהשחיטה כשרה
בזרים בנשים בעבדים בטמאים ואפלו קדשי קדשים ובלבד שלא
יהו טמאים נוגעים בבשר לפיכך הן פוסלין במחשבה וכולן שקיבלו את הדם חוץ לזמנו
וחוץ למקומו אם יש דם הנפש יחזור הכשר ויקבל·

גמרא

כל הפסולין ששחטו ששחטו דיעבד אין· לכתחלה לא· ורמינהי ושחט ששחיטה בזר כשרה·
שהשחיטה כשרה בזרים בנשים בעבדים ובטמאים ואפלו קדשי קדשים· או אינו אלא בכהנים
אמרת וכי מאין באתה מכלל שנ׳ אתה ובניך אתך תשמרו את כהונתכם לכל דבר המזבח
ולמבית לפרכת ועבדתם יכול אף בשחיטה ת״ל ושחט את בן הבקר לפני ה׳ והקריבו בני
אהרן הכהנים את הדם מקבלה ואילך מצות כהונה לימד על השחיטה שכשרה בכל אדם
הוא הדין ואפלו לכתחלה נמי משום דקא בעי למיתנא טמאים דלכתחלה לא גזירה
שמא יגעו בבשר תאני ששחטו· וטמאים ואיעבד שפיר דאמי· ורמינהי· וסמך ושחט
מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין· מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא· מאי
שנא סמיכה דכת׳ לפני ה׳· שחיטה נמי הכת׳ לפני ה׳· אפשר דאי באעי עביד סכין ארוכה
ושחיט· סמיכה נמי אפשר דמעייל ידיה וסמיך דסבר ביאה במקצת שמה ביאה·
רב הקוא מתני איפכא וסמך ושחט· מה שחיטה בטהורין אף סמיכה בטהורין· מאי שנא
שחיטה דכת׳ לפני ה׳ סמיכה נמי הא כת׳ לפני ה׳ אפשר דמעייל ידיה וסמיך שחיטה נמי
אפשר דעביד סכין ארוכה ושחיט· הא מני שמעון התימני היא דתניא ושחט את בן
הבקר לפני ה׳· בן הבקר לפני ה׳ ואין השוחט לפני ה׳· שמעון התימני אומ׳ מנין שיהו
ידיו של שוחט לפנים מן שלה נשחט ת״ל ושחט את בן הבקר לפני ה׳ את ובן הבקר לפני
ה׳· אמ׳ עולא אמ׳ ריש לקיש טמא שהכניס ידו לפנים לוקה דאמ׳ קרא בכל קדש
לא תגע ואל המקדש לא תבא· מקיש ביאה לנגיעה מה נגיעה במקצת אף ביאה במקצת·
אותיביה רב הושעיה לעולא מצורע שחל שמיני שלו להיות בערב הפסח וראה קרי
בו ביום וטבל אמרו חכמים אע״פ שאין טבול יום נכנס זה נכנס מוטב· יבא עשה שיש
בו כרת וידחה עשה שאין בו כרת· ור׳ יוחנן אומ׳ דבר תורה אפלו עשה אין בו שנ׳ ויעמד
יהושפט בקהל יהודה וירושלם בבית ה׳ נכח החצר החדשה מאי חצר חדשה שחידשו דב׳
דברים ואמרו טבול יום אל יכנס במחנה לויה· ואי אמרת ביאה במקצת שמה ביאה היכי
מעייל ידו לבהונות אידי ואידי עשה שיש בו כרת הוא· אמ׳ ליה רבי ומטונך שאני
מצורע הואיל והותר לצרעתו הותר לקריו· אמ׳ רב יוסף קא קבר עולא רובן זבים ושנון
טמאי מתים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן· אמ׳ ליה אביי מי דומה זיבה

לאו אשתראי טומאה אשתראי אמ׳ ליה דלמא הכי קא אמ׳ מר יוצן טמאי מתים ונעשין
זבים הואיל והותרו לטומאתן הותרו לזיבתן אמ׳ ליה אין׳ ואיכתי לאו דאמי מצורע
היתירא הוא הואיל ואשתראי אשתראי׳ טומאה דחויה היא להא אידמאי להא לא
אשתראי אידהאי׳ אמ׳ ליה רבא אדרבא איפכא מסתברא מצורע היתרא הוא להא
אשתראי להא לא אשתראי׳ טומאה דחויה היא למאלי חד דחויה למאלי תרי
דחוי׳ מכלל דתרויהו סבירא להו טומאה דחויה היא בציבור׳ לימא מסייעא ליה
כל הסמיכות שהיו שם קורא אני בהן תכף לסמיכה שחיטה חוץ מזה שהיה בשער ניקנור
שאין מצורע יכול ליכנס לשם עד שמזין עליו מדם חטאתו ומדם אשמו ואי אמרת ביאה
במקצת לא שמה ביאה נשיל ידיה ונסמוך׳ אמ׳ רב יוסף הא מני ר׳ יוסי ביר׳ יהודה היא
היא דאמ׳ מרחק צפון וליעביד משפש אביי ורבא דאמרי תרויהו הכל בכתב מיד יי׳ עלי
השכיל׳ איכא דאמרי אמ׳ רב יוסף כל הקומץ מפני פלאשו ודבן מאי טעמא כל כותן
בענין הולכך לא אפשר׳ מאי קא סבר אי קסבר סמיכת אשם מצורע דאוריתא תכף לסמיכה
שחיטה דאוריתא ניעול ונסמוך דרחמנא אמ׳׳ אמ׳ רב אידא בר מתנה בזורק שמא ירבה
בפסיעות׳ איכא דאמרי אמ׳ רב אידא בר מתנה סמיכת אשם מצורע דאוריתא תכף לסמיכה
שחיטה לאו דאוריתא׳ מותיבי וסמך ושחט מה סמיכה בטהורין אף שחיטה בטהורין׳
ואי אמרת דאוריתא בטמאין נמי משכחת לה לא איפוך סמיכת אשם מצורע לאו דאוריתא
תכף לסמיכה שחיטה דאוריתא׳ רבינא אמ׳ לענין מלקות איתמר׳ כי אתא רבין
אמ׳ ר׳ אבון לטמא שנגע בקודש איתמר׳ דאיתמר טמא שנגע בקודש ריש לקיש אמר
לוקה. ור׳ יוחנן אמ׳ אינו לוקה׳ א׳ ריש לקיש אמ׳ לוקה בכל קדש לא תגע׳ ר׳ יוחנן אמר
אינו לוקה ההוא בתרומה כתיב׳ לריש לקיש האי׳ להכי הוא דאתא האיי מיבעי ליה
לאזהרה לאוכל בשר קודש׳ דאיתמר אזהרה לאוכל בשר קודש מנין ריש לקיש אמ׳ בכל
קדש לא תגע׳ ר׳ יוחנן אמ׳ תני בר דלא אתיא טומאתו טומאתו מהבא למקדש טמא׳
מה להלן ענש והזהיר אף כאן ענש והזהיר׳ ואידך טמא מידאפקיה רחמנא בלשון
נגיעה׳ לא קדש מדאפקיה רחמ׳ בלשון נגיעה שמע מינה אזהרה מדאיתקש
קדש למקדש׳ תניא כותיה דריש לקיש בכלקדש לא תגע אזהרה לאוכל הכתוב
מדבר אתה אומר אזהרה לאוכל או אינו לא אזהרה לנוגע ת״ל בכל קדש לא תגע
ואל המקדש לא תבא מקיש קדש למקדש מה מקדש דבר שיש בו נטילת נשמה אף
קדש דבר שיש בו נטילת נשמה׳ ובנוגע נטילת נשמה מי איכא לא באכילה׳
ואיכתי מיבעי לי לטמא שאכל בשר קודש לפני זריקה דאיתמר טמא שאכל בשר קדש
לפני זריקה ריש לקיש אמ׳ לוקה׳ ר׳ יוחנן אומ׳ אינו לוקה׳ ריש לקיש אמ׳ לוקה בכל
קדש לא תגע ולא שנא קודם זריקה ולא שנא לאחר זריקה׳ ר׳ יוחנן אמ׳ אינו לוקה׳
ר׳ יוחנן לטעמיה דאמ׳ תא בר דלא אתיא טמאתו טומאתו והא כי כתב ההוא לאחר
זריקה הוא דכתב אם כן נימא קרא בקודש מאי בכל קדש שמעת מינה תרתי נגיעה
דקודש ואכילה דקודש׳ גופה טמא שאכל בשר קודש לפני זריקה ריש לקיש אמ׳
לוקה׳ ר׳ יוחנן אמ׳ אינו לוקה׳ אמ׳ אביי מחלוקת בטומאת הגוף אבל טומאת בשר

דברי

דברי הכל לוקה׳ ראמ׳ קרא והבשר לרבות עצים ולבונה והא עצים ולבונה דלאו בני
אכילה נינהו ואפלו הכי רבינהו קרא׳ ורבא אמ׳ מחלוקת בטומאת בשר׳ אבל
טומאת הגוף דברי הכל אינו לוקה מאי טעמא דלא קרינא ביה וטומאתו עליו ונכרת לא
קרינא ביה והבשר אשר יגע בכל טמא לא יאכל׳ והא אמ׳ מר והבשר לרבות עצים
ולבונה׳ הכא במאי עסיקינן כגון שקידשן בכלי דנעשו כמי שקרבן מתירין׳ דתנן
כל שיש לו מתירין משיקרבו מתירין כל שאין לו מתירין משיקדש בכלי׳ איתמר
המעלה איברי בהמה טמאה לגבי מזבח ריש לקיש אמ׳ לוקה׳ ר׳ יוחנן אמ׳ אינו לוקה׳
ריש לקיש אמ׳ לוקה טמאה אין טמאה לא׳ ולאו הבא מכלל עשה לוקין עליו׳ ר׳
יוחנן אמ׳ אינו לוקה לאו הבא מכלל עשה אין לוקין עליו׳ מותיב ר׳ ירמיה אותה
תאכלו ולא בהמה טמאה תאכלו׳ לאו הבא מכלל עשה עשה׳ אמ׳ ליה ר׳ יעקב לר׳ ירמיה
בר תחליפא אסברה לך באיברי בהמה טמאה דכל עלמא לא פליגי כי פליגי בחיה והכי
איתמר ר׳ יוחנן אמ׳ עובר בעשה׳ וריש לקיש אמ׳ אינו עובר בולא כלום׳ ר׳ יוחנן
אמ׳ עובר בעשה׳ בהמה אין׳ חיה לא׳ ולאו הבא מכלל עשה עשה׳ וריש לקיש אמ׳
אינו עובר בולא כלום ההוא למצוה׳ מותיב רבא או נאמ׳ קרבן ליי׳ בהמה הייתי
אומר בהמה בכלל חיה כענין שנ׳ זאת הבהמה אשר תאכלו שור שה כשבים ושה עזים׳
איל וצבי ויחמור ת״ל בקר וצאן בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה׳ יכול לא יביא ואם
הביא כשר׳ הא למה זה דומה לתלמיד שאמ׳ לו רבו הבא לי חטים והביא לו חטים וש׳
ושעורים שאינו יכול כמעביר על דבריו אלא כמוסיף על דבריו וכשר ת״ל בקר וצאן
תקריבו בקר וצאן אמרתי לך ולא חיה הא למה זה דומה לתלמיד שאמר לו רבו אל
תביא לי אלא חטים והביא לו חטים ושעורים שאינו כמוסיף על דבריו אלא כמעביר
על דבריו ופסול׳ תיובתא דריש לקיש תיובתא׳ וכולן שקיבלו את הדם
חוץ לזמנו וכו׳ בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן פסול מהו שיעשה שירים׳ אמ׳
לו אין עושה שירים לא חוץ לזמנו וחוץ למקומו הואיל ומרצה לפיגול׳ ורב זביד
מתני הכי בעא מיניה ריש לקיש מר׳ יוחנן כוס פיגול מהו שיעשה שירים אמר ליה
פסול גופיה מאי סבירא לך אי פסול מעשי שיירים כוס פסול נמי מעשי שיירים אי
פסול לא מעשי שיירים כוס פסול נמי לא מעשי שיירים׳ ר׳ ירמיה מדופתי מתני
הכי בעא מיניה אביי מרבא כוס מהו שיעשה חבירו דחוי או שיירים אמ׳ ליה פלוגתא
דר׳ אלעזר בר׳ שמעון ורבנן היא דתניא למעלה אומ׳ ואת דמו ישפך למטה אומ׳ ואת
כל דמה ישפך מנין לחטאת שקיבל דמה בארבעה כוסות ונתן מתנה אחת מזה
ומתנה אחת מזה שכולן נשפכין ליסוד ת״ל ואת כל דמה ישפך׳ יכול נתן ארבע
מתנות מכוס אחד יהו כולן נשפכין ליסוד ת״ל ואת דמו ישפך׳ הא כאיזה צד׳ הוא
נשפך ליסוד׳ והן נשפכין לאמה׳ ר׳ אלעזר בר׳ שמעון אומ׳ מנין לחטאת שקיבל
דמה בארבעה כוסות ונתן ארבע מתנות מכוס אחד שכולן נשפכין ליסוד ת״ל ואת כל
דמה ישפך׳ והא כת׳ ואת דמו ישפך׳ אמ׳ רב אשי ההוא למעוטי שיירים שבצואר
בהמה׳ מתניתין קיבל כשר ונתן לפסול יחזיר לכשר

קיבל בימינו ונתן לשמאלו יחזיר לימינו · קיבל בכלי קודש ונתן לכלי חול יחזיר לכלי קודש ·
נשפך מן הכלי על הרצפה ואספו כשר · נתנו על גבי הכבש שלא כנגד היסוד · נתן את
הניתנין למטה למעלה ואת הניתנין למעלה למטה ואת הניתנין בפנים בחוץ בחוץ בפנים אם יש דם
הנפש יחזור ויקבל · ואת הניתנין

גמרא

וצריכא דאי אשמעינן פסולה הוה אמינא הני
פסולין דחזו לעבודת ציבור ומאי ניהו טמא אבל שמאל אימא לא · ואי אשמעינן
שמאל משום דאיתליה הכשר ביום הכפורים אבל כלי חול אימא לא ואי אשמעינן כלי חול
דחזו לקדשינהו אבל הנך אימא לא צריכא · ועדיין דחוי אמ' ליה רבינא לרב אשי
הכי אמ' רבי ירמיה מדיפתי משמיה דרבא הא מני חנן המצרי היא דלית ליה דחוי · דתניא
חנן המצרי אומ' אפלו הדם בכוס מביא חבירו ומזדווג לו · רב אשי אמ' כל שבידו לא האוי
דחוי · אמ' רב שאיא כוותיה דרב אשי מסתברא מאן שמעת ליה דאית ליה דחוי · ר' יהודה
דתנן ועוד אמ' ר' יהודה נשפך הדם ימות המשתלח · מת המשתלח ישפך הדם · ושמעינן
ליה דאמ' כל שבידו לא האוי דחוי · דתניא ר' יהודה אומ' כוס היה ממלא מדם התערובת
וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד · שמע מינה כל שבידו לא האוי דחוי לר' יהודה שמע
מינה · גופה ר' יהודה אומ' כוס היה ממלא מדם התערובת שאם ישפך אחד מהן נמצא
זה מכשיר אמרו לו לר' יהודה והרי לא נתקבל בכלי מנא ידעי דלא שמא לא נתקבל בכלי
אמ' להן אף אני לא אמרתי אלא בנתקבל בכלי והא גופיה מנא ידעי · אמ' לך כהנים זריזין
הן · ואי זריזין הן אשתפוכי נמי לא משתפך אגב דזריזין עבדין הוא ומשתפך ·
והלא דם התמצית נתערב בו ר' יהודה לטעמיה דאמ' דם התמצית נמי קרוי דם · דתניא
דם התמצית באזהרה · ר' יהודה אומ' בהכרת · והא אמ' ר' אלעזר ומודה ר' יהודה
לענין כפרה שאינו כן שנ' כי הדם הוא בנפש יכפר שהנפש יוצאה בו קרוי דם שאין
הנפש יוצא בו אין קרוי דם · ר' יהודה לטעמיה דאמ' אין דם מבטל דם · אמ' להם
ר' יהודה לחכמים לדבריכם למה פוקקין את העזרה אמרו לו שבח הוא לבני אהרן שילכו
עד רכובותיהן בדם · והא קא האוי חציצה לא הוה דלא האוי חציצה דתנן הדם והדיו
והדבש והחלב יבשין חוצצין לחים אין חוצצין · והא קא מתווי מינהון וכי תימא
דמדלו להו והא תני מזון כמדתן שלא יתכר ולא יתר · בהולכת איברין לכבש דלאו
עבודה היא והתניא והקריב הכהן את הכל המזבחה זו הולכת איברין לכבש אלא בהולכת
אמורים למערכה דלאו עבודה היא · ולעבודה הכי אזלי דאזלי אאוקטבי

מתני'

השוחט את הזבח לאכול דבר שאין דרכו לאכול
ולהקטיר דבר שאין דרכו להקטיר כשר ור' אליעזר פוסל · לאכול דבר שדרכו לאכול
ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר פחות מכזית כשר · לאכול כחצי זית ולהקטיר כחצי
זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין · השוחט את הזבח לאכול כזית מן העור
ומן הרוטב ומן הקופה ומן האלל ומן העצמות ומן הגידים ומן הקרנים ומן הטלפים
כשר ואין חייבין עליהן משום פגול נותר וטמא · השוחט את המוקדשין לאכול
שליל או שליה בחוץ לא פיגל · המולק את התורין לאכול ביציהן בחוץ לא פיגל
חלב המוקדשין וביצי תורין אין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ·

גמרא אמ׳ ר׳ אלעזר פיגל בזבח נתפגל שליל בשליל לא נתפגל׳
זבח פיגל באליל נתפגלה׳ מורא במורא לא נתפגל׳ אלל באימורין נתפגלין׳ פריםבפרים
לא נתפגלו אימורין׳ לימא מסייעא ליה. ושנין שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן לא
עשה ולא כלום׳ מאי לאו הא חישב באימורין נתפגלו פרים׳ לא חישב באימורין נתפגלין
אימורין עצמן׳ תא שמע. פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים מועלין בהן משיקדשן
הושחטו הוכשרו ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה׳ מאי לאו לינת בשר שמע
מינה מיגו דפסלא בה לינה פסלא בה מחשבה לא לינת אימורין׳ הא מדקא תאני סופא׳
כולן מועלין בהן על בית הדשן משיתך הבשר׳ מכלל דרישא לינת בשר׳ מידי איריא
הא כי דאיתה והכי דאיתה רישא אימורין׳ סיפה בשר׳ מותיב רבא ואו שאין מפגלין
ואין מתפגלין צמר שבראשי כבשים ושער שבזקן תישים והעור והרוטב והקופה והמורא
והאלל והעצמות והגידים והקרנים והטלפים והעובר והשליל והשליא וחלב המוקדשין וביצי
תורין כולן לא מפגלין ולא מתפגלין והמעלה מהן בחוץ פטור ואין חייבין עליהן משום פגול
נותר וטמא׳ קא תאני מיהת כולן לא מפגלין ולא מתפגלין׳ מאי לאו לא מפגלין
את הזבח׳ ולא מתפגלין מחמת הזבח׳ לא ולא מפגלין את הזבח ולא מתפגלין
מחמת עצמן׳ יהכי הא דקא תני סיפא כולן לא מפגלין ולא מתפגלין האתו למאי
אידי דבעי למיתנא נותר וטמא תנא נמי פיגול הכא נמי׳ אידא דבעי למיתנא המעלה
מהן בחוץ פטור תנא נמי כולן לא מפגלין ולא מתפגלין׳ אמ׳ רבא אף אנן נמי תנינה
השוחט את המוקדשין לאכול שליל או שליא בחוץ לא פיגל והמולק את התורין לאכול
ביציהן בחוץ לא פיגל והדר תני חלב המוקדשין וביצי תורין אין חייבין עליהן משום
פיגול נותר וטמא׳ הא שליל ושליא חייבין לא לאו שמע מינה כאן מחמת הזבח
כאן מחמת עצמן שמע מינה׳ תנן התם ובעלי מומין ר׳ עקיבא מכשיר בבעלי
מומין׳ ואמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן לא הכשיר ר׳ עקיבא אלא בדוקין שבעין הואיל
וכשרים בעופות והוא שקדם הקדישן את מומן ומודה ר׳ עקיבא בעולה נקבה דכמאן
דקדם מומה להקדישה דאמי׳ מותיב רב זירא המעלה מהן בחוץ פטור האי מאן
מיתיב היכי משכחת לה בעולה נקבה אי אמרת בשלמא קא סבר ר׳ עקיבא עולה נקבה
אם עלתה לא תרד הא מני ר׳ עקיבא היא לא אי אמרת אם עלתה תרד׳ הא מני אימא
המעלה מהם בחוץ הא מאימורי אמן חייב והא מהן קא תאני אימן דומיא דידהו לא
אימא המעלה מהן ומאימוריהן בחוץ פטור הא מאימורי אימן חייב׳
מתניתין שחטן על מנת להניח את דמו או את אימוריו
למחר או להוציאן לחוץ ר׳ יהודה פוסל וחכמים מכשירין׳ שחטן על מנת ליתנן
על גבי הכבש שלא כנגד היסוד ליתן את הניתנין למטה למעלה׳ למעלה למטה׳ ואת הניתנין
ואת הניתנין בפנים בחוץ בחוץ בפנים׳ שיאכלוהו טמאים ושיקריבוהו טמאים׳ ואת הערלים
שיאכלוהו ערלים ושיקריבוהו ערלים׳ לשבר עצמות הפסח ולאכול ממנו נא ולערב
דמו בדם פסולין כשר אין מחשבה פוסלת אלא חוץ לזמנו וחוץ למקומו והפסח והחטאת
שלא לשמן׳ גמרא מאי טעמיה דר׳ יהודה אמ׳ ר׳ אלעזר תרי קראי׳

N

כתיבי · כתיב אחד אומ׳ ולא תותירו ממנו עד בקר · וכת׳ אחד אומ׳ לא ינִיח ממנו עד בקר ·
אם אינו ענין להניח תנהו ענין למחשבת הניח · ולר׳ יהודה האי קרא להכי הוא דאתא
האי מיבעי ליה לכי דתניא ובשר זבח תודת שלמיו למדנו לתודה שנאכלת ליום ולילה ·
חליפין וולדות ותמורות מנ׳ ת״ל ובשר חטאת ואשם מנין ת״ל זבח מנין לרבות שלמי
נזיר ושלמי פסח ת״ל שלמיו · לחמי תודה וחלות ורקיקין שבנזיר מנין ת״ל קרבנו
כולן אני קורא בהן לא יניח · אם כן לימא קרא לא ינִיח מאי לא תותירו אם אינו ענין לנותר
תנהו ענין למחשבת נותר · התינח להניח להוציא מאי למימרה · ועוד טעמיה דר׳ יהודה
סברא הוא דתניא אמ׳ להן ר׳ יהודה אי אתם מודים שהניחם למחר שהוא פסול חישב
להניחן למחר פסול אי אתם מודים שהוציאו לחוץ שהוא פסול · חישב להוציאן לחוץ פסול ·
לא טעמיה דר׳ יהודה סברא הוא · ונפלוג נמי ר׳ יהודה בכולהי בהי ניפלוג בשובר עצמות
הפסח ולאכול ממנו נא זיבחא גופיה מאי קא מיפסיל · על מנת שיאכלון טמאים
ויאכלוהו ערלים כל כמיניה · לערב דמו בדם הפסולין ר׳ יהודה לטעמיה דאמ׳ אין דם
מבטל דם · ליתן את הניתנין למעלה למטה למטה למעלה ר׳ יהודה לטעמיה דאמר
חוץ למקומו נמי מקומו קרינא ביה · ליתן את הניתנין לפנים בחוץ בחוץ בפנים קא סבר
ר׳ יהודה מקום שיהא משולש בדם ובבשר ובאימורין · נמי אית ליה לר׳ יהודה שלישי
והאתנא ר׳ יהודה אומר דבר רע דבה כאן חטאת ששחטה בדרום וחטאת שחישב להכניס
דמה לפנים פסולה · ולית ליה לר׳ יהודה שלישי · והא תנא ר׳ יהודה אומ׳ הכונס שוגג
חייב הא במזיד פטור וקימא לן בשכיפר השתא ומה התם דעייליה שולי איסור אין אי לא
הכא דחשיב חשובי לא כל שכן · תרי תנאי ואליבא דר׳ יהודה · חטאת ששחטה
בדרום חייב · והא תנא ר׳ יהודה אומ׳ חטאת ששחטה בדרום יכול יהא חייב ת״ל לא תזבח
ליי׳ אלהיך שור ושה אשר יהיה בו מום כל דבר רע · על דבר רע אתה מחייבו · ואי אתה
מחייבו על חטאת ששחטה בדרום תרי תנאי ואליבא דר׳ יהודה · אמ׳ רבא ומודה רבי
יהודה שחזר וקבעו לפיגול אמ׳ רבא תדע דפיגול לפני זריקה ולא כלום הוא ואתיא
זריקה נקבע ליה בפיגול · ולא היא התם חדא מחשבה הכא שתי מחשבות ·
אותביה רב אחא בר הונא לרבא חישב ליתן את הניתנין למטה למעלה למעלה למטה
לאלתר כשר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת · חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ·
למחר פסול וחזר וחישב בין חוץ לזמנו ובין חוץ למקומו פסול ואין בו כרת · תיובתא
דרבא תיובתא · אמ׳ רב חסדא אמ׳ רבינא בר שילא חישב שיאכלוהו טמאים למחר
חייב אמ׳ רבא תדע דבשר לפני זריקה לאחשיב וכי מחשיב ביה מיפסיל ולא היא התם
זריק ומיחזי הכא לא מיחזי · כלל אמר רב חסדא מרגלא בפומיה דרבדימי ברקינא
בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא הורמו חייבין עליהן משום טומאה · אמר
רבא תדע ליש׳ לרבות את האימורין לטומאה אמאי אע״ג דלאו בני אכילה נינהו חייב
עליהן משום טומאה הכא נמי אע״ג דלאו בני אכילה נינהו חייב עליהן משום טומאה ·
ולא אמורי קדשים קלים הזו לגבוה לאפוקי בשר פסח שלא הוצלה ולחמי תודה שלא
הורמו דלא חזו להדיוטו ולא לגבוה ולא היא הנך תאזו למילתיהן הני לא חזו כלל ·

הדרן

הדרן עלך כל הפסולין ששחטו

מתניתין בית שמאי אומרין כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן
מתנה אחת כיפר ובחטאת שתי מתנות. בית הלל אומרין אף
החטאת שנתנה מתנה אחת כיפר. לפיכך אם נתן את הראשונה כתיקנה ואת השנייה חוץ לזמנה
כיפר. ואם נתן את הראשונה חוץ לזמנה ואת השנייה חוץ למקומה פיגול וחייבין עליו כרת.
כל הניתנין על מזבח הפנימי שחיסר אחת מן המתנות לא כיפר. לפיכך אם נתן את כולן כתיקנן
ואחת שלא כתיקנה פסול ואין בו כרת.

גמרא תנו רבנן מנין לניתנין
על המזבח החיצון שנתנן מתנה אחת שכיפר ת"ל ודם זבחיך ישפך. והאי להכי הוא דאתא
ההוא מיבעי ליה לכדתניא מנין לכל הדמים שטעונין מתן דם ליסוד ת"ל ודם זבחיך ישפך
נפקא ליה מדרבי דתניא ר' אומר והנשאר ימיצה מה ת"ל בדם לפי שלא למדנו לאבע מתנין
מהן ארבע שטעונין מתן דם ליסוד. שאר כל הדמים מנין ת"ל והנשאר ימיצה שאין ת"ל
בדם. ומה ת"ל בדם ללמד על כל הדמים שטעונין מתן דם ליסוד. ואיכתי להכי הוא דאתא
מיבעי ליה לכדתניא מנין לניתנין בזריקה שנתנן בשפיכה יצא ת"ל ודם זבחיך ישפך סבר לה
כר' עקיבה דאמ' לא זריקה בכלל שפיכה ולא שפיכה בכלל זריקה דתנן בירך ברכת הפסח פטר
את של זבח ושל זבח לא פטר את של פסח. דברי ר' ישמעאל. ר' עקיבה אומ' לא זו פוטרת
את זו ולא זו פוטרת את זו. ואיכתי להכא הוא דאתא מיבעי ליה לכדתניא ר' ישמעאל אומ'
בהוך שנ' אך בכור שור או בכור כשב או בכור עז לא תפדה קדשים הם את דמם תזרוק על המז'
ואת חלבם תקטיר למדנו לבכור שטעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח. מעשר ופסח
מנין ת"ל ודם זבחיך ישפך סבר לה כר' יוסי הגלילי דתניא אמ' ר' יוסי הגלילי דמו לא נאמר אלא
דמם. חלבו לא נאמר אלא חלבם. ללמד על בכור מעשר ופסח שטעונין מתן דמים ואימורין
לגבי מזבח. ור' ישמעאל האי קרא מפיק ליה להכי ומפיק ליה להכי. תרי תנאי אליבא דר'
ישמעאל. בשלמא לר' ישמעאל דמוקי ליה כוליה בבכור היינו דכתיב אבתריה ובשרם יהיה
לך. אלא לר' יוסי הגלילי דמוקים ליה במעשר ובפסח. מעשר ופסח בעלים אכלי ליה מאי
ובשרם יהיה לך אחד תם ואחד בעל מום ללמד על בכור בעל מום שמתנה לכהן שלא מצינו
לו בכל התורה כולה. ור' ישמעאל נפקא ליה מן לך יהיה דקופיה. בשלמא לר' יוסי הגלילי
דמוקים ליה נמי במעשר ופסח היינו דכת' לא תפדה קדש הם הן קריבין ואין תמורתן קריבה.
ותנן תמורת בכור ומעשר הן וולדן וולד ולדן עד סוף כל העולם הרי הן כבכור וכמעשר ואכלן
במומן לבעלים. ותנן אמ' ר' יהושע שמעתי שתמורת פסח קריבה ותמורת פסח אינה קריבה.
ואין לי לפרש. אלא לר' ישמעאל דמוקים ליה כוליה בבכור ומעשר ופסח דלא קריבה תמורתן
מנא ליה מעשר גמר עבירה עבירה מבכור פסח בהדיא כתיב ביה כשב מה ת"ל אם כשב
לרבות תמורת הפסח אחר הפסח שקריבה שלמים יכול אף לפני הפסח כן ת"ל הוא. הוא
קרב ואין תמורתו קריבה. וכל הנך תנאי דמפקי ליה להאי ודם זבחיך ישפך לדרשא
אחרינא כל הניתנין על מזבח החיצון שנתנן מתנה אחת כיפר ואפי' כולהו חטאות
ובחטאת שתי מתנות אמ' רב הונא מאי טעמייהו דבית שמאי קרנות קרנות קרנות

הרי כאן שש ארבע למצוה ושתים לעכב׳ ובית הלל קרנת קרנת קרנות הרי כאן
ארבע שלש למצוה ואחת לעכב׳ אימא כולהן למצוה כפרה בכדי לא אשכחן
ואיבעית אימא היכן טעמיהן דבית הלל אהני מקרא ואהני מסורת׳ אהני קרא
לטפויי חדא׳ ואהני מסורת לבצורי חדא׳ לא מעתה לטוטפת לטטפת׳ לטוטפת
אהני מקרא ואהני מסורת׳ וחמשה בתי בעי למעבד קבלה כר׳ עקיבה דתניא ר׳
עקיבה אומ׳ טוט בגדפי שתים׳ פות באפריקי שתים׳ לא מעתה בסכת בסכת
בסכות׳ אהני מקרא׳ ואהני מסורת׳ וחמיש דפנאתא בעי למעבד התם דל חד
קרא לגופיה וחד לסכא כא אתאי הלכתא גרעתה לשלישית ואוקימיתה אטפח׳
לא מעתה וטמאה שבעים שבעים אהני קרא ואהני מסורת ארבעין ותריבאעי
למיתב שאני התם דכת׳ כנדתה׳ ותנא מיתי לה מהכא דתניא וכפר וכפר וכפר
מפני הדין והלא דין הוא נאמרו דמים למטה ונאמרו דמים למעלה מה דמים האמורין
למטה שנתנן מתנה אחת כיפר אף דמים האמורין למעלה שנתנן מתנה אחת כיפר׳
אן כלך לדרך הזן נאמרו דמים בפנים ונאמרו דמים בחוץ מה דמים האמורים בפנים חיסר
אחת מן המתנות לא עשה כלום׳ אף דמים האמורין בחוץ חיסר אחת מן המתנות לא עשה
כלום׳ נראה למי דימה דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מפנים׳ כלך לדרך זו דנין חטאת
וארבע קרנות מחטאת וארבע קרנות ואל יוכיח חוץ שאין חטאת וארבע קרנות ת״ל וכפר
וכפר וכפר מפני הדין וכפר אע״פ שלא נתן אלא שלש וכפר אע״פ שלא נתן אלא שתים
וכפר׳ אע״פ שלא נתן אלא אחת׳ והאי מיבעי לי לגופיה׳ אמ׳ רבא רב איזא מו׳ אפנויה
לי אמ׳ קרא וכפר ונסלח זו היא כפרה זו היא סליחה׳ אימא וכפר אע״פ שלא נתן אלא
שלש למעלה ואחת למטה׳ וכפר אע״פ שלא נתן לא שתים למעלה ושתים למטה׳
וכפר אע״פ שלא נתן למעלה לא למטה׳ אמ׳ רב איזא בריה דרב יצחק אסכן ביטלתה
תורת ארבע קרנות ואן רחמנא אמ׳ ליביטלינן אמ׳ רבא הכי קאמ׳ איזה הוא דבר שעניך
שלשה מיעוטין הוי אומ׳ זו קרנות מי אימא וכפר אע״פ שלא נתן לא שלש למעלה
ואחת למטה׳ וכפר אע״פ שלא נתן לא שתים למעלה ושתים למטה׳ וכפר אע״פ
שלא נתן לא אחת למעלה ושלש למטה לא מיצינו דמים חצין למעלה וחצין למטה׳
ולא התנן הזה ממנן אחת למעלה ושבע למטה וזהו כמצליף ומחוי רב יהודה פ׳
כמנגדאנא והזה על טהרו שלמזבח שבע פעמים מאי לאו פלגיה דמזבח כי דאמרי
אינשי טהר טיהרא׳ אמ׳ רבא בר רב שילא לא אגוליא וכי דכת׳ וכעצם השמים
לטוהר׳ והאיכא שיירים שיירים לא מעכבי והאיכא שיירים הפנימיים דאיכא
למן דאמ׳ מעכבין׳ בחד מקום קא אמרינן׳ תנא ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳ בית
שמאי אומרין שתי מתנות שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתירות ומפגלות׳
בית הלל אומרין אחת שבחטאת ואחת שבכל הזבחים מתירות ומפגלות׳ מתקיף
ליה רב הושעיא אם כן ליתנגבי מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל׳ אמ׳ ליה תבא
כי איתשיל להתירא איתשיל דהוו להן בית שמאי לחומרא׳ אמ׳ ר׳ יוחנן שלש מתנות
שבחטאת אינן באות בלילה ובאות לאחד המיתה והמעלה מהן בחוץ חייב׳ אמ׳ ליה

רב פפא יש מהן בתחלתן ויש מהן בסופן חוץ ולילה זרות וכלי שרת קרן ואצבע כיבוס ושיירים
בתחלתן מיתה ולא שריא ולא מפגלא ולא עילא לגואן כסופן · אמ׳ רב פפא מנא אמינא לה
דתנן נתז מן הצד על הבגד אינו טעון כיבוס מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס האמן הראוי
לקרן טעון כיבוס ולטעמיך נמי מן היסוד הוא דאינו טעון כיבוס הא מן הראוי
ליסוד טעון כיבוס והתניא אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה · הא מני ר׳ נחמיה היא דתניא
ר׳ נחמיה אומ׳ שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב · אימור דשמעת ליה לר׳ נחמיה לענין העלאה
מידי דהוה אאיברין ופדרין לענין כיבוס מי שמעת ליה אין והתניא ל׳ דמים הטעונין יסוד טעונין
כיבוס ומחשבה מועלת בהן והמעלה מהן בחוץ חייב · דמים הנשפכין לאמה אין טעונין
כיבוס ואין מחשבה מועלת בהן והמעלה מהן בחוץ פטור · מאן שמעת ליה דאמר
מעלה מהן בחוץ חייב ר׳ נחמיה וקאמ׳ טעון כיבוס · ומחשבה מועלת בהן והא תנא יצאן
שפיכת דמים שירים והקטרת אימורין שאין מעכבין את הכפרה ואין מחשבה מועלת בהן ·
כי תניא ההיא בשלוש מתנות שבחטאת איהכי טעונין יסוד לקרן אזלי אימא מטעינין יסוד
ומחשבה מועלת בהן הא אמרת מיתא לא שריא ולא מפגלא ולא עילאלגואי כסופן כי תניא
הא בדמים הפנימיים אבל בדמים החיצונים מאי לא אד תאני דמים השפכין לאמה ליפלוג
בדידיה וניתני בדא בדמים הפנימיים אבל בדמים החיצונים לא · הא מני ר׳ נחמיה היא
דאמ׳ שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב ולא מיתני לה תלתה פטורי לבהדי תלתה חיובי :
רבינא אמ׳ מן הקרן · מן הקרן ממש · מן היסוד מן הראוי ליסוד · אמ׳ ליה רב תחליפא
בר מארגיקיא לרבינא אימא אידי ואידי דאוי האי מאי השתא דאוי לקרן אמרת לא ראוי
ליסוד מיבעיא לא מן הקרן ממש · מן היסוד מן הראוי ליסוד · כל הניתנין על מזבח
הפנימי שחיסר אחת מן המתנות לא כיפר · תנו רבנן ועשה כאשר עשה מה תלמוד
לכפול בהזאות שאם חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום ואין לי אלא מתן שבע שמעכבות
בכל מקום · מתן ארבע מנין ת״ל כן יעשה לפר זה פר כהן משיח · לפר זה פר יום הכפורים ·
החטאת אלו שעירי ע״ז · יכול שאני מרבה אף שעירי רגלים ושעירי ראשי חדשים ושעירות
ת״ל לו ומה ראית לרבות את אלו ולהוציא את אלו אחר שריבה הכת׳ מיעט · מרבה אני
את אלו שמכפרין על עבירת מצוה ידועה · ומוציא אני את אלו שאין מכפרין על עבירת מצוה
ידועה · וכפר אע״פ שלא סמך · ונסלח אע״פ שלא שפך שירים ומה ראית לכפול בהזאות
ולהפשיר בסמיכה ושיירים אמרת פוסל אני בהזאות שמעכבות בכל מקום ומכשיר אני
בסמיכה ושיירין שאין מעכבות בכל מקום · אמ׳ מר אין לי אלא מתן שבע שמעכבות
בכל מקום · היכא אמ׳ רב פפא בפרה ובנגעים · מתן ארבע מנין ת״ל כן יעשה · מאי
שנא מתן שבע דכתיבן וכפלן מתן ארבע נמי כתיבן וכפלן · אמ׳ ר׳ ירמיה לא נצרכה אלא
לר׳ שמעון דתניא למעלה אמ׳ קרן קרנת שתים למטה אמ׳ קרן קרנת שתים הרי כאן
ארבע דברי ר׳ שמעון ר׳ יהודה אומ׳ אינו צריך הרי הוא אומ׳ באהל מועד על כל האמור
באהל מועד · ול׳ יהודה האי כן יעשה מאי עביד ליה מיבעי ליה לכי דתניא לפי שלא
למדנו לפר יום הכיפורים לסמיכה ושירי הדם מנין ת״ל כן יעשה · ולפר יום הכיפורים
לא למדנו הא אמרת לפר זה פר יום הכפורים אצטריך סלקא דעתא אמינא הני מילי

עבודה דמעכבא כפרה אבל עבודה דשיירי הדם דלא מעכבי בכפרה אימא לא קא משמע לן
ור' שמעון האי באהל מועד מאי עביד ליה מיבעי ליה שאם נפחתה תקרה שלהיכל לא היה
מזה ואי מאשר ואידך אשר לא דריש אביי אמ' לך ר' יהודה נמי איצטריך סלקא דעתא
אמינא מידי דהוה בקמיצה ושיירי הדם דאע"ג דכתיבן וכיליין לא מעכבן מאן ארבע נמי
לא מעכבי קא משמע לן לפר זה פר כהן משיח למאי הילכתא לעכבי לפר זה פר
יום הכיפורים למאי הילכתא לעכבי פשיטא חוקה כתיבה ביה אמ' רב נחמן בר יצחק
לא נצרכה לר' יהודה דאמ' כי כתיבה חוקה אדברים הנעשין בבגדי לבן בפנים אבל דברים
הנעשין בבגדי לבן בחוץ הקדים מעשה לחבירו מה שעשה עשוי אימא מדבקרבין
לא מעכב הזאות לימא לא ליעכבן קא משמע לן מתקיף ליה רב פפא ומי מצית
אמרת הכי והתניא וכלה מכפר את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח אם כיפר כילה
אם לא כיפר לא כילה דברי ר' עקיבה ר' יהודה אומ' מפני מה לא נאמ' אם כילה כיפר שאם
חיסר אחת מן המתנות לא עשה כלום אלא אמ' רב פפא לא נצרכה אלא לאת בדם וטבילה
את אמ' רבא אתא בר יעקב להכשיר נמין שבאצבע בדם שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא
וטבל ולא מקפג וצריך למכתב וטבל וצריך למכתב בדם דאי כתב רחמנא וטבל הוה
אמינא אע"ג דליכא שיעור טבילה מעיקרא כתב רחמנא בדם עד שיהא בדם שיעור טבילה
מעיקרא ואי כתב רחמנא הוה אמינא אפילו מקפג כתב רחמנא וטבל מזבח קטרת
הסמים שאם לא נתחנך המזבח בקטרת סמים לא היה מזה תנא כותיה דרב פפא ועשה
כאשר עשה מה ת"ל לפר לרבות פר יום הכיפורים לכל מה שאמור בענין דברי ר' אמר רבי
ישמעאל קל וחומר ומה במקום שלא השוה קרבן לקרבן הושוו מעשים למעשים מקום
שהושוה קרבן לקרבן אינו דין שהושוו מעשים למעשים לא מה ת"ל לפר זה פר העלם דבר
שלצבור לפר זה פר כהן משיח אמ' מר ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן הושוו
מעשים למעשים מאי לא הושוה קרבן לקרבן אילימא פר יום הכפורים ושעיר שליום
הכיפורים איכא למיפרך מה להנך שכן נכנס דמן לפני לפנים ואילא פר העלם דבר שלצבור
ושעירי ע"ז איכא למיפרך מה להנך שכן מכפרין על עבירת מצוה ידועה אלא פר העלם דבר
שלציבור ושעיר שליום הכפורים והכי קאמ' ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן דהאי פר
והאי שעיר הושוו מעשים למעשים למאי דכת' בהן מקום שהושוה קרבן לקרבן דהאי
פר והאי פר אינו דין שהושוו מעשים למעשים ואתא ליה פר יום הכיפורים לאת בדם
וטבילה מפר העלם דבר שלצבור ושעיר שליום הכפורים ושעיר שליום הכפורים
גופיה מנא לן אי לימא מפר העלם דבר שלצבור ומשעירי ע"ז איכא למיפרך כי דפר כיון
ואלא מפר יום הכיפורים ומשעירי ע"ז והכי קאמ' ומה במקום שלא הושוה קרבן לקרבן
דהאי פר והאי שעיר הושוו מעשים למעשים מאי דכת' בהן מקום שהושוו קרבן לקרבן
דהאי שעיר והאי שעיר אינו דין שהושוו מעשים למעשים לא מה ת"ל לפר זה פר
העלם דבר שלציבור לפר זה פר כהן משיח וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בקל
וחומר אמ' רב פפא קא סבר תנא דבי ר' ישמעאל דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בקל וחומר
אמ' מר לפר זה זה פר העלם דבר שלצבור הא בגופיה כת' אמ' רב פפא משום דבאעי

אגמורי

79

אגמורי פרהעלם דבר שלצבור ביותרת שתי הכליות לשעירי ע"ז ופר העלם דבר שלציבור
לא כתביה בהק׳ שא אתי בגופיה לא כת׳ מפר כהן משיח הוא דגמר ואצטריך לפר למהדר׳
במאן דכתיב ביה בגופיה דלא ליהוה דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש׳ תנא כותיה
דרב פפא ועשה כאשר עשה מה ת"ל לפר לפי שנ׳ והם הביאו את קרבנם אשה לי׳ וחטאתם
לפני י׳ על שגגתם׳ וחטאתם אלו שעירי ע"ז׳ ושגגתם זה פרהעלם דבר שלצבורי
חטאתם על שגגתם אמרה תורה חטאתם הרי הא לך כשגגתם׳ שגגתם מהיכן למד הלא
בהקיש דבר הלמוד בהקיש חוזר ומלמד בהקיש לא מה ת"ל לפר זה פר העלם דבר שלציבורי׳
לפר זה פר כהן משיח׳. אמ׳ מר חטאתם אלו שעירי ע"ז תיפוק לי מקרא קמא דאמר מר
החטאת לו שעירי ע"ז׳ אמ׳ רב פפא אצטריך סלקא דעתא אמינא הני מילי הזאות וז"ת׳
מהתם הוה אמינא הני מילי בהזות דכרבנן בהדיא אבל יותרת ושתי הכליות דלא כתיבן בגופיה
אימא לא קא משמע לן׳ אמ׳ ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא הא תנא לרבות פר
יום הכפורים לכל מה שאמור בענין קאמ׳ אמ׳ ליה תנאי היא תנא דבי רב מדבי הכי תנא דבי ר׳
ישמעאל לא מדבי הכי תנא דבי ר׳ ישמעאל מפני מה נאמרו יותרת ושתי הכליות בפר כהן
משיח ולא נאמרו בפר העלם דבר שלצבור׳ משל למלך בשר ודם שכעס על אוהבו
ממעיט בקורחנו מפני חיבתו׳ ותנא דבי ר׳ ישמעאל מפני מה נאמרה פרכת הקדש בפר
כהן משיח ולא נאמרה בפר העלם דבר שלצבור׳ משל למלך בשר ודם שסרחה עליו
מדינה אם מיעוטה סרחה פמליא שלו מתקיימת אם רובה סרחה אין פמליא שלו מתקיימת׳
לפיכך אם נתן את כולן כתקנן וכו׳ תנן התם פיגל בקומץ ולא בלבונה בלבונה ולא
בקומץ ר׳ מאיר אומ׳ פיגל וחייבין עליו כרת וחכמים אומרין אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר׳
אמ׳ ריש לקיש לא תימא טעמיה דר׳ מאיר משום דקא סבר מפגלין בחצי מתיר אלא
הכא במאי עסיקינן כגון שנתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה וקא סבר כל
העושה על דעת ראשונה הוא עושה מימאי מידקאתני לפיכך אם נתן את כולן כתקנן ואחת
שלא כתקנה פסול ואין בה כרת׳ האחת שלא כתקנה וכולן כתקנן פיגול וחייבין עליו כרת׳
מני אי לימא רבנן הא אמרי רבנן אין מפגלין בחצי מתיר לאו ר׳ מאיר ואי טעמיה דר׳
מאיר דמפגלין בחצי מתיר הוא אפלו כי דקאתני נמי לא לאו שמע מינה דקא סבר כל העושה
כל העושה על דעת ראשונה הוא עושה׳ אמ׳ ר׳ שמואל בר רב יצחק לעולם כבנן ומאי כתקנן
כתיקנן לפיגול והא מדקא תאני רישה לפיכך אם נתן את הראשונה ואת השניה חוץ לזמנה
כיפר מכלל דכתיקנה לה כשרה הוא׳ לא אמ׳ רבא מאי שלא כתיקנה חוץ למקומו ורב
אשי אמ׳ שלא לשמו׳ מכלל דכולהן איעביד להו חוץ למקומו ושלא לשמו מיחייב
כרת לא איידי דתנא פיגול וחייבין עליו כרת תנא נמי פיגול ואין בו כרת׳ מותבי בוא בדמים
הניתנין על מזבח החיצון אבל דמים הניתנין על מזבח פנימי כגון ארבעים ושלש ששל יום
הכיפורים ואחת עשרה שלפר כהן משיח ואחת עשרה שלפר העלם דבר שלציבור פגול
בין בראשונה ובין בשניה ובין בשלישית ר׳ מאיר אומ׳ פגול וחייבין עליו כרת והכמים אומרין
אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר׳ קתני מיהא פיגל בין בראשונה בין בשניה בין
בשלישית ופליגי׳ אמ׳ רב יצחק בר אבון הכא במאי עסיקינן כגון שפיגל בשחיטה

וחד מתיר הוא׳׳ איהכי מאי טעמיהן דרבא׳ אמר רבא מאן חכמים ר׳ אלעזר היא דתנן
הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדם שהקריב
מאחת מהן כזית בחוץ חייב ר׳ אלעזר פוטר עד שיקריב את כולו׳ והא אמ׳ רבה מודה
ר׳ אלעזר בדמים דתנן ר׳ אלעזר ור׳ שמעון אומרין ממקום שפסק משם הוא מתחיל׳
אלא אמ׳ רבא במאי עסיקינן כגון שפיגל בראשונה ושתק בשנייה וחזר ופיגל בשלישית
דאמרינן אי סלקא דעתא על דעת ראשונה הוא עושה מיהדר פיגולי בשלישית למה לי׳
להודיעך כחו דר׳ מאיר ולהודיעך כחו דרבנן׳ מתקיף ליה רב אשי מידי שתק דקא
תאני אלא אמ׳ רב אשי הכא במאי עסיקינן כגון שפיגל בראשונה ובשנייה ובשלישית ול׳
ולהודיעך כחו דר׳ מאיר ולהודיעך כוחן דרבנן דאי סלקא דעתא כל העושה על דעת ראשונה
הוא עושה מיהדר פיגולי בכל חדא וחדא למה לי׳ והא בין בין קא תני קשיא׳ הוה אמינא
וכן בראשונה וכן בשנייה וכן בשלישית׳ אמ׳ מר ר׳ מאיר אומ׳ פיגול וחייבין עליו
כרת מיכדי כרת לא מיחייב עד שיקרבו כל מתיריו דאמ׳ מר כהרצאת כשר כן הרצאת פגול
מה הרצאת כשר עד שיקרבו כל מתיריו אף הרצאת פגול עד שיקרבו כל מתיריו׳ והאי
כיון דחשיב ביה בפנים פסליה כמאן דלא אידי ואמי יהדר מדי בה מיא בעלמא הוא
דקא מדי השתא מיהא כשר אוהרנא ולא כלום לא איהו מיבעיא׳ אמ׳ רבא משכחת
לה בארבעה פרים וארבעה שעירים׳ רבא אמ׳ אפלו תימא בפר אחד ושעיר אחד
לפיגולו מרצה׳ ארבעים ושלש הא תנא ארבעים ושבע הא כמאן דאמ׳ מערבין
לקרבנות הא כמאן דאמ׳ אין מערבין לקרבנות׳ הא תנא ארבעים ושמונה הא כמאן
דאמ׳ שיירים מעכבין הא כמאן דאמ׳ שיירים אין מעכבין׳ מותיבי בד״א בקמיצה
ובמתן כלי ובהילוך בא לו להקטרה נתן את הקומץ במחשבה ואת הלבונה בשתיקה
את הקומץ בשתיקה ואת הלבונה במחשבה ר׳ מאיר אומ׳ פיגול וחייבין עליו כרת׳
וחכמים אומרים אין בו כרת עד שיפגל בכל המתיר׳ קא תני מיהא נתן את הקומץ
בשתיקה ואת הלבונה במחשבה ופליגי אימא וכבר נתן את הלבונה במחשבה חדא דהיינו
רישא ועוד התנא אחר כך קשיא׳ תיובתא דרבי שמעון תיובתא׳

מתני׳

ואלו דברים שאין חייבין עליהן משום פגול הקומץ
והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדם והנסכים הבאין
בפני עצמן דברי ר׳ מאיר׳ וחכמים אומרים אף הבאים עם הבהמה ולוג שמן של מצורע ר׳ שמעון
אומ׳ אין חייבין עליו משום פגול ור׳ מאיר אומ׳ חייבין עליו משום פיגול שדם האשם מתירו
וכל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול׳

גמרא

אמ׳ עולא קומץ פגול שהעלהו לגבי מזבח פקע פיגולו ממנו אם אחרים מביא
לידי פגול הוא עצמו לא כל שכן׳ מאי קאמ׳ הכי קאמ׳ אם אינו מתקבל היאך מביא
אחרים לידי פגול מאי קא משמע לן אי דאין חייבין עליו משום פגול תנינא ואלו דברים
שאין חייבין עליהן משום פגול הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן
משיח ומנחת נסכים והדם ואי לא דאם עלו לא ירדו תנינא ואלו אם עלו לא ירדו הלן והיוצא
והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו׳ ואילא דאם ירדו נמי יעלו תננה דלא כשם

שאם

שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו. לא צריכה שמשלה בהן האור. האנמי אמרה עולא
חדא זימנא דאמ׳ עולא לא שנו שלא משלה בהן האור אבל משלה בהן האור יעלו מהו דתימא
המשילי אבר דמחבר אבל קומץ דמיפרת לא קא משמע לן. אמ׳ רב אחאי הולכך האי
קומץ פיגול דפלגיה מחת ארא ופלגיה אסקיה למערכה ומשלה בו האור ומסקינן ליה לגבוה׳
אמ׳ ר׳ יצחק אמ׳ ר׳ יוחנן הפיגול והנותר והטמא שהעלן לגבי מזבח פקע איסורן מהן׳
אמ׳ רב חסדא מרידכי מזבח מקוה טהרה אמ׳ ר׳ זירא שמשלה בהן האור׳ מותיב רבי יצחק
ברבי יקנא אחרים אומרים וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה
פורחת ממנו ואם איתה הר׳ טומאה פורחת ממנו על ידי האור׳ אמ׳ רבא על ידי מקוה קא
אמרינן מידי מקוה כת׳ לא אמ׳ רב פפא בבשר שלמים עסיקינן דלא חזי להקרבה׳
רבינא אמ׳ וטומאתו עליו מי שטומאה פורחת ממנו כשהוא שלם יצא בשר שאין טומאה
פורחת ממנו כשהוא שלם אלא כשהוא חסר׳ גופה וטומאתו עליו בטומאת הגוף הכת׳
מדבר אתה אומ׳ בטומאת הגוף או אינו אלא בטומאת בשר נאמ׳ כאן וטמאתו עליו ונאמ׳
להלן אמר אלהם לדורותיכם כל איש אשר יקרב מכל זרעכם וכו׳ מה להלן בטומאת
הגוף הכת׳ מדבר׳ אף כאן בטומאת הגוף הכת׳ מדבר׳ ר׳ אחייה אומ׳ הואיל ונאמרו
קדשים בלשון רבים וטומאה בלשון יחיד בטומאת הגוף הכת׳ מדבר אף כאן בטומאת
הגוף הכת׳ מדבר׳ ר׳ אומ׳ ואכל בטומאת הגוף הכת׳ מדבר׳ אחרים אומרים וטמאתו
עליו מי שטומאה פורחת ממנו יצא בשר שאין טומאה פורחת ממנו׳ אמ׳ מר ר׳
אומ׳ ואכל בטומאת הגוף הכת׳ מדבר מאי משמעא אמ׳ רבא כל קרא דלא מפריש ליה
רבי יצחק בר אבדימי וכל מתניתא דלא מפריש לה זעירי לא מיפרשא הכי קאמ׳ רבי יצחק
בר אבדימי הואיל ופתח הכת׳ בלשון נקבה וסיים בלשון זכר באמצע בטומ׳
הגוף הכת׳ מדבר׳ מתניתא דתניא אם נאמרו קלות למה נאמרו חמורות ואם
נאמרו חמורות למה נאמרו קלות׳ אם נאמרו קלות ולא נאמרו חמורות הייתי אומ׳
על הקלות בלאו ועל החמורות במיתה לכך נאמרו חמורות׳ ואם נאמרו חמורות
ולא נאמרו קלות הייתי אומ׳ על החמורות יהא חייב ועל הקלות יהא פטור לכך נאמרו
קלות׳ מאי קלות׳ ומאי חמורות׳ אילימא קלות מעשר חמורות תרומה׳ הייתי
אומ׳ במיתה השתא נמי במיתה היא לכך נאמרו חמורות דלא הא במיתה הוא׳ ואי לא
נאמרו הייתי אומ׳ במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון׳ ואלא קלות טומאת
שרץ׳ חמורות טומאת מת׳ ובמאי אי בתרומה אידי ואידי במיתה נאמרו ואי
לא נאמרו הייתי אומ׳ במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון׳ ואי כמעשר הייתי אומ׳
במיתה דיו לבא מן הדין להיות כנדון׳ אמ׳ זעירי קלות טומאת שרץ׳ נמי נאמר
מעשר ותרומה ולא נאמ׳ טומאת מת׳ למעשר ולתרומה אי לא נאמרו בן טומאת
מת הייתי אומ׳ קלות׳ על הקלות בלאו׳ ועל החמורות במיתה׳ ומדקלות על החמורות
במיתה׳ חמורות נמי על הקלות במיתה׳ לכך נאמרו חמורות׳

מתניתין

העולה דמה מתיר את בשרה למזבח ועורה לכהנים׳ עולת העוף דמה מתיר בשרה לג
מזבח׳ חטאת העוף דמה מתיר בשרה לכהנים׳ פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים

דמן מתיר את אימוריהן ליקרב׳ ר׳ שמעון אומ׳ כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין
עליו משום פגול׳ **גמ׳**׳ תנו רבנן הוא׳ אואינו מביא לא כיוצא בהן בשלמים
שנאכל לשני ימים ולילה אחד׳ נאכל ליום ולילה מנין ת״ל מבשר׳ ששיירין. נאכלין עולה׳
שאין שיירין נאכלין מנין ת״ל זבח׳ מנין לרבות עופות ומנחות עד שאני מרבה לוג שמן
שלמצורע ת״ל אשר הם מקדישים לי אני ה׳׳ ואת פגול עון עון מנותר חלול חילול מטומאה
ומאחר שקופינן לרבות כל דבר למה יצאו שלמים מעתה לומר לך מה שלמים מיוחדין שיש
להן מתירין בין לאדם בין למזבח וחייבין עליהן משום פגול אף כל דבר שיש לו מתירין בין
לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול׳ העולה דמה מתיר בשרה למזבח ועורה
לכהנים׳ עולת העוף דמה מתיר בשרה למזבח׳ חטאת העוף דמה מתיר בשרה לכהנים׳
פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים דמן מתיר אימוריהן ליקרב׳ ומוציא אני קומץ
והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והדם והנסכים ר׳ שמעון
אומ׳ שלמים מה שלמים מיוחדין שישנן על מזבח החיצון וחייבין עליו משום פגול אף כל
שישנו על מזבח החיצון חייבין עליו יצאו פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין הואיל ואין
חייבין לא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח אין חייבין עליהן משום פיגול׳
אמ׳ מר הוא או אינו מביא לא כיוצא בהן בשלמים׳ כיוצא בהן מאי ניהו בכור דנאכל לשני
ימים ולילה אחד׳ במאי אתי אובמה מצינו איבא למיפרך מה לשלמים שכן טעונין סמיכה
ונסכים ותנופת חזה ושוק לא באם האכל׳ אכל הני תרי כללי דקמיבי להדדי נינהו אמר
רבינא כדאמרי במערבא כל מקום שאתה מוצא שני כללות הסמוכין זה לזה הטיל פרט
ביניהן ודונם בכלל ופרט וכלל׳ עד שאני מרבה לוג שמן שלמצורע מני ר׳ מאיר היא
דתנן ולוג שמן שלמצורע ר׳ מאיר אומ׳ חייבין עליו משום פגול אימא סיפא ומוציא אני
מנחת נסכים והדם והנסכים אתיאן לרבנן׳ דתניא נסכי בהמה חייבין עליהן משום פיגול
מפני שדם זבח מתירן ליקרב דברי ר׳ מאיר׳ אמרו לו לר׳ מאיר והלא אדם מביא זבחו
היום ונסכיו מכאן ועד עשרה ימים אמ׳ להן אף אני לא אמרתי לא בבאין עם הזבח׳
אמ׳ רב יוסף האמ׳ ר׳ היא דאמ׳ לוג שמן שלמצורע מתנותיו שריאן ליה ומתנותיו
שריין ליה מתנותיו מפגלין ליה׳ דתניא לוג שמן שלמצורע מועלין בו עד שיזרק הדם׳
נזרק הדם לא נהנין ולא מועלין׳ ר׳ אומ׳ מועלין עד שיתן מתנותיו שוין שאסור באכילה
עד שיתן מתן שבע ומתן בהונות׳ אמרוה קמיה דר׳ ירמיה אמ׳ גברא רבא כי רב
יוסף לימא כיהא שמעתא מילתא הרי לוג הבא בפני עצמו דלכל עלמא מתנותיו שריין
ליה ולא מפגלא ליה׳ דתנן לוג שמן שלמצורע חייבין עליו משום פיגול מפני שדם
אשמו מתירו לבהונות דברי ר׳ מאיר׳ אמרו לר׳ מאיר והלא אדם מביא אשמו היום ולוגו
מכאן ועד עשרה ימים׳ אמר להן אף אני לא אמרתי לא בבא עם האשם׳ לא אמ׳ ר׳
ירמיה לעולם ר׳ מאיר ומני מכאן נסכים אביי אמ׳ לעולם לא תני מי ותנא לוג הבא עם
האשם והוא הדין לנסכים הבאים עם הזבח תנא נסכים הבאין בפני עצמן והוא הדין ללוג
הבא בפני עצמו׳ חטאת העוף דמה מתיר בשרה לכהנים׳ מנא הני מילי דתאני
לו וזה יהיה לך מקדש הקדשים מן האש כל קרבנם לרבות לג שמן שלמצורע סלקא דעתא

נ״א מיוחדין שאין חייבין עליהן על דבר שיש בו מתירין בין לאדם בין למזבח וחייבין עליהן משום פיגול אף כל דבר שיש בו מתירין בין לאדם בין למזבח וחייבין עליהן משום פיגול יצאו

אמינא מן האש אמ׳ רחמנא והאי לאו מותר מן האש הוא קא משמע לן׳ לכל
מנחתם לרבות מנחת העומר ומנחת קנאות סלקא דעתא אמינא ואכלו אותם אשר כפרה
כתיב ומנחת העומר להתיר קא אתיא ומנחת קנאות לברר עון הוא דקא אתיא קא משמע
לן׳ ולכל חטאתם לרבות חטאת העוף סלקא דעתא אמינא הואיל ומליקה הוא אימא
כנבילה היא קא משמע לן׳ ולכל אשמם לרבות אשם נזיר ואשם מצורע׳ אשם
מצורע בהדיא כתיב ביה לא אימא לרבות אשם נזיר כאשם מצורע דסלקא דעתא אמינא
לא כשירה קא אתי׳ אשר ישיבו לי זה גזל הגר׳ לך הוא ולבניך שלך ולבניך יהא
ואפלו לקדשבו את האשה׳ תניא ר׳ לעזר אומ׳ משום ר׳ יוסי פיגל בדבר הנעשה
בחוץ׳ פיגל בדבר הנעשה בפנים לא פיגל כאיזה צד היה עומד בחוץ ואמר הריני שוחט
להזות דמו למחר לא פיגל שהמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בפנים׳ היה עומד בפנים
ואמר הריני שוחט מזה לשפוך שיירין למחר לא פיגל שהמחשבה בפנים בדבר הנעשה
בחוץ׳ אבל היה עומד בחוץ ואמר הריני שוחט לשפוך שיירין למחר או להקטיר אימורין
למחר פיגל שהמחשבה בחוץ בדבר הנעשה בחוץ׳ אמ׳ ר׳ יהושע בן לוי מאי קראה
כאשר יורם משור זבח השלמים וכי מה למדנו לפר כהן משיח משור זבח השלמים
מעתה׳ לא מקיש פר כהן משיח לשור זבח השלמים׳ מה שור זבח השלמים עד שיהו
מחשבותיו ומעשיו על מזבח החיצון׳ אף פר כהן משיח עד שיהו מחשבותיו ומעשיו
על מזבח החיצון׳ אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה אמ׳ רב הלכה כר׳ ליעזר שאמר
משום ר׳ יוסי אמ׳ רב יוסף הלכתא למשיחא אמ׳ ליה אביי לא מעתה שחיטת קדשים
לא ליתני לא דרוש וקבל שכר הכא נמי דרוש וקבל שכר אלא מאי הלכתא למשיחא
הכי קא אמינא לך הלכה למאלי אמ׳ ליה הולכה קא אמינא׳

מתניתין

קדשי גוים אין חייבין עליהן משום פגול ונותר וטמא והשוחטן בחוץ פטור דברי ר׳
שמעון ור׳ יוסי מחייב׳ דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול חייבין עליהן משום נותר
ומשום טמא חוץ מן הדם נומ׳ ר׳ שמעון בדבר שדרכו לאכל אבל כגון העצים והלבונה
והקטורת אין חייבין עליהן משום טומאה׳

גמרא

תנו רבנן׳
קדשי גוים לא נהנין ולא מועלין ואין חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא ואין עושין
תמורה ואין מביאין נסכים אבל קרבנן טעון נסכים׳ אמ׳ ר׳ יוסי רואה אני בכולן להחמיר
שנאמר ליי׳ בזא בקדשי מזבח אבל בקדשי בדק הבית מועלין׳ לא נהנין מדרבנן
לא מועלין דגמרא מעילה חטא חטא מתרומה׳ ובתרומה כתיב בני ישראל ולא גוים׳ ואין
חייבין עליהן משום פיגול נותר וטמא׳ מאי טעמא דאתי פיגול עון עון מנותר׳ ואתי
נותר חילול חילול מטומאה ובטומאה כתיב בני ישראל ולא גוים׳ ואין עושין תמורה׳
מאי טעמא דאיתקש תמורה למעשר בהמה ומעשר בהמה איתקש למעשר דגן
ובמעשר דגן כתיב בני ישראל ולא גוים׳ וכי דבר הלמד בהקיש חוזר ומלמד בהקיש
מעשר דגן חולין הוא׳ הניחא למאן דאמ׳ בתר מלמד אזלינן אלא למאן דאמ׳ בתר למד
אזלינן מאי איכא למימר לא מעשר בהמה חובה שאין קבוע לו זמן וחובה שאין קבוע
לו זמן ישראל מתי׳ גוים לא מתי׳ ואין מביאין נסכים׳ תנו רבנן אזרח אזרח

מביא נסכים׳ ואינהגו׳ מביא נסכים׳ יכול לא תהא עולתו טעונה נסכים ת״ל ככה׳ אמ׳ ר׳
יוסי׳ רואה אני בכולן להחמיר וכו׳ קא סבר כי גמירא מעילה חטאת חטא מתרומה דומיא
דתרומה דקדושה קדושת הגוף אבל קדשי בדק הבית לא׳ תנו רבנן דם שנטמא
וזרקו בשוגג הורצה׳ במזיד לא הורצה׳ בד״א ביחיד׳ אבל בצבור בין בשוגג בין במזיד
הורצה׳ ובגוי׳ בין בשוגג בין במזיד לא הורצה׳ אמרוה קמיה דרב פפא הא דלא כר׳ יוסי
דאי ר׳ יוסי הא אמ׳ רואה אני בכולן להחמיר אמ׳ להו רב פפא אפלו תימרו ר׳ יוסי שאני התם
דאמ׳ קרא להם׳ להם ולא לגוים׳ אמ׳ ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא לא מערה
אשכחתם להם ולא גוים׳ לא אמ׳ רב אשי אמ׳ קרא לרצון׳ וגוים לאו בני הרצאה נינהו׳
דברים שאין חייבין עליהן משום פיגול וכו׳ תנו רבנן׳ יכול לא יהו חייבין משום
טומאה אלא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח׳ ודין הוא ומה פיגול שהוא בקבע
ובידיעה אחת ולא הותר מכללו אינו חייב לא על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח
טומאה שהיא בעולה ויורד ובשתי ידיעות והותרה מכללה אינו דין שאינו חייב אלא
על דבר שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח ת״ל אשר הם מקדישים לי׳ יכול מיד׳
ת״ל יקרב׳ ביאני ליקרב׳ אמ׳ ר׳ לעזר וכי יש נוגע שהוא חייב לא מה ת״ל יקרב בהוכשר
ליקרב׳ הא כיצד יש לו מתירין משיקרבו מתירין׳ אין לו מתירין׳ משיקדש
בכלי׳ ואשכחן טומאה כותר מנא לן׳ אתי חילול חילול מטומאה ולילף עון עון
מפיגול מסתברא דמטומאה הוה ליה למילף שכן גג״ל סימן׳ אדרבא מפיגול
הוה ליה למילף שכן הותר ציץ טהור בזמן קרוב׳ והני נפישן׳ לא מרתני לוי מנין שאף
בפקול זמן הכת׳ מדבר ת״ל ולא יחללו את קדשי בני ישר׳ בשני חילולין הכת׳ מדבר אחד
פקול נותר ואחד פקול טומאה׳ חוץ מן הדם׳ מנא הני מילי׳ אמ׳ עולא ואני
נתתיו לכם׳ לכם׳ שלכם יהא׳ דבי ר׳ ישמעאל תנא לכפר׳ לכפרה נתתיו ולא למעילה׳
ר׳ יוחנן אמ׳ קרא הוא לפני כפרה כלאחר כפרה מה לאחר כפרה אין בו מעילה׳ אף לפני
כפרה אין בו מעילה׳ אימא לאחר כפרה כלפני כפרה׳ מה לפני כפרה יש בו מעילה׳ אף
לאחר כפרה יש בו מעילה׳ אין לך דבר שנעשית מצותו ומועלין בו׳ ולא הרי תרומת הדשן
משום דהואי תרומת הדשן ובגדי כהונה שני כתובין הבאין כאחד וכל שני כתובין הבאין כאחד
אין מלמדין׳ הניחא לרבנן דאמרי והניחם שם מלמד שטעונין גניזה׳ אלא לר׳ דוסא
דאמ׳ כשרין הן לכהן הדיוט ובלבד שלא ישתמש בהן ליום הכפורים אחד מאי איכא למימר
משום דהואי תרומת הדשן ועגלה ערופה שני כתובין הבאין כאחד ושני כתובין הבאין כאחד
אין מלמדין׳ הניחא למאן דאמ׳ אין מלמדין׳ אלא למאן דאמ׳ מלמדין׳ מאי איכא
למימר מיעוטי כתיבי׳ כתיב הכא הערופה׳ וכת׳ התם ושמו הני אין׳ מידי אחרינא
לא׳ ותלתה קראי למה לי למעוטיה מנותר ומטמויה ומ טומאה אבל פיגול לא
צריך קרא׳ דתנן כל שיש לו מתירין בין לאדם בין למזבח חייבין עליו משום פיגול ודם
גופיה מתיר הוא׳ אמ׳ ר׳ אבהו שלש כריתות בשלמים למה׳ אחת לכלל ואחת לפרט
ואחת לדברים שאין נאכלין׳ לר׳ שמעון דאמ׳ דברים שאין נאכלין אין חייבין עליהן
משום טומאה לאיתויי׳ מאי לאיתויי חטאות הפנימיות סלקא דעתא אמינא הואיל

ואמר

ואמר ר' שמעון כל שאינו על מזבח החיצון כשלמים אין חייבין עליו משום פיגול משום
טומאה נמי לא מחייב קא משמע לן · נומי ר' שמעון נותר שדרכו ליאכל אבל העצים וכו'
ר' יוחנן וריש לקיש ור' לעזר ור' יוסי בר חנינה חד מהאי זוגא וחד מהאי זוגא חד אמ' מחלוקת
בטומאת הגוף אבל בטומאת עצמן אינו לוקה · וחד אמ' כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו ·
אמ' רבא מסתברא כמאן דאמ' כמחלוקת בזו כן מחלוקת בזו מאי טעמא כיון דקרינא ביה
וטומאתו עליו ונכרת קרינא ביה והבשר אשר יגע · רב כהנא מתני הכי רב טובי מתני
מתני הכי חד אמר מחלוקת בטומאת בשר דברי הכל לוקה ודאמ' קרא
והבשר לרבות עצים ולבונה · רב טובי מתני הכי רב כהנא מתני הכי · חד מהאי
זוגא וחד מהאי זוגא אקיפא · חד אמ' מחלוקת בטומאת הגוף אבל בטומאת עצמן דברי
הכל לוקה · וחד אמ' כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו · אמ' רבא מסתברא כמאן דאמר
כמחלוקת בזו כך מחלוקת בזו כיון דלא קרינא ביה וטומאתו עליו ונכרת לא קרינא ביה
והבשר אשר יגע בכל טהור יאכל בשר · והאמ' מה הבשר לרבות עצים ולבונה לפסולא
בעלמא ·

מתני'

כל הזבחים שנזבחו שלא לשמן · לשם שלמים · לשם זבח ·
לשם זובח · לשם שם · לשם אישים · לשם ריח · לשם ניחוח · וחטאת ואשם לשם חטא ·
אמ' ר' יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי בית דין שאין המחשבה
הולכת אלא אחר העובד ·

גמרא

אמ' רב יהודה עולה לשם עולה לאפוקי
שלא לשמו · לשם שלמים דלא · אשה לשם אישים לאפוקה כבבא דלא · ריח לשם ריח
לאפוקי איברים שצלאן והעלן דלא · דאמ' רב יהודה איברים שצלאן והעלן אין בהן משום
ריח · ניחוח לשם נחת רוח · ליי' לשם מי שאמר והיה העולם · אמ' רב יהודה אמ'
רב חטאת ששחטה לשם עולה פסולה · לשם חולין כשרה · אמ' ר' אילא מאי טעמיה
דרבה ולא יחללו את קדשי בני ישראל קדשים מחללין קדשים · ואין חולין מחללין קדשים ·
מותיב רבא אמ' ר' יוסי אף מי שלא היה בלבו לשם אחד מכל אלו כשר שהוא תנאי
בית דין טעמא דלא אמ' בלבו כלל הא היה בלבו לשם חולין פסול · אמ' ליה אביי
דלמא לא היה בלבו כלל כשר ומרצה · היה בלבו לשם חולין כשר ואינו מרצה ·
אמ' ר' לעזר עולה ששחטה לשום חולין פסולה · משום חולין כשרה · כי רבעא מניה
שמואל מרב הונא מנין למתעסק בקדשים שהוא פסול שנ' ושחט את בן הבקר עד שתהא
שחיטה לשום בן הבקר · אמ' לו זו בידינו היא לעכב מנין אמ' ליה לרצונכם תזבחו
לרצונכם זבוחו לדעתכם זבוחו · שאין המחשבה הולכת אלא לאחר העובד ·
מתניתין דלא כי האי תנא · דתניא אמ' ר' לעזר בי ר' יוסי שמעתי שהבעלים מפגלין טעמיה
דר' לעזר בי ר' יוסי הקריב המקריב · אמ' אביי ר' לעזר בי ר' יוסי ור' ליעזר ור' שמעון
בן לעזר כולהון סבירא להון זה מחשב וזה עובד הוא מתשבה · ר' לעזר בי ר' יוסי הא
דאמרן · ר' ליעזר דתנן השוחט לנכרי שחיטתו כשרה · ור' ליעזר פוסל · ור' שמעון
בן לעזר דתניא כלל אמ' ר' שמעון בן לעזר כל שאין כשר להצניע ואין מצניעין כמוהו
והוכשר לזה והצניעו ובא אחר והוציאו נתחייב זה במחשבתו שלזה · ותרויהו איתא
להו דר' לעזר בי ר' יוסי השתא בחולין בחוץ אמרינן בקדשים בפנים מיבעיא ·

ור׳ לעזר ב״ר׳ יוסי דתרויהו לית ליה דלמא בקדשים בפנים הוא דאמרינן בחולין בחוץ לא אמרינן׳ ור׳ שמעון בן לעזר אית ליה דר׳ ליעזר״ ור׳ ליעזר אית ליה דר׳ שמעון בן לעזר׳ ור׳ שמעון בן לעזר אית ליה דר׳ ליעזר׳ השתא בשבת אמרינן בעבודה מיבעיא׳ ור׳ ליעזר אית ליה כר׳ שמעון בן לעזר דלמא בעבודה הוא דאמרינן ויליף מחשבת חוץ ממחשבת פנים אבל שבת מלאכת מחשבת אסרה תורה׳

הדרן עלך בית שמאי אומרין

מתניתין איזה הוא מקומן שלזבחים קדשי קדשים שחיטתן בצפון פר ושעיר שליום הכפורים שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזייה על בין הבדים ועל הפרוכת ועל מזבח הזהב ומתנה אחת מהן מעכבת שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון אם לא נתן לא עיכב׳ פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון הזייה על הפרוכת ועל מזבח הזהב ומתנה אחת מהן מעכבת׳ שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי שלמזבח החיצון ואם לא נתן לא עיכב אלו ואלו נשרפין בבית הדשן׳

גמרא וניתני נמי קיבול דמן בכלי שרת בצפון כיון דאיכא אשם מצורע דקיבול דמו ביד הוא לא פסיקא ליה׳ ולא והא קא תני לקמן אשם נזיר ואשם מצורע ש׳ שחיטתן בצפון וקיבול דמן בכלי שרת בצפון מעיקרו קברי קיבול דמו ביד הוא שייר יה׳ כיון דהזא דלא סגי ליה דלא כלי הדר תנייה׳ דתניא ולקח יכול בכלי ת״ל ונתן מה נתינה בעצמו שלכהן אף לקיחה בעצמו שלכהן׳ יכול אף למזבח ביד כן ת״ל כי כחטאת הוא האשם מה חטאת טעונה כלי אף אשם טעון כלי׳ נמצאת אומ׳ אשם מצורע שב׳ כהנים מקבלין את דמו אחד מקבלו בכלי ואחד מקבלו ביד שמקבלו בכלי בא לו אצל מזבח זה המקבלו ביד בא לו אצל מצורע׳ פר ושעיר שליום הכפורים שחיטתן בצפון׳ מכדי צפונה בעולה כתיב ניהדר עולה ברישא איידי דחטאת אתיא ליה מרישא חביבה ליה ונתני חטאות חיצונות ברישא איידי דהני נכנס דמן לפני לפנים חביבן ליה׳ צפון בעולה היכי כתיב ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ש׳׳ ואשכחן בבן צאן בן בקר מנאלן אמ׳ קרא ואם מן הצאן וו מוסף על ענין ראשון וילמד עליון מתחתון׳ הניחא למאן דאמ׳ למידין עליון מתחתון לא למאן דאמ׳ אין למידין׳ מאי איכא למימר דתניא ואם נפש לחייב על ספק מעילות אשם תלוי דברי ר׳ עקיבה וחכמים פוטרין מאי לאו בהא קא מיפלגי דמר סבר למידין עליון מתחתון ומר סבר אין למידין׳ אמ׳ רב פפא דכולי עלמא למידין והיינו טעמיהו דרבנן דילפי מצות מצות מחטאת חלב מה להלן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת לאפוקי מעילה שאין חייבין על זדונה כרת ובכל שגגתה חטאת קבועה׳ דתניא הזיד במעילה ר׳ אומ׳ במיתה וחכמים אומרים באזהרה׳ ור׳ עקיבה מה להלן בקבוע אף כאן בקבוע׳ לאפוקי טומאת מקדש וקדשיו

דעולה ויורד הוא׳ ורבנן אין גזרה שוה למחצה׳ ור׳ עקיבה נמ׳ אין גזרה שוה למחצה׳
נימא בהא קא מיפלגי דמר סבר יש גזרה שוה למחצה׳ ומר סבר אין גזירה שוה
למחצה׳ לא דכולי עלמא אין גזרה שוה למחצה׳ והיינו טעמיה דר׳ עקיבה דכת׳
ואם׳ ורבנן נמ׳ הא כת׳ ואם׳ ההוא דתחתון גמר מעליון לאשם בכסף שקלים׳
ור׳ עקיבה סבר אין הקש למחצה מכלל דרבנן סברי אין הקש למחצה והכא היינו טעמייהו
דרבנן משום דאתיא מיצות מיצות אפקיה מהקישא׳ נימא בהא קא מיפלגי דמר
סבר הקישא עדיף ומר סבר גזירה שוה עדיפא לא דכולי עלמא הקישא נמי עדיף
והיינו טעמייהו דרבנן דתחתון הוא דגמר מעליון לכסף שקלים שלא תאמר לא יהא
ספיקו חמור מודאו מה ודאו חטאת וזה בר דינקא׳ אף ספיקו אשם וזא בר דינקא׳
ור׳ עקיבה אמ׳ קרא זאת תורת האשם תורה אחת לכל האשמות הא ניחא למאן דאית
ליה זאת תורת למאן דלא אית ליה זאת תורת׳ מאי איכא למימר אתיא בערכך
בערכך תינח היכא דכת׳ בערכך אשם שפחה חרופה דלא כת׳ ביה בערכך מאי איכא
למימר אתיא באיל באיל׳ חטאת מנא לן דבעיא צפון דכת׳ ושחט את החטאת
במקום העולה׳ אשכחן שחיטה׳ קבלה מנא לן ולקח הכהן מדמה באצבעו׳
וקיבול דמה נמ׳ בצפון׳ ואשכחן קבלה מקבל עצמו ולקח ולקח׳ ואשכחן למצוה
לעכב מנא לן ושחט אותו במקום אשר ישחט את העולה׳ ותנא ושחטו אתו במקום
אשר ישחט את העולה היכן עולה נשחטת בצפון אף זה בצפון׳ ופי מכאן אני
למד והלא כבר נאמ׳ במקום אשר תשחט העולה תשחט החטאת הא למה זה יצא
לקבוע שאם לא שחטו בצפון פסלו אתה אומ׳ לכך יצא או אינו לא שזה טעון
צפון ואין אחר טעון צפון ת״ל ושחט את החטאת במקום העולה זה בנה אב לכל
חטאות שיהו טעונות צפון׳ ואשכחן שעיר נשיא בין למצוה בין לעכב שאר
חטאות נמ׳ למצוה אשכחן לעכב מנא לן כת׳ בכשבה וכת׳ בשעירה׳ ואלא
אותו למה לי אותו טעון צפון ואין שעיר נחשון טעון צפון סלקא דעתא אמינא
הואיל ואתרבי לטעון סמיכה ליתרבי נמ׳ לטעון צפון׳ ולטעון סמיכא מנא לן
דתנא וסמך ידו על ראש השעיר לרבות שעיר נחשון לסמיכה דברי ר׳ יהודה׳
ר׳ שמעון אומ׳ לרבות שעירי עכ״ז לסמיכה׳ סלקא דעתא אמינא הואיל ואתרבו
לסמיכה נתרבו נמ׳ לצפון קא משמע לן׳ מתקיף ליה רבינא תינח למאן דמרבי
למאן דלא מרבי׳ מאי איכא למימר אמ׳ ליה מר זוטרא בריה דרב מארי לרבינא
למאן דמרבי נמ׳ למאי דאתרבי אתרבי למאי דלא אתרבי לא אתרבי׳
דאי לא תימא הכי סמיכה בגופה לשתוק קרא מינה ותיתי במה מצינו ועוד סמיכה
גופה תיתי מבנין אב שבת מדורות לא ילפינן הכא נמי לא ילפינן לא אותו למה לי
אותו כי דתניא אותו טעון צפון ואין השוחט טעון צפון שוחט מנד׳ אחייה נפקא׳
דתניא ר׳ אחייה אומ׳ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה מה ת״ל לפי שמ׳ צינו במקבל
שעומד בצפון ומקבל בצפון ואם עמד בדרום וקיבל בצפון פסלו יכול אף זה כן
ת״ל אותו ׳אותו טעון צפון ואין השוחט טעון צפון׳ לא אותו למה לי אותו טעון

צפון ואין עוף טעון צפון· סלקא דעתא אמינא ליתי בקל וחומר מבן צאן ומה בן צאן
שלא קבע לו כהן קבעלו צפון· עוף שקבע לו כהן אינו דין שיקבע לו צפון· מה
לבן צאן שכן קבע לו כלי לא אותו טעון צפון ואין פסח טעון צפון· דתניא רבי
אליעזר בן יעקב אומ׳ יכול יהא פסח טעון צפון ודין הוא ומה עולה שלא קבע לה
זמן טעונה צפון· פסח שקבע לו זמן אינו דין שיטעון צפון· מה לעולה שכן כליל
או מחטאת שכן מכפרת או מאשם שכן קדשי קדשים או מכולהן שכן קדשי קדשי
לא לעולם כר אמרן מעיקרא אותו טעון צפון ואין השוחט טעון צפון· שוחט הא
דאמרת מדל אחייה נפקא הא קא משמע לן דמקבל באמצע צפון מקבל מולקח·
ולקח נפקא ולקח ולקח לא משמע ליה· ואשכחן שחיטה בעולה למצוה
קבלה למצוה· ושחיטה וקבלה לעכב מנא לן· אמ׳ רב אדא בר אבא ואיתימא
רבא בר רב שילא קל וחומר ומה חטאת הבאה מכח עולה מעכבת· עולה שחטאת
באה מכחה אינו דין שמעכבת· מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות·
אמ׳ רבינא לרב אדא בר אבא הכי קא קשיא ליה וכי מעיינו טפל חמור מן העיקר·
אמ׳ ליה מר זוטרא בריה דרב מארי לרבינא ולא מעשר דהוא נפדה ואילו לקוח
בכסף מעשר אינו נפדה· דתנן הלקוח בכסף מעשר שנטמא יפדה· נטמא אין
לא נטמא לא· התם משום דלא אלימא קדושתיה למיתפס פדיונה· הרי תמורה
דהיא חלה על כל מום קבוע ואילו קדשים אין חלין על בעל מום קבוע· תמורה
מכוח קדושה קא אתיא· קדשים מכוח חולין קא אתו· הרי פסח דהוא אינו
טעון סמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ואלו מותרו טעון סמיכה ונסכים ותנופת
חזה ושוק· פסח בשאר ימות השנה שלמים הוא· ואיבעית אימא אמ׳ קרא
העולה העולה במקומה תהא· אשם מנא לן דבאמצע צפון דכת׳ במקום אשר
ישחטו את העולה ישחטו את האשם· ואשכחן שחיטה· קבלה מנא לן אמ׳ קרא
ואת דמו· קיבול דמו נמי בצפון· ואשכחן שחיטה וקבלה· מקבל עצמו מנא לן
ת״ל את דמו· את ודמו· ואשכחן למצוה לעכב מנא לן דכת׳ ושחט את הכבש
במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקודש· והאי להכי הוא
דאתא מיבעי לי לכי דתניא דבר שהיה בכלל ויצא לידון בדבר חדש אי אתה יכול
להחזירו לכללו עד שיחזירנו הכת׳ לכללו בפירוש כאיזה צד ושחט את הכבש
במקום אשר ישחט את החטאת ואת העולה במקום הקודש שאין ת״ל כי כחטאת
האשם מה ת״ל כי כחטאת האשם לפי שיצא אשם מצורע עדון בדבר חדש
בבוהן יד בבוהן רגל באוזן ימנית· יכול לא יהא טעון מתן דמים ואימורין לגבי
מזבח ת״ל כי כחטאת האשם מה חטאת טעונה מתן דמים ואימורין לגבי
מזבח אף אשם מצורע טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח· אם כן
ניכתוב רחמנא האי ולא באמצע האידך· הא עתא דאיסבירא לן דבר שהיה
בכלל ויצא לידון בדבר חדש איהו הוא דלא גמר מכלליה אבל כלליה גמר מניה
לצפון שפיר לא איסברא לן דלא הוא גמר מכלליה ולא כלליה גמר מניה הא··

לגופיה צריך והאי לגופיה צריך כיון דאהדריה אהדריה · אמ׳ ליה מר זוטרא בריה
דרב מארי לרבינא אימא כי אהדריה למתן דמים ואימורין דבעי כהונה אבל שחיטה
דלא בעיא כהונה לא אהדריה אמ׳ ליה אם כן ניכתוב ט כחטאת אשם · מאי האשם כשאר
אשמות האמ׳ · למה לי את החטאת ואת העולה אקשיה לחטאת ולמא לי אקשיה
לעולה אמר ראבינא צריכה דאי אקשיה לחטאת ולא אקשיה לעולה הוה אמינא דבר
הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש · אמ׳ ליה מר זוטרא בריה ברב מארי לרבינא
ולקשיה לעולה ולא לקשיה לחטאת אמ׳ ליה אי אקשיה לעולה ולא אקשיה לחטאת
הוה אמינא דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש · וכי תימא אמינא לקשיה לחטאת כורך
דמקיש ליה לעיקר מדמקיש ליה לטפל להכי אקשיה לחטאת והדר אקשיה לעולה
דלא ליהוי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקיש · רבא אמ׳ דבר הלמד בהקיש אינו
חוזר ומלמד בהקיש מהכא כאשר יורם משור זבח השלמים למאי הלכתא ליותרת
הכבד ולשתי הכליות הא בגופיה כת׳ אמ׳ רב פפא משום דבאעי לאגמוריה פר
העלם דבר של ציבור בותרת הכבד ושתי הכליות לשעיר ע״ז ופר העלם דבר שבגופ׳
בגופיה לא כת׳ ומפר כהן משיח הוא אמ׳ להכי לא כת׳ ביה לא בהקישא אתי אצטריך
כאשר יורם למיהוה כמה דכת׳ ביה בגופיה דלא ליהוי דבר הלמד בהקש חוזר
ומלמד בהקש · אמ׳ ליה רב פפא לרבא ולי כתוב בגופיה ולא לקיש אמ׳ ליה אי כת׳
בגופיה ולא קשיא הוה אמינא דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש וכי תימא אם
כן לאקשיה אקושי נה כי כת׳ בגופיה מדמקיש ליה אקושי להכי כת׳ ואקיש דלא
ליהוי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקיש · הקש וגזרה שוה קל וחומר ובנין
אב · דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש אי מדרבא אי מדרבינא · דבר
הלמד בהקש מהו שילמד בגזירה שוה תא שמע דתנא ר׳ יונתן בן אבטולמוס
אומ׳ מנין לפריחה בבגדים שהיא טהורה נאמרה קרחת וגבחת בבגד ונאמרה
קרחת וגבחת באדם מה להלן פרחה בכולו טהור אף כאן פרחה בכולו טהור ·
והתם מנא לן דכת׳ מראשו ועד רגליו ואיתקש ראשו לרגליו מה להלן פרחה בכולו
טהור אף כאן פרחה בכולו טהור · ואמ׳ ר׳ יוחנן כל התורה למידים למד מלמיד
חוץ מקדשים שאין למדים למד מלמד לא יאמר צפונה באשם וליתי בקדש קדש
מחטאת למאי הלכתא כתבה רחמ׳ לאו למימרא דדבר הלמד בהקיש אינו חוזר
ומלמד בגזרה שוה למאי משום דאיכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת על
חייבי כריתות קדש קדשים יתירי כתיבי · דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בקל וחומר
מדתנא דבי ר׳ ישמעאל · דבר הלמד בהקש מהו שילמד בבנין אב אמ׳ ר׳ ירמיה
לא יאמר צפונה בחטאת (באשם) וליתי בבנין אב מחטאת למאי הילכתא כתבה רחמנא
לאו דמימרא דדבר הלמד בהקש אינו חוזר ומלמד בבנין אב · וליטעמיך ליתי
בבנין אב מעולה לא מעולה לא אתי דאיכא למיפרך מה לעולה שכן כליל · חטאת
חטאת נמי איכא למיפרך מה לחטאת שכן מכפרת על חייבי כריתות · מיחדא
לא אתאי תיתי חדא מתרתי בהי לא ליכתוב רחמנא לא ליכתוב בחטאת ותיתי

מהנך מה להנך שכן זכרים · לא ליכתוב רחמנא בעולה ותיתי מהנך מה להנך שכן
מכפרין לא ליכתוב רחמנא באשם ותיתי מהנך מה להנך שכן ישנן בצבור כביחיד ·
דבר הלמד בגזרה שוה מהו שילמד בהקש אמר רב פפא תא שמע דתניא זאת
תורת זבח השלמים · אם על תודה למדנו לתודה שהיא באה מן המעשר מזאשכחן
שלמים דאתי ממעשר ושלמים גופיהן מנא לן אתיא שם שם · אמר ליה מר
זוטרא בריה דרב מארי לרבינא מעשר דגן חולין הוא אמ' לו אימן אמרה למדקודש
ולמד קודש · דבר הלמד בגזרה שוה מהו שילמד בגזרה שוה אמר ראמי
בר חמא תא שמע דתניא סלת מורבכת חלות למדנו לרבוכה שהיא באה סלת חלות
מנין ת"ל חלות חלות · רקיקין מנין ת"ל מצות מצות · אמ' ואבא ליה ממאי
דתנא ממצות דתודה מיתי לה דלמא ממצות דמאפה תנור מיתי לה לא אמ' ואבא
תניא קרבו ופרשו והוציא מלמד שמוציאן שלם · יכול ישרפנו שלם נאמ' כאן
ראשו וכרעיו ונאמ' להלן ראשו וכרעיו מה להלן על ידי נתוח אף כאן על ידי ניתוח ·
או מה להלן בהפשט אף כאן בהפשט ת"ל קרבו ופרשו · מאי תלמודה אמר רב פפא
כשם שפרשו בקרבו כן בשרו בעורו · ותניא ר' אומ' נאמ' כאן עור ובשר ופרשו
ונאמ' להלן עור ובשר ופרשו מה להלן על ידי ניתוח ושלא בהפשט אף כאן על ידי
ניתוח ושלא בהפשט · דבר הלמד בגזרה שוה מהו שילמד בקל וחומר · קל
וחומר ומה הקיש שאין מלמד בהקש מדרבא ורבינא מלמד בקל וחומר מדתנא
דבי ר' ישמעאל גזרה שוה המלמדת בהקש מדרב פפא דין הוא שתלמד בקל וחומר ·
הניחא למאן דאית ליה דרב פפא מאן דלית ליה דרב פפא מאי איכא למימר
לא קל וחומר ומה הקש שאין מלמד בהקש מדרבא ורבינא מלמד בקל וחומר
מדתאנא דבי ר' ישמעאל גזרה שוה המלמדת בגזרה שוה מדראמי בר חמא דין
הוא שתלמד בקל וחומר · דבר הלמד בגזרה שוה מהו שילמד בבנין אב תיקו ·
דבר הלמד בקל וחומר מהו שילמד בהקש קל וחומר ומה גזירה שוה שאינה
למידה בהקש מדר' יוחנן מלמדת בהקש מדרב פפא קל וחומר הלמד בהקש מדתאנא
דבי ר' ישמעאל דין הוא שילמד בהקש הניחא למאן דאית ליה דרב פפא למאן דלית ליה
דרב פפא מאי איכא למימר תיקו · דבר הלמד בקל וחומר מהו שילמד בגזרה
שוה קל וחומר ומה גזרה שוה שאינה למידה בהקש מדר' יוחנן מלמדת בגזרה שוה
חברתה מדראמי בר חמא בקל וחומר הלמד בהקש מדתאנא דבי ר' ישמעאל דין הוא
שילמד בגזרה שוה · דבר הלמד בקל וחומר מהו שילמד בקל וחומר · קל וחומר
ומה גזרה שוה שאינה למידה בהקש מדר' יוחנן מלמדת בקל וחומר מידבתר מיקא
קל וחומר הלמד בהקש מדתאנא דבי ר' ישמעאל דין הוא שילמד בקל וחומר וזה הוא
קל וחומר בן קל וחומר · זה הוא בן בנו הוא לא קל וחומר ומה הקש שאינו מלמד
בהקש מדרבא ורבינא מלמד בקל וחומר מדתאנא דבי ר' ישמעאל קל וחומר הלמד
בהקש מדתאנא דבי ר' ישמעאל דין הוא שילמד בקל וחומר · וזה הוא קל וחומר בן קל
וחומר · דבר הלמד בקל וחומר מהו שילמד בבנין אב אמ' ר' ירמיה תא שמע

דתנן

דתנן מלק ונמצאת טרפה ר' מאיר או' אינה מטמא אבית הבליעה · ר' יהודה או' מטמא
אבית הבליעה · אמ' ר' ירמיה ומה אם נבלת בהמה שמטמא במגע ובמשא שחיטתה
מטהרת טריפתה מטומאתה נבלת העוף שאינה מטמא במגע ובמשא אינו דין שתהא
מליקתה מטהרת טריפתה מטומאתה מה מצינו שחיטתה שמכשרתה לאכילה
מטהרת טריפתה מטומאתה אף מליקתה שמכשרתה לאכילה תטהר טריפתה
מטומאתה · ר' יוסי או' דיה כנבלת בהמה ששחיטתה מטהרתה ולא מליקתה ·
ולא היא תרויהו התם משחיטת חולין קא גמר · דבר הלמד בבנין אב מהו שילמד
בהקש ובגזרה שוה ובקל וחומר ובבנין אב פשיטא איהא הא דתנא מפני מה אמרו לן
בדם כשר שהרי לן כשר באימורין · ומפני מה אמרו לן באימורין כשר שהרי לן
כשר בבשר · יוצא הואיל ויוצא כשר בבמה · טמא הואיל ואשתראי בעבודת צבור ·
שנשחטו חוץ לזמנו וחוץ למקומו · חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפיגולו חוץ למקומו
דאיתקש חוץ לזמנו · שקיבלו פסולין וזרקו את דמן בהנך פסולין דחזו לעבודת
צבור · וכי דנין דבר שלא כהכשירו מדבר שהוא כהכשירו תנא אזאת תורת העולה
ריבה ונסמיך ליה · שיירי הדם היה שופך על יסוד מערבי של מזבח החיצון ·
מאי טעמא דאמ' קרא אל יסוד מזבח העלה אשר פתח אהל מועד היכא דפגע ברישא ·
תנו רבנן אל יסוד מזבח העלה ולא מזבח פנימי · אל יסוד מזבח העלה · תן
יסוד למזבח שלעולה · או אינו לא מזבח שלעולה יהא יסוד · אמ' ר' ישמעאל קל
וחומר ומה שיירין שאין מכפרין טעונין יסוד תחלת עולה שמכפרת אינו דין שטעונה
יסוד · אמ' ר' עקיבה קל וחומר ומה שיירין שאין מכפרין ואין באין לכפרה טעונין יסוד
תחלת עולה שמכפרת ובאה לכפרה אינו דין שטעונה יסוד הא מה אני מקיים אל
יסוד מזבח העלה תן יסוד למזבח שלעולה · אמ' מר אל יסוד מזבח העלה ולא
מזבח פנימי האי מיבעי לי לגופיה גופיה מאשר פתח אהל מועד נפקא · אל יסוד
מזבח העלה ולא מזבח פנימי למאי הלכתא לשיירין · שיירין אבראי קא עביד להו
מהו דתימא עפוך מיפך דגואי לבראי דבראי לגואי · קא משמע לן · אל יסוד
מזבח העולה תן יסוד למזבח שלעולה או אינו לא מזבח שלעולה יהא יסוד
מיכתב אל יסוד מזבח העלה · אי כת' אל יסוד העלה הוה אמינא אזיקפא דיסוד
השתא דכת' אל יסוד מזבח העלה אגגא דיסוד · אמ' ר' ישמעאל גג יסוד למא לי
קרא קל וחומר ומה שיירין שאין מכפרין טעונין גג יסוד · תחלת עולה שמכפרת
אינו דין שטעונה גג יסוד · אמ' ר' עקיבה קל וחומר ומה שיירין שאין מכפרין ואין
באין לכפרה טעונין גג יסוד · תחלת עולה שמכפרת ובאה לכפרה אינו דין שטעונה
גג יסוד ת"ל אל יסוד מזבח העלה תן יסוד למזבח שלעולה · מאי בינייהו אמ' רב
אדא בר אבא שיירין מעכבין איכא בינייהו ר' ישמעאל סבר שיירין מעכבין · ורבי
עקיבה סבר שיירין לא מעכבין · רב פפא אמ' דכולי עלמא שיירין לא מעכבי והכא
במיצוי דחטאת העוף איכא בינייהו דר' ישמעאל סבר מיצוי דחטאת העוף מעכב ·
ור' עקיבה סבר מיצוי חטאת העוף לא מעכב · תנא כותיה דרב פפא ואתכל

הדם ישפך מה ת״ל הפר לרבות פר יום הכפורים שטעון מתן דם ליסוד דברי ר׳ אמ׳
ר׳ ישמעא׳ קל וחומר ומה מי שאין נכנס דמו חובה לפני לפנים טעון יסוד מי שנכנס
דמו חובה לפני לפנים אינו דין שיטען יסוד׳ חובה דלא עייל הא מצוה עייל לא
ומה מי שאין נכנס דמו לא חובה ולא מצוה לפני לפנים טעון יסוד׳ מי שנכנס דמו
לפני לפנים בין לחובה ובין למצוה אינו דין שיטען יסוד יכול יעכבו ת״ל וכלה מכפר
את הקדש ואת אהל מועד ואת המזבח שלמו כל הכפרות כולן דברי ר׳ ישמעא׳
וקל וחומר לפר כהן משיח מעתה ומה מי שאין נכנס דמו לפנים טעון יסוד׳ מי
שנכנס דמו לפנים אינו דין שיטען יסוד׳ יכול יעכבו ת״ל ואת כל הדם ישפך אל
יסוד מזבח העלה ניתקו הכת׳ ועשאו שיירי מצוה לומר שיירין אין מעכבין׳
וסבר ר׳ ישמעא׳ מיצוי דחטאת העוף מעכב והא תנא דבי ר׳ ישמעא׳ והנשאר בדם
ימצה אל יסוד נשאר ימצה לא נשאר לא ימצה תרי תנאי אליבא דר׳ ישמעא׳
אמ׳ ואמי בר חמא והאי תנא סבר שיירין לא מעכבי׳ דתנא הכהן המחטא אתה
יאכלנה׳ אותה שנתן דמה למעלה ולא שנתן דמה למטה וכי מאין היא באת
ממקום שנ׳ ודם זבחיך ישפך לימד על הניתן מתן ארבע שנתן מתנה אחת שכיפר׳
יכול אף הניתן למעלה שנתנו למטה כיפר׳ והלא דין הוא׳ נאמרו דמים למטה
ונאמרו דמים למעלה. מה דמים האמורין למטה שנתנן למעלה לא כיפר׳ אף
דמים האמורין למעלה שנתנן למטה לא כיפר׳ מה לניתנין למטה שאין קופן למעלה
תאמר בניתנין למעלה שקופן למטה׳ דמים הפנימיים יוכיחו שקופן בחוץ ועשאן
כתחלה בחוץ לא כיפר׳ מה לדמים הפנימיים שאין מזבח הפנימי ממרקן תאמר
בחטאות החיצונות שקרנות ממרקות אותן׳ מאי אין מזבח פנימי ממרקן
לאו לא שיירין אמ׳ רבא איהכי למה לי קרא סברא הוא ומה דמים הפנימיים שקופן
חובה בחוץ עשאן כתחלה בחוץ לא כיפר׳ הניתנין למעלה שאין קופן חובה למטה
עשאן כתחלה למטה אינו דין שלא כיפר׳ ואלא מאי אין מזבח פנימי ממרקן׳
אין מזבח פנימי בלבד ממרקן לא הכפורת׳ תנו רבנן וכלה מכפר את הקדש
ואת אהל מועד ואת המזבח אם כיפר כלה ואם לא כיפר לא כילה׳ דברי ר׳ עקיבה׳
אמ׳ לו ר׳ יהודה מפני מה לא נאמ׳ אם כילה כיפר׳ שאם חיסר אחת מן המתנות לא
עשה כלום׳ מאי בינייהו איתמר ר׳ יוחנן ור׳ יהושע בן לוי חד אמ׳ שיירין מעכבין
איכא בינייהו וחד אמ׳ משמעות דורשין איכא בינייהו תסתיים דר׳ יהושע בן לוי דאמ׳
שיירין מעכבין׳ דאמ׳ ר׳ יהושע בן לוי לדברי האומ׳ שיירין מעכבין מביא פר אחר
ומתחיל כתחלה בפנים תסתיים׳ אטו ר׳ יוחנן לית ליה האי סברא והא אמ׳ ר׳ יוחנן
ר׳ נחמיה כדברי האומ׳ שיירין מעכבין לא כדברי האומר ולאו מהאי תנאי הכא נמי
כדברי האומ׳ ולאו מהני תנאי׳ מתניתין חטאות הצבור והיחיד
אלו הן חטאות הצבור שעירי ראשי חדשים ושל מועדות שחיטתן בצפון וקיבול דמן
בכלי שרת בצפון ודמן טעון ארבע מתנות על ארבע קרנות המזבח׳ כיצד עלה ב
לכבש ופנה לסובב ובא לו לקרן דרומית מזרחית מזרחית צפונית צפונית מערבית

מערבית

מערבית דרומית שיירי הדם היה שופך על יסוד דרומית ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי
כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות׳ גמרא היכי עביד ר׳ יוחנן ור׳ לעזר
חד אמ׳ נותן אמה אילך ואמה אילך׳ וחד אמ׳ מחטא ויורד כנגד חודה שלקרן׳ אליבא
דר׳ לעזר בר׳ שמעון דכל עלמא לא פליגי דאמ׳ היא עצמה אינה נעשית אלא על גופה
שלקרן כי פליגי אליבא דר׳ מר סבר אמה אילך ואמה אילך נמי קרן היא ומר סבר
כנגד חודה שלקרן אין טפי לא׳ מותני׳ חטאות הצבור והיחיד אלו הן חטאות צבור
כא׳ יצד סדר מתן דם שלהן היה עולה בכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית
מזרחית צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית וטובל אצבעו המיומנת שבימין
מן הדם שבמזרק ופומך בגודלו מלמעלה מיכאן ובאצבעו קטנה מלמטה מיכאן
ומחטא ויורד כנגד חודה שלקרן עד שיכלה כל הדם שבאצבעו וכן כל קרן וקרן׳ הכי קאמ׳
מצוה אחודה ואי עבד אמה אילך ואמה אילך לית לן בה׳ מאי ר׳ ומאי ר׳ לעזר בי״ר
שמעון דתניא דמים התחתונים ניתנין מחוט סקרא ולמטה והעליונים מחוט סקרא
ולמעלה דברי ר׳׳ אמ׳ ר׳ לעזר בי״ר שמעון בד״א בעולת העוף אבל בחטאת בהמה
היא עצמה אינה נעשית אלא על גופה שלקרן׳ אמ׳ ר׳ אבהו מאי טעמיה דר׳ דכתיב
וההרל ארבע אמות ומהאריאל ולמעלה הקרנות ארבע׳ קרנות ארבע אמה הוא דהויאן
לא אמ׳ רבא אדה בר אבא ומקום קרנות ארבע׳ ארבע אמה הוא דהויא לא אימא רשות
קרנות ארבע׳ תנן התם חוט שלסקרא חוגרו באמצע כדי להבדיל בין דמים העליונים
לדמים התחתונים׳ מנא הני מילי אמ׳ רב הונא בר קטינה דאמ׳ קרא והיתה הרשת עד
חצי המזבח התורה נתנה הפרש בין דמים העליונים לדמים התחתונים׳ שיירי הדם
היה שופך על יסוד דרומית׳ תנו רבנן אל יסוד מזבח העולה זה יסוד דרומי׳ אתה
אומר זה יסוד דרומי או אינו אלא יסוד מערבי אמרת ילמד ירידתו מן הכבש מיציאתו
מן ההיכל׳ מה יציאתו מן ההיכל אינו נותן אלא בסמוך לו ואיזה זה זה יסוד מערבי׳
אף ירידתו מן הכבש אינו נותן אלא בסמוך לו ואיזה זה זה יסוד דרומי׳ תניא ר׳ ישמעאל
אומ׳ זה וזה יסוד מערבי׳ ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ זה וזה יסוד דרומי׳ בשלמא
למאן דאמ׳ זה וזה יסוד מערבי קא סבר ילמד סתום ממפורש אלא למאן דאמ׳ זה וזה יסוד
דרומי מאי טעמיה אמ׳ רב אשי קא סבר האי תנא כוליה מזבח בצפון קאי׳ תנא
דבי ר׳ ישמעאל בי״ר שמעון בן יוחאי אומ׳ זה וזה לא יסוד מערבי ופימטך משכונה פ״ר
גבלי לגברא׳ מתני׳ העולה קדשי קדשים שחיטתה בצפון
וקיבול דמה בכלי שרת בצפון ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע וטעונה הפשט
וניתוח וכליל לאשים׳ גמרא למה לי למימר העולה קדשי קדשים
משום דלא כתיב בה קדש קדשים׳ ודמה טעון שתי מתנות שהן ארבע׳ היכי עביד רב
ושמואל חד אמ׳ נותן וחוזר ונותן וחד אמ׳ מתנה אחת כמין גם׳ כתנאי וזרקו יכול זריקה
אחת ת״ל סביב׳ אי סביב יכול יקיפנו כחוט ת״ל וזרקו הא כאיזה צד נותן שתי מתנות
שהן ארבע׳ ר׳ ישמעאל אומ׳ נאמ׳ כאן סביב ונאמ׳ להלן סביב׳ מה להלן פיסוק
ארבע מתנות אף כאן פיסוק ארבע מתנות׳ או מה להלן ארבע מתנות על ארבע קרנות

N

אף כאן ארבע מתנות על ארבע קרנות׳ אמרת עולה טעונה יסוד וקרן דרומית מזרחית
לא היה לה יסוד׳ מאי טעמא אמ׳ ר׳ אלעזר שלא היתה בחלקו של טורף ואמ׳ ר׳ שמואל
בר רב יצחק מזבח היה אוכל בחלקו של יהודה אמה׳ אמ׳ ר׳ לוי בר חמא אמ׳ ר׳ חמא
בר חנינה רצועה היתה יוצאה מחלקו של יהודה ונכנסת בחלקו של בנימין ובה מזבח
בנוי והיה בנימין הצדיק מצטער עליה לבלעה שנ׳ חפף עליו כל היום לפיכך זכה בנימן
הצדיק ונעשה אושפיזכן לגבורה שנ׳ ובין כתיפיו שכן׳ מותיבי עולת העוף
כאיזה צד היתה נעשית׳ היה עולה בכבש ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית
והיה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל ומיצה את דמה על קיר המזבח ואם עשאה
למטה מרגלן אפלו אמה אחת כשרה׳ ואי אמרת לא היה לה יסוד באויר אד
בעלמא הוא דקא יתיב׳ אמ׳ רב נחמן בר יצחק אימור כך התנן קרקע דיהודה ואויר
דבנימין׳ מאי לא היה לה יסוד בבנין׳ ולוי אמ׳ בדמים׳ רב מתרגים באחסנתיה
יתבני מדבחא ולוי מתרגים באחסנתיה יתבני מקדשא׳ מקום מקודש לדמים׳
מותיבי יסוד היה מהלך על פני כל הצפון ועל פני כל המערב והיה אוכל בדרום אמה
אחת ובמזרח אמה אחת׳ מאי אוכל נמי בדמים׳ תא שמע מזבח היה שלשים
ושתים על שלשים ושתים׳ הכא במאי עסיקינן מן הצד׳ תא שמע נמצא
פורת אמה על היסוד ואמה על הסובב אימא כנגד אמה יסוד וכנגד אמה סובב׳
תא שמע דתאני לוי כאיזה צד בונין את המזבח מביא מלבן שתים ושלשים על
שתים ושלשים וגבהו אמה ומביא חלקי אבנים מפולמות בין גדולות ובין קטנות ומביא
סיד וזפת וקנייא וממחה ושופך וזה הוא יסוד׳ וחוזר ומביא מלבן שלשים על
שלשים וגבהו חמש ומביא חלקי אבנים מפולמות בין גדולות ובין קטנות ומביא סיד
וזפת וקנייא וממחה ושופך וזהו סובב׳ וחוזר ומביא מלבן עשרים ושמונה
על עשרים ושמונה וגבהו שלש ומביא חלקי אבנים מפולמות בין גדולות בין קטנות
ומביא סיד וזפת וקוניא וממחה ושופך וזהו מקום מערכה׳ וחוזר ומביא מלבן
אמה על אמה וגבהו אמה ומביא חלקי אבנים מפולמות וסיד וזפת וקוניא וממחה
ושופך וזהו מקום קרנות׳ וכן כל קרן וקרן׳ דגייז ליה׳ אבנים שלמות אמ׳ רחמ׳
דמנח מידי ושקיל ליה דלמא תימא הכי הא דאמ׳ רב כהנא קרע מזבח חלולות הוו
שנ׳ ומלאו כמזרק כזוית מזבח׳ אמאי אבנים שלמות אמ׳ רחמנא לא דמנח
מידי ושקיל ליה הכא נמי דמנח מידי ושקיל ליה׳ דרש רבא מאי דכת׳ וילך דוד
ושמואל וישבו בנוית ברמה וכי מה ענין נוית אצל רמה׳ אלא שהיו יושבין ברמה ועוסקין
בנוין של עולם׳ אמרי כת׳ וקמת ועלית אל המקום אשר יבחר יי׳ אלהיך בו מלמד
שבית המקדש גבוה מכל ארץ ישראל׳ וארץ ישראל גבוהה מכל הארצות נחזי דוכתיה
היכא ניהו איתו ספר יהושע ועיינו בכולהו שבטים כת׳ בהן ועלה הגבול ותאר בשבט
בנימין ועלה הגבול כת׳ ותאר הגבול לא כת׳ אמרי שמע מינה הכא הוא קבור
למבניה בעין עיטם דמידלי טפי אמרי מוטב ליתתי ביה פורתא כי דכת׳ ובין כתפיו
שכן׳ ואיכא דאמרי גמירי דסנהדרין בחלקו של יהודה ושכינה בחלקו של בנימין

וסברי

וסברי אי בעין ליה התם איתפליג לה טובא אמרי מוטב ליתי ביה פורתא ט׳ דכת׳ ובין כתפיו
שכן ~ ועל דבר זה נתקנא דואג בדויד שנ׳ כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך
נפלו עלי׳ וכת׳ שיר המעלות זכור יי׳ לדוד את כל ענותו אשר נשבע ליי׳ נדר לאביר תלים
יעקב אם אבוא באהל ביתי וג׳ אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה עד אמצא מקום
ליי׳ הנה שמענוה באפרתה זה יהושע מצאנוה בשדי יער זה בנימין כדכתיב ביה
בנימין זאב יטרף׳

מתניתין

זבחי שלמי צבור ואשמות
אלו הן אשמות אשם גזלות אשם מעילות אשם שפחה חרופה אשם נזיר אשם מצורע
אשם תלוי שחיטתן בצפון וקבול דמן בכלי שרת בצפון ודמן טעון שתי מתנות שהן
ארבע ונאכלין לפנים מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות׳

גמרא

זבחי שלמי צבור מנא לן דבעיי צפון דתאני רבא בר רב חנן קמיה
דרבא ועשיתם שעיר עזים אחד לחטאת ושני כבשים בני שנה לזבח שלמים הקישן
הכת׳ לחטאת מה חטאת בצפון אף זבחי שלמי צבור בצפון ~ אמ׳ ליה רבא וכי חטאת
מהיכן למדנו מעולה וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש לא אמ׳ רבא כדתני
מרי בריה דרב כהנא על עלתיכם ועל זבחי שלמיכם מה עולה קדשי קדשים אף
זבחי שלמי צבור קדשי קדשים׳ ומה עולה בצפון אף זבחי שלמי צבור בצפון׳ ואי
לא הקישא קמא למאי לי׳ אמ׳ רבא מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה אף זבחי שלמי
צבור אינן נאכלין אלא לזכרי כהונה׳ אמר ליה אביי לא מיתה גבי איל נזיר דכת׳ והקריב
את קרבנו ליי׳ כבש בן שנתו תמים אחד לעלה וכבשה אחת בת שנתה תמימה לחטאת ואיל
אחד תמים לשלמים הכא נמי דהקישן הכת׳ לחטאת מה חטאת אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה
אף איל נזיר אינו נאכל אלא לזכרי כהונה ~ אמ׳ ליה התם מדכת׳ ולקח הכהן את הזרע
בשלה מיכלל דכוליה בעלים אכלי ליה זרוע בשלה מיהא לא ליתכיל אלא לזכרי כהונה
קשיא׳ ואיבעית אימא קודשא איקרי׳ קדש קדשים לא איקרי׳ ותלא למאי הלכתא א
איתקוש אמ׳ רבינא לומר שאם גילח על אחת משלשתן יצא׳

מתניתין

התודה ואיל נזיר קדשים קלים שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע
ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל ליום ולילה עד חצות המורם מהן כיוצא בהן אלא
שהמורם מהן נאכל לכהנים ולנשיהן ולבניהן ולעבדיהן׳

גמרא

תנו רבנן את חזה התנופה ואת שוק התרומה תאכלו במקום טהור׳ אמ׳ ר׳ נחמיה וכי ראשונים
במקום טמא אכלום לא טהור מכלל שהוא טמא׳ טהור מטומאת מצורע וטמא טומאת
זב׳ ואיזו זו זו מחנה ישראל אימא טהור מטומאת זב׳ וטמא טומאת מת ואיזו
זו מחנה לויה׳ אמ׳ אביי אמ׳ קרא ואכלתם אתה במקום קדוש אותה במקום קדוש
ולא אחרת במקום קדוש׳ אפקה למחנה לויה׳ הדר כתב במקום טהור אפקה למחנה ישראל׳
רבא אמ׳ אותה במקום קדוש ולא אחרת במקום קדוש׳ אפקה לגמרי הדר כת׳ במקום טהור
עיילה למחנה ישראל אימא עיילה למחנה לויה׳ חדא מעיילינן תרתי לא מעיילינן׳ אי
הכי אפוקי נמי חדא מפקינן תרתי לא מפקינן ועוד הכת׳ לא תוכל לאכל בשעריך׳ אלא
מחוורתא כדאביי׳

מתניתין

שלמים קדשים קלים שחיטתן בכל

מקום בעזרה ודמן טעון שתי מתנות שהן ארבע ונאכלין בכל העיר לכל אדם בכל מאכל
לשני ימים ולילה אחד המורם מהן כיוצא בהן אלא שהמורם מהן נאכל לכהנים לנשיהם
ולבניהם ולעבדיהם: גמרא תנו רבנן ושחטו פתח אהל מועד
לפני אהל מועד להכשיר כל הרוחות בקדשים קלים וקל וחומר לצפון ומה קדשי קדשים
שלא הוכשרו בכל הרוחות הוכשרו בצפון קדשים קלים שהוכשרו בכל הרוחות אינו
דין שיוכשרו בצפון ר' אלעזר אומ' לא בא הכת' אלא להכשיר את הצפון מקל וחומר ומה
קדשים קלים שהוכשרו בכל הרוחות לא הוכשר מקומן אצל קדשי קדשים קדשי
קדשים שלא הוכשרו אלא בצפון אינו דין שלא יוכשר מקומן אצל קדשים קלים תלמ' לו'
ושחטו פתח אהל מועד לפני אהל מועד לפני אהל מועד במאי קא מיפלגי רבנן
סברי תלתה קראי כתיבי חד לגופיה דנבעי פתח אהל מועד חד להכשיר צדדין וחד ליפסול
צדי צדדין אבל צפונה לא צריך קרא ור' אלעזר סבר חד לגופיה דנבעי פתח אהל מועד
חד להכשיר צפון וחד ליפסול צדי צדדין לא צריך קרא מאי שנא בכולהו דכת'
בהן לפני אהל מועד מאי שנא הכא דכת' ושחטו פתח אהל מועד כדרב יהודה אמ' שמואל
דאמ' רב יהודה אמ' שמואל שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות היכל פסולין שנ'
ושחטו פתח אהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שנעול איתמר נמי אמ' ר' יעקב
בר אחא אמ' ר' אסי שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות היכל פסולין שנ' ושחטו
פתח אהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שנעול במערבא מתנו הכי אמ' ר'
חמא בר עוקבא אמ' ר' יוסי בר חנינה שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות היכל
פסולין שנ' ושחטו פתח אהל מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שנעול תניא
נמי הכי שלמים ששחטן קודם שיפתחו דלתות היכל פסולין שנ' ושחטו פתח אהל
מועד בזמן שפתוח ולא בזמן שנעול וכן במשכן בזמן שלא העמידו לויים את
המשכן ואחר שפירקו לוים את המשכן פשיטא מוקף כנעול דאמי וילון מאי
אמ' ר' זירא הוא עצמו אינו עשוי אלא לפתח פתוח גובהא מאי תא שמע דתניא ר' יוסי
בי ר' יהודה אומ' שני פשפשין היו בבית החליפות וגבהן שמונה כדי להכשיר את כל
העזרה כולה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים מאי לאו דהוה גביהה
קמיהן שמונה לא דהוה גביהי אינהו שמונה והא תנן כל השערים שהיו שם גבהן
עשרים אמה ורחבן עשר אמות פשפשין שאני והא איכא צדדין אמ' רב אדא
בר אבא דעביד לה כקרן זוית אחורי בית הכנסת מאי תא שמע דאמר ר' אמי בר
רב יהודה אמ' רב לול קטן היה אחורי בית הכפורת היה גבהו שמונה אמות כדי להכשיר
כל העזרה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים והיינו דכת' לפרבר למערב
ארבעה למסלה שנים לפרבר מאי לפרבר אמ' רבא בר רב שילא כמאן דאמר
אפייה לבר אמ' רב יהודה אמ' שמואל אין חייבין עליהן משום טומאה אלא על אורך
מאה ושמונים ושבע ברוחב מאה ושלשים וחמש תאני תנא קמיה דרב נחמן כל
העזרה היתה אורך מאה ושמונים ושבע ברוחב מאה שלשים וחמש אמ' ליה הכי
אמר אבה כגון זה לאכול בה קדשי קדשים ולשחוט בה קדשים קלים וחייבין עליה

משום

משום טומאה׳ למעוטי מאי׳ אילימא למעוטי חלונות ועובי חומה׳ תנינא ה׳
החלונות ועובי החומה כלפנים׳ ואלא למעוטי לשכות הבנויות בקודש ופתוחות לחול׳
תנינא תוכן חול ואלא למעוטי לשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש ׳תנינא לשכות הבנויות
בחול ופתוחות לקדש תוכן קודש מדרבנן׳ ומדאורייתא לא והא תניא לכן ללשכות
הבנויות בחול ופתוחות לקודש שהכהנים נכנסין לשם ואוכלין שם קדשי קדשים ושיירי
מנחות ת״ל בחצר אהל מועד יאכלוה׳ תורה ריבתה חצירות הרבה אצל אכילה אחת׳
אמ׳ רבא לאכילה שאני׳ ולטומאה לא׳ ותניא לשכות הבנויות בחול ופתוחות לקודש
אוכלין שם קדשי קדשים ואין שוחטין קדשים קלים ותייבין עליהן משום טומאה׳
לאו מי אמרת אין שוחטין תני נמי אין חייבין׳ האי מאי בשלמא אין שוחטין דבעינן כנגד
הפתח וליכא לא אין חייבין אמאי ולטעמיך אטו אין שוחטין מי לא עסיקינן דאיכא
שחיטה כנגד הפתח׳ דאי ליכא שחיטה כנגד הפתח למאי אצטריך לא משום דלא
קדישא׳ וקא תאנ׳ אין שוחטין דאי לאו שחיטה כנגד הפתח למאי אצטריך לא לאו
משום דלא תיקשי יהוא׳ תנא נמי אין חייבין׳ ולאכילה לא באעי פתח׳ והא תניא
ר׳ יוסי ביר׳ יהודה אומ׳ שני פשיפשין היו בבית החליפות גבהן שמונה כדי להכשיר כל
העזרה כולה לאכילת קדשי קדשים ולשחיטת קדשים קלים׳ אמ׳ רבינא כמי מכאן
אכילה והא כת׳ בשלו את הבשר ושם תאכלו אותו קדשי שעה שאני׳ אמ׳ רבי יצחק בר
אבדימי מנין לדם שנפסל בשקיעת החמה שנ׳ ביום הקריבו את זבחו יאכל ביום שאתה
זובחו אתה מקריבו ביום שאי אתה זובחו אי אתה מקריבו האי מיבעי ליה לגופיה אם כן
נימא קרא ביום זבחו יאכל וממחרת למה לי שמע מינה ביום שאתה זובחו אתה מקריבו
ביום שאי אתה זובחו אי אתה מקריבו׳ ודלמא הכי קא אמ׳ רחמנא קריב דם האידנא
ונתכיל בשר האידנא ולמחר קריב דם למחר וניתכיל בשר למחר וליומחרא אם כן ניכתוב
קרא ביום הקריבו יאכל וממחרת זבחו למה לי שמע מינה ביום שאתה זובחו אתה
מקריבו ביום שאי אתה זובחו אי אתה מקריבו׳ איתמר המחשב ליום שלישי חזקיה
אמ׳ כשר׳ ר׳ יוחנן אמ׳ פסול׳ חזקיה אמ׳ כשר דלא איתיה לשריפה׳ ר׳ יוחנן אמר פסול
דהא אידחי ליה מאכילה׳ האוכל לאור שלישי׳ חזקיה אמ׳ פטור׳ ר׳ יוחנן אמר
חייב׳ חזקיה אמר פטור דלא איתיה לשריפה׳ ר׳ יוחנן אמר חייב דלא אידחי ליה
מאכילה׳ תנא כותיה דר׳ יוחנן קדשים הנאכלין ליום ולילה עד חצות מחשבין
בדמן משתשקע החמה ובשרן ואימוריהן משיעלה עמוד השחר׳ קדשים הנאכלין
לשני ימים ולילה אחד מחשבין בדמן משתשקע חמה שלשני׳ ובאימוריהן משיעלה
עמוד השחר ובבשרן משתשקע החמה שלשני׳ תנו רבנן יכול נאכל לאור
שלישי ודין הוא זבחים נאכלין ליום אחד וזבחים נאכלים לשני ימים ולילה אחד׳ מה
להלן לילה אחריהן אף כאן לילה אחריהן ת״ל והנותר עד יום׳ עד יום הוא נאכל
ואין נאכל בלילה׳ יכול ישרף מיד ודין הוא זבחים נאכלים ליום אחד וזבחים נאכלים
לשני ימים ולילה אחד׳ מה להלן תכף לאכילה בדמה שריפה אף כאן תכף לאכילה
שריפה ת״ל והנותר מבשר הזבח ביום השלישי באש ישרף ביום אתה שורפו ואי אתה

שורפין בלילה · מתניתין · הבכור והמעשר והפסח קדשים קלים
שחיטתן בכל מקום בעזרה ודמן טעון מתנה אחת ובלבד שיתן כנגד היסוד ושינה באכילתן
הבכור נאכל לכהנים והמעשר לכל אדם ונאכל בכל העיר בכל מאכל לשני ימים ולילה
אחד והפסח אינו נאכל אלא בלילה ואינו נאכל אלא עד חצות ואינו נאכל אלא למנויו ואינו
נאכל אלא צלי · גמרא · מאן תנא אמ' רב חסדא ר' יוסי הגלילי היא
דתניא ר' יוסי הגלילי או' דמו לא נאמ' אלא דמם חלבו לא נאמ' אלא חלבם · לימד על
בכור ופסח ומעשר שטעונין מתן דמים ואימורין לגבי מזבח · כנגד היסוד מנא לן ·
אמ' ר' אלעזר אתיא זריקה זריקה מעולה מה עולה טעונה יסוד אף אלו טעונין יסוד ·
ועולה גופה מנא לן דכת' אל יסוד מזבח העולה · לימד על העולה שטעונה יסוד · אין
מה להלן שתי מתנות שהן ארבע · אמ' אבאיי למה לי דכת' רחמנא סביב בעולה סביב
בשלמים למיהוה שני כתובים הבאין כאחד וכל שני כתובים הבאין כאחד אין מלמדין ·
הא ניחא למאן דאמ' אין מלמדין אלא למאן דאמ' מלמדין מאי איכא למימר חדא אשם
שלשה ושלשה ודאם אין מלמדין · ושינה באכילתן בכור נאכל לכהנים וכו'
מנא הני מילי דתני רבנן מנין לבכור שנאכל לשני ימים ולילה אחד שנ' ובשרם
יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין לך יהיה הקישו הכתוב לחזה ושוק של שלמים
מה להלן לשני ימים ולילה אחד אף כאן לשני ימים ולילה אחד · וזו שאלה נשאלה
בבית המדרש לפני חכמים בכרם ביבנה בכור לכמה נאכל · נענה רבי טרפון ואמר
לשני ימים ולילה אחד היה שם תלמיד אחד שבא לשמש חכמים בבית המדרש תחלה
ור' יוסי הגלילי שמו אמ' לו ר' מנין לך אמ' לו בני שלמים קדשים קלים ובכור קדשים
קלים מה שלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד אף בכור נאכל לשני ימים ולילה אחד ·
אמ' לו ר' חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה להלן ליום ולילה אף כאן ליום
ולילה · אמ' לו בני נדון דבר מדבר ונלמד דבר מדבר שלמים קדשים קלים ובכור
קדשים קלים מה שלמים אין באין על חטא אף בכור אינו בא על חטא מה שלמים
לשני ימים ולילה אחד אף בכור לשני ימים ולילה אחד · אמ' לו רבי נלמוד דבר
מדבר ונידון דבר מדבר חטאת ואשם מתנה לכהן ובכור מתנה לכהן מה חטאת ואשם
אין באין בנדר ונדבה אף בכור אינו בא בנדר ונדבה מה חטאת ואשם ליום ולילה אף
בכור ליום ולילה · קפץ ר' עקיבה ונסתלק ר' טרפון אמ' לו הרי הוא או' ובשרם
יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין הקישו הכת' לחזה ושוק של שלמים מה להלן
לשני ימים ולילה אחד אף בכור לשני ימים ולילה אחד · אמר לו רבי הקשתן
לחזה ושוק של שלמים אני מקישו לחזה ושוק של תודה מה להלן ליום ולילה אף
כאן ליום ולילה · אמ' לו הרי הוא או' ובשרם יהיה לך כחזה התנופה וכשוק הימין
שאין ת"ל לך יהיה מה ת"ל לך יהיה הוסיף לך הכת' הוייה אחרת בבכור וכשנאמרו דברים
לפני ר' ישמעאל אמ' להן צאו ואמרו לו עקיבה טעיתה תודה מריבן למדה משלמים
וכי דבר הלמד בהקש חוזר ומלמד בהקש הא אין עליך לדון כלשון אחרון אלא כלשון
ראשון · ור' ישמעאל האי לך יהיה מאי עביד ליה לימד על בכור בעל מום שמתנה

לכהן

לבהן שלא מצינו לו בכל התורה כולה ׳ ואידך ובשרם יהיה אחד תם ואחד בעל מום ׳
ואידך ובשרם דהני בכורות׳ במאי קא מיפלגי בהימנו ודבר אחר קא מיפלגי מדבר
האוי הקש ומר סבר לא האוי הקיש׳ בשלמא למאן דאמ׳ הוי הקיש היינו דכת׳ וכן
יעשה לאהל מועד השכן אתם בתוך טמאתם ׳ כשם שעושה לפני לפנים כך עושה בהיכל
מה לפני לפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם הפר ׳ אף בהיכל אחת למעלה ושבע
למטה מדם הפר׳ ומה לפני לפנים אחת למעלה ושבע למטה מדם השעיר ׳ אף
בהיכל אחת למעלה ושבע למטה מדם השעיר׳ אלא למאן דאמ׳ לא האוי הקיש׳
מאי איכא למימר מקומות ממקומות קא גמרי׳ ואיבעית אימא פנים וחוץ בחד זמנא
גמרינן׳ בשלמא למאן דאמ׳ לא האוי הקיש היינו דכת׳ ממושבותיכם תביאו לחם תנופה
שתים שאין ת״ל תביאו׳ מה ת״ל תביאו אף כשאתה מביא ממקום אחר יהא כזה מה כאן
עשרון לחלה אף כאן עשרון לחלה׳ או מה להלן שני עשרונות אף כאן שני עשרונות
ת״ל על חלות לחם חמץ כנגד חמץ הביא מצה אלא למאן דאמ׳ האוי הקש מאי איכא למימר
תביאו דיבויא יתירא הוא׳ והפסח אינו נאכל אלא בלילה וכו׳ מאן תנא אמר רב
יוסף ר׳ אלעזר בן עזריה היא דתניא ואכלו את הבשר בלילה הזה ר׳ אלעזר בן עזריה אומ׳
נאמ׳ כאן בלילה הזה ונאמ׳ להלן ועברתי בארץ מצרים בלילה הזה מה להלן עד חצות
אף כאן עד חצות׳ אמ׳ לו ר׳ עקיבא והלא כבר נאמ׳ בחפזון עד שעת חפזון שיכול יהא
כל הקדשים הנאכלים ביום ת״ל בלילה׳ בלילה הוא נאכל ואין נאכל ביום׳ אמ׳ ליה
אביי ממאי דכר׳ אלעזר בן עזריה ודאורייתא דלמא כרבנן ולהרחיק מן העבירה אם כן
מאי לא עד חצות ׳ ואי בעית אימא דומיא דהנך מה הנך דאורייתא הני נמי הכי דאורייתא׳

הדרן עלך איזה הוא מקומן שלזבחים׳

מתניתין קדשי קדשים ששחטן בראש המזבח ר׳ יוסי אומ׳ כאלו
נשחטו בצפון׳ ר׳ יוסי ב״ר יהודה אומ׳ מחצי מזבח ולצפון כצפון
מחצי מזבח ולדרום כדרום׳ המנחות היו נקמצות בכל מקום בעזרה ונאכלות לפנים
מן הקלעים לזכרי כהונה בכל מאכל ליום ולילה עד חצות׳ **גמרא**
אמ׳ ר׳ אבי אמ׳ ר׳ יוחנן אומר היה ר׳ יוסי כולו מזבח בצפון קאי׳ ומאי כל מהו דתימא
בעינא שחיטה על ירך וליכא קא משמע לן׳ אמ׳ ליה ר׳ זירא לר׳ אסי לא מעיקרה
לר׳ אבי ב״ר יהודה הכי נמי חציו בצפון וחציו בדרום׳ וכי תימא הכי נמי האת הוא
דאמרת משמא דר׳ יוחנן מודי ר׳ יוסי ב״ר יהודה שאם שחטן כנגדו בקרקע פסולין
אמ׳ ליה הכי אמ׳ ר׳ יוחנן שניהם מקרא אחד דרשו וזבחת עליו את עולותיך ואת
שלמיך ר׳ יוסי סבר או כוליה לעולה או כוליה לשלמים׳ ור׳ יוסי בר׳ יהודה סבר חד
חלקיהו חציו לעולה וחציו לשלמים׳ דאי סלקא דעתא כוליה לעולה כשר השתא
לעולה כשר לשלמים מיבעיא ואידך איצטריך סלקא דעתא אמינא הני מילי עולה
דדחיק לה מקום אבל שלמים לא דחיק להו מקום אימא לא קא משמע לן׳

גופה אמ׳ ר׳ אסי אמ׳ ר׳ יוחנן מודה ר׳ יוסי ב״ר יהודה שאם שחטן בקרקע כנגדן
פקולין׳ אמ׳ ליה אחא מדיפתי לרבינא כנגדו בקרקע היכא אי נימא דשחיט׳ אאמה
יסוד ואאמה סובב כנגדו גופו דמזבח הוא לא דעבד מחילה ושחט בה מי איתיה למזבח
כלל והא תניא מזבח אדמה שיהא מחובר באדמה שלא יבננו לא על גבי כיפין
ולא על גבי מחילות לא צריכא דבצר בצורי׳ אמ׳ ר׳ זירא אי אפשר איתה להא
דר׳ יוחנן ולא תניה במתניתין נפק דק אשכח דתנן בדרן משום עצי תאנה יפים
לסדר מערכה שניה לקטורת כנגד קרן מערבית דרומית משוך מן הקרן כלפי צפון
ארבע אמות כאומד חמשה סאין גחלים ובשבת כאומד שמונת סאין גחלים ששם
היו נותנין שני בזיכי לבונה שללחם הפנים׳ ומיקיימתה ר׳ יוסי היא דתניא אמ׳ ר׳ יוסי
אף סימן כל הנטל מבפנים לינתן בחוץ אינו ניתן אלא במקום שלפנים וכל הנטל מבחוץ
לינתן בפנים אינו נטול אלא ממקום שלפנים׳ כל הנטל מבפנים לינתן בחוץ מאי היא
אילימא שיירין בהדיא כת׳ בהו אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד׳ ותו כל
הנטל מבחוץ לינתן בפנים מאי היא אי נימא גחלים דיום הכפורים בהדיא כת׳ בהו
ולקח מלא המחתה גחלי אש מעל המזבח מלפני יי׳ אלא כל הנטל מבפנים לינתן בחוץ
שני בזיכי לבונה דגמרי משיירין כל הנטל מבחוץ לינתן בפנים גחלים דכל יומא
דגמרינן מגחלים דיום הכפורים׳ מאי קא סבר אי קא סבר כוליה מזבח בדרום קאי
עשרין ושבע באעי מיתא ואי נמי סבר קדושת היכל ואולם אחת היא עסרין ותרתי
באעי מיתא ואי נמי סבר חציו בצפון וחציו בדרום חדי סרי באעי מיתא ואי נמי סבר
קדושת היכל ואולם אחת היא שית באעי מיתא לאו משום דקא סבר כוליה מזבח
בצפון קאי והאני ארבע אמות מי עבידיתיהו אמה יסוד ואמה סובב ואמה מקום
קרנות ואמה מקום הילוך רגלי הכהנים דפש לה חדא אמתא דבי מסגי ביה לקמיה רתן
ליכא כנגד הפתח׳ אמ׳ רב אדה בר מתנה לא הא מני הא ר׳ יהודה היא דתניא דבי ר׳
יהודה אומ׳ מזבח ממוצע ועומד באמצע עזרה עשר כנגד פתחו שלהיכל אחת עשרה
אמה לכאן ואחת עשרה אמה לכאן נמצא מזבח מכוון כנגד היכל וכתלו ואיבעי׳ תרי
סרי באעי מיתא ואי נמי קא סבר קדושת היכל ואולם חדא היא שית באעי מיתא מי
סברת הני ארבע אמות בהדי אמה יסוד כהדי אמה סובב לבר מאמה יסוד לבר מאמה
סובב׳ ולוקמה בר׳ יוסי ובממוצע משום דר׳ יהודה הוא דשמעינן ליה ממוצע
בהדיא׳ ורב שרביה אמ׳ הא מני ר׳ יוסי הגלילי היא דתניא ר׳ יוסי הגלילי אומר
בתוך שנ׳ ונתתה את הכיור בין אהל מועד ובין המזבח יכול יתננו בין האולם ולמזבח תל׳
ואת מזבח העלה שם פתח משכן אהל מועד׳ מזבח פתח אהל מועד ולא כיור פתח
אהל מועד הא כאיזה צד נותנו כבין האולם ולמזבח ומשוך קימעה כלפי צפון׳
מאי קא סבר אי קא סבר כוליה מזבח בדרום קאי לוקמוה מכותל היכל ולדרום בין
האולם ולמזבח ואי נמי קא סבר קדושת היכל ואולם אחת היא לוקמיה מכותל אולם
ולדרום בין האולם ולמזבח ואינמי סבר חציו בצפון וחציו בדרום לוקמיה מכותל היכל
ולדרום בין האולם ולמזבח לאו משום דקא סבר כולהו מזבח בצפון קאי דכי נמי מוקים

ליה

ליה מכותל היכל ולדרום הנה ליה כבין האולם ולמזבח לוקמיה מכותל היכל ולצפון בין האולם ולמזבח אמ׳ קרא שיהא צפון צפונה פנוי מכלום׳ ומאן תנא דפליג עליה דר׳ יוסי הגלילי ר׳ אליעזר בן יעקב היא דתניא ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳ צפונה שיהא צפון פנוי מכלום ואפילו ממזבח׳ אמ׳ רב מזבח שנפגם כל קדשים שנשחטו שם פסולין מקואהיה בוריגן שכחנוהו׳ כי סליק רב כהנא אשכחיה לר׳ שמעון בר׳ יוסי דיתיב קא אמ׳ משמיה דר׳ ישמעאל בר׳ יוסי מנין למזבח שנפגם שכל קדשים שהיו שם פסולין שנ׳ וזבחת עליו את עלתיך ואת שלמיך וכי עליו אתה זובח לא בזמן שהוא שלם ולא בזמן שהוא חסר׳ אמ׳ היינו קרא דאשתמיטיה לרב׳ ור׳ יוחנן אמ׳ כל קדשים שהיו שם פסולין׳ במאי קא מיפלגי מרקבר בבעלי חיים נדחין ומרקבר אין בעלי חיים נדחין׳ מותיבי קדשים שהיו שם עד שלא נבנה מזבח ואחר כך נבנה מזבח פסולין׳ נבנה דחויין מעיקרן נינהו׳ לא עד שלא נהרס מזבח ואחר כך נהרס מזבח פסולין׳ נהרס אדקינהו להו׳ לא עד שלא נפגם המזבח ואחר כך נפגם המזבח פסולין׳ ולאתלויי קא מתרצת תני נמי נשחטו׳ איני והא אמ׳ רב גידל אמ׳ רב מזבח שנעקר מקטירין קטורת במקומו כדאמ׳ נבא מודה היה ר׳ יהודה בדמים הכא נמי מודי רב בדמים׳ מאי דר׳ יהודה דתניא ביום ההוא קדש המלך את תוך החצר אשר לפני בית יי׳ כי עשה שם את העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים כי מזבח הנחשת אשר לפני יי׳ קטן מהכיל את העלה ואת המנחה ואת חלבי השלמים׳ דברים ככתבן׳ דברי ר׳ יהודה׳ אמ׳ לו ר׳ יוסי וכי אפשר לומר כן והלא בגבעון הוא אומ׳ אלף עולות יעלה שלמה על המזבח ההוא׳ ואילו בבית עולמים כת׳ ויזבח שלמה את זבח השלמים אשר זבח ליי׳ צאן מאה ועשרים אלף ובקר שנים ועשרים אלף וכשאתה מגיע לחשבון אמות ומנין עולות זה גדול מזה אלא מה ת״ל קטן מהכיל כאדם שאומ׳ לחבירו פלוני ננס הוא ופסול לעבודה׳ ור׳ יהודה שפיר קאמ׳ ר׳ יוסי ר׳ יהודה לטעמיה דאמ׳ מזבח דמשה נמי גדול הוה דתניא חמש אמות ארך וחמש אמות רחב רבוע דברים ככתבן דברי ר׳ יוסי ר׳ יהודה אומ׳ נאמ׳ כאן רבוע ונאמ׳ להלן בבית עולמים רבוע מה להלן מאמצעיתו הוא מודד אף כאן מאמצעיתו הוא מודד׳ והתם מנא ליה דכת׳ והאריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רחב רבוע׳ ותניא והאריאל שתים עשרה ארך בשתים עשרה רחב רבוע יכול אינו אלא שתים עשרה על שתים עשרה כשהוא אומ׳ על ארבעת רבעיו הוי מאמצעיתו הוא מודד שתים עשרה אמה לכל רוח ורוח׳ ור׳ יוסי כי גמיר גזרה שוה בגובהא גמיר׳ דתניא ושלש אמות קומתו דברים ככתבן דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ יוסי אומ׳ נאמ׳ כאן רבוע ונאמ׳ להלן רבוע מה להלן גבהו כשנים ברחבו בארכו אף כאן גבהו כשנים בארכו׳ אמ׳ לו ר׳ יהודה וכי אפשר לומ׳ כן והלא נאמ׳ ארך החצר מאה באמה ורחב חמש באמה וקומה חמש אמות אפשר כהן עומד על גבי מזבח ועבודה בידו וכל העם רואין אותו מבחוץ אמ׳ לו ר׳ יוסי ואתה אי אתה אומ׳ כן והלא נאמ׳ את קלעי החצר ואת מסך פתח שער החצר אשר על המשכן ועל המזבח סביב מה משכן עשר אמות אף מזבח עשר אמות ואומר חמש עשרה אמה קלעים לכתף ואומ׳ ולכתף השנית חמש עשרה קלעים הא מה אני מקיים וחמש אמות קומתו משפת מזבח ולמעלה ושלש אמות קומתו משפת סובב ולמעלה׳

ס׳ לבר מאמה קומה ס׳

ור׳ יהודה כ״כ חמש עשרה אמה קלעים ברוחב הוא״כת. ולר׳ יהודה נמי הא קא מיתחזי כהן נהי
דכהן מיתחזי עבודה בידו לא מיתחזיא׳ בשלמא לר׳ יהודה היינו דכת׳ קידוש׳ אא״לר׳ יוסי
קידוש קידש להעמיד בה מזבח׳ בשלמא לר׳ יוסי היינו דכת׳ כי מזבח הנחשת אשר לפני ײ
קטן מהכיל אא לר׳ יהודה מאי מזבח הנחשת קטן מהכיל הכי קא אמ׳ מזבח אבנים שעשה
שלמה תחת מזבח הנחשת קטן מהכיל׳ במאי קא מיפלגי מר סבר דינן חוץ מחוץ ואין
דנין חוץ מפנים׳ ומר סבר דנין כלי מכלי ואין דנין כלי מבנין׳ אמ׳ רבה ומודה ר׳ יהודה
בדמים דתניא ר׳ יהודה אומ׳ כוס היה ממלא מדם התערובת וזורקו זריקה אחת כנגד היסוד שאם
נשפך דמו שלאחד מהן נמצא זה מכשירו ואי סלקא דעתא סבר ר׳ יהודה קרקע עזרה מקדיש
לישיבקיה דאית ביה לה מצותו׳ מאי קושיא דילמא משום דקאסבר שפיכה מכוח אדם
בעינן אם כן לישקליה ולישפכיה אדוכתיה ודלמא האקא משמעלן דבעינן מצוה מן
המובחר׳ אמ׳ ר׳ לעזר מזבח שנפגם אין אוכלין בגינן שירי מנחה מאי טעמא
דאמ׳ קרא ואכלוה מצות אצל המזבח וכי אצל מזבח אכלוה לא בזמן שהוא שלם ולא
בזמן שהוא חסר׳ ואשכחן מנחה קדשי קדשים מנא לן ת״ל קודש קדשים׳ קדשים קלים
מנאלן אמ׳ רבה אתיא ממדרשו שלר׳ ישמעא׳ דתניא ר׳ יוסי אומ׳ דברים משום שלשה זקנים
וזה אחד מהן ר׳ ישמעא׳ אומ׳ יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן הזה לירושלם ויאכלנו דין הוא
בכור טעון הבאת מקום ומעשר טעון הבאת מקום מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר
אינו אלא בפני הבית מה לבכור שכן טעון מתן דמים ואימורין לגבי מזבח׳ בכורים יוכיחו
מה לבכורים שכן טעונין הנחה ת״ל ואכלת לפני ײ אלהיך מעשר דגנך תירשך ויצהרך ובכל
בקרך וצאנך׳ מקיש מעשר לבכור מה בכור אינו אלא בפני הבית אף מעשר אינו אלא בפני הבית׳ נ״א והביאתם שמה עולותיכם וג׳
וליהדר דינא ותיתי במה הצד משום דאיכא למיפרך מה להצד השוה שבהן שכן יש בהן
צד מזבח׳ ומאי קא סבר אי קא סבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד
לבוא׳ אפלו בכור נמי ואי קסבר לא קידשה לעתיד לבוא אפלו מעשר נמי לא אמר
רבינא לעולם קא סבר קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא והכא במאי
עסיקינן בבכור שנזרק דמו קודם חורבן הבית וחרב הבית ועדיין בשרו קיים דמקשינן בשרו
לדמו מה דמו למזבח אף בשרו למזבח׳ ומקיש מעשר לבכור וכי דבר הלמד בהקש חוזר
ומלמד בהקש מעשר דגן חולין הוא׳ הניחא למאן דאמ׳ בתר למד אזלינן אלא למאן דאמר
בתר מלמד אזלינן מאי איכא למימר דם ובשר חדא מילתא היא׳ כי סליק ראבון אמרה
לשמעתא קמיה דר׳ ירמיה אמ׳ ליה בבלאי טפשאי משום דיתבי באתרא דחשוכא אמרין
שמעתתא דמחשכן לא שמיע להן הא דתניא בשעת סילוק מסעות קדשים נפסלין וזבין
ומצורעין משתלחין חוץ למחיצתן ותניא אידך בשני מקומות קדשים נאכלין מאי לאו הא
בקדשי קדשים והא בקדשים קלים לא אידי ואידי בקדשים קלים׳ והא ר׳ ישמעא׳ והא רבנן׳
רבינא אמ׳ מאי שני׳ אמ׳ רבינא אידי ואידי קדשים קלים ולא קשיא הא ר׳ ישמעא׳ והא רבנן
ואיבעית אימא הא והא קדשי קדשים ומאי בשני מקומות דקא יתני עד שלא העמידו לוים
את המשכן ואחר שפירקו לוים את המשכן סלקא דעתא אמינא איפסילו להן ביוצא קא
משמע לן׳ אימא הכי נמי אמ׳ קרא ונסע אהל מועד אע״פ שנסע אהל מועד הוא׳

אמר

יג

אמר רב חסדא אמ׳ רב מזבח שלשילו שלאבנים היה׳ תנא נמי הכי ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳
מה ת״ל אבנים אבנים שלשה פעמים אחד שלשילו ואחד שלנוב וגבעון ואחד שלבית
העולמים׳ מותיב רב אחא דאבוי בר אמי אש שירדה בימי משה לא נסתלקה מעל
מזבח הנחשת עד שבא שלמה׳ ואש שירדה בימי שלמה לא נסתלקה עד שבא מנשה ׳׳
וסילקה ואם איתה מהתם דאיסתלקא לה הוה ואמ׳ כי האי תנא דתניא ר׳ יוסי אומ׳ מזבח
שלשילו שלנחשת חלול ומלא אבנים׳ רב נחמן בר׳ יצחק אמ׳ מאי לא נסתלקה לא
נסתלקה ליבטולה מאי היא רבנן אמרי שביביהוה כשהדרא׳ רב פפא אמ׳ אושפיזא
הוה נקטא זמנין הכא זמנין הכא׳ תנן התם וכשעלו בני הגולה הוסיפו עליה ארבע
אמות מן הדרום וארבע אמות מן המערב כמין גמא מאי טעמא אמ׳ רב יוסף משום
דלא ספוק׳ אמ׳ ליה אביי השתא במקדש ראשון דכתיב יהודה וישראל רבים כחול אשר
על שפת הים לרוב ספוק הכא דכת׳ כל הקהל כאחד ארבע רבוא אלפים שש מאות וששים
לא ספיק אמ׳ ליה התם אש שמים מסייעתן הכא אין אש שמים מסייעתן׳ כי אתא
ראבון אמ׳ ר׳ שמעון בן פזי משום שיתים הוסיפו׳ מעיקרא מאי סבור ולבסוף מאי
סבור מעיקרא סבור מזבח אדמה שיהא אטום באדמה לבסוף סבור שתיה בכלל אכילה
ומא׳ מזבח אדמה שיהא מחובר באדמה שלא יבננו לא על גבי כיפין ולא על גבי מחילות׳
אמ׳ רב יוסף אי הכי היינו דכת׳ ויכינו המזבח על מכונותיו שהגיעו לסוף מדתו׳ והא כת׳
הכל בכתב מיד ה׳ עלי השכיל׳ אמ׳ ר׳ שמואל בר רב יצחק קרא אשכחו ודרוש לא אמר
רב יוסף קרא אשכחו ודרשו ויאמר דויד זה הוא בית ה׳ אלהים וזה מזבח לעולה לישראל
כי בית מה בית ששים אף מזבח ששים׳ בשלמא בית מיגמרא צורתן לא מזבח מנא
ידעי אמ׳ ר׳ אלעזר ראו מזבח בנוי ומיכאל השר הגדול עומד ומקריב עליו קרבן׳
ר׳ יצחק נפחא אמ׳ אפרו של יצחק ראו שצבור ומונח באותו מקום׳ ר׳ שמואל בר נחמני
אמ׳ כל הבית כולו הריחו ריח קטורת וכאן הריחו ריח איברים׳ אמ׳ רבא בר בר חנא
אמ׳ ר׳ יוחנן שלשה נביאים עלו עמהם מן הגולה אחד שהעיד להם על המזבח ואחד
שהעיד להם על מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין אע״פ שאין בית׳
במתניתא תנא ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳ שלשה עלו עמהם מן הגולה אחד שהעיד להם על
המזבח ועל מקום המזבח ואחד שהעיד להם שמקריבין ואע״פ שאין בית ואחד שהעיד
להם על התורה שתיכתב אשורית׳ תנו רבנן הכבש והקרן והיסוד והריבוע
מעכבין מדת ארכו ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין׳ מנא הני מילי אמ׳ רב הונא
אמ׳ קרא המזבח כל היכא דכת׳ המזבח עיכובא הוא לא מעתה כיור לר׳ וקובב לר׳ יוסי
בי ר׳ יהודה הכי נמי דמעכבי דכת׳ ונתתה אתה תחת כרכב המזבח מלמטה׳ ותניא
איזה הוא כרכוב ר׳ אומ׳ זה כיור׳ ר׳ יוסי בי ר׳ יהודה אומ׳ זה קובב׳ אין והתניא אותו
היום נפגמה קרן המזבח והביאו לו בול שלמלח וסתמוהו ולא מפני שכשר לעבודה
לא כדי שלא יראה המזבח פגום שכל מזבח שאין לו לא קרן ולא כבש ולא יסוד ולא ריבוע
פסול׳ ר׳ יוסי בי ר׳ יהודה אומ׳ אף הקובב׳ תנו רבנן איזה הוא כרכוב בין קרן
לקרן מקום הילוך רגלי הכהנים אמה אטו כהנים בין קרן לקרן הוו דמסגו לא אימא

ומקום הילוך רגלי כהנים אמה והא כת' תחת כרכבו מלמטה עד חציו . אמ' רב נחמן בר
יצחק שני מקומות הוו עבדי חד לנויי וחד כי היכי דלא לישתרקן כהנים . מדת ארכו
ומדת רחבו ומדת קומתו אין מעכבין . אמ' ר' מני ובלבד שלא יפחות ממזבח שלמשה
וכמה אמ' רב יוסף אמה . מתיבי עליה חמש אמות ארך וחמש אמות רחב . אמ' ליה אביי
דלמא מקום מערכה קאמ' מר אמ' ליה מר דגברא רבא הוא ידע מאי קאמינא קארי
עליהו בני קטורה . בני אחתיה דר' טרפון הוו יתבי קמיה דר' טרפון לא הוה קא אמרי
ולא מידי פתח אמ' ויוסף אברהם ויקח אשה ושמה קטורה . יוחני אמרו ליה אינהו קטורה
כת' קארי עליהו בני קטורה . אמ' אבון בר חונא אמ' רב חמא ברבוריא גזרין שעשה
משה אמה ארכו ואמה רחבו ועביין כמחק גדיש שלקאה . אמ' ר' ירמיה באמה גרומה
אמ' רב יוסף אי הכי היינו דתניא על העצים אשר על האש אשר על המזבח שלא ידהן
עצים יוצאין מן המזבח כלום . תנן התם הכבש היה לדרומו שלמזבח שלשים
ושתים על רוחב שש עשרה אמה . מנא הני מילי אמ' רב כהנא אמ' קרא עליך הת'
אמרה תורה תן ירך ופנים בדרום . אימא ושחט אותו על ירך המזבח צפונה שיהא ירך
בצפון ופנים בדרום . אימא ירך בצפון ופנים בצפון אמ' רבא דאמרי גברא אאפיה . אמ'
ליה אביי אדרבה תלוץ אותו גברא רבוע כת' דרביע מרבע דרבי מירבא . והאיי אימא
דמרבע ובועי רבוע דמרבע הוא מי כת' מרובע ולטעמיך מי כת' רבוץ להכי כת' רבוע
דמשמע הכי ומשמע הכי . ותנא מיתיליה מהכא דתניא ר' יהודה אומ' ומעלותיהו פנות
קדים כל פונות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין ולמזרח . אימא דרך שמאל ולמזרח לא
סלקא דעתא דתאני דאמי בר יחזקאל ים שעשה שלמה עומד על שנים עשר בקר שלשה
פונים צפון ושלשה פונים ימה ושלשה פונים נגבה ושלשה פונים מזרחה והים עליהם
מלמעלה כל פונות שאתה פונה לא יהו אלא דרך ימין ולמזרח . האיי מיבעי לי לגופיה
אימא דרך שמאל ולמזרח אם כן פונים פונים למה לי . שאל ר' שמעון בן יוסי
בן לקוניא את ר' יוסי אומ' היה ר' שמעון בן יוחאי אומ' יש בין הכבש למזבח אמ' לו
ואתה אי אתה אומ' כן והלא נאמ' ועשית עולותיך הבשר והדם מה הדם בזריקה אף בשר
בזריקה . אמ' ליה שאני אומ' עומד בצד מערכה וזורק כשהוא זורק למערכה דליקא
הוא זורק או למערכה שאינה דליקה הוא זורק הוי אומ' למערכה דליקה הוא זורק
מיהו משום דלא אפשר . אמ' לו וכשהוא זורק למערכה דליקה או למערכה שאינה
דליקה הוי אומ' למערכה דליקה איתכי משום דלא אפשר הוא לא אמ' רב פפא כדם
מה דם אויר קרקע מפסיקו אף בשר אויר קרקע מפסיקו . אמ' רב יהודה שני כבשים
קטנים יוצאין מן הכבש שבהן פונים ליסוד ולסובב ומובדלין מן המזבח מלא נימה
משום שנ' סביב . לאבהו אומ' רבוע וצריך למכתב רבוע וצריך למכתב סביב דאי
כת' רחמנא סביב הוה אמינא אפלו עגיל מעגל כת' רחמ' רבוע ואי כת' רחמ' רבוע הוה
אמינא אריך וקטין כת' רחמ' סביב . תנן התם הכבש והמזבח ששים ושתים
אשתים ושתים שתין וארבעי הויאן נמינא פורח אמה על היסוד ואמה על הסובב .
אמ' נאמי בדאבא כל כבשי כבשים שלש אמות לאמה חוץ מכבשו שלמזבח שהיה

שלש

שלש אמות ומחצה וחצי טפח ואצבע ושליש אצבע בזוטרתא׳ המנחות היו נקמצות
בכל מקום בעזרה ׳ אמ׳ ר׳ אלעזר מנחה שנקמצה בהיכל כשרה שכן מצינו בקלוק בזבין׳
מותיב ר׳ ירמיה וקמץ משם ממקום שרגלי הזר עומדות׳ בן בתירה אומ׳ מנין שאם קמץ
בשמאל שיחזיר ויקמוץ בימין ת״ל וקמץ משם ממקום שקמץ כבר׳ איכא דאמרי הוא מותיב
לה והוא מפריק לה ואיכא דאמרי׳ אמ׳ ליה ר׳ יעקב לר׳ ירמיה בר תחליפא אסבריה לך לא נצרכה
לא להכשיר כל העזרה כולה שלא תאמר הואיל ועולה קדשי קדשים ומנחה קדשי קדשים מה
עולה טעונה צפון אף מנחה טעונה צפון׳ מה לעולה שכן כליל מחטאת מה לחטאת שכן
מכפרת מאשם מה לאשם שכן מיני דמים מקדשי קדשים מה לכולהי שכן מיני דמים לא
אצטריך סלקא דעתא אמינא הואיל וכת׳ והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח והדים מה הגשה
בקרן דרומית מערבית אף קמיצה נמי בקרן דרומית מערבית קא משמע לן׳ אמ׳ ר׳ יוחנן
שלמים שנשחטו בהיכל כשרים שנ׳ ושחטו פתח אהל מועד ולא יהי טפל חמור מן העיקר׳
מותיב׳ ר׳ יהודה בן פתירה אומ׳ מנין שאם הקיפו גוים כל העזרה כולה שהכהנים נכנסין להיכל
ואוכלין שם קדשי קדשים ושירי מנחה ת״ל בקדש הקדשים תאכלנו ואמאי הכא נמי נימא
בחצר אהל מועד יאכלוה ולא יהא טפל חמור מן העיקר הכי השתא התם עבודה ואדם עובד
במקום רבו׳ אמרינן לא יהא טפל חמור מן העיקר לא אכילה ואין אדם אוכל במקום רבו׳
טעמא דאהדריה קרא לאו הכי לא אמרינן׳

מתני׳

חטאת
העוף היתה נעשית על קרן דרומית מערבית ובכל מקום היתה כשרה אלא שזה היה מקומה׳
ושלשה דברים היתה אותה הקרן משמשת מלמטן ושלשה מלמעלן׳ מלמטן חטאת העוף
וההגשות ושירי הדם׳ מלמעלן ניסוך המים והיין ועולת העוף כשהיא רבה במזרח׳

גמרא

מנא הני מילי׳ אמ׳ ר׳ אלעזר דאמ׳ קרא לאישים עליה שמן ולא יתן עליה
לבונה כי חטאת היא מנחה קרויה חטאת וחטאת קרויה מנחה לומר לך מה מנחה בקרן דרומית
מערבית אף חטאת בקרן דרומית מערבית׳ ומנחה גופה מנא לן דתניא לפני יי׳ יכול
במערב ת״ל אל פני המזבח׳ או אל פני המזבח יכול בדרום ת״ל לפני יי׳ הא כאיזה צד׳ מגישה
בקרן דרומית מערבית כנגד חודה שלקרן ודיו׳ ר׳ אליעזר אומ׳ יכול יגישה לדרומה שלקרן
או למערבה שלקרן אמרת כל מקום שאתה מוצא שני מקראות אחד מקיים עצמו ומקיים
חבירו ואחד מקיים עצמו ומבטל חבירו מניחין את שמקיים עצמו ומבטל חבירו ~
ותופשין את שמקיים עצמו ומקיים חבירו אם אתה אומ׳ לפני יי׳ במערב ביטלתה
אל פני המזבח בדרום׳ וכשאתה אומ׳ אל פני המזבח בדרום קיימתה לפני יי׳ במערב׳
היכן קיימתה אמ׳ רב אשי הא״י תנא סבר כוליה מזבח בצפון קאי׳ בכל מקום היתה
כשרה אלא שזה היה מקומה׳ מאי קאמ׳ הכי קאמ׳ בכל מקום היתה כשרה למליקה אלא
זה היה מקומה להמציתה׳ תניא להא דתנו רבנן מלקה בכל מקום במזבח בשרה מיצה   נ״א להזאתה
דמה בכל מקום במזבח כשרה׳ הזה ולא מיצה כשרה ובלבד שיתן מחוט הסקרא ולמטה
מדם הנפש׳ מאי קאמ׳ הכי קאמ׳ מיצה דמה בכל מקום במזבח כשרה שאם הזה ולא
מיצה כשרה׳ ובלבד שיתן מחוט הסקרא ולמטה מדם הנפש׳ שלשה דברים היתה
אותה קרן משמשת מלמטה וכו׳׳ חטאת העוף כדאמרן׳ הגשות נמי כדאמרן׳ דכת׳

והגישה אל המזבח · שירי הדם דכת׳ אל יסוד מזבח העולה אשר פתח אהל מועד ·
מלמעלה ניסוך המים והיין ועולת העוף כשרבה במזרח · מדקאמ׳ כשרבה במזרח מכלל
דמקומה מזרח הוא · מאי טעמא אמ׳ ר׳ יוחנן מפני שקרובה לבית הדשן · אמ׳ ר׳ חנינה בוא
וראה כמה גדול כוחן שלכהנים שאין לך קל בעופות יתר ממורא ונוצה ופעמים שהכהן זורקן
יתר משלשים אמה · דתנן נטל מחתת הכסף ועלה לראש המזבח ופינה את הגחלים אילך
ואילך חתה מן המעוכלות הפנימיות ירד הגיע לרצפה הפך פניו לצפון הילך למזרחו שלכבש
כעשר אמות צבר את הגחלים על גבי הרצפה רחוק מן הכבש שלשה טפחים מקום שנותנין מוראת
העוף ודישון המזבח הפנימי והמנורה · הני טפי מן תלתין נחדא הוי אמ׳ ר׳ חנינה מקום גבוא
לא קא חשיב · מתני׳ כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין
ויורדין דרך שמאל חוץ מן העולה לשלשה דברים לו שהיו עולין וחוזרין לעקב ·
גמרא מאי טעמא אמ׳ ר׳ יוחנן נקכים שלא יתעשנו עולת העוף שמא תמות
בעשן · מותיבי בא לו להקיף את המזבח מאיכן הוא מתחיל מקרן דרומית מזרחית מזרחית
צפונית צפונית מערבית מערבית דרומית · נתנו לו יין לנסך · אמ׳ ר׳ יוחנן הקפה ברגל · אמ׳
רבא דיקא נמי דקא תאני נתנו לו יין לנסך ולא קא תאני אמרו לו נסך שמע מינה ·
תנן דבכן כל העולין למזבח עולין דרך ימין ומקיפין ויורדין דרך שמאל עולין דרך מזרח
ויורדין דרך מערב חוץ מן העולה לשלשה דברים לו שעולין דרך מערב ויורדין דרך מערב
ועולין דרך ימין ויורדין דרך ימין · ודרך ימין דרך שמאל הוא אמ׳ רבא תני שמאל רבינא אמ׳
מאי ימין ימין דמזבח מאי שמאל שמאל דגברא · ומתני אי אידי ואידי דמזבח · אי
אידי ואידי דגברא קשיא · מתני׳ חטאת העוף כיצד היתה
נעשית היה מולק את ראשה ממול ערפה ואינו מבדיל ומזה מדמה על קיר המזבח ושירי
הדם היה מתמצה על היסוד אין למזבח אלא דמה וכולה לכהנים · גמרא
תנו רבנן והזה מדם החטאת מגופה שלחטאת הא כיצד אוחז בראש ובגוף
ומזה על קיר המזבח ולא קיר הכבש ולא קיר ההיכל ולא קיר האולם ואיזה זה קיר
התחתון או אינו אלא קיר העליון ודין הוא ומה בהמה שעולתה למטה חטאתה למעלה
עוף שעולתה למעלה אינו דין שתהא חטאתו למעלה ת״ל והנשאר בדם ימצה אל יסוד
המזבח קיר שהשיריין שלו מתמיצין ליסוד לפי ואיזה זה זה קיר התחתון · איבעיא
דיהיב מלעיל והדר יהיב למתתאי אמ׳ רבא מאי כת׳ ימיצא ימצה ממילא הוא ·
אמ׳ רב זוטרא בר טוביה אמ׳ רב כיצד מולקין חטאת העוף אוחז שתי רגליה בין שתי
אצבעותיו שני גפיה בין שתי אצבעותיו ומותח צוארה על רוחב גודלו ומולק ·
במתניתא תנא ציפרא לבר אוחז שתי רגליה בין שתי אצבעותיו שני גפיה בין שתי אצבעותיו
ומותח צוארה על רוחב שתי אצבעותיו ומולק וזו היא עבודה קשה שבמקדש · זו היא
ותו לא הא איכא קמיצה והא איכא חפינה לא זו היא אחת מעבודות קשות שבמקדש ·
מתני׳ עולת העוף כיצד היתה נעשית עלה לכבש ופנה
לסובב באלו לקרן דרומית מזרחית היה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל ומיצה
את דמה על קיר המזבח ונטל את הראש והקיף בית מלוקתו למזבח ספגו במלח וזורקו

לפי ששירי דם חטאת בהמה שנעשית מחוט הסקרא ולמעלה שיריה ליסוד אותו הקיר התחתון

על

על גב האשים באלו לגוף והסיר את המוראה ואת הנוצה ואת בני מעים היוצאין עמה והשליכן
לבית הדשן שיסע ולא יבדיל ואם הבדיל כשר ספגו במלח וזרקן על גבי האשים׃
גמרא תנו רבנן והקריבו מה תלמוד לפי שנ׳ והקריב מן התרים או מן בני
היונה את קרבנו יכול המתנדב עוף לא יפחות משני פרידין ת״ל והקריבו אפלו פרידה אחת׃
אל המזבח מה ת״ל אל הכהן לקבוע לו כהן שיכול והלא דין הוא והלא בן צאן שקבע
לו צפון לא קבע לו כהן עוף שלא קבע לו צפון אינו דין שלא יקבע לו כהן ת״ל אל הכהן לקבוע
לו כהן יכול ימלקנו בסכין ודין הוא ומה בן צאן שלא קבע לו כהן קבע לו כלי עוף שקבע
לו כהן אינו דין שיקבע לו כלי אמ׳ ר׳ עקיבה וכי תעלה על דעתך שזר קרב לגבי
מזבח אלא מה ת״ל כהן שתהא מליקה בעצמו שלכהן יכול ימלקנו בין למעלה בין למטה
ת״ל ומלק והקטיר מה הקטרה למעלה אף מליקה למעלה ומלק שתהא מליקה
ממול העורף אתה אומ׳ ממול העורף או אינו אלא מן הצואר נאמ׳ כאן ומלק ונאמ׳ להלן
ומלק מה להלן ממול העורף אף כאן ממול העורף אומה להלן מולק ואינו מבדיל
אף כאן מולק ואינו מבדיל ת״ל ומלק והקטיר מה הקטרה הראש בעצמו והגוף בעצמו
אף מליקה הראש בעצמו והגוף בעצמו ומנין להקטרה שהגוף בעצמו והראש
בעצמו כשהוא אומר והקטיר אתו הכהן המזבחה הרי הקטרת הגוף אמורה הא מה
אני מקיים ומלק והקטיר בהקטרת הראש הכת׳ מדבר ונמצה דמו דם כולו על
קיר המזבח ולא קיר הכבש ולא קיר ההיכל ולא קיר האולם ואיזה זה זה קיר העליון
אתה אומ׳ קיר העליון או אינו אלא קיר התחתון ודין הוא ומה בהמה שחטאתה למעלה
עולתה למטה עוף שחטאתו למטה אינו דין שתהא עולתו למטה ת״ל והקטיר
המזבחה ונמצה דמו וכי תעלה על דעתך שאחר שמקטיר חוזר וממצה אלא אימא
מה הקטרה בראשו שלמזבח אף מיצוי בראשו שלמזבח הא כאיזה צד עולה לכבש
ופנה לסובב בא לו לקרן דרומית מזרחית והיה מולק את ראשה ממול ערפה ומבדיל
ומיצה את דמה על קיר המזבח ואם עשאה למטה מרגלין אפלו אמה אחת כשרה
ר׳ נחמיה ור׳ אליעזר בן יעקב אומרין היא עצמה אינה נעשית אלא בראשו שלקרן
מאי בינהו אביי ורבא דאמרי תרויהו עושין מערכה על גבי סובב איכא בינהו
בא לו לגוף והסיר את המוראה וכו׳ תנו רבנן והסיר את מראתו זה זפק יכול
יקדרו בסכין ויטלנו ת״ל בנוצתה נוטלה ונוטל את הנוצה עמה אבא יוסי בן חנן
אומ׳ נוטלה ונוטל את הקרקבנין עמה דבי ר׳ ישמעאל תאנא בנוצתה בנוצה שלה
קודרה בסכין כמין ארובה שסע ולא הבדיל ואם הבדיל כשר תנו רבנן
ושסע אין שסע אלא ביד כן הוא אומ׳ וישסעהו כשסע הגדי ומאומה אין בידו
מתניתין לא הסיר לא את המוראה ולא את הנוצה ולא את
בני מעים היוצאין עמה ולא ספגן במלח כל ששינה בה מאחר שמיצה את דמה כשרה
הבדיל בחטאת ולא הבדיל בעולה פסל מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף פסולה
מיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש כשרה גמרא מתניתין דלא כי
האי תנא דתניא אמ׳ ר׳ אליעזר בר׳ שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף מאי בינהו

אמ׳ רב חסדא מיצוי דחטאת העוף איכא בינייהו׳ תנא קמא סבר מיצוי דחטאת העוף מעכב וכמה דלא מצייה לדם כי מבדיל קא עביד מעשה עולה בחטאת ור׳ אלעזר בר׳ שמעון סבר מיצוי דחטאת העוף לא מעכב והלכך מחתך בשר בעלמא הוא׳ ורבא אמר שהייה בסימן שני בחטאת בעולת העוף איכא בינייהו׳ תנא קמא סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף לא מעכב ואע״ג דשחיקא עביד מעשה עולה בחטאת׳ ור׳ אלעזר בר׳ שמעון סבר שהייה בסימן שני בעולת העוף מעכב וכיון דשהי מחתך בשר בעלמא הוא׳ אביי אמ׳ רוב בשר איכא בינייהו׳ תנא קמא סבר אמ׳ רוב בשר לא מעכב ור׳ אלעזר בר׳ שמעון סבר רוב בשר מעכב׳ כיפלוגתא דר׳ זירא ור׳ שמואל בר רב יצחק חד אמ׳ שהייה בסימן שני בחטאת בעולת העוף מעכב איכא בינייהו וחד אמ׳ רוב בשר מעכב איכא בינייהו מכלל דבעינן רוב בשר לכתחלה אין׳ והא תניא כיצד מולקין חטאת העוף חותך שדרה ומפרקת בלא רוב בשר עד שמגיע לוושט או לקנה הגיע לוושט או לקנה חותך סימן אחד או רובו ורוב בשר עמו ובעולה שנים או רוב שנים׳ אמרוה קמיה דר׳ ירמיה אמ׳ להון משום דיתבי באתרא דחשוכא אמרי שמעתתא דמתשכן לא שמיע להון הא דאמ׳ ר׳ שמעון בן אליקים משום ר׳ אלעזר בן פדת משום ר׳ אלעזר בן שמוע משום ר׳ אלעזר בר׳ שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ומאי לא יבדיל אינו צריך להבדיל׳ אמ׳ ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לא מעתה גבי בור דכת׳ ולא יקבנו הכי נמי דאינו צריך לקנות אמ׳ ליה הכי השתא התם כיון דכת׳ בעל הבור ישלם מכלל דבאעי כקניי לא הכא מכדי כת׳ והקריבו חלק הכת׳ בין חטאת העוף לעולת העוף לא יבדיל למאי לי שמע מינה אינו צריך להבדיל׳ מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף פסולה וכו׳ תנו רבנן עולה אע״פ שאם מיצה דם הגוף ולא מיצה דם הראש כשרה יכול אפלו מיצה דם הראש ולא מיצה דם הגוף ת״ל היא׳ מאי תלמודה אמ׳ רבא רוב דמים בגוף שכיח׳

מתניתין חטאת העוף שמלקה שלא לשמה מיצה דמה שלא לשמה או לשמה ושלא לשמה או שלא לשמה ולשמה פסולה עולת העוף כשרה ובלבד שלא עלת לבעלים׳ תוב מתני׳ אחד חטאת העוף ואחד עולת העוף ש שמלקן ושמיצה את דמן לאכול דבר שדרכו לאכול ולהקטיר דבר שדרכו להקטיר חוץ למקומו פסול ואין בו כרת׳ חוץ לזמנו פיגול וחייבין עליו כרת ובלבד שיקרב המתיר כמצותו׳ תוב מתני׳ כיצד קרב המתיר כמצותו מלק בשתיקה ומיצה את הדם חוץ לזמנו או שמלק חוץ לזמנו ומיצה את הדם בשתיקה או שמלק ומיצה את הדם חוץ לזמנו זה הוא שיקרב המתיר כמצותו׳ תוב מתני׳ כיצד לא קרב המתיר כמצותו מלק חוץ למקומו ומיצה את הדם חוץ לזמנו או שמלק חוץ לזמנו ומיצה הדם חוץ למקומו או שמלק ומיצה הדם חוץ למקומו׳ חטאת העוף שמלקה שלא לשמה מיצה דמה חוץ לזמנה או שמלקה חוץ לזמנה מיצה דמה שלא לשמה או שמלק ומיצה דמה שלא לשמה זהו שלא קרב המתיר כמצותו׳ תוב מתני׳ לאכול כזית בחוץ כזית למחר כזית למחר כזית בחוץ כחצי זית בחוץ כחצי זית למחר כחצי זית למחר כחצי זית בחוץ פסול ואין בו כרת׳ אמ׳ ר׳ יהודה זה הכלל

אם מחשבת הזמן קדמה למחשבת המקום פיגול וחייבין עליו כרת ואם מחשבת המקום קדמה
למחשבת הזמן פסול ואין בו כרת וחכמים אומרים זה וזה פסול ואין בו כרת׳ לאכול כחצי זית
ולהקטיר כחצי זית כשר שאין אכילה והקטרה מצטרפין׳ סליק פירקא׳

הדרן עלך קדשי קדשים ששחטן

מתניתין חטאת העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת לשם חטאת
כשרה׳ כמעשה חטאת לשם עולה׳ כמעשה עולה לשם חטאת
כמעשה עולה לשם עולה פסולה׳ עשאה למעלה כמעשה כולן פסולה׳ **גמרא**
דשני במאי אי נימא דשני במליקה טמא דלא כר׳ לעזר בר׳ שמעון דתניא אמ׳ ר׳ לעזר בר׳
שמעון שמעתי שמבדילין בחטאת העוף ולאו מי אקימנה דלא כר׳ לעזר בר׳ שמעון הא
נמי דלא כר׳ לעזר בר׳ שמעון׳ לא הכא במאי עסקינן דשני בהזאה הכי נמי מסתברא
מדקתני עשאה למעלה כשרה כמעשה כולן פסולה ואפלו כמעשה חטאת לשום חטאת
דשני במאי אי נימא דשני במליקה הא אמ׳ מר מליקה בכל מקום במזבח כשרה אלא לאו
בהזאה ומדסיפא בהזאה רישא נמי בהזאה מידי איריא הא כדאיתה והא כדאיתה רישה
במליקה סיפה בהזאה׳

מתניתין עולת העוף שעשאה למעלן
כמעשה עולה לשם עולה כשרה׳ כמעשה עולה לשם חטאת כשרה׳ ובלבד שלא ערלת
לבעלים׳ כמעשה חטאת לשם עולה כמעשה חטאת לשם חטאת פסולה׳ עשאה למטן
כמעשה כולן פסולה׳ וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן חוץ מחטאת העוף
שעשאה למטן כמעשה חטאת לשם חטאת׳ **גמרא** דשני במאי אי נימא
דשני במליקה וקא תאני קופה וכולן אין מטמאין בבית הבליעה ומועלין בהן חוץ מחטאת
העוף שעשאה למטן כמעשה חטאת לשם חטאת לימא דלא כר׳ יהושע דאי ר׳ יהושע
הא אמ׳ אין מועלין׳ לא הכא במאי עסקינן דשני במיצוי׳ אימא סיפא עולת העוף
שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת ר׳ ליעזר אומ׳ מועלין בה ור׳ יהושע אומ׳ אין
מועלין בה דשני במאי אי נימא דשני במיצוי אימור ואמ׳ ר׳ יהושע במליקה במיצוי מי
אמ׳ אלא פשיטא במליקה רישה וסיפא במליקה מיצעתה במיצוי אין רישה וסיפא
במליקה מיצעתה במיצוי׳

מתניתין עולת העוף שעשאה למטן
כמעשה חטאת לשם חטאת ר׳ ליעזר אומ׳ מועלין בה ר׳ יהושע אומ׳ אין מועלין בה׳
אמ׳ ר׳ ליעזר מה אם חטאת שאין מועלין בה לשמה כששינה את שמה מועלין בה׳ עולה
שמועלין בה לשמה כששינה את שמה אינו דין שימעלו בה׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם
אמרת בחטאת ששינה את שמה לשם עולה שכן שינה את שמה לדבר שיש בו מעילה
תאמר בעולה ששינה את שמה לשם חטאת שכן שינה את שמה לדבר שאין בו מעילה׳ אמ׳
לו ר׳ ליעזר והרי קדשי קדשים ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים יוכיחו ששינה
את שמן לדבר שאין בו מעילה ומועלין בהן אף אתה אל תתמה על העולה שאעפ׳ ששינה
את שמה לדבר שאין בו מעילה שימעלו בה׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת בקדשי קדש׳

ששחטן בדרום ושחטן לשם קדשים קלים שכן שינה אם שמם לדבר איסור והתר תאמר בעולה
ששינה את שמה לדבר שכולו מותר׳ גמרא תנא אמ׳ ר׳ אליעזר אשם ששחטן
בצפון לשם שלמים יוכיח ששינה את שמו לדבר שאין בו מעילה ומועלין בו אף אתה אל תתמה
על עולה שאע״פ ששינה את שמה שימעלו בה׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת באשם
ששחטו בצפון לשום שלמים שכן שינה את שמו ולא שינה את מקומו תאמר בעולה ששינה
את שמה ושינה את מקומה׳ אמ׳ לו ר׳ אליעזר אשם ששחטו בדרום לשום שלמים יוכיח
ששינה את שמו ושינה את מקומו ומועלין בו אף אתה אל תתמה על עולה שאע״פ ששינה את
שמה ושינה את מקומה שימעלו בה׳ אמ׳ לו ר׳ יהושע לא אם אמרת באשם ששחטו בדרום
לשום שלמים שכן שינה את שמו ושינה את מקומו ולא שינה את מעשיו תאמר בעולה
ששינה את שמה ושינה את מקומה ושינה את מעשיה איש תיק׳ אמ׳ רבא אמאי שתיק
ושמא ליה אשם ששחטו בדרום לשום שלמים בשינוי בעלים יוכיח ששינה את שמו ושינה
את מקומו ושינה את מעשיו ומועלין בו׳ מדקא לא אמ׳ ליה הכי אמ׳ רבא שמע מינה נחית
ליה ר׳ אליעזר לטעמיה דר׳ יהושע דאמ׳ רב אדא בר אהבה היה אומ׳ ר׳ יהושע עולת העוף שעשאה
למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון שמלקה בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף׳
איהכי חטאת העוף נמי שעשאה למעלה כמעשה עולה לשום עולה כיון שמלק בה סימן אחד
תימשך ותהוי עולת העוף׳ וכי תימא הכי נמי והא אמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ בנאה כך הוא הצינעה
שלמשנה לאו כך הוא נתן לאו׳ לא כך נמי הצינעה שלמשנה׳ רב אשי אמ׳ בשלמא עולת
העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון דהא הכשירה בסימן אחד והא הכשירה
בשני סימנין ועולת העוף למטה ליתה כיון שמלק בה סימן אחד נמשכת ונעשית חטאת העוף׳
אלא חטאת העוף שעשאה למעלה כמעשה עולה לשום עולה כיון דאמ׳ מר מלקה בכל
מקום במזבח כשרה כיון דעבד בה חד סימן הויא לה חטאת העוף ואיפקלא לה כי הדר עביד
בה סימן אחרינא איכי נמשכת ונעשית עולת העוף׳ גופה אמ׳ רב אדא בר אהבה היה אומ׳
ר׳ יהושע עולת העוף שעשאה למטה כמעשה חטאת לשם חטאת כיון שמלק בה סימן אחד
נמשכת ונעשית חטאת העוף׳ מותיבי חטאת לזו ועולה לזו עשה כולן למעלה מחצה
כשר ומחצה פסול כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול׳ חצין למעלה וחצין למטה שתיהן
פסולות: שאני אומ׳ חטאת קרבה למעלה ועולה למטה והאי נמי דעולה קרבה למטה
תימשך ותהוי חטאת העוף׳ אימור דאמ׳ ר׳ יהושע בחד גברא בתרי גברי מי אמ׳׳ תא
שמע חטאת ועולה קן סתומה ומפורשת עשה שתיהן למעלה מחצה כשר ומחצה פסול
כולן למטה מחצה כשר ומחצה פסול חצין למעלה וחצין למטה אין כשר אלא סתומה והיא
מתחלקת ביניהן אבל מפורשת לא והאי נמי דעולה קרבה למטה תימשך ותיהוי חטאת העוף
האדלא כר׳ יהושע׳ וכי תימא האדלא כר׳ יהושע ומי מצית אמרת הכי׳ תא שמע
האשה שאמרה הרי עלי קן כשאלד זכר׳ ילדה זכר מביאה שני קנין אחד לנדרה ואחד לחובתה
נתונן לכהן הכהן צריך לעשות שלש פרידין למעלן ואחת למטן לא עשה כלום כן אלא עשה
שתים למעלן ושתים למטן ולא נמלך צריכה להביא עוד פרידה אחת ויקריבנה למעלן ממין
אחד משנו מינן תביא שתים פירשה נדרה צריכה להביא עוד שלש פרידין ממין אחד

משני מינין תביא ארבע קבעה נדרה צריכה להביא עוד חמש פרידין ממין אחד משני מינין
תביא שש נתנתן לכהן ואין ידוע מה נתנה והלך הכהן ועשה ואינו ידוע מה עשה צריכה להביא
עוד ארבע פרידין לנדרה ושתים לחובתה וחטאת אחת בן עזאי אומ׳ שתי חטאות אמר ר׳
יהושע זה הוא שאמרו כשהוא חי קולו אחד וכשהוא מת קולו שבעה׳ איאור דאמר ר׳
יהושע לאפקה ממעילה מיפקה לחובה מי אמ׳

מתני׳

כל הפסולין
שמלקו מליקתן פסולה ואינן מטמאות בבית הבליעה מלק בשמאל או בלילה שחט חולין בפנים
וקדשים בחוץ אינן מטמאות בבית הבליעה מלק בסכין מלק חולין בפנים וקדשים בחוץ
תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שיבש גפה ושנסמית עינה ושנקטעה רגלה
מטמא בבית הבליעה זה הכלל כל שהיה פיסולה בקודש אינה מטמא בבית הבליעה׳ לא
היה פיסולה בקודש מטמא בבית הבליעה׳

גמרא

אמ׳ רב שמואל ולילה
אינה מטמא בבית הבליעה זר וסכין מטמא בבית הבליעה לרב מאי שנא שמואל דאשכחנן
לה הכשירא בינם הכפורים לילה נמי אשכחנן לה הכשירא באיברין ופדרין זר נמי אשכח כן
ליה הכשירא בשחיטה שחיטה לאו עבודה היא׳ ולא והא אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רב שחיטת פרה
בזר פסולה ומיני רב עלה לעזר וחוקה שאני פרה דקדשי בדק הבית היא ולאו כל דכן הוא
השתא בדק קדשי הבית דלאו עבודה ענהו באעו כהונה קדשי מזבח לא כל שכן׳ אמר רב
ששא בריה דרב אידי מידי דהוה אמראות נגעים דלאו עבודה היא ובעיא כהונה׳ ונילף
מבמה וכי תימא מבמה לא ילפינן והאתניא מנין ליוצא שאם עלה לא ירד שהרי יוצא כשר
בבמה תנא אזאת תורת העולה דיבה סמיך ליה ור׳ יוחנן אמ׳ זר אין מטמא אבית הבליעה
סכין מטמא אבית הבליעה׳ תנן כל הפסולין שמלקן מליקתן פסולה ואין מטמאין בבית
הבליעה בשלמא לר׳ יוחנן כל לאיתויי זר אלא לרב לאיתויי שמאל ולילה בהדיא
קאתני להון תני והדר מפריש׳ תא שמע זה הכלל כל שהיה פיסולה בקודש אינה מטמא
בגדים בבית הבליעה לא היה פיסולה בקודש מטמא בגדים בבית הבליעה׳ בשלמא לר׳
יוחנן כל לאיתויי זר אלא לרב לאיתויי מאי ולטעמיך לא היה פיסולה בקודש לאיתויי מאי
אלא כל שהיה פיסולה בקודש לאיתויי שקף סימן שחיטת קדשים בפנים׳ לא היה פיסולה
בקודש לאיתויי מחץ סימן מליקת חולין בחוץ׳ תנא כותיה דר׳ יוחנן מלקה זר מלקה
פסול הפיגול והנותר והטמא אינה מטמא בבית הבליעה׳ אמ׳ ר׳ יצחק שמעתי שתים
אחת מליקת זר ואחת קמיצת זר חדא תרד וחדא לא תרד ולא ידענא הי מינהי אמ׳ חזקיה
מסתברא מליקה לא תרד קמיצה תרד׳ מאי שנא מליקה דאיתה בבמה קמיצה נמי איתה
בבמה קא סבר אין מנחה בבמה או אין מנחה בבמה אין עופות בבמה דאמ׳ רב ששת
לדברי האומ׳ יש מנחה בבמה יש עופות בבמה אין מנחה בבמה אין עופות בבמה מאי טעמ׳
זבחים ולא מנחות זבחים ולא עופות׳ אמ׳ ר׳ זעא הכי קאאמ׳ אין קידוש כלי שרת למנחה
בבמה׳ מלק בשמאל או בלילה וכו׳ תנו רבנן יכול תהא מליקה שלפנים מטמא
בגדים בבית הבליעה ת״ל נבלה נבלה הא נמי נבילה היא לא ת״ל טרפה מה טרפה שאינה
מתרת את האיסור אף כל שאינו מתיר את האיסור יצתה מליקה שלפנים שמתרת את
האיסור ובא סימן מקץ חפץ מולק קדשים בחוץ וחולין בין בפנים בין בחוץ הואיל ואין

מתירין את האיסור מטמאין בבית הבליעה ׳ תנא אידך יכול תהא שחיטה שלפנים
מטמא בגדים מבית הבליעה ת״ל נבלה נבלה הא נמי נבלה היא לא ת״ל טרפה מה
טרפה ששותה בפנים כבחוץ אף כל ששוה בפנים כבחוץ יצאת שחיטה שלפנים שלא
שותה בפנים כבחוץ ויצא סימן שחף קפץ ׳ שנחט חולין בפנים וקדשים בין בפנים
בין בחוץ הואיל ולא שון בפנים כבחוץ אין מטמאין בבית הבליעה ׳ בשלמא חולין
לא שון בפנים כבחוץ אלא קדשים בין בפנים בין בחוץ פסולין נינהו אמ׳ רבא אם הועילה
לו שחיטתחוץ לחייבו כרת לא תועיל לו לטהרו מידי נבלה תינח בחוץ בפנים מאי איכא
למימר לא שון בפנים כבחוץ ׳ איתמ סימן מקץ מולק קדשים בחוץ נמי לא שוו בפנים
כבחוץ אמ׳ רב שימי בראשי דנין דבר שלא כהכשירו מדבר שלא בהכשירו ואין דנין
דבר שלא כהכשירו מדבר שהוא כהכשירו ׳ ולא והא תנא מנין ליוצא שאם עלה
לא ירד שהרי יוצא כשר בבמה תנא אזאת תורת עולה ריבה סמין ליה ׳

מתניתין מלק ונמצאת טרפה ר׳ מאיר אומ׳ אינה מטמא בבית
הבליעה ׳ ר׳ יהודה אומר מטמא בבית הבליעה ׳ אמ׳ ר׳ מאיר ומה אם נבלת בהמה שהיא
מטמא במגע ובמשא שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה נבלת העוף שאינה
מטמאה במגע ובמשא אינו דין שתהא שחיטתה מטהרת טריפתה מטומאתה מה
מצינו בשחיטתה שהיא מכשרתה לאכילה ומטהרת את טריפתה מטומאתה אף
מליקתה שהיא מכשרתה לאכילה תטהר טריפתה מטומאתה ר׳ יוסי אומ׳ דייה כנבלת
בהמה שחיטתה מטהרת לא מליקתה ׳

גמרא ור׳ מאיר לא דרש דין
והא דין דאוריתא הוא דתניא מדין קל וחומר כאיזה צד ויאמר ה׳ אל משה ואביה ירק
ירק בפניה הלא תכלם שבעת ימים קל וחומר לשכינה ארבעה עשר יום אלא דיו לבא מן
הדין להיות כנדון ׳ אמ׳ ר׳ ינסי בר אבון ר׳ מאיר קרא אשכח ודרש זאת תורת הבהמה
והעוף וכי באיזו תורה שותה בהמה לעוף ועוף לבהמה בהמה מטמא במגע ובמשא
ועוף אינו מטמא במגע ובמשא עוף מטמא בגדים אבית הבליעה בהמה אינה מטמא
בגדים אבית הבליעה באיזו תורה שוה לאלומ׳ לך דבר מה בהמה דבר המתירה לאכילה
מטהר טריפתה מטומאתה אף עוף המתירו לאכילה מטהר טריפתו מטומאתו ׳ ור׳
יהודה מאי טעמיה אמ׳ רבא ר׳ יהודה קרא אשכח ודרש נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה
בה ׳ אמ׳ ר׳ יהודה טרפה למה נאמרה אם טרפה חיה הלא נבלה אמורה אם טרפה אינה
חיה הרי היא בכלל נבלה לא להביא טרפה ששחטה שמטמא ׳ אמ׳ ליה רב שיזבי ---
לרבא אלא מעתה חלב נבלה וחלב טרפה נמי טמא למה נאמרה אם טרפה חיה הרי נבלה
אמורה אם טרפה אינה חיה הרי היא בכלל נבלה הכי נמי להביא טרפה ששחטה שחלבה
טהור מכלל דהיא מטמא ׳ האמ׳ רב יהודה אמ׳ רב ואמרי לה מתניתא וכי ימות מכן
הבהמה מקצת בהמה מטמא מקצת בהמה אינה מטמא ואיזו זו טרפה ששחטה ׳
אמ׳ ליה ההיא טרפה מיבעי לי למעוטי טמאה מי שיש במינה טרפה יצתה בהמה טמאה
שאין במינה טרפה ׳ אי הכי הכא נמי טמא מי שיש במינו טרפה יצא עוף טמא שאין
במינו טרפה ׳ עוף טמא לר׳ יהודה מנבלה נפקא ליה דתניא ר׳ יהודה אומ׳ יכול תהא

נבלת עוף טמא מטמא בגדים אבית הבליעה ת"ל נבלה וטרפה לא יאכל לטמאה בה מי
שאיסורו בל משום בל תאכל נבלה יצא זה שאין איסורן (משום) בל תאכל נבלה אלא משום בל
תאכל טמא׳ אי הכי התם נמי נימא מי שאיסורן משום בל תאכל נבלה וחלב יצתה
זו שאין איסורה משום בל תאכל נבלה וחלב אלא משום בל תאכל טמאה אלא ההיא טר'
מיבעי לי' למעוטי חיה מי שחלבו אסור ובשרו מותר יצתה חיה שחלבה ובשרה
מותרין׳ מאי שנא טומאה דאין חלבה חלוק מבשרה חיה נמי אין חלבה חלוק מבשרה
ועוד והא כת' ואכול לא תאכלוהו׳ אלא אמ' אביי ההיא טרפה לגופיה צריך שלא תאמר
הואיל וטמאה אסורה מחיים וטרפה אסורה מחיים מה טמאה חלבה טמא אף טרפה
חלבה טמא׳ אי הכי התם נמי נימא הואיל ועוף טמא אסור מחיים וטרפה אסורה
מחיים מה עוף טמא אינו מטמא אף טרפה אינה מטמאה׳ ועוד מי איכא למילף
טרפה מטמאה טמאה לא היתה לה שעת הכושר טרפה היתה לה שעת הכושר׳ וכי
תימא טרפה מבטן מאי איכא למימר במינה מיהא איכא׳ אלא אמ' רבא התורה אמרה
יבוא איסור נבלה ויחול על איסור חלב׳ יבא איסור טרפה ויחול על איסור חלב׳
וצריכי דאי כתב רחמנא בנבלה משום דמטמא אבל טרפה אימא לא׳ ואי כתב רחמנא
בטרפה משום דאסירא מחיים אבל נבלה אימא לא צריכי׳ ור' מאיר האי טרפה
מאי עביד ליה מיבעי לי' למעוטי מלוקה שלפסם׳ ור' יהודה טרפה אתרינא כת' ור'
מאיר חד למעוטי מלוקה שלפסם וחד למעוטי עוף טמא׳ ור' יהודה עוף טמא מנבלה
נפקא ליה ואידך נבלה למה לי מיבעי לי' לשיעור אכילה בכזית תיפוק לי' מקמא מ'
מדאפקיה רחמנא בלשון אכילה חד לשיעור אכילה בכזית וחד לכדי אכילת פרס קלקא
דעתא אמינא הואיל וחידוש הוא ביתר מכדי אכילת פרס נמי ליטמי קא משמע לן׳
. תנו רבנן וחלב נבלה וחלב טרפה בחלב בהמה טהורה הכת' מדבר אתה או' בחלב
בהמה טהורה או אינו אלא בחלב בהמה טמאה דין הוא טיהר מכלל שחיטה וטיהר
מכלל חלב מה כשטיהר מכלל שחיטה בטהורה ולא בטמאה אף כשטיהר מכלל
חלב בטהורה ולא בטמאה׳ כלך לדרך זו טיהר מכלל נבלה וטיהר מכלל חלב פ׳ עוף טמא
מה כשטיהר מכלל נבלה בטמאה ולא בטהורה אף כשטיהר מכלל חלב בטמאה ולא
בטהורה אמרת כשאתה בא בדרך זו אינה אלא בטהורה וכשאתה בא בדרך זו אינה אלא בטמאה
ת"ל טרפה מי שיש במינו טרפה יצאת בהמה טמאה שאין במינה טרפה אוציא בהמה טמאה
שאין במינה טרפה ולא אוציא את החיה שיש במינה טרפה ת"ל ואכל לא תאכלוהו מי שחלבו
אסור ובשרו מותר יצתה חיה שחלבה ובשרה מותרין׳ אמ' ליה רב יעקב בר אבא לרבא
אלא נבלת בהמה טהורה הוא דמטמא׳ נבלת בהמה טמאה לא מטמא׳ אמ' ליה כמה (שחבי) כבי
שבישתו בה קיפה אתן לנבלת עוף טמא׳ אמ' ר' יוחנן לא טיהר ר' מאיר אלא בתמימים
אבל בבעלי מומין לא׳ ור' אלעזר אמ' אפלו בבעלי מומין׳ איתמר נמי אמ' רב ביב אמ'
ר' אלעזר מטהר היה ר' מאיר בבעלי מומין ואפלו באוזין ותרנגלין׳ בעי ר' ירמיה ערף
עז מהו אוזין ותרנגלין הוא דמינא דעוף ניהו אבל עז דלאו מינה דעגלה הוא לא או דלמא
הא נמי מין בהמה הוא׳ יתיב רב דימי קא אמ' לה להא שמעתא אמ' ליה אביי מכלל דעגלה

עדופה טהורה היא אין דאמרי' דבי ר' ינאי כפרה כת' בה כקדשים · מותיב רב נתן אבוה דרב הונא
בריה דרב נתן או ואכול אין ליוא חלב שאסור באכילה ומותר בהנאה · חלב שור הנסקל ועגלה
ערופה מנין ת"ל כל חלב ואי סלקא דעתא עגלה ערופה טהורה היא מי איכא מידי דהיא טהורה
וחלבה טמא אי דערפה מיערף הכי נמי הכא במאי עסיקינן כגון ששחטה ותהני לה סכין לטהרה
מידי נבלה הכא במאי עסיקינן כגון שמתה מכלל דמחיים אסורא אין · אמ' ר' ינאי גבור
שמעתי בה ושכחתי נקבין חבריא לומר ידידתה לנחל איתן אופרתה · סליק פרקא

הדרן עלך חטאת העוף ששחטה

מתניתין כל הזבחים שנתערבו בחטאות המתות או בשור הנסקל
אפלו אחד ברבוא כולם ימותו · נתערבו בשור שנעבדה בו עבירה או
שהמית את האדם על פי עד אחד או על פי הבעלים ברובע ובנרבע ובמוקצה ובנעבד ובאתנן
ובמחיר ובכלאים ובטרפה ובויוצא דופן ירעו עד שיסתאבו וימכרו ויביא בדמי היפה שבהן
מאותו המין · נתערבו בחולין תמימין ימכרו החולין לצריכי אותו המין · גמרא
מאי תני אפלו קא אמ' כל הזבחים שנתערבו בהן חטאות מתות או שור הנסקל אפלו אחד בריבו
ימותו כולן · תנינא חדא זמנא כל האסורין לגבי מזבח אוסרין בכל שהן · הרובע והנרבע
אמ' רב אשי אמרתה לשמעתא קמיה דרב שימי בר אשי ואמ' צריכין דאי תנא ההיא הוה אמינא
הני מילי לגבוה אבל להדיוט לא ואי תנא הכי הכי הוה דאיסור הנאה ניהו אבל הנך דלאו איסור
הנאה ניהו אימא לא · דלאו איסורי הנאה נמי הא תנא ליה הכא הרובע והנרבע מיקא תאני
בכמה כל שהן התם קא תאני · ועתעהיא ולא באעי הני תקנתא איצטריכא ליה דהדיוט נמי
תנינא נמי אסורין ואוסרין בכל שהן יין נסך וע"ז ועורות לבובין ושור הנסקל צריכין דאי תנא
התם הני מילי להדיוט אבל לגבוה לא מפרדינן להן לכולהו נאי אשמעינן הכא משום דאיסורי
הנאה ניהו אבל התם דלאו איסורי הנאה ניהו אימא לא צריכין · וניבטלו ברובה וכי תימא
חשיבי ולא בטילי הא ניחא למאן דאמ' כל שדרכו לימנות שנינו לא למאן דאמ' את שדרכו
לימנות שנינו מאי איכא למימר דתנן מי שהיו לו חבילי תלתן שלכלאי הכרם ידלקו
נתערבו באחרים ואחרים באחרים כולן ידלקו · דברי ר' מאיר וחכמים אומרים יעלו באחד
ומאתים שהיה ר' מאיר אומ' את שדרכו לימנות · וחכמים אומרים אין מקדש אלא ששה
דברים · ור' עקיבה אומ' שבעה ואלו הן · אגוזי פרך · ורמוני בדן · וחביות סתומות · וחלפי
תרדין · וקולסי כרוב · ודלעת יונית · ור' עקיבה מוסיף אף ככרות שלבעל הבית הראוי לערלה
ערלה הראוי לכלאי הכרם כלאי הכרם · ואיתמר עלה ר' יוחנן אמ' את שדרכו לימנות
שנינו · ור' שמעון בן לקיש אמ' כל שדרכו לימנות שנינו · הא ניחא לר' שמעון בן לקיש
לר' יוחנן מאי איכא למימר · אמ' רב פפא הא יתנא תנא דליטרא קציעות הוא דאמר כל
דבר שבמנין בדרבנן לא בטיל וכל שכן בדאוריתא כדתנן ליטרא קציעות שדרסה על פי
עגול ואינו יודע באיזה עיגול דרסה על פי חבית ואינו יודע באיזו חבית דרסה על פי כוורת
ואינו יודע באיזו כוורת דרסה · אמ' ר' מאיר ר' אליעזר אומ' רואין את העליונות כאלו הן פרודות

והתחתונות

הכא אמינא

והתחתונות מעלות את העליונות · ר' יהושע אומ' אם יש שם מאה פומין יעלו ואם לאו
הפומין אסורין והשוליים מותרין · ר' יהודה אומ' ר' אליעזר אומ' אם יש שם מאה פומין יעלו
ואם לאו הפומין אסורין והשוליים מותרין · ר' יהושע אומ' אפלו יש שם שלש מאות פומין
לא יעלו · דרסה בעיגול ואינו יודע באיזה עיגול דרסה דברי הכל יעלו · דברי הכל יעלו
היינו פלוגתיהו · לא אמ' רב פפא סיפא אתאן לספק ספיקא · והכי קאמ' דרסה בעיגול ואינו
יודע באיזה מקום בעיגול דרסה לצפונה או לדרומה דברי הכל יעלו · רב אשי אמ' אפלו
תימא רבנן בעלי חיים חשיבי ולא בטלי · ועמשוך ונקריב חד מינהון ונימא כל דפריש מרובה
פריש · נימשוך הוה ליה קבוע וכל קבוע כמחצה על מחצה דאמי · הכי קא אמרינן נגבי
שיניהו דעיידון ונימא וכל דפריש מרובא פריש · אמ' רבא גזרה שמא יבואו עשרה כהנים
בבת אחת ויקריבו · אמ' ליה ההוא מרבנן לרבא לא מעתה אלמות שיה דאקירא משום
גזרה שמא יבואו עשרה כהנים בבת אחת וישאו עשרה כהנים בבת אחת מי אפשר לא אמ'
רבא גזרה משום קבוע · ואמ' רבא השתא דאמור רבנן לא נקריב אי מקריב נמי לא מרצי ·
אותיביה רב חונא בר יהודה לרבא חטאת שנתערבה בעולה ועולה שנתערבה בחטאת אפלו
אחד ברובו כולן ימותו · בד"א בכהן הנמלך אבל בכהן שאינו נמלך עשאן למעלה מחצה כשרה
ומחצה פסולה למטה מחצה כשרה ומחצה פסולה אחת למעלה ואחת למטה שתיהן פסולות
שאני אומ' חטאת קרבה למעלה ועולה קרבה למטה · הא כמאן דאמ' בעלי חיים נדחין הא
כמאן דאמ' בעלי חיים אין נדחין · והרי שתותין דלכוליה עלמא נדחין ותנן ר' אליעזר אומר
אם קרב ראש אחד יקרבו כל הראשים כולן · הוא דאמ' כחנן המצרי דתניא חנן המצרי אומ'
אפלו דם בכוס מביא חבירו ומזוג לו · אמ' רב נחמן אמ' רבא בר אבוה אמ' רב טבעת של ע"ז
שנתערבה במאה טבעות ונפלה אחת מהן לים הגדול הותרו כולן דאמרינן הך דנפל דאיסורא
נפל · אותיביה רבא לרב נחמן אפלו אחד בריבו ימותו כולן ואמאי נימא הך דמית דאיסורא
דמית · אמ' ליה רב דאמ' כר' אליעזר דתנן ר' אליעזר אומ' אם קרב ראש אחד יקרבו כל הראשים
כולן · איני והא אמ' ר' אליעזר לא התיר ר' אליעזר לא שנים שנים אבל אחד אחד לא אמ' ליה
אנא נמי תרתי תרתי קא אמינא לה · אמ' רב יהודה אמ' רב טבעת של ע"ז שנתערבה
במאה טבעות ופירשו ששים למקום אחד וארבעים למקום אחד ופרשה אחת מארבעים
אינה אוסרת אחת מששים אוסרת · מאי שנא אחת מארבעים דלא דאמרינן אסורה
ברובה איתיה אחת מששים נמי אמרינן אסורה ברובה איתה לא אימא פירשו ארבעים
כולן למקום אחד אינן אסורות · ששים כולן למקום אחד אסורות · כי אמרה קמיה
דשמואל אמ' ליה הנח ע"ז שספיקה וספק ספיקה אסור עד סוף העולם · מותיבי ספק ע"ז
אסור וספק ספיקה מותר כאיצד כוס של ע"ז שנפל לאוצר שמלא כוסות כולן אסורין
פירש אחד מהן לרובו ומרובו לרובו מותר · תנאי היא דתניא ר' יהודה אומ' רמוני בדן
אוסרין בכל שהן כאיצד נפל אחד מהן לרובו ומרובו לרובו אסור · ר' שמעון בן יהודה
אומר משום ר' שמעון לרובו אסור מרובו לשלשה ומשלשה למקום אחד מותר ·
שמואל דאמ' כמאן אי כר' יהודה אפלו בשאר איסורי נמי אסר אי כר' שמעון אפלו בע"ז נמי
שארי וכי תימא שארי ליה כר' שמעון בין ע"ז לשאר איסורי והתניא ספק ע"ז אסור ספק

ספיקה מותר׳ מני לא ר׳ יהודה ולא ר׳ שמעון ׳לעולם ר׳ שמעון וכע״ז שאני׳ ושמוא׳
סבר לה כר׳ יהודה בחדא ופליג עליה בחדא׳ מרובו לשלשה ומשלשה למקום אחד מותר
מאי שנא שלשה דאיכא רובה הכי נמי איכא רובה מאי שלשה נמי תרי ואיהו ואי בעית
אימא סבר לה כר׳ לעזר׳ אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש חבית תרומה שנתערבה במאה חביות
נפלה אחת מהן לים הגדול הותרו כולן דאמרינן הך דנפל דאיסורא נפל׳ ואצטריך דרבי
שמעון בן לקיש ואצטריך דרב נחמן דאי איתמר דרב נחמן הני מילי גבי ע״ז דלית לה
מתירין אבל תרומה דאית לה מתירין לא ואי איתמר ר׳ שמעון בן לקיש הני מילי חבית
דמינכרא נפילתה אבל טבעת דלא מינכרא נפילתה אימא לא צריכה׳ אמ׳ רבא לא התיר
ר׳ שמעון בן לקיש אלא בחבית דמינכרא נפילתה אבל תאנה דלא מינכרא נפילתה לא ורב
יוסף אמ׳ אפילו תאנה כנפילתה כן עלייתה׳ אמ׳ ר׳ לעזר חבית שלתרומה שנתערבה
במאה חביות פותח אחת מהן ונוטל ממנה כדי דימועה ושותה׳ יתיב רב דימי קא אמ׳ לה
להא שמעתא אמ׳ ליה רב נחמן בר יצחק גמ׳ ואישתי קא חזינא הכא לא אימא נפתחה אחת
מהן נוטל ממנה כדי דימועה ושותה׳ אמ׳ ר׳ אושעיה חבית שלתרומה שנתערבה במאה
וחמשים חביות ונפתחו מאה מהן נוטל מהן כדי דימוען ושותה ושאר אסורות עד שיפתחו
ולא אמרינן איסורא ברובא איתיה׳ ״״ ברובע ובנרבע ובמוקצה ובנעבד וכו׳ בשלמא
כולהו לא ידיעי אלא הא טרפה היכי דאמי אידידע לה ניזיל ונשקלה או דלא ידעלה מנא
ידע דאיערב אמרין דבי ר׳ ינאי הכא במאי עסיקינן כגון דאיערב נקובת הקוץ בדרוסת הזאב
ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ כגון דאיערב בנפולה נפולה נמי נבדקה קא סבר עמדה צריכה מעת
לעת הילכה צריכה בדיקה׳ ר׳ ירמיה אמ׳ כגון דאיערב בולד טרפה׳ ור׳ ליעזר היא דאמ׳
ולד טרפה לא יקרב לגבי מזבח׳ כולהו לא אמרי כר׳ ינאי נקובת הקוץ לדרוסת הזאב
מידע ידיעא האי משיך והאי עביל׳ כר׳ שמעון בן לקיש לא אמרי קא סבר עמדה אין
צריכה מעת לעת הילכה אין צריכה בדיקה׳ כר׳ ירמיה לא אמרי׳ כר׳ ליעזר לא מוקמי׳

מתניתין קדשים בקדשים מין במינו זה יקרב לשם מה שהוא
וזה יקרב לשם מה שהוא׳ קדשים בקדשים מין בשאינו מינו ירעו עד שיסתאבו וימכרו
ויביא בדמי היפה שבהן ממין זה ובדמי היפה שבהן ממין זה ויפסיד המותר מביתו׳ נתערבו
בבכור ובמעשר ירעו עד שיסתאבו ויאכלו כבכור וכמעשר הכל יכולין להתערב
חוץ מן החטאת ומן האשם׳

גמרא והא בעיי סמיכה אמ׳ רב יוסף בקרבן
נשים׳ אבל אנשים לא׳ אותביה אביי קרבן יחיד שנתערב בקרבן יחיד וקרבן צבור
שנתערב בקרבן צבור׳ קרבן יחיד וקרבן צבור שנתערבו זה בזה נותן ארבע מתנות
מכל אחד ואחד ואם נתן ארבע מתנות מכולן יצא בד״א שנתערבו חיים אבל נתערבו
שחוטים נותן ארבע מתנות מכולן ואם נתן מתנה אחת מכולן יצא ר׳ אומ׳ רואין את
המתנה אם ישבה כדי לזה וכדי לזה כשרה ואם לאו פסולה׳ קתאני יחיד דומיא
דציבור מה צבור גברי אף יחיד גברי׳ אמ׳ רבא ותסברה הא מתניתא היא דקא
תאני בד״א שנתערבו חיים אבל נתערבו שחוטין לא׳ שחוטין כעין חיים בכוסות אבל
בבלול נותן ארבע מתנות לכולן ואם נתן מתנה אחת לכולן יצא׳ ר׳ אומ׳ רואין את המתנה

ס
עיין מסכת
תמורה פרק
כל האיסורין
ף

אם

אם ישבה כדי לזה וכדי לזה כשרה ואם לאו פסולה׳ ומי איתליה לר׳ האי סברא והתניא
אמ׳ ר׳ לוי בש׳ ר׳ אליעזר הזאה כל שהיא מטהרת והזאה אין צריכה שיעור והזאה מחצה כשר
ומחצה פסול לרבדין דר׳ אליעזר קא אמ׳ ואיבעית אימא הזאה לחוד ונתינה לחוד׳ נתערבו
בבכור ובמעשר כו׳ אמ׳ ר׳ אמי בר חמא בכור לבית שמאי אין מאכילין אותו לנדות תמורתו
מהוא בכורא נינהו נפיה תמורתו מהו בכור איכן נשקל בליטרא תמורתו מהוא׳ אמ׳ רבא תניא
בכור ומעשר שהוממו עושין אותן תמורה ותמורתן כיוצא בהן׳ באשי ראמי בר חמא
התפיס בכור לבדק הבית מהוא שישקל בליטרא דואתא דתקדש עדיף או דילמא דילותא דבכור
עדיף׳ אמ׳ ר׳ יוסי בר זבידא תא שמע נתערבו בבכור ובמעשר ירעו עד שיסתאבו ויאכלו
כבכור וכמעשר לאו למימרא דאינן נשקל בליטרא׳ ר׳ חונא ור׳ חזקיה תלמידי ר׳ ירמיה אמרו
מי דאמי התם שתי קדושות שני גופין הכא שתי קדושות וגוף אחד׳ מתקיף לה ר׳ יוסי בר ר׳
אבון מה אן אמ׳ הפדו לי בכור שאתפיסנו לבדק הבית כלום שומעין לו׳ הפדו רחמנא אמר
לא תפדה׳ לא אמ׳ ר׳ מני הכי קא אמ׳ כלום הקנה זה לא מה שקנוי לו׳ הכל יכולין
להתערב חוץ מן החטאת והאשם׳ מאי שנא חטאת ואשם דהאי זכר והאי נקבה חטאת
ועולה נמי האי זכר והאי נקבה איכא שעיר נשיא חטאת ואשם נמי איכא שעיר נשיא האי
צמר והאי שיער פסח ואשם נמי לא מיערבי האי בן שנה והאי בן שתי שנים איכא אשם
נזיר ואשם מצורע דבני שנה נינהו׳ ואיבעית אימא איכא בן שנה דמיחזי כבן שתים ואיכא
בן שתים דמיחזי כבן שנה׳

מתניתין

אשם שנתערב בשלמים
ר׳ שמעון אומ׳ שניהם ישחטו בצפון ויאכלו כחומר שבהן אמרו לו אין מביאין קדשים לבית
הפסול נתערבו חתיכות בחתיכות קדשי קדשים בקדשים קלים הנאכלין ליום אחד כנאכלין
לשני ימים יאכלו כחומר שבהן׳

גמרא

ואט תנא קמיה דרבא שביעית
אין לוקחין בדמיה תרומה מפני שממעט באכילתה׳ אמרוה רבנן קמיה דרבא הא דלא
כר׳ שמעון דאי ר׳ שמעון האמ׳ מביאין קדשים לבית הפסול׳ אמ׳ להן אפלו תימרן רבי
שמעון הנ׳ מלי איכא דאיערוב אבל לכתחלה לא׳ ולכתחלה לא אותיביה אביי וכונן
רשאין בהעם לשנות באכילתן לאכלן צלויין שלוקין ומבושלין ליתן לתוכן תבלי חולין
ותבלי תרומה דברי ר׳ שמעון אמ׳ ליה הנח לתרומת תבלין דרבנן׳ אותיביה אין לוקחין
תרומה בכסף מעשר מפני שממעט באכילתה׳ ור׳ שמעון מתיר אישתיק׳ כי אתא
לקמיה דרב יוסף אמ׳ ליה אמאי לא תותביה מיהא אין מבשלין ירק שלשביעית בשמן
שלתרומה שלא יבנאו קדשים לבית הפסול ור׳ שמעון מתיר׳ אמ׳ ליה לאו מי אותיבתיה
ואמ׳ לי הנח לתרומת תבלין דרבנן הכא נמי דרבנן אי דרבנן איבעי ליה ירק שלתרומה
בשמן שלשביעית לאו מי אותיבתיה אג׳ דאיערב הכא נמי ואיערב אי דאיערב מאי
טעמיהו דרבנן מאי טעמיהו מידי דהוה אאשם ושלמים מי דאמי אשם איתליה תקנתא
בנעייה הא ליתליה תקנתא כלל הא לא דמיא אלא לחתיכה שבחתיכות דכיון דלית ליה
תקנתא תאכל כחומר שבה׳ מתקיף ליה ראבינא מי דאמי חתיכה לית לה תקנתא
כלל הא איתליה תקנתא בפתיחה ורב יוסף היכי ליעביד ניקחנו טובא קא מפסיד בשביעית
ניקחנו פורתא סוף סוף ערובי מערב׳ אותיביה ר׳ שמעון אומ׳ למחרת מביא אשמן

פ׳
עיין בפרק כל התדיר
פ׳
עיין פרק לא יאמר אדם לחבירו
פ׳
עיין פרק כלל גדול בשביעית

ולוגו עמו ואומר אם מצורע הוא זה אשמו וזה לוגו ואם לאו אשם זה יהא שלמי נדבה ואותו
אשם טעון שחיטה בצפון ומתנות בהונות וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק ונאכל לזכרי
כהונה ונאכל ליום ולילה׳ לתקוני גברא שאני׳ התינח אשם לוג מאי איכא למימר
דאמ׳ נמי לוג זה יהא נדבה׳ ודלמא לאו מצורע הוא ובאעי מיקמץ דקמיץ ליה׳ ודילמא
מצורע הוא ובאעי מיתן מתנות שבע דיתיב׳ והא חסר לה דמייתי פורתא וממלי ליה
דתנן חסר תלוג עד שלא יצק ימלאנו׳ והא באעי הקטרה דמקטר ליה׳ דמקטר ליה אימת
אי בתר מתנות שבע הוו להו שיירים שחסרו בין קמיצה להקטרה ואין מקטירין קומץ עליהן
אי קודם מתנות שבע כל שממנו לאשים הרי הוא בבל תקטירו׳ אמ׳ יהודה בריה דר׳ שמעון
בדמי דעביד ליה כר׳ אליעזר דתניא ר׳ אליעזר אומ׳ לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה
לשום עצים׳ והא איכא שיירים דבאעי מיכלינהו ואיכא הך פורתא דלא קמיץ עילויהו ד׳
דפריק ליה׳ דפריק ליה היכא אי גואי קא מעייל חולין בעזרה ואי בראי איפסיל ליה ביוצא נעו׳ס
גואי וחולין ממילא קא הוו׳ והא אמ׳ ר׳ שמעון אין מתנדבין שמן לתקוני גברא שאני׳
יתיב רב רחומי קמיה דרבינא ויתיב קאמ׳ משמא דרב הונא בריה דרב חליפא ונימא אשם זה יהא
אשם תלוי לא שמע מינה מאן תנא דפליג עליה דר׳ אליעזר דאמ׳ אין מתנדבין אשם תלוי
ר׳ שמעון היא אמ׳ ליה תורת תורה אימרי בדיברי קא מיחלפי ליה׳

מתני׳

איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה ר׳ אליעזר אומ׳ יתן למעלן ורואה אני את בשר חטאת
מלמעלן כאילו הוא עצים׳ וחכמים אומרים תעבור צורתו ויצא לבית השריפה׳

גמרא

מאי טעמא דר׳ אליעזר אמ׳ קרא ואל המזבח לא יעלו לריח ניחוח
לריח ניחוח אי אתה מעלה אבל אתה מעלה לשום עצים׳ ורחמנא מעיט אותם אותם
עצים הוא דאי אתה מעלה לריח ניחוח אבל אתה מעלה לשום עצים אבל מידי אחרינא לא׳
ור׳ אליעזר הכי קאמ׳ רחמנא אותם הוא דרבי לך כבש במזבח אבל מידי אחרינא לאי ורבנן
תרתי מנה׳ מתניתין דלא כי האיי תנא דתניא אמ׳ ר׳ יהודה לא נחלקו ר׳ אליעזר וחכמים על
איברי חטאת שנתערבו באיברי עולה שיקרבו׳ ברובע ובנרבע שלא יקרבו על מה נחלקו
על איברי תמימה שנתערבו באיברי בעלת מום שר׳ אליעזר אומ׳ יקרבו ורואה אני את איברי
בעלת מום למעלה כאילו הן עצים וחכמים אומרין לא יקרבו׳ ולר׳ אליעזר מאי שנא רובע
ונרבע דלא חזן בעל מום נמי הא לאחזי אמ׳ רב הונא הכא בדוקין שבעין ואליבא דר׳ עקיבה
דאמ׳ אם עלו לא ירדו׳ איתמר דאמ׳ ר׳ עקיבה אם עלו לא ירדו לכתחלה מי אמ׳ לא אמ׳ רב
פפא הכא במאי עסיקינן כגון שהעלן על גבי כבש איתכי אפלו בעינה נמי לא טעמיה דר׳
אליעזר מעיט רחמנא מום בם מום בם דלא ירצו הא על ידי תערובת ירצו׳ ורבנן מום
בם הוא דלא ירצו הא עבר מומם ירצו׳ ור׳ אליעזר מום בם בקם ורבנן בם בהם לא דרשי׳
איתכי ורואה אני רחמנא אכשריה לדבריהם קא אמ׳ להו לדידי רחמנא אכשריה לדידכו אודו
לי מיהא בבשר בעל מום כעצים דאמי מידי דהוה אבשר חטאת ורבנן התם מאיפי הכא לא
מאיפי׳

מתני׳

איברים באיברי בעלי מומין ר׳ אליעזר אומ׳ אם
קרב ראש אחד יקרבו כל הראשים כרעו של אחד יקרבו כל הכרעים וחכמים אומרין אפלו
קרבו כולן חוץ מאחד מהן יצא לבית השריפה׳

גמרא

אמ׳ ר׳ אליעזר לא הכשיר

דלא יעלו

ר' אליעזר לא שנים שנים אבל אחד אחד לא' מותיב ר' ירמיה וחכמים אומרין אפלו קרבן כולן חוץ
מאחד מהן יצא לבית השריפה' אמ' ליה ר' יעקב לר' ירמיה בר תחליפא אסברה לך מאי אחד זוג אחד'

מתניתין דם שנתערב במים אם ישבו מראה דם כשר' נתערב ביין
רואין אותו כאלו הוא מים' נתערב בדם בהמה או בדם החיה רואין אותו כאלו הוא מים' ר' יהודה
אומ' אין דם מבטל דם' נתערב בדם פסולין ישפך לאמה' בדם תמצית ישפך לאמה ור' אליעזר מכשיר
ואם לא נמלך ונתן כשר' גמרא אמ' ר' חייא בר אבא אמ' ר' יוחנן לא שנו אלא שנפלו
מים לתוך דם אבל נפל דם לתוך מים ראשון ראשון בטל' אמ' רב פפא ולענין כיסוי אינו בן לכך
שאין דחוי אצל מצות' אמ' ר' שמעון בן לקיש הפיגול והנותר והטמא שבללן זה בזה ואכלן
פטור' אי אפשר שלא ירבה מין על חבירו ויבטלנו שמע מינה תלת שמע מינה איסורין
מבטלין זה את זה שמע מינה נותן טעם ברוב לא דאוריתא שמע מינה בהתראת ספק לא שמה
התראה' מותיב דאבא העושה עיסה מן החטה ומן האורז אם יש בה טעם דגן חייב בחלה
ואע"ג דרובה אורז מדרבנן' אי הכי אימא סיפא אדם יוצא בה ידי חובתו בפסח לא מין בשאינו
מינו בטעמא מין במינו ברובה' וניש[ע]ר מין במינו כמין בשאינו מינו דתנן נתערב ביין
רואין אותו כאלו הוא מים מאי לאו רואין אותו ליין כאלו הוא מים לא רואין אותו לדם כאלו הוא מים'
אי הכי בטל מיבעי ליה ועוד תניא ר' יהודה אומ' רואין אותו כאלו הוא יין במים אם דוהה מראיהן
כשר ואם לאו פסול' תנאי היא דתניא דלי שיש בו יין לבן או חלב והטבילו הלך אחר הרוב
ר' יהודה אומ' רואין אותו כאלו הוא יין אדום אם דוהה מראהו כשר ואם לאו פסול' ורמינהי דלי
שמלא משקין והטבילו כאלו לא טבל' מלא מי רגלים רואין אותו כאלו הוא מים' מלא מי חטאת
עד שירבו מים על מי חטאת' מאן שמעת ליה דאית ליה רואין ר' יהודה וקאמ' דסגיא ליה
ברבויה' אמ' אביי לא קשיא הא דידיה הא דרביה דתניא ר' יהודה אומ' משום רבן גמליאל אין
דם מבטל דם ואין רוק מבטל רוק ואין מי רגלים מבטלין מי רגלים' רבא אמ' הכא בדלי
שתוכו טהור וגבו טמא עסיקינן דמדאוריתא בכלי דוקה סגי ליה ורבנן הוא דגזרו ביה דלמא
ת"ס עילויהן ולא מטביל להן וכיון דאיכא רבויה לא צריך' אמ' רבא תמור רבנן בטעמא
אמור רבנן ברובא אמור רבנן בחזותא' מין בשאינו מינו בטעמא מין במינו ברובא היכא
דאית להו חזותא במראה' ופליגא דר' אלעזר דאמ' ר' אלעזר כשם שאין מצות מבטלות זו
את זו כך אין איסורין מבטלין זה את זה' מאן שמעת ליה דאמ' מצות אין מבטלות זו
את זו הלל היא דתניא אמרו עליו על הלל שהיה כורכן בבת אחת ואוכלן משום שנ' על מצות
ומרורים יאכלוהו' תנו רבנן הרקק שלזב ושלזבה פעם ראשון ושני טמא ושלישי
טהור בד"א שכיבסן במים אבל כיבסן במי רגלים אפלו עשרה פעמים טמא' ר' אליעזר בן
יעקב אומ' אחד מים ואחד מי רגלים פעם ראשון ושני טמא ושלישי טהור' מאן שמעת
ליה דאמ' מין במינו לא בטיל ר' יהודה' ורמינהי פשתן שטנאתו טיה הסיטון טהור לח הסיטון
טמא' ר' יהודה אומ' הרוטיהן במים טמא משום משקה מי הפה ואפלו טובא אמ' רב פפא נ"א
שאני רוק דקא רודי' נתערב בדם פסולין ישפך לאמה בדם תמצית וכו' במאי קמיפלגי חיפהו נ"א הרותחין
אמ' רב זביד בגוזרי גזרה במקדש קא מיפלגי מר סבר גוזרין ומר סבר אין גוזרין' רב פפא נ"א הרטיבו
אמ' דכולי עלמא אין גוזרין והכא בדם התמצית מצוי לרבות על דם הנפש קא מיפלגי

מרקבר שכיח ומר סבר לא שכיח· בשלמא לרב פפא היינו דקתאני נתערב בדם פסולין ישפך
לאמה בדם התמצית ישפך לאמה· אלא לרב זביד נעדיבינהו· ונתנינהו· קשיא·

מתניתין

דם תמימין בדם בעלי מומין ישפך לאמה· כוס בכוסו׳ ה״ל ר׳ אליעזר
אומ׳ אם קרב כוס אחד יקרבו כל הכוסות וחכמים אומרין אפלו קרבו כולן חוץ מאחד מהן
ישפך לאמה· הניתנין למטה שנתערבו בניתנין למעלה ר׳ אליעזר אומ׳ יתן למעלה ורואה את
את הניתנין למעלה כאלו הן מים ויחזור ויתן למטה והכמים אומרין ישפכו לאמה ואם לא נמלך
ונתן כשר· הניתנין מתנה אחת שנתערבו בניתנין מתנה אחת ינתנו מתנה אחת· מתן
ארבע במתן ארבע ינתנו מתן ארבע במתנה אחת· ר׳ אליעזר אומ׳ ינתנו מתן ארבע
ור׳ יהושע אומ׳ ינתנו מתנה אחת· אמ׳ ל׳ אליעזר והרי הוא עובר על בל תגרע· אמ׳ ר׳ יהושע
והרי הוא עובר על בל תוסיף· אמ׳ ל׳ אליעזר לא נאמ׳ בל תוסיף אלא כשהוא עצמו· אמ׳ ר׳ יהושע
לא נאמ׳ בל תגרע אלא כשהוא עצמו· ועוד אמ׳ ר׳ יהושע כשנתתה עברת על בל תוסיף ועשית
מעשה בידיך וכשלא נתתה עברת על בל תגרע ולא עשית בידיך·

גמרא

אמ׳ ר׳ אלעזר לא הכשיר ר׳ אליעזר אלא שנים שנים אבל אחד אחד לא· מותיב ר׳ ירמיה וחכמים אומרין
אפלו קרבו כולן חוץ מאחד מהן ישפך לאמה· אמ׳ ליה ר׳ יעקב לר׳ ירמיה בר תחליפא אסברה לך
מאי אחד זוג אחד· וצריכה דאי איתמר בההיא· בההיא קא אמ׳ ר׳ אליעזר משום דאיתבי ליה
כפרתן אבל הכא אימא מודי להן לרבנן· ואי איתמר בהא בהא קא אמרי רבנן אבל בהך אימא
מודו ליה רבנן לר׳ אליעזר צריכה· תנן התם צלוחית שנפלו לתוכה מים כל שהן ר׳ אליעזר
אומ׳ יזה שתי הזאות וחכמים פוסלין· בשלמא רבנן קא סברי יש בילה והזאה צריכה
שיעור ואין מצרפין להזאות אלא ר׳ אליעזר מאי קאסבר אי קא סבר אין בילה ט׳ מזי שתי
הזאות מאי האני דלמא תרויהו ממיא קא מדי אלא קא סבר יש בילה· ואי קא סבר הזאה
אין צריכה שיעור למאי לי דמזי שתי הזאות אלא קא סבר הזאה צריכה שיעור· ואי
אין מצרפין להזאות כי מזי שתי הזאות מאי האני וכי נמי מצרפין להזאות מי יאמר
דיתלא ליה שיעורא· אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש לעולם אין בילה והזאה צריכה שיעור
והכא במאי עסיקינן כגון שנתערבו אחד באחד· רבא אמ׳ לעולם יש בילה והזאה
אין צריכה שיעור· וקנסא הוא דקנסוה רבנן כי היכי נשתרשי ליה· רב אשי אמר
משמה אין בילה יזה שתי הזאות· מותיבי אמ׳ ר׳ לדברי ר׳ אליעזר הזאה כל שהיא
מטהרת והזאה אין צריכה שיעור והזאה מחצה כשר ומחצה פסול ועוד תנן הניתנין
למעלה שנתערבו בניתנין למטה ר׳ אליעזר אומ׳ ינתנו למעלה ותחתונים עלו לו· ואי
אמרת אין בילה דלמא הא קא יהיב עליונים למטה ותחתונים למעלה· הכא במאי
עסיקינן כגון דאיכא רובה עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים והא תחתונים עלו
לו קא תאני לשם שיירין· תא שמע נתן למטה ולא נמלך ר׳ אליעזר אומ׳ יחזור ויתן למעלה
והתחתונים עלו לו· הכא נמי ברובה עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים ועוד והא
תחתונים עלו לו קא תאני לשום שיירין· תא שמע נתן למעלה ולא נמלך אלו ואלו
מודים שיחזור ויתן למטה ואלו ואלו עלו לו· הכא נמי רובה עליונים וקא יהיב למעלה שיעור
תחתונים ועוד והא אלו ואלו עלו לו קא תאני· מי קא תאני אלו ואלו מודים אלו ואלו עלו לו אתאן

לרבנן דאמרי יש בילה׳ תא שמע הניתנין במתנה אחת שנתערבו בניתנין במתנה
אחת וכו׳ ואי אמרת אין בילה דלמא מהאי קא יהיב ומהאי לא קא יהיב אמ׳ חזקיה
כגון שנתערבו אחת באחת מתן ארבע במתן ארבע הכא נמי מתן ארבע במתן ארבע
מתן ארבע במתנה אחת וכי תימא הכא נמי מתן ארבע במתנה אחת אי הכי תא ואמ׳
ר׳ יהושע הרי הוא עובר על בל תוסיף׳ בל תגרע הכא מהכא׳ לא אמ׳ רבא בבלול
כולי עלמא לא פליגי לא פליגי בכוסות לר׳ אליעזר אית ליה רואין ולרבנן לית להו
רואין׳ ובבלול לא פליגי והא תניא אמ׳ ר׳ יהודה לא נחלק ר׳ אליעזר וחכמים על דם
חטאת שנתערב בדם עולה שיקרב׳ ברובע ובנרבע שלא יקרב׳ על מה נחלקו על
דם תמימה שנתערב בדם בעלת מום של ר׳ אליעזר אומ׳ יקרב בין בבלול בין בכוסות ורואה
אני את דם בעלת מום למעלה כאילו הן מים וחכמים אומרים לא יקרב׳ ר׳ יהודה הדא
אליבא דר׳ אליעזר מתני׳ בין בבלול בין בכוסות דרבנן בכוסות פליגי׳ אמ׳ אביי לא שנו
לא תחלת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ועולה דברי הכל מקום עולה מקום שיירין׳
אמ׳ ליה רב יוסף הכי אמ׳ רב יהודה שיירין צריכין איצטבא׳ וכן אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש
לא שנו לא תחלת חטאת ועולה אבל סוף חטאת ועולה דברי הכל מקום עולה מקום
שיירין׳ אמ׳ ר׳ יוחנן ואיתימא ר׳ אלעזר אומ׳ עדאן היא מחלוקת׳ מותיב רב הונא
בריה דר׳ יהודה קדשים שאם נתערב דמם בדם קדשים אחרים יקרבו מאי לאו סוף עולה
ובכור׳ ושמע מינה מקום עולה מקום שיירין לא תחלת עולה ובכור מאי קא משמ׳
לן דאין עולין מבטלין זה את זה׳ האי מן ולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא׳
תנאי היא איכא דנפקא ליה מהכא ואיכא דנפקא ליה מהכא׳ מותיב רבא והקריבו
בני אהרן וזרקו מה ת״ל דם דם שיכול אין לי אלא עולה שנתערבה היא ותמורתה שאף
מחיים תיקרב מניין לרבות תודה ושלמים מרבה אני תודה ושלמים שכאין כאחד
בטרונטרבה כמותן מנין לרבות את האשם מרבה אני את האשם שטעון מתן ארבע
כמותן בכור ופסח ומעשר מנין ת״ל דם דם׳ מאי לאו סוף עולה ובכור ושמע מינה
מקום עולה מקום שיירין לא תחלת עולה ובכור מאי קא משמע לן דאין עולים מבטלין
זה את זה׳ האי מולקח מדם הפר ומדם השעיר נפקא׳ תנאי היא איכא דנפקא
ליה מהכא׳ ואיכא דנפקא ליה מהכא׳ והני תנאי מולקח מדם הפר ומדם השעיר
לא ילפי קא סברי אין מערבין לקרנות מדם מדם דם דם לא משמע להו׳ ולא מקדש
הם מאי טעמא לא ילפי קא סברי קדש הם הם קריבים ואין תמורתם קריבה׳ ואידך
נפקא ליה מאם שור אם שה ליי׳ הוא׳ הוא קרב ואין תמורתו קריבה׳ תא שמע
נתן למעלה ולא נמלך ואן ואן מודים שיחזור ויתן למטה ואן ואן עלו לו׳ מאי לאו
דאיערב חטאת בעולה וכיון דיהב ליה למעלה הוו להו שיירין וקא תאני אן ואן מודים
שיחזור ויתן למטה ושמע מינה מקום עולה מקום שיירין׳ כי אתא רב יצחק בר יוסף
אמ׳ אמרי במאי עסיקינן כגון דאיערב חטאת החיצונה בשיירין הפנימיין׳ אמ׳ ליה
אביי ונימא מר כגון דאיערב בשייריה דלמא הא קא משמע לן דאפלו למאן דאמר
שיירין מעכבין הכא אין מעכבין׳ אמ׳ ליה רבא תוספאה לרבינא הא אוקימנה׳

להֲהִיא כרובה עליונים וקא יהיב למעלה שיעור תחתונים׳ ועוד הני מילי למאי דאמרינן
מעיקרא אין בילה מעכבת בכוסות פליגי׳ **מתניתין** הניתנין בפנים
שנתערבו בניתנין בחוץ ישפכו לאמה׳ נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים כשר׳ בפנים וחזר ונתן
בחוץ ר׳ עקיבה פוסל וחכמים מכשירין שהיה ר׳ עקיבה אומ׳ כל הדמים שנכנסו לכפר
בהיכל פסולין וחכמים אומרין החטאת בלבד׳ ר׳ אליעזר אומ׳ אף האשם שנ׳ כחטאת
כאשם׳ **גמרא** וליפליג ר׳ אליעזר בהא היכי נעביד ניתי לחוץ והדר ניתי
לפנים כשם שמצוה להקדים עליונים לתחתונים כך מצוה להקדים פנים לחוץ׳ ניתי
לפנים והדר ניתי לחוץ כיון דאיכא חטאת ואשם הכי נכנס דמן לפנים פסולין לא פקיקא
ליה׳ שהיה ר׳ עקיבה אומ׳ וכו׳ אמ׳ רב יהודה אמ׳ שמואל משל דר׳ עקיבה למה
הדבר דומה לתלמיד שמזג לרבו בחמין ואמ׳ לו מזג לי אמ׳ לו במה אמ׳ לו לא בחמין
אנו עסוקין עכשו בין בחמין בין בצונן הכא נמי מיכדי בחטאת עסיק ואתי חטאת דכת׳
רחמנא למה לי לאו חטאת קא אמינא לך אלא כל קדשים׳ מתקיף לה רב הונא בריה
דרב יהושע מכדי אתרבו כל קדשים לגבי מזבח לענין מליקה ושטיפה חטאת דכת׳ רחמ׳
למה לי שמע מינה חטאת אין מידי אחרינא לא׳ והא לא דמיא אלא לתלמיד שמזג
לרבו בין בחמין בין בצונן ואמ׳ לו אל תמזוג לי אלא בחמין׳ אלא טעמיה דר׳ עקיבה מחטאת
וכל חטאת דתניא חטאת אין לי אלא חטאת׳ קדשי קדשים מנין ת״ל כל חטאת׳ קדשים
קלים מנין ת״ל וכל חטאת׳ דברי ר׳ עקיבה׳ אמ׳ לו ר׳ יוסי הגלילי עקיבה אפלו אתה מרבה
כל היום כולו כלו וכל איני שומע לך אלא חטאת׳ אין לי אלא חטאת יחיד חטאת צבור מנין
ת״ל כל חטאת׳ ואין לי אלא חטאת זכר׳ חטאת נקבה מנין ת״ל כל׳ לפי׳ לאו׳ אין לי אלא חטאת
נקבה חטאת זכר מנין ת״ל וכל חטאת׳ וסבר ר׳ יוסי הגלילי׳ דהאי קרא להכי הוא דאתא
והא תנא ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ לפי שמצינו שכל הענין כולו אינו מדבר אלא בפרים הנשרפין
ובשעירים הנשרפין לשרוף פיסולן בבית הבירה ולעמוד בלא תעשה על אכילתן אמרו לן
חטאת שנכנס דמה לפני לפנים מנין אמ׳ להן הן לא הובא את דמה לדברי ר׳ עקיבה קא אמ׳׳
מתניתין חטאת שקיבל דמה בשני כוסות יצא אחד מהן לחוץ
הפנימי כשר׳ נכנס אחד מהן לפנים ר׳ יוסי הגלילי מכשיר בחיצון וחכמים פוסלין׳ אמ׳ ר׳
יוסי הגלילי מה אם במקום שהמחשבה פוסלת בחוץ לא עשה בה את המשואר כיוצא מקום
שאין המחשבה פוסלת בפנים אינו דין שנעשה את המשואר כנכנס׳ נכנס לכפר אע״פ
שלא כיפר פסול דברי ר׳ אליעזר׳ ר׳ שמעון אומ׳ עד שיכפר׳ ר׳ יהודה אומ׳ אם הכניס שוגג
כשר כל הדמים הפסולין שנתנן על גבי המזבח לא ריצה הציץ אלא על הטמא שהציץ
מרצה על הטמא ואין הציץ מרצה על היוצא׳ **גמרא** תנא אמ׳ ר׳ יוסי
הגלילי קל וחומר ומה במקום שמחשבה פוסלת בחוץ לא פסל דם שבחוץ את שבפנים הרי
מקום שאין מחשבה פוסלת במים אינו דין שלא יפסול דם שבפנים את דם שבחוץ קל
וחומר ליוצא מעתה׳ ומה אם במקום שאין מחשבה פוסלת בפנים פסל דם שבפנים את
שבחוץ׳ מקום שמחשבה פוסלת בחוץ אינו דין שיפסול דם שבחוץ את שבפנים הרי
הוא אומ׳ אשר יובא הנכנס פוסל ואין היוצא פוסל׳ והא מחשבה פוסלת במים מקל׳

וחומר ומה במקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים מחשבה פוסלת בחוץ׳ מקום שפסל
דם שבפנים את שבחוץ אינו דין שתהא מחשבה פוסלת בפנים הריהוא אומ׳ ביום השלישי
מקום המשולש בדם ובבשר ובאימורין׳ ולא תהא מחשבה פוסלת בחוץ מקל וחומר
ומה במקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ אין מחשבה פוסלת בפנים מקום שלא פסל
דם שבחוץ את שבפנים אינו דין שלא תהא מחשבה פוסלת בחוץ הרי הוא אומ׳ שלישי חוץ
לזמנו פיגול חוץ למקומו׳ בשר שנכנס לפנים כשר שיהא בדין שיפסול ומה במקום
שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים בשר היוצא לחוץ פסול מקום שפסל דם שבפנים את
שבחוץ בשר הנכנס לפנים אינו דין שיהא פסול הריהוא אומ׳ מדמה דמה ולא בשרה קל
וחומר ליוצא מעתה ומה במקום שפסל דם שבפנים את שבחוץ בשר הנכנס לפנים כשר׳
מקום שלא פסל דם שבחוץ את שבפנים בשר היוצא לחוץ אינו דין שיהא כשר הרי הוא
אומ׳ ובשר בשדה טרפה כיון שיצא בשר חוץ למחיצתו נאסר׳ תנו רבנן פנימה
אין לי אלא פנימה׳ היכל מנין ת״ל אל הקדש ויאמר קדש ואל יאמר פנימה׳ אמ׳ רבא באזה
ולימד על זה מידי דהוה אתושב ושכיר דתניא תושב זה קנוי קנין עולם׳ שכיר זה קנוי קנין
שנים׳ ויאמר תושב ואל יאמר שכיר׳ ואני אומ׳ קנוי קנין עולם אינו אוכל׳ קנוי קנין שנים
אוכל׳ באשביה ולימד על תושב שזה קנוי קנין עולם וזה קנוי קנין שנים ואינו אוכל׳
אמ׳ ליה אביי בשלמא התם תרי גופי נינהו דאע״ג דהוה ליה לקרא למכתב הנרצע לא יאכל
ואתי איידך בקל וחומר טרח וכתב ליה קרא אלא הכי כיון דאיפסל ליה בהיכל לפני לפנים
מאי באעי׳ אלא אמ׳ אביי לא נצרכה אלא להרך פשיפש׳ אמ׳ ליה רבא והא הבאה בתיבה
ביה אלא אמ׳ רבא כל מידי דחשיב עליה ללפני לפנים לא מיפסיל בהיכל׳ בעי רבא
פר העלם דבר שלצבור ושעירי ע״ז שהכניס דמן לפני לפנים מהו מי אמרינן אל הקדש
פנימה כל היכא דלא כת׳ קדש לא קרינא ביה פנימה או דלמא שלמקומן הוא ואם תמצא
לומ׳ שלמקומן הוא פר יום הכפורים ושעיר יום הכפורים שהזה מדמן על הבדים והוציאן
להיכל והכניסן מהו מי אמרינן מקומן הוא או דלמא הואיל ונפק נפק׳ ואם תמצא לומ׳
ונפק נפק הזה מדמן על הפרכת והוציאן למזבח והכניסן מהו הכא ודאי חד מקום הוא
או דלמא יציאה קרינא ביה תיקו׳ נכנס לכפר אע״פ שלא כיפר פסל וכו׳ תניא ר׳
אליעזר אומ׳ נאמ׳ כאן לכפר ונאמ׳ להלן וכל אדם לא יהיה באהל מועד בבאו לכפר בקדש מה
להלן בשלא כיפר אף כאן בשלא כיפר׳ ר׳ שמעון אומ׳ נאמ׳ כאן לכפר ונאמ׳ להלן ואת
פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש מה להלן בשכיפר אף
כאן בשכיפר׳ במאי קא מיפלגי דמר סבר דנין חוץ מחוץ ואין דנין חוץ מפנים׳ ומר
סבר דנין בהמה מבהמה ואין דנין בהמה מאדם׳ ר׳ יהודה אומ׳ נכנס שוגג פסול׳
בשכיפר או בשלא כיפר אמ׳ ר׳ ירמיה תנא ממשמע שנ׳ ואת פר החטאת ואת שעיר החט׳
אשר הובא את דמם לכפר בקדש וכו׳ מה ת״ל והשרף׳ מה ת״ל והשרף לגופיה אצטריך׳
לא מה ת״ל חטאת חטאת לפי שלא למדנו אלא מפר יום הכפורים ושעיר יום הכפורים שהשורפן
מטמא בגדים שאר הנשרפין מנין ת״ל חטאת חטאת דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ מאיר אומ׳ אינו צריך
הריהוא אומ׳ ואת פר החטאת ואת שעיר החטאת אשר הובא את דמם לכפר בקדש

שאין ת״ל לכפר בקדש ומה ת״ל לכפר בקדש לימד על כל המתכפרין שהשורפן מטמא בגדים ואילו ר׳ יהודה לכפר לא קא אמ׳ מאי טעמא לאו משום דמיבעי ליה לגזרה שוה׳

הדרן עלך כל הזבחים שנתערבו

מתניתין המזבח מקדש את הראוי לו ר׳ יהושע אומ׳ כל הראוי לאשים אם עלה לא ירד שנ׳ היא העולה על מוקדה מה עולה שהיא ראויה לאשים אם עלת לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי לאשים אם עלה לא ירד׳ רבן גמליאל אומ׳ כל הראוי למזבח אם עלה לא ירד שנ׳ היא העלה על מוקדה על המזבח מה עולה שהיא ראויה למזבח אם עלת לא תרד אף כל דבר שהוא ראוי למזבח אם עלה לא ירד׳ אין בין דברי רבן גמליאל לדברי ר׳ יהושע אלא הדם והנסכים׳ שרבן גמליאל אומ׳ לא ירדו ור׳ יהושע אומ׳ ירדו׳ ר׳ שמעון אומ׳ הזבח כשר והנסכים פסולין הנסכים כשרים והזבח פסול אפלו זה וזה פסול הזבח לא ירד והנסכים ירדו׳

גמרא המזבח מקדש את הראוי לו׳ ראוי לו׳ אין אינו ראוי לו לא למעוטי מאי אמ׳ רב פפא למעוטי קמצין שלא קדשו בכלי׳ מתקיף ליה רבינא מאי שנא מדעולא דאמ׳ עולא הני אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים לא ירדו נעשו לחמו של מזבח הנהו לא מחסרי מעשה בגופיהו הני מחסרי מעשה בגופיהו׳ ר׳ יהושע אומ׳ כל הראוי לאשים וכו׳ ואידך רבן גמליאל נמי הכתיב מוקדה ההוא לא הדורי פוקעין הוא דאתא ואידך לא הדורי פוקעין מנא ליה נפקא ליה מאשר תאכל האש את העלה על המזבח׳ ואידך ההוא מיבעי לי׳ עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת׳ דתני רב חנניה בר מנוומי בדבי ר׳ אליעזר בן יעקב אשר תאכל האש את העלה על המזבח עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה מחזיר עיכולי קטורת׳ ואידך לאו ממילא שמעת מינה דעיכולי עולה מיהא מהדר אמ׳ רבן גמליאל אומ׳ כל הראוי למזבח וכו׳ ר׳ יהושע נמי הכת׳ מזבח ההוא מיבעי לי׳ מי קא אמ׳ רחמנא כל הראוי למוקדה מקדש מזבח ואידך מזבח אחדינא כת׳ ואידך חד להיכא דהיתה לו שעת הכושר וחד להיכא דלא היתה לו שעת הכושר ואידך בין דפסולין נינהו ודבינהו ותמנא לא שנא היכא דהיתה לו שעת הכושר׳ ולא שנא היכא דלא היתה לו שעת הכושר׳ ר׳ שמעון אומ׳ הזבח כשר וכו׳ תנא ר׳ שמעון אומ׳ עולה מה עולה באה בגלל עצמה אף כל הבא בגלל עצמו יצאו נסכים הבאין בגלל זבח׳ תנא ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ בתוך שנ׳ כל הנגע במזבח יקדש שומע אני בין ראוי בין שאין ראוי ת״ל כבשים׳ מה כבשים ראויין אף כל ראוי׳ ר׳ עקיבה אומ׳ עולה מה עולה ראויה אף כל ראוי׳ מאי בינייהו אמ׳ רב אדא בר אהבה עולת העוף פסולה איכא בינייהו מאן דמיתי לה מכבשים עולת העוף לא ומאן דמיתי לה מעולה אפלו עולת העוף׳ ולמאן דמיתי לה מכבשים הא כת׳ עולה אי כתיב כבשים ולא כת׳ עולה הוה אמינן אפלו מחיותהו כת׳ רחמנא עולה׳ ולמאן דנפקא ליה מעולה הכת׳ כבשים אי כת׳ עולה ולא כת׳ כבשים הוה אמינא כל עולין ואפ׳ מנחה קמ״ל׳

מאי

מאי איכא בין הני תנאי להנך תנאי דמתניתין · אמ׳ רב פפא קמיצין שקדשן בכלי איכא
ביניהן להנך תנאי דמתניתין לא ירדו להני תנאי הכא לא ירדו · אמ׳ ריש לקיש מנחה הבאה
בפני עצמה לדברי כולן לא תרד · לדברי ר׳ יוסי הגלילי ור׳ עקיבה תרד · מנחה הבאה עם
הזבח לדברי כולן תרד · לדברי רבן גמליאל ור׳ יהושע לא תרד · נסכים הבאין בפני עצמן
לדברי כולן ירדו · לדברי רבן גמליאל ור׳ יהושע לא ירדו · נסכים הבאים עם הזבח לדברי הכל
ירדו · לדברי רבן גמליאל להודיה לא ירדו · פשיטא מנחה הבאה בפני עצמה אצטריכא ליה
וקא משמע לן כדרבא דאמ׳ רבא מתנדב אדם מנחת נסכים בכל יום · ונשמעינן כדרבא
לא מנחה ונסכים הבאים עם הזבח אצטריכא ליה וקא מייתי להן למחר ולמחרא סלקא דעתא
אמינא הואיל ואמ׳ מר מנחתם ונסכיהם בלילה · מנחתם ונסכיהם ואפלו למחר כי באין בגלל
עצמן דאמן · ומודה ר׳ שמעון דלא ירדו קא משמע לן ·

מתניתין

ואם עלו לא ירדו הלן והיוצא והטמא ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו הפסולין
וזרקו את דמן · ר׳ יהודה אומ׳ אף שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים
אם עלת תרד · ר׳ שמעון אומ׳ לא תרד שהיה פיסולה בקודש · שר׳ שמעון אומ׳ כל שפיסולו
בקדש הקודש מקבלו · לא היה פיסולו בקודש אין הקדש מקבלו ·

גמרא

תניא ר׳ יהודה אומ׳ זאת היא העולה הרי אלו מיעוטין פרט לשנשחטה בלילה ושנשפך דמה
ושיצא דמה חוץ לקלעים שאם עלתה תרד · ר׳ שמעון אומ׳ עולה אין לי אלא עולה כשרה ·
מנין לרבות שנשחטה בלילה ושנשפך דמה ושיצא דמה חוץ לקלעים והלן והיוצא והטמא
ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין וזרקו את דמו והניתנין למטה שנתנן
למעלה · למעלה שנתנן למטה · והניתנין בפנים שנתנן בחוץ · בחוץ שנתנן בפנים ·
והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת״ל זאת תורת העולה · ריבה תורת אחת לכל
העולין שאם עלו לא ירדו · יכול שאני מרבה אף הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד
והאתנן והמחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן ת״ל זאת · מה ראית לרבות את אלו ולהוציא
את אלו אחרי שריבה הכת׳ מיעט · מרבה אני את אלו שהיה פיסולן בקודש ומוציא אני
את אלו שלא היה פיסולן בקודש · ותנא דידן מאי טעמיה כדתניא מפני מה אמרו
לן בדם כשר שהרי לן כשר באימורין · ומפני מה אמרו לן באימורין כשר שהרי לן כשר
בבשר · יוצא הואיל ויוצא כשר בבמה · טמא הואיל ואשתרי בעבודת צבור ·
שנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו · חוץ לזמנו הואיל ומרצה לפיגולו · וחוץ למקומו
דאיתקש לחוץ לזמנו · שקיבלו פסולין וזרקו את דמו בהנך פסולין דחזו לעבודת
צבור · וכידנין דבר שלא כהכשירן מדבר שהוא כהכשירן · תנא אזאת תורת העולה וריבה
קמיך ליה · אמ׳ ר׳ יוחנן השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ חייב לא תהא כו
פחותה מהשוחט בחוץ ומעלה בחוץ · מותיב רב חייה בר אבין השוחט את העוף בפנים
והעלו בחוץ פטור · בחוץ והעלו בחוץ חייב · ואמאי עמא לא תהא זו פחותה מהשוחט
בחוץ ומעלה בחוץ · תיובתא ואי בעית אימא שוחט עוף בפנים מיקטל קטליה · אמ׳
עולא אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים לא ירדו נעשו לחמו של מזבח ·
אמ׳ רב זירא אף אנן תנינה ושנשפך דמה ומה התם דאם בא לזרוק אין לו לזרוק לא תרד · הכא

ואם בא לזרוק זורק לא כל שכן תרגומה אקדשי קדשים והא פסח דקדשים קלים הוא אשלא
לשמן׳ תא שמע וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו הא שחוטין לא ירדו מאי לאו
לא שנא קדשי קדשים ולא שנא קדשים קלים לא הא שחוטין מהם ירדו ומהם לא ירדו׳
והא וכולן קא תאני אתיים חיים פשיטא אלא לעולם בשחוטין ובדוקין שבעין ואליבא דר׳
עקיבה דאמ׳ אם עלו לא ירדו׳ במאי אוקימתה בפסולין אימא סיפא עולה שעלת חי׳ ה׳
לראש המזבח תרד׳ שחטה לראש המזבח יפשוט וינתח במקומה ואי פסולה בת הפשט וניתוח
היא וניתח התה׳ אמ׳ רחמנא אותה כשרה ולא פסולה׳ סיפא אתאן לכשרין מאי קא משמע
לן דיש הפשט וניתוח בראשו שלמזבח׳ הא ניחא למאן דאמ׳ יש הפשט וניתוח בראשו
שלמזבח לא למאן דאמ׳ אין הפשט וניתוח בראשו שלמזבח׳ מאי איכא למימר׳ דאיתמר
רב פפא ורב שימי בר אשי חד אמ׳ יש הפשט וניתוח בראשו שלמזבח׳ וחד אמ׳ אין הפשט וניתוח
בראשו שלמזבח במאי פליגי מר קבר כשלחן דאמי׳ ומר קבר כבית המטבחים דאמי׳
הניחא למאן דאמ׳ יש הפשט וניתוח בראשו שלמזבח לא למאן דאמ׳ אין הפשט וניתוח
בראשו שלמזבח׳ מאי איכא למימר הכא במאי עסיקינן כגון שהיתה לו שעת הכשר
ונפסלה׳ ור׳ לעזר בר ר׳ שמעון ה״א דאמ׳ הורצה הבשר שעה אחת יפשיטנה ועורה לכהנים׳
אי הכי היינו דקא תאני עלה׳ כיצד הוא עושה׳ מוריד את הקרבים למטה ומדיחן התם היכי
ניעביד לקריבינהו בפרתיהן הקריבהו נא לפחתך הירצך או הישא פניך׳ אנן הכי קאמרינן
מדיחן למה לי דאי משכח להו כהן אחרינא מפיק להו וניקו ניבעי להו מילתא לכהנים דאתי
בה לידי תקלה אפלו הכי הא עדיפא שלא יהו קדשי שמים מוטלין כנבלה׳ אמ׳ ר׳ חייא
בראבא בעי ר׳ יוחנן אימורי קדשים קלים שהעלן לפני זריקת דמים ירדו או לא ירדו׳
אמ׳ ליה ר׳ אמי ותבעי לך יש בהן מעילה או אין בהן מעילה׳ אמ׳ ליה מעילה לא קא מיבעיא
לי דזריקה הוא דקבעה להו במעילה לא ירדו או לא ירדו׳ ופשיט לא ירדו ואין בהן מעילה׳
רב נחמן בר יצחק מתני הכי אמ׳ ר׳ חייא בראבא בעי ר׳ יוחנן אימורי קדשים קלים
שהעלן לפני זריקת דמים יש בהן מעילה או אין בהן מעילה׳ אמ׳ ליה ר׳ אמי ותיבעי לך
ירדו או לא ירדו אמ׳ ליה ירידה לא קא מיבעיא לי דנעשו לחמו שלמזבח לא יש בהן
מעילה או אין בהן מעילה׳ ופשיט לא ירדו ואין בהן מעילה׳

מתניתין

אלו שלא היה פיגולן בקודש הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן והמחיר
והכלאים והטרפה ויוצא דופן ובעלי מומין ר׳ עקיבה מכשיר בבעלי מומין׳ ר׳ חנניה סגן
הכהנים אומ׳ דוחה היה אבא את בעלי מומין מעל גבי המזבח׳

גמרא

אמ׳ ר׳ חייא בראבא אמ׳ ר׳ יוחנן לא הכשיר ר׳ עקיבה אלא בדוקין שבעין הואיל וכשרין
בעוף והוא שקדם הקדישן את מומן ומודה ר׳ עקיבה בעולה נקבה דכמאן דקדם מומה
להקדישה דאמי׳ בעי ראמי בר חמא יש נרבע בעוף או לא מי אמרינן מן הבהמה
להוציא רובע ונרבע כל היכא דאיתיה ברובע איתיה בנרבע היכא דליתיה ברובע ליתיה
בנרבע׳ או דלמא תרי נעבדה בו עבירה׳ אמ׳ רבא תא שמע ובבעלי מומין׳ ור׳
עקיבה מכשיר בבעלי מומין׳ ואמ׳ ר׳ חייא בראבא אמ׳ ר׳ יוחנן לא הכשיר ר׳ עקיבה אלא
בדוקין שבעין הואיל וכשרין בעוף והוא שקדם הקדישן את מומן ואי איתה לכשר נמי

בנרבע

גנרבע הואיל וכשר בעוף שמע מינה׳ אמ׳ רב נחמן בר יצחק אף אנן תנינה הנרבע והמוקצה
והנעבד והאתנן והמחיר וטומטום ואנדרוגינס כולן מטמאין בגדים בבית הבליעה שמע
מינה׳ ר׳ חנינא סגן הכהנים אומ׳ דוחה היה וכו׳ מאי קא משמע לן אי בעית אימא
מעשה אתא לאשמועינן. אי בעית אימא מאי דוחה דוחה כלאחר יד׳ מתניתין
כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו׳ וכולן שעלו חיים לראש המזבח ירדו׳ עולה
שעלת חייה לראש המזבח תרד׳ שחטה בראש המזבח יפשיט וינתח במקומה׳
תוב׳ מתנ׳ אלו אם עלו ירדו בשר קדשי קדשים ובשר קדשים קלים ומותר
העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות והקטורת וצמר שבראשי כבשים ושיער
שבזקן התישים והעצמות והגידים והקרנות והטלפיים ובזמן שהן מחוברין יעלו שנ׳
והקטיר הכהן את הכל המזבחה פרשו לא יעלו שנ׳ ועשית עולותיך הבשר והדם וכולן שפקעו
מעל גבי המזבח לא יחזיר׳ וכן גחלת שפקעה מעל גבי המזבח איברים שפקעו מעל
גבי המזבח קודם לחצות יחזיר ומועלין בהן׳ לאחר חצות לא יחזיר ואין מועלין בהן׳
גמרא כשם שאם עלו לא ירדו כך אם ירדו לא יעלו אמ׳ עולא לא שנו
לא שלא משלה בהן האור אבל אם משלה בהן האור יעלו׳ ובמאדי מתני לה ארישה
ובחטנה מקורא מתני לה אסיפא׳ פרשו לא יעלו׳ אמ׳ עולא לא שנו לא שלא משלה
בהן האור אבל משלה בהן האור יעלו׳ מאן דמתני לה אסיפא כל דכן ארישה׳ מאן
דמתני לה ארישה אבל אסיפא הני לאו בני הקטרה נינהו׳ תנו רבנן והקטיר
הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפיים׳ יכול אפלו פירשו ת״ל
ועשית עולותיך הבשר והדם׳ או בשר ודם יכול יחלוץ גידים ועצמות ויעלה בשר לגבי
מזבח ת״ל והקטיר הכהן את הכל המזבחה ריבה׳ הא כיצד מחוברין יעלו׳ פרשו
אפלו הן בראש המזבח ירדו׳ ומאן תנא דשמעת ליה דאמ׳ פירשו ירדו׳ ר׳ היא דתניא
והקטיר הכהן את הכל המזבחה לרבות העצמות והגידים והקרנים והטלפיים ואפ׳ פירשו
ומה אני מקיים ועשית עולותיך הבשר והדם בפוקעין עיכולי עולה אתה מחזיר ואי אתה
מחזיר עיכולי גידים ועצמות׳ ר׳ אומ׳ כת׳ אחד אומ׳ והקטיר הכהן את הכל המזבחה
ריבה וכתוב ועשית עולותיך הבשר מיעט׳ הא כיצד מחוברין יעלו פירשו אפלו הן
בראש המזבח ירדו׳ פירשו לא יעלו׳ אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רב לא שנו לא שפירשו כלפי
למטה אבל כלפי למעלה קרובי הוא דאי קרבן לעיכול ואפלו פירשו׳ אמ׳ רבא הכי
קאמ׳ לא שנו לא שפירשו קודם זריקה׳ אתאי זריקה שרתנהו ואפלו למיבד מינהו קותא
דקבינ׳ סבר לה כהא דאמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ ישמעאל נאמ׳ לן יהיה בעולה ונאמ׳ לן יהיה באשם
מה אשם עצמותיו מותרין אף עולה עצמותיה מותרין׳ מפני דאילא מפני איכא למפרך
מה לאשם שכן בשרו מותר לן יהיה יתירא הוא׳ מותיב רב אחא בר אבא כל עצמות
קדשים לפני זריקה מועלין בהן לאחר זריקה אין מועלין בהן ושלעולה מועלין בהן לעולם׳
הכי קאמ׳ ושלעולה פירשו קודם זריקה מועלין בהן עד זריקה אחר זריקה אין מועלין
בהן לעולם׳ ופליגא דר׳ לעזר דאמ׳ ר׳ לעזר פירשו קודם זריקה מועלין בהן אחר זריקה
לא נהנין ולא מועלין׳ איברין שפקעו מעל המזבח קודם חצות נכ׳ היכי דאמי

איראיתבהו ממושא אפלו אחר חצות נמי ואידלית בהו ממושא קודם חצות נמי לא
צריכה בשריר׳ מנא הני מילי אמ׳ רב כתיב אחד אומ׳ כל הלילה והקטיר וכתיב
כלהלילה והדים הא כיצד חלקיהו חציו להקטרה וחציו להרמה מותיב רב
כהנא בכליום תורמין את המזבח בקריאת הגבר או סמוך לו מלפנו או מלאחריו
וביום הכפורים מחצות וברגלים מאשמורת הראשונה ואיסלקא דעתא מחצות דאוריתא
היכי מקדמינן ליה והיכי מאחרינן ליה אלא אמ׳ ר׳ יוחנן ממשמע שנ׳ כל הלילה איני
יודע שהוא עד הבקר מה ת״ל עד הבקר תן בקר לבוקרו של לילה בכליום בקריאת הגבר
ביום הכפורים משום חולשא דכהן גדול מחצות ברגלים משום דנפישי ישרא׳ ונפישי
קרבנות וקדמינן מאשמורת הראשונה כדקא תאני סיפא לא היתה קריאת הגבר
מגעת עד שהיתה העזרה מלאה מישרא׳ איתמר פירשו קודם חצות והחזירן
אחר חצות רבה אמ׳ חצות שני עיכלתן רב חסדא אמ׳ עמוד השחר עיכלן אמרי
בי רב מאי טעמיה דרב חסדא קל וחומר ומה חצות שאינה עושה לינה עושה עיכול
עמוד השחר שעושה לינה אינו דין שעושה עיכול פירשו קודם חצות והחזירן
אחר שעלה עמוד השחר רבא אמ׳ חצות שני איכלתן רב חסדא אמ׳ אין להן עיכול
לעולם מתקיף ליה רב יוסף מאן נימא לן דחצות כי אכלא בראשו שלמזבח הוא
דאכלא דילמא כל היכא דאיתנהו משויא להן עיכול שלחן מיתם כי פירכא דרב יוסף
הילכתא כרב יוסף איתמר נמי אמ׳ ר׳ חייא בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן פירשו קודם חצות
והחזירן אחר חצות לא נהנין ולא מועלין וכן תאני בר קפרא פירשו קודם חצות
והחזירן אחר חצות יצאו מידי מעילה אמ׳ ליה רב פפא לאביי מאחר דשלחן מיתם
הילכתא כרב יוסף ואמ׳ ר׳ חייה בר אבא אמ׳ ר׳ יוחנן וכן תאני בר קפרא רבה ורב חסדא
במאי פליגי אמ׳ ליה פליגי בשמיני בעא מיניה רבא מרבא לינה מועלת בראשו שלמזבח
או אין לינה מועלת בראשו שלמזבח היכי דאמי אי נימא דלא ירדן השתא לנו בעזרה
אמרת אם עלו לא ירדו בראשו שלמזבח מיבעיא לא צריכה דירדן מאי לשלהן ואמי
ותנן אפלו הוא על השולחן ימים אין בכך כלום או דלמא לקרקע עזרה דאמי אמ׳ ליה
אין לינה מועלת בראשו שלמזבח קבלה מנה אי לא קבלה מנה תא שמע
דאיתמר איברין שלנו בעזרה מקטיר והולך כל הלילה בראשו שלמזבח מקטיר
והולך לעולם ירדו רבא אמ׳ יעלו רבא אמ׳ לא יעלו שמע מינה לא קבלה מנה
שמע מינה:

מתני׳

כשם שהמזבח מקדש את הראוי
לו כך הכבש מקדש כשם שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך הכלים מקדשין
כלי הלח מקדשין את הלח ומדות היבש מקדשות את היבש אין כלי הלח מקדשין
את היבש ולא מדות היבש מקדשות את הלח כלי הלח שניקבו אם עושין הן מעין
מלאכתן שהיו עושין והן שלימין מקדשין ואם לאו אין מקדשין וכולן אין מקדשין
אלא בקודש

גמרא

תנו רבנן כל הנוגע במזבח יקדש אין לי אלא
מזבח כבש מנין ת״ל אל המזבח כלי שרת מנין ת״ל כל הנוגע בהם יקדש בעא
מניה ריש לקיש מר׳ יוחנן כלי שרת מהו שיקדשו את דם פסולין אמ׳ ליה תניתה כשם

שהמזבח והכבש מקדשין את הראוי להן כך כלים מקדשין׳ אמ׳ ליה לכתחלה ליקרב
קא מיבעיא לי הא נמי תניתה ושקיבלו פסולין וזרקו את דמן׳ מאי לאו קיבלו פסולין
וזרקו פסולין לא קיבלו פסולין אי נמי זרקו פסולין׳ איבעיא להו אויר מזבח
כמזבח דאמי׳ אילא כמזבח דאמי׳ תא שמע כשם שהמזבח מקדש את הראוי לו
כך הכבש מקדש ואי אמרת אויר מזבח לא כמזבח דאמי׳ מדאויר מזבח לא כמזבח
דאמי׳ אויר כבש נמי לא ככבש דאמי׳ היכי מפיק ליה מכבש למזבח הוה ליה
ידור דנגד ליה׳ אויר ישבין כבש למזבח דובו לכבש ככבש׳ רובו למזבח כמזבח׳
תיפשוט מיהת הא דבאעי ראמי בר חמא דבאעי רבא יש חיבור בעולין או אין חיבור
בעולין תיפשוט דיש חיבור הא לא קשיא תיפשוט׳ מתקיף ליה רבא בר בר חנה׳
ואי אמרת אויר מזבח כמזבח דאמי׳ עולת העוף דפקלא בה מחשבה היכי משכחת
לה הא קלטה מזבח׳ מתקיף ליה רב שימי בר אשי אלמא לא משכחת לה כגון דאמ׳
הריני מולקה על מנת ליתר ידה ולהעלותה ולהקטירה למחר׳ הניחא למאן דאמר
לינה מועלת בראשו שלמזבח לא למאן דאמ׳ אין לינה מועלת בראשו שלמזבח׳
מאי איכא למימר אילמא לא משכחת לה׳ לא לרבא דאמ׳ אין לינה מועלת בראשו
שלמזבח ליתה למחשבתו ולרבא נמי משכחת לה כגון דאמ׳ הריני מולקה על מנת
להורידה קודם שיעלה עמוד השחר ולהעלותה אחר שיעלה עמוד השחר לא לאידך
גיסא ואי פשוט דאויר מזבח כמזבח דאמי דאי אמרת דאויר מזבח לא כמזבח
דאמי׳ חטאת העוף פסולה היכי מדי מדמה הוה ליה ירוד שאר פסולין היכי זריק
דמן דמגעלהן הא הזאה היא מיצוי הוא׳ הא זריקה היא שפיכה היא וכי דרך הזאה בכך
דרך זריקה בכך׳ אמ׳ ליה רב אשי אי דנקיט להן בראשו שלמזבח לא קא מיבעיא לן
כי קא מיבעיא לן דנקיט לה בקנא מאי תיקו׳ כלי הלח מקדשין את הלח ומדות
היבש וכו׳ אמ׳ שמואל לא שנו לא מדות אבל מזרקות מקדשות שנ׳ שניהם מלאים
סלת בלולה בשמן למנחה׳ אמ׳ ליה רב אחא מדופתי מנחה לחה היא אמ׳ ליה לא נצרכה
אלא ליבש שבה׳ ואי בעית אימא מנחה לגבי דם כיבש דמיא׳ אמ׳ שמואל כלי שרת
אין מקדשין לא שלימים ואין מקדשין לא מלאים ואין מקדשין לא מתוכן׳ ואמרי
לה שלש סימן אין מקדשין לא שלימים׳ ואין מקדשין לא מלאים׳ ואין מקדש
לא בפנים׳ איכא בינהן בירוצי מדות׳ במתניתא תאנא מתף סימן׳ אין מקד׳
לא מלאים׳ ואין מקדשין לא מתוכן׳ ואין מקדשין לא מבפנים׳ אין מקדשין
לא מלאים׳ אמ׳ ר׳ אפי אמ׳ ר׳ יוחנן לא שנו לא שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף
ראשון ראשון קדש׳ תנא נמי הכי מלאים׳ אין מלאים לא שלימים׳ אמ׳ ר׳ יוסי
אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף ראשון ראשון קדש׳ אין כלי הלח מקדשין את
היבש אמ׳ רב ואיתימא ר׳ אסי אין מקדשין ליקרב אבל מקדשין ליפסל איכא דמתני לה
אסופה דמתניתין אם לאו אין מקדשין לא בקדש׳ אמ׳ רב ואיתימא רב אסי איכא
קדש ליקרב אבל קדש ליפסל׳ ואיכא דמתני לה אהא מלאים אין מלאים לא שלימים
אמ׳ ר׳ יוסי אימתי בזמן שאין דעתו להוסיף אבל דעתו להוסיף ראשון ראשון קדש׳

אמ׳ רב ואיתימא רב אסי אינו קדש ליקרב אבל קדש ליפסל׳ ואיכא דמתני לה אהא
אין מביאין מנחות ונסכים לא מן הטבל ולא מן החדש ולא מן הדימוע ואינו צריך לומר
מן הערלה וכלאי הכרם ואם הביא לא קדש׳ אמ׳ רב ואיתימא רב אסי אינו קדש ליקרב
אבל קדוש ליפסל׳ כלי קדש שנקבו וכו׳ תנו רבנן כלי שרת שנקבו אין
מתיכין אותן ואין מטיפין לתוכן אבר נפגמו אין מתקנין אותן סכין שנפגמה אין משחיזין
את פגימותה נשמטה אין מחזירין אותה לקיתה אבא שאול אומ׳ סכין מטורפת היתה
במקדש ונמנו עליה כהנים וגנזוה׳ תנו רבנן בגדי כהונה אין עושין אותן מעשה
מחט לא מעשה אריג שלמעשה ארג נתגעלו אין מכבסין אותן לא בנתר ולא באהל
האבמים מכבסין׳ אמ׳ אביי הכי קאמ׳ הגיעו למים מכבסין אותן בנתר ובאהל׳ הגיעו
לנתר ואהל אפלו במים אין מכבסין אותן׳ ויש אומר אין מכבסין אותן כלעיקר לפי
שאין עניות במקום עשרות׳ תנו רבנן מעיל כולו שלתכלת היה שנ׳ כליל תכלת׳
הא כאיזה צד מביא תכלת וארגמן ותולעת שני שזורין ועושה אותן כמין רמונין שלא
פתחו פיהן וכמין קונאות שלקונסות שבראשי תינוקות ותולה בו ומביא שבעים ושנים
זגין ובהם שבעים ושנים ענבולין ותולה שלשים וששה מצד זה ושלשים וששה
מצד זה׳ ר׳ דוסא אומ׳ משום ר׳ יהודה אומ׳ שלשים וששה הין שמונה עשר מצד
זה ושמונה עשר מצד זה׳ אמ׳ ר׳ עינוני בן ספון כמחלוקת כאן כך מחלוקת במראה
נגעים׳ דתנן מראות נגעים ר׳ דוסא בן הרכינס אומ׳ שלשים וששה׳ עקביה בן מהללאל
אומ׳ שבעים ושנים׳ ואמ׳ ר׳ עינוני בן ששון למה נסמכה פרשת בגדי כהונה לפרשת
קרבנות לומר לך מה קרבנות מכפרין אף בגדי כהונה מכפרין׳ כתונת מכפרת על
שפיכות דמים כן הוא אומ׳ ויטבלו את הכתנת בדם׳ מכנסים מכפרין על גלוי עריות
דכת׳ ועשה להם מכנסי בד לכסות בשר ערוה׳ מצנפת מכפרת על גסי הרוח דכת׳
אמ׳ ר׳ חנינה יבוא דבר שבגובה ויכפר על מעשה גובה׳ אבנט מכפר על הרהור הלב
היכא דאיתיה׳ חשן מכפר על הדינין דכת׳ ועשית חשן משפט׳ אפוד מכפר על
ע״ז אין אפוד ותרפים׳ מעיל מכפר על לשון הרע מנין אמ׳ ר׳ חנינה יבוא דבר שבקול
ויכפר על מעשה קול׳ ציץ מכפר על עזי פנים כתיב הכא והיה על מצח אהרן׳
וכת׳ התם ומצח אשה זונה היה לך מאנת הכלם׳ איני והא אמ׳ ר׳ סימון אמ׳ ר׳ יהושע
בן לוי שני דברים לא מצינו להם כפרה בקרבנות ומצינו להם כפרה במקום אחר
ואילו הן שפיכות דמים ולשון הרע שפיכות דמים בעגלה ערופה ולשון הרע בקטורת
ותני רב חנינה למדנו לקטורת שהיא מכפרת כן הוא אומ׳ ויתן את הקטרת ויכפר על
העם׳ ותאנא דבי ר׳ ישמעאל על מה קטרת מכפרת על לשון הרע יבוא דבר שבחשאי
ויכפר על מעשה חשאי׳ קשיא שפיכות דמים אשפיכות דמים קשיא לשון הרע
אלשון הרע׳ שפיכות דמים אשפיכות דמים לא קשיא הא דידיע מאן קטליה הא דלא
ידיע מאן קטליה אי ידיע מאן קטליה בר קטלא הוא במזיד ולא אתרו ביה לשון
הרע אלשון הרע לא קשיא הא בצנעה הא בפרהסיא׳

סליק פירקא

הדרן

הדרן עלך המזבח מקדש

מתניתין כל התדיר מחבירו קודם את חבירו התמידין קודמין את המוספין מוספי שבת קודמין למוספי ראש חדש ומוספי ראש חדש קודמין למוספי יום טוב שלראש השנה שנ׳ מלבד מלבד עלת הבקר אשר לעלת התמיד תעשו את אלה: **גמרא** מנא הני מילי׳ מנא לן כדקא תאני טעמא מלבד עלת הבקר הכי קא אמרינן דלמא תמידין הוא דקדמי למוספין משום דתדירי מוספין למוספין מנא לן אמ׳ ר׳ אילא אמ׳ קרא כאלה תעשו ליום שבעת ימים אלה כאלה והאי מיבעי לי׳ לגופיה אם כן נכתוב אלה תעשו איכת אלה תעשו הוה אמינא אלה לשבעת ימים הני אין טפי לא: ליום כתיב ואיכתי מיבעי לי׳ אלה ליום לשאר יומי לא ידענא כמה אמ׳ קרא תעשו שיהיו כל עשיותיהן שוות׳ אביי אמ׳ אגופיה דקרא דאם כן נימא קרא מלבד עלת הבקר ונישתוק אשר לעולת התמיד דלמא לי׳ למימרא דהן דתדירא היא תקדום׳ אמ׳ אביי לעולם מיקרא קמא ונכתוב רחמנא מלבד עלת הבקר תעשו את אלה ונישתוק מה ת״ל אשר לעולת התמיד מי קא אמ׳ רחמנא כל דתדירא היא קדמה׳

מתניתין כל המקודש מחבירו קודם את חבירו דם חטאת קודם לדם עולה מפני שהוא מרצה׳ איברי עולה קודמין לאימורי חטאת מפני שהן כליל לאשים חטאת קודמת לאשם מפני שדמה ניתן על ארבע קרנות ועל היסוד׳ אשם קודם לתודה ולאיל נזיר מפני שהוא קדשי קדשים׳ תודה ואיל נזיר קודמין לשלמים מפני שהן נאכלין ליום אחד וטעונין לחם׳ שלמים קודמין לבכור מפני שהן טעונין מתן ארבע וסמיכה ונסכים ותנופת חזה ושוק׳ **גמרא** מנא הני מילי דתנו רבנן ר׳ אומ׳ ופר שני בן בקר תקח לחטאת מה ת״ל לפי שנ׳ ועשה את האחד חטאת ואת האחד עולה יכול תהא חטאת קודמת לעולה לכל דבריה ת״ל ופר שני בן בקר תקח לחטאת או ופרשני יכול תהא עולה קודמת לחטאת לכל דבריה ת״ל ועשה את האח׳ חטאת ואת האחד עלה הא כיצד׳ דם חטאת קודם את דם עולה מפני שהוא מרצה׳ איברי עולה קודמין את אימורי חטאת מפני שהן כליל לאשים׳ ואימא מתנה קמיתא דמכפרא תיקדום הנך לא ניקדמן׳ אמ׳ רבינא חטאת לוים כעולה היא דלא מכפרא ואפלו הכי אמ׳ רחמ׳ תיקדום׳ במערבא אמרי הואיל והתחיל במתנות גומר׳ איבעיא להו דם חטאת ואיברי עולה איזה מהן קודם דם חטאת עדיף דמכפר׳ או דלמא איברי עולה עדיפי דכליל לאשים׳ תא שמע דם חטאת קודם את דם העולה לדם עולה קדים לאיברי עולה לא קדים ואימא סיפא איברי עולה קודמין את אימורי חטאת לאימורי חטאת קדמי לדם חטאת לא קדמי׳ לא מיהא ליכא למשמע מינה ותנא ספוקי מספקא ליה ושיירה׳ איבעיא להו דם עולה ואימורי חטאת איזה מהן קודם דם עולה קדים דקא אתי מכוח כליל׳ או דלמא אימורי חטאת קדמי דקא אתו מכוח מכפר׳ תא שמע דם חטאת קודם

לדם עולה דם חטאת הוא דקדים אבל אימורי חטאת לא׳ אדרבא מסיפא איברי עולה
קודמין לאימורי חטאת איברי עולה הא דקדמי לאימורי חטאת אבל דם עולה לא
קדים לא מיהא ליכא למשמע מינה׳ איבעיא להו דם עולה ודם אשם איזה מהן
קודם׳ דם אשם עדיף דמכפר או דלמא דם עולה עדיף דקא אתי מכוח כליל׳
תא שמע דם חטאת קודם לדם עולה ואם איתה פתני אשם וכל שכן חטאת משום דקא
באעי מיתנא סיפא איברי עולה קודמין לאימורי חטאת דאי תנא אשם הוא אמינא איברי
עולה לאימורי אשם קדמי לאימורי חטאת לא קדמי קא משמע לן׳ תא שמע
חטאת קודמת את האשם חטאת הוא דקדמא ליה לאשם אבל עולה לא מאי לאו ברם
לא באימורין׳ דיקא נמי דקתני מפני שדמה ניתן על ארבע קרנות ועל היסוד ולא קתני
מפני שניתנת שמע מינה׳ חטאת קודמת לאשם מפני שדמה וכו׳ אדרבא
אשם עדיף שכן יש לו קצבה אפלו הכי ריבוי דמזבח עדיף׳ אשם קודם לתודה ולאיל
נזיר מפני שהוא קדשי קדשים׳ אדרבה תודה ואיל נזיר עדיפי שכן טעונין לחם
אפלו הכי קדשי קדשים עדיף׳ תודה ואיל נזיר קודמין את השלמים וכו׳ אדרבה
שלמים עדיפי שכן ישנן בצבור כביחיד אפלו הכי רבוי דגופיהו עדיף׳ איבעיא להו
תודה ואיל נזיר איזה מהן קודם תודה עדיפא דטעונה ארבעה מיני לחם או דלמא איל נזיר
עדיף דיש עמו דמים אחרים׳ תא שמע זו קודמת לזו שזו טעונה ארבעה מיני לחם
וזו אינה טעונה אלא שני מיני לחם׳ שלמים קודמין לבכור כו׳ אדרבה בכור עדיף שכן
קדושתו מרחם ונאכל לכהנים אפלו הכי מצות יתירות עדיפן׳ מתניתין
הבכור קודם למעשר מפני שקדושתו מרחם ונאכל לכהנים המעשר קודם לעופות
מפני שהוא זבח ויש בו קדשי קדשים דמו ואימורין׳ גמרא הבכור
קודם למעשר וכו׳ אדרבה מעשר עדיף שכן מקדש טעותו לפנין ולאחרין אפלו הכי
קדושה מרחם עדיפא׳ מעשר קודם לעופות וכו׳ אדרבה עופות עדיפי שכן
מינן קדשי קדשים אפלו הכי מין זבח עדיף׳ אמ׳ רב חסדא אמ׳ רבינא בר שילא אימורי
קדשים קלים שיצאו לפני זריקות דמים פסולין ותנא תונא מפני שהוא זבח ויש בו
קדשי קדשים׳ דמו ואימורין מאי דמו אילימא דמו ממש אטו הנך מי לית בהו דם
אלא לאו הא קא משמע לן דאימורין כדמו מה דמו כי יצא לפני זריקה פסול אף אימורין
כי יצאו לפני זריקה פסולין וקא קארי ליה קדשי קדשים׳ נימא מסייעא ליה בשר
קדשים קלים שיצא לפני זריקת דמים ר׳ יוחנן אמ׳ כשר׳ ריש לקיש אמר פסול׳
ר׳ יוחנן אמ׳ כשר הרי קופן לצאת׳ ריש לקיש אמ׳ פסול עדיין לא הגיע זמנו לצאת׳
עד כאן לא פליגי לא בבשר׳ אבל באימורין לא פליגי הוא הדין דאפלו באימורין
נמי פליגי והאי דקא מיפלגי בבשר להודיעך כוח דריש לקיש ואפלו בשר דקופן
לצאת אמ׳ עדיין לא הגיע זמנו לצאת׳ נימא כי תנאי אימורי קדשים קלים
שיצאו לפני זריקות דמים ר׳ אליעזר אומ׳ אין מועלין בהן ואין חייבין עליהן משום
פיגול נותר וטמא׳ ר׳ עקיבה אומ׳ מועלין בהן וחייבין עליהן משום פיגול נותר
וטמא מאי לאו בדהדר עיילנהו פליגי ובהא פליגי דמר סבר איפסלו לדהו

ביוצא

ביוצא ומר סבר לא איפסלו בין צא׳ אמ׳ רב פפא לא דיהדר ע״ילניהן דכל עלמא לא פליגי
דלא מיפסלי ביוצא והכא בראיתנהו אבראי פליגי ובהא קא מיפלגי מר סבר זריקה
מועלת ליוצא ומר סבר אין זריקה מועלת ליוצא׳ והא רב פפא הוא ראמ׳ בשתי הלחם
דאיתנהו אבראי דכולי עלמא לא פליגי שאין זריקה מועלת ליוצא והכא בדיהדר ע״ילינהו
פליגי הני מילי עומר ושתי הלחם דלאו גופיה דזיבחא הוא אבל אימורי קדשים קלים
דגופיהן דזיבחא נינהו אע״ג דאיתנהו אבראי פליגי׳

מתניתין

העופות קודמין למנחות מפני שהן מיני דמים מנחת חוטא קודמת למנחת נדבה מפני
שהיא באה על הטא׳ חטאת העוף קודמת לעולת העוף וכן בהקדישה׳

גמרא

העופות קודמין למנחות מפני שהן מיני דמים׳ אדרבה מנחות
עדיפן שכן ישנן בצבור כביחיד אפלו הכי מין דמים עדיף׳ מנחת חוטא קודמת וכו׳
אדרבא מנחת נדבה עדיפא דטעונה שמן ולבונה אפלו הכי באה על חטא עדיפא דמכפרא׳
איבעיא להו מנחת נדבה ומנחת שוטה איזו מהן קודמת מנחת נדבה עדיפא שכן טעונה
שמן ולבונה או דלמא מנחת שוטה עדיפא שכן באה לברר עון׳ תא שמע למנחת
חוטא קודמת למנחת נדבה מנחת חוטא הוא דקודמת למנחת נדבה אבל מנחת שוטה
לא מיקתני מפני שהיא מכפרת מפני שהיא באה על חטא קא תאני והאי נמי באה על
חטא׳ תא שמע זו קודמת לזו שזו באה מן החטים וזו באה מן השעורים׳ מאי לאו
מנחת נדבה למנחת שוטה לא מנחת חוטא למנחת שוטה איהכי תיפוק לי זו מכפרת
וזו אינה מכפרת ואי לא מאי מנחת נדבה למנחת שוטה תיפוק לי דזו טעונה שמן ולבונה
וזו אינה טעונה שמן ולבונה׳ לא חד מתרי תלתה טעמי הכא נמי חד מתרי תלתה טעמי׳
חטאת העוף קודמת לעולת העוף וכן בהקדישה׳ מנא הני מילי דתנו רבנן ר׳ אומ׳
והקריב את אשר לחטאת ראשונה מה תלמוד אם ללמד שתהא חטאת קודמת לעולה הרי
כבר נאמ׳ ואת השני יעשה עלה כמשפט לא זה בנה אב לכל חטאות שיהו קודמות
לעולות הבאות עמהן בין חטאת בהמה לעולת בהמה ובין חטאת העוף לעולת העוף
ואפלו חטאת העוף לעולת בהמה הולכך חטאת העוף לעולת העוף מואת השני יעשה
עלה חטאת בהמה לעולת בהמה מאידך דרבי ואפלו חטאת העוף לעולת בהמה
מזה בנה אב׳ תא שמע ר׳ אליעזר אומ׳ כל מקום שטתחלפה חטאת חטאת קודמת
וכאן עולה קודמת׳ וכל מקום שבאות שתים תחת אחת חטאת קודמת וכאן עולה
קודמת אמ׳ רבה למקראה הקדימה הכת׳ תא שמע פרים קודמין לאילים אילים
קודמין לכבשים כבשים קודמין לשעירים מאי לאו דתנא לא דנדבה׳ פרים קודמין לאילים
שכן נתרבו בנסכים׳ אילים קודמין לכבשים שכן נתרבו בנסכים׳ כבשים קודמין
לשעירים שכן נתרבו באליה׳ תא שמע פר כהן משיח קודם לפר העלם דבר
שלצבור פר העלם דבר שלצבור קודם לפר ע״ז׳ פר ע״ז קודם לשעיר ע״ז אע״ג דפר
ע״ז עולה ושעיר ע״ז חטאת ואי מרישה אע״ג דהכא דשעיר חטאת והכא פר עולה
קא תאני מיהא פר ע״ז קודם לשעיר ע״ז ולטעמיך אימא רישא פר העלם דבר שלצ׳
קודם לפר ע״ז בחד מינא לא קא אמרינן דודאי חטאת קדמא כי קא אמרינן בתרי

מיני בתרי מיני מיהא אשכחן עלה דקדמא לחטאת אמרי במערבא משמא דרבא
בר מארי חטאת עז חבירה אלף לחטת כת' ורבינא אמ' כמשפט כתבה והשתא
דאתית להכא אפלו תימא דחג' כמשפטם כתיבהו איבעיא להן חטאת העוף ועולת
בהמה ומעשר איזה מהן קודם ניקדום מעשר איכא עולת בהמה דקדמא ליה תיקדום
עולת בהמה איכא חטאת העוף דקדמא לה תיקדום חטאת העוף איכא מעשר דקדים
לה הכא תרגימו מין זבח עדיף במערבא אמרי עילא בה עולת בהמה בחטאת העוף
ואגבהתה ממעשר מתני' כל החטאות שבתורה קודמות
לאשמות חוץ מאשם מצורע מפני שהוא בא על ידי הכשר וכל האשמות שבתורה
באים בני שתים ובאים בכסף שקלים חוץ מאשם נזיר ומאשם מצורע שהן באין
בני שנתן ואין באין בכסף שקלים תוב מתני' כשם שקודמין בהקרבתן
כך קודמין באכילתן שלמים שלאמש ושלמים שליום שלאמש קודמין שלמים
שלאמש וחטאת ואשם שליום שלאמש קודמין דברי ר' מאיר וחכמים אומרים
חטאת קודמת מפני שהיא קדשי קדשים גמרא איבעיא להן תדיר ומקודש
איזה מהן קודם תדיר קודם משום דתדיר או דלמא מקודש קדים דקדיש תא
שמע תמידין קודמין למוספין ואע"ג דמוספין קדישי אטו שבת למוספין אהנאי
לתמידין לא אהנאי תא שמע מוספי שבת קודמין ומוספי ראש חדש אטו ראש חדש
למוספין דידיה אהני למוספי שבת לא אהני תא שמע מוספי ראש חדש קודמין
למוספי ראש השנה ואע"ג דראש השנה קדישא אטו ראש השנה למוספין דידיה אהנאי
למוסף ראש חדש לא אהנאי תא שמע מוספי שבת קודמין למוספי ראש חדש
מוספי ראש חדש קודמין למוספי יום טוב שלראש השנה ואע"ג דראש השנה קדישא
אטו ראש השנה למוספין דידה אהנאי למוספין דראש חדש לא אהנאי לדראש חדש נמי
אהנאי דהוה ליה תדיר ומקודש תא שמע דבר אחר בנכת היין תדירה וברכת
היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם ואע"ג דברכת היום קדישא אטו
יום שבת לברכת היום אהני לברכת היין לא אהני ליין נמי אהני דהוה ליה תדיר ומקודש
תא שמע דאמ' ר' יוחנן הלכה מתפלל שלמנחה ואחר כך מתפלל שלמוספין
ואע"ג דתפלת המוספין קדישא אטו שבת לתפלת המוספין אהנאי לתפלת מנחה
לא אהנאי למנחה נמי אהנאי והוה ליה תדיר ומקודש תא שמע שלמים
שלאמש ושלמים שליום שלאמש קודמין שלמים שלאמש וחטאת ואשם
שליום שלאמש קודמין הא איזי ואידי דיום חטאת ואשם קודמין ואע"ג
דשלמים תדירי אמ' רבא מיצוי קא אמרת תדיר קא אמרינן מיצוי לא קאמרינן
אמ' ליה רב חונא בר יהודה לרבא ומיצוי לאו תדיר הוא הא תנא אוציא את הפסח
שאינו תדיר ולא אוציא את המילה שהיא תדירה מאי תדירה תדירה במצוות
ואי בעית אימא מילה לגבי פסח כי תדיר דמיא איבעיא להו תדיר ושאינו תדיר
וקדים שחטיה לשאינו תדיר מאי כיון דשחטיה מקריב ליה או דלמא ממרק אחד
בדמו ומקריב ליה לאי והדר מקריב ליה להאיך אמ' רב חנינה מסורא תא שמע

שלמים

שלמים שלאמש ושלמים שליום שלאמש קודמין שלמים שלאמש וחטאת
ואשם שליום שלאמש קודמין הא ביום דומיא דאמש היכי דאמי דקדים שחטינון לשלמים
חטאת ואשם קודמין דילמא שלמים שלאמש נחטאת ואשם שליום היכי דאמי דשחיטי
תרויהו הא ביום נמי דומיא דאמש דשחיטי תרויהו אבל לא שחיטי לתרויהו תיבעי לך
תא שמע דבר אחר ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה תדיר ושאינו תדיר
תדיר קודם ואע״ג דברכת היום קדימא התם נמי כיון דאית ליה כמאן דשחיטי תרויהו
דאמי תא שמע דאמ׳ ר׳ יוחנן הלכה מתפלל של מנחה ואחר כך מתפלל שלמוספין
ואע״ג דתפלת המוספין קדימא התם נמי כיון דמטא ליה זמן תפלת מנחה כמאן דשחיטי
תרויהו דאמי אמ׳ ליה רב אחא בריה דרב אשי לרבא תא שמע שחטו קודם חצות
פסול שנ׳ בין הערבים קודם לתמיד כשר והא אחר ממרס בדמו עד שיזרק דם
התמיד התם נמי דשחטיה לתמיד אמ׳ ליה רב אחא סבא לרב אשי דיקא נמי
דקא תאני עד שיזרק דם התמיד ולא קא תאני עד שישחט ויזרק שמע מינה

מתני׳

ובכולן הכהנים רשאין לשנות באכילתן לאכלן
צלויין שלוקין ומבושלין לתת לתוכן תבלי חולין ותבלי תרומה דברי ר׳ שמעון
ר׳ מאיר אומ׳ לא יתן לתוכן תבלי תרומה שלא יביא את התרומה לידי פסול

גמרא

מאי טעמא למשחה לגדולה כדרך שהמלכים אוכלין

מתני׳

אמ׳ ר׳ שמעון אם ראית שמן שהוא מתחלק
בעזרה אין אתה צריך לשאל מהוא לא מותר רקיקי מנחות ישראל ולוג שמן שלמצורע
אם ראית שמן שניתן על גבי האשים אין אתה צריך לשאל מהוא לא מותר רקיקי
מנחת כהנים ומנחת כהן משיח שאין מתנדבין שמן ר׳ טרפון אומ׳ מתנדבין שמן

גמרא

אמ׳ שמואל המתנדב שמן קומצו ושיריו נאכלין מאי טעמ׳
אמ׳ קרא קרבן מלמד שמתנדבין שמן וכמנחה מה מנחה קומצה ושיריה
נאכלין אף שמן קומצו ושייריו נאכלין אמ׳ רב הונא אף אנן תנינה אמ׳ ר׳
שמעון אם ראית שמן שמתחלק בעזרה אי אתה צריך לשאל מהוא לא מותר רקיקי
מנחת ישראל ולוג שמן שלמצורע שאין מתנדבין שמן מכלל דלמאן דאמר
מתנדבין שייריו נאכלין אמ׳ ליה אביי ואי מסופיה אם ראית שמן שניתן על
גבי האשים אי אתה צריך לשאל מהוא לא מותר רקיקי מנחת כהנים ומנחת כהן
משיח שאין מתנדבין שמן מכלל דלמאן דאמ׳ מתנדבין לאשים אזיל
לאביי קשיא רישא לרב זירא קשיא סיפא בשלמא לרב זירא רישא בשיירין סיפא
בקומץ אלא לאביי דאמ׳ סיפא נמי בשיירין רישא למה לי תאנא רישא אטו סיפא
האי מאי בשלמא סיפא אטו רישא תאני אלא רישא אטו סיפא מאי תאני אמרי
במערבא אין תאני רישא אטו סיפא תא שמע ליין לדברי ר׳ עקיבה לנסכין
שמן לר׳ טרפון לאשים מאי לאו מדיין כולן לנסכין שמן נמי כולו לאשים מידי
איריא הא כדאיתה והא כדאיתה אמ׳ רב פפא כי תנאי המתנדב שמן לא יפחות
מלוג ר׳ אומ׳ שלשת לוגין במאי קא מיפלגי אמרוה רבנן קמיה דרב פפא בדין

דון
מינה ומינה בידון מינה ואוקי באתרה קא מיפלגי רבנן סברי מינה ומינה מה מנחה
מתנדבין אף שמן מתנדבין ומינה מה מנחה לוג אף שמן לוג ומה מנחה קומצה
ושייריה נאכלין אף שמן קומצו ושייריו נאכלין ר׳ סבר דון מינה ואוקי באתרה
מה מנחה מתנדבין אף שמן מתנדבין ואוקי באתרה מנחה הוא דלוג אבל שמן שלשת
לוגין דכת׳ ונסכיהם בשני נסכים הכת׳ מדבר אחד נסוך יין ואחד נסוך שמן
אמ׳ להן כיין מה יין שלשת לוגין אף שמן שלשת לוגין ומה יין כולו לספלים אף
שמן כולו לאשים אמ׳ להו דרב פפא אי ממנחה יליף לה רבי דכל עלמא דון מינה
ומינה לא רבי דמתנדבין שמן מאזרח גמר דתניא אזרח מלמד שמתנדבין שמן
אמ׳ ליה רב הונא בריה דרב נתן לרב פפא ור׳ מאזרח גמר והא תניא קרבן מלמד
שמתנדבין שמן וכמה שלשת לוגין מאן שמעת ליה דאית ליה שלשת לוגין ר׳
וקאמיתי לה מקרבן אמ׳ ליה איתנא תנא ואמ׳ שמואל המתנדב יין מביא
ומזלפו על גבי האשים מאי טעמא אמ׳ קרא ויין תקריב לנסך חצי ההין אשה
ריח ניחוח לי״י והא קא מכבה כיבוי במקצת לא שמיה כיבוי ולא והא אמר
רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה המוריד גחלת מעל גבי המזבח וכיבה חייב דליכא
לאהא ואיבעית אימא כיבוי דמצוה שאני תא שמע דתנא רבי ל׳ אליעזר
בן יעקב כלפי שנתנה תורה רשות לתרום יכול יכבה ויתרום אמרת לא יכבה
שאני התם דאפשר דיתיב ונטר עד דהאוי אפר תא שמע יין לדברי ר׳ עקיבה
לספלין שמן לדברי ר׳ טרפון לאשים ועוד תנא יין לנסך לספלים אתה אומ׳
לספלין או אינו לא לאשים אמרת לא יכבה לא קשיא הא ר׳ יהודה והא ר׳ שמע׳
הא ר׳ יהודה דאמ׳ דבר שאינו מתכוין אסור הא ר׳ שמעון דאמ׳ דבר שאינו
מתכוין מותר למימרא דשמואל כר׳ שמעון סבירא ליה והא אמ׳ שמואל
מכבין גחלת שלמתכת ברשות הרבים בשביל שלא יוזקו בה רבים אבל לא
גחלת שלעץ ואי סלקא דעתא דר׳ שמעון סבירא ליה אפלו גחלת שלעץ נמי
בדבר שאינו מתכוין סבר לה כר׳ שמעון במלאכה שאינה צריכה לגופה סבר
לה כר׳ יהודה אמ׳ רב הונא נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני
עצמן ושורפן משום שנ׳ כל בקדש באש ישרף תניא נמי הכי הדם והשמן
המנחות והנסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן משום
שנ׳ כל בקדש באש ישרף אמ׳ ליה שמואל לרב הונא בגזתאה פוק איתי לי
בי עשרא ואימא לך באפיהן נסכים שנטמאו עושה להן מערכה בפני עצמן ושורפן

הדרן עלך כל התדיר

מתניתין דם חטאת שנתז על הבגד הריזה טעון
כיבוס אע״פ שאין הכת׳ מדבר לא בנאכלת שנ׳
במקום קדוש תאכל אחד הנאכלות ואחד הפנימיות טעונות כיבוס שנ׳ תורת

החטאת תורה אחת לכל החטאות׳ גמרא או תורה אחת לכל
החטאות אפלו חטאת העוף נמי אלמא נמי יכול תהא חטאת העוף טעונה כיבוס ת״ל
זאת׳ אמ׳ ריש לקיש משום בר קפרא תשחט בנשחטות הכת׳ מדבר׳ אימא
בנאכלות דיבר הכת׳ כדכת׳ במקום קדוש תאכל אפלו פנימיות לא הא דבי רחמ׳ תורת
אי הכי חטאת העוף נמי הא מעיט רחמנא זאת׳ ומה ראית מסתברא חטאת בהמה
הוה לי׳ לרבויי שכן בהמה שחיטה צפון קבלת כלי קרן ואצבע חורה ואישים אדרבה
חטאת העוף הוה ליה לרבויי שכן חוץ כמותה ואכילה כמותה הנך נפישן׳ רב
יוסף אמ׳ קרא הכהן המחטא אתה יאכלנה לזו ולא לאחרת בנאכלות מיעט הכתוב
ואלא זאת למה לי׳ אי לאו זאת הוה אמינא יאכלנה אורחא דקרא הוא קא משמע לן׳
רבא אמ׳ אמ׳ קרא אשר יזה בנזאות דבר הכת׳ והא תניא אע״פ שאין הכת׳ מדבר
לא בנאכלות קאמ׳ הכי קא אמ׳ אע״פ שאין הכת׳ מדבר לא בנאכלות לענין מריקה
ושטיפה לענין כיבוס אשר יזה כת׳ אי הכי אחד הנאכלות ואחד הפנימיות אחד
הפנימיות ואחד הנאכלות מיבעי ליה תנ׳ אחד הפנימיות ואחד הנאכלות אי הכי חטאת
העוף נמי הא מעיט רחמ׳ זאת׳ אי הכי חטאות חיצונות נמי לא תא׳ רבי רחמ׳ תורת׳
ומה ראית מסתברא חטאת בהמה הוה ליה לרבויי שכן בהמת שחיטת צפון קבלת כלי קרן
ואצבע חורה ואישים אדרבה חטאת העוף הוה ליה לרבויי שכן הזאת כמותה הנך נפישן׳
באעי ר׳ אבון חטאת העוף שהכניס דמה בצוארה לפנים מהן צוארה בכלי שרת
דאמי ופסול או דלמא כצואר בהמה דאמי ודמה אמ׳ רחמנא ולא בשרה׳ אמ׳ רבא
תא שמע פרכסה ונכנסה לפנים וחזרה כשרה הא הכניסה הוא פסולה׳ ולטעמיך גבי
חטאת בהמה דקא תני פרכסה ויצתה לדרום וחזרה כשרה הא הוציאה הוא פסולה׳ לא
הא יצאת לחוץ הכא נמי הא יצאת לחוץ׳ באעי ר׳ אבון חטאת העוף שנשפך דמה
על גבי רצפה מהו אוספו וכשר או אוספו ופסול אצרוכי הוא דלא אצרכה רחמ׳ כלי
שרת והולכה אוספו וכשר או דלמא מיפסל פסל בה רחמ׳ כלי שרת הולכה אוספו פסול׳
אמ׳ רבא תא שמע יכול תהא חטאת העוף טעונה כיבוס ת״ל זאת׳ ואי סל׳ דע׳
מיפסל פסל בה רחמ׳ כלי שרת תיפוק לי׳ דאיפסיל ליה באוירא דכלי׳ אמ׳ רב הונא בריה
דרב יהושע במרבק כלי בצוארה׳ בעא מניה לוי מרבי נתז מבגד לבגד מהו כיון
דנפל ליה אבגד אורחיה ליה לכיבוס או דלמא לא אמ׳ ליה זו שאלה וטעון כיבוס
ממה נפשך אי אוספו וכשר הא כשר או אוספו ופסול כר׳ יעקב דאמ׳ שעת הכשר
היתה לה ונפסלה דמה טעון כיבוס׳ בעא מניה דאמי בר חמא מרב חסדא נתז על
בגד טמא מהו מאי קא מיבעיא ליה אמ׳ רב הונא בריה דרב יהושע כמאן דאמ׳ היתה
לה שעת הכשר ונפסלה אין דמה טעון כיבוס הני מילי בזה אחר זה אבל בבת אחת לא
או דלמא לא שנא אמ׳ ליה פלוגתא דר׳ אלעזר ורבנן אליבא דרבה וכי דמתריץ אביי
דתנא ר׳ אלעזר אומ׳ מי חטאת שנטמאו מטהרין שהרי נדה מזין עליה וטהורה׳
ואמ׳ רבא ר׳ אלעזר בשיטת ר׳ עקיבה רבו אמרה דאמ׳ העברת כלי על גבי מקום טמא
כמותו דאמי׳ דתנן היה עומד חוץ לתנור ושרץ בתנור והושיט ידו לחלון ונטל את

הטוגין והעבירו על גבי תנור ר' עקיבה מטמא וחכמים מטהרין מר סבר כמונח דאמי
ומר סבר לא כמונח דאמי · דתנן · אותיביה אביי ומודה ר' עקיבה בהזאה שהעבירה על
גבי כלי חרס טמא ועל גבי משכב ומושב טמא שהיא טהורה שאין לך דבר טמא
למעלה כלמטה אלא כזית מן המת ושאר כל המאהילין לאיתויי זב וזבה · · לא
אמ' אביי דכל עלמא לא כמונח דאמי והכא בגזירה שמא ינוח קא מיפלגי מר סבר
גזרינן שמא ינוח ומר סבר לא גזרינן שמא ינוח ומודה ר' עקיבה בהזאה דכיון
דנפק נפק · ור' אליעזר ורבנן הכא במאי פליגי אמ' אביי בדנין טומאה קדומה מטומאה
שבאותה שעה קא מיפלגי מר סבר דנין ומר סבר אין דנין · רבא אמ' דכל עלמא
אין דנין והכא בהזאה צריכה שיעור קא מיפלגי ר' אליעזר סבר הזאה צריכה שיעור
ומצרפין להזאות ואידי ואידי טומאה קדומה היא ורבנן סברי הזאה אינה צריכה
שיעור ·

מתניתין

חטאת פסולה אין דמה טעון כיבוס
בין שהיה לה שעת הכושר ובין שלא היה לה שעת הכושר · איזו היא שהיה לה
שעת הכושר שלנה ונטמאת ושיצאת · ואיזו היא שלא היה לה שעת הכושר
שנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה ושקיבלו פסולין וזרקו את דמיה ·

גמרא

תנו רבנן מדמה מדם כשרה ולא מדם פסולה · ר' יעקב אומר
היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה טעון כיבוס · לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה
אין דמה טעון כיבוס · ר' שמעון אומ' אפלו לא היתה לה שעת הכושר ונפסלה דמה
טעון כיבוס · מאי טעמיה דר' שמעון כת' דמה · וכת' אותה · חד להיכא דהיתה לה
שעת הכושר וחד להיכא דלא היתה לה שעת הכושר · ור' יעקב אותה למעוטי תרומה
ור' שמעון לטעמיה דאמ' קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה קל ותומר תרומה ·

מתניתין

ניתז מן הצואר על הבגד אינו טעון כיבוס מן הקרן
ומן היסוד אינו טעון כיבוס · נשפך על הרצפה ואספו אינו טעון כיבוס אין טעון
כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להזאה ·

גמרא

תנו רבנן יכול ניתז
מן הצואר על הבגד יהא טעון כיבוס ת"ל אשר יזה לא אמרתי אלא בראוי להזאה ·
מן הקרן ומן היסוד אינו טעון כיבוס · תנו רבנן יכול ניתז מן הקרן ומן
היסוד יהא טעון כיבוס ת"ל אשר יזה פרט לזה שכבר הוזה · נשפך על הרצפה
ואספו וכך הא תן למה לי מה טעם קאמ' מה טעם נשפך על הרצפה ואספו אין טעון
כיבוס שאין טעון כיבוס אלא הדם שנתקבל בכלי וראוי להזאה · למעוטי מאי
למעוטי · קיבל פחות מיכדי הזאה בכלי זה ופחות מכדי הזאה בכלי זה · דתני ר'
חלפתא בן שאול קיבל פחות מיכדי הזאה בכלי זה ופחות מיכדי הזאה בכלי זה
לא קידש · ואיבעיא להן בדם מהו הלכתא היא ומהלכתא לא גמרינן או דלמא
התם טעמא מאי דכת' וטבל במים הכא נמי כת' וטבל בדם · תא שמע דאמר ר'
זריקא אמ' ר' אלעזר אף בדם לא קידש · אמ' רבא תנא וטבל ולא מספג בדם
שיהא בדם שיעור טבילה מעיקרא מן הדם מן הדם שבעניין · ואצטריך למכתב
וטבל ואצטריך למכתב בדם דאי כת' רחמ' וטבל הוה אמינא דאע"ג דליכא שיעור

טבילה מעיקרא כת׳ רחמ׳ בדם ואי כת׳ רחמנא בדם הוה אמינא אפלו מכפג כתב רחמנא
וטבל׳ מן הדם שבעינין למעוטי מאי · אמ׳ רבא למעוטי שיירין שבאצבע
מסייעא ליה לר׳ לעזר דאמ׳ ר׳ לעזר שיירין שבאצבע פסולין׳ אמ׳ ליה ואבון בר רב
אדא לרבא אמרי תלמידך ארב עמרם תנא היה מזה ונתזה הזאה מידו עד שלא הזה
טעון כיבוס משהזה אין טעון כיבוס׳ מאי לאו הכי קאמ׳ עד שלא גמר הזאות טעון
כיבוס ומשגמר הזאות אין טעון כיבוס לא הכי קאמ׳ עד שלא יצתה הזאה מידו טעון
כיבוס משיצתה הזאה מידו אין טעון כיבוס׳ אותביה אביי גמר מלהזות מקנח
ידיו בגופה שלפרה גמר אין׳ לא גמר לא׳ אמ׳ ליה גמר מקנח ידיו לא גמר מקנח
אצבעו׳ אצבעו במאי מקנח בשלמא גמר׳ מקנח ידיו דכת׳ ושרף את הפרה לעיניו׳
את ערה ואת בשרה ואת דמה על פרשה ישרף׳ לא לא גמר מקנח אצבעו במאי מקנח
לה אמ׳ אביי בשפת מזרק דכת׳ כפורי זהב׳ מתניתין נתז
מן העור עד שלא הופשט אינו טעון כיבוס׳ משהופשט טעון כיבוס דברי ר׳ יהודה׳
ר׳ לעזר אומ׳ משהופשט אינו טעון כיבוס לא מקום הדם ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה
וראוי לכיבוס׳ גמרא תנו רבנן בגד אין לי לא בגד מנין לרבות את העור
משהופשט תל׳ אשר עליה תכבס׳ יכול שאני מרבה את העור עד שלא הופשט תל׳ בגד
מה בגד שראוי לקבל טומאה אף כל שראוי לקבל טומאה דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ לעזר אומר
בגד׳ אין לי לא בגד׳ מנין לרבות השק וכל מיני בגדים תל׳ אשר עליה תכבס׳ יכול
שאני מרבה את העור משהופשט תל׳ בגד׳ מה בגד שמקבל טומאה אף כל שמקבל
טומאה׳ מאי ביניהו אמ׳ אביי מטלניות שאין בהן שלש על שלש איכא ביניהו מאן
דאמ׳ ראוי האי נמי ראוי דאי בעי מחשב עליהו מאן דאמ׳ שמקבל טומאה השתא
מיהא לאו בר קבולי טומאה הוא׳ רבא אמ׳ בגד וחישב עליו לצורה איכא ביניהן
מאן דאמ׳ ראוי האי נמי ראוי דאי בעי מבטיל לה למחשבתיה מאן דאמ׳ שמקבל
טומאה השתא מיהא לאו בר קבולי טומאה הוא׳ רבינא אמ׳ עיצבה וחישב עליה
לקצעה איכא ביניהן מאן דאמ׳ ראוי הא נמי ראויה׳ מאן דאמ׳ דבר המקבל טומאה
הא לא מקבלה טומאה עד דמקצע לה׳ והא תניא ר׳ שמעון בן מנסיא אומר
עיצבה וחישב עליה לקצעה טהורה עד שיקצענה׳ אין טעון כיבוס לא מקום
הדם׳ מנא הני מילי דתנו רבנן יכול נתז על מקצת בגד יהא הבגד כולו טעון כיבוס
תל׳ אשר יזה לא אמרתי לא מקום הזאה בלבד׳ ודבר שהוא ראוי לקבל טומאה
סתמה כל יהודה׳ וראוי לכיבוס למעוטי כלי דבר גרידה הוא׳ מתניתין
אחד הבגד ואחד השק ואחד העור טעונין כיבוס׳ הכיבוס במקום קדוש ושבירת כלי
חרס במקום קדוש זה חומר בחטאת מקדשי קדשים׳ גמרא ועור
בר כיבוס הוא ורמינהי היתה עליו לשלשת מקנחה בקמרטוט׳ היתה על שלעור
נותנין עליה מים עד שתכלה׳ אמ׳ אביי לא קשיא הא רבנן והא אחרים׳ דתניא
הבגד והשק מכבסן׳ הכלי והעור מגרדן׳ אחרים אומרין הבגד והשק והעור מכבסן
והכלי מגרדן׳ כמאן אזלא הא דאמ׳ רב חייא בר אשי ומנין קגאין הוא קאימנא קמיה

פ׳ צואת תורנגלין

דרב ושכביבי ליה מסאנה במיא בקשין וברכנן · הדר אמ׳ ליה רבא לאו מילתא דאמר
ניקו נימא ליה לקרא דכי כתיבת ברכין כתיבת מילא עקיקינן בכלי אכ׳ לוקמוס הבאים ש׳ אכלוסמוס
ממדינתהים דקשים הס׳ · ואמ׳ רחמ׳ ניבעו כיבוס · הדר אמ׳ רבא כיון דזיעה מגופיה נפקא
מפתחא ליה מחלחלא ומשניא ליה דרך׳ · אמ׳ רבא ואיקשיא לי׳ הא קשיא לי׳ הא כרים
וכסתות דרבין ענהן נתנן היתה על שלעור נותנן עליה מים עד שתכלה׳ · לא אמ׳ רבא
כל כיבוס דליתביה כיסכוס לאו כיבוס הוא׳ · והא דאמ׳ ר׳ חייה בראשי זמנין דקאיין הוה
קאימנא קמיה דרב ושכשיבי ליה מסאנה במיא שכשוכי אין נקכוכי לא׳ אי ברכין׳
ודברי הכל לאי בקשין וכאחרים׳ · אי הכי הבגד נמי בגד שרייתו זה הוא כיבוסו׳ ואזדא
רבא לטעמיה דאמ׳ רבא זרק קודר למים חייב׳ זרע פשתן למים חייב׳ בשלמא קודר
משום דעביד ליה כיבוס׳ לא זרע פשתן מאי טעמא אי משום דמקרח אפלו תיבי
ושערי נמי לא משום לישיא׳ הכי שתליים נמי נקייב הנך אית להו ריראי׳ · דרש
רבא מותר לכבס מנעל בשבת׳ · אמ׳ ליה רב פפא לרבא והא אמ׳ רב חייה בר אשי זמנין
דקאיין הוה קאימנא קמיה דרב ושכשיבי ליה מסאנה במיא׳ שכשוכי אין׳ כיסכוכי
לא׳ · הדר אוקי רבא אמורא עליה ודרש דברים שאמרתי לפניכם טעות הן בידי ברם
כך אמרו שכשוך מותר׳ כיבוס אסור׳ · הכיבוס במקום קדוש וכו׳ · תנו רבנן
תכבס במקום קדוש למודע לכבוס שהוא במקום קדוש׳ · שבירת כלי חרש מנין ת״ל
וכלי חרש׳ · מריקה ושטיפה מנין ת״ל ואם בכלי נחשת בשלה ומרק ונשטף במים׳ ·
זה חומר בחטאת מקדשי קדשים׳ · ותו ליכא והא איכא דנכנס דמה לפני לפנים
בחטאות חיצונות קא אמרינן שאם נכנס דמה לפני לפנים פסולה כר׳ עקיבה ואמ׳ כל
הדמים שנכנסו להיכל לכפר פסולין׳ שכן מכפרת על חייבי כריתות בחטאת דשמיעת
הקול׳ · שכן טעונה ארבע מתנות כר׳ ישמעאל דאמ׳ כל הדמים טעונין ארבע מתנות
על ארבע קרנות ולטעמיך הא איכא קרן הא איכא אצבע הא איכא חודה לא חד
מתרי תלתה טעמי׳ ·

מתניתין

בגד שיצא חוץ לקלעים נכנס
ומכבסו במקום קדוש נטמא חוץ לקלעים קורעו ונכנס ומכבסו במקום קדוש׳
כלי חרש שיצא חוץ לקלעים נכנס ושוברו במקום קדוש׳ · נטמא חוץ לקלעים
נוקבו ונכנס ושוברו במקום קדוש׳ ·

גמרא

מתקיף ליה ראבינא קורעו
בגד אמ׳ רחמנא ולא שיירי בגד׳ · וכי תימא דמשייר ביה כדי מעפורת׳ והא אמ׳ רב
הונא משום ר׳ ישמעאל בר׳ יוסי לא שנו אלא שלא שייר בה כדי מעפורת׳ · אבל
שיירבה כדי מעפורת חיבור מדרבנן׳ · כלי חרש שיצא חוץ לקלעים וכו׳
נוקבו כלי אמ׳ רחמ׳ · ולא כלי הוא דנקיב ליה בשורש קטן׳ ·

מתניתין

כלי נחשת שיצא חוץ לקלעים נכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש׳ · נטמא חוץ
לקלעים פוחתו ונכנס ומורקו ושוטפו במקום קדוש׳ ·

גמרא

פוחתו כלי אמ׳ רחמנא ולאו כלי הוא דרציף ליה מירצף׳ · אמ׳ ריש לקיש מעוד
שנטמא מכניסו פחות משלש על שלש ומכבסו משום ש״נ לא יקרע׳ · מותיב רב
אדא בר אבא העבין והרכין אין בהן משום שלש על שלש אגב אבוהן חשיבי׳ · והא

באעי

באעי שבעה זמנין דאמ' רב נחמן אמ' רבא בר אבוה דם חטאת ומראות נגעים צריכין שבעה
שבעה קמנין ותנא והלא מי רגלים יפין לה אלא שאין מכניסין מי רגלים למקדש
וכי תימא דמבלע להו בהדי הדדי אי נמי דמעבר להון לכולהו כנ"ד והא תנן העבירן שלא
כסדרן או שהעביר שבעתן כאחד לא עשה כלום וכי תימא דמבלע להו בהדי הדדי חד
מסממנין והא צריך לכסכס שלשה פעמים על כל אחד ואחד קא תאני לא דמבלע להו
ברוק תפל דאמ' ריש לקיש רוק תפל צריך שיהיה עם כל אחד ואחד **מתני'**
אחד שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים טע'
טעונין מריקה ושטיפה ר' שמעון אומ' קדשים קלים אינן טעונין מריקה ושטיפה
ר' טרפון אומ' אם בישל בו מתחלת הרגל ישל בו את כל הרגל וחכמים אומרין עד זמן
אכילה מריקה ושטיפה מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס מריקה
ושטיפה בצונן השפוד והאסכלה מגעילן ברותחין **גמרא** תנו רבנן
אשר תבשל בו אין לי אלא שבישל בו שירה לתוכו רותח מנין ת"ל אשר בו ישבר באעי
ראמי בר חמא עלה באויר תנור מהו אבישול ובילוע קפיד אבישול בלא בילוע לא קפיד
חכמים אומרין דלמא אפלו אבישול בלא בילוע קפיד רחמ' אמ' רבא תא שמע אחד
שבישל בו ואחד שעירה לתוכו רותח וראמי בר חמא אמ' בילוע בלא בישול לא קא
מבעיא לך דהא בליע כי קא מיבעיא לך בישול בלא בילוע מאי תא שמע דאמ' רב
נחמן אמ' רבא בר אבוה תנור שלמקדש שלמתכת היה ואי אמרת אבישול בלא בלוע
לא קפיד רחמנא נעביד דחרש כיון דאיכא שירי מנחות דאפיתן בתנור ואיכא בישול
ובילוע משום הכי עבדינן שלמתכת ההוא תנורא דטאחו בה טאחי אסרה רבה בר
אהילאי למיכלה לריפתיה לעולם ואפלו במלחא מאי טעמא דלמא אתי למיכלה ב
בכותחא מותבי אין לשין את העיסה בחלב ואם לש כל הפת כולה אסורה מפני
הרגל עבירה כיוצא בו אין שטין את התנור באליה ואם שט כל הפת כולה אסורה
עד שיוסק התנור כי הוסק התנור מיהא שרי תיובתא דרבא בר אהילאי
תיובתא אמ' ליה רבינא לרב אשי וכי מאחר דאיתותב רבא בר אהילאי אלמא
אמ' רב קדירות בפסח ישברו אמ' ליה רב ההיא בתנור שלמתכת מוקי לה ואי בעית
אימא בתנור שלחרס וזה הסיקו מבפנים וזה הסיקו מבחוץ וכי תימא קדרה נמי
נעביד לה הסקה מבפנים חיים עלה דלמא פקעא הולכך האי בוביא הסיקו מבחוץ
הוא ואסיר שדא ביה גומרי שפיר דאמי קדירות במקדש מאי טעמא אמר
רחמנא ישברו נהדרינהי לכבשנות אמ' רב זירא לפי שאין עושין כבשנות בירושלם
ש"ס עקוס אמ' ליה אביי וכי עושין אשפתות בעזרה אשתמיטתיה הא דתני רב שמוע בק"ל נבן
שברי כלי חרש נבלעין במקומן ואלא הא דאמ' רב נחמן אמ' רבא בר אבוה
תנור שלמקדש שלמתכת היה נעביד דחרס והא הסיקו מבפנים הוא כיון דאיכא
שתי הלחם ולחם הפנים דאפיתן בתנור וקדושתן בתנור הוה לי כלי שרת וכלי שרת
דחרס לא עבדינן ואפלו ר' יוסי בר' יהודה לא אמ' אלא דעץ אבל דחרס לא
רב יצחק בריה דרב יהודה הוא שכיח קמיה דראמי בר חמא שבקיה ואזל לגבי רב ששת

פגע ביה ראמי ברחמא אמ׳ ליה ארקפטא נקט ביד׳ ניתא אתי ליה ליך משום דאזלית
לגביה דרב ששת הותלך כי רב ששת אמ׳ ליה לאו משום הכי מר בעינא מניה מילתא
פשוטולי מסברא משכחנא מתניתא פרכא ליה ובששת בעינא מינה מילתא פשיט
לי ממתניתא אינמי משכחנא מתניתא איחריתי מתניתא ומתניתא היא אמ׳ ליה
בעי מינאי מילתא דאיפשוט לך מסברא כי מתניתא בעא מנה בישל במקצת כלי
טעון מריקה ושטיפה כל הכלי או אינו טעון אמ׳ ליה מסתברא כבגד׳ מה בגד אין
טעון כיבוס אלא מקום הדם אף כלי אין טעון מריקה ושטיפה אלא מקום בישול׳
אמ׳ ליה מידאמי דם לא מפעפע בישול מפעפע׳ ועוד תניא חומר בכיבוס מבמריקה
ושטיפה וחומר במריקה ושטיפה מכיבוס׳ חומר בכיבוס שהכיבוס נוהגת בחטאות
החיצונות ובחטאות הפנימיות וישנה לפני זריקה מה שאין כן במריקה ושטיפה וחומר
במריקה ושטיפה שמריקה ושטיפה נוהגת בקדשי קדשים וקדשים קלים בישל
במקצת כלי טעון מריקה ושטיפה כל הכלי מה שאין כן בהזאה אמ׳ ליה אי תניא
תניא וטעמא מאי אמ׳ רבא דאמ׳ קרא ואם בכלי נחשת בשלה ומרק אפלו במקצת
כלי׳ אחד קדשי קדשים ואחד קדשים קלים וכו׳ תנו רבנן חטאת׳ אין לי אלא
חטאת׳ שאר קדשים מנין תל׳ קדש קדשי׳ יכול שאני מרבה את התרומה תל׳ אתה׳
דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ שמעון אומ׳ קדש קדשים קדשי קדשים טעונין מריקה ושטיפה
קדשים קלים אין טעונין מריקה ושטיפה׳ מאי טעמיה דר׳ יהודה כת׳ קדש קדשים
קדשי קדשים אין׳ קדשים קלים לא׳ מדאיצטריך אותה למעוטי תרומה מכלל
דקדשים קלים טעונין מריקה ושטיפה ור׳ שמעון לכיד אמרן׳ ותרומה לא בעיא
מריקה ושטיפה והא תניא קדירה שבישל בה בשר לא יבשל בה חלב ואם בישל
בנותן טעם׳ בישל בה תרומה לא יבשל בה חולין ואם בישל בנותן טעם׳ אמ׳
אביי לא צריכה למאן דאמ׳ ב[illegible]לא ביין במים ולא במזג הכא בתרומה אפלו
ביין אפלו במזג׳ רבא אמ׳ [illegible] אמ׳ מר בישל במקצת כלי טעון מריקה
ושטיפה כל הכלי הכא אין [illegible]ה ושטיפה כל הכלי׳ רבא בר עולא אמ׳
לא צריכה דאמ׳ מר מריקה בחמין ושטיפה בצונן תרומה מריקה ושטיפה בצונן
הניחא למאן דאמ׳ מריקה בחמין ושטיפה בצונן אלא למאן דאמ׳ אידי ואידי בצונן
מאי איכא למימר לשטיפה יתירתא׳ ר׳ טרפון אומ׳ בישלבו מתחלת הרגל
יבשלבו כל הרגל׳ מאי טעמיה דר׳ טרפון אמ׳ ר׳ יצחק דאמ׳ קרא ופנית בבקר
והלכת לאהליך׳ עשאן הכת׳ כולן בקר אחד׳ מתקיף ליה רב אחא בר אבוה
ואבוי בראמי לא מעתה אין פיגול ברגל ואין נותר ברגל׳ וכי תימא הכי נמי והא
תנא ר׳ נתן אומ׳ לא אמ׳ ר׳ טרפון לא זו בלבד׳ לא אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה
כל יום ויום נעשה גיעול לחבירו׳ וחכמים אומרים עד זמן אכילה מריקה ושטיפה׳
מאי קאמ׳ אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה הכי קאמ׳ ממתין לו עד זמן אכילה׳
והדר עבידלהון מריקה ושטיפה׳ מנא הני מילי אמ׳ ר׳ יוחנן משום אבא יוסי בן
אבאי כת׳ ומרק ושטף במים׳ וכת׳ כל זכר בכהנים יאכל אותה האכאיזה צד ממתין

להן

קנז

להן כל זמן אכילה והדר עביד להן. מריקה ושטיפה׳ מריקה כמריקת הכוס כו׳
תנו רבנן מריקה ושטיפה בצונן דברי ר׳ וחכמים אומרין מריקה בחמין ושטיפה בצונן
מאי כו עמיהן דרבנן מידי דהוה אגיעולי גוים ור׳ הגעלה לא קא אמינא בי קא אמינא
מריקה ושטיפה דבתר הגעלה ורבנן אם כן ניכתוב או מורק או שוטף׃ מאי מורק
מאי שוטף לומר לך מריקה בחמין ושטיפה בצונן ור׳ אומ׳ כת׳ מרק אי כתב
שטוף שטף הוה אמינא תרי זמני מירוק ותרי זמני שיטוף להכי כת׳ רחמ׳ מרק ושטף
לומר לך מריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס׃ ורבנן אם כן נימא קרא
ומרק ומרק או ושטף ושטף ור׳ אי הוה כת׳ הכי הוה אמינא תריגוני מירוק תריגוני שטוף
להכי כתב ומרק ושטף למימרא דמריקה כמריקת הכוס ושטיפה כשטיפת הכוס׃

מתני׳ בישל בו קדשים וחולין או קדשי קדשים וקדשים קלים
אם יש בהן בנותן טעם הקי׳ הקדשים הקלים נאכלים כחמורין ואינן טעונין מריקה
ושטיפה ואינן פוסלין במגע׃ רקיק שנגע ברקיק וחתיכה בחתיכה לא כל הרקיקין ולא
כל החתיכה אסורין אינו אסור אלא מקום שבלע׃ גמרא מאי קאמ׳
הכי קאמ׳ אם יש בהן בנותן טעם הרי הקלין נאכלין כחמורין וטעונין מריקה ושטיפה
ופוסלין במגע׃ אין בהן בנותן טעם אין הקלין נאכלין כחמורין ואין טעונין מריקה
ושטיפה ואין פוסלין במגע׃ והי׳ דקדשי קדשים לא באעי מריקה ושטיפה קדשים
קלים מיהא ליבעו׳ אמ׳ אביי מאי אין טעונין נמי דקאמ׳ קדשי קדשים אבל קדשים
קלים טעונין׃ רבא אמ׳ הא מני ר׳ שמעון היא דאמ׳ קדשים קלים אין טעונין
מריקה ושטיפה׃ בשלמא לרבא היינו דקא תני תרתי׃ אי קדשי קדשים וקדשים
קלים׃ אלא לאביי תרתי למאי לי צריכה דאי תנא קדשים וחולין הוה אמינא חולין
הוא דמבטלי קדשים דלאו מיניהו נינהו אבל קדשי קדשים וקדשים קלים דחד מינא
הוא אימא לא מבטלי׃ ואי תנא קדשי קדשים וקדשים קלים הוה אמינא קדשים
הוא דאלימי לבטולי קדשים אבל חולין לא צריכן׃ רקיק שנגע ברקיק וכו׳
תנו רבנן כל אשר יגע יכול אפילו לא בלע ת״ל בבשרה עד שיבלע׃ יכול נגע במקצתו
יהא פסול ת״ל יגע׃ הנוגע פסול׃ הא כאיזה צד חותך את מקום הבלע בבשרה ולא
בעצמות ולא בגידים ולא בקרנים ולא בטלפים׃ יקדש להיות כמוה׃ שאם פסולה היא
יפסל ואם כשרה היא יאכל כחמור שבה׃ ונית׳ עשה ונית׳ לא תעשה אמ׳ רבא אין
עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש׃ והא תניא ועצם לא תשברו בו ר׳ שמעון
בן מנסיא אומ׳ אחד עצם שיש בו מוח ואחד עצם שאין בו מוח ואמאי נית׳ עשה
נידחי את לא תעשה לאו שמע מינה אין עשה דוחה את לא תעשה שבמקדש׃
רב אשי אמ׳ יקדש עשה הוא הוה עשה ולא תעשה ואין עשה דוחה את לא תעשה
ועשה׃ ואשכחן חטאת דמקדשת בבלוע שאר קדשים מנא לן אמ׳ שמואל
משום ר׳ אליעזר זאת התורה לעולה למנחה ולחטאת ולאשם ולמלואים ולזבח
השלמים׃ עולה מה עולה טעונה כלי אף כל טעון כלי׃ מאי כלי אי נימא
מזרק זבחי שלמי צבור בשלמים נמי כת׳ וישם באגנת לא אפכין׃ ועולה גופה

מנא לן דכת׳ וישלח אברהם את ידו ויקח את המאכלת לשחוט את בנו והתם עולה
הוא דכת׳ ויעלהו לעולה תחת בנו׳ מנחה מה מנחה אינה נאכלת אלא לזכרי כהונה
אף כל לאין נאכלין אלא לזכרי כהונה׳ אף כל לאיתויי מאי אי לאיתויי חטאת ואשם
בהדיא כתיבי אי לאיתויי זבחי שלמי צבור מדיבויא דקראי נפקא בקדש הקדשים
תאכלנו כל זכר יאכל אותו לימד על זבחי שלמי צבור שאין נאכלין אלא לזכרי
כהונה תנאי היא דאיכא דנפקא ליה מהכא ואיכא דנפקא ליה מהכא׳ חטאת
מה חטאת מקדשת בבלוע אף כל מקדשין בבלוע׳ אשם מה אשם אין שפיר
ושליה קדש בו אף כל לאין שפיר ושליה קדש בו קא סבר ולדות קדשים בהווייתן קדשים
ודנין אפשר משאי אפשר׳ ולמלואים מה מלואים מותריהן בשריפה ואין
בעלי חיים דמותריהם אף כל מותריהן בשריפה ואין בעלי חיים במותריהן׳
במתניתא תנא משמא דר׳ עקיבה בלע חולין בעצמותן קימין׳ מנחה׳ מה
מנחה מתקדשת בבלוע אף כל מתקדשין בבלוע ואצטריך למכתב במנחה
ואצטריך למכתב בחטאת דאי כתב רחמנא במנחה דאיידי דרכיכא בלעא אבל
חטאת אימא לא ואי כת׳ רחמנא בחטאת דאיידי דשמין קארור אבל מנחה אימא
לא צריכין׳ חטאת מה חטאת אינה באה אלא מן החולין ביום ובידו הימנית
אף כל אינן באין אלא מן החולין ביום ובידו הימנית׳ חטאת דמחולין היא׳ מנא לן
אמ׳ רב חסדא אמ׳ קרא והקריב אהרן את פר החטאת אשר לו ואמ׳ מר לו משלו
ולא משל צבור ולא משל מעשר׳ ביום מביום צותו נפקא כדי נסבה׳ ידו
הימנית מדרבא בר בר חנא נפקא׳ דאמ׳ רבא בר בר חנא אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש כל
מקום שנאמרה אצבע וכהונה אינה אלא ימין כר׳ עקבה ואי בעית אימא סבר לה
כר׳ שמעון דאמ׳ אצבע לא בעיא כהונה כהונה בעיא אצבע׳ אשם מה אשם
עצמותיו מותרין אף כל עצמותיו מותרין סבר לה כי הא דאמ׳ ר׳ יוחנן משום רבי
ישמעאל נאמ׳ לו יהיה בעולה ונאמ׳ לו יהיה באשם מה אשם עצמותיו מותרין אף
עולה עצמותיה מותרין׳ מפעדאי לא מפע דאיכא למפרך מה לאשם שכן בשרו
מותר לו יהיה יתירא הוא׳ אמ׳ רבא פשיטא לי דם חטאת למטה ודם עולה למעלה
טעון כיבוס׳ בעי רבא דם עולה למטה ודם חטאת למעלה מאי משום נגיעה
הוא והא נגיע או דלמא משום בליעה הוא והא לא בליע הדר פשטה אינו טעון
כיבוס׳ אמ׳ רבא פשיטא לי דם על בגדו חוצץ ואם טבח הוא אינו חוצץ רבב
על בגדו חוצץ ואם מוכר רבב הוא אינו חוצץ׳ בעי רבא דם ורבב על בגדו מהו
אמ׳ ליה רב אחא מדיפתי לרבינא היכי דאמי אם טבח הוא תיפוק לי משום רבב ואם
מוכר רבב הוא תיפוק לי משום דם לא צריכה דעביד הא והא אחדא לא קפיד אתרתי
קפיד או דלמא על תרתי נמי לא קפיד תיקו׳

הדרן עלך דם חטאת

מתניתין

מתניתין טבול יום ומחוסר כפורים אינן חולקין בקדשים לאכול
לערב אינו נוגע ואינו מקריב ואינו חולק לאכול לערב בעלי
מומין בין בעלי מומין קבועין בין בעלי מומין עוברין חולקין ואוכלין אבל לא מקריבין
כל שאינו ראוי לעבודה אינו חולק בבשר וכל שאין לו בבשר אין לו בעורות אפלו טמא
בשעת זריקת דמים וטהור בשעת הקטר חלבים אינו חולק בבשר שנ׳ המקריב את
דם השלמים ואת החלב מבני אהרן לו תהיה שוק הימין למנה׳ גמרא
מנא הני מילי אמ׳ ר׳ שמעון בן לקיש אמ׳ קרא הכהן המחטא אתה יאכלנה כהן המחטא
אתו כל כהן שאינו מחטא אינו אוכל׳ ולא הרי קימן מקבא משמרה כולה
דאינן מחטאין ואוכלין ראוי לחטוא הוא קאמרינן ראוי לחטוא אוכל אינו ראוי
לחטוא אינו אוכל הרי קטן דאין ראוי לחיטוי ואוכל לא מאי יאכלנה יחלקנה ראוי
לחיטוי חולק אינו ראוי לחיטוי אינו חולק׳ הרי בעל מום דאינו ראוי לחיטוי וחולק
בעל מום רחמנא רבייה כל זכר לרבות בעל מום אימא לרבות טבול יום מסתברא בעל
מום הוה ליה לרבויי שכן ראוי לאכול אדרבה טבול יום הוה ליה לרבויי דלאורתא חזי
לעבודה השתא מיהא הא לא חזי׳ דביוסף אמ׳ מיבדי מאי יאכלנה יחלקנה ליכתוב
יחלקנה מאי יאכלנה שמע מינה ראוי לאכילה חולק אינו ראוי לאכילה אינו חולק׳
רב אשי אמ׳ איזה הוא דבר שצריך שלשה ריבויין הוי אומ׳ זה בעל מום אימא לרבות
טבול יום ומחוסר כפורים ואונן שם טומאה אחת היא׳ בעי ריש לקיש בעל מום
והוא טמא מהו שיחלקו לו כיון דבעל מום לא חזי לעבודה ורחמנא רבייה מה לי טמא
מה לי טהור או דלמא ראוי לאכילה חולק שאין ראוי לאכילה אינו חולק אמ׳ רבא תא שמע
כהן גדול מקריב אונן אינו אוכל ואינו חולק לאכול לערב שמע מינה ראוי לאכילה
בעינן שמע מינה׳ בעי רב הושעיה כהן טמא בקרבנות צבור מהו שיחלקו לו כהן
המחטא אמ׳ רחמנא והאי נמי כהן ראוי לחטוא הוא או דילמא ראוי לאכילה בעינן והאי
לאו ראוי לאכילה הוא׳ אמ׳ ראבינא תא שמע כהן גדול מקריב אונן ואינו אוכל ואינו
חולק לאכול לערב שמע מינה ראוי לאכילה בעינן שמע מינה׳ אונן נוגע ואינו מקריב׳
ואונן נוגע ורמינהי האונן והמחוסר כפורים צריכין טבילה לקודש אבל לא לתרומה׳ אמ׳
ראקי אמ׳ ר׳ ינאי לא קשיא כאן שטבל כאן שלא טבל וכי טבל מאי האוי הדרא רכבא ליה
אנינות דאמ׳ ראבא בר בר הונא אונן שטבל אנינותו חוזרת עליו לא אידי ואידי דטביל
ולא קשיא הא דאסח דעתיה והא דלא אסח דעתיה דאסח דעתיה קאגי ליה בטבילה הזאה
שלישי ושביעי באעי דאמ׳ ר׳ יוסטי בר ר׳ מתון אמ׳ ר׳ יוחנן הסיח הדעת צריך הזאה שלישי
ושביעי לא קשיא הא דאסח דעתיה מטומאת מתא דאסח דעתיה מטומאה שרץ טמא
שרץ בטבילה סגי ליה טמא מעליא הוא הערב שמש באעי ועוד אפלו לתרומה נמי׳
אמ׳ ר׳ ירמיה באומר שמרתי עצמי מדבר המטמאי ולא שימרתי עצמי מדבר הפוסל׳
ומי איכא נטירותא לפלגא אין והא תנא עודיהן הקל על כתיפן ומגריפה בתוכן ואמ׳
בלבי על הקל ואין בלבי על המגריפה קל טהור ומגריפה טמאה׳ קל טהור אמאי תיטמייה
מגריפה לקל אין כלי מטמא כלי וליטמא מה שבקל אמ׳ ר׳ ירמיה באומר שימרתיה מדבר

המטמא ולא שימרתיה מדבר הפוסלה׳ איגלגל מילתא ומטאי לקמיה דר׳ אבא
בר ממלא אמ׳ לא שמיע להו הא דאמ׳ ר׳ יונתן אמ׳ ר׳ שלישי שלתרומה עצמה אסור
לאכול ומותר ליגע אלמא באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה לא עבוד רבנן מעלה
הכא נמי באכילה עבוד רבנן מעלה בנגיעה עבוד רבנן מעלה׳ ואינו חולק
לאכול לערב הא מיפלג הוא דלא פליג מיזמני ליה אכיל ורמינהי אונן ומחוסר כפורים
טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים׳ אמ׳ רב ירמיה מדופתי לא קשיא כאן
בפסח כאן בשאר ימות השנה בפסח מגו דאשתרי בפסח אשתרי נמי בקדשים בשאר
ימות השנה לא ומאי אבל לא בקדשים שלכל ימות השנה כולה׳
רב אשי אמ׳ כאן שמת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר וכאן שמת
שמת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר מת לו מת בארבעה עשר וקברו
בארבעה עשר ארבעה עשר יום מיתה הוא ויום מיתה תופס לילו מדרבנן׳ מת לו מת
בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר יום קבורה אינו תופס לילו אפילו מדרבנן׳
מאן תנא דשמעת ליה דאמ׳ אנינות לילה דרבנן ר׳ שמעון היא דתניא אנינות לילה
מדברי תורה דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ שמעון אומ׳ אינה מדברי תורה לא מדברי סופרים
תידע שהרי אמרו אונן טובל ואוכל את פסחו לערב אבל לא בקדשים׳ מי אמר
ר׳ שמעון הכי והא תניא ר׳ שמעון אומ׳ אונן אינן משלח קרבנותיו מאי לאו אפילו
פסח לא לבר מפסח׳ תא שמע ר׳ שמעון אומ׳ שלמים כשהוא שלם מביא
אונן אינן מביא׳ אין לי לא שלמים׳ מנין לרבות את התודה ארבה את התודה
שנאכלת בשמחה כשלמים׳ מנין לרבות את העולה מרבה אני את העולה שהיא
באה בנדר ונדבה כשלמים׳ מנין לרבות בכור ומעשר ופסח׳ מרבה אני בכור ומעשר
ופסח שאין באין על חטא׳ מנין לרבות חטאת ואשם ת״ל זבח׳ מנין לרבות
העופות והמנחות והיין והלבונה והעצים ת״ל שלמים קרבנו כל קורבנות שמביא
כשהוא שלם מביא׳ כשהוא אונן אינו מביא׳ קא תאני מיהא פסח אמ׳ רב חסדא פסח
פסוק נקביה רב ששת אמ׳ מאי פסח שלמי פסח איהבי הינן שלמים תנא שלמים
הבאין מחמת עצמן ותנא שלמים הבאין מחמת פסח סלקא דעתא אמינא כיון
דמחמת פסח קאתי כפסח דאמן קא משמע לן׳ רב מרי אמ׳ כאן שמת לו מת
בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר׳ כאן שמת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה
עשר׳ מת לו מת בארבעה עשר וקברו בארבעה עשר יום מיתה תופס לילו מדאורייתא׳
מת לו מת בשלשה עשר וקברו בארבעה עשר יום קבורה תופס לילו מדרבנן׳
אמ׳ ליה רב אשי לרב מארי לא דקאמ׳ ליה ר׳ שמעון תדע שהרי אמרו אונן טובל
ואוכל פסחו לערב אבל לא בקדשים נימא ליה ר׳ יהודה קא אמינא לך דאנא יום מיתה
דאורייתא אמרת לי את יום קבורה דרבנן קשיא׳ אביי אמ׳ אידי ואידי בארבעה
עשר ולא קשיא כאן קודם חצות וכאן לאחר חצות׳ מת לו מת קודם חצות דלא חזי
לפסח חילא אנינות עליה׳ מת לו מת אחר חצות דאי חזי לפסח לא חילא אנינות
עליה׳ ומנא תימרה דשאני לן בין קודם חצות לאחר חצות דתניא לה יטמא מיעוה

לא

113

לא רצה מטמאין אותו בעל כרחו׳ . ומעשה ביוסף הכהן שמתה אשתו בערב הפסח ולא
רצה ליטמא לה וטמאוהו אחיו הכהנים בעל כרחו ׳ ורמינהי ולאחותו מה תלמוד הרי
שהיה הולך לשחוט את פסחו ולימול את בנו ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא
יטמא ׳ יכול כשם שאינו מיטמא לאחותו כך אינו מיטמא למת מצוה ת״ל לאחותו ׳
לאחותו הוא דלא יטמא אבל מיטמא הוא למת מצוה׳ . קשיא אהדדי לא קשיא לאו
שמע מינה כאן קודם חצות כאן לאחר חצות׳ מי מצית לאוקמא אידי ואידי לאחר חצות
והא ר׳ ישמעאל והא ר׳ עקיבה דתניא לה יטמא׳ לה רשות דברי ר׳ ישמעאל׳ ור׳ עקיבה
אומ׳ חובה לא סלקא דעתא דרישיה דההיא ר׳ עקיבה קא תאני לה׳ דתניא ר׳ עקיבה אומ׳
נפש זו הקרובים׳ מת אלו הרחוקים׳ לאביו ולאמו שאם היה נזיר לאביו אינו
מיטמא אבל מיטמא למת מצוה ׃ לאמו שאם היה כהן והוא נזיר לאמו אינו מיטמא
אבל מיטמא למת מצוה׳ . לאחיו שאם היה כהן גדול והוא נזיר לאחיו אינו מיטמא
אבל מיטמא למת מצוה׳ ולאחותו מה תלמוד הרי שהיה הולך לשחוט את פסחו
ולימול לבנו [את בנו] ושמע שמת לו מת יכול יטמא אמרת לא יטמא׳ יכול כשם שאינו
מיטמא הוא לאחותו כך אין מיטמא למת מצוה ת״ל ולאחותו לאחותו אין מיטמא
אבל מיטמא הוא למת מצוה׳ רבא אמ׳ אידי ואידי לאחר חצות ולא קשיא כאן
קודם ששחטו וזרקו עליו וכאן לאחר ששחטו וזרקו עליו׳ אמ׳ ליה רב אדא בר אבא
מתני׳ לרבא אחר ששחטו וזרקו עליו מאי דהוה הוה׳ אמ׳ ליה רבינא אכילת פסחים
מעכבא מדרבא בר רב חונא. אמ׳ ליה רבא צית מאי דקא אמ׳ לך רבך׳ מאי
דרבא בר רב הונא דתניא אם שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים ולאכילת
פסחים כיום ליקוט עצמות ואחד זה ואחד זה טובל ואוכל בקדשים לערב׳ הא
גופה קשיא אמרת יום שמועה כיום קבורה למצות שבעה ושלשים מכלל דיום
קבורה בפסח נמי לא אכיל ויום שמועה כיום ליקוט עצמות בפסח אכיל בקדשים
לא אכיל׳ והדר תאני אחד זה ואחד זה [טובל] ואוכל בקדשים לערב מכלל דיום קבורה
אכיל בפסח אמ׳ רב חסדא תנאי היא׳ רבה בר רב הונא אמ׳ לא קשיא כאן ששמע
עלמתו סמוך לשקיעת החמה וליקטו לו עצמות סמוך לשקיעת החמה וקברו לו
את המת סמוך לשקיעת החמה וכאן לאחר שקיעת החמה׳ . אחר שקיעת החמה
מאי דהוה הוה קא סבר אכילת פסחים מעכבא׳ רב אשי אמ׳ אחד זה ואחד זה
דקא תני אחד יום שמועה ואחד יום ליקוט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב׳
והא דרב אשי בריתא היא מיכדי עלה קאי׳ זה וזה מיבעי ליה לא דרב אשי בריתא היא׳
מאי תנאי׳ דתניא עד מתי מתאוננין עליו כל אותו היום׳ ר׳ אומ׳ כל זמן שמי רתן
מוטל לפניו ׳ אימת קאי׳ אי נימא ביום מיתה מי איכא דלית ליה יום מיתה תופס לילו
מדרבנן׳ ותנב ר׳ אומ׳ כל זמן שמתו מוטל לפניו הא קבריה אשתרי ליה מי איכא
דלית ליה ואחריתה כיום מר׳ אמ׳ רב ששת איום קבורה קאי׳ מתקיף לה רב יוסף
לא הא דקאתני השומע עלמתו והמלקט עצמות טובל ואוכל בקדשים לערב מכלל
דיום קבורה לערב נמי לא אכיל׳ מני לא ר׳ ולא רבנן לא תהוי הכי עד מתי מתאוננין

עליו כל אותו היום ולילו׳ ר׳ אומ׳ כל זמן שמתו מוטל לפניו הא קברוה אשתרי ליה׳
אמרוה קמיה דר׳ ירמיה אמ׳ גברא רבא כרבי נקט טעמא הכי למימרא דר׳ לקולא
והא תניא עד מתי מתאונן עליו כל זמן שלא נקבר ואפילו מיכאן ועד עשרה ימים
דברי ר׳ . והכמים אומרים אין מתאוננ עליו לא אותו היום בלבד׳ לא תריץ הכי
עד מתי מתאוננ עליו כל אותו היום בלא לילו ׳ ור׳ אומ׳ כל זמן שלא נקבר תופס לילו ׳
אמרוה קמיה דרבא מדקאמ׳ ר׳ יום קבורה תופס לילו מדרבנן מכלל דיום מיתה
תופס לילו מדאוריתא׳ וקסבר ר׳ אנינות לילה דאוריתא והא תניא הן היום אני היום
אסור והלילה מותר׳ ולדורות בין יום בין לילה אסור דברי ר׳ יהודה׳ . ר׳ אומ׳ אנינות
לילה אינה מדברי תורה לא מדברי סופרים׳ לעולם דרבנן היא וחכמים עשו חיזוק
לדבריהם יתר משלתורה׳ . . תנו רבנן . כיכן צויתי כאשר צויתי כאשר צוה ה׳
כן צויתי באנינות אכלוה׳ כאשר צויתי בשעת מעשה אמ׳ להם׳ . כאשר צוה ה׳ ולא
מאיליי אני אומ׳ ׳ . ודמיגוי מפני אנינות נשרפה לכך נאמ׳ אלה׳ אמ׳ שמואל לא
קשיא הא ר׳ נחמיא הא ר׳ יהודה ור׳ שמעון דתניא מפני אנינות שרפה לכך נאמר
אלה׳ דברי ר׳ נחמיה׳ . ר׳ יהודה אומ׳ ור׳ שמעון אומ׳ מפני טומאה נשרפה שאם אתה
אומ׳ מפני אנינות שרפה היה לשלשתן שישרפו׳ ד״א ראוות היו לאכלן לערב׳
ד״א והלא פנחס היה עמהן׳ רבא אמ׳ אדי ואידי ר׳ נחמיה היא ולא קשיא כאן
בקדשי שעה כאן בקדשי דורות׳ ר׳ נחמיה היכי מתריץ להן להאני קראי ורבנן
היכי מתרצי להו להני קראי׳ ׳ ר׳ נחמיה מתריץ הכי מדוע לא אכלתם אמ׳ לו
משה לאהרן שמא נכנס דמה לפני לפנים׳ אמ׳ לו הן לא הובא את דמה אל הקדש
פנימה׳ שמא חוץ למחיצתה יצאת אמ׳ לו בקדש היתה׳ ודילמא באנינות אקריבתוה
ופסלתוה׳ אמ׳ לו וכי הן הקריבו דפסלא בהו אנינות אמ׳ הקרבתי . ואי הן לא הובא
את דמה בקדש היתה׳ אכול תאכלו אתה בקדש כאשר צויתי באנינות אכלוה׳
אמ׳ לו ותקראנה אותי כאלה ואכלתי חטאת היום הייטב בעיני ה׳ ׳ שמא לא
שמעת לא בקדשי שעה ואי בקדשי דורות קל וחומר ממעשר ומה מעשר
הקל אמרה תורה לא אכלתי באוני ממנו קודש חמור לא כל שכן מיד וישמע
משה וייטב בעינין לא בוש משה רבינו לומר שמעתי ושכחתי לא אמר כך
שמעתי ושכחתי׳ ׳ ואיבעי להן שהניה ומיכלה לאורתא טומאה באונס הואי׳
בשלמא לר׳ נחמיה היינו דכת׳ היום׳ לא לר׳ יהודה ור׳ שמעון מאי היום חובת
היום׳ בשלמא לר׳ יהודה ור׳ שמעון היינו דכת׳ הן היום תני היום אסור וללילה
מותר לא לר׳ נחמיה מאי הן היום הכי קאמ׳ היום הן הקריבו ׳ אמ׳ מר היה
לשלשתן שישרפו מאי שלשתן דתניא ואת שעיר החטאת דרש דרש משה והנה
שורף ׳ שעיר זה שעיר נחשון׳ חטאת זו חטאת שמיני שלמלואים׳ דרש זה
שעיר שלראש חדש׳ יכול יהו שלשתן נשרפין ת״ל והנה שרף אחד נשרף ולא שלשה
נשרפין׳ דרש דרש שתי דרישות הללו למה לי׳ אמ׳ לו משה לאהרן מפני מה חטאת
זו נשרפה והללו מונחות׳ ואיני יודע איזה מהם נשרפה כשהוא אומ׳ ואתה נתן לכם

לשאת

114

לשאת את עון העדה איזה הוא דבר שנושא עון העדה הוי אומ׳ זה שעיר ראש חדש׳
אמ׳ מר ראויות היו לאכלן לערב שפיר קאמרי ליה קא סבר ר׳ נחמיה אנינות דלילא דאורייתא׳
היה לשלשתן שישרפן שפיר קא אמרי ליה ר׳ נחמיה לטעמיה דאמ׳ קדשי שעה לא פקעה
בהו אנינות׳ ד״א והלא פינחס היה עמהן שפיר קאמרי ליה סבר להכי הא דאמ׳ ר׳ לעא
אמ׳ ר׳ חנינה לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי שנ׳ והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם׳
אמ׳ ראשי עד שהשים שלום בין השבטים שנ׳ וישמע פינחס הכהן ואידך נמי הכת׳ וישמע
פינחס הכהן ההוא יחוסי קא מיתחי ליה ואידך נמי הכי כת׳ והיתה לו ההוא בברכה לדורות
הוא דכת׳ אמ׳ רב משה רבינו כהן גדול היה וחולק בקדשים היה שנ׳ מאיל המלואים
למשה היה למנה׳ סימן פינחס בלח״ם מר״ים בח״מש׳ מותיבי והלא פינחס היה
עמהם אם איתה נמצא והלא משה היה עמהן משה טרוד בשכינה דאמ׳ מר בהשכמה
עלה ובהשכמה ירד׳ מותיבי לחם להין מקדשי הקדשים ומן הקדשים יאכל׳ אם
נאמ׳ קדשי קדשים למה נאמ׳ קדשים קלים ואם נאמ׳ קדשים קלים למה נאמ׳ קדשי קדשי׳
אם נאמ׳ קדשי קדשים ולא נאמ׳ קדשים קלים הייתי אומ׳ בקדשי קדשים יהא אוכל שהרי
הותרו לזר ולהם בקדשים קלים לא יהא אוכל׳ ואם נאמ׳ קדשים קלים ולא נאמרו קדשי
קדשים הייתי אומ׳ בקדשים קלים יהא אוכל שכן קלים בקדשי קדשים לא יהא אוכל לכך
נאמרו קדשי קדשים׳ לכך נאמרו קדשים קלים׳ קא תאני מיהא שהרי הותרו לזר
ולהם מאן זר לאו משה׳ אמ׳ רב ששת לא בבמה וכדברי האומר יש מנחה בבמה׳
מותיבי מרים מי הסגירה משה הסגירה אם תאמר משה זר הוא ואין זר רואה את הנגעים׳
ואם תאמר אהרן הסגירה אהרן קרובה הוא ואין קרוב רואה את הנגעים לא כבוד גדול חלק לה
הקב״ה למרים אמ׳ הקב״ה אני כוהנה אני מסגירה אני חולטה אני פוטרה׳ קא תאני מיהא
משה זר הוא ואין זר רואה את הנגעים אמ׳ רב נחמן בר יצחק שאני מראות נגעים דאהרן
ובנו כתובין בפרשה׳ מותבי אותו היום היתה אלישבע בת עמינדב יתירה חמש שמחות
ואבלאחד על ישר׳ יבמה מלך׳ אישה כהן גדול׳ בנה סגן׳ בן בנה משוח מלחמה׳
אחיה נשיא שבט׳ ואבילה על שני בניה׳ קא תאני מיהא יבמה מלך׳ מלך אין׳ כהן
גדול לא׳ אימא אף מלך׳ כי תנאי ויחר אף יי׳ במשה׳ ר׳ יהושע בן קרחה אומ׳ כל חרון
אף שבתורה נאמ׳ בו רושם וזה לא נאמ׳ בו רושם׳ ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ אף זה נאמר
בו רושם שנ׳ הלא אהרן אחיך הלוי׳ לוי כהן הוא׳ אמ׳ לו הקב״ה למשה אני אמרתי אתה
כהן והוא לוי׳ עכשו אתה לוי והוא כהן׳ וחכמים אומרים לא נתכהן משה לא שבעת
ימי המלואים בלבד׳ ויש אומ׳ לא פסקה כהונה ממשה לא מזרעו שנ׳ ומשה איש
האלהים בניו יקראו על שבט הלוי׳ ואומ׳ משה ואהרן בכהניו׳ מאי ואומ׳ וכי
תימא איש האלהים איקרי כהן לא איקרי׳ אמ׳ משה ואהרן בכהניו׳ וכל חרון אף
שבתורה נאמ׳ בו רושם והא כת׳ ויצא מעם פרעה בחרי אף ולא אמ׳ ליה ולא מידי׳ אמ׳
ר׳ שמעון שסטרו ויצא׳ ומי אמ׳ ריש לקיש הכי והא כת׳ ונצבת לקראתו על שפת היאור׳
ואמ׳ ריש לקיש אמ׳ לו הקב״ה למשה׳ משה מלך הוא הסביר לו פנים׳ ור׳ יוחנן אמ׳ רשע
הוא העיזבו פניך איפוך׳ אמ׳ ר׳ ינאי לעולם תהא אימת מלכות עליך שנ׳ וירדו כל

מה אם דחיתני מחטאת ישראל שבשש עשרה כותי כך יפה כוחך תדחני ממנחת ישראל
שכשם שהורע כוחי כך הורע כוחך הרי הוא אומ׳ לכהן המקריב אותה לו תהיה בוא הקרב
ואכול׳ תנ״ל מחטאת ישראל ואכל ומה במקום שהורע כוחי במנחה דחיתך ממנחת
ישראל מקום שייפה כוחי במלקחי בחטאתי אינו דין שאדחך מחטאת ישראל ומה אם
דחיתני ממנחת ישראל שכשם שהורע כוחך כך הורע כוחי תדחני מחטאת ישראל שכשם
שיפה כוחך כך יפה כוחי הרי הוא אומ׳ הכהן המחטא אותה יאכלנה בוא חטא ואכול׳
תנ״ל מחזה ושוק ואוכל מה במקום שיפה כוחך בחטאתך דחיתך מחטאת ישראל מקום
שהורע כוחך בשלמים שאין לך בהם אלא חזה ושוק אינו דין שאדחך מהם ומה אם
דחיתני מחטאת ישראל שכן הורע כוחי אצל נשי ועבדי תדחני מחזה ושוק שכן יפה
כוחי אצל נשי ועבדי הרי הוא אומ׳ לכהן הזורק את דם השלמים לו יהיה בוא זרוק ואכול׳
יצא טבול יום קולין וחומרין על ראשו ואונן מימינו ומחוסר כפרה משמאלו
פריך רב אחאי ולימא ליה תנ״ל מבכור ואוכל משום דאמ׳ לך ומה במקום שהורע כוחי
בחטאתי אצל נשי ועבדי דחיתך מחטאת ישראל מקום שיפה בבכור דכוליה דילי הוא
אינו דין שאדחך ממנו ומה אם דחיתני מחטאת ישראל שכשם שהורע כוחך כך הורע
כוחי תדחני מבכור שכשם שיפה כוחך כך יפה כוחי הרי הוא אומ׳ את דמם תזרק על
המזבח ואת חלבם תקטיר ובשרם יהיה לך בוא זרוק ואכול ואידך מי כת׳ ובשרם
יהיה לכהן הזורק ובשרם יהיה לך כת׳ אפילו לכהן אחר היכי עבידינן והא אמ׳ רבא
בר בר חנא אמ׳ ר׳ יוחנן בכל מקום מותר להרהר חוץ מבית הכסא ובית המרחץ לאונן
שאני

מתני׳

כל שאין לו בבשר אין לו בעורות
שנ׳ עור העולה אשר הקריב לכהן לו יהיה כל שלא זכה המזבח בבשרה לא זכו הכהנים
בעורה שנ׳ עולת איש עולה שעלת לאיש עולה שנשחטה שלא לשמה אע״פ שלא
עלת לבעלים עורה לכהנים אחד עולת האיש ואחד עולת האשה עורותיהן לכהנים
עורות קדשים קלים לבעלים עורות קדשי קדשים לכהנים קל וחומר ומה אם עולה
שלא זכו בבשרה זכו בעורה קדשי קדשים שזכו בבשרן אינו דין שיזכו בעורן אין
המזבח מוכיח שאין לו עור מכל מקום

גמרא

תנו רבנן עולת איש
פרט לעולת הקדש דברי ר׳ יהודה ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומ׳ פרט לעולת גרים מאי
פרט לעולת הקדש אמ׳ ר׳ חייא בר יוסף פרט לעולה הבאה מן המותרות הא
ניחא למאן דאמ׳ מותרות לנדבת צבור אין לי לא למאן דאמ׳ מותרות לנדבת יחיד
אזלי מאי איכא למימר כדאמ׳ רבא העולה עולה ראשונה הכא נמי העולה עולה
ראשונה ר׳ אבין אמ׳ ר׳ ינאי פרט למתפיס עולתו לבדק הבית ולא מיבעיא למאן דאמ׳
קדשי בדק הבית תפסי מדאורייתא לא אפלו למאן דאמ׳ לא תפסי הני מילי בבשר
אבל עור דלא חזי למזבח תפסי וכן אמ׳ רב נחמן אמ׳ רבא בר אבוה פרט לעולה
הבאה מן המותרות אמ׳ ליה רב המנונא לרב נחמן כמאן כר׳ יהודה והא הדר ביה
דתניא ששה לנדבה פרט לעולה הבאה מן המותרות שלא יהו הכהנים זכאין בעורה
דברי ר׳ יהודה אמ׳ לו ר׳ נחמיה ואמרי לה ר׳ שמעון אם כן ביטלתה מדרשו של יהוידע
הכהן

דתנן זה מדרש דרש יהוידע הכהן אשם הוא אשם אשם לה׳ כל שבא משום חטא
ומשום אשמה ילקח בו עולות הבשר לשם והעורות לכהנים אמ׳ ליה ואלא מר כמאן
מוקי ליה מוקימנא לה כמקדיש נכסיו ואליבא דר׳ ישמעאל דתנן המקדיש נכסיו
והיו בהן בהמות הראויות לגבי המזבח זכרים ונקבות ר׳ אליעזר אומ׳ זכרים ימכרו
לצריכי עולות ונקבות ימכרו לצריכי זבחי שלמים ודמיהן עם שאר נכסים יפלו
לבדק הבית ר׳ יהושע אומ׳ זכרים עצמן יקרבו עולות ונקיבות ימכרו לצריכי
זבחי שלמים ויביא בדמיהן עולות ושאר נכסים יפלו לבדק הבית ואפלו לר׳ יהושע
דאמ׳ אדם תולך הקדישו הני מילי בשר אבל עור תפיס ר׳ יוסי בר׳ יהודה אומ׳
פרט לעולת גרים אמ׳ ליה רב קמא בר חקלאי לרבינא אטו גר לאו איש הוא
אמ׳ ליה פרט לגר שמת ואין לו יורשין תנו רבנן עלת איש אין לי אלא עולת
איש עולת גרים נשים ועבדים מנין תל׳ עור העולה ריבה אם כן מה תל׳ עולת איש
עולה שעלת לאיש פרט לשנשחטה חוץ לזמנה וחוץ למקומה שלא יהו כהנים
זכאין בעורה יכול שאני מרבה שנשחטה שלא לשמה הואיל ולא עלת לבעלים
לא יהוא כהנים זכאין בעורה תל׳ עור העולה מכל מקום עור העולה אין לי אלא
עור עולה עולות קדשי קדשים מנין תל׳ אשר הקריב יכול שאני מרבה אף
קדשים קלים תל׳ עולה מה עולה קדשי קדשים אף כל קדשי קדשים ר׳ ישמעאל
אומ׳ עור העולה אין לי אלא עור העולה עורות קדשי קדשים מנין תל׳ דין הוא ומה עולה
שלא זכו בבשרה זכו בעורה קדשי קדשים שזכו בבשרן אינו דין שיזכו בעורן
מזבח יוכיח שזכה בבשר ולא זכה בעור מה למזבח שכן לא זכה במקצת עור
תאמר בכהנים שכן במקצת עור הואיל וזכו במקצת זכו בכולו ר׳ אומ׳ כל עצמן
לא הוצרכנו אלא לעור העולה בלבד שבכל מקום שכן העור מהלך אחר הבשר
פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים הן נשרפין ועורותיהן עמהן חטאת ואשם
וזבחי שלמי צבור עורותיהן מתנה לכהן רצו כהנים מפשיטין אותן לא רצו אוכלין
אותן על גב עורן עורות קדשים קלים לבעלים רצו מפשיטין אותן רצו אוכלים
אותן על גב עורן אבל עולה נאמ׳ בה והפשיט את העולה ונתח אתה לנתחיה
יכול לא יהו כהנים זכאין בעורה תל׳ אשר הקריב לכהן לו יהיה יהיה פרט לטבול יום
ומחוסר כפורים ואונן שיכול לא יזכו בבשר שהוא לאכילה יזכו בעור שאינו
לאכילה תל׳ לו יהיה פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן ותנא קמא נפקא
תיפוק ליה מדינא כל מילתא דאתיא בקל וחומר טרח וכתב לה קרא ור׳ ישמעאל
האי אשר הקריב מאי עביד ליה פרט לטבול יום ומחוסר כפורים ואונן ותיפוק ליה
מלו יהיה ר׳ ישמעאל לטעמיה דאמ׳ ר׳ יוחנן משום ר׳ ישמעאל נאמ׳ בעולה
לו יהיה ונאמ׳ באשם לו יהיה מה להלן עצמותיו מותרין אף כאן עצמותיו מותרין
מפני דאי לא מפני איכא למיפרך מה לאשם שכן בשרו מותר לו יהיה קרא יתירא
הוא עולה ששחטה שלא לשמה וכו׳ ואע״ג דאפשטיה לעור קודם
זריקה ומני ר׳ אליעזר בר׳ שמעון היא דאמ׳ אין הדם מרצה על העור בפני עצמו

היו סובלין אותן במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו
הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אין מטמאין בגדים עד שיצאו יצאו אלו ואלו
מטמאין בגדים ר' שמעון אומ' אלו ואלו אינן מטמאין בגדים עד שיוצת האור ברובן
ניתך הבשר אין השורף מטמא בגדים׳ גמרא מאי בירה אמ' רבה בר
בר חנא אמ' ר' יוחנן מקום יש בהר הבית ובירה שמו ריש לקיש אומ' כל הבית כולו בירה
שמו שנ' אל הבירה אשר הכינותי אמ' רב נחמן אמ' רבה בר אבוה אמ' רב שלשה
בית הדשנים הן בית הדשן גדול היה בעזרה ששם שורפין פרים הנשרפים ושעירים
הנשרפין שאירע בהן פיסול קודם זריקה ובית הדשן אחר היה בהר הבית ששם
שורפין פרים הנשרפים ושעירים הנשרפין שאירע בהן פסול אחר זריקה ובמצותן
חוץ לשלש מחנות תאנו לוי שלשה בית הדשנין הין בית הדשן גדול היה בעזרה
ששם שורפין פסולי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים ופרים הנשרפים ושעירים
הנשרפין שאירע בהן פיסול בין קודם זריקה בין לאחר זריקה ובית הדשן אחר היה
בהר הבית ששם שורפין פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שאירע בהן פיסול ביציאתן
וכמצותן חוץ לשלש מחנות בעי ר' לעזר לינה מהו שתועיל בפרים הנשרפין
ובשעירים הנשרפין מי אמרינן כי מהניא לינה בבשר דבר אכילה הוא אבל הני דלאו
בני אכילה לא או דלמא לא שנא אמ' רבא הא מילתא איבעיא לי לא מי ופשט
ליה מיהא ושוין שאם חישב באכילת פרים ובשריפתן שלא עשה כלום מאי
לאו מדמחשבה לא פסלא לינה נמי לא פסלא או נמי מחשבה הוא דלא פסלא
אבל לינה פסלא מידי אריא הא כדאיתה והא כדאיתה תא שמע פרים
הנשרפין ושעירים הנשרפין ומועלין בהן משהוקדשו הוקדשו הוכשרו פסול
ליפסל בטבול יום ובמחוסר כפורים ובלינה מאי לאו לינת בשר לא לינת
אימורין והא מדקאתני סופה כולן מועלין בהן אבית הדשן עד שיתך הבשר מדסיפא
בשר רישא נמי בשר מידי איריא סיפה בשר רישא אימורין תא שמע
דתאני לוי שאירע בהן פיסול ביציאתן מאי לאו פיסול לינה לא דלמא פיסול טומאה
ופיסול יציאה בעי ר' לעזר יציאה מהו שתועיל בפרים הנשרפין ובשעירים
הנשרפין מאי קא מיבעיא ליה אמ' ר' ירמיה אליבא דמאן דאמ' עד שלא הגיע
זמנן לצאת מי אמרינן הני מילי בשר דאין קופן לצאת אבל הני דקופן לצאת לא
או דלמא הני נמי עדיין לא הגיע זמנן לצאת תא שמע דתאני לוי שאירע בהן
פיסול ביציאתן מאי לאו פיסול יציאה לא דלמא פיסול טומאה פיסול לינה בעי
ר' לעזר פרים הנשרפין שיצא רובן במיעוטו אבר מהו הך רובה דאבר בתר מיעוטא
שדינן ליה והא נפק ליה או דלמא בתר רובה דבהמה שדינן ליה פשיטא דלא שבקינן
רובה דבהמה ואזלינן בתר מיעוטא דאיברים ואלא שיצא חציין ברוב אבר מהו
האי מיעוטא דאבר בתר רובה דאבר שדיינן ליה והא נפק ליה או דלמא בתר
בהמה שדיינן ליה תיקו רבא בר עולא מתני בגברי במתעסקין בן חמשה בני אדם
דנפקו תעונה ופישין ביתי מאי בתר רוב מתעסקין אזלינן או דלמא בתר בהמה אזלינן
תיקו

117

בעי ר׳ לעזר פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין שיצאו וחזרו מי הן מי אמרינן כיון דנפקו
להן איטמו להו או דלמא כיון דהדור הדור · אמ׳ ר׳ אבא בר ממלתא שמע הין
סובלין אותן במוטות יצאו הראשונים חוץ לחומת העזרה והאחרונים לא יצאו ה׳
הראשונים מטמאין בגדים והאחרונים אין מטמאין בגדים עד שיצאו אי אמ׳ דנ׳
כיון דנפקו להו איטמו להו הלך דאיכא גואי ליטמו אמ׳ רבא והא בעינא ואחרי כן
יבוא אל המחנה וליכא לא״ר לעזר כי באעי ליה כגון דנקיטי לה בקולה · תנו
רבנן השורף פרה ופרים והמשלח את השעיר מטמאין בגדים והן עצמן אין מטמאין
בגדים · אבל מטמאין אוכלין ומשקין דברי ר׳ מאיר וחכמים אומרים פרה ופרים
מטמאין אוכלים ומשקין · שעיר המשתלח אין מטמא אוכלין ומשקין מפני שהוא
חי וכל שהוא חי אין מטמא טומאת אוכלין ומשקין · בשלמא לר׳ מאיר היינו
טעמיה כי תאנא דבי ר׳ ישמעאל דתאנא דבי ר׳ ישמעאל על כל זרע זרוע אשר יזרע
כי זרעים מה זרעים שאין סופן לטמא טומאה חמורה וצריכין הכשר אף כל שאין סופו
לטמא טומאה חמורה צריך הכשר · לא לרבנן אי אית להון דתאנא דבי ר׳ ישמעאל
אפלו שעיר המשתלח נמי ואי לית להון דתאנא דבי ר׳ ישמעאל פרה ופרים מנא להן כי
אתא רב דימי אמ׳ אמרי במערבא צריכין הכשר טומאה במקום אחר · בעי ר׳ לעזר
פרים הנשרפין ושעירים הנשרפין מהו שיטמאו בפנים כבחוץ מחוסר יציאה
כמחוסר מעשה דאמי או לאו כמחוסר מעשה דאמי בתר דבעייה הדר פשטה
מחוסר יציאה כמחוסר מעשה דאמי · בעא מיניה ר׳ אבא בר ממל מר׳ חייא
בר אבא נבלת עוף טהור לר׳ מאיר מהו שתטמא בכזית · דמחתא לה
ארעא לא תבעי לך דנקיט לה בפומיה לא תבעי לך כי תבעי לך דנקיט
בידיה מחוסר קריבה כמחוסר מעשה דאמי או לא כמחוסר מעשה דאמי · אמ׳
ליה מחוסר קריבה כמחוסר מעשה דאמי · אותיביה שלשה עשר דבר
נאמרו בנבלת עוף טהור וזה אחד מהן צריכה מחשבה ואין צריכה הכשר ומטמאה
טומאת אוכלין בכביצה מאי לאו ר׳ מאיר היא לא רבנן היא והא מדקתני קיפה
שחיטתה ומליקתה מטהרות שריפתה מטומאתה דברי ר׳ מאיר ומדקיפה ר׳ מאיר
רישה נמי ר׳ מאיר · מידי איריא קיפה ר׳ מאיר רישה רבנן · אמ׳ ליה רב המנונא
לר׳ זירא לא תותיב אכדעך עד דאמרת לה הא מילתא נבלת עוף טהור לר׳ מאיר
מונין בה ראשון ושני או אין מונין בה · אמ׳ ליה כל היכא דמטמא אדם במגע
מונין בה ראשון ושני וכל היכא דאין מטמא אדם במגע אין מונין בו ראשון ושני ·
בעא מיניה ר׳ זירא מר׳ אבון ברחייא ואמרי לה מר׳ אבון ברכהנא הא דתניא
חיבורין אוכלין על ידי משקין חיבור לטומאה קלה ואין חיבור לטומאה חמורה
מונין בהן ראשון ושני או אין מונין בהן ראשון ושני אמ׳ ליה כל היכא דמטמא אדם
מונין בה ראשון ושני כל היכא דלא מטמא אדם אין מונין בה ראשון ושני ·
יצאו אלו ואלו מטמאין בגדים וכו׳ · מנא הני מילי דתנו רבנן מי להלן אתה נותן
להן חוץ לשלש מחנות וכאן חוץ למחנה אחת מה ת״ל מחוץ למחנה לומר לך

כיון שיצאו חוץ למחנה אחת המתעסק בהן מטמא בגדים · והתם מנא לן דתנו רבנן
והוציא את כל הפר אל מחוץ למחנה חוץ לשלש מחנות אתה אומ׳ חוץ לשלש מחנות
או אינו אלא חוץ למחנה אחת כשהוא אומ׳ אל מחוץ למחנה בפר העדה שאין ת״ל שכבר
נאמ׳ ושרף אתו כאשר שרף את הפר הראשון האוי ליתן לו מחנה שניה וכשהוא אומ׳
אל מחוץ למחנה בדשן שאין ת״ל שהרי כבר נאמ׳ אל שפך הדשן ישרף האוי ליתן לו
מחנה שלישית · ור׳ שמעון האיי מחוץ למחנה מאי עבידליה מיבעי לי לכדתניא
ר׳ אלעזר אומ׳ נאמ׳ כאן מחוץ למחנה ונאמ׳ להלן מחוץ למחנה מה כאן חוץ לשלש
מחנות אף להלן חוץ לשלש מחנות · ומה להלן למזרחה שלירושלם אף כאן למזרחה
שלירושלם · ורבנן היכא שריף להו כיד תניא היכן נשרפין לצפונה שלירושלם
חוץ לשלש מחנות · ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ בבית הדשן הן נשרפין · אמ׳ רבא מאן תנא
דפליג עליה דר׳ יוסי הגלילי ר׳ אליעזר בן יעקב הוא דתניא אל שפך הדשן ישרף שיהא
שם דשן שיקדים לשם דשן · ר׳ אליעזר בן יעקב אומ׳ שיהא מקומו משופך · אמ׳ ליה
אביי דילמא במקום משופך פליגי · תנו רבנן השורף שורף מטמא בגדים ולא
המצית את האור ולא המסדר את המערכה מטמא בגדים ואיזה הוא שורף זה
שמסייע בשעת שריפה · יכול אף משנעשו אפר מטמאין בגדים ת״ל אתם
אתם מטמאין בגדים נעשו אפר אין מטמאין בגדים ר׳ שמעון אומר ניתך
הבשר אין מטמאין בגדים · מאי ביניהן אמר רבא דשויוה חרוכאי

הדרן עלך טבול יום

מתניתין

השוחט והמעלה בחוץ חייב על השחיטה
וחייב על העלייה · ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ השוחט בפנים
ומעלה בחוץ חייב · שחט בחוץ והעלה בחוץ פטור שלא העלה אלא דבר פסול אמרו
לו אף השוחט בפנים ומעלה בחוץ כיון שהוציאו פסלו ·

גמרא

בשלמא העלאה כת׳ עונש וכתיב אזהרה עונש ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ונכרת
אזהרה השמר לך פן תעלה עולותיך בכל מקום אשר תראה · וכדר׳ אבון אמר ר׳
אילא דאמ׳ ר׳ אבון אמ׳ ר׳ אילא כל מקום שנ׳ השמר פן ואל אינו אלא לא תעשה ·
אלא שחיטה בשלמא עונש כת׳ ואל פתח אהל מועד לא יביאנו ונכרת אלא אזהרה
מנא לן אמ׳ קרא ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים · והאי להכי הוא דאתא
האי מיבעי ליה לכדר׳ אלעזר דאמ׳ ר׳ אלעזר מנין לזובח בהמה למרקוליס שהוא
חייב שנ׳ ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים אם אינו ענין לכדרבא דנפקא ליה
מדכת׳ איכה יעבדו תנהו ענין לשלא כדרכה · אמ׳ רבא קריביה ולא יזבחו עוד
וקריביה ולא עוד · ואיבעית להכי הוא דאתא מיבעי לי לכדתניא עד כאן הוא
מדבר בזכרים שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות שהרי
עונשן אמור ואל פתח אהל מועד לא הביאו אזהרה מנין שנ׳ השמר לך פן תעלה

עלתיך

118

עליהן בכל מקום אשר תראה וכדר' אבון אמ' ר' אילא דאמ' ר' אבון אמ' ר' אילא כל מקום שנ' השמר
פן ואל אינו אלא לא תעשה מיבאן ואילך הוא מדבר בזבחים שהקדישן בשעת היתר הבמות
והקריבן בשעת איסור הבמות שנ' למען אשר יביאו בנ' יש' את זבחיהם אשר הם זובחים זבחים
שהתירו לך כבר על פני השדה כל הזובח בבמה כזובח בשדה · והביאום לי"י מצות עשה
מצות לא תעשה מנין ת"ל ולא יזבחו עוד את זבחיהם לשעירים · יכול יהא ענוש עליהן
כרת ת"ל חקת עולם תהיה זאת להם · זאת להם ולא אחרת להם · לא אמ' אביי קל וחומר
ומה במקום שלא ענש הזהיר מקום שענש אינו דין שיזהיר אמ' ליה רבינא לאביי אלא
מעתה לא יאמר לאו בחלבו ליתי קל וחומר מנבלה ומה נבלה שלא ענש הזהיר חלב
ודם שענש אינו דין שיזהיר · אי אתא לקמיה דרבא אמ' ליה לא אתיא מה לנבלה
שכן מטמא ואי משרצים טמאים שכן מטמאין בכעדשה אי משרצים טהורים שכן
איסורן במשהוא אי מערלה וכלאי הכרם שכן איסורי הנאה אי משביעית שכן תופסת
את דמיה אי מתרומה שכן לא הותרה מכללה או מכולהו שכן לא הותרו מכללן תאמר
בחלב שהותר מכללו · לא אמ' רבא איקשיא לי הא קשיא לי הא דתנן הפסח והמילה
מצות עשה אמאי מצות עשה ניתאן קל וחומר ממותיר ומה מותיר שלא ענש הזהיר ·
פסח ומילה שענש אינו דין שהזהיר · אמ' רב אשי אמרתה לשמעתא קמיה דרב כהנא
ואמ' לי לא אתיא מה למותיר שכן אין לו תקנה תאמר בפסח ומילה שיש להן תקנה ·
וכי מזהירין מן הדין אפלו למאן דאמ' עונשין מן הדין אין מזהירין מן הדין לא כדר'
יוחנן דאמ' ר' יוחנן אתיא הבאה הבאה מה להלן לא ענש אלא אם כן הזהיר אף כאן לא
ענש אלא אם כן הזהיר · רבא אמ' כדר' יונה דאמ' ר' יונה שם תעלה שם תעשה מקיש
עשייה לעלייה מה עלייה ענש והזהיר אף עשייה ענש והזהיר · ואשכחן מוקטרי
פנים שהעלן בחוץ מוקטרי חוץ שהעלן בחוץ מנא לן אמ' רב כהנא ואליהם תאמר
על הראשונים תאמר · מתקיף ליה רבא מי כת' ועליהם אליהם כת' ואליהם קרינן לא
מיבעי לי לכדתניא תנא דבי ר' ישמעא' ואליהם תאמר לענב פרשיות ר' יוחנן אמר
אתיא הבאה הבאה מה להלן בשחוטי חוץ אף כאן בשחוטי חוץ · מתקיף ליה רב
ביבי בר אביי הא דתנן שלשים ושש כריתות בתורה הני שלשים ושבע הויאן דהא
איכא המעלה והמעלה קשיא · והא דתנן הזורק מקצת דמים בחוץ חייב מנא לן ·
דתניא דם יחשב לרבות את הזורק דברי ר' ישמעא' · ר' עקיבה אומ' או זבח לרבות את
הזורק · ור' ישמעא' האי או זבח מאי עביד ליה לחלק · ור' עקיבה לחלק מנא ליה ·
נפקא ליה מלא יביאנו ואידך ההוא מיבעי לי על השלם הוא חייב ועל החסר אינו חייב
ואידך ההוא מלעשות אתו נפקא ואידך חד למוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ · וחד
למוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ · דתניא ר' ישמעא' אומ' יכול מוקטרי פנים שחסרו
והעלן בחוץ יהא חייב ת"ל לעשות אתו על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר · ואידך
קא סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ חייב · ור' עקיבה האי דם יחשב מאי עביד ליה
מיבעי לי לרבות שחיטת העוף · ור' ישמעא' נפקא ליה מאשר ישחט אשר ישחט ואידך
ההוא מיבעי לי על השוחט הוא חייב ואינו חייב על המולק ואידך נפקא ליה מזה הדבר ·

ותניא אין לי אלא שחט בהמה בחוץ שהוא חייב מנין לרבות שחיטת העוף ת"ל אשר ישחט
ת"ל אשר ישחט יכול שאני מרבה את המולק ודין הוא ומה שחיטה שאין דרך הכשירה
בפנים חייבין עליה בחוץ מליקה שדרך הכשירה בפנים אינו דין שחייבין עליה בחוץ
ת"ל זה הדבר ואידך ההוא מיבעי ליה לגזרה שוה והא דתנן הקומץ והמקבל דמים
בחוץ פטור מנא לן ומהיכא תיתי אי משחיטה שכן נפסלת שלא לשם אוכלין בפסח
אי מזריקה שכן זר חייב עליה מיתה ותיתי מביניא אם כן לא תימר זריקה ותיתי
מביניא מאי פרכת פרכת שחיטה מיהי תיתי תיתי משחיטה שכן נפסלת שלא
לשום אוכלין בפסח תיתי מהעלאה שכן ישנה במנחות ותיתי מביניא להכי כתבה רחמנא
לזריקה למימרא דלא תיתי מביניא אמ' ר' אבהו שחט וזרק לדברי ר' ישמעאל אינו
חייב אלא אחת לדברי ר' עקיבה חייב שתים אביי אמ' אפלו לדברי ר' עקיבה אינו חייב
אלא אחת אמ' קרא ושם תעשה עריבינהי רחמנא לכולהי עשיות עשייה אחת לכולן
זרק והעלה לדברי ר' עקיבה אינו חייב אלא אחת לדברי ר' ישמעאל חייב שתים
אביי אמ' אפלו לדברי ר' עקיבה נמי חייב שתים אמ' קרא שם תעלה ושם תעשה פלגה
רחמנא לעלייה מעשייה אבל שחט וזרק והעלה דברי הכל חייב שתים
תנו רבנן במחנה יכול עולה ששחטה בדרום יהא חייב ת"ל מחוץ למחנה או
מחוץ למחנה יכול חוץ לשלש מחנות מנין שאף במחנה לוייה ת"ל במחנה או
במחנה יכול עולה ששחטה בדרום יהא חייב ת"ל מחוץ למחנה מה מחוץ למחנה
מיוחד שאינו ראוי לשחיטת כל זבח אף כל שאינו ראוי לשחיטת כל זבח יצא
דרום שאע"פ שאינו ראוי לקדשי קדשים אבל ראוי לקדשים קלים אמ' עולא
השוחט בגגו של היכל חייב הואיל ואינו ראוי לשחיטת כל זבח אמ' רבא אי הכי
ניכתוב רחמנא במחנה מחוץ למחנה ולא בעי ואל פתח אהל מועד למאי לאו
למימרא דכיון דאתיה לפתח תו לא מיחייב אגגו ולרבא ניכתוב רחמנא אל
פתח אהל מועד ומחוץ למחנה ולא בעי במחנה במחנה למאי לאו לאיתויי גגו
אמ' רב מארי לאיתויי בהמה שכולה בפנים וצוארה בחוץ פשיטא אמאי קא קפיד
רחמנא מחייב ליה אשחיטה שחיטה בחוץ הא' לא לאיתויי שחיטה שכולה
בחוץ וצוארה בפנים איתמר המעלה בזמן הזה ר' יוחנן אמ' חייב ריש לקיש
אמ' פטור ר' יוחנן אמ' חייב קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא
וריש לקיש אמ' פטור קדושה ראשונה קידשה לשעתה ולא קידשה לעתיד לבוא
נימא בפלוגתא דר' אליעזר ור' יהושע קא מיפלגי דתנן אמ' ר' אליעזר כשהיו בונין בהיכל
עושין קלעים להיכל וקלעים לעזרות אלא שבהיכל בונין מבחוץ ובעזרות מבפנים
אמ' ר' יהושע שמעתי שמקריבין ואע"פ שאין בית ואוכלין קדשי קדשים ואע"פ
שאין קלעים קדשים קלים ומעשר שני ואע"פ שאין חומה שקדושה ראשונה
קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא לאו מכלל דר' אליעזר סבר לא קידשה
אמ' ליה רבינא לרב אשי מימאי דלמא דכ"ע קדושה ראשונה קידשה לשעתה
וקידשה לעתיד לבוא ומר מאי דשמיע ליה קא אמ' ומר מאי דשמיע ליה קאמ'

וכי

119

וכי תימא קלעים לר׳ אליעזר למה לי לצעויתא בעלמא׳ איתמר המעלה אבר שאין בו
כזית ועצם משלימו לכזית ר׳ יוחנן אמ׳ חייב׳ ריש לקיש אמ׳ פטור׳ ר׳ יוחנן אמ׳ חייב׳
חיבורי עולין כעולין דאמו׳ ריש לקיש אמ׳ פטור חיבורי עולין לאו כעולין דאמו׳ בעי
רבא המעלה ראש בן יונה שאין בו כזית ומלח משלימתו לכזית מהו׳ אמ׳ להו רבא מפרזיקיא
לרב אשי לאו היינו פלוגתא דר׳ יוחנן וריש לקיש האדאמרן אמ׳ ליה תיבעי לר׳ יוחנן ותיבעי
לריש לקיש׳ תיבעי לר׳ יוחנן עד כאן לא קאמ׳ ר׳ יוחנן חיבורי עולין כעולין דאמו׳ לא
עצם דמינא דבשר הוא אבל מלח דלאו מינא דבשר הוא לא׳ או דלמא אפלו ריש לקיש
לא קאמ׳ לא גבי עצם דאיפרש מניה לאו מצוה לאיתנייה ולאפקיה׳ אבל מלח דאי פרשא
מצוה לאיתנייה ואסוקה לא או דלמא לא שנא תיקו׳ ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ שחט
בפנים וכו׳ השיבו רבי תחת׳ יוסי הגלילי לדברי חכמים לא אם אמרת בשחט בפנים
והעלה בחוץ שכן היתה לו שעת הכשר׳ תאמר בשחט בחוץ והעלה בחוץ שלא היתה לו
שעת הכשר׳ השיב ר׳ אלעזר ביר׳ שמעון תחת ר׳ יוסי הגלילי לדברי חכמים לא אם
אמרת בשחט בפנים והעלה בחוץ שכן קודש מקבלו׳ תאמר בשחט בחוץ והעלה בחוץ שאין
קודש מקבלו׳ מאי בינייהו אמ׳ זעירי שחיטת לילה איכא בינייהו׳ רבא אמ׳ קבלה בכלי
חול איכא בינייהו׳ **מתניתין** טמא שאכל בין קודש טמא ובין
קודש טהור חייב׳ ר׳ יוסי הגלילי אומ׳ טמא שאכל טהור חייב׳ וטמא שאכל טמא
פטור׳ שלא אכל אלא דבר טמא׳ אמרו לו אף טמא שאכל טהור כיון שנגע בו טמאהו׳
וטהור שאכל טמא פטור שאינו חייב אלא על טומאת הגוף׳ **גמרא**
שפיר קא אמרי רבנן לר׳ יוסי הגלילי אמ׳ רבא בנטמא הגוף ואחר כך נטמא בשר דכולי
עלמא לא פליגי דחייב שהרי טומאת הגוף בכרת׳ ורבנן סברי אמרינן מיגו׳ ור׳ יוסי
הגלילי סבר לא אמרינן מיגו׳ ור׳ יוסי הגלילי נהי דמיגו לא אמרינן׳ טומאת הגוף
תחול על טומאת בשר׳ שהרי טומאת הגוף בכרת׳ כי פליגי בנטמא בשר ואחר כך
נטמא הגוף׳ רבנן אית להו איסור כולל ומיגו דמיחייב אחתיכות טהורות מיחייב נמי
אחתיכות טמאות׳ ור׳ יוסי הגלילי לית ליה איסור כולל מיגו לא אמרינן׳ ור׳ יוסי הגלילי
נהי נמי דלית ליה איסור כולל׳ יבוא איסור חמור טומאת הגוף׳ ויחול על איסור קל טומאת
בשר שהרי טומאת הגוף בכרת׳ אמ׳ רב אשי ומאן תנא לן דטומאת הגוף חמורה
אדרבה טומאת בשר חמורה דלית ליה טהרה במקוה׳ **מתניתין**
חומר בשחיטה מבהעלאה ובהעלאה מבשחיטה שהשוחט להדיוט חייב והמעלה
להדיוט פטור חומר בהעלייה שנים שאחזו בסכין ושחטו פטורין אחזו באבר והעלוהו
חייבין העלה וחזר והעלה חייב על כל עלייה ועלייה דברי ר׳ שמעון׳ ר׳ יוסי אומ׳ אינו חייב
אלא אחת׳ ואינו חייב אלא עד שיעלה לראש המזבח׳ ר׳ שמעון אומ׳ אפלו העלה על הסלע
או על האבן חייב׳ **גמרא** מאי שנא מעלה דפטור דכת׳ ליה׳ שוחט נמי
כתיב ליה׳ הא רבי רחמנא איש איש הכא נמי הא כת׳ איש איש ההוא מיבעי לי׳ לרבות
שנים שאחזו באבר והעלו׳ האי נמי מיבעי לי׳ לרבות שנים שאחזו בסכין ושחטו׳ הא
מעיט רחמנא ההוא׳ התם נמי הא כת׳ ההוא׳ ההוא מיבעי לי׳ הוא ולא שוגג הוא ולא

אנוס הות ולא מוטעה׳ הא׳ נמי מיבעי לי׳ למעוטי אנוס שוגג ומוטעה תרי ההוא
כתיבי׳ ואילא ליכ׳ למה לי להוציא שעיר המשתלח׳ חומר בהעלייה שנים
שאחזו וכו׳ תנו רבנן איש מה ת״ל איש איש לרבות שנים שאחזו באבר והעלו
שיכול הלא דין הוא ומה במקום שהשוחט להדיוט חייב שנים שאחזו בסכין ושחטו
פטורין מקום שהמעלה להדיוט פטור׳ שנים שאחזו באבר והעלו אינו דין שיהו
פטורין ת״ל איש איש׳ דברי ר׳ שמעון׳ ר׳ יוסי אומ׳ ההוא אחד חייב ואין שנים חייבין
אם כן מה ת״ל איש איש דברה תורה כלשון בני אדם׳ ור׳ שמעון האי ההוא מאי
עביד ליה מיבעי לי׳ הוא ולא שוגג הוא ולא אנוס׳ הוא ולא מוטעה׳ ואידך מיהוא
ההוא׳ ואידך הוא ההוא לא דריש׳ ור׳ יוסי מדאיש איש דהכא דיברה תורה כלשון
בני אדם דשחיטה נמי דברה תורה כלשון בני אדם׳ שוחט להדיוט דחייב מנא ליה
אמ׳ קרא דם יחשב לאיש דאפלו שחט לאיש׳ העלה וחזר והעלה וכו׳ אמ׳
ריש לקיש מחלוקת בארבעה חמשה איברים דמר סבר לעשות אתו על השלם הוא חייב
ואינו חייב על החסר אכולה בהמה כת׳ ומר סבר אפלו חד וחד אבר נמי לעשות אותו
קרינא ביה אבל אבר אחד דברי הכל אינו חייב לא אחת׳ ור׳ יוחנן אמ׳ מחלוקת באבר
אחד דמר סבר מוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ חייב׳ ומר סבר פטור׳ אבל
ארבעה חמשה איברים דברי הכל חייב על כל אחת ואחת׳ ופליגא דעולא דאמר
עולא הכל מודים במוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ שהוא חייב לא נחלקו אלא
במוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ מר סבר חייב ומר סבר פטור׳ ואיכא דאמרי
אמ׳ עולא הכל מודים במוקטרי חוץ שחסרו והעלן בחוץ שהוא פטור לא נחלקו אלא
במוקטרי פנים שחסרו והעלן בחוץ מר סבר חייב ומר סבר פטור׳ ופליגא דאבוה
דשמואל אלישנא קמא דעולא דאמ׳ אבוה דשמואל כמאן מהדריכן פוקעין האידנא דלא
כר׳ יוסי׳ ואינו חייב עד שיעלה לראש המזבח וכו׳ אמ׳ רב הונא מאי טעמיה
דר׳ יוסי ויבן נח מזבח לי׳ ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עולות
במזבח׳ אמ׳ ר׳ יוחנן מאי טעמיה דר׳ שמעון ויקח מנוח את גדי העזים ואת המנחה
ויעל על הצור לי׳ ואידך נמי הא כת׳ מזבח גבהה בעלמא ואידך נמי הא כת׳ צור
הוראת שעה היתה׳ ואי בעית אימא טעמיה דר׳ שמעון מהכא כדתניא ואת מזבח
העולה שם פתח אהל מועד ואין מזבח בבמה לפיכך העלה על הסלע או על האבן
חייב׳ חייב יצא מיבעי ליה הכי קאמ׳ לפיכך בשעת איסור הבמות העלה על הסלע
או על האבן חייב׳ באעי ר׳ יוסי ב״ל תניה הקרן והכבש והיסוד והריבוע מהו שיעכבו
בבמה׳ אמ׳ ר׳ ירמיה תנא הכבש והקרן והיסוד והריבוע מעכבין בבמה גדולה ואין
מעכבין בבמה קטנה׳

מתניתין

אחד קדשים כשרים ואחד
קדשים פסולין שהיה פיסולן בקודש והקריבן בחוץ חייב׳ המעלה כזית מן העולה ומן
האימורין בחוץ חייב׳ הקומץ והלבונה והקטורת ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת
נסכים שהקריב מאחד מהן כזית בחוץ חייב ר׳ אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן וכולן
שהקריבן בפנים ושייר מהן כזית והקריבן בחוץ חייב וכולן שחסרו כל שהן והקריבן

בחוץ

בחוץ פטור׳ **גמרא** תנו רבנן אשר יעלה עלה אין לי אלא חוץ עולה׳

מנין לרבות אימורי חטאת ואימורי אשם ואימורי קדשי קדשים ואימורי קדשים קלים

ת״ל זבח׳ מנין לרבות את הדם ת״ל או זבח׳ מנין לרבות הקומץ והלבונה והקטורת

ומנחת כהנים ומנחת כהן משיח ומנחת נסכים והמנסך שלשת לוגין יין ושלשת

לוגין מים ת״ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו׳ כל הבא לפתח אהל מועד חייבין עליו

בחוץ ואין לי אלא קדשים כשרים׳ קדשים פסולין מנין כגון הלן והיוצא והטמא

ושנשחט חוץ לזמנו וחוץ למקומו ושקיבלו פסולין את דמו והניתנין למעלה שנתנן

למטה ולמטה שנתנן למעלה והניתנין בפנים שנתנן בחוץ שנתנן בפנים

והפסח והחטאת ששחטן שלא לשמן מנין ת״ל לא יביאנו לעשות כל המתקבל

בפנים חייבין עליו בחוץ׳ המעלה כזית מן העולה ומן האימורין בחוץ חייב׳

עולה ואימוריה אין׳ שלמים ואימוריהן לא׳ תענה להא דתנו רבנן עולה ואימוריה

מצטרפין לכזית להעלותן בחוץ ולחייב עליהן משום פיגול נותר טמא׳ בשלמא

להעלותן בחוץ עולה ואימוריה דכליל אין׳ שלמים ואימוריהן לא׳ אלא לחייב עליהן

משום פיגול נותר וטמא עולה אין׳ שלמים לא׳ הא תנן כל הפיגולין מצטרפין

וכל הנותרין מצטרפין קשיא פיגול אפיגול קשיא נותר אנותר׳ פיגול אפיגול לא

קשיא׳ כאן בפיגול כאן במחשבת פיגול׳ נותר אנותר לא קשיא כאן בנותר כאן בשעתו ותר

לזרוק עליו את הדם׳ ומעש ר׳ יהושע היא דתניא ר׳ יהושע אומ׳ כל הזבחים שבתורה

שנשתייר מהן כזית בשר וכזית חלב זורק את הדם׳ כחצי זית בשר וכחצי זית חלב אינו

זורק את הדם׳ ובעולה אפלו כחצי זית בשר וכחצי זית חלב זורק את הדם מפני

שהעולה כולה כליל׳ ובמנחה אפלו כולה קיימת לא יזרוק מנחה מאי עבידתיה׳

אמ׳ רב פפא מנחת נסכים׳ הקומץ והלבונה והקטורת וכו׳ תנו רבנן

המקטיר כזית קטורת בחוץ חייב׳ כחצי פרס בפנים פטור׳ קא סלקא דעתין מאי

פטור׳ פטור זר׳ והא אמרת הקטרה היא׳ אמ׳ ר׳ זירא אמ׳ רב חסדא אמ׳ רבי ירמיה

אמ׳ רב מאי טעמא פטור פטור צבור׳ אמ׳ ר׳ זירא אי קשיא לי הא קשיא לי הא

דאמר רב עולה בהא אפלו ר׳ אליעזר מודי והא ר׳ אליעזר לאו הקטרה היא קאמ׳ אמ׳

רבא בקטורת דהיכל דכל עלמא לא פליגי דהא לא יהבה בה רחמנא שיעורא כי פליגי

בקטורת דלפני לפנים מר סבר מלא חפניו דיקא ומר סבר לא בעינן מלא חפניו אמ׳ ליה

אביי קטורת דלפני לפנים בפנים מלא חפניו כתיבה בה וחוקה כתיבה בה אלא אמ׳ אביי

בקטורת דלפני לפנים דכל עלמא לא פליגי כי פליגי בקטורת דלפני לפנים וקא מקריב

לה בהיכל׳ מר סבר ילפינן פנים מחוץ ומר סבר לא ילפינן פנים מחוץ׳ אמ׳

רבא השתא חוץ מחוץ לא ילפי רבנן פנים מחוץ ילפי דתניא יכול המקריב בפחות

מכזית מן הקומץ ופחות מכזית מן הלבונה ופחות מכזית מן האימורין והמנסך

פחות משלשת לוגין יין ופחות משלשת לוגין מים בחוץ יהא חייב ת״ל לעשות אותו

על השלם הוא חייב ואינו חייב על החסר׳ והא פחות משלשה לוגין מים

דישבהן כמה זיתים ולא קא ילפי רבנן מהקטרה׳ אלא אמ׳ רבא הכא במאי עסקינן

כגון שקבען בכלי והא קא מיפלגי מר סבר קביעותא דמנא קביעותא הוא ואי
בעי למימשך ואקרובי בהיכל לא מקריב ומר סבר לאו קביעותא היא. אמ׳ אביי
למאן דאמ׳ קביעותא דמנא לאו קביעותא היא קבע ששה לפר ומשך מהן ארבעה
והקריבן בחוץ חייב שהרי ראויין לאיל. קבע ארבעה לאיל ומשך מהן שלשה והקריבן
בחוץ חייב שהרי ראויין לכבש. חסרו כל שהוא פטור. רב אשי אמ׳ נסוך מהקטרה
לא ילפי רבנן ואע״ג חוץ מחוץ הקטרה מהקטר ילפי דרבנן ואפלו פנים מחוץ
וכולן שחסרו כל שהן והקריבן בחוץ פטור. איבעיא להו חסרון בחוץ שמיה
חסרון או לא שמיה חסרון כיון דיוצא לא חזי מה לי פסול יוצא מה לי פסול חסרון
או דלמא יוצא איתיה בעינה חסרון כמאן דאוור דאמי. אמ׳ אביי תא שמע רבי
אליעזר פוטר עד שיקריב את כולן. אמ׳ ליה רבא בר רב חנן לאביי ומדר׳ אליעזר קא
פשיט מר אין. משום דשמיע ליה מנה דמר עד כאן לא פליגי רבנן עליה דר׳ אליעזר
לא היכא דאיתיה בשטה אבל היכא דחסר מודו ליה מאי לאו דחסר בחוץ לא דחסר
בפנים. תא שמע וכולן שחסרו כל שהן והקריבן בחוץ פטור מאי לאו דחסר
בחוץ לא דחסר בפנים. מתני׳ המקריב קדשים ואימורין
בחוץ חייב. מנחה שלא נקמצה והקריבה בחוץ פטור. קמצה וחזר קמצה לתוכה
והקריבה בחוץ חייב. גמרא והא איכא חציצה אמ׳ שמואל בשהפכן
ר׳ יוחנן אמ׳ אפלו תימא בשלא הפכן האמינו ר׳ שמעון היא ואמ׳ העלה על הסלע
או על האבן חייב. רב אשי אמ׳ אפלו תימא רבנן מין במינו אינו חוצץ.
מנחה שלא נקמצה וכו׳ ואמאי ניבטלוה שירים לקומץ. אמ׳ ר׳ זירא נאמרה
הקטרה בקומץ ונאמרה הקטרה בשיירין מה הקטרה האמורה בקומץ אין קומץ
מבטל את חבירו אף הקטרה האמורה בשיירין אין שיירין מבטלין את הקומץ.
מתני׳ הקומץ והלבונה שהקריב את אחד מהן בחוץ
חייב ר׳ אליעזר פוטר עד שיקריב את השני. אחד בפנים ואחד בחוץ חייב. שני
בזיכי לבונה שהקריב אחד מהן בחוץ חייב. ר׳ אליעזר פוטר עד שיקריב את השני.
אחד בפנים ואחד בחוץ חייב. הזורק מקצת דמים בחוץ חייב. ר׳ אליעזר אומר אף
המנסך מי החג בחג בחוץ חייב. ר׳ נחמיה אומ׳ שירי הדם שהקריבן בחוץ חייב.
גמרא בעי ר׳ יצחק נפחא קומץ מהו שיתיר כנגדו בשיירין מישרא
שארי או אקלושי מקליש. אליבא דמאן אי נימא אליבא דר׳ מאיר כיון דאמ׳
ר׳ מאיר מפגלין בחצי מתיר פשיטא דמישרא שארי. ואלא אליבא דרבנן כיון
דאמרי אין מפגלין בחצי מתיר לא מישרא שארי ולא אקלושי מקליש. ולא
אליבא דר׳ אליעזר דהכא ר׳ אליעזר והכא כרבנן דהתם סבירא ליה ואלא אליבא
דרבנן והכא מאי מישרא שארי או אקלושי מקליש תיקו. הזורק מקצת
דם. אמ׳ רבה ומודה ר׳ אליעזר בדמים. דתניא ר׳ אליעזר ור׳ שמעון אומרין ממקום
שפוסק משם הוא מתחיל. ר׳ אליעזר אומ׳ אף המנסך מי החג וכו׳. אמ׳ ר׳
יוחנן משום מנחם יודפאה ר׳ אליעזר בשיטת ר׳ עקיבא רבו אמרה דאמ׳ ניסוך המים

דאורייתא

יו

דאודיתא ⁘ דתנא ר' עקיבא אומ' ונסכיה בשני נסכים הכת' מדבר אחד ניסוך יין ואחד
ניסוך מים · אמ' ליה ריש לקיש לר' יוחנן או מה להלן שלשת לוגין אף כאן שלשת לוגין ·
הא מי החג קאמ' · או מה להלן בכל השנה כולה אף כאן בכל השנה כולה הא בחג קאמ'
אשתמיטתיה · הא דאמ' ר' אסי אמ' ר' יוחנן משום ר' נחוניה איש בקעת בית חורתן עשר
נטיעות ערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני · תנו רבנן המנסך שלשת לוגין
מים בחג בחוץ חייב · ר' אלעזר אומ' אם מילאן לשום חג · מאי ביניהו אמ' רב נחמן
בר יצחק יש שיעור למים · איכא בינייהו תנא קמא סבר יש שיעור ואע"ג דמילאן לשום
חג · אי איכא שלשת לוגין אין · ואי לא לא · ור' אלעזר סבר אין שיעור למים ואם
מילאן לשום חג מיחייב · רב פפא אמ' כלי שרת מקדשין שלא מדעת איכא בינייהו
מר סבר כלי שרת מקדשין שלא מדעת ואע"ג דלא מילאן לשום חג · ומר סבר אין
מקדשין לא מדעת ואם מילאן לשום חג אין · ואי לא לא · רבינא אמ' בלמידין
ניסוך המים מניסוך היין קא מיפלגי · מר סבר למידין · ומר סבר אין למידין ·
תנו רבנן המנסך שלשת לוגין יין בחוץ חייב · ר' אלעזר בר' שמעון אומ' אם קידשן
בכלי · מאי בינייהו אמ' רבא בריה דרב יצחק ברוצי מדות איכא בינייהו · מר סבר
ברוצי מדות נתקדשו · ומר סבר לא נתקדשו · רבא בריה דרבא אמ' בקורבן נסכים
במדבר איכא בינייהו ובפלוגתא דהאי תנאי דתניא עולת במת יחיד אין טעונה נסכים
דברי ר' · וחכמים אומרים טעונה נסכים · והני תנאי כי הני תנאי דתניא ר' ישמעאל
אומ' לא קרבו נסכים במדבר · ר' עקיבה אומ' קרבו נסכים במדבר וקא מיפלגי
בהאי קרא כי תבאו להטעין נסכים לבמה גדולה אתה אומ' לבמה גדולה · או אינו
אלא לבמה קטנה כשהוא אומ' ונתן לכם במה השווה בכולכם · דברי ר' ישמעאל ·
ר' עקיבה אומ' להטעין נסכים לבמה קטנה אתה אומ' לבמה קטנה או אינו אלא
לבמה גדולה ת"ל מושבותיכם במה השווה בכל מושבותיכם הכת' מדבר כשתמצא
לומ' לדברי ר' ישמעאל לא קרבו נסכים במדבר לדברי ר' עקיבה קרבו נסכים במדבר ·
ר' נחמיה אומ' שיירי הדם שהקריבן בחוץ חייב · אמ' ר' יוחנן ר' נחמיה כדברי
האומר שיירין מעכבין · מותיבי ר' נחמיה אומ' שיירי הדם שהקריבן בחוץ חייב ·
אמ' לו ר' עקיבה והלא שיירי הדם שיירי מצוה הן ושיירי מצוה אין מעכבין ·
אמ' לו איברים ופדרים יוכיחו שהן שיירי מצוה והקריבן בחוץ חייב · אמ' לו לא
אם אמרת באיברין ופדרין שהן תחלת עבודה תאמר בשיירי הדם שהן סוף עבודה
ואם איתה נמא ליה לדידי תחלת עבודה הן · הכי קאמ' ליה לדידי תחלת עבודה
הן · לדידך נמי דאמרת סוף עבודה הן איברין ופדרין יוכיחו · תיובתא ·
והשתא דאמ' רב אדא בר אהבה מחלוקת בשיירים הפנימיים אבל שיירים
החיצונים דברי הכל לא מעכבי כי קאמ' ר' נחמיה בשיירים הפנימיים כי תניא
ההוא בשיירים החיצונים ולדבריו דר' עקיבה קאמ' ·

מתניתין

המולק את העוף בפנים והעלה בחוץ חייב · מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור ·
השוחט את העוף בפנים והעלה בחוץ פטור · שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב ·

נמצא דרך הכשירו מבפנים פיטורו מבחוץ דרך הכשירו בחוץ פיטורו מבפנים׳ ר׳
שמעון אומ׳ כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים שהעלהו בחוץ חוץ מן
השוחט בפנים והמעלה בחוץ׳ **גמרא** הכשירו חיובו הוא תנו חיובו׳
ר׳ שמעון אומ׳ כו׳ ר׳ שמעון אהי קאי אי נימא ארישא דקאמ׳ תנא קמא המולק את העוף
בפנים והעלהו בחוץ חייב׳ מלק בחוץ והעלה בחוץ פטור׳ ואמ׳ ליה ר׳ שמעון כי היכי
דבפנים מיחייב׳ בחוץ נמי מיחייב׳ האי כל שחייבין עליו בפנים חייבין עליו בחוץ
מיבעי ליה ותו לא כי היכי דבחוץ לא מיחייב בפנים נמי לא מיחייב׳ האי כל שאין חייבין
עליו בחוץ אין חייבין עליו בפנים מיבעי ליה׳ ואלא אסיפא השוחט את העוף בפנים
והעלהו בחוץ פטור׳ שחט בחוץ והעלה בחוץ חייב׳ ואמ׳ ליה ר׳ שמעון כי היכי
דבפנים לא מיחייב׳ בחוץ נמי לא מיחייב׳ האי כל שאין חייבין עליו בפנים אין חייבין
עליו בחוץ׳ מיבעי ליה לא היכי דבחוץ מיחייב בפנים נמי מיחייב וקא תאני חוץ מ׳
משוחט בפנים ומעלה בחוץ׳ אמ׳ זעירי שחיטת בהמה לילה איכא בינייהו׳
והכי קאמ׳ השוחט בהמה בלילה בפנים והעלה בחוץ פטור׳ בחוץ והעלה בחוץ חייב׳
ר׳ שמעון אומ׳ כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים׳ שהעלהו בחוץ חוץ
משוחט עוף בפנים ומעלה בחוץ׳ רבא אמ׳ קבלה בכלי חול איכא בינייהו והכי קא
אמ׳ המקבל בכלי חול בפנים והעלה בחוץ פטור׳ בחוץ והעלה בחוץ חייב׳ ר׳ שמעון
אומ׳ כל שחייבין עליו בחוץ חייבין על כיוצא בו בפנים׳ שהעלהו בחוץ חוץ משוחט
עוף בפנים ומעלה בחוץ׳ והשתא דתנא אבוה דר׳ שמואל בר רב יצחק המולק
את העוף בפנים והעלה בחוץ חייב׳ בחוץ והעלה בחוץ פטור׳ ור׳ שמעון מחייב
אהעלאה דידיה תנן נמי כל שחייבין עליו בפנים חייבין עליו בחוץ׳ **מתניתין**
חטאת שקיבל דמה בכוס אחד נתן בחוץ וחזר ונתן בפנים בפנים וחזר ונתן בחוץ
חייב שכולו ראוי לבוא לפנים׳ קיבל דמה בשתי כוסות נתן שניהן בפנים פטור׳
שניהן בחוץ חייב׳ אחד בפנים ואחד בחוץ חייב׳ אחד בחוץ ואחד בפנים חייב על
החיצון והפנימי מכפר׳ למה הדבר דומה למפריש חטאתו ואבדה והפריש
אחרת תחתיה ואחר כך נמצאת הראשונה והרי שתיהן עומדות שחט שתיהן
בפנים פטור׳ שתיהן בחוץ חייב׳ אחת בפנים ואחת בחוץ חייב׳ אחת בחוץ ואחת
בפנים חייב על החיצונה והפנימית מכפרת כשם שדמה פוטר את בשרה כך הוא
פוטר את בשר חברתה׳ **גמרא** בשלמא בחוץ וחזר ונתן בפנים
ראוי הוא לא בפנים וחזר ונתן בחוץ שיירין הוא׳ ר׳ נחמיה היא דאמ׳ שיירין מעכבין׳
אמ׳ ר׳ נחמיה אימא סיפא קיבל דמה בשתי כוסות ונתן שניהם בפנים פטור׳
שניהן בחוץ חייב׳ אחד בפנים ואחד בחוץ פטור׳ אי ר׳ נחמיה האמ׳ שיירין
מעכבין מאן תנא דפליג עליה דר׳ אלעזר בר׳ שמעון דאמ׳ כוס עושה חבירו ראוי
ר׳ נחמיה׳ למה הדבר דומה׳ למה לי למימר למה הדבר דומה׳ ר׳ היא דאמ׳
אבודה בשעת הפרשה מיתה והא קא משמע לן טעמא דאבדה אבל הפריש
שתי חטאות לאחריות מתכפר באחת מהן ושניה עולה וכי דרב הונא אמ׳ רב

דאמ׳ רב הונא אמ׳ רב אשם שניתק לרעייה ושחטו לשום עולה כשר מי דאמי התם אשם
זכר ועולה זכר הכא חטאת נקבה ועולה זכר אמ׳ רב חייא מיומתניא בשעיר נשיא׳

הדרן עלך השוחט והמעלה בחוץ

מתניתין

פרת חטאת ששחטה חוץ מגתה וכן שעיר
המשתלח שהקריבו בחוץ פטור שנ׳ ואל פתח אהל
מועד לא יביאנו כל שאינו ראוי לבוא אל פתח אהל מועד אין חייבין עליו׳

גמרא

מאי חוץ מגיתה אמ׳ ר״ש לקיש חוץ ממקום הבדוק לה׳ אמ׳
ליה ר׳ יוחנן והלא כל ארץ ישר׳ בדוקה היא׳ לא אמ׳ ר׳ יוחנן כגון ששחטה לפנים מן
חומת ירושלם׳ ולנקמה כגון ששחטה חוץ לחומה שלא כנגד הפתח׳ דאמ׳ רב אדה
בר אהבה שחטה שלא כנגד הפתח פסולה שנ׳ ושחט והזה מה הזאתה כנגד הפתח
אף שחיטתה כנגד הפתח׳ וכי תימא דלא מקיש והא איתמר שרפה שלא כנגד
הפתח ר׳ יוחנן אמ׳ פסולה׳ ר׳ אושעיה אמ׳ כשרה׳ ר׳ יוחנן אמ׳ פסולה ושרף והזה מה
הזאתה כנגד הפתח אף שריפתה כנגד הפתח׳ ור׳ אושעיה אמ׳ כשרה׳ על פרשה
ישרף מקום שפורשת למיתה שם תהא שריפתה׳ אמרי לא מיבעיא קאמ׳ לא
מיבעיא חוץ לחומה דרחוקי רחקה אבל לפנים מן החומה דקרובי קרבה אימא תתכשר
קא משמע לן׳ אמ׳ מר אמ׳ ליה ר׳ יוחנן והלא כל ארץ ישר׳ בדוקה היא במאי
קא מיפלגי׳ מר סבר ירד מבול לארץ ישר׳ ומר סבר לא ירד מבול לארץ ישר׳.
אמ׳ רב נחמן בר יצחק שניהן מקרא אחד דרשו׳ בֶּן אָדָם אמ׳ לָהּ אַתְּ אֶרֶץ לֹא
מְטוֹהָרָה הִיא לֹא גֻשְׁמָהּ בְּיוֹם זָעַם׳ ר׳ יוחנן סבר אתמוהי קא מתמה קרא ארץ
מי לא מטוהרה את׳ כלום ירד עליך גשם ביום זעם׳ וריש לקיש סבר כפשטיה׳
ארץ לא מטוהרה את מי לא ירדו עליך גשמים ביום זעם׳ אותיביה ריש
לקיש לר׳ יוחנן חצרות היו בירושלם בנויות על גבי הסלע ותחתיהן חלול מפני קבר
התהום מביאין נשים מעוברות יולדות שם ומגדלות בניהן שם ומביאין שוורים
ועל גביהן דלתות ותינוקות יושבין על גביהן וכוסות של אבן בידיהן כיון שהגיעו
לשילוח ירדו ומילאו ועלו וישבו על גביהן׳ אמ׳ רב הונא בריה דרב יהושע מעשה
עשו בפרה׳ אותיביה ר׳ יוחנן לריש לקיש פעם אחת מצאו עצמות בלשכת
דיר העצים וביקשו לגזור טומאה על ירושלם׳ עמד ר׳ יהושע על רגליו ואמר
לא בושה היא לנו שנגזור טומאה על עיר אבותינו איה מיתי מבול איה הרוגי
נבוכדנצר׳ מדקאמ׳ הכי לאו למימרא דלא הוו׳ ולטעמיך הרוגי נבוכדנצר נמי
לא הוו לא הוו ואיפנואי איפנו הא איפנו כי איפנו מירושלם אבל מכלה ארץ ישר׳
לא איפנו׳ איכא דאמרי אותיביה ריש לקיש לר׳ יוחנן איה מיתי מבול איה
הרוגי נבוכדנצר מאי לאו איה מדהני הוו הני נמי הוו מידי איריא הא כדאיתיה והא
כדאיתיה׳ אותיביה מכל אשר בחרבה מתו בשלמא לדילי דאמינא ירד׳

מבול לארץ ישראל משום הכא מיתו לא לדידך אמאי מתו מהבלא׳ דאמ׳ רב
חסדא אנשי דור המבול ברותחין קלקלו ברותחין נדונו׳ ברותחין קלקלו מתו בלא
זרע׳ ברותחין נדונו כת׳ הכא וישכו המים וכת׳ התם וחמת המלך שככה׳
איכא דאמרי אותביה ר׳ יוחנן לריש לקיש מכל אשר בחרבה מתו בשלמא לדידי
דאמינא לא ירד מבול לארץ ישראל אמטו להכי הואי חרבה בעולם׳ אלא לדידך מאי
חרבה חרבה שהיתה כבר׳ ומאי קרי לה חרבה כדרב חסדא דאמ׳ רב חסדא בדור המבול
לא נגזרה גזרה על דגים שבים דכת׳ כל אשר בחרבה מתו ולא דגים שבים מתו׳
בשלמא למאן דאמ׳ לא ירד מבול לארץ ישראל היינו דרימא קם התם לא למאן דאמ׳
ירד מבול לארץ ישראל רימא היכא קם׳ אמ׳ ר׳ ינאי גוראות הכניסו לתיבה׳ איני
והא אמ׳ רבא בר בר חנא לדידי חזי לי אורזילא דרימא בר יומיה דהוי כהר תבור
והר תבור כמה הוי ארבעין פרסי׳ ומרבעתא דרישיה פרסה ופלגיה ומשאכא
דצוריה תלתה פרסי ורמא כפותא וסכריה לירדנא׳ אמ׳ ר׳ יוחנן ראשו הכניס
לתיבה׳ והא אמ׳ מר מרבעתא דרישיה ופלגיה לא ראש חוטמו הכניס לתיבה׳
והא אמ׳ אנן לא ירד מבול לארץ ישראל לדברין דריש לקיש קאמ׳ וריש לקיש
אמ׳ קרנו קשרו בתיבה׳ והא אמ׳ רב חסדא אנשי דור המבול ברותחין קלקלו
ברותחין נדונו׳ ולטעמיך תיבה היכי סבי׳ ועוג מלך הבשן היכא קם׳ אלא נס
נעשה להם שנצטננו עידי תיבה׳ ולריש לקיש נהי נמי דירד מבול לארץ
ישראל הא לא קמו התם׳ דאמ׳ ריש לקיש למה נקרא שמה עולה׳ שבלמיתי
מבול נצטוללו לשם׳ ור׳ יוחנן אמ׳ למה נקרא שמה שנער שכלמיתי מבול
ננערו לשם׳ אי אפשר דלא אידבקו׳ אמ׳ ר׳ אבהו למה נקרא שמה שנער
שממנערה את עשיריה׳ והא קא חזינן דתאזן תלתה דרי לא משכי׳ אמ׳
ר׳ אמי כל האוכל מעפרה שלבבל כלו אוכל מבשר אבותין׳ תניא נמי הכי
כל האוכל מעפרה שלבבל כלו אוכל מבשר אבותין׳ ויש אומרין כל האוכל
מעפרה שלבבל כלו אוכל בשר שקצים ורמשים שנ׳ וימח את כל היקום׳
וכן שעיר המשתלח שהקריבו בחוץ וג׳ ושעיר המשתלח אינו ראוי לבוא
אל פתח אהל מועד ורמינהי או קרבן שומע אני אפלו קדשי בדק הבית שנקראו
קרבן שנ׳ ונקרב את קרבן יי׳ ת״ל ואל פתח אהל מועד לא הביאו מי שראוי
לפתח אהל מועד יצאו קדשי בדק הבית שאין ראויין לפתח אהל מועד יכול
שאני מוציא אף שעיר המשתלח ת״ל ליי׳ לרבות שעיר המשתלח׳ לא
קשיא כאן קודם הגרלה כאן לאחר הגרלה. אחר הגרלה נמי הא איכא נידוי
דחאזי לא אמ׳ ר׳ מני לא קשיא כאן קודם ודוי כאן לאחר ודוי׳

מתניתין

הרובע והנרבע והמוקצה והנעבד והאתנן
והמחיר והכלאים והטרפה ויוצא דופן שהקריבן בחוץ פטור שנ׳ לפני משכן
יי׳ כל שאינו ראוי לבוא אל משכן יי׳ אין חייבין עליו׳

גמרא

והני נמי תיפוק ליה מפתח אהל מועד׳ בשלמא רובע ונרבע משכחת לה

דקדשינהו מעיקרא והדר אירבען לא מוקצה ונעבד אין אדם אוסר דבר שאינו שלו
בקדשים קלים ואליבא דר׳ יוסי הגלילי דאמ׳ קדשים קלים ממון בעלים הן דתניא
ומעלה מעל בה׳ לרבות קדשים קלים שהן ממונו דברי ר׳ יוסי הגלילי הולך ורובע
ונרבע ודבר ערוה מוקצה ונעבד ע״ז אתנן ומחיר כי כנאתיהן דבר ערוה כלאים וטרפ׳
ויוצא דופן בולדות קדשים וקא סבר ולדי קדשים בהוייתן הן קדושים׳

מתניתין בעלי מומין בין בעלי מומין קבועין ובין בעלי מומין
עוברין שהקריבן בחוץ פטור ׳ ר׳ שמעון אומ׳ בעלי מומין קבועין פטור ובעלי מומין
עוברין בלא תעשה ׳ תורין שלא הגיע זמנן ובני יונה שעבר זמנן שהקריבן בחוץ
פטור ׳ ר׳ שמעון אומ׳ בני יונה שעבר זמנן פטור ותורין שלא הגיע זמנן בלא תעשה׳
אותו ואת בנו ומחוסר זמן ר׳ שמעון אומ׳ בלא תעשה שהיה ר׳ שמעון אומ׳ כל שהוא
ראוי לבוא לאחר זמן הרי זה בלא תעשה ואין בו כרת וחכמים אומרים כל שאין בו
כרת אין בו בלא תעשה׳ גמרא וצריכן דאי תנא בעלי מומין משום
דמאיסי אבל תורין דלא מאיסי אימא מודו ליה רבנן לר׳ שמעון ואי תנא תורין משום דלא
איחזו ואידחו׳ אבל בעלי מומין משום דאיחזו ואידחו אימא מודו להו ר׳ שמעון לרבנן
ואי תנא הני תרי משום דפסולא דגופיהו אבל אותו ואת בנו דפסולא מעלמא קא אתי
ליה אימא מודו להו ר׳ שמעון לרבנן צריכה׳ שהיה ר׳ שמעון אומ׳ כל שהוא
ראוי לבוא וכו׳ מאי טעמיה דר׳ שמעון אמ׳ ר׳ אילעא אמ׳ ריש לקיש דאמ׳ קרא
לא תעשון ככל אשר אנחנו עשים פה היום׳ אמ׳ להן משה לישראל כי עיילי תון
לארץ ישראל הקריבו חובות לא תקריבו וגלגל לגבי שילה מחוסר זמן הוא קאמ׳ להו
לא תעשון׳ אמ׳ ליה ר׳ ירמיה לר׳ זירא אי הכי מילקא נמי נילקי אלמא אמ׳ רב
זירא הכת׳ ניתקו לעשה ואימא הני מילי לרבנן לר׳ שמעון הכי נמי אמ׳ רב נחמן
בר יצחק פעם בגלגל לגבי שילה כחוץ דאמי׳ רבה אמ׳ טעמיה דר׳ שמעון כי
דתניא ר׳ שמעון אומ׳ מנין לזובח את הפסח בבמת יחיד בשעת איסור הבמות שהוא
בלא תעשה ת״ל לא תוכל לזבח את הפסח בשעריך׳ יכול אף בשעת התר הבמות כן
ת״ל באחד שעריך לא אמרתי לא בשעה שכל ישראל נכנסין בשער אחד אימת אי
לימא אחר חצות כרת נמי מחייב ואלא לאו קודם חצות׳ לא לעולם אחר חצות
ובשעת התר הבמות והא בשעת איסור הבמות קאמ׳ איסור במה לו התר במה לחבירו׳
איזה הוא מחוסר זמן בין בבעלים בין בגופו מחוסר זמן

מתניתין בבעלים הזב והזבה והיולדת והמצורע שהקריבו חטאתן ואשמן בחוץ פטורין׳
עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין׳ המעלה מבשר חטאת מבשר קדשי קדשים מבשר
אשם מבשר קדשים קלים מותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי המנחות
והיוצק והבולל והפותת והמולח והמניף והמגיש והמסדר את השלחן והמטיב את
הנרות הקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור ואין חייבין עליו לא משום זרות ולא משום
טומאה ולא משום מחוסר בגדים ולא משום רחוץ ידים ורגלים׳ גמרא
והני בני אשמות נינהו אמ׳ זעירי תני מצורע בהדיהו׳ עולותיהן ושלמיהן בחוץ חייבין׳

והנבע שלמים נינהו · אמ׳ רב ששת תנא נזיר דזעירי קבעוה תנאי נזיר דרב ששת
לא קבעוה תנאי · אמ׳ רב חלקיה בר טובי לא שנו אלא לשמו אבל שלא לשמו חייב
הואיל וראוי שלא לשמו בפנים איהכי לשמו נמי ניחייב הואיל וראוי שלא לשמו בפנים
באעי עקירה · מתקיף ליה רב הונא וכי יש לך דבר שאינו כשר לשמו וכשר שלא
לשמו · ולא והרי פסח בשאר ימות השנה דאינו כשר לשמו וכשר שלא לשמו פסח
בשאר ימות השנה שלמים הוא · לימא מסייעא ליה יכול שאני מוציא אף עולה
מחוסרת זמן בבעלים ואשם נזיר ואשם מצורע ת״ל שור מכל מקום · כשב מכל
מקום · עז מכל מקום · ואילו חטאת שיירה במאי עסיקינן אילימא בזמנן מאי
איריא אשם אפלו חטאת נמי ואלא שלא בזמנן ובמאי אילימא לשמו ואשם אמאי
חייב לא לאו שלא לשמן · לא לעולם בזמנן ולשמן ור׳ אליעזר היא דמקיש אשם
לחטאת ותנא טפל והוא הדין לעיקר · תא שמע יכול שאני מוציא עולה
מחוסרת זמן בגופה וחטאת בין בגופה ובין בבעלים ת״ל אל פתח אהל מועד כל
שאינו ראוי לפתח אהל מועד אין חייבין עליו ואילו אשם שייריה · במאי עסיקינן
אילימא לשמן אשם נמי נפטריה לא לאו שלא לשמן לעולם לשמן ור׳ אליעזר
הוא דמקיש אשם לחטאת ותנא עיקר וכל שכן טפל · תא שמע דכי אתא רב
דימי תנא דבי בר ליואי יכול שאני מוציא עולה מחוסרת זמן בבעלים ואשם
נזיר ואשם מצורע ונסיב ליה תלמודא לחיובא ולא ידענא מאי היא ומאי תלמודא
אמ׳ רבינא מאי טעמא לא ידע שור מכל מקום כשב מכל מקום עז מכל מקום ·
והא מאי תיובתא אמ׳ רב נחמן בר רב יצחק משום דבאעי דלירמי דתאנא
דביבר ליואי אדתנא לוי דתאני לוי אשם נזיר ואשם מצורע ששחטן שלא לשמן
כשרים ולא עלו לבעלים לשום חובה · שחטן מחוסר זמן בבעלים או שהיו בנשי
נשים ושחטן פסולין · לא קשיא כאן לשמן וכאן שלא לשמן · רב אשי
ראמי מתניתין אבריתא ומשני כאן לשמן כאן שלא לשמן · נימא תהוי תיובתיה
דרב הונא אמ׳ לך רב הונא הכא במאי עסיקינן כגון שהפריש שתי אשמות לאחריות
דחד מינהן מעיקרא עולה הוא כדרב הונא אמ׳ רב דאמ׳ רב הונא אמ׳ רב אשם שנתק
לרעייה שחטו סתם כשר לשם עולה · המעלה מבשר חטאת וכו׳ תנו רבנן
מנין למעלה מבשר חטאת מבשר אשם מבשר קדשי קדשים מבשר קדשים קלים
ממותר העומר ושתי הלחם ולחם הפנים ושירי מנחות שפטור ת״ל עולה מה עולה
שראויה להעלאה אף כל שראוי להעלאה · מנין שאף היוצק והבולל והפותת והמולח
והמניף והמגיש והמסדר את השלחן והמטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ
שפטור ת״ל אשר יעלה עולה מה העלאה שהיא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה ·

מתניתין

עד שלא הוקם המשכן היו הבמות מותרות ועבודה
בבכורות משהוקם המשכן נאסרו הבמות ועבודה בכהנים · קדשי קדשים נאכלים
לפנים מן הקלעים · קדשים קלים בכל מחנה ישראל ·

גמרא

יתיב רב
הונא בר רב קטינא קמיה דרב יצחק חקרא ויתיב קא אמ׳ וישלח את נערי בני ישראל

ויעבן

ויעלו עולות ויזבחו זבחים שלמים · אמ׳ ליה הכי אמ׳ רב אפי ופקן סבר לאיתוביה ממתניתי
שמעיה דקא אמ׳ משמיה דרב אדה בר אהבה עולה שהקריבו ישר׳ במדבר אינה טעונה
הפשט ונתוח אמ׳ אותביה מבריתא דשויא בכולהו · אותיביה עד שלא הוקם המשכן
היו הבמות מותרות ועבודה בבכורות והכל כשרים להקריב בבמה חיה ועוף זכרים ונקיבות
תמימין ובעלי מומין טהורים אבל לא טמאים והכל קורבו עולות ועולה שהקריבו ישר׳
במדבר טעונה הפשט ונתוח וגוים בזמן הזה רשאין לעשות כן · תנאי היא דתניא
וגם הכהנים הנגשים אל ייי יתקדשו פן יפרץ בהם ייי · ר׳ יהושע בן קרחה אומ׳ זו פרישת
בכורות · ר׳ אומ׳ זו פרישת נדב ואביהוא · בשלמא למאן דאמ׳ זו פרישת נדב ואביהוא
היינו דכת׳ הוא אשר דבר ײ לאמר בקרבי אקדש · אלא למאן דאמ׳ זו פרישת בכורות פרישת
נדב ואביהוא היכא רמיזא דכת׳ ונועדתי שמה לבני ישר׳ ונקדש בכבודי אל תקרא בכבודי
לא בכבודאי · דבר זה רמזו הקב״ה למשה ולא ידעו עד שמתו בני שלאהרן וכיון שמתו
בניו שלאהרן אמ׳ לו אהרן אחי לא מתו בניך לא להתקדש כבודו שלמקום וכיון שידע אהרן
שבניו ידועי מקום הן מיד שתק וקיבל שכר שנ׳ וידם אהרן · וכן בדוד הוא אומ׳ דום לייי תהלים
והתחולל לו דום לייי והוא יפיל לך חללים חללים ואע״פ שמפיל לך חללים חללים אתה
דום וכן בשלמה הוא אומ׳ עת לחשות ועת לדבר פעמים שהוא שותק ומקבל שכר על
שתיקתו פעמים שהוא מדבר ומקבל שכר על דיבורו והינו דאמ׳ ר׳ חייה בר אבא אמ׳ ר׳
יוחנן מאי דכת׳ נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עוז ותעצומות לעם ברוך תהלים
אלהים אל תקרא ממקדשיך אלא ממקודשיך · בשעה שעושה דין בקדושין מתירא
מתעלה ומתקלס · ואלא עולה קשיא תנאי היא דתניא ר׳ ישמעאל אומ׳ כללות נאמרין
בסיני ופרטות באהל מועד · ר׳ עקיבה אומ׳ כללות ופרטות נאמרו בסיני ונשנו באהל מועד
ונשתלשו בערבות מואב · אמ׳ מר הכל כשרים ליקרב · מנא הני מילי אמ׳ רב הונא
דאמ׳ קרא ויבן נח מזבח לייי ויקח מכל הבהמה הטהורה ומכל העוף הטהור ויעל עלות במז׳
בהמה ועוף כמשמען חיה בכלל בהמה · זכרים ונקבות תמימין ובעלי מומין · דאמ׳ מר
תמות וזכרות בבהמה ואין תמות וזכרות בעופות · ואיתקש בהמה לעוף · תמימין ובעלי
מומין לאפוקה מחוסר אבר דלא · דאמ׳ ר׳ לעזר מנין למחוסר אבר שאסור לבני נח ת״ל
ומכל החי מכל בשר שנים מכל · אמ׳ לו הקב״ה לנח הכנס בהמה שחיין ראשי אברי׳
שלה · ודילמא ההוא למעוטי טרפה · טרפה מלהחיות זרע נפקא · הא ניחא למאן
דאמ׳ אין טרפה יולדת לא למאן דאמ׳ טרפה יולדת מאי איכא למימר אמ׳ קרא אתך ·
אתך בדומה לך · ודלמא נח גופיה טרפה הוה תמים כת׳ ביה ודלמא תם בדרכיו צדיק
כת׳ ביה ודלמא תם בדרכיו וצדיק במעשיו אי סלקא דעתא נח טרפה הוה היכי אמ׳ רחמ׳
טריפה כותך ע״כ שלימין לא תעייל וכי מאחר דנפקא לי מאתך להחיות זרע למא לי
מהו דתימא אתך לצוותא בעלמא ואפלו זקן ואפלו סריס קא משמע לן :
טהורים אבל לא טמאים · ומי הוו טהורים בההיא שעתא · אמ׳ ר׳ שמואל בר נחמני
אמ׳ ר׳ יונתן מאותן שעמדין ליטהר · מנא הוה ידע כדרב חסדא דאמ׳ רב חסדא העבירם
לפני התיבה כל שהתיבה קולטתו בידוע שלא נעברה בו עבירה וכל שאין התיבה קולטתו

בידוע שנעברה בו עבירה׳ ר׳ אבא אומ׳ והבאים הבאים מאיליהן׳ והכל קרבן עולות׳
עולות אין׳ שלמים לא׳ והא כת׳ ויזבחו זבחים שלמים׳ לא אימא לכל קרבנו עולות׳
עולות אין׳ שלמים לא׳ כמאן דאמ׳ לא קרבו שלמים לבני נח׳ דאיתמר ר׳ אלעזר ור׳
יוסי בר חנינה׳ חד אמ׳ קרבו שלמים לבני נח וחד אמ׳ לא קרבו שלמים לבני נח׳ מאי
טעמיה דמאן דאמ׳ קרבו שלמים לבני נח דכת׳ והבל הביא גם הוא מבכורות צאנו ומחלבהן
איזה הוא דבר שחלבו קרב אצל המזבח ואין כולו קרב לגבי מזבח הוי אומ׳ זה שלמים׳
מאי טעמיה דמאן דאמ׳ לא קרבו שלמים לבני נח דכת׳ עורי צָפוֹן וּבוֹאִי תֵימָן הָפִיחִי גַנִּי שה״ש
יִזְלוּ בְשָׂמָיו יָבֹא דוֹדִי לְגַנּוֹ וְיֹאכַל פְּרִי מְגָדָיו תתעור אומה שכל מעשיה בצפון ותבוא
אומה שמעשיה בצפון ודרום׳ ומר נמי הא כת׳ ומחלבהן משמינן דאית בהו׳ ומר
נמי הא כת׳ עורי צפון ההוא בקיבוץ גליות הוא דכת׳ והא כת׳ ויאמר משה גם אתה תתן
בידינו זבחים ועולות זבחים לאכילה׳ ועולות להקרבה׳ ויקח יתרו חתן משה עלה
וזבחים לאלהים׳ יתרו אחר מתן תורה היה׳ הא ניחא למאן דאמ׳ יתרו אחר מתן תורה היה
אלא למאן דאמ׳ קודם מתן תורה היה׳ מאי איכא למימר׳ דאיתמר בני ר׳ חייא ור׳ יהושע
בן לוי חד אמ׳ יתרו קודם מתן תורה היה׳ וחד אמ׳ יתרו אחר מתן תורה היה׳ למאן דאמ׳
יתרו קודם מתן תורה היה קא סבר קרבו שלמים לבני נח׳ כתנאי׳ וישמע יתרו כהן מדין
חתן משה מה שמועה שמע ובא ונתגייר׳ ר׳ יהושע אומ׳ מלחמת עמלק שמע ובא
שהרי כתובה בצדו שנ׳ ויחלש יהושע את עמלק׳ ר׳ אלעזר המודעי אומ׳ מתן תורה שמע
ובא׳ כשניתנה תורה לישראל היה קולו הולך מסוף העולם ועד סופו וכל מלכי אומות העולם
אחזתם רעדה בהיכליהם והיו אומרין שירה שנ׳ וּבְהֵיכָלוֹ כֻּלּוֹ אֹמֵר כָּבוֹד׳ נתקבצו כולם תהל׳
אצל בלעם אמרו לו מה קול המון ששמענו שמא מבול מביא כבראשונה שנ׳ יי
לַמַּבּוּל יָשָׁב׳ אמ׳ להן וַיֵּשֶׁב יי מֶלֶךְ לְעוֹלָם׳ כבר נשבע הקב״ה שאינו מביא מבול לעולם תהל׳
דכת׳ כי מי נח זאת לי אשר נשבעתי מעבור מי נח עוד על הארץ׳ אמרו לו שמא
מבול של מים אינו מביא מבול של אש הוא מביא דכת׳ כִּי הִנֵּה יי בָּאֵשׁ יָבוֹא וְכַסּוּפָה מַרְכְּב׳ ישעי׳
אמ׳ להן כבר נשבע הקב״ה שאינו מביא מבול כל עיקר שנ׳ ולא יהיה עוד מבול׳ אמרו
לו ואם כן מה קול המון אשר שמענו אמ׳ להן חמדה טובה יש לו בבית גנזיו שהיתה
גנוזה תשע מאות שבעים וארבעה דורות קודם שיברא העולם ומבקש ליתנה לבניו
שנ׳ יי עֹז לְעַמּוֹ יִתֵּן׳ פתחו כולם ואמרו יי יְבָרֵךְ אֶת עַמּוֹ בַשָּׁלוֹם׳ ר׳ אליעזר אומר תהל׳
קריעת ים סוף שמע ובא שנ׳ וַיְהִי בִשְׁמֹעַ כָּל מַלְכֵי הָאֱמֹרִי אֲשֶׁר בְּעֵבֶר הַיַּרְדֵּן׳ מתן יהו׳
כָּל מַלְכֵי הַכְּנַעֲנִי אֲשֶׁר עַל הַיָּם אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מֵי הַיַּרְדֵּן מִפְּנֵי בְנֵי יִשְׂרָאֵל עַד
עָבְרָם וַיִּמַּס לְבָבָם וְלֹא הָיָה בָם עוֹד רוּחַ מִפְּנֵי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ואף רחב הזונה אמרה לשלוחי יהו׳
יהושע כִּי שָׁמַעְנוּ אֵת אֲשֶׁר הוֹבִישׁ יי אֶת מֵי יַם סוּף מִפְּנֵיכֶם בְּצֵאתְכֶם מִמִּצְרָיִם וַנִּשְׁמַע יהו׳
וַיִּמַּס לְבָבֵנוּ וְלֹא הָיָה עוֹד רוּחַ בְּאִישׁ מִפְּנֵיכֶם מאי שנא התם דקאמ׳ ולא היה בם עוד רוח
ומאי שנא הכא דקאמ׳ ולא קמה עוד רוח דאפילו אקשויי נמי לא איקשו׳ מנא ידעה
דאמ׳ מר אין לך כל שר ונגיד שלא בא על רחב הזונה אמרו בת עשר שנים היתה כשיצאו
ישראל ממצרים וזינתה ארבעים שנה שהיו ישראל במדבר אחר חמשים שנה נתגיירה׳

אמרה

אמרה יהא מחול לי בשכר חבל חלין ופשתים׳ וגוים בזמן הזה רשאין לעשות כן׳
מנא הני מילי דתנו רבנן דבר אל אהרן ואל בנו ואל כל בני ישראל׳ בני ישראל מצווין על
שחוטי חוץ ואין הגוים מצווין על שחוטי חוץ לפיכך כל אחד ואחד הולך ובונה לו במה
לעצמו ומקריב עליה כל מה שירצה׳ אמ׳ ר׳ יעקב בר אחא אמ׳ רב אסי אסור לסייען ולתקן
לעשות שליחותן׳ אמ׳ רבא ולאורי נהו שארי כי הא דאיפרא הורמיז אמיה דשבור
מלכא שדרא עיגלא תולתא לקמיה דרבא שלחא ליה אסקיהנו לשם שמים׳ אמ׳ ליה
לרב ספרא ולרב אחא בר הונא זילו ודיברו תרי עולימי גילאי וחזו היכא דמסקא ימא
שרטון ושיקלו ציבי חדתי ואפיקו נורא ממגאגא חדתא ואסקוהנה לה לשם שמים׳
אמ׳ ליה אביי כמאן כר׳ לעזר בן שמוע דתאני ר׳ לעזר בן שמוע אומר מה
מזבח שלא נשתמש בו הדיוט אף עצים שלא נשתמש בהן הדיוט׳ והא מודה רבי
לעזר בן שמוע בבמה׳ דתניא כת׳ אחד אומ׳ ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שמו
שש מאות׳ וכת׳ ויקן דויד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים׳ הא כאיזה צד׳
גיבה מכל שבט ושבט חמשים שהן שש מאות׳ ר׳ אומ׳ משום אבא יוסי בר דוסאי
בקר ומקום מזבח בחמשים וכל הבית כולו בשש מאות׳ והא כת׳ ויאמר ארונה אל דוד שמו
יקח ויעש אדני המלך הטוב בעינו ראה הבקר לעלה והמורגים וכלי הבקר לעצים׳
התם נמי בחדתי׳ מאי מורגים׳ אמ׳ עולא מטה שלטרבל׳ מאי מטה שלטרבל׳
אמ׳ רב יהודה עיזא דקורקסא דדיישין דושתא׳ אמ׳ רב יוסף מאי קראה הנה שמתיך
למורג חרוץ חדש בעל פיפיות תדוש הרים ותדוק׳ מקרי ליה רחבה לבריה ואמי
ליה קראי אהדדי כת׳ ויתן דוד לארנן במקום שקלי זהב משקל שש מאות׳ וכתיב שמו
ויקן דויד את הגרן ואת הבקר בכסף שקלים חמשים׳ הא כיצד גיבה מכל שבט ושבט
חמשים שהן שש מאות ואיכתי קשיא אהדדי התם זהב הכא כסף לא הכי קא אמ׳
גיבה כסף במשקל שש מאות זהב׳ קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים
קדשים קלים בכל מחנה ישראל׳ אמ׳ רב הונא בכל מקומות ישראל אבל במחנה
לא הואי׳ אמ׳ ליה רב נחמן לרב הונא ומחנות במדבר לא הואי׳ והא תניא כשם
שהיו מחנות במדבר כך היו מחנות בירושלם׳ מירושלם להר הבית מחנה ישראל׳
מהר הבית לשערי ניקנור מחנה לויה׳ מיכאן ואילך מחנה שכינה והן הן קלעים שבמדבר׳
לא אימא בכל מקומות מחנה ישראל׳ פשיטא מהו דתימא איפסילו להן ביוצא
קא משמע לן׳ אימא הכי נמי אמ׳ קרא ונסע אהל מועד אע״פ שנסע אהל מועד הוא׳
תניא ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ עוד אחרת היתה חיל ועזרת נשים ולא היו עונשין
עליה׳ ובשילו לא היה שם לא שתי מחנות בלבד׳ הי מינה לא האני אמ׳ אביי
מסתברא דמחנה לויה הואי דאי סלקא דעתא מחנה לויה לא הואי׳ אם כן נמצאו
זבים וטמאי מתים משתלחין חוץ למחנה אחת והתורה אמרה ולא יטמאו את
מחניהם תן מחנה לזה ומחנה לזה׳ אמ׳ ליה רבא ואלא מאי מאי מחנה ישראל לא
הואי׳ אם כן נמצאו זבים ומצורעים משתלחין חוץ למחנה אחת והתורה אמרה
בדד ישב לבדו׳ ישב שלא ישב טמא אחר עמו׳ לא לעולם תלתה מיהוו הואי ומאי

לא היה אלא שתי מחנות לקליטה מכלל דבמדבר הוה קליטה מחנה לויה אמרי אין ׃
והא תנא ושמתי לך מקום בחייך מקום · במקומך אשר ינוס. שמה מלמד שמגלין במדבר
להיכן גולין למחנה לויה · מיכאן אמרו בן לוי גולה מפלך לפלך אם גולה לפלכו פלכו
קולטו · אמ' רב אחא בריה דרבא מאי קראה כי בעיר מקלטו ישב עד שקלטתו כבר ·

מתניתין באו לגלגל. הותרו הבמות קדשי קדשים נאכלים
לפנים מן הקלעים קדשים קלים בכל מקום ·

גמרא · תנו רבנן כל הנידר
ונידב היה קרב בבמה · ושאין נידר ונידב לא היה קרב בבמה · מנחות והנזירות קריבין
בבמה דברי ר' מאיר · וחכמים אומרין לא קרבו אלא עולות ושלמים בלבד · ר' יהודה אומ'
כל שהצבור ויחיד מקריבין באהל מועד שבגלגל ומה בין אהל מועד שבמדבר לאהל
מועד שבגלגל · אהל מועד שבמדבר לא היו הבמות מותרות · אהל מועד שבגלגל
היו הבמות מותרות · ובבמה שבראש גגו לא היה מקריב עליה אלא עולה ושלמים
בלבד · וחכמים אומרין כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מוע'
שבגלגל כאן וכאן לא קרבו ליחיד אלא עולה ושלמים בלבד ר' שמעון אומ' אף הצבור
לא הקריבו אלא פסחים ותובות שקבוע להן זמן · מאי טעמיה דר' מאיר אמ' קרא לא
תעשון ככל אשר אנחנו עושים פה היום אמ' להן משה לישראל כי עיליתו לארץ ישרות
הקריבו תובות אל תקריבו מנחות ונזירות ישרות נינהו · ורבנן מנחות אין מנחה בבמה
נזירות חובות נינהו · אמ' שמואל מחלוקת בחטאת ואשם אבל בעולה ושלמים דברי
הכל אע"ג דחובות נינהו · מותיב רבא חזה ושוק ותרומות לחמי תודה נוהגין בבמה ישרות וקרבן
גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה · ואילו הזרוע בשלה שיירה · אי אמרת בשלמא
בעולה ושלמים פליגי האמטו רבנן היא אלא אי אמרת בחטאת ואשם פליגי · אבל
בעולה ושלמים לא פליגי דקרבן ׃ הא מנו לא אי איתמר הכי איתמר · אמ' שמואל
מחלוקת בעולה ושלמים אבל בחטאת ואשם דברי הכל חובות נינהו ולא קרבן ·
וחכמים אומרין כל שהצבור מקריבין באהל מועד שבמדבר מקריבין באהל מועד
שבגלגל · מאי טעמיהו דרבנן אמ' קרא איש כל הישר בעיניו איש ישרות לקריב
האחובות לא לקריב וציבור אפלו תובות נמי נקריב · ור' יהודה אמ' לך כי כת' הישר
בעינין בבמה קטנה הוא דכת' אבל בבמה גדולה אפלו חובות נמי נקריב ואלא הא כת'
איש לא למימרא דאיש ישרות הוא דליקרב הא חובות לא ליקריב אמרי כי כת' איש
להכשיר את הזר · זר מוזרק הכהן נפקא מהן דתימא ליבעי קידוש בכורות מיעינא
קא משמע לן · חכמים היינו תנא קמא · אמ' רב פפא קרבן נסכים במדבר איכא
ביניהו · ר' שמעון אומ' אף צבור לא הקריבו אלא פסחים וחובות הקבוע להן זמן ·
מאי טעמיה דר' שמעון דכת' וַיַּחֲנוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל בַּגִּלְגָּל וַיַּעֲשׂוּ אֶת הַפֶּסַח בְּאַרְבָּעָה עָשָׂר יהוש'
יוֹם לַחֹדֶשׁ בָּעֶרֶב בְּעַרְבוֹת יְרִיחוֹ · פשיטא לא לאו קא משמע לן דחובות כעין הפסח
הוא דקריב דלאו כעין הפסח לא קריב · ואידך ההוא מיבעי ליה לכי דר' יוחנן דאמ' ר'
יוחנן משום ר' בנאה ערל מקבל הזאה · תאנו תנא קמיה דרב אדה בר אהבה אין
בין במה גדולה לבמה קטנה לא פסחים וחובות שקבוע להן זמן · אמ' ליה דאמר לך

מני ר׳ שמעון היא דאמ׳ אין בין במה גדולה לבמה קטנה אלא פסחים וחובות שקבוע להן זמן
תיתרגם מתניתך בעולה דאיכא הא והאדאי חטאת חטאת נדבה מי איכא ולוקמה
במנחה דהא איכא חכ׳ תנ׳ קא סבר אין מנחה בבמה׳

מתני׳

באו לשילו נאסרו הבמות ולא היה שם תקרה אלא בית שלאבנים מלמטן ויריעות
מלמעלן והיא היתה מנוחה׳ קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים
ומעשר שני בכל הרואה׳

גמרא

מנא הני מילי אמ׳ ר׳ חייא בר אבא
אמ׳ ר׳ יוחנן כת׳ אחד אומ׳ ותעלהו עמה כאשר גמלתו בפרים שלשה ואיפה אחת קמח שמואל
ונבל יין ותביאהו בית יי׳ שילו׳ דלמא בית הוא וכת׳ אחד אומ׳ ויטש משכן שילו אהל תהלים
שכן באדם׳ אלמא אוהל הוא׳ הא כאיזה צד לא היתה שם תקרה אלא בית שלאבנים
מלמטה ויריעות מלמעלה והיא היתה מנוחה׳ קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים
קדשים קלים ומעשר שני בכל הרואה׳ מנא הני מילי אמ׳ ר׳ לעזר אמ׳ ר׳ אושעיא
דאמ׳ קרא השמר לך מתעלה עולותך בכל מקום אשר תראה בכל מקום שאתה רואה
אי אתה מעלה אבל אתה אוכל בכל מקום שאתה תאה ואימא מקום שאתה רואה
אי אתה מעלה אבל אתה זובח בכל מקום שאתה רואה׳ אמ׳ ר׳ ינאי אמ׳ קרא שם תעלה
שם תעשה׳ ר׳ אבדימי בר חמא בר חסא אמ׳ ולו תאנת שילה מקום שכל הרואה אותו
מתאנח על אכילת קדשים שלו׳ ר׳ אבהו אמ׳ קרא בן פרת יוסף בן פרת עלי עין עין
שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלה תזכה ותאכל בקדשים כמלוא עיניה׳ ר׳ יוסי
ברחנינה אמ׳ ורצון שכני סנה עין שלא רצתה ליהנות מדבר שאינו שלה תזכה ותאכל
בקדשים בין הקנאין שלה׳ תאנא רואה שאמרו רואה כולו ולא המפסיק דבר
בינו לבינו׳ אמ׳ ליה ר׳ שמעון בן אליקים לר׳ אלעזר אקברה לי אמ׳ ליה כעין בנשיתא
דמעון׳ אמ׳ רב פפא רואה שאמרו לא רואה כולו אלא אפלו רואה במקצתו׳
בעי רב פפא עומד ורואה יושב ואינו רואה מאי׳ בעי ר׳ ירמיה על גבי הנחל רואה
יושב בתוך הנחל ואינו רואה מאי תיקו׳ כי אתא רב דימי אמ׳ ר׳ בשלשה מקומות
שרת שכינה על ישראל בשילו ובנוב ובגבעון ובבית עולמים וכולן לא שרתה אלא בחלקו
שלבנימין שנ׳ חופף עליו כל היום ובין כתפיו שכן׳ כל תפיפות שאתה חופף לא יהון
לא בחלקו שלבנימין׳ אתא אביי אמרה קמיה דרב יוסף אמ׳ חד גברא הוה לידה
לבילול ולא מתקן והא כת׳ ויטש משכן שילו אהל שכן באדם וכת׳ וימאס באהל תהלים
יוסף ובשבט אפרים לא בחר׳ אמ׳ רב אדה בר מתנה מאי קושיה דלמא שכינה
בחלקו שלבנימין וסנהדרי בחלקו שליוסף מה סניינן בבית עולמים שכנה בחלקו
שלבנימין וסנהדרי בחלקו שליהודה׳ אמרי הכי השתא התם מקרבן נחלות גבי הדדי
הכא מקרבן אמרי הכא נמי קרובי׳ מקרבן דאמ׳ ר׳ חמא ב״ר חנינה רצועה היתה יוצאה
מחלקו שליוסף ונכנסת בחלקו שלבנימין ובה היה מזבח בנוי והיה בנימין מצטער
עליה לבלעה והינו דכת׳ תאנת שילה׳ כתנאי חופף עליו זה מקדש ראשון׳ כל
היום זה מקדש שני׳ ובין כתפיו שכן לן ימות המשיח׳ ר׳ אומ׳ חופף עליו זה העולם
הזה׳ כל היום לן ימות המשיח׳ ובין כתפיו שכן זה העולם הבא׳ תנו רבנן׳

ימי אהל מועד שבמדבר ארבעים חסר אחת · ימי אהל מועד שבגלגל ארבע עשרה
שנה· שבע שכיבשו ושבע שחילקו· ימי אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע
שנה· נשתיירו לשילו שלש מאות ושבעים חסר אחת· אהל מועד שבמדבר ארבעים
חסר אחת מנא לן דאמ׳ מר בשנה ראשונה עשה משה משכן · בשנייה הקים משכן
ושילח מרגלים · אהל מועד שבגלגל שבע שכיבשו מנא לן דכת׳ בֶּן אַרְבָּעִים שָׁנָה
בִּשְׁלֹחַ מֹשֶׁה עֶבֶד יְיָ אוֹתִי מִקָּדֵשׁ בַּרְנֵעַ לְרַגֵּל אֶת הָאָרֶץ וָאָשֵׁב אֹתוֹ דָּבָר כַּאֲשֶׁר עִם
לְבָבִי וְעַתָּה הִנֵּה הֶחְיָה יְיָ אוֹתִי כַּאֲשֶׁר דִּבֵּר זֶה אַרְבָּעִים וְחָמֵשׁ שָׁנָה מֵאָז דִּבֶּר יְיָ אֶת
הַדָּבָר הַזֶּה אֶל מֹשֶׁה אֲשֶׁר הָלַךְ יִשְׂרָאֵל בַּמִּדְבָּר וְעַתָּה הִנֵּה אָנֹכִי הַיּוֹם בֶּן חָמֵשׁ וּשְׁמוֹנִים שָׁנָה · כי עברית לירדן בר כמה הוה האני בר תמנן נכי תרתי· וקא אמ׳ בן חמש יהושע
ושמונים שנה למימרא דבשבע כבשו· שבע שחילקו מנא לן איבעית אימא
אדשבע כיבשו שבע חילקו ואיבעית אימא מדלא משכחת לה ארבע עשרה שנה פ
אחר שנה שנתכתה העיר· אהל מועד שבנוב וגבעון חמשים ושבע מנא לן׳ עיין בערכים
דכת׳ וַיְהִי כְּהַזְכִּירוֹ אֶת אֲרוֹן הָאֱלֹהִים וַיִּפֹּל מֵעַל הַכִּסֵּא אֲחֹרַנִּית בְּעַד יַד הַשַּׁעַר וַתִּשָּׁבֵר
מַפְרַקְתּוֹ וַיָּמֹת כִּי זָקֵן הָאִישׁ וְכָבֵד וְהוּא שָׁפַט אֶת יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה · ותניא שמו׳
כשמת עלי הכהן חרבה שילו ובאו לנוב · כשמת שמואל חרבה נוב ובאו לגבעון
וכת׳ וַיְהִי מִיּוֹם שֶׁבֶת הָאָרוֹן בְּקִרְיַת יְעָרִים וַיִּרְבּוּ הַיָּמִים וַיִּהְיוּ עֶשְׂרִים שָׁנָה וַיִּנָּהוּ כָּל בֵּית שמו׳
יִשְׂרָאֵל אַחֲרֵי יְיָ הני עשרים שנה אחת עשרה שנה שמלך שמואל בעצמו שתים
שמלך שאול ושמואל ושבע דדויד וכת׳ וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ דָּוִד עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים מלכ׳
שָׁנָה בְּחֶבְרוֹן מָלַךְ שֶׁבַע שָׁנִים וּבִירוּשָׁלַ͏ִם מָלַךְ שְׁלֹשִׁים וְשָׁלֹשׁ שָׁנִים · וכתיב
וְהַיָּמִים אֲשֶׁר מָלַךְ שְׁלֹמֹה עַל יִשְׂרָאֵל אַרְבָּעִים שָׁנָה · וכת׳ וַיָּחֶל לִבְנוֹת בַּחֹדֶשׁ הַשֵּׁנִי
בַּשֵּׁנִי בִּשְׁנַת אַרְבַּע לְמַלְכוּתוֹ · נשתיירו לשילו שלש מאות ושבעים חסר אחת·

מתניתין באו לנוב וגבעון הותרו הבמות· קדשי קדשים
נאכלין לפנים מן הקלעים · קדשים קלים בכל ערי ישראל·

גמרא
מנא הני מילי דתנו רבנן כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל הנחלה· מנוחה זו
שילו· נחלה זו ירושלים· למה חלקן כדי ליתן היתר בין זו לזו· אמ׳ ריש לקיש
לר׳ יוחנן אי הכי מעשר שני נמי ליתני אמ׳ ליה מעשר שם שם מארון יליף וכיון
דארון לא הוה מעשר נמי לא הוה· איהכי פסח וקדשים נמי כיון דשם שם מארון
ילפי כיון דארון לא הוה פסח וקדשים נמי לא הוו· אמ׳ ליה ואמ׳ לך מנו ר׳ שמעון
היא דאמ׳ אף צבור לא הקריבו לא פסחים ושלמים וחובות שקבוע להם זמן אבל
חובות שאין קבוע להן זמן הכא והכא לא קריב מעשר בהמה נמי חובות שאין קבוע
להן זמן ואיתקש מעשר בהמה למעשר דגן מכלל דלר׳ יהודה קריב אין הא אמ׳
רב אדא בר מתנה מעשר שני נאכל בנוב וגבעון לדברי ר׳ יהודה· והא בעבר
בירה והא תאני רב יוסף שלש בירנות הן של שילו של נוב וגבעון ושל בית העולמים
הוא תאני לה והוא אמ׳ לה לאכילת מעשר ואליבא דרבי יהודה·

מתניתין באו לירושלם נאסרו הבמות ולא היה להן עוד היתר

והיא

והיא היתה נחלה׳ קדשי קדשים נאכלין לפנים מן הקלעים קדשים קלים ומעשר שני
לפנים מן החומה׳ **גמרא** תנו רבנן כי לא באתם עד עתה אל המנוחה ואל
הנחלה׳ מנוחה זו שילו׳ נחלה זו ירושלם׳׳ ואומ׳ היתה לי נחלתי כאריה ביער נתנה
עלי בקולה על כן שנאתיה ואומ׳ העיט צבוע נחלתי לי העיט סביב עליה לכו אספו כל
חית השדה התיו לאכלה דברי ר׳ יהודה׳ ר׳ שמעון אומ׳ מנוחה זו ירושלם׳ נחלה
זו שילו ואומ׳ זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה׳ ואומ׳ כי בחר יי׳ בציון אוה תהלים
למושב לו׳ בשלמא למאן דאמ׳ מנוחה זו שילו היינו דכת׳ אל המנוחה ואל הנחלה׳
אלא למאן דאמ׳ מנוחה זו שילו׳ אל הנחלה ואל המנוחה מיבעי לי׳ הכי קאמ׳ לא מיבעיא
מנוחה דלא מאטיתו אלא אפלו נחלה לא מאטיתו׳ תאני דבי ר׳ ישמעאל זו וזו שילו
ר׳ שמעון בן יוחאי אומ׳ זו וזו ירושלם׳ בשלמא למאן דאמ׳ מנוחה ונחלה זו ירושלם׳
או נמי איפכא היינו דכת׳ אל המנוחה ואל הנחלה אלא למאן דאמ׳ זו וזו ירושלם׳ אי
זו וזו שילו׳ אל המנוחה ונחלה מיבעי ליה קשיא׳ בשלמא למאן דאמ׳ זו וזו
שילו היינו דכת׳ אל המנוחה ואל הנחלה׳ מנוחה דנחו מכיבוש׳ נחלה דפליגו נחלות
התם׳ דכת׳ וישלך להם יהושע גורל בשילה לפני יי׳ ויחלק שם יהושע את הארץ לבני
ישראל כמחלקותם אלא למאן דאמ׳ זו וזו ירושלם׳ בשלמא נחלה נחלת עולמים
אלא מנוחה מאי היא כדכת׳ ואלה אשר העמיד דויד על ידי שיר בית יי׳ ממנוח הארון׳
בשלמא למאן דאמ׳ זו וזו ירושלם אבל שילו הוה שריאן במות היינו דכת׳ ויקח
מנוח את גדי העזים ואת המנחה ויעל על הצור ליי׳ אלא למאן דאמ׳ זו וזו שילו מי
הוה שריאן במות הוראת שעה היתה׳ תאנא דבי ר׳ ישמעאל בר׳ שמעון בן יוחאי׳
זו וזו ירושלם וקימנין משכינהו גברא לגברי׳ **מתניתין** כל הקדשים
שהקדישן בשעת איסור הבמות והקריבן בשעת איסור הבמות בחוץ הרי אלו בעשה
ולא תעשה וחייבין עליהן כרת׳ הקדישן בשעת התר במות והקריבן בשעת איסור
במות הרי אלו בעשה ולא תעשה ואין חייבין עליהן כרת׳ הקדישן בשעת איסור במות
והקריבן בשעת התר במות הרי אלו בעשה ואין בהן בלא תעשה׳ **גמרא**
אמ׳ רב כהנא לא שנו אלא בשחיטה אבל בהעלאה כרת נמי מיחייב מאי טעמא
אמ׳ קרא ואליהם תאמר אליהם על הראשונים ואמר ר׳ מתקיף ליה רבא מי כתיב
ועליהם אליהם כת׳ ואליהם קרינן׳ ועוד תנא ארבעה כללות היה ר׳ שמעון אומ׳
בקדשים הקדישן בשעת איסור הבמות שחטו והעלה בשעת איסור הבמות בחוץ
הרי אלו בעשה ולא תעשה ויש בהן כרת׳ הקדישן בשעת התר הבמות שחטו והעלה
בשעת איסור הבמות הרי הן בעשה ואין בהן לא תעשה׳ הקדישן בשעת התר
הבמות שחטו והעלה בשעת התר הבמות פטור מכלום׳ תיובתא רב כהנא
תיובתא׳ **מתניתין** ואלו קדשים קריבין במשכן קדשים שהוקדשו
למשכן קרבנות הצבור קריבין במשכן׳ וקרבנות היחיד בבמה׳ קרבנות היחיד שהוקדשו
למשכן יקרבו במשכן ואם הקריבן בבמה פטור׳ מה בין במת היחיד לבמת הציבור
סמיכה ושחיטת צפון ומתן סביב ותנופה והגשה׳ ר׳ יהודה אומ׳ אין מנחה בבמה וכיהון

וכלי שרת ובגדי שרת וריח ניחוח ומחיצה לדמים וריחוץ ידים ורגלים אבל הזמן והנותר
והטמא שוין בזה ובזה׳ גמרא סמיכה דכת׳ לפני ה׳ וסמך
שחיטת צפון דכת׳ ושחט אותו על ירך המזבח צפונה לפני ה׳ מתן סביב דכת׳ וזרקו
בני אהרן הכהנים את דמו על המזבח סביב׳ תנופה דכת׳ והניף הכהן אתם׳ הגשה
דכת׳ והקריבה אל הכהן והגישה אל המזבח׳ ר׳ יהודה אומ׳ אין מנחה בבמה׳
אמ׳ רב ששת לדברי האומ׳ יש מנחה בבמה׳ יש עופות בבמה׳ לדברי האומ׳ אין מנחה
בבמה אין עופות בבמה׳ מאי טעמא זבחים ולא עופות זבחים ולא מנחות׳
כיהון בבגדי שרת דכת׳ אשר יבא אל אהל מועד לשרת בקדש׳ ובכלי שרת דכת׳
אשר ישרתו בם בקדש׳ ובריח ניחוח דכת׳ והקטיר החלב לריח ניחוח לה׳
מחיצה לדמים דכת׳ והיתה הרשת עד חצי המזבח׳ שלא רחוץ ידים ורגלים דכת׳
בבאם אל אהל מועד ירחצו מים ולא ימותו׳ אמ׳ ראמי בר חמא לא שנו אלא
בקדשי במה גדולה והקריבן בבמה גדולה׳ אבל קדשי במה גדולה דקרבינהו בבמה
קטנה יש חיצוני׳ מותיב רבא חזה ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה
גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה׳ אימא נוהגין בקדשי במה גדולה ואין נוהגין בקדשי
במה קטנה׳ איכא דאמרי אמ׳ ראמי בר חמא לא שנו אלא בזמן במה גדולה אבל
בזמן במה קטנה אע״ג דהקריבינהו בבמה גדולה אין חיצוני׳ מותיב רבא חזה
ושוק ותרומת לחמי תודה נוהגין בבמה גדולה ואין נוהגין בבמה קטנה׳ אימא
נוהגין בזמן במה גדולה ואין נוהגין בזמן במה קטנה׳ ופליגא אדר׳ אלעזר דאמ׳
ר׳ אלעזר עולת במת יחיד שהקריבה בפנים קלטתה מחיצתה׳ בעי ר׳ זירא
עולת במת יחיד שהכניסה לפנים והוציאה מהו מי אמרינן כיון דאיעיילא לה
קלטוה מחיצתה או דלמא כיון דהדר הדר׳ לאו היינו פלוגתא דרבא ורב יוסף
דתנן קדשים ששחטן בדרום מועלין בהן ואם עלו לא ירדו׳ רבא אמ׳ לא
יעלו׳ רב יוסף אמ׳ יעלו׳ תיבעי לרבא׳ תיבעי לרב יוסף׳ תיבעי לרבא עד
כאן לא קאמ׳ רבא התם לא במזבח דחזי ליה מקדיש׳ דלא חזי ליה לא
מקדיש׳ אבל מחיצה אע״ג דלא חזי ליה קלטא או דלמא אפלו לרב יוסף נמי
עד כאן לא קאמ׳ דרב יוסף התם לא דחד מקום הוא אבל הכא דשני מקומות נינהו
לא או דלמא לא שנא תיקו׳ מילתא דפשיטא ליה לרבא להאי גיסא ולרב
יוסף להאי גיסא מיבעיא ליה לר׳ ינאי דבעי ר׳ ינאי איברי עולת במת יחיד
שעלו למזבח ירדו היכא דמשלח כהן דאור לא תבעי לך כי תבעי לך היכא דלא
משלח כהן האור מאי תיקו׳ איכא דאמרי היכא דלא משלח כהן האור
לא תבעי לך לא כי תיבעי לך היכא דמשלח כהן האור מאי תיקו׳ איתמר
שחיטת לילה בבמת יחיד רב ושמואל חד אמ׳ כשרה וחד אמ׳ פסולה׳ וקא מיפלגי
בדר׳ אלעזר דר׳ אלעזר דאמי קראי אהדדי כת׳ ויגידו לשאול לאמר הנה העם חוטאים שמוא׳
לה׳ לאכול על הדם ויאמר בגדתם גלו אלי היום אבן גדולה׳ וכת׳ ויאמר שאול
פוצו בעם ואמרתם להם הגישו אלי איש שורו ואיש שיו ושחטתם בזה ואכלתם

ולא

128

וְלֹא תֶחֶטְאוּ לַיי לֶאֱכוֹל עַל הַדָּם · וכת' וַיַּגִּישׁוּ כָל הָעָם אִישׁ שׁוֹרוֹ בְיָדוֹ הַלַּיְלָה וַיִּשְׁחֲטוּ שָׁם ·
כת' יום וכת' לילה מר משני כאן בחולין כאן בקדשים · ומר משני כאן בקדשי במה
גדולה וכאן בקדשי במה קטנה · איתמר במת עולת יחיד רב אמ' אין טעונה הפשט
וניתוח · ר' יוחנן אמ' טעונה הפשט וניתוח וקא מיפלגי בדר' יוסי הגלילי · דתניא ר' יוסי
הגלילי אומ' עולה שהקריבו ישראל במדבר אינה טעונה הפשט וניתוח לפי שאין
הפשט וניתוח נוהג אלא מאהל מועד ואילך לא שנא בבמה גדולה ולא שנא בבמה
קטנה ומר סבר בבמה גדולה אין · בבמה קטנה לא · תניא כותיה דר' יוחנן דברים
שבין במה גדולה לבמה קטנה קרן וכבש ויסוד וריבוע בבמה גדולה ואין קרן וכבש
ויסוד וריבוע בבמה קטנה · כיור וכנו בבמה גדולה ואין כיור וכנו בבמה קטנה · עור
עולה לכהנים בבמה גדולה · ואין עור עולה לכהנים בבמה קטנה · חזה ושוק בבמה
גדולה · ואין חזה ושוק בבמה קטנה · דברים שֶׁשָּׁוְתָה במה גדולה לבמה קטנה שחיטה
בבמה גדולה ושחיטה בבמה קטנה · הפשט וניתוח בבמה גדולה והפשט וניתוח בבמה
קטנה · דם מתיר ומפגל בבמה גדולה · דם מתיר ומפגל בבמה קטנה · מומין פוסלין
בבמה גדולה ומומין פוסלין בבמה קטנה · זמן בבמה גדולה וזמן בבמה קטנה ·
אבל הזמן והנותר והטמא שוין בזה ובזה · תנו רבנן מנין לעשות זמן בבמה
קטנה כזמן בבמה גדולה ודין הוא הואיל ואמרה תורה לין ישרף ויוצא ישרף מה
יוצא כשר בבמה קטנה אף לן כשר בבמה קטנה · לאו קל ותומר מעופות ומה
עופות שאין המום פוסל בהן במה קטנה פוסלת בהן · במה קטנה שהמום פוסל בה
אינו דין שהזמן פוסל בה · מה לעופות שכן אין זר כשר בהן תאמר בבמה קטנה
שהזר כשר בה הואיל וזר כשר בה לא יהא זמן פוסל בה ת"ל וזאת תורת זבח
השלמים אם על תודה יקריבנו והקריב על זבח התודה לעשות זמן בבמה קטנה
כזמן בבמה גדולה ·

הדרן עלך פרת חטאת

סליק לה מסכתא בסייעתא דשמיא
נשלם וברוך העוזר בגלגו שבט
שלשלש אמן ואמן משנה [illegible]

חדש מרחשון שנת אתתנ"ה לשטרות במדינת [illegible]

קפרא תלשא ומקטינא דוד ש"ץ בן מעודד די"ת בן עובדיה נב"ע בן יוסף תנצבה הידוע אדש"ל
אלהים ימחול לי על כל מה ששגיתי ולעיתי וגרעתי והוספתי ונקתר מעיני כדכת' שגיאות
מי יבין מנסתרות נקני · להתם הפשע ולכלות הרשע ולקרב הישע אמן ואמן

[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]